Coperta de
George Paul Mihail

VICTOR EFTIM1U

Opere

13

R O M A N E

E D I T U R A M I N E R V A
Bucureşti — 1984

Ediție îngrijită și postfață de CONSTANTIN MOHANU

KIMONOUL ÎNSTELAT

[1932]

I. JIM PARKER, ASTROLOG ŞI FACHIR

Două tinere femei, foarte elegante, zvelte şi feline ca doi pui de panteră, săriră dintr-un taximetru, la colţul străzii Lincoln şi Avenue des Champs Elysees.

Era o luminoasă după-amiază de iunie. Platanii îşi împleteau dantelele de umbră pe asfaltul largilor trotuare, iar crengile castanilor, grele de frunze şi de fructe sălbatece, se legănau alene, în adierile zefirilor dinspre Bois-de-Boulogne.

Mai erau zece minute pînă la ora **3** şi cele două femei nu se hotarîseră dacă trebuie sau nu să se aventureze pe treptele cari duceau la cabinetul doctorului Jim Parker, astrolog **ţi** fachir.

Trecătorii aruncau surîsuri de admiraţie elegantelor pariziene, cari vorbeau repede şi nu prea păreau să se-nţeleagă •. una insista că această vizită era absolut necesară, cealaltă ar **fi** vrut să renunţe.

La ora **3** fără două minute, doamna Ida Hamilton era convinsă că trebuia neapărat să urce pînă la al patrulea etaj al casei care făcea colţul, peste drum. La ora **3** fără un minut se aflau în ascensor, la ora **3** sunau la apartamentul vrăjitorului.

Cineva, dinăuntru, se uită prin rotogolul de sticlă al uşeî **$i** deschise imediat: într-o secundă, tinerele femei nu mai erau în inima Parisului, căci un parfum exotic, de plantă arsă le învălui, în vreme ce omul care le deschisese uşa se plecă adînc, cu mîinile încrucişate pe piept, după sistemul

oriental. Era un tînăr arap, cu fes, cu opinci brodate şi cu un pămăruf galben la vîrful lor. Purta^ şalvari de mătase verde, smoching, cămaşă scrobită şi mănuşi albe, glasate.

Vestibulul era luminat de o candelă roşie, ale cărei raze palide cădeau pe broderii persane şi chineze, pe statui de Buddha, pe mobile de lac negru *şl* paravane împodobite cu berze şi cu balauri în relief.

Această viziune asiatică, fumul aromatic şi muzica uşoară a unor bastonaşe de sticlă cari se ciocneau ritmic, undeva, prin apartament, spori emoţia tinerelor femei.

Primul gest pe care îl făcu d-na Ida Hamilton fu să dea o bancnotă de cincizeci de franci, întovărăşită de zîmbetuj cel mai graţios, cerberului negru, ai cărui ochi se căscară de uimire şi-al cărui surîs de smalţ strălucitor îi ajunse pînă la urechile văcsuite.

Vom vedea, în cursul povestirei noastre, cum acest bacşiş copios, dat mai mult de emoţie decît din generozitate, a salvat, la un moment dat, onoarea şi poate viaţa doamnei Ida Hamilton, soţia lui Boby Hamilton, celebrul miliardar american, supranumit Regele Cremelor de Ghete.

Vaietul negru le deschise a doua uşă şi le introduse în cabinetul magului: era o încăpere vastă, luminată dp candele verzi şi lămpi pe picioare de metal dantelat, cu rigidităţi de coloană şi contorsiuni de şarpe.

După razele roşii din anticameră, verdele cabinetului avea ceva spectral. Lumina zilei se strecura de-afară printr-o singură rază, care cădea pe un cap de mort aşezat pe birou. Acest craniu lustruit prindea raza ^solară şi o răsfrîngea în tavan, după ce lumina o cucuvaie împăiată, suspendată deasupra biroului.

Arapul se mai înclină o dată şi, cu mîinile pe piept, aştepta, supus, ordinele.

— Domnul profesor ţi-a spus că venim, nu-i aşa ? zise Dorothy.

— Allah e bun, Allah e drept, Allah e mare ! răspunse negrul.

— E acasă ?

— *Inşalah!*

— Spune-i, te rog, că am venit cu persoana de care i-am vorbit!

Iarăşi se frînse-n două Adonis — aşa-1 chema pe valet — şi «e retrase, cu faţa la cele două vizitatoare, înclinîndu-se mereu, spre uşa celei de-a treia încăperi, unde dispăru.

— Iată, draga mea, cabinetul celebrului astrolog şi fachir, Jim Parker! E^un adevărat vrăjitor!... îţi ghiceşte pînă şi gîndurile, te^mîngîie, ţi-arată căile viitorului. Hipnotizează de la distanţă. Iţi explică visele... invoacă spiritele... înlătură orice pericol...

— Sînt foarte emoţionată, Dorothy!

— Nu-ti_fie frică, n-o să te mănînce !

Dacă nichel nu ţi-o găsi colierul, să ştii că n-ai să-1 mai vezi niciodată !... Cît spuneai că te-a costat ?

— Boby 1-a plătit un milion de franci...

~l Dacă Jim Parker ţi-1 găseşte, trebuie să-i dai zece la sută din valoarea lui.

— Cu dragă inimă, Dorothy !... Dar taxa pentru consultaţie cît e ?

—- Pentru clienta pe cari îi aduc eu, numai o sută de franci. Te asigur însă, că peste o lună, n-o să ia mai puţin de o mie de franci. Jim Parker nu e cunoscut, încă, la Paris ; cere puţin, deocamdată.^ Dar o să vorbim de el, în curînd !...

Şi, Dorothy, mmdră de vrăjitorul ei, ridică fruntea, într-un surîs, ca o sfidare, plină de încredere în viitorul magicianului.

Cu tot numele lor anglo-saxon, Miss Dorothy şi Ida Hamilton erau franceze de origină.

Cea dintîi dansa încă, la cabaretul chinezului Li-Fung, i ᵃ ʳ a doua, Arlette Leblond renunţase la profesiunea ei ca sa se mărite, un an în urmă, cu Boby Hamilton, bogătaşul american.

Regele Vacsului o adora, o răsfăţa.

Venise,^cu afaceri, la Paris. Cîţiva prieteni îl duseră, într-o seară, la cabaretul favorit al americanilor, „Taverna Chineză", unde se îndrăgosti de Arlette şi o ceru, prompt, de nevastă.

Doamna Ida Hamilton era acum foarte bogată şi frecventa lumea cea mai bună, în special colonia americană. Dar nu-şi uitase vechile prietene.

Şi cea dinţii la care se duse să se plîngă de dispariţia colierului de perle, a fost buna ei camaradă Marion Albalet, zisă Miss Dorothy.

— înainte de a reclama poliţiei, draga mea, îi spuse Dorothy, te sfătuiesc să consulţi pe profesorul Jim Parker. Acest fachir indian e mai tare ca orice detectiv şi-ţi va găsi mărgăritarele prin procedee pe cari poliţiştii nu le cunosc !...

Acum, cele două dansatoare se aflau în cabinetul lui Jim Parker, bune prietene, dar de rîndul acesta, lipsite de sinceritate, amîndouă. Fiecare avea o taină : Dorothy nu spusese Idei cine era fachirul, iar Ida ascundea şi dînsa ceva camaradei de la „Taverna Chineză".

O voce piţigăiată s-auzi alături. Uşa se deschise şi Adonis anunţă:

— Domnul profesor doctor Jim Parker!...

Cu mîinile pe piept, în respectuoasă aşteptare, valetul negru se înclină adînc, lăsând să treacă o apariţie stranie, mai senzaţională decît tot ce văzuse ele pîn-acum : un moşneag mărunt, umblînd pe vine, aproape tîrîndu-se, se repezi în vasta încăpere, salutînd, vorbind repede, nervos, cu gesturi sacadate, ca şi cum ar fi fost electrizat.

Era îmbrăcat ca astrologii de pe cărţile cu „cheia viselor" : un kimonou albastru, înstelat cu luceferi de-argint îl acoperea, tîrîndu-şi pulpanele pe covor. în cap, Jim Parker purta tradiţionalul bonet conic, foarte înalt, în vîrful căruia tremura o stea aprinsă. Două stele de sticlă îi serveau drept ochelari. Avea sprîncenele albe, stufoase şi un barbişon alb, lung şi ascuţit, subt mustăţile subţiri, crescute la marginea buzelor şi lăsate-n jos, ca la chinezii bătrîni. în mîna dreaptă, vrăjitorul ţinea o baghetă, la vîrful căreia se aprindea şi se stingea mereu, scăpărînd scîntei, un astru la fel cu cel din vîrful bonetului.

— Frumoasele mele doamne, vă salut!... făcu glasul piţigăiat.

— Maestre, dă-mi voie să-ţi prezint pe amica mea, doamna Ida Hamilton, soţia miliardarului Boby Hamilton, supranumit Regele Cremelor de Ghete !

— încîntat, frumoasele mele doamne, montat! Ida plus Boby! *Ra-ka-vul Ra-ka-na!* Avenue Henri Martin, **45** bis. Acum opt zile, doamna Hamilton a luat parte la serbarea oferită misiunei americane, la Cercul Interaliat. O seară neuitată. Reflectoare violete luminau pajiştea **şi** arborii seculari ai gradinei. Este ? Este ! La ora **10,** douăzeci şi patru de minute şi trei secunde, doamna Hamilton a constatat că-i lipseşte frumosul colier de perle, plătit un milion de franci. Este ? Este! Vă-ntrebaţi de unde ştiu cu atîta preciziune. *A-ki-no! Ka-ra-ghy!* Priviţi steaua din vîrful acestei baghete : materia din care e făcută — un super-radio, concentrează forţele globului şi le imprimă un dinamism receptiv şi hipersensibil.

Li-li-na ! Ka-U-no !

Stimată doamnă Hamilton, colierul d-voastră a fost furat de un invitat, Mister Nobody, adică anonimul, necunoscutul, îl vom descoperi !

— Vai, ce recunoscătoare ţi-aş fi, domnule profesor! Am Qonsultat pîn-acum patru detectivi...

— Oh, doamna mea, cine mai întreabă azi de detectivi ? *Biz-ban-dar ! Dar-ku-biz 1* Scherlock Holmes şi Mick Pocker au murit de mult, după ce n-au existat niciodată. Secolul nostru a proclamat falimentul poliţistului şi triumful ştiinţelor oculte. Vă rog să mă iertaţi dacă, înainte de-a începe orice investigaţiuni, am să vă reclam taxa obligatorie. O sută de franci. Mulţumesc! Luaţi loc şi răspundeţi întrebărilor mele!

Magul se **instala** la birou şi începu interogatorul:

— Acum opt zile aţi participat la serbarea dată în Palatul Rotchilzilor, de pe Faubourg Saint-Honore. Ce rochie purtaţi în acea seară ?

— *Creţe de Chine bleu-păle!* răspunse Ida, aşezată pe scaun în faţa vrăjitorului, ca o acuzată.

— Parfumul ?

— Parfumul meu obişnuit, „Amurg de iunie".

— Aveaţi şi alte bijuterii ?

— Un inel cu smarald, două cu briliante, cercei de dia^ mant şi o broşa cu rubine.

— Verde, alb şi roşu. Bun. *Bim-bir-li! Li-la-hum!* Din aceste giuvaeruri, nu ţi-a dispărut nici unul ?

— Nici unul.

— Foarte bine. Te-ai dus acolo cu limuzina soţului d-tale, nu-i aşa ? Bun. Şoferul negru sau Melvill ?

— Melvill!

— Bun. Purtai vreo blană ?
— Etola de hermină.
— Pantofii ?
— Satin albastru.
— Cum erai pieptănată ?
Ida Hamilton îşi scoase pălăriuţa.
— Aveam aceeaşi coafură, dar ondulată şi cu diademă.
— Prea bine. în noaptea aceea, subt rochia d-tale *bleu-pâle,* aveai sau nu cămaşa ?

Doamna Hamilton lăsă ochii în jos, iar Miss Dorothy izbucni rîzînd :

— O, maestre !

— Daţi-mi voie, doamnele mele, daţi-mi voie ! *Ţin-ţin-dir ! Ra-ka-vu!* Cele mai mici detalii sînt cele mai importante! ridică vocea vrăjitorul.

— în cazul acesta, vă las ! zise Miss Dorothy. N-aş vrea să fiu indiscretă. La revedere, Ida !...

— La revedere ! La 5, nu-i aşa, la ceai, la „Ritz" ! ? îi răspunse doamna Hamilton. Miss Dorothy confirmă :

— Exact!

— Miss Dorothy, am onoarea să te salut! se înclină magul.

Jim Parker trase de piciorul bufniţei atîrnate deasupra biroului şi Adonis ieşi ca din pămînt.

— Condu pe doamna !

Rămas numai cu Ida, magul îşi continuă interogatoriul.

— Să recapitulăm. Acum opt zile, la serata Cercului Interaliat, aveai sau nu cămaşă ?

— Nu.

— De ce ?

— O uitasem, peste zi, la amantul meu!

Vrăjitorul se ridică brusc şi se îndreptă spre dînsa, aproape ameninţător.

— Am putea cunoaşte numele acelui amant ?

— Da, răspunse doamna Hamilton, bravînd pe fachir, îl cheamă Jim Parker!

Şi-n acelaşi moment, ea se aruncă în braţele larg desfăcute ale astrologului. în pătimaşa lor îmbrăţişare, chivără din capul lui Jim Parker se rostogoli pe covor şi, o dată cu dînsa, pletele cărunte, barbişonul, ochelarii, sprîncenele stufoase ale maestrului căzură pe divanul care-i aştepta.

Doamna Ida Hamilton strîngea în braţe acum, un tînăr zvelt, frumos, dansatorul Cellino, partenerul de la „Taverna Chineză" al lui Miss Dorothy.

II. TOM SINCLER, DETECTIV

Coborînd cele patru etaje, Miss Dorothy şi-ar fi putut închipui orice — numai această scenă de teatru, nu.

Şi nici n-ar fi bănuit că pe trotuarul din faţa casei, notîndu-şi ora la care ieşea dînsa de la Jim Parker, un om îi urmărea mişcările, după cum urmărea, de la o vreme, pe vrăjitor şi pe toţi cei ce îl vizitau.

Mai mult. După plecarea ei — Miss Dorothy intrase în staţiunea Marbeuf a metropolitanului — curiosul observator dispărea sub gangul aceluiaşi imobil, unde ocupa, de la o vreme, o garsonieră la *rez-de-chaussee,* sub un nume fals.

Acest om era Tom Sincler, iscusitul detectiv american, afiliat, de cîteva luni, poliţiei franceze. El venise în Franţa în urmărirea unor bandiţi temuţi, fugiţi din Statele Unite, şi pe cari voia să-i aresteze pe pămînt european, .prinzîndu-i asupra faptului.

Doctor în estetică şi filosofie de la Boston, Tom Sincler îşi părăsise cariera universitară, ca să se consacre exclusiv poliţiei.

Avea o pasiune neînfrînată pentru această îndeletnicire, iar ceea ce învăţase pe băncile facultăţilor, în loc să-i stânjenească noua vocaţie, îl ajuta foarte mult, căci ştiinţele abstracte sînt tot atît de necesare deducţiilor psihologice şi strategice, cît sînt de necesare, în domeniul fizic, gimnastica, sportul şi arta de-a se grima, de a se deghiza.

„Omul cu o sută de feţe" mai avea şi o mulţime de aspecte spirituale, căci ştia să fie inteligent, naiv, aspru, duios, vesel, posomorit, amabil şi brutal, după cum îi dictau împrejurările.

Avea însă un fond onest şi liric, o mare dragoste de oameni, un dor de-a face bine care-i înfrumuseţa toate acţiunile şi-i pregătea izbînda.

După cum pe obrazul său neted se puteau imprima atîtea şi atîtea chipuri omeneşti, tot aşa, pe fondul său sufletesc, simplu şi cinstit, se încrucişau, la nevoie, sentimentele atît de variate pe care ţi le impune Jupta cu viaţa şi cu oamenii răi, cari caută să turbure această viaţă, atît de grea prin ea însăşi.

Stimat şi iubit de superiorii săi din America, Tom Sincler era apreciat şi de şeful poliţiei franceze, care îi încredinţase cîteva afaceri delicate, în lumea financiară, în dansul milioanelor, jucat la Bursa din Paris, în ultima vreme.

Tom Sincler ieşise cu succes şi cu faţa curată din aceasta afacere. Cei implicaţi în diferite crahuri, îi oferiră sume importante ca să „închidă ochii". Le respinsese cu un surîs amabil, din revolta calmă a temperamentului său profund cinstit. Zece tentative de corupţie. Un moment nu-i trecuse prin cap că trei din aceste încercări fuseseră organizate de însuşi şeful poliţiei pariziene, care voia să-l tragă în cursă, ca să-i pună la ispită onestitatea şi să vadă dacă e un colaborator pe care se poate bizui sau un vulgar amator de bani.

încredinţat, de-acum, de perfecta corectitudine a lui Tom Sincler, marele şef acordase poliţistului american nu numai un grad înalt, dar şi învoiala de a elibera cărţi de inspector acelor persoane pe cari le va socoti utile cercetărilor sale. Toţi agenţii, tot personalul executiv erau, de acum, sub ordinele detectivului american, care cunoştea şi iubea^ Franţa, de cînd luptase pe frontul ei, cu patrusprezece ani în urmă. Tom Sincler vorbea franţuzeşte foarte corect; în tranşee învăţase o mulţime de expresii din *argot-u* parizian, cari căpătau o savoare nouă, spuse cu accentul său ^transc^eank.

înainte de a relua firul povestirei noastre, întreruptă în momentul cînd soţia unui miliardar new-yorkez, se arunca în braţele amantului ei, e necesar să spunem că Tom Sincler urmărea, în centrul Parisului o pereche de criminali a căror dispariţie din Statele Unite numai el o bănuise.

Toţi ceilalţi detectivi americani erau convinşi^ ca Harry Pickleston şi nevasta lui operau încă pe teritoriul patriei, sub nume de împrumut şi chipuri cari nu erau ale lor.

Numai Tom Sinclair avea indicaţia^ că faimos» bandiţi trecuseră în Franţa, după ce trimiseseră acolo aurul şi bijuteriile furate în douăzeci şi cinci de operaţiuni.

Ca un copoi de rasă, el le mirosise urma.

Nu ştia precis, sau mai bine zis nu voia să creadă că cei doi tîlhari^ îşi schimbaseră atît de mult înfăţişarea şi rangul social, că persoanele bănuite de el erau soţii Pickleston. îi trebuia o mare băgare de seamă ca să nu facă gafa de-a aresta sau denunţa, din simplele sale prezumţii, o familie onorabilă. Ar *ii* fost sfîrşitul carierei sale, ridicolul, triumful camarazilor rămaşi în America şi pe cari îi bravase strămutînd pe vechiul continent terenul de luptă.

Tom Sincler îşi stabilise cartierul general în numeroasa şi aleasa colonie americană din Paris.

Printre membrii acestei colonii spera să identifice pe Harry şi Malvina Pickleston, a căror urmărire era cu atît mai grea, cu cît aceşti criminali nu se fotografiaseră niciodată, nu fuseseră niciodată surprinşi de un aparat cinematografic, de instantaneul unui agent.

Ştia că Harry Pickleston e un om voinic, brun, pîntecos, cu sprîncenele groase şi împreunate — exact contrariul tipului american.

Malyina, soţia lui, era mică şi slabă, agilă ca o veveriţă, cu ochii vii, adevăratul geniu al afacerii, demonul rău al lui Harry. Ei aveau un băiat, David, despre care nu ştia dacă e complicele părinţilor săi sau dacă locuieşte măcar cu ei. Dar şi despre acest David, Toma Sincler avea informaţii că trecuse în Europa şi nu putea fi departe de autorii zilelor sale.

Iscusitul detectiv avea impresia că a dat şi de urma fiului Malvinei şi-al lui Harry Pickleston. Nu se grăbea însă, să jubileze de această descoperire, aşteptînd momentul favorabil, pregătind el însuşi ciocnirea miraculoasă, confruntarea senzaţională, din care vor scapără scînteile adevărului şi victoria finală : tripla arestare.

^Acest^ triumf nu reprezenta numai un succes moral, dar şi îmbogăţirea lui Tom Sincler. Este ştiut că poliţistul care descoperă hoţi şi asasini beneficiază, prin tradiţie, de **15** la sută sau chiar **20** la sută din valoarea obiectelor furate, sumă pe care fericiţii proprietari o dăruiesc cu dragă inimă celui ce le-a regăsit averea.

Soţii Pickleston dăduseră mari lovituri în America, aveau bogăţii fabuloase, iar la Paris continuau să lucreze şi să

cîştige pe-o scară întinsă, neştiuţi de nimeni, respectaţi de toată lumea.

Adulmecîndu-Ie urma, era firesc ca Tom Sincler să-i caute şi la „Taverna Chineză" a lui Li-Fung, unde majoritatea clienţilor e compusă din americani bogaţi. Prima lor vizită nocturnă la Paris este acest cabaret: acolo regăsesc puţin din aerul patriei, avînd în acelaşi timp posibilitatea de-a bea în voie mult visatul vin din Champagne şi lichiorurile în care francezii sînt neîntrecuţi.

De altfel îi atrăgea şi prieteneasca ospitalitate a patronului, Li-Fung, un bătrîn mic şi uscăţiv, care ţinuse localuri de noapte atît la New York, cît şi la Filadelfia şi Chicago. Legea prohibiţiei lovise şi pe bietul Li-Fung, care n-ar mai fi putut să-şi cîştige viaţa vînzînd limonada şi lapte cald, clienţilor veniţi să petreacă.

Iar ca să le furnizeze alcool pe sub ascuns, Li-Fung nu îndrăznea : era prea cinstit, pe de o parte, iar pe de alta, ca străin, nu îndrăznea să calce teribila lege împotriva băuturilor spirtoase.

Preferase să se ducă la Paris unde ţinea „Taverna Chineză" într-un cartier puţin frecventat de noctambuli, în dosul catedralei Notre-Dame, pe cheiul Senei.

Li-Fung cumpărase întregul imobil şi transformase casa în stil asiatic, dar în culorile americane, cu drapele înstelate.

Doi chinezi pitici, erau postaţi la prima uşă. Un balaur de fier dantelat, cu ochii de becuri verzi şi roşii, atîrna deasupra intrării, luminînd misterios. De altfel, vestiarul, salonul de dans, lojile, cabinetele particulare, toate aveau ceva exotic, straniu, ca să emoţioneze pe vizitatori şi să le dea impresia, în special americanilor, că fac ceva oprit de lege, consumînd vinuri şi bături alcoolice, într-un local suspect. Fiorul de frică, voluptatea misterului, extravaganţa decorului, privirile furişe ale chelnerilor cu ochii oblici, cari aduceau şampania sub kimonouri, aruncînd priviri speriate spre uşă, ca nu cumva să năvălească poliţia şi sa-i surprindă — toată această punere în scenă, unită" cu siguranţa că taverna e un local foarte onorabil şi că la Paris oricine poate să bea cît îl ţine punga şi stomacul — făceau ca viziatorii să **se** îmbulzească şi treburile moşneagului să meargă

excelent. Rareori găseai o masă liberă, după miezul nopţei. De altfel, consumaţiile erau de prima calitate, iar artiştii cari alcătuiau programul, de mîna-ntîi: scamatori chinezi, şansonetişti din Montmartre, *girls* blonde şi feline, cu nume englezeşti dar — cum era cazul Idei şi al lui Miss Dorothy — pariziene autentice, dansatori italieni ori mexicani — în genul lui Cellino, partenerul blondei Marion Albalet — coruri ruseşti şi, adesea, artişti din varieteurile yankee.

III. ADELAIDA PROTOPOPOVNA BALTAZAROVICI

Printre ultimele numere de senzaţie era şi o tînără slavă, de familie onorabilă, care cînta, cu mult succes, lieduri artistice şi se retrăgea, cuviincios, la o masă, aşteptîndu-şi rîndul.

Această rusoaică atrăsese atenţia lui Tom Sincler şi-l făcea să vie la taverna vechiului său prieten Li-Fung mai des decît i-ar fi reclamat obligaţiile de detectiv. Localul chinezului prezenta un farmec nou pentru iscusitul poliţist, căruia îi trebuiră multe sforţări ca să cîştige încrederea şi prietenia domnişoarei Adelaida.

într-o seară, venind ceva mai devreme, el ceru voie cîntăreţei să-i vorbească şi, cu dibăcia perfectului strateg, o făcu pe dînsa să i se destăinuiască. A fost o oră caldă, neuitată, în care doi oameni, într-o comuniune de la suflet la suflet, se apropiau, se regăseau.

Adelaida Protopopovna Baltazarovici îşi sfîrşi spovedania. O ceaţă uşoară îi învălui frumoşii ochi de un albastru-închis, iar buzele roşii, cărnoase, înfiripară un surîs, care să mascheze cele două lacrimi ce-i voalau privirea.

Povestirea vieţii dramatice a acestei tinere femei, impresiona adînc pe Tom Sincler.

Era una din miile şi miile de refugiate ruse, fiica unui profesor la Conservatorul de Muzică din Petersburg, plecată din ţară la vîrsta de **10** ani... Copilăria ei fusese plină de trîmbiţele războiului, apoi de descurajarea înfrîngerei, de îm-

puşcăturile primei revoluţii, de oroarea celei de a doua. Luase drumul exilului, împreună cu părinţii ei, cari zăceau acuma într-un cimitir parizian.

Singură, fără rude sau prieteni, fără nici un sprijin, Adelaida Protopopovna Baltazarovici trecea prin viaţă ca o căprioară speriată ; frumuseţea ei era vînată de mulţi, dar tînăra rusoaică îşi apăra castitatea, cu un surîs timid, care dezarma, cu vorbe pline de nevinovăţie şi de amabilitate, care transformau în prietenie sentimentele donjuanilor mai mult sau mai puţin tineri, ce-i rîvniseră graţiile.

Fiica profesorului Baltazarovici avea un glas frumos şi o educaţie muzicală aleasă ; mulţumită acestor daruri, era apreciată în diferitele cercuri unde se producea, impresionînd prin claritatea dicţiunei, prin mimica expresivă şi gravitatea notelor de jos, prin sufletul pe care-l punea interpretînd vechile cîntece slave sau romanţele compozitorilor moderni.

Sub numele banal, *Sonia,* era unul din numerile cele mai apreciate la „Taverna Chineză", fiind iubită ca propria lor copilă de către Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, soţia patronului.

_De altfel, cei doi chinezi, se purtau ca nişte adevăraţi părinţi cu toţi angajaţii cabaretului. îi schimbau foarte rar, iar cei ce plecau rămîneau devotaţi tavernei. Erau primiţi cu dragoste înapoi. Nici un cuvînt aspru, nici o observaţie nu ieşea din gura perechei Li-Fung şi Wing-Tai-Pu, numită Susur-de-Izvor.

Arlette Leblond, astăzi doamna Ida Hamilton, părăsise cu mult regret pe bunii bătrîni, şi nu scăpa niciodată prilejul să le facă vizită, întovărăşită de numeroşii prieteni ai soţului ei.

Li-Fung, singurul care ştia că Tom Sincler face parte din poliţie era, de altfel, o veche cunoştinţă a detectivului şi nu o dată, la New York sau Chicago, îi dăduse informaţii despre clienţii suspecţi ai tavernei sale.

Iar acum, cu mîna pe mîna albă a Soniei, sub privirile binevoitoare ale chinezului mărunt şi uscăţiv, Tom Sincler pîndise, nu o dată, şi zărise, în fumul ţigărilor, statura voinică a lui Harry Pickleston. Ziua victoriei nu era departe... Dar nu trebuia să se grăbească.

Pentru lămurirea cititorilor, vom spune că atît David Pickleston, cît şi părinţii săi, banditii urmăriţi de Tom Sincler

erau la Paris, aşa cum bănuise detectivul. Mai mult, vă vom spune că i-aţi întîlnit, sub alt nume, în paginile de pîn-acum ale povestirei noastre.

IV. O VOCE PE FIR

în momentul cînd Tom Sincler intra în garsoniera sa din rue Lincoln şi Miss Dorothy se depărta spre Piaţa Concordiei, în mirosul de cîrpă arsă al metropolitanului, la al patrulea etaj al casei care face colţul cu Avenue des Champs-Elisees, în apartamentul lui Jim Parker, astrolog şi fachir, izbucnise o discuţie pasionată între dansatorul Cellino şi Arlette Leblond, astăzi Ida Hamilton.

— Mi se pare foarte suspect faptul că Marion a susţinut cu orice preţ să mă aducă la tine! spunea Ida, vorbind de Miss Dorothy.

— Nu cred să aibă vreo intenţie rea.

— Atunci de ce a insistat să viu aici, în loc să anunţ poliţia c-am pierdut colierul ?

— Marion a făcut asta ca să mă servească. Ştie c-o duc prost cu banii, ştie că fac pe astrologul şi-mi trimite clienţi.

— Nu bănuieşte nimic despre legătura noasjră ?

— Nu cred. Nu e dînsa atît de complicată, de perversă, încît să ne joace farsa asta la amîndoi...

— Văd că i-ai făcut confidenţe. îţi cunoaşte numele adevărat ? Ştie că eşti american şi că Cellino e un nume de împrumut ? I-ai spus că eşti dansator de ocazie, că te cheamă altfel? . . .

— Asta ar mai trebui! Sîntem foarte buni camarazi, ma crede mexican, şi-atît!

— Nu e nimica între voi ?

— Ce întrebare !

— Voiam să ştiu toate acestea, fiindcă trebuie să fiu prudentă. Bob a început să mă suspecteze... Am impresia că sînt urmărită!

— De aceea n-ai venit de-o săptămînă la mine ?

— Desigur! Şi-apoi mai e ceva. Sînt supărată pe tine.

— De ce ?

— Te-am rugat să nu mai joci cărți și tu te-ai dus la club, la „Steaua Roșie" chiar în seara cînd ți-arn dat colierul, ca să-ți plătești datoriile din ajun! Ai jucat iar și iar ai pierdut. Spune-mi, cît ți-au dat pe mărgăritare ?

— Două sute de mii!

— Și bărbatu-meu care a plătit colierul un milion de franci! Curată nebunie! Dac-ai mai fi așteptat o zi sau două, îți găseam banii și n-aș fi fost nevoită să inventez povestea cu furtul. Nici tu n-ai fi jucat iar și n-ai fi vîndut perlele pe-o sumă ridicolă!

— Era o datorie de onoare. N-o puteam amîna !

— Cel puțin, omul care ți l-a cumpărat ni l-ar da înapoi ?...

— Cu un cîștig de o sută de mii de franci, poate că da !

— Am să caut cît mai curînd banii ăștia, cît mai curînd!

în loc să-și arate satisfacția că va ieși din încurcătură, Cellino se încruntă din nou, căutînd aiurea cu privirile. Incorijibil, jucase și în ajun, pierduse din nou, pe cuvînt de onoare, de rîndul acesta la „Clubul Excentric", unde vine cea mai distinsă societate americană din Paris și unde Jim Parker, zis și Cellino, era cunoscut sub numele său adevărat, Allen Preston, fiul ilustrului savant, rivalul lui Edison, a cărui moștenire Allen o tocase ca un simplu european.

Ca să-și poată ține rangul în lumea bună a metropolei, Allen Preston făcea, ziua, pe fachirul indian, iar noaptea, dansa într-un cartier depărtat al Parisului, cîștigîndu-și existența într-un mod aproape onorabil.

Pîn-acum, își păstrase un nume nepătat.

Astăzi, însă i se înfundase.

Dacă pînă la miezul nopții, nu plătea cei 150 000 franci pierduți în ajun, la „Clubul Excentric", era compromis și nu mai putea pune piciorul în nici un salon, în nici un cerc frecventat de compatrioții săi.

— Ce vrei să fac ? întreba el pe Ida. Să dispar, ca un aventurier ? Să-mi zbor creierii ?

Biata doamnă Hamilton își frîngea mîinile. Cei doi tineri, în loc să se bucure de frumusețea și vigoarea lor, de taina apartamentului exotic și de iubirea lor primăvăratecă, își băteau capul cu cea mai chinuitoare dintre probleme : procurarea unei sume atît de importante, înainte de ora **12** noaptea!

— Allen, eu am să fac tot posibilul să-ți găsesc acești bani, dar nu văd cum... așa de repede... și mai ales acum.

— Ce înseamnează „acum" ?

— Ți-am spus că Bob bănuiește ceva. Săptămîna din urmă, am ieșit în fiecare zi, după-amiază. Ei bine, de două ori a venit acolo unde-i spusesem că mă duc, el, care n-a făcut asta niciodată !

M-a găsit, bineînțeles. în altă parte m-a chemat la telefon. M-a găsit. Zilele celelalte știu c-am fost urmărită, de spionii lui. Spre norocul meu, n-am fost la tine. Acum i-am spus că mă duc la Dorothy, apoi la croitoreasă, apoi la ora 5, la ceai, la „Ritz". Dar, înțelegi, nu^pot suportata infinit existența asta! Nu pot să stau cu săptămînile, fără să te văd... Te iubesc, Allen ! Nu mai pot trăi fără tine! Ah, dac-ai vrea, cît am fi de fericiți amîndoi! Am renunța la viața de lux și de minciună. Am pleca în alt oraș, m-aș face iarăși dansatoare... am trăi liberi, cu dragostea noastră !

— Nu se poate, deocamdată, scumpa mea Ida! Eu sînt sărac... Ar fi o nebunie să te desparți de un arhimilionar, ca să împărți viața mea chinuită. Așteaptă ! Va veni și norocul nostru, într-o zi! Vom pleca în lume amîndoi!

— Dar pîn-atunci ? se tîngui tînăra femeie, frîngîndu-și degetele din nou.

— Ce să fac eu pîn-atunci ? Pe omul ăsta, știi bine, nu-l iubesc! Are aproape șaizeci de ani și după ce i-am suportat dragostea, trebuie să-i suport și teroarea...

Ochii Idei se întunecară. începu să tremure, fața îi deveni palidă și mîinile reci, la amintirea atitudinei ciudate, din ultimele zile, a lui Boby Hamilton.

Pe măsură ce-l evoca, ochii i se măreau iar mîinile încercau, parcă, să înlăture o fantomă.

— Nu fac un pas, fără să nu-l simt pe urmele mele... Noaptea, tresar în somn... Trăiesc numai cu groaza lui. Fiecare poartă care se deschide, fiecare automobil care trece, fiecare telefon care sună...

Fraza fu întreruptă de zbîrnîitul insolent al telefonului...

Ida scoase un țipăt de groază.

— Nu răspunde... te rog... nu răspunde !

Allen **surise** de spaima ei copilărească şi puse mîna pe aparat. Firul sonor aducea o voce metalică, prea bine cunoscută.

— Glasul lui Boby!... E-ngrozitor! închide, închide telefonul !... aiura fosta dansatoare.

Allen Preston îi făcu semn cu mîna stîngă să tacă, în vreme ce, cu dreapta, continua să ţină aparatul.

— Casa d-lui profesor Jim Parker ? întreba omul de la capătul firului.

— Da ! El însuşi!

—• Aici e Boby Hamilton, din New York.

— încîntat.

— Mă puteţi primi chiar acum, domnule Parker ? Aş dori să vă cer o consultaţie...

— Cu cea mai mare plăcere... Tocmai este aici cineva...

Ida îi făcea semne disperate să tacă, în vreme ce Allen o asigura, cu mîna liberă, că ştie ce face şi va şti cum să întoarcă el lucrurile.

— Atuncea peste un sfert de oră, sînt la dv.!... La revedere ! vorbi glasul de pe fir.

— La revedere !...

V. BOBY HAMILTON, REGELE VACSULUI

Jim Parker lăsă aparatul şi se uită lung la Ida. _ -

— Ce-nsemnează asta ? exclamă doamna Hamilton. Mi s-a întins o cursă... Probabil, Dorothy ! Sînt sigură că dînsa l-a trimes aici !

— Nu cred ! Ce interes ar avea ? Nu se poate ! în orice caz, o asigură Allen, n-a nimerit-o !... Avem un sfert de oră. Dacă soţul tău vine mai curînd şi te găseşte aici, îi vom spune „adevărul" : Miss Dorothy te-a adus la un fachir, ca să-ţi caute colierul pierdut sau furat... Nu e nimic suspect într-asta !

Tînărul dansator de la „Taverna Chineză" îşi aranja deghizamentele şi, în cîteva minute, redeveni astrologul Jim Parker, piţigăindu-şi vocea şi ţopăind prin casă ca o maimuţă electrică.

El trase de piciorul bufniţei-sonerie şi-n cîteva secunde, Adonis era în cabinetul magic, aşteptînd supus, cu mîinile încrucişate pe piept, ordinele stăpînului său.

— Adonis, ai să conduci pe doamna pe scara de serviciu. Dar, mai întîi, veţi urca un etaj şi o vei coborî de la al cincilea. Adu pelerina cu glugă !...

Arapul ieşi. Ida tremura toată.

— îţi dau cuvîntul meu de gentilom că nu se va-ntîmpla nimic ! o asigură Allen.

Povestea cu colierul ne serveşte de minune. Am făcut foarte bine că i-am spus lui Hamilton : „tocmai este cineva la mine, care..." O sa ieşim din încurcătură, n-avea grijă ! La ora cinci am să-ţi comunic la „Ritz" ce-a fost. Alege o masă cît mai aproape de cabina telefonică...

Valetul negru intră, cu pelerina, pe care o puse pe umerii elegantei vizitatoare. Ida Hamilton ridică ţi capişonul...

— Adonis, ai s-o ţii de braţ pe doamna şi-ai s-o urci în al doilea taximetru care-ţi va ieşi în cale. Ai înţeles. Am spus în *al doilea,* nu în primul taximetru !

Arapul se înclină şi, în vreme ce Allen Preston, în faţa oglinzii, îşi perfecţiona grimajul, luînd înfăţişarea fantastică de fachir indiano-tibetano-chinez, servitorul îi executa, întocmai, ordinele, înlesnind plecarea generoasei cliente, evitînd s-o întîlnească cineva pe scară, scăpînd-o de eventualitatea unei confiscări într-un automobil de piaţă ; primul şofer care se oferea, la marginea trotuarului, fu evitat şi Ida Hamilton se urcă într-un alt taximetru. Frumoasa doamnă surîse graţios lui Adonis, întinzîndu-i pelerina şi mulţumindu-i cu recunoştiinţă.

Cincisprezece minute trecură din momentul cînd Boby Hamilton anunţase pe Jim Parker că-i va face o vizită şi soneria zbîrnîi în apartamentul care-şi reluase înfăţişarea obişnuită.

Cu acelaşi ceremonial, Adonis introduse în cabinetul doctorului Parker un bătrîn distins, ras complect, cu faţa roză, cu părul alb şi ondulat, cu ochelari negri, îmbrăcat în haine albe.

Astrologul îşi făcu aceeaşi intrare senzaţională şi, ca să-şi stăpînească emoţia, încerca să fie glumeţ.

Cînd i se prezentă marele industriaş, supranumit „Regele Cremelor de Ghete", el comentă :

— De-aceea sînteţi atît de alb !...

— Legea contrastelor ! surîse Boby Hamilton.

Regele Tibişirului e un negru ! Ha ! Ha ! Ha !

— Ha ! Ha ! Ha ! făcu Jim, cam albastru.

Cu ce-aş putea să vă fiu de folos sire ? piţigăia dînsul, sărind de colo pînă colo şi încercînd să impresioneze pe american cu bagheta magică, al cărei vîrf stelar se aprindea şi se stingea cu promptitudine.

— Ceva foarte important pentru amîndoi !

Dumneata cîştigi cinci sute de mii de franci, iar eu, liniştea sufletului...

— Ieşi afară, arapule ! se răsti bătrînul, lui Adonis, care trăgea cu urechea, pe la colţuri.

Invocînd pe Allah, care e bun, drept şi mare, servitorul ieşi, d-a-ndaratelea. Boby Hamilton continuă :

— înaite de-a-ţi propune această afacere, te-aş ruga să-mi răspunzi la cîteva întrebări : Dumneata eşti astrolog şi fachir. Unde ai învăţat meseria asta ?

— în India, la Academia veneratului Rama-Vişnu-Crişna-Muti.

— în ce constă ştiinţa dumitale ?

— Citesc în astre, ghicesc războaiele, cutremurele de pămînt, cicloanele, căsătoriile regale şi ale stelelor de cinematograf. Sînt şi grafolog. Cunosc hipnotismul, ştiinţele oculte, văd ce bancă va da faliment, ce industrie va prospera !

Apoi, subliniind cu intenţie, Jim Parker adăugă o replică pe care omul din faţa lui nu păru că o pricepe, dar al cărei sens lectorul nostru îl va afla mai tîrziu.

— Ştiu şi cine este adevăratul inventator a cremei „Myosotis" !

(Pasta „Myosotis", cea mai bună unsoare de ghete, îmbogăţise pe Boby Hamilton, care trece pe tot globul ca descoperitorul ei.)

Omul alb nu făcu nici o mişcare, auzind insinuarea.

Jim Parker continuă :

— înghit pui de crocodil, dansez pe cuţite, mă pui pe foc şi nu spun nimic, să mă tai !

— Asta îmi convine mai mult ca toate. Altceva ?

— Descopăr coliere furate. Tocmai adineauri a fost la mine cineva care...

— Să trecem. Altceva ?

— Această nuieluşe, al cărei vîrf e compus dintr-un superradio receptiv şi hipersensibil, îmi spune unde este apă sau petrol, sub pămînt ; dacă un cec are sau nu acoperire la bancă — şi cum au făcut avere anumiţi miliardari.

— Mă rog, şi trăieşti bine din toate astea ?

— Destul de greu, deocamdată, dar în India am învăţat să postesc treizeci de zile-n şir.

— Cărţi joci ?

— Cîteodată. Dar pierd totdeauna !

— Ca fachir ar trebui să cîştigi.

— Da, dar nu joc ca fachir !

— *AU right!* Mă rog, chivără asta, kimonoul ăsta ?

— Costumul care se poartă la Academia din Calcuta.

Boby Hamilton schimbă, brusc, vorba şi tonul. El întrebă încet :

— Arapul dumitale are obiceiul să asculte pe la uşi ?

— Se poate una ca asta ? protestă Jim Parker.

Sprinten ca un leopard, Regele Vacsului sări la uşă şi o deschise brusc : Adonis era acolo,spionînd. Văzîndu-se descoperit, el se prefăcu că şterge cu o cîrpă, clanţa, apoi_ podelele. Boby Hamilton îl luă de ureche şi-1 trase în biroul fachirului.

— Băiatule, ţine doi franci şi du-te de cumpără o cutie de vax, dar să ceri marca „Myosotis", fiindcă asta cu care te-ai vopsit se ia pe degete ! Şterge-o !...

Boby Hamilton îi mai trase şi un picior la partea care nu gîndeşte, ceea ce făcu pe Adonis să cadă în genunchi şi să iasă de-a buşilea, făcînd mătănii şi proclamînd măreţia, dreptatea şi bunătatea lui Allah.

— Orcît eşti dumneata de scamator, mai ai multe de-nvăţat de la un bătrîn miliardar ! spuse, cu o nuanţă de sarcasm, Hamilton.

Jim Parker începea să se enerveze, căci nu ştia unde vrea s-ajungă bărbatul Idei.

— Să revenim la chestie ! insista el.

— Imediat! răspunse Boby, calm.

Dar mai întîi, scoate-ţi chivără din cap, să nu-ţi fie cald. Scoate-ţi şi barbişonul ! Lasă, nu mai protesta. Aş dori să vorbim cu feţele descoperite, ochi în ochi, ca doi gentlemeni !

Văzîndu-se demascat şi ghicind, din tonul partenerului său, că-i vorbeşte un om hotărît, Allen Preston se supuse.

— Ce doreşti ? întrebă el, aproape răstit, după ce-şi scoase deghizamentele.

Foarte calm, foarte blînd, ca şi cum ar fi fost vorba de cea mai suavă propunere, Boby Hamilton îi şopti:

— Aş dori să te-ncurci cu nevastă-mea !...

Pseudovrăjitorul sări în sus.

•— N-am înţeles !

— Aş dori să te-ncurci cu nevastă-mea ! repetă batonul, cu cel mai prietenesc surîs.

— Domnule, te rog !

— Şi eu te rog pe dumneata !

Nevastă-mea a fost aici, acum o jumătate de oră. A adus-o prietena ei Dorothy, ca să-i găseşti colierul pe care l-a pierdut acum opt zi ie, la serata Cercului Interaliat. Este sau nu adevărat ?

— Perfect adevărat ! V-am şi spus, la telefon, că se află la mine, cineva, care...

— Să trecem ! Părerea mea este că acel colier care m-a costat un milion de franci, nu i-a fost furat scumpei mele Ida, ci l-a dăruit singură amantului ei !

Allen Preston nu ştia ce să mai creadă. Fierbea. în definitiv, ce voia de la el acel om, care-l chinuia cu tot felul de întrebări, deşi părea să ştie tot ?! Avea impresia unui prizonier. Cineva îi legase mîinile, se pregătea să-i fure şi respiraţia.

VI. ÎNTRE DEMNITATE ŞI O JUMĂTATE DE MILION

Dar nu i-au trebuit decît cîteva secunde ca să vadă că Hamilton porneşte pe o pistă greşită — sau că începe să-l mintă, ca să-l prindă-n cursă.

— Ida te crede, într-adevăr un fachir! continuă bătrînul. Nu ştie că eşti un bărbat tînăr. Iată planul meu. Dumneata o inviţi de mai multe ori pe aci, sub pretext că-i ceri lămuriri în privinţa colierului. într-o bună zi, faci cîteva semne cabalistice, cu bagheta, întinereşti, te declari amorezat de dînsa şi, dacă reuşeşti s-o cucereşti — eşti un băiat frumos, ce dracu, nu-ţi rezistă nici o femeie ! — eu îţi voi remite un cec de 500 000 franci !

— Domnule, drept cine mă iei ? protestă fiul savantului Preston.

— Drept un astrolog şi fachir ! se înclină ciudatul personagiu.

Să lăsăm deoparte demnitatea profesională şi să discutăm. După ce-ai vrăjit pe soţia mea, îi fixezi o nouă întîlnire. Cu un sfert de oră înainte, eu şi doi prieteni venim la dumneata, ne introduci în odaia de colo şi aşteptăm. Ida soseşte. D-ta începi să-i faci declaraţii, o ameţeşti, o convingi să se dezbrace. Aici poţi să comiţi şi puţină literatură. îi vorbeşti de Venus, ieşind goală din spuma mării, de Frinea-n faţa judecătorilor, de Suzana la baie sau, ca să-nţeleagă mai bine, de Inda-Lea la plajă sau Gloria Swanson făcînd gimnastică suedeză. Ida se dezbracă, bineînţeles, cît mai total. D-ta cazi în admiraţie în faţa corpului ei gol şi începi să strigi : „Ah, eşti divină ! Mii de stele şi luceferi !..."

La acest semnal, eu şi cu cei doi martori intrăm, constatăm adulterul, iar d-ta te duci direct la bancă şi încasezi cecul !

Allen Preston era uluit.

— Bine, dar ce-mi propui d-ta e o infamie !

— Dar ce, eu ţi-am spus că e Pactul Kellog ? îi replică cinicul american.

— Un act lipsit de orice cavalerism ! urlă amantul Idei, roşu de indignare.

— Dacă era un act cavaleresc, mi-l făceai pe gratis !... răspunse Boby Hamilton, calm. Gîndeşte-te! O jumătate de milion !

Sîngele rece al multimilionarului dezarma pe falsul astrolog.

El îşi dădea seama că orice revoltă era inutilă şi că enervarea l-ar fi pus într-o prea mare stare de inferioritate faţă de soţul frumoasei Arlette Leblond. Posibilitatea de a

cîştiga cinci sute de mii de franci îl atrăgea cumplit. Bineînțeles că nu s-ar fi pretat la nici o infamie împotriva adoratei sale, dar nici nu putea să refuze, fără măcar să discute, suma care l-ar fi scăpat de datorii şi i-ar fi dat posibilitatea să trăiască fericit cu Ida, o vreme oarecare.

„La urma-urmei, chiar dacă Ida este compromisă din afacere, îi vei spăla onoarea, luînd-o de neavstâ !" îi şoptea la ureche, demonul ispitei.

Allen se scutura de acest gînd, respingea, cu dezgust, posibilitatea trădării, totuşi, ca să nu pară suspect Regelui Cremelor de Ghete, îl întrebă :

— Mă rog, n-aş putea şti motivele pentru cari vrei să faci asta ? înțelegi ce greu mi-ar fi să atrag în cursă o femeie onorabilă ca d-na Hamilton, să abuzez de încrederea ei, de sentimentele ei, ca s-o dau pradă scandalului public !...

De rîndul acesta, omul alb fu cel care deveni roşu de mînie.

El bătu cu pumnul în masă şi urlă :

— Onorabila doamnă Hamilton e prea puțin onorabilă ! Are un amant !

Allen Preston, care nu ignora acest lucru, se prefăcu mirat, jucînd comedia indignării.

Dar peste două minute, în urma reveiațiunilor lui Hamilton, revolta dansatorului Cellino deveni sinceră, căci află pe socoteala Idei un lucru care era, într-adevăr, scandalos :

— Onorabila doamnă Hamilton are un amant cu care se-ntîlneşte-n fiecare dimineață ! insistă soțul ultragiat, bătînd iar în masă, cu pumnul.

Allen, care nu se vedea niciodată cu Ida, dimineața, începu să fie curios, de o curiozitate rănită, dureroasă.

Dac-ar fi fost aşa ? Dacă perfida Arlette, care îşi înşela atît de abil bărbatul, îşi bătea joc şi de el, ,căutînd aiurea desfătările amoroase, pe cari, de la o vreme, venea tot mai rar să le caute în brațele lui Allen Preston ?

Boby Hamilton n-aştepta să i se ceară lămuriri, căci le dădea singur, numeroase şi precise, sincere şi îndurerate ca o confesiune.

— Profită de faptul că sînt în birou şi consumă adulterul. N-am prins-o încă, recunosc, căci e foarte dibace. Am pus detectivi, bărbați şi femei, dar i-a dejucat pe toți.

Incontestabil, însă, are un amant. Un bărbat blond, cu părul lung. Bănuiesc un pictor rus, dacă nu un pastor olandez !

— De unde vă vine acest gînd ?

— Am găsit, în mai multe rînduri, cîte un fir lung şi blond, pe rochia şi chiar cămăşuța soției mele.

— Nu e un indiciu. Onorabila doamnă Hamilton ar putea avea un amant brun, cu părul scurt. Ca să-1 mascheze, ar putea lua cîte un fir de păr de la subretele sale şi să-1 pună pe rochie sau pe rufe ! îşi dădu Allen cu părerea, mai mult ca să se liniştească pe el însuşi, decît să-1 consoleze pe nabab.

— M-am gîndit şi la asta şi i-am schimbat subretele. Toate sînt cu păru! închis şi tunse mărunt. I-am angajat numai negrese. Dar firul blond continuă să apară !

Deducțiile lui Boby Hamilton erau puerile, comice chiar. Dar prins în vîrtejul geloziei, Allen Preston nu le mai vedea absurditatea.

Era mai indignat dînsul, acum, decît sexagenarul încornorat.

— Mă rog, ai spus că amantul presupus al doamnei Hamilton o vede numai dimineața.

— Da, căci după-masă e la cîte o prietenă, la ceaiuri, la croitoreasă, la cinematograf ! Am căutat-o şi am găsit-o întotdeauna, acolo unde-mi spusese că se duce. Dimineața, însă, nu mă pot ocupa de dînsa, căci am prea multe afaceri, la biroul meu sau în alte părți.

Allen Preston începea să fie convins, deoarece spusele lui Boby Hamilton coincideau cu mărturisirile Idei, care se plîngea că e urmărită peste tot — după-masă.

în culmea enervării, abia stăpînindu-se, tînărul dansator întinse mîna lui Hamilton :

— Primesc propunerea dumitale !

— ^*All right!* răspunse bătrînul, cu un larg surîs de satisfacție.

M-ai obliga însă foarte mult, dacă te-ai grăbi. E în interesul d-tate să primeşti^banii cît mai curînd. Ştiu că trebuie să plăteşti o sumă importantă, la „Excentric-Club", pînă la miezul nopții... Aş fi îneîntat să te scap eu de această datorie de onoare.

— Domnule Hamilton, dac-aş avea ceva urgent de telefonat, unde v-aş putea comunica ?

— La biroul meu. Mă duc direct acolo !...

— Foarte bine !

Fachirul sună. Adonis se ivi, cu ochii-n pămînt şi mîinile pe piept.

— Condu pe domnul !

Miliardarul ieşi.

Dar n-apucase Boby Hamilton să-i treacă pragul, ca Allen Preston puse mîna pe telefon, vrînd să se convingă dacă vizitatorul său era, într-adevăr, bărbatul Idei. El îl zărise de cîteva ori, dar în treacăt, şi nu era sigur dacă nu i se întinsese o cursă, dacă cineva nu uzurpase numele celebrului miliardar. . . ~

— Aici e biroul domnului Boby Hamilton ! i se răspunse. Cine întreabă de domnia-sa ?

— Comisariatul de poliţie din Etoile. Patronul d-voastră a ieşit de mult ?

— De o jumătate oră.

— în ce direcţie ?

— Champs-Elysees.

— Mă rog, ar putea să mi se spună cum era îmbrăcat *i*

— De sus pînă jos, în alb !

— Mulţumesc. Ochelarii negri şi i-a luat ?

— Totdeauna cînd se-mbracă-n alb, înseamnează că afară e soare puternic, deci îşi ia şi ochelarii negri ! îl informă secretarul.

— Mulţumesc ! zise Allen Preston, închizînd aparatul.

„Nu mai încape nici o îndoială că e el *V'* conchise magul din rue Lincoln, satisfăcut că luase această precauţie. Dar Allen Preston se înşela, căci bătrînul roz, cu părul alb, ondulat, avea într-adevăr, o asemănare izbitoare cu Regele Vacsului, dar nu era el, era Tom Sincler.

VII. CE CĂUTA ACOLO TOM SINCLER ?

Tom Sincler intrase de curînd în relaţii cu Boby Hamilton. .

Prefectul Parisului, căruia, fără ştirea Idei, arhimihonarul new-yorkez venise să-i ceară un om de încredere, care

să descopere colierul de perle furat, îi recomandase un compatriot.

Urmărind marea lovitură — arestarea celor trei bandiţi Pickleston — detectivul american nu refuza şi alte expediţii, cari îi aduceau veniturile necesare unei existenţe demne, îmbelşugate chiar.

El primise cu atît mai mult însărcinarea dată de Regele Cremelor de Ghete, cu cît persoanele în joc îl interesau şi din punctul de vedere al celeilalte afaceri: printre oamenii pe care îi vedea Ida, foarte des, erau şi cei trei spărgători şi asasini din Statele Unite.

Ocazie minunată, pentru Tom Sincler, să vină în contact direct cu cei urmăriţi de atîta vreme.

Detectivul american organizase în acelaşi timp descoperirea colierului de un milion de franci, precum şi arestarea unuia dintre cei trei Pickleston.

Planul de luptă îmbrăţişa, într-unui singur, cele două fronturi.

„La un moment dat, va trebui să faci tot ce-ţi voi cere !" pusese el, ca primă condiţie, lui Boby Hamilton.

Bogătaşul declară că se va conforma întocmai, dorinţelor detectivului.

Tom Sincler a cărui strîngere de mînă era energică şi-a cărui privire metalică arăta un om hotărît şi franc, cuceri, din primele momente, încrederea miliardarului.

Boby Hamilton îi mărturisi şi îndoielile asupra castităţii doamnei Hamilton, bănuielile sale că fosta dansatoare are un amant.

îndrăgostit de Adelaida Protopopovna, hotărît să se însoare cu dînsa îndată ce va fi dat lovitura cea mare, crescut în principiile rigide de onestitate conjugală, Tom Sincler era intransigent, pe acest capitol. El simţea o aversiune firească împotriva frumoasei Arlette Leblond.

Spiritul său de moralitate, precum şi patriotismul său, nu admiteau ca un compatriot să fie încornorat, mai ales de-o pariziană. Femeia americană are anumite drepturi, în virtutea unor tradiţii unanim respectate ; ca şi Boby Hamilton, Tom Sincler nu înţelegea, însă, că aceste drepturi pot fi uzurpate de

femei de o altă naţionalitate. Arlette Leblond trebuia prinsă asupra faptului şi pedepsită.

Boby Hamilton îl mai informase că numai aşa se putea despărţi de dînsa. Suma oferită lui Allen Preston era un nimic pe lîngă ceea ce-ar fi trebuit să plătească Idei **in** cazul unui divorţ prin înţelegere reciprocă.

Pentru buna răuşită a planului comun, Tom Sincler dădu miliardarului diverse indicaţii : cum să se îmbrace, unde să se afle Ia fiecare cinci minute şi cum să vorbească, în anumite cazuri. Aceste transformări amuzau şi emoţionau pe fabricantul de vacs şi-i gîdilau instinctul de actor, care pîndeşte-n fiecare dintre noi.

El plecase, într-adevăr, cu o jumătate de oră înainte, din biroul său, intrase-n gangul din rue Lincoln îmbrăcat în haine albe şi cu ochelari negri. înainte, însă, de-a urca la Jim Parker, el trecuse prin garsoniera Iui Tom ^Sincler — cu dulapuri pline de haine, uniforme, zdrenţe, pălării, peruci, bărbi false etc. — şi rămăsese acolo. Deghizat în Boby Hamilton, Tom Sincler luase ascensorul şi intrase la^ fachir, în vreme ce Regele Vacsului aştepta jos, urmînd să joace, foarte curînd, un alt rol, în această tragicomedie americano-pariziană.

Allen Preston se preumbla prin casă, polemizînd cu fiinţa imaginară a Idei :

„Bravo, scumpa mea, bravo ! Aveai un alt amant ; poate ai şi pe-al treilea ! Ar putea fi şi pictorul protestant şi pastorul rus... sau viceversa. în orice caz, felicitările mele ! Bine ştii să te prefaci ! Dar nici Allen nu-i un dobitoc ! Ai să-mi plăteşti scump asta ! Ai să mă pierzi dintr-o lovitură şi pe mine şi pe Hamilton !"

Dansatorul se îndîrjea împotriva Idei, ca să fie împăcat şi cu conştiinţa sa, care-l întreba :

„Nu crezi că cei 500 000 de franci te fac să iei atitudinea asta ? Nu cauţi scuze faţă de tine însuţi, pentru infamia pe care aţi pus-o la cale ?"

Un analist al sufletului omenesc ar fi remarcat că bucuria de-a avea pînă diseară o jumătate milion era mai mare la Allen Preston decît revolta că Arlette îl înşela, decît durerea de-a o pierde.

Sînt anumite sume, în preajma cărora sentimentele sublime încep să se transfigureze : pînă şi conştiinţa le caută explicaţii şi justificări, cu argumentele cele mai subtile...

Era şi cazul lui Allen Preston, om de lume zis Cellino, dansator, zis Jim Parker, astrolog şi fachir.

Reîntoarcerea lui Adonis fu prilejul ca bucuria să explodeze, căci din tot conflictul acela de sentimente izbucni strigătul :

— Slavă ţie, Rege al Tibişirului, am dat lovitura !

în curînd vom avea o avere formidabilă !

— Spune *Inşalah!* obiectă arapul, cu un ton acru.

(Mahomedanii sfîrşesc orice proiect al lor cu *Inşalah* adică : „Dacă vrea Cel de Sus".)

— Lasă-mă-n pace cu prostiile tale. Cît îţi datorez pînacum ? zise Jim Parker.

— Opt mii de franci...

— Să zicem zece mii şi-am încheiat socotelile ! îi acordă stăpînul cu mărinimie.

— Deocamdată ce-ai putea să-mi dai ?

— Uite ce e, Adonis, drăguţule, n-am decît suta de franci a doamnei. Bărbatu-său a uitat să-mi plătească vizita ! îţi dau şi ţie jumătate...

— Da' de ce nu doi franci ? ! rînji arapul, mai acru.

Şi, scoţînd din buzunarul şalvarilor o basma galbenă, cu semiluna la colţuri, începu să-şi şteargă obrazul de vopsea.

Dungi roze, fîşii albe se iveau acum, printre urmele de cremă neagră cu care se unsese devotatul servitor.

— Adonis ! îmi faci una ca asta, mie, drăguţule ? îl implora Allen Preston.

— M-am săturat să tot fac pe harapul dumitale ! Mă ţii cu cincizeci de franci la cîte o săptămînă ! Mă duc la alt stăpîn ! Aici nu-mi miroase a bine, prea se vorbeşte de milioane.

— Adonis, te implor, cîteva zile numai, şi am scăpat. Nu mă lăsa tocmai acum !

— Aştept încă trei zile ! consimţi valetul. Deocamdată, dă-mi suta de franci s-o schimb, să-mi scot nişte gulere de la călcat... Mă-ntorc în zece minute.

— Să vii tot negru, ai auzit ? Am speranţe mari !

— Negru, vînăt, albastru, cum pofteşti. Am s-ajung verde de-atîtea speranţe !

VIII. BENVENUTTO FORSTER, ALT DETECTIV

_ Adonis ieşi,, iar bietul Jim Parker începu din nou să se grimeze, lipindu-şi barbişonul, trăgîndu-şi dungi întunecate-n jurul ochilor şi pălindu-şi buzele.

„Mi se pare că mă fac degeaba fachir pe ziua de azi, fiindcă n-o să mai vie nici un client."

în acelaşi moment, soneria s-auzi, iar Allen Preston, înseninat, văzu persoana de la uşă sub forma unei bancnote de **100** de franci.

Se duse singur să deschidă, sărind şi ţopăind aruncînd cuvinte cabalistice, cu rezonanţe indiene şi chineze. Prin rotogolul mic de sticlă care-i găurea uşa, el zări un domn cocoşat, cu părul şi cu barba roşie, tipul intrigantului de melodramă, al poliţistului prost deghizat.

Neverosimilul personaj intră şi i se adresă în limba engleză, cu un ton ferm :

— Bună ziua, Allen !

Jim Parker se uită împrejurul său, ca şi cum ar fi căutat persoana interpelată.

— Allen Preston, bună ziua ! repetă omul roşu, tot în englezeşte.

(De altfel şi convorbirea dintre aşa-zisul Boby Hamilton şi vrăjitor se ţinuse tot în limba engleză.)

De rîndul acesta însă, Jim Parker vorbi într-o franţuzească fantezistă, cum şade bine unui fachir galben.

— Pardon, domnule, poate în etajul de sus. Aici stă profesorul Jim Parker, de la Academia din Calcuta.

— Vă rog să mă iertaţi, răspunse cocoşatul... Am greşit uşa ! Căutam pe Allen Preston, să-1 previu că i s-a întins o cursă...

Apoi, prefăcîndu-se că pleacă.

— Un etaj mai sus, nu-i aşa ?

___Un moment! îl opri academicianul din Calcuta. Cu cine am onoarea ?

—- Benvenutto Forster, detectiv privat.

Allen Preston începu sa rîdă.

___Ce fel de detectiv eşti, scumpule ? Ghebos şi cu parul roşu ? Dar bine, domnule dumneata eşti pisica cu clopoţei.» Şi un copil ar băga de seamă că porţi barbă şi cocoaşă falsă ! . . .

— Nu e vina mea că m-a făcut Dumnezeu cocoşat **silnici** vina lui Dumnezeu că-mi scot cocoaşa din cînd în cînd ! rînji aşa-zisul Benvenutto Forster.

Am surprins un complot împotriva dumitale şi sînt gata să...

— Toate bune scumpul meu Forster, îl întrerupse vrăjitorul, dar te rog un lucru : să nu-mi ceri să-mi scot barbişonul, fiindcă m-am plictisit tot punîndu-1 şi lipindu-1, de azi-dimineaţă ! Hai să vorbim aşa cum sînt, deghizat !... se spovedi tînărul, renunţînd să mai joace teatru în acea zi a loviturilor de teatru cele mai neaşteptate.

— *AU right!...* hohoti cocoşatul, cu satisfacţie.

Cei doi americani — căci amîndoi vorbeau acum în englezeşte, cu accentul noului continent — angajară cam în felul acesta, discuţia :

— Aşadar, ai descoperit un complot împotriva mea ?

— Exact. Ţi-1 spun şi dumitale, dacă-mi dai cincizeci de mii de franci.

— O să am exact cincizeci de franci, peste cîteva minute.

— O să ai exact cinci sute de mii, pînă diseară !

— O ştiai şi p-asta ?

— Ştiu tot !

— Dar să-ţi ţii gura ştii ?

— Ştiu, dacă-mi iscăleşti scrisoarea asta prin care mă autorizezi să ridic, de la Banca Centrală, cincizeci de mii de franci în contul d-tale.

Allen Preston parcurse scrisoarea şi întrebă mirat :

— De la Banca Centrală ?

— Acolo o să încasezi cecul lui Boby Hamilton.

— Asta n-o ştiam pîn-acum ! Poftim ! zise el, după ce semnă angajamentul. Şi-acum, spune.

Cocoşatul se ridică şi-l anunţă, grav :

— Allen Preston — zis profesorul Jim Parker, zis dansatorul Cellino — pînă mîine vei fi arestat!

— Şi de ce mă rog ?

— Dacă nu plăteşti diseară 150 000 franci la „Clubul Excentric", în calitate de Allen Preston, şi dacă nu înapoiezi doamnei Hamilton colierul vei fi arestat, scumpul meu Jim Parker ! Din fericire, vei avea o jumătate de milion, vei plăti tot şi-ţi mai rămîn multe mii de franci !

— Stai că nu-i am încă !

— Fă aşa ca să-i ai pînă diseară ! insinua Forster, privindu-l galeş, ispititor.

— Mă rog, şi cine o să mă aresteze ?

— Asta mă priveşte !

Omul cu kimonoul înstelat se revoltă :

— E un şantaj, Forster ! Ai aflat taina mea şi vrei să mă denunţi dumneata. Iată complotul !

— Crede tot ce pofteşti ; eu te sfătuiesc un singur lucru : precipită cursa doamnei Hamilton. Să n-ai nici un scrupul. Femeia asta are un amant. Cheam-o aici, chiar azi. Isprăveşte odată ! Banca e deschisă pînă la ora 7. Acum e ora cinci fără un sfert. Avem toată vremea. Diseară la club îţi vei plăti datoria, ca un gentilom. înainte, vei fi scos colierul şi-l vei trimite d-lui Boby Hamilton. Toate se vor aranja cu bine, pentru toţi. Nu fi copil, lucrează repede.

— Ce trebuie să fac ? întrebă Allen, învins, văzînd că e imposibil să lupte cu acel pseudococoşat, cu acel personagiu neverosimil, care era aşa de bine informat şi-l îndruma cu o luciditate infernală.

— Telefonează lui Hamilton să vie numaidecît aici, cu cei doi prieteni. Odată sosiţi, telefonează-i doamnei Hamilton ca o aştepţi. La ora cinci şi jumătate, comedia s-a sfîrşit.

— Nici diavolul în persoană n-ar vorbi mai bine ! zise Allen, punînd mîna pe telefon, hotărît să sfîrşească odată cu povestea asta.

— Alo ! Daţi-mi Opera 44/32. Allo ! Biroul domnului Hamilton!? Cu domnia-sa am onoarea să vorbesc? Bună ziua, Mister Hamilton. Aici profesorul Jim Parker. Puteţi veni imediat la locuinţa mea ?... Foarte bine ! Aduceţi şi cei doi prieteni de care-a fost vorba !... Numai unul ? Un moment !

El întrerupse convorbirea ca să se adreseze lui Forster :

— Spune că nu poate veni decît cu un sigur martor... Vrei sa fii dumneata al doilea ?

— Dacă crezi... de ce nu ?

— Stimate domn, se adresă Jim, celui de la capătul firului, puteţi veni numai cu prietenul dumneavoastră. Am o persoană discretă care ar putea fi al doilea martor. Foarte bine. Vă aştept.

El închise aparatul şi măsură de sus pînă jos pe Benvenutto Forster.

— După cum văd, eşti în curent cu toate. Te pomeneşti că ştii şi programul ?

— Dacă nu s-a modificat în ultimul moment, iată-l ! îi răspunse omul roşu : Doamna Hamilton vine la dumneata. Domnul Hamilton cu cei doi martori e alături. Scenă de dragoste. Frumoasa Ida a rămas în costumul Evei. Dumneata strigi : „Mii de stele şi luceferi !" Noi apărem din camera alăturată, constatăm adulterul, iar Boby Hamilton îţi întinde cecul miraculos !...

— Bine, domnule, dar dumneata eşti Satana în persoană !

— Sînt un detectiv ca o mie alţii şi nimic mai mult! rînji cocoşatul.

Apoi se instala, comod, într-un fotoliu, scoase tabachera din buzunar, oferi o ţigară omului cu trei nume, aprinse şi el una şi, aruncînd rotogoale de fum în tavan, zise :

— Să aşteptăm pe Boby Hamilton !

— Să aşteptăm pe Boby Hamilton, replică amfitrionul, a cărui inimă bătea mai tare ca de obicei.

Tăceau amîndoi, învăluind bufniţa împăiată şi broderiile cu animale fabuloase, în fumul albastru al ţigaretelor... Aroma tutunului se amesteca cu parfumul de plante arse ce se înălţa din cădelniţe invizibile.

în decorul exotic, Allen Preston se simţea mult mai străin decît personajul din faţa lui, care fuma cu gesturi lente, ca şi cum ar fi fost la el acasă şi n-aştepta nimic neprevăzut.

Falsul fachir, dimpotrivă, era cuprins de-o agitaţie necunoscută. Ii părea că se va sfîrşi acolo, în faţa acelui necunoscut cu barba şi părul roşu. El trăia ca într-o halucinaţie, neştiind cine minţea, şi cine era sincer, bănuind pe toată lumea, pe Dorothy, pe_ Ida, pe soţul ei **şi** pe straniul oaspe, înfundat într-un fotoliu. Care era identitatea acestui om ? Dar el însuşi, victimă a atîtor înscenări, el cine era, într-adevăr ? Fiul savantului Preston, devenit fachir şi dansator, trăia în acele momente vieţi multiple... în cap, îi vîjîiau coliere furate, mese de joc, pictori ruşi, pastori protestanţi, formule cabalistice, muzica de dans a „Tavernei Chineze", trădarea Arlettei, vizitele celor doi compatrioţi, precum şi revolta suspectă a valetului său negru, care întîrzia să vină cu gulerele **şi** cu cei cincizeci de franci.

Allen Preston avea impresia că ţigara oferită de^ Benvenutto Forster e otrăvită cu buruieni ameţitoare, caci în fumul ei dansau toate scenele cari erau să urmeze de aci înainte... Din toată povestea asta, el se vedea arestat şi aruncat pe paiele unei celule, după ce compromisese pe Ida, cu totul nevinovată.

Minutele treceau foarte încet şi nimeni n-apăsa butonul soneriei. De ce întîrzia atîta Boby Hamilton ?

Sub ferestrele hermetic închise, vuia Parisul, cu miile de automobile şi camioane, cu goana pietonilor, cu întrecerile cumplite ale luptei pentru existenţă. Aicea, însă, nu pătrundea nimic : erau cu mii şi mii de kilometri departe ; nu s-auzea decît respiraţia celor doi oameni şi, din cînd în cînd, zvonul beţişoarelor de sticlă, ce se ciocneau, undeva, prin apartament, agitate parcă de vîntul uşor al unor miraculoase grădini indochineze. Lămpile verzi aruncau lumini spectrale pe statuia lui Buddha, pe berzele şi balaurii ce păreau că înviază, în penumbra misterioasă.

IX. GENTILOMII COMPLOTEAZĂ

Un zgomot de glasuri pe coridor, anunţa sosirea lui Boby Hamilton (în realitate Tom Sincler) care venea însoţit de un

secretar autentic al miliardarului. Tom Sincler nu găsise ceva mai bun de făcut decît să tragă de urechi pe Adonis şi să-i care picioarele-n spate, fiindcă nu cumpărase crema „Myosotis."

— Tinere, văd că iar ţi-ai lustruit obrazul, dar nu e vacs din fabrica mea ! Mai ţine doi franci şi cumpără o cutie la magazinul din rue Waschington. Haide, şterge-o !

Un nou picior, aruncat în şalvarii verzi ai negrului, îl făcură să se ducă de-a berbeleacul pe scări, în vreme ce ascensorul urca spre al cincilea etaj, încărcat cu patru agenţi în civil, aduşi de Tom Sincler. Ei aveau cheia apartamentului lui Jim Parker şi trebuia să năvălească acolo la un semnal convenit cu detectivul.

— Allah e bun ! Allah e drept ! Allah e mare ! psalmodia pe scări arapul, care, curios să afle ce se pregăteşte sus, se repezi într-o suflare pînă-n rue Waschington, să cumpere blestemata cutie „Myosotis", a Regelui Vacsului, soţul frumoasei doamne care-i dăruise mai adineauri cincizeci de franci şi zîmbetul cel mai graţios.

Adonis intenţiona să se reîntoarcă foarte curînd, să se strecoare în apartamentul stăpînuîui său, şi, ascuns pe după vreo mobilă, să urmărească peripeţiile capcanei puse la cale de astrolog şi de miliardar.

Boby Hamilton intră şi prezintă fachirului pe secretarul său. La rîndul său, Jim Parker îi recomandă pe cocoşat.

— Domnule Hamilton, iată prietenul meu, Benvenutto Forster, care binevoieşte să fie al doilea martor !

Boby Hamilton îi strînse mîinile cu efuziune :

— Vă mulţumesc din adîncul inimei, scumpul meu domn ! Să vedeţi despre ce e vorba.

Soţia mea are un amant. Cum eu n-o pot prinde cu el, ne-am înţeles cu domnul profesor Jim Parker...

— Da... da... întrerupse Benvenutto Forster. Doctorul Parker mi-a explicat tot...

— Aşa ? Mulţumesc ! Unde o să stăm noi trei maestre ? întrebă inventatorul cremei „Myosotis".

— Colea ! le arătă Jim Parker, conducîndu-i în camera sa de dormit, acolo de unde ieşea el de obicei, anunţat de Adonis cînd avea clienţi în birou.

Odată musafirii instalaţi, Jim Parker ceru Hotelul „Ritz", rugind pe portar să poftească pe d-na Hamilton, care trebuia să se găsească la ceai, la o masă foarte apropiată de cabina telefonică.

Într-adevăr, Ida, care anunţase că va fi chemată la ora 5, n-aştepta decît un semn al portarului, ca să fie la aparat.

Cu o voce pe care fosta dansatoare abia putu să o recunoască, atît era de alterată din pricina emoţiei, fachirul o asigură că n-a fost nimic grav şi că, dorind să-i comunice lucruri foarte importante, o roagă să vină numaidecît în rue Lincoln. Ida Hamilton n-ar fi vrut să părăsească hotelul, căci Miss Dorothy nu sosise încă. Dar insistenţele amantului ei o făcură să lase cîteva cuvinte de .scuză prietenei sale şi, urcînd în cel dintîi taximetru din Place Vendome, ajunse, în cîteva minute, pe rue de Rivoli, apoi în Avenue des Champs Elysee, inundată de feeria declinului solar.

în vreme ce frumoasa Arlette Leblond îşi ferea ochii de strălucirile miriadare ale astrului care începea să lunece în dosul Arcului de Triumf, scăpărînd scîntei de aur printre focurile de-argint, de pîn-acum, cei patru bărbaţi, unul mai emoţionat decît cellalt, în aşteptarea victimei — sau a criminalei, dacă vreţi — vorbeau, ca nişte conspiratori cari mai aveau ceva scrupuluri.

— Credeţi-mă, spunea Boby Hamilton, îmi bate inima... sînt numai remuşcări, dar n-am încotro ! Femeia asta... pe care am adorat-o... mi se rupe inima să mă despart în asemenea condiţiuni, dar nu pot, nu mai pot trăi în minciună !...

La rîndul său, Jim Parker încerca, oarecum, să se scuze :

— Nici mie nu-mi convine, credeţi-mă, să mă pretez la cursa asta, dar în faţa unei acţiuni morale, orice sentiment de milă trebuie să dispară. Şiretenia femeiască va fi demascată de rîndul acesta, învinsă !

Şi-apoi Shakespeare, spune, prin gura lui Richard III: „Conştiinţa e arma cu care laşii vor să intimideze pe cei puternici !"

Reintrînd în chestie, Regele Cremelor de Ghete găsi de cuviinţă să reamintească fachirului că doamna Hamilton va trebui să fie goală, altminteri cei doi onorabili martori nu vor putea crede în frivolitatea ei.

— Incontestabil, afirmă Benvenutto Forster... Conştiinţa, orice ar spune Shakespeare, nu-mi permite să acuz o femeie, înainte de a şti că s-a dezbrăcat de bunăvoie în camera unui domn singur şi care nu e medic !

— Bineînţeles, interveni şi secretarul d-lui Hamilton, care amesteca în toate preocupările sale imagini poetice, reminiscenţe literare şi nu voia să fie mai prejos de astrolog.

Dacă doamna Hamilton nu va fi complect nudă, sau cel puţin nudă sub un kimonou, ca Monna-Vana, noi nu putem jura pe onoare sau pe cruce, că am asistat la un adulter!

Secretarul miliardarului vorbea pe un ton cam exaltat, .aproape pasionat... Perspectiva de-a contempla frumuseţea totală a soţiei patronului îl făcea să-i vibreze glasul şi să-i tremure picioarele, străbătute de-un fior delicios.

Pariziana aceea suplă, ispititoare, care venea cîteodată în 'biroul lui Boby Hamilton, avea legănări de val, sub rochiile şi mantourile ei elegante... Trebuie să fi avut un corp sculptural şi nu era puţin lucru pentru un tînăr contabil să-şi -surprindă patroana complect goală, ruşinată, ameninţată, înfricoşată... O vedea cum îşi acoperea ochii cu un braţ şi sînii cu cealaltă mînă, lăsîndu-şi restul corpului pradă privirilor sale lacome. Secretarul miliardarului se întreba dacă în mult aşteptatul moment va trebui să-şi scoată lunetele ca să vadă mai bine sau numai să le şteargă de aburi ?!...

— N-aveţi nici o teamă ! îi asigură Jim Parker, căruia Boby Hamilton îi dezlipea, cu delicateţe, barbişonul.

Strigătul „Mii de stele şi luceferi!" nu va fi adresat •decît unei femei gata să intre în baie. Doamna Ida Hamilton va fi goală subt acest kimonou înstelat, pe care-l arunc chiar de pe acum, pe paravanul acesta !

Jim Parker îşi însoţi vorba cu gestul.

El îşi şterse cu unt de cacao şi hîrtie de vată galbenul şi zbîrciturile de pe obraz, se pudră în faţa vizitatorilor săi amuzaţi, îşi trecu o pijama de mătase vişinie şi, auzind soneria, se duse să deschidă, după ce invitase pe cei trei comparşi să treacă în dormitor.

X. CAPCANA

— Ce s-a întîmplat, pentru Dumnezeu ? întrebă Ida, Ia ușă-

— Stai colea... scumpa mea ! îți bate inima... nu vorbi... odihnește-te puțin...

— Ce-a căutat Boby aici ?

— O simplă coincidență A venit și el la vrăjitorul Parker... A văzut că detectivii nu mai fac două parale și mi s-a adresat mie să descopăr perlele furate.

Doamna Hamilton răsuflă ușurată...

— Știe c-am fost și eu aici ?

— Da. Am avut prudența să-i spun că prietena ta, Miss Dorothy te-a adus la mine, că mi-ai dat toate informațiile privitoare la colier.

Allen vorbea încet, ca și cum s-ar fi temut să nu fie auzit. Ida remarcă acest lucru, dar amantul ei o asigură că Adonis are obiceiul să tragă cu urechea și că de dînsul se ferește.

O trase pe divan — colțul cel mai depărtat de camera unde se aflau cei trei spioni — și o-ntrebă, ^acă s-a gîndit la datoria lui „de onoare".

Simțind în brațele sale pe Ida, Allen Preston fu cuprins din nou de dragoste și remușcări. îi era penibil acum să-și' continue rolul.

Dacă Ida i-ar fi găsit măcar cei 150 000 franci datorați la „Excentric-Club", ar fi renunțat, poate, s-o dea pe mîna călăilor.

Cum însă biata femeie nu avusese posibilitatea să facă rost, așa de curînd, de acești bani, perfectul gentilom care era dansatorul Cellino începu să se gîndească iarăși la amantul blond al Arlettei și să-și fortifice conștiința la ideea că mizerabila trebuia pedepsită.

— Te-am chemat să-ți spun că știu tot, că ești o mincinoasă, o ființă fără suflet! Ai un amant... vorbea repede, Allen, nelăsînd-o să-i răspundă, prefăcîndu-se indignat de protestările ei.

Ai un amant blond... Nu o dată ți-ai petrecut degetele prin părul lui... Te întâlnești cu el în fiecare dimineață... Un

pictor rus... știu eu!... Un pastor protestant... Are părul lung și ochii albaștri...

— x\llen, ai înnebunit ? îl întrebă Ida neștiind ce să creadă.

Simțindu-se îndeajuns de indignat, simțind că ofensa ce i se adusese îl îndreptățea să joace simulacrul dragostei, ca s-o prindă pe ticăloasă în cursă, Allen schimbă tonul și începu să-i vorbească, pasionat:

— Dar nu-i nimic !... Te iubesc! Sînt nebun ! Am uitat tot! M-ai scos din minți! în brațele tale uit toate supărările... banii pierduți, angajamentele de gentleman, omul pe care-l iubești, minciunile tale !

El îi prinse bustul și-i înăbuși gura și urechile subt sărutări, acele sărutări care o făceau să-și piardă capul și care erau secretul frumosului dansator.

— Te vreau! continua el, sărutînd-o după fiecare exclamație.

Ești o minciună toată, dar nu pot trăi fără tine ! Rămîi aici, pînă diseară... Vreau să fii a mea... Să uităm de restul lumii... Aruncă rochia asta, care pune o barieră între frumusețea ta și mine!

— Nu se poate ! nu se poate ! protesta Ida.

— Vreau să mă îmbăt de tine... Numai respirînd parfumul corpului tău, îmbălsămat ca un amurg de iunie, voi putea să uit ce mă așteaptă! Diseară, eu n-am să mai fiu un gentilom, nici măcar un om... Pînă diseară, vreau să fiu fericit ca un condamnat la moarte, căruia i se oferă .alcoolul celmai tare și mai fin ! Tu ești beția mea, Ida ! Nu-mi refuza această mîngîiere supremă !...

Doamna Hamilton era amețită... Niciodată amantul ei nu fusese mai aprins.

— Nu știu unde mi-e capul... N-ar trebui să mai stau aici o clipă și totuși... nu pot să rezist! abia putea dînsa să spună.

— Haide ! rochița ! o implora Jim Parker.

— Nu pot așa... în fața ta !... surîse Ida, pudică,

într-adevăr frumoasa dansatoare se dezbrăca totdeauna în dosul paravanului, învăluindu-și apoi splendidul corp în kimonoul înstelat, căptușit cu velur negru ; catifeaua caldă

îi mîngîia pielea catifelată şi corpul alb al Idei era **mai** alb, mai luminos, pe fondul acela negru.

Allen Preston se gîndea cu regret că va trebui să renunţe la sărbătoarea acelor linii şi forme statuare, profanînd goliciunea Idei în faţa celor trei fauni, ce-şi adulmecau prada în camera de-alături.

Foşnetul mătăsurilor, în dosul paravanului, se auzea ca un val ce expiră pe nisip, într-un voluptuos amurg de vară» la marginea mării.

— Vreau să te văd ca Venus ieşind goală din undele înspumate ! declama fachirul, într-un acces de lirism oportun.

Vreau să fii goală ca Frinea în faţa judecătorilor, sau ca Gloria Swanson pe plajă !...

— Eşti stupid, Allen ! rîse Ida, fîlfîindu-şi rochiţa deasupra paravanului.

Braţul ei alb făcea curbe armonioase în văzduh.

— Şi-acum, să-ţi văd cămăşuţa !

La rîndul ei, cămaşa fină, roză, cu poalele uşor dantelate., cămăşuţa cît o năframă de mică, fîlfîi ca un drapel de pace,» deasupra capului Idei.

— Acum ciorapii!

La rîndul lor, ciorapii, foarte lungi, înscriseră un zbor de şarpe dezumflat şi căzură-n dosul paravanului.

— Şi-acum restul! porunci Allen.

— Nu mai e nici un rest! îi răspunse dînsa, hohotind şi trăgînd kimonoul...

Allen Preston era nerăbdător... I se părea că Ida întîrziază prea mult în dosul paravanului...

— Vino, adorata mea !... Nu-nţelegi nerăbdarea mea ?... Cît ai să mă faci s-aştept ?

Mai puţin grăbită decît el — ca şi cum ar fi vrut să întîrzieze cît mai mult scena penibilă ce era să urmeze — doamna Hami'.ton înainta, calmă şi superbă, în mantia japoneză care-i acoperea goliciunea.

— Vino ! o chema Allen, prinzîndu-i mîna şi trăgînd-o spre divan.

De-ai şti cît te iubesc... Pasiunea mea... unica mea... eşti sublimă... eşti divină... Eşti acoperită de stele... mii de stele şi luceferi!...

Jim îi cuprinse mijlocul, o-ntinse pe divan, ridicînd glasul ca să fie auzit alături, o săruta şi exclama în extaz:

— Mii de stele şi luceferi!

în aceeaşi clipă cineva strigă-n odaie :

— Jim Parker, putem intra ?

Ida se desprinse din îmbrăţişare, îngrozită:

— Dumnezeule! E glasul bărbatului meu! Lasă-mă...

Voia să fugă — fără să ştie unde — dar Allen o prinse de mînă. Cineva întoarse butonul electric. Lumina inundă încăperea.

Trei oameni se uitau la Ida, înaintînd spre dînsa.

— Foarte frumos ! i se adresă unul din ei. Onorabila doamnă Hamilton în braţele ultimului fachir. ! Din momentul acesta, Ida, ai încetat să mai fii soţia mea. Iată cui am dat numele meu!

Domnii mei, vă rog să consemnaţi adulterul!

— Dar, domnule, se adresă Ida celui ce vorbise, eu nu te cunosc... Cine eşti dumneata ?

într-adevăr, oricît ar fi fost de răuşită masca lui Tom Sincler, el nu putea să fie luat drept Boby Hamilton de însăşi nevasta acestuia.

— Ha! Ha! izbucni detectivul, văzînd că n-o putea înşela. Cum o să vrei să mă recunoşti ? Probabil că nici nu semăn cu bărbăţelul dumitale ? !

—• De semănat, semeni foarte mult, dar nu eşti Boby Hamilton. Cine eşti ?

— Sînt Mister Nobody, personagiul misterios, omul fără nume !

De rîndul acesta, Ida se adresă lui Allen Preston :

— Domnule Parker ce se întîmplă aici ? Acest om are •capul bărbatului meu, dar nu este el!

— Adineauri, totuşi, ai strigat „glasul bărbatului meu !" replică Jim.

— Glasul lui era, dar omul acesta nu e bărbatul meu ! Boby Hamilton nu este aici!

— Boby Hamilton este aici, doamnă ! tună vocea miliardarului.

Şi în acelaşi moment Benvenutto Forster îşi smulse barba şi peruca roşie, în vreme ce, de subt haină, Tom Sincler îi scotea cocoaşa: omul care se prezentase Iui Allen Preston ca detectiv nu era altul decît Regele Vacsului.

Ida era înmărmurită. Nu mai puţin surprins era, acum, astrologul dansator.

— Boby, dumneata eşti ? ! exclamă doamna Hamilton.
— Da, eu! La vicleniile dumitale a trebuit să răspund cu viclenie.
— E o cursă infamă ! Nu-nţeleg ce vrei de la mine ?
— Vreau să divorţăm, doamnă !
— Admirabil, domnule fachir ! izbucni Ida, adresîndu-se amantului ei. Mă atragi aici, împreună cu complicii d-tale, mă chemi la telefon, sub cuvînt că mi-ai găsit colierul şi-acuma, iată, îmi înscenezi infamia asta !
— Nu e nici o înscenare ! interveni Boby Hamilton.
Eşti o femeie neruşinată pe care am prins-o goală în braţele amantului ei!
Ida izbucni în hohote de rîs.
— Amantul meu, aventurierul acesta ?
Goală, eu, goală în casa unui străin?
— Cît cinism !... rînji Hamilton.
Apoi, cu o voce blîndă, insinuantă, perfidă, de om care ştie ce ştie:
— Ai curajul să arunci kimonoul ?
încurcată, Ida răspunse, fără prea multă convingere :
— Am îmbrăcat acest kimonou... fiindcă domnul Parker... m-a informat că aşa fac toţi clienţii d-sale... ca să le poată ghici... să le poată citi în stele.
Tot blînd, insinuant, ironic, demonic chiar, Regele Vacsului repetă :
— Ai curaj să arunci acest kimonou ?
Foarte liniştită, Ida răspunse :
—• De ce nu ?
Cu un gest lent, elegant, ca şi cum ar fi predat unui lacheu mantia de hermină, soţia miliardarului lăsă să-i cadă de pe umeri vestmântul cu luceferi, apărând de subt el complect îmbrăcată, aşa cum era cînd intrase la Jim Parker.

XI. FEMEILE SÎNT MAI ŞIRETE !

Stupefiaţi, cei patru bărbaţi se dădură câte un pas înapoi, scoţând patru exclamaţii, una mai comică decît alta.

Nu le venea să creadă ochilor. Cel mai uimit era Allen Preston, care o văzuse, aproape, dezbrăcîndu-se, zărise vestmintele Idei fluturând în văzduh şi acuma contempla o femeie îmbrăcată de vizită.
La vederea celor patru mutre plouate, Arlette Leblond izbucni într-un hohot de rîs, care se prefăcu, îndată, într-o explozie de mînie.
— Felicitările mele ! Haide, Boby Hamilton, mai spune că m-ai găsit goală în braţele unui amant! Complotul nu v-a reuşit, domnilor! Atâţia bărbaţi âmpotriva unei singure femei! Ce cavalerism ! Ha ! Ha ! Ha !
Regele Vacsului căzu în genunchi, ca un trubadur din evul mediu, cerîndu-şi iertare în termenii cei mai patetici şi plini de preţiozitate.
— Te-am iertat şi pentru totdeauna! îi aruncă Ida-n faţă, cu dispreţ. Din momentul acesta, nu mai sînt nevasta d-tale. îmi reiau libertatea !
— Ida ! Te implor! Am fost păcălit de un aventurier! implora Boby.
— Infamie ! strigă Allen Preston.
Dumneavoastră m-aţi atras pe mine în cursă !...
Cel mai indignat însă, era secretarul miliardarului : pregătit, sufleteşte, să contemple academia sculpturală a soţiei stăpînului său, după ce-şi pusese şi-şi scosese de zece ori lunetele, ca să vadă mai bine, după ce suflase pe sticle şi le ştersese în nenumărate rînduri, iată-1 amestecat într-o farsă stranie, iată feeria intimă a frumoasei patroane, interzisă ochilor şi simţurilor sale avide!
Nemaiputîndu-şi conteni revolta, el începu să urle :
— Domnilor, aş dori să ştiu cine minte în toată afacerea asta, fiindcă eu înnebunesc !... înnebunesc !...
Tom Sincler îl bătu pe umeri.
— Un moment, tinere ! Mai avem ceva cu domnul !
Domnule Allen Preston, zis Cellino, zis Jim Parker, din moment ce formalităţile n-au fost îndeplinite, dă-mi voie să rup cecul de 500 000 franci, pe care ţi l-am făgăduit.
El făcu bucăţele un petec de hîrtie ; la rîndul său, Boby Hamilton care jucase rolul lui Benvenutto Forster, rupse şi el angajamentul semnat de fachir, prin care acesta îi oferea cincizeci de mii de franci din jumătatea de milion.

— Şi-acum, Allen Preston, — îl ameninţă adevăratul Boby — dacă în douăzeci şi patru de ore nu-mi înapoiezi colierul doamnei Hamilton, întreaga societate pariziana, întregul New York vor afla cine este fiul ilustrului savant Fenimote Preston !

— Rivalul lui Edison ! complectă Tom Sincler.

Miliardarul continuă sa pledeze :

•— lata, scumpa mea, cine răsuceşte capul femeilor ! Sper că pe viitor vei deschide ochii mai bine !

Ida se uită lung la Jim, izbucni în plîns, îşi acoperi faţa cu mîinile.

Astrologul se apropie de dînsa, vrînd să se explice, să se scuze, dar fosta dansatoare îl măsură din cap pînă-n creştet, aruneîndu-i cu dispreţ, un :

— Bună ziua, domnule !

Apoi, cu fruntea sus, cu un zîmbet de triumf, cu nările încă vibrînd de indignare, Ida Hamilton părăsi apartamentul, lăsînd în urma ei o dîră de parfum „Amurg de iunie", care ameţi şi mai mult pe tînărul secretar, îndrăgostit, acum, la nebunie, de soţia stăpînului său.

Acesta coborî însoţit de aghiotant, în apartamentul Iui Tom Sincler, să-şi refacă chipul, să redevie celebrul miliardar, unul din regii Americei, în vreme ce Allen Preston şi detectivul se uitau unul la altul, dînd din umeri, neştiind ce să spună, cum să-şi explice lovitura de teatru a Idei, care nu fusese goală, subt kimonou.

Explicaţia era foarte simplă : ajungînd la Hotel „Ritz", Ia ora 5 fără cîteva minute, dînsa găsise un bileţel, scris în englezeşte :

Stimată doamna,

„Vi s-a întins o cursă, în rue Lincoln. Veţi fi chemata la telefon şi invitată acolo. Duceţi-vă. Faceţi tot ce vi se va cere, în afară de un lucru: să nu va dezbrăcaţi. Evitaţi cît mai mult să rămîneţi goala. îmi veţi fi recunoscătoare.

Binevoitor" *

Precum veţi fi ghicit, acest bileţel fusese trimis Idei de bunul arap Adonis, recunoscător pentru surîsul ei amabil şi pentru cei cincizeci de franci oferiţi cu două ore mai devreme.

Adonis, care surprinsese conversaţia, tîrgul dintre stăpînuî său şi pseudobărbatul Idei, salvase onoarea frumoasei pariziene. Patru gentilomi new-yorkezi voiau s-o piardă şi un biet negru, plin de cavalerism, o mîntuia!

Avertizată, Ida Hamilton, la rîndul ei, jucase comedia dragostei, se dezbrăcase, într-adevăr, arătînd, pe deasupra, paravanului vestmintele ei uşoare, lui Allen Preston. Apoi,, cu dexteritatea femeii moderne, cu repeziciunea dansatoarei, îşi trăsese ciorapii, îşi pusese cămăşuţa şi rochia, ca să se acopere apoi cu kimonoul. Astrologul şi fachirul, care ştia. atîtea, lucra cu puterile oculte şi cu magnetismul stelar, nu-şi dăduse seama de stratagema unei femeiuşti... Căzuse în propria Iui cursă, ca şi ceilalţi... E greu să lupţi cu şiretenia sexului slab, oricît de fachir ai fi, oricît ai fi de celebru poliţist!

Fără îndoială că, asistînd la succesiunea de scene din apartamentul lui Jim Parker, la triumful unei tinere femei asupra a patru bărbaţi, dintre cari un detectiv de talia lui Tom-Sincler, rivalii acestuia, inspectorii de poliţie din New York ar fi jubilat văzînd pe agerul lor coleg tras pe sfoară.

Lui Tom Sincler însă, puţin îi păsa de colierul doamnei Hamilton, de onoarea conjugală a Regelui Vacsului şi decomplectul fiasco al înscenării lor. Venind în casa lui Jim Parker el avea cu totul alte scopuri: urmărirea şi arestarea Iui David Pickleston.

Iar David Pickleston era colea, la doi paşi de ei, sub divanul unde era să se consume dezonoarea doamnei Hamilton.

Tom Sincler îi urmărise mişcările toată vremea, de cînd ticălosul se strecurase, ca o fantomă, în apartament şi se ascunsese subt divan.

Prefăcîndu-se că pleacă, detectivul se apropie de uşă, o deschise, fluieră uşor, apoi se reîntoarse şi se repezi la picioarele cari se vedeau subt divan şi-1 trase de acolo pe David-Pickleston, ca pe un simplu motan neascultător.

Capcana întinsă doamnei Hamilton n-avea alt scop decît arestarea celebrului bandit, arestare operată în doi timpi şi trei mişcări de către omul care purta încă părul alb, ondulat şi ochelari negri ai Regelui Vacsului, omul pe care un singur moment David Pickleston nu-1 bănuise.

Acel om era Tom Sincler, detectivul căruia îi scăpase de şase ori din nună, pînă-acum, în America, şi care-l aresta, acum, a şaptea oară.

XII. INTERMEZZO

Patru cadavre fuseseră pescuite în Sena, de cînd Tom Sincler urmărea în capitala Franţei, pe cei trei spărgători şi asasini din familia Pickleston.

Aceste cadavre cari nu purtau nici o urmă de violenţă, aparţineau unor americani foarte bogaţi, veniţi în trecere la Paris. Cel dintîi era al unui bărbat de patruzeci de ani. Apoi o tînără pereche. Apoi o femeie de vreo treizeci de ani. Toate aceste persoane erau îmbrăcate în haine de seară, foarte elegante ; în degete, cele două femei purtau bijuterii. Poliţia nu găsise nimic suspect în aceste morţi: din informaţiile culese, reieşea că primul american se aruncase de pe Podul Archiepiscopiei, pe la orele 2 noaptea.

Driuneţii întîrziaţi văzuseră un om cu joben, escaladînd parapetul. El pieri în unde. Nu i se zărea decît pălăria, lunecînd la suprafaţa apei. Această pălărie, cu iniţialele mortului, fu găsită a doua zi, în dreptul Tuilleriilor, aruncată de apă, la ţărm. în aceeaşi zi, ghemuit de unul din pilaştrii Podului Saint-Michel, fu descoperit şi cadavrul.

După vreo săptămînă, în zori, nişte vînzătoare de zarzavat de pe Quai-des-Fleurs remarcară o tînără femeie, foarte elegantă, care se certa, în englezeşte, cu soţul sau amantul ei, foarte „şic" şi dînsul. Păreau doi străini bogaţi, cari se reîntorceau de la vreo petrecere ~~şi~~ şi făceau scene de gelozie. La un moment dat, ajungînd pe Pont-au-Duble, începură să se îmbrîncească... Vînzătoarele de zarzavat nu puteau spune dacă femeia voia să sară în apă şi tînărul care o însoţea o împiedica, nici dacă bărbatul încercase să-şi arunce el tovarăşa în Sena şi femeia se împotrivea. Era un sfîrşit de noapte vînătă, ploioasă şi nu li se puteau distinge bine mişcările. Cert este că amîndoi străinii căzură în fluviu şi se duseră la fund, ca să fie pescuiţi a doua zi, destul de departe.

A patra persoană din America, Alina Van Hoffen, tînără şi frumoasă văduvă a celebrului bancher new-yorkez, se înecă în toiul nopţii şi parcă era un făcut : cu toată acţiunea promptă a Serviciului de Salvare, atît de bine organizat la Paris, nefericita nu putu fi găsită decît sub formă de cadavru, cîteva ore mai tîrziu.

Toate aparenţele acestor înecuri pledau pentru sinucidere, cu excepţia, poate, a tinerei perechi, cînd bărbatul voise să-şi arunce soţia în apă şi căzuse el însuşi victimă a tentativei de asasinat. Dacă era, într-adevăr, un criminal, îşi luase pedeapsa şi justiţia omenească n-avea de ce să se mai amestece în marea împăcare postumă.

Colonia americană fu adînc impresionată de aceste bizare dispariţii, cu atît mai mult cu cît cei patru înecaţi nu erau oameni de rînd şi nici nu-şi manifestaseră vreodată intenţia de a-şi da sufletul în jurul majestuoasei Catedrale Notre-Dame. Fără îndoială, apropierea venerabilului locaş poate împinge sufletul la colocvii cu eternitatea, dar regretaţii cetăţeni ai Statelor Unite aveau, pentru aceasta, destule biserici şi capele pe malurile Hudsonului, ca să mai rîvnească a trece Oceanul şi a face cunoştinţa graţioaselor oblete ale Senei, ciugulitoare de nasuri omeneşti şi refractare undiţelor.

Un singur om nu admitea sinuciderea şi acest om era acelaşi care susţinuse la New York că soţii Pickleston şi fiul lor David părăsiseră noul continent ca să opereze în Franţa.

Tom Sincler fu izbit de faptul că cele patru sinucideri avuseseră loc noaptea şi cam în acelaşi loc, adică nu departe de „Taverna Chineză". Nu era lucru curat, la mijloc.

Faptul că nici unul din cei înecaţi nu se zbătuse cîtuşi de puţin la suprafaţa apei, ci se cufundase dintr-o dată, lăsînd numai pălăria sau mantoul să curgă o dată cu undele vizibile, în josul apei, i se părea iarăşi straniu.

Dar ceea ce, într-adevăr, era suspect, era împrejurarea că al patrulea cadavru, acela al văduvei bancherului Van Offen, fusese găsit între Podul Archiepiscopiei şi Pont-au-Double, iar puţinii trecători întîrziaţi, ca şi agentul postat acolo, declaraseră că femeia se aruncase de pe parapetul nordic al lui Pont-au-Duble[1]. Era deci imposibil, ca milionara

[1] înaintînd în inima Parisului, spre nord-vest, Sena trece, întîi, pe subt Podul Archipiscopiei. Cel imediat următor e Pont-au-Double (n.a.).

americană să lunece împotriva curentului. Toate corpurile sînt duse de valuri, cum e firesc şi sînt găsite mai mult sau mai puţin departe de locul unde s-au înecat, dar *totdeauna* în josul apei. întîia oară, fără să fie tîrît de vreun rechin monstruos sau de-o vulgară penişă, un cadavru ar fi bravat -undele, ca să se oprească în susul apei.

Ciudată fantezie, într-adevăr, chiar pentru o văduvă milionară, care n-are nimic mai bun de făcut decît să rătăcească noaptea, pe străzile sinistre din jurul insulei Saint-Louis, cînd la fiecare ieşire de locul public se găsesc trăsuri cîte pofteşti.

Obsedat de ideea că familia Pickleston operează în inima Parisului, Tom Sincler era 90 la sută convins că celebrii 'bandiţi nu sînt străini de aceste morţi misterioase. Geniul lor rău inventase şi-n America multe crime de acestea, pentru cari însă nu erau urmăriţi de justiţia Statelor Unite, din lipsă de dovezi.

Dar poliţistul nostru n-ar fi fost cel mai ager detectiv, doctor în mai multe materii de la Boston, dacă n-ar fi căutat întunericul acolo unde alţii nu vedeau decît limpedea lumină.

Printre numeroasele presupuneri ale lui Tom Sincler, cea •care prindea consistenţă era ipoteza că cei patru americani fuseseră aruncaţi într-un canal foarte apropiat de Sena, după ce li se luaseră bărbaţilor pălăriile şi femeilor voalurile sau mantourile de mătase.

Acest canal era practicat în subsolul unei case şi se vărsa în fluviu. Apele sale, însă puteau fi împiedicate să se împreune cu ale Senei, printr-un stăvilar care se ridica şi se lăsa după voie. Odată individul răsturnat, cu ajutorul unei trape, în acest canal, un complice al asasinilor, îmbrăcat ca mortul, purtînd clacul lui, juca farsa aruncării în fluviu, pe un pod oarecare.

Cum toată lumea se repede să vadă pe înecat, spre parapetul nordic al podului, în josul apei, îndemînaticul înotător o lua spre sud, tăind curentul şi, protejat de bezna nopţii, ieşea pe ţărm, departe, în vreun loc întunecat, cum sînt atîtea pe malurile pariziene.

Mai mult. Acest complice —• erau cel puţin doi: o femeie -şi un bărbat — ar fi putut să aibă închiriată o penişă, cum avea Tom Sincler însuşi, în care să se îmbrace ca marinarii de pe Sena şi să locuiască nesupăraţi de nimeni. Astfel de plute sînt numeroase la Paris.

Era exclus însă, ca cei doi înotători să fie Harry sau Malvina Pickleston, căci amîndoi bandiţii se apropiau de şaizeci de ani şi n-ar fi riscat pneumonii, la vîrsta şi la averea lor.

Să urmărim presupunerile lui Tom Sincler.

Odată comedia sinuciderii jucată pe poduri, în faţa a cît mai numeroşi martori (simulatorii trebuiau să atragă atenţia* rarilor trecători că va urma un salt mortal) cei doi complici, sau numai unul din ei, anunţau pe patronii casei crimelor că pot da drumul zăgazului. Adevăratul înecat intra în Sena şi-şi încheia cariera pământească în voia valurilor, în vreme ce actorul se dezbrăca de rol şi se încălzea, cu conştiinţa datoriei împlinite.

Nimănui nu i-ar fi trecut prin gînd că e la mijloc un asasinat. Faptul că cele două femei înecate purtau în degeteinele preţioase iar bărbaţii portmoneurile încărcate, faptul că nici o urmă de cuţit sau de revolver nu se găsea pe cadavre, constatarea medicilor legişti că moartea venise prin înecare, precum şi mărturiile agenţilor trecătorilor nocturni,, care surprinseseră momentul sinuciderii, făcură autorităţile să nu caute *„midi a quatorze heures"* şi să treacă la voluminosul dosar al faptelor diverse aceste patru banale cazuri de autosuprimare.

Cazurile, însă, nu erau atît de banale pentru Tom Sincler, care ştia că cei patru americani fuseseră în noaptea morţii; lor la „Taverna Chineză", îi zărise la mese, foarte veseli şi nu-i făcuseră un moment impresia de oameni care peste cîteva ore, se vor oferi, în ospăţ, peştişorilor Senei...

Detectivul se ducea în fiecare noapte la cabaretul lui Li-Fung : în primul rînd, ca să urmărească artiştii şi clienţii suspecţi şi să identifice anumite procedee ale bandei Pickleston, cu felul lor de a lucra în America.

în al doilea rînd — de la o vreme, acest motiv trecuse pe primul plan — el se simţea atras în „Taverna Chineză" de prezenţa Adelaidei Protopopovna Baltazarovici, de oare era din zi în zi mai îndrăgostit.

Avea momente cînd îi venea să renunţe la orice investigaţii poliţieneşti şi să se consacre exclusiv idilei cu frumoasa, cîntăreaţă rusă.

Ar fi scos-o din acel local de noapte, ar fi dus-o departe, mireasă neprihănită, ar fi trăit cu dînsa pe Coasta de Azur sau într-unui din fermecătoarele orăşele din împrejurimile Parisului...

Dar nu se putea.

Ambiţia de a reuşi, de a încheia cu bine acea gigantică întreprindere — descoperirea celor mai temuţi bandiţi ai Statelor Unite şi-a comorilor adunate de ei — îl îndemnau să nu se lase pradă moliciunilor ispititoare ale inimei... Mai era vreme...

Adelaida însăşi, care era atît de fericită să-şi găsească un sprijin în viaţă şi care nutrea o vie simpatie şi-o admiraţie fără margini pentru Tom Sincler, îl îndemna să-şi continue expediţia, îl încuraja, era sigură de triumful logodnicului ei. Mai mult! Ea însăşi se oferise să-i devină colaboratoare. Numeroasele peripeţii ale salvărei ei, în timpul revoluţiei ruseşti, îi impresionaseră imaginaţia de copil şi-i treziseră dorul de-a înfrunta alte primejdii, de-a învinge obstacole, de-a inventa stratageme.

în scurtă vreme, Adelaida Protopopovna deveni cel mai devotat şi mai sigur aghiotant al lui Tom Sincler şi nu o dată, îmbrăcată bărbăteşte, luase parte la unele manevre ale detectivului.

Faptul că acel american cu privirea de oţel, cu mîna de fier, cu părul de la tîmple cărunt şi cu ceva copilăresc, totuşi, în figură, anunţase atît lui Li-Fung cît şi soţiei acestuia Wing-Tai'-Pu, zisă Susur-de-Izvor, că s-a logodit cu Sonia, făceau ca vizitele şi întârzierile sale în tavernă să nu pară suspecte personajului de serviciu şi artiştilor.

în felul acesta, Tom Sincler ţinea socoteala tuturor clienţilor, a dansatorilor, a cîntăreţilor şi-a servitorilor cari se perindau în cabaret.

îl interesau, în special, cei aflaţi de mai multă vreme în slujba lui Li-Fung : aceştia erau susceptibili de a fi complicii lui Harry Pickleston, care lucra foarte aproape.

Unul dintre cei mai vechi colaboratori ai patronului era dansatorul Cellino. Urmărindu-1, cîteva zile, poliţistul află cu uşurinţă că frumosul tînăr era una şi aceeaşi persoană cu bătrînul fachir din rue Lincoln. în două rînduri, cu măşti difertie, detectivul se prezentase la magician. îl consultase. Aflase viitorul, mai aflase şi cum este aranjat apartamentul — lucru ceva mai important decît profeţiile. Studiase, în treacăt şi pe valetul colorat, care purta numele atît de măgulitor, Adonis. Mai află Tom Sincler că iscusitul astrolog putea fi întîlnit, subt numele său adevărat, în cele mai distinse cercuri americane din Paris.

Allen Preston locuia nu departe de apartamentul închiriat subt numele de Jim Parker. El avea două odăiţe la etajul de jos al unui imobil din Avenue Victor Emmanuel, ducea o viaţă regulată, intra pe la 3 dimineaţa, ca să nu se mai reîntoarcă decît seara, la 7 şi jumătate.

De la 3 la 7 ziua, el îmbrăca kimonoul înstelat al astrologului, la ora 8 lua baia şi se punea la frac, ca să cineze la „Excentric Club" sau la Steaua Roşie, unde juca pocher şi bacara pînă la miezul nopţii, cînd devenea Cellino, partenerul zvelt şi mult admirat al lui Miss Dorothy, de la „Taverna Chineză".

Aceasta era, în linii generale, viaţa chinuitului tînăr, care se ducea uneori seara, la teatru sau lua masa la venerabila sa mamă, văduva lui Fenimore Preston, rivalul lui Edison.

Doamna Preston şedea într-o pensiune de familie lîngă Comedia Franceză şi, cu toate că era singură la Paris, se vedea foarte rar cu fiul ei, a cărui viaţă aventuroasă n-o aproba.

Allen Preston trimitea mulţi clienţi din societatea americană, atît lui Li-Fung, cît şi vrăjitorului Jim Parker.

Despre acesta vorbea, mai ales, femeilor, cari erau într-adevăr uimite de ştiinţa şi profeţiile astrologului din rue Lincoln.

Bineînţeles, nu bănuia nimeni că fiul savantului Preston era una şi aceeaşi persoană cu moşneagul piţigăiat, care ţopăia în decorul indo-chinez de la colţul lui Avenue des Champs Elysees. Cunoscînd multe amănunte din viaţa clientelor sale, Jim Parker putea să le uimească, să le pună pe gînduri.

Toate aceste însă nu-1 interesau atîta pe Tom Sincler şi ar fi renunţat complect să urmărească pe astrologul-dansator, dacă nu l-ar fi atras, cu o putere irezistibilă, Adonis, valetul negru al lui Jim Parker.

Acest arap de contrabandă, pe care Tom Sincler îl auzea vorbind cu portarul casei din rue Lincoln, avea un glas cunoscut, intonaţii familiare. îi amintea într-un chip straniu

pe fiul Malvinei şi-al lui Harry. Pe aceştia nu-i văzuse niciodată, dar pe David îl urmărise foarte multă vreme, îl aprinsese de şase ori şi de şase ori îl scăpase. La a treia întîlnire a lor, David Pickleston lovise în frunte cu un box pe Tom Sincler şi-l lăsase în nesimţire.

Cicatricea se zărea şi azi, deasupra tîmplei stîngi a detectivului. La a şasea întîlnire, se luptaseră amîndoi corp la corp, cu pumnii, cu picioarele, cu dinţii. Tom Sincler muşcase de ureche pe bandit şi-i rupsese sfîrcul.

Acum Tom Sincler îşi spunea :

„L-am auzit vorbind şi i-am recunoscut glasul. Vorbeşte franţuzeşte cu accent american, deci nu e nici marocan, nici senegaîez. Dacă voi constata că nu e negru vertiabil şi dacă va primi picioare-n spate fără să protesteze, înseamnă că are ceva pe conştiinţă.

Toate aceste deducţii însă, nu vor fi confirmate decît dacă voi constata că una din urechile individului are sfîrcul «muşcat!...

în cazul acesta, nu mai încape îndoială că am dat de David Pickleston !"

XIII. SUFLETELE CĂLĂTORESC

Ceea ce îngrijora puţin pe detectiv era faptul că nu mirosise niciodată urma tînărului bandit, în preajma părinţilor săi. Adonis — arapul — îşi petrecea mai toată vremea în apartamentul din rue Lincoln, unde şedea chiar în lipsa stăpînului său ; el locuia într-o odăiţă din etajul IV, odăiţă ce răspundea în însuşi cabinetul profesorului.

Dacă David Pickleston ar fi fost complicele părinţilor săi, nu ar fi dus sărăcia pe care o-mpărţea cu proaspătul astrolog.

Tom Sincler nu excludea nici posibilitatea că David Pickleston ignorează prezenţa părinţilor săi la Paris; aceştia, de asemeni, n-aveau de unde să ştie că unicul lor copil se afla în acelaşi oraş cu dînşii; de altfel, nici în America cei trei spărgători nu operau împreună, iar la Paris îşi transformaseră atît de bine chipurile cîteşitrei, încît ar fi fost imposibil să se recunoască, întîlnindu-se, întâmplător.

Detectivul era aproape sigur că arapul fachirului este David, după cum era sigur că recunoscuse subt noua lor înfăţişare pe soţii Pickleston. El aştepta confirmarea acestor certitudini.

Intrînd, în acea după-amiază de iunie, în casa lui Jim Parker, şi trăgînd de ureche pe Adonis, se convinse că individul e uns cu cremă neagră şi că-i lipseşte unul din sfîrcurile •urechilor. Nu putea fi altul, David era prins !

Nici prin gînd însă n-ar fi trecut apaşului că acel miliardar american, cu părul alb, care-i trage picioare-n spate şi-i oferă doi franci să cumpere vacsul „Myosotis" este una şi aceeaşi persoană cu Tom Sincler, teribilul detectiv căruia-i scăpase din gheare de şase ori, dar n-ar mai fi vrut să-i cada-n braţe a şaptea oară.

Poliţistul îi trimesese vorbă că nu-l va mai da pe mîna justiţiei, ci-l va executa singur, oriunde s-ar afla, cu atît mai mult cu cît David Pickleston era condamnat, de cîteva ori, la moarte, în lipsă, de tribunalele Statelor Unite.

în momentul cînd îşi simţi piciorul încleştat într-o mînă de fier, arapul se înfiora pînă-n creştet: ar fi jurat pe sufletul tuturor pickpocketiior din iad că numai Tom Sincler ştia să strîngă aşa.

Scos de subt divan, el nu se linişti văzînd că Boby Hamilton îl trăsese la lumină : tot degetele lui Tom Sincler îi strîngeau braţul.

— Sus mîinile ! îi porunci Tom.

Adonis se supuse.

Inspectorul de poliţie îşi scoase peruca şi David recunoscu, la colţul frunţii, urmele rănii făcute de el.

— Şi-acuma, David Pickleston, spune-mi dacă vrei să mori legat la ochi, dacă ţii să fii îngropat cu obrazul negru şi dacă ai ceva de comunicat părinţilor tăi... în cîteşitrela cazurile, sînt la dispoziţia ta. îţi dau cinci minute să te speli şi alte cinci minute să scrii autorilor zilelor tale. Am să le predau chiar eu scrisoarea şi-ţi dau cuvîntul meu că n-am să citesc ce le comunici. Grăbeşte-te însă, băiatule, fiindcă, peste zece minute, te împuşc.

Domnule Preston, te rog arată ajutoarelor mele, camera servitorului d-tale şi ajută-i să percheziţioneze !

Patru poliţişti intraseră-n apartamentul fachirului. Precedaţi de Jim Parker, ei pătrunseră în odăiţa din fund.

Unul din agenţi — cel mai mustăcios — se desprinse din grup şi se strecură într-un colţ întunecos al cabinetului, urmărind cu revolverul în mînă, pe David Pickleston, gata să-l suprime dacă va încerca vreo violenţă asupra şefului.

— Allah e bun, Allah e drept, Allah e mare ! proclamă pentru ultima oară, Adonis cel negru.

Tom Sincler nu e nici bun cît Allah, nici atît de mare, dar poate fi tot atît de drept ca Allah ! Tom Sincler nu va face nici un rău lui David Pickleston, căci David Pickleston a făcut azi o faptă bună. Dacă Tom Sincler împuşcă pe David Pickleston, Allah va trimite pe David Pickleston în paradis!

— Ţi-ai mîncat două minute degeaba ! zise Tom Sincler, uitîndu-se la ceas.

Mi se pare că ai s-ajungi tot negru în paradisul lui Allah, fiindcă nu mai ai vreme să te speli. Nu-ţi mai rămîn decît minutele necesare să scrii lui Harry şi Malvinei.

— Mămica şi tăticu ?

—• Tătică-tu şi mămică-ta !

— Să-i ia dracu pe amîndoi !

— Fiu denaturat, cum vorbeşti aşa ?

David Pickleston începu să plîngă :

—- Din pricina lor am apucat eu pe drumul ăsta ! Exemplul rău m-a făcut ce m-a făcut! Nu i-am văzut de trei ani, dar viaţa lor ticăloasă mă inspiră şi azi ! Blestemată să le fie cenuşa, unde vor fi putrezind acuma !

Harapul alb avea accente epice, străbătute de sinceritate. Tom Sincler era nevoit să-şi revizuiască părerile:

„Dar dac-ar fi aşa ? Dacă ticălosul ăsta, căruia i se atribuie crime pe care nu le-a făcut, e o victimă a proastei educaţii primite în casa părintească ?"

Tom Sincler, despre care ştim că era dublu-doctor de la Boston, construi, în cîteva zeci de secunde, un întreg sistem de deducţii şi de aforisme, în care căuta să integreze personalitatea delicventului şi să-l plaseze într-o lumină nouă.

O trăsătură a caracterului acestuia, un moment de nobleţă, schimbă cu totul părerea detectivului despre criminal.

— Ce faptă bună zici c-ai făcut ? întrebă ei.

— Am salvat onoarea unei femei şi nu există american adevărat care să n-aplaude acest lucru...

Adonis povesti cum surprinsese cursa întinsă doamnei Hamilton şi cum îi trimisese un bileţel la Hotel „Ritz", îndemnând-o să nu se dezbrace, cînd va fi în casa fachirului.

Tom Sincler simţi o uşoară roşeaţă urcîndu-i în obraz şi plecă ochii: în acel moment, el se simţea în stare de inferioritate faţă de pickpocket, căci luase parte la complotul împotriva unei femei, el, omul de inimă, chemat să apere tradiţiile de cavalerism ale compatrioţilor!

Primise o lecţie usturătoare de la un simplu bandit, fiu de bandiţi şi nu-i venea să-şi ridice ochii din pămînt. Medita :

„Caracterul unui individ nu este în funcţie de funcţia socială pe care o îndeplineşte individul.

Treptele sociale nu reprezintă scara valorilor morale !" conchise el, dezarmat, renunţînd să-l mai împuşte pe David Pickleston, fericit că nu-l arestează acesta pe dînsul. (Nu ştia, bietul Tom Sincler, că se va întîmpla şi lucrul acesta, chiar în aceeaşi zi!)

Fostul arap nu înţelegea procesul sufletesc al detectivului, nici ciocnirea de sisteme cosmogonice din capul său.

— Tom Sincler, poţi să mă execuţi imediat, fiindcă n-am nimic de scris părinţilor mei! Nu i-am văzut de ani întregi, nu ştiu dacă mai trăiesc şi-i reneg cu tot dispreţul !

— S-o scurtăm, David Pickleston. Dacă ţi-ai vedea părinţii, i-ai recunoaşte ?

— Desigur!

— Ai depune împotriva lor ?

— Ba bine că nu !

— M-ai ajuta să-i arestez ?

— încearcă-mă şi-ai să vezi!

— David Pickleston, crezi în metempsihoză ?

— Aş crede, dac-aş şti ce este...

— Metempsihoză e transmisiunea sufletelor.

Tu, care-n altă viaţă ai fost un porc, un măgar, şi-o maimuţă, ai putea deveni un cetăţean onorabil.

Primeşti ?

— Primesc !

— Ei bine, atuncea sufletul meu de polițist să treacă îrs sufletul tău de pickpocket!

— Tom Sincler, dumneata care-n altă viață ai fost heruvim, ciocîrlie și turturea, ești o vulpe bătrînă. Sufletul dumitale să treacă într-al meu. îți dau cuvîntul meu de spărgător că, dacă mă scapi de scaunul electric, te ajut să scarmeni pe tăticu și pe mămica !

— *AU right!* conchsie Tom Sincler, lăsînd să-i cadă mîna înarmată.

Cei trei agenți ieșiră din cămăruța în care locuia Adonis.

— Percheziția s-a făcut, domnule inspector; n-am găsit nimic interesant...

— încadrați pe domnul și așteptați-mă jos!

Agentul care păzise toată vremea pe detectiv se apropie de el și-i șopti:

— Ei bine, Tom ? !

— Nu încă !

— Nu-1 căutai pe David Pickleston ?

— Ba da. Cu ajutorul lui, vom prinde și pe ceilalți... Fii cu ochii-n patru. La revedere, pe diseară, la „Tavernă"...

— Pe diseară, Tom !

Tom Sincler strînse — mai mult mîngîie — mîna albă și frumoasă a agentului mustăcios, care nu era altul decît Adelaida Protopopovna Baltazarovici deghizată.

Rămas cu Jim Parker, — cei patru polițiști coborau scara, ducînd pe David Pickleston — Tom Sincler îi spuse :

— Ai avut o zi agitată, dar mi-e teamă că noaptea va fi mai agitată... în orice caz, fără supărare, nu-i așa ?

— Servitorul dumitale ! se înclină Allen Preston, încîntat c-a scăpat atît de ușor, deși chestia datoriilor și-a colierului nu fusese încă rezolvată, deși amenințarea lui Boby Hamilton atîrna asupra capului său ca o sabie a lui Damocles.

(Comparația nu este a noastră, e a lui Tom Sincler, care avea o solidă cultură clasică și se transpunea în sufletul lui Allen Preston.)

Fachirul strînse mîna prietenească ce i se întindea, iar detectivul ieși, după ce aruncase o privire semnificativă asupra mantilei înstelate, aruncată pe divan, kimonoul care va continua să joace un rol important în cursul povestirii noastre-

XIV. SE STRICĂ VREMEA...

întîiul act al acestei piese s-a încheiat cu prinderea Iui David Pickleston.

Ar fi normal ca actul al doilea să se termine cu arestarea unuia din autorii zilelor sale, iar al treilea cu a celuilalt autor. Să nu ne mirăm dacă nu se va întîmpla tocmai așa, să nu vă surprindă dacă, la un moment dat, îl veți vedea pe însuși Tom Sincler prins în capcană, dacă nu asasinat...

Acest al doilea act va urma foarte curînd, mai puțin interesant, ce e drept, decît al treilea, dar plin de peripeții și el.

Polițistul va reuși să pună mîna pe Harry și Malvina Pickleston sau va cădea el însuși în cursa pe care le-a întins-o ?

Iată întrebarea !

Un detectiv american poate fi foarte bun filosof și atlet, un iscusit transformist, un om de curaj și de fantezie, dar nici bandiții Statelor Unite nu se lasă mai prejos. Ei au dat dovezi că știu să se deghizeze ca niște actori costumați, să boxeze și să se lupte ca japonezii, ducînd la perfecție faimosul *jiu-jitsu.*

Dacă stratagemele lui Tom Sincler i-au reușit să pună mîna pe David Pickleston, nu înseamnă că va veni de hac, așa de ușor, și părinților acestuia.

Numai în melodrame, vițiul este pedepsit și virtutea recompensată, numai autorii de romane senzaționale fac pe detectivul favorit să iasă învingător din toate încercările. Bineînțeles, însă, că nu ne vom lăsa mînați de goana după originalitate, răsturnînd lucrurile, contrariind așteptările cititoarelor și dînd finaluri paradoxale unei povestiri autentice.

Cronicari imparțiali ai unor fapte cari s-au petrecut aievea, vom înșira evenimentele așa cum au decurs, fără nici o părtinire pentru cele două tabere intrate-n luptă, bandiții și polițistul.

Ochelarii negri ai miliardarului Boby Hamilton au prezis, întotdeauna, furtună. El nu-i pune decît atunci cînd cerul de vară e arzător din cale-afară. Din moment ce și Tom Sincler a arborat acest paratrăsnet solar, înseamnă că vraja

a fost dublă, că norii se vor acumula în cantităţi respectabile, bine aprovizionaţi cu tunete, fulgere şi apă.

într-adevăr, înserarea acelei frumoase zile de iunie fu întristată de un zid de plumb care se ridica între Arcul de Triumf şi amurg.

Glorioasa apoteoză finală a lui Phoebus-Appolon — e numele pe care Tom Sincler îl dădea părintelui nostru, soarele — fu suspendată în acea zi,_ spre dezolarea miilor de admiratori ai Cîmpiilor Elyzee pariziene.

Un vînt umed, cu miros de fîn plouat, de pădure mucedă, venea de pe colinele Senei, dinspre Longchamps şi MontSaint-Va'lerien, un vînt ameţitor, care-mpingea, de la spate şi ajuta norilor să urce vertiginos, în vreme ce cu o repezeală egală, limuzine, taximetre şi motociclete se reîntorceau în^ Paris, ducînd la adăpost pe cei înfricoşaţi de furtună. Ofensiva cej rească începu. După un bombardament de mare calibru, urma o imensă mitraliare cu grindină, în timpul căreia oraşul răspundea platonic, aprinzîndu-şi becurile.

La ora 7 şi jumătate, zidul de plumb crăpă la bază, lăsînd să se vadă, pe o largă fîşie orizontală, roşul aurit şi tragic al asfinţitului, care, după zece minute, se stinse de la sine, fără să mai aştepte noile rezerve de nouri ce se ridicau din pămînt, asemeni cortinelor teatrelor antice.

Era noapte bine. Ca oricărei reprezentaţii, furtunei îi sta mai bine noaptea. Luminînd contururi de nouri — năluciri de bizare continente, proiecţiuni cereşti ale unor nedescoperite Americi — fulgerele erau atît de dese şi de lungi, încît păreau acuma fulgere numai pauzele negre dintre ele.

întregul orizont, întreaga boltă căptuşită cu tuci, erau un imens incendiu violet şi alb, deasupra clădirilor, turnurilor, arcurilor, monumentelor, cari, luminate brusc şi parţial, căpătau aspecte noi, inedite.

Intermitenţele, secundele de haos dintre fulgerele colorate şi prelungi, creau tenebre sinistre, fulgere negre pe cari abia le suportai, aşteptînd să se aprindă văzduhul, cît mai repede, să înceteze acel întuneric activ şi dramatic.

în pîlpîiri şi sfîrîituri pripite, noruleţi ***se*** rupeau _ din grupul principal şi goneau în vînt ca nişte năframe sfîşiate, ca nişte dantele arse, ca baniere ori flame zburate din vîrfuri de turn, peste creneluri şi arcade, în miros aprins de praf de puşcă.

Tunetul era foarte departe, cu toată apropierea spectacolului.

La un moment dat, începu să plouă orizontal.

Cascadele cădeau violent, compact. în zadar căutai sîrmele lichide ce leagă cerul de pămînt, în ploile obişnuite, firele dese pe cari focul trăsnetului le încinge şi Ie preface în argint topit, fier înroşit sau rîuri de perle. Lichidul se prăbuşea în tone, ca din uriaşe butoaie desfundate, fără măsură, fără ritm, fără armonie, fără acel răpăit egal şi amplu al frumoaselor ploi de vară. Ceva grandios şi dezechilibrat se petrecea^ acum, o furtună de bărăgan, nu de metropolă arhitectonică.

Rezerve necontenite escaladau înălţimile şi, după trei ore deluviane, ploaia avea impetuozităţi de debut, iar bubuiturile care se apropiau anunţau forţe noi, ofensive proaspete, irezistibile.

Abia pe la ora 11 îşi găsi furtuna forma ei obişnuită, aşternîndu-se pe tunete cari urmau, cu exactitudine, fulgerelor, pe trăsnete cu zigzagul biblic şi rezonanţe pline, în etaje.

_ în lungi zăbrele oblice şi dese, ploaia zidea ferestre de-nchisori, frîngea de asfalt bastonaşe de cristal, prefăcîndu-le în băşici şi aburi, la cîţiva milimetri deasupra solului, iar pîrîiaşele ce adunau această minusculă feerie lichidă, alergau, zvelte şi disciplinate, spre canaluri. Aşternută astfel, în tiparele ei milenare, această primă zburlire a verei urma să ţină întreaga noapte, majestuos şi sigur.

Parisul era pustiu. Numai în jurul „Tavernei Chineze", o stranie forfoteală de oameni, subt mantale şi glugi de piele, anima ciudat acel colţ al oraşului. Vreo două duzini de agenţi, comandaţi de Tom Sincler înconjurau casa, se postau în locuri de observaţie, se introduceau, prin uşi secundare, în imobil.

Alţii erau rezemaţi de balustrada cheiului, iar cîţiva pîndeau pe pluta lui Tom Sincler, trasă foarte aproape de mal şi legată, prin scări de frânghie, cu parapetul.

Inspectorul de poliţie pregătise un întreg arsenal de luptă căci pusese la cale, pentru noaptea aceasta chiar, captura periculoaselor fiare, urmărite de atîta vreme.

Pentru edificarea lectorului, vom spune că nici printre clienţii „Tavernei Chineze", nici printre servitorii lui Li-Fung, nici printre artişti cari se perindau de un an şi mai bine, nu se aflau cei doi bandiţi căutaţi de Tom Sincler.

Poate că vestitul poliţist, încăpăţîn|ndu-se să-i găsească acolo, ştia mai multe decît noi, sau, poate, se înşela, pur şi simplu, cum v-aţi înşelat şi d-voastră un moment, crezînd că Boby Hamilton, Regele Vacsului, nu e decît numele de împrumut al lui Harry Pickleston, sau că Allen Preston, zis Cellino, zis Jim Parker, era fiul perechei blestemate.

După cum am dat de David subt negreala lui Adonis, tot aşa vom descoperi, în curînd şi pe Malvina şi Harry ; după cum v-am spus odată, i-aţi întîlnit, sub altă înfăţişare, în primele capitole ale acestei istorisiri.

XV. „TAVERNA CHINEZA"

Ploaia aceea violentă picase de minune, căci împiedica pe clienţi să viziteze cabaretul. Tom Sincler n-avea nici un interes să dea o reprezentaţie poliţistă americanilor veniţi să petreacă în „Taverna Chineză". Era mult mai bine să se lucreze cu discreţie şi prompt. El instalase, de altfel, un agent în uniformă care să întoarcă din drum taximetrele ce s-ar fi oprit acolo, anunţînd pe noctambuli că, din pricina furtunei, spectacolul şi consumaţiile erau suspendate în seara aceea.

Cabaretul se deschidea, de obicei, la miezul nopţii. Abia atunci soseau artiştii, iar clienţii mai tîrziu. Tom Sincler şi doi companioni se prezentară mai de vreme, sub balaurul de fier dantelat ce lumina cu roşu şi verde, intrarea... După sonerii prelungite, detectivul începu să bată cu măciulia bastonului în uşa tavernei. Nici un răspuns. Li-Fung n-avea poftă să deschidă.

Cum însă, servitorul chinez care parlamentase cu inoportunii anunţă pe patron că e Tom Sincler, aceştia, înjurînd printre dinţi, îşi făcură un glas de miere şi se repeziră singuri să deschidă. Ei poftiră pe detectiv înăuntru.

Susur-de-Izvor o femeie voinică, de aproape şaizeci de ani, care nu o dată îşi pălmuia bărbatul, la supărare, era foarte politicoasă cu restul muritorilor. Cerînd scuze lui Tem Sincier, îl lăsă în seama lui Li-Fung.

—^Nu sînt îmbrăcată... Soţul meu o să vă ţină de urît !... anunţă Wing-**Tai**-Pu într-o perfectă limbă americană, pe care o^ învăţase ia New York, unde trăise ani întregi. Urmat de Boby Hamilton, inspectorul de siguranţă intra, **Ia** braţ, cu un necunoscut. ^„La braţ" e un fel de **a** vorbi, căci tânărul negru care-l însoţea era legat de braţul stîng al detectivului cu două cureie bine încheiate.

David Pickelston, căruia peste zi, Tom Sincler nu-i permisese decît să îmbrace un costum obişnuit în locul smochingului negru şi-al şalvarilor verzi, era agăţat aşa, de-**a**-proape_ şase ore. Trebuia să-şi potrivească pani şi dorinţele, dupa ritmul indicat de cellalt.

Această poziţie incomoda îl enerva, îl exaspera. Nu ştia ce urmăreşte blestematul^ de poliţist, purtîndu-l cu el' în toate ^părţile, ^silindu-l să-şi potrivească mersul în măsura **sa** şi să nu facă decît mişcările impuse de el.

— Poftiţi aici ! Ji invită Li-Fung, cu behăitul său de căpriţă amabila, arătîndu-le o masa retrasă, luminată de o singură lampă.

_ Nu trebuie să se vadă lumină, din stradă. Cabaretul chinez doarme pină_ la miezul nopţii, după cum luna răsare pe muntele Si-Sin, după ce soarele a apus în dosul colinelor Cirip-Cirip !

Li-Fung le oferi spre mîncare cîte un cuib de rîndunică, ceea ce^lom Sincler refuză cu energie, temîndu-se să nu fie de pupăză.

Ei ceru trei limonacle, insistînd ca lămîia să fie tăiată şi stoarsă în faţa lor. Doi chelneri chinezi executară ordinul cu mare grabă, fugind de colo pînă colo, cu paşi mărunţi şi cu mici chiote de supunere şi gingăşie.

Tom Sincler şedea pe un scaun lipit de-aî lui David Pickleston, care dădea semne de vădită nemulţumire.

— Ce e, suflete, de ce n-ai odihnă ? îl întreba detectivul, binevoitor.

— Eu nu-nţeleg cît o să mai ţină gluma asta, Tom Sincler ? ! De şase ore mă porţi aşa, legat de d-ta. înţelegi, asta nu-mi prea convine !

în mod e°-al la amîndoi, iubite
_ Ne convine sau nu in mod e,ai

trăi unul iară ceuau. *i^a* m.* „w ....
unul de altul. Dacă te țiu așa de strins de mine, scumpm meu Adonis, o fac pentru plăcerea filosofico-estetică de-a realiza, de a prelungi un simbol. Cînd vcm mai avea, oare, acest *prilej*

Tom Sincler expuse o-ntreagă teorie a dificultății muritorilor de a pune iață-n față forțele cari conduc omenirea, insistînd asupra iaptului că nimic nu e mai departe de un lucru, decît ceea ce decurge di;: acest iucru.

Dar nici Regele Vacsului, nici sclavul uns cu vacs — al cărui nume Tom Sincler evita să-1 pronunțe în acel local — nu păreau ca gustă, în mod special, teoriile detectivului, fiind preocupați de propriile lor probleme.

David Pickleston ar fi vrut să se vadă liber, Boby Hamilton era îngrijorat de dispariția scumpei <-ale Ida, care nu mai dăduse semne de viață, de cînd părăsise apartamentul iui Jim Parker. Nerăbdător să afle, prin Li-Fung, de urma ei, miliardarul n-avea spiritul destul de predispus spre considerațiuni de ordin general.

XVI. O LIMONADA SUSPECTA

Profitînd de faptul că Tom Sincler scotea pe omul legat de el să ia puțin aer sau să-și spele mîinile pe culoarul din stînga, în fund, Boby Hamilton chemă pe Li-Fung și-i spuse:

— Poftim zece franci. O să avem nevoie de d-ta, în noaptea asta. Te rog să ne dai tot concursul și te vom

răsplăti din belșug. Deocamdată, spune-mi: ți-aduci aminte de o dansatoare, Ida ?

— Ida... Cum să nu !... Arlette Leblond... Excelentă fată ! Am pierdut-o... S-a măritat cu dobitocul de Boby Hamilton, Regele Vacsului !

— Regele Vacsului nu este așa de dobitoc, Li-Fung, cum îți închipui! replică miliardarul, jicnit că n-a fost recunoscut numaidecît, cu toate că mai fusese de cîteva ori în acei local, cu diferiți prieteni din New York și cu Ida, chiar.

Dacă te-ai fi uitat pe vreo cutie „Myosotis", ai fi văzut chipul meu pe capac !

— Spirite cerești, venerate Confucius, trăsniți-mă! exclamă Li-Fung ridicînd mîinile și tîrîndu-se pe podele.

Lumina verde ți-a schimbat fața și nu te-am recunoscut, lartă-mă, mister ! lartâ-mă !

— Fără supărare, Li-Fung, îl consolă Boby. Te rog să-mi vorbești tot așa de deschis și de-acum încolo. Spune-mi, Idei îi plăcea mult să danseze aici ?

— O, da ! A plîns cînd ne-a anunțat că se mărită. Celelalte fete o-ncurajau, îi spuneau c-ar trebui să sară-n sus de bucurie, că un bărbat miliardar nu se găsește pe toate drumurile. Mă rog, tot ce vorbesc dansatoarele, în asemenea ocazii!

Cu ochii umezi, bătrînul chinez, împreunîndu-și mîinile, rugă pe Regele Vacsului să-i spună dacă doamna Hamilton s-a mai gîndit, în lunile din urmă, la prietenii ei, la taverna unde fusese atît de iubită.

— Nu ne-a uitat ?

— Nu, Li-Fung. Mi-a vorbit de multe ori de d-ta, de cabaretul ăsta, de camaradele ei. Uneori, îmi spunea cu melancolie : „La ora asta, se aprind lampioanele în taverna lui Li-Fung. Luthul începe să răsune, dansurile pornesc, cîntece și glume umplu văzduhul!..."

Boby Hamilton scoase un suspin involuntar. Li-Fung îi privi cu duioșie.

— Să mă iertați, mister, dar vorbiți de d-na Hamilton cu oarecare părere de rău... nu cumva...

— M-a lăsat, Li-Fung, m-a lăsat! izbucni Regele Cremelor de Ghete, nemaiputînd să se stăpînească.

Azi-dimineață era în casa mea, iar acum...

— A plecat ?

— Da. Azi, la orele 5 şi jumătate. Mi-a spus că-şi reia libertatea şi seara n-a mai venit la masa. Am căutat-o pretutindeni. Iată-mă şi la dumneata. Tot mi se pare că o să vina aici, chemată de glasul amintirilor !

— Ce bucurie ar fi pe noi toţi, dac-am revedea-o !

— Şi eu aş fi fericit, Li-Fung ! Aş convinge-o, poate, să se reîntoarcă !...

Dialogul sentimental dintre chinez şi american fu întrerupt de intrarea perechei Tom Sincler şi falşul arap.

Acesta nu părea încîntat de mica excursie făcută. îşi pusese în gînd să-1 plictisească pe detectiv cu nevoia de a se duce mereu afara, de a se deplasa, necontenit, doar-doar se va hotărî cellalt să-1 dezlege. Dar blestematul de poliţist nu părea deloc stânjenit.

— Vreau să-ţi impun prezenţa mea, Adonis, vreau ca tot fluidul din mine să treacă-n tine, sa mă ai în piele, cum spun francezii.

După ce voi avea convingerea tâ am gonit din tine maimuţa şi porcul ancestral...

— Ca să treacă libelula şi turtureaua ! îl întrerupse David, rînjind galben.

— Exact!

După ce mă voi fi convins că orice tentativă de fugă a pierit în tine şi că te-ai purificat de toate amintirile diverselor tale metamorfoze, inclusiv cea de spărgător şi de valet negru —- după ce voi simţi că eşti plin de Tom Sincler, ca de-o beţie de morfină — îţi voi da drumul, scumpul meu Adonis ! Mai mult: te voi face colaboratorul meu cel mai preţios, un *alter ego!*

Deocamdată, îmi dai voie să-ţi ofer o ţitronadă ?

îi arătă paharele puse pe masă şi băură câteşitrei, spre marele dezgust al lui Boby Hamilton, care, american 100%, nu înţelegea să stea la masă şi să-şi ciocnească paharul cu un negru, fie acesta numai înnegrit, iar nu un arap veritabil.

La rîndul său, David Pickleston nu era dispus să aprecieze nici spiritul, nici înţelepciunea inspectorului de poliţie.

Aş prefera să mă dai pe mîna poliţiei, să sfîrşim odată, protesta el.

Cum o să mănînc, cum o să mă spăl, legat de dumneata ?

— Cu mine-n braţe, păunaşule ! Nani! Nani! De ce te strîmbi ?

— Limonada asta are un gust greţos!

— Protestez! strigă Li-Fung cu vocea iui piţigăiată. Limonada mea e de cea mai bună calitate, a fost preparată chiar în faţa d-voastră.

— Li-Fung are dreptate, interveni Tom Sincler. Şi eu o găsesc excelentă, dar dacă lui Adonis nu-i place, îl vom duce s-o dea înapoi, să-i treacă greaţa.

în fundul culoarului, la stînga, nu-i aşa ? *Apres vous, ni oii cher!* încheie detectivul, punîndu-se, cu graţie, la dispoziţia lui David, care găsise un nou prilej să-1 deranjeze.

Profitînd de lipsa celorlalţi, Boby Hamilton continua să-1 descoase pe chinez :

— Ia spune-mi, prietene, aveai d-ta pe vremuri, un dansator, Cellino... Ce s-a făcut ?

— Il am şi acum. Vine după miezul nopţii.

— Astă-seară o să vie ?

— Desigur. Cellino e un băiat foarte serios. N-a lipsit niciodată. Vine la timp şi pleacă cel dintîi. Iată un artist de mîna-ntîi.

— Dar ştrengăriţă de Miss Dorothy ?

— Excelent copil.

— E cea mai bună prietenă a soţiei mele. Poate ne va spune dînsa unde e scumpa mea Ida !

— Tom şi David intrau în pas militar, ţepeni, unul lîngă altul. Buzele roşii ale arapului schiţau o strîmbătură, iar detectivul surîdea, paternei.

— Li-Fung, n-ai cumva o pană de păun sau de pasărea paradisului ?

— De unde să le scot, domnule inspector?

— Ai dreptate. Nu trăim în paradisul asiatic, ci într-un oraş modern, prozaic...

Mă mulţumesc, în cazul acesta, cu o simplă pană de găină.

___>

— Aş dori să gîdil puţin omuşorul camaradului meu **alăturat**, căruia ţitronada îi stă ca o şopîrlă acra in gitlcj şi n-o poate reda libertăţii. Stau la dispoziţia d-tale, scumpu, meu frate siamez, oricînd. *Apres-vous, s'U vous ptait.*

XVII. ÎN LEGĂTURA CU PROVIDENŢA

Dar Adonis renunţa să mai iasă pe culoar, la stînga, văzînd că toate sforţările sale de a-şi exaspera tiranul, erau inutile.

— Crezi în providenţă, suflet rătăcit ? îl întrebă Tom.

— Aş crede, dac-aş şti ce este...

— îţi voi explica altă dată. Ei bine, providenţa a vrut să fii servitorul negru al unui fachir, căci dacă ai fi fost alb, tatăl tău, cu care vei fi pus faţă-n faţă foarte curînd, te-ar fi recunoscut imediat, s-ar fi trădat, ar fi şters-o, văzîndu-te cu mine. Aşa, îl vei recunoaşte numai tu şi-mi vei spune, dacă, într-adevăr, e el. Cît despre iubita-ţi mamă, va fi ceva mai greu s-o identifici, căci are un aspect exotic şi venerabil, de care sper că o vom dezbăra chiar în noaptea asta!

Li-Fung se reîntorcea, surîzător, ţinînd cu graţie, între două degete, o pană de cocoş, smulsă din chivără unui artist, care făcea pe şeful unui trib de Piei-Roşii. El oferi pana lui Tom Sincler care o primi şi o ţinu între degete cu acelaşi gest preţios. întinzînd pana de cocoş mînei stîngi a lui David (dreapta acestuia era paralizată de curelele cari o strîngeau), Tom Sincler luă atitudinea unui cavaler ceresc, în faţa unei mici princese de neam străvechi. în acelaşi moment, însă detectivul tresări. în vreme ce afară se descărca un trăsnet prelung, un domn voinic, foarte elegant, cu barba neagră şi cu ochelarii coloraţi, intră. Personagiul, în frac, avea mişcările greoaie, vulgare; era însoţit de o femeie mică, îmbrăcată în valuri de mătasă, ca nobilele indiene. Aceste văluri o acopereau toată ; un alt văl, tivit cu aur, cobora pe frunte, pînă lîngă ochi. Cei doi vizitatori se aşezară la un colţ opus al mesei unde luase loc Tom, Boby

şi Adonis; femeia şedea cu spatele la dînşii. Se vedea numai chipul brun, măsliniu al omului cu barbă, foarte neagră, un fel de nabab persan. Scoţîndu-şi ochelarii, străinul descoperi o frunte îngustă peste care se împreunau două sprîncene foarte groase şi negre. Tom Sincler le recunoscu.

Li-Fung se repezi să-1 servească — nişte clienţi de seamă trebuie serviţi totdeauna — cu exces de amabilitate.

Fără să piardă din ochi grupul cel nou, detectivul continua să zeflemisească pe David, în indiferenţa lui Boby Hamilton.

— Fiu al rasei Pickleston, nici o fibră a sîngeîui tău nu tresare în acest moment ?

— Nici una! răspunse David, poliţistului, fără să înţeleagă întrebarea.

Ca şi lui Boby Hamilton, tot aşa şi lui David Pickleston puţin îi păsa de acei străini ciudaţi, care bravaseră furtuna, ca să bea o sticlă de şampanie în „Taverna Chineză".

Preocupat de gîndul regăsirii frumoasei şi tinerei lui soţii, Regele Vacsului consulta, mereu, ceasornicul ,• era exasperat că minutele treceau foarte încet şi nici un artist, din cei aşteptaţi, nu sosise încă. Dar mai era vreme.

Anunţată de un serv pitic că au sosit oaspeţii noi, necunoscuţi, în local, Wing-Taî-Pu, zisă Susur-de-Izvor sosi şi dînsa, majestuoasă şi superbă, sub kimonou, făcînd reverenţe bogatului asiatic. Nababul măsliniu îşi mîngîia barba, privind cu aerul unui nou-venit plin de curiozitate, lampioane!e şi decoraţiunile cabaretului, în care nu luminau decît cele două lămpi ale meselor ocupate ; restul era cufundat în misterioasă penumbră.

Nu ştim ce va fi gîndit Tom Sincler, despre cei doi vizitatori nocturni. Era, însă, curios că ei pătrunseseră în local, cînd agenţii postaţi la uşă aveau ordinul să nu lase decît pe artişti.

Clienţii necunoscuţi nu fuseseră anunţaţi că, din pricina marei ploi, cabaretul va fi închis în acea noapte ?

Cu un surîs enigmatic la colţul gurei voluntare, Tom Sincler îşi continua dialogul cu Adonis, în indiferenţa miliardarului.

— David Pickleston, regret un singur lucru : că nu te-ai făcut poliţist. Ai o inteligenţă de o calitate mai aleasă ca a borfaşilor de rînd. Ca detectiv, ai putea face mult mai

mult bine societății, decît îți faci personal, ca spărgător. Și-apoi, ai un suflet de elită. Ai salvat o femeie. M-ai umilit pe mine, care eram gata s-o pierd. Unul din motivele pentru care te țiu strîns legat de mine, este și amintirea aceasta. Caut pocăința. Vreau să te simt pe inima mea, greu ca o remușcare...

Negrul de contrabandă nu ***te*** lăsă nici el mai prejos, căci replică filosofului de la Boston :

— Și eu regret din toată inima, Tom Sincler, că-n ioc să te iaci polițist, nu te-**ai** ti făcut pickpocket. Cu inteligența d-tale, ai fi cîștigat milioane. Ca detectiv, cîștigi prea puțin. Societatea nu te răsplătește după cum meriți!

— Poate că mai e vreme ! insinua Sincler.

— Pentru mine, vai, nu mai este vreme să mă fac polițist ! oftă David..

—• Nu se știe ! Multe s-au mai întîmplat! Dacă nu te-am predat comisarului pîn-acum, însemnează că aveam un scop. Sînt în stare să te scot basma curată, dacă-mi dai pe mînă pe șefii bandei cu care ai operat la Filadelfia... pe părinții tăi...

Și Tom Sincler aruncă o privire piezișă spre masa cealaltă.

— Jur pe șalvarii lui Mohamed — fiindcă pe orice lucru serios aș jura, nu m-ai crede — că n-am lucrat niciodată cu banda din Filadelfia! N-am omorît pe nimeni! Mi s-au atribuit crime pe cari nu le-am făcut ! Am fost condamnat la moarte pe nedrept! Voi ști cum să mă răzbun pe cei cari au lăsat să se creadă că erau ale mele omorurile săvîrșite de ei!... protesta David, cu un mare accent de sinceritate în glas, punctînd cu o lovitură a pumnului stîng în masă, fiecare frază din această patetică tiradă.

— *AU righî!* aprobă Tom, prinzînd cu mîna dreaptă, stînga spărgătorului.

Te voi face agent de siguranță. Obligația e luată din amîndouă părțile. Martor ne e Mister Boby Hamilton!

—• Domnii mei, tîrgul acesta mi se pare foarte original, dați-mi voie să mă îndoiesc de eficacitatea lui !... interveni miliardarul, care constatase, cu un oftat, privindu-și ceasornicul, că mai erau patruzeci de minute pînă la miezul nopții.

Tom Sincler, nu ți-e teamă de domnul acesta, odată liber, o va lua la sănătoasă ?

Ofensat, David Pickleston măsură pe miliardar :

— Dumneata nu cunoști cuvîntul de onoare al pickpockeților, domnule Hamilton !

— Dacă David Pickleston a bătut palma cu mine, însemnează că știe ce vrea. în duelul nostru, eu am fost cel mai tare.

— Recunosc cu lealitate, c-am fost învins și mă supun ! complectă David.

— Cînd mi se oferă asemenea situație, de ce-aș refuza ? Ce pot să fac la Paris, unde am tras pe dracul de coadă ca vaiet al unui fachir ? Furturi și spargeri ? Dar eu nu știu sa mă lupt decît cu poliția Statelor Unite, cum m-aș putea măsura cu francezii ?

Tom Sincler, este o mare mîndrie pentru mine să am asemenea stăpîn !

Cei doi colegi își strînseră, cu efuziune, mîinile libere.

— Ne-am înțeles ! **Te** numesc subagent special. **Te vei** numi Bordeaux 333.

— Mulțumesc. Bordeaux 333. Dar cartea de polițist?

— O vei avea numaidecât. Deocamdată, ține fluierul! Domnule Hamilton, contăm pe discreția d-tale.

— Nu mai încape îndoială. Dar vă mărturisesc că nu mai înțeleg nimic !

— Nici azi n-ai înțeles nimic din ceea ce s-a petrecut în casa lui Jim Parker, dar cred că-n noaptea asta se **vor** lămuri multe. Am venit aici să dăm de urma doamnei Hamilton și-a colierului. Dacă pleci cu amîndouă, ești mulțumit ?

— încîntat! Mai ales că soția mea e complect nevinovată.

— Să zicem. Lucrul acesta, în orice caz, nu l-aș putea jura pe onoarea mea de polițist.

— Scumpa mea Ida nefiind goală în brațele fachirului, adulterul n-a putut fi constatat. N-am nici un motiv de divorț.

— Părerea mea este că Adonis, fostul arap al fachirului, ne-ar putea spune dacă doamna Hamilton era sau nu metresa lui Jim Parker.

— Vă înşelaţi ! protestă noul agent, afiliat poliţiei franceze.

Ca spărgător, v-aş fi putut trăda secretele fostului meu patron. Ca detectiv, însă, onoarea mi-o interzice !

—• în cazul acesta, hotărî inspectorul, îţi ridic, pentru moment, delegaţia de subagent secret. Adu fluierul ! Aşa ! David Pickleston, te-am degradat! Eşti un simplu pickpocket. Ai să ne spui dacă doamna Hamilton avea sau nu reiaţii cu Jim Parker !

Miliardarul interveni cu vehemenţă :

— Domnule Pickleston, onoarea îţi dictează să rămîi în rolul dumitale de poliţist şi să fii gentilom, ca orice poliţist !

Cavalerismul lui Adonis îşi găsi maximum de expresie într-o frază sublimă, punctată cu lacrămi:

— Tom Sincler, din moment ce m-am ridicat pe scara valorilor morale, nu mă poţi sili să mă cobor din nou în mocirla societăţii! Ar fi inuman !

— Bravo, Adonis! replică detectivul. Am vrut să te-ncerc şi m-am convins că eşti într-adevăr un om de onoare ! Poftim fluerul ! Bordeaux **333 !**

— Mersi ! Bordeaux **333** ! răspunse David Pickleston care-şi simţea în jurul frunţei o aureolă de divinitate. Boby Hamilton iradia şi el de-o fericire celestă, savurînd deliciile incertitudinei de-a fi sau nu încornorat.

Tom Sincler îi aduse la realitate, pe amîndoi:

— Domnii mei, toate aceste consideraţiuni cavalereşti vă onorează, dar cum nu ne aflăm la Academia de Ştiinţe Morale, ci în taverna mult veneratului Li-Fung, s-o scurtăm !

Noi am venit aici să descoperim un colier de perle şi să redăm societăţii pe onorabila doamnă Hamilton. Auziţi ? Această sonerie, aceste bătăi violente în uşă, vestesc începutul comediei. Să fim gata. David Pickleston, să trecem alături, să-ţi iscălesc cartea de poliţist şi să ne deghizăm. Domnule Hamilton, în intresul cercetărilor noastre, vino şi dumneata cu noi!

N-apucase Tom Sincler să stingă lampa şi să intre în camera vecină, că un alt bec se stinse în local: nababul persan sau indian şi femeia asiatică ce-l acompania, întoarseră şi ei nasturele lampionului. Boxa lor intră în umbră ; cei doi clienţi exotici nu se mai vedeau... Afară, tuna şi ploua cu găleata.

XVIII. UNDE VEDEM PE CELLINO

Cu toate furtunile cari intimidau cîteodată clientela, luna iunie era cea mai rentabilă pentru Li-Fung. „Taverna Chineză" îşi recruta majoritatea oaspeţilor printre americanii de nord. Ei plecau din Noul Continent pe la sfîrşitul lui mai, ca sa părăsească Parisul după 14 iulie.

Explicaţiunea acestor migraţiuni estivale, Tom Sincler o găsea în faptul că omul este un animal agricol, vegetal. Glasul strămoşilor cari au locuit în păduri se deşteaptă în individul modern. Piatra, fierul şi astfaltul oraşelor, încinse de caniculă, trezesc în noi nostalgia umbrei verzi a codrilor, răcoarea parfumată a vegetaţiilor pierdute..

Ceea ce atrage pe yankei spre Paris nu sînt dantelele de piatră cenuşie a catedralelor, nici faimoasa viaţă de noapte pe care-o pot găsi atît la New York, cît şi la Berlin. Colinele împădurite ale Franţei, codrii ei adînci, iată ce-i recheamă, cu mii de braţe înflorite, de dincolo de imensitatea Oceanului.

Cînd legiunile de soldaţi americani debarcau pe pămîntul vechi al Europei, piepturile tinere ale noilor aliaţi se umflau de aerul pur, strigăte de admiraţie izbucneau, în faţa armatei de stejari seculari sau de mesteacăni delicaţi, umbrind drumurile, ce-i duceau, într-un singur elan, spre Frontul Nord-Est.

Odată setea vegetală potolită, odată astîmpărat instinctul aviatic, locuitorii Noului Continent pot gusta farmecile calme ale unei bătrîne civilizaţii. Dar fără pădurile ei, Franţa n-ar fi paradisul visat de oamenii maşinilor, ai palatelor zgîrie-nori, ai podurilor de fier, cari trec peste ape triste, tulburi, cenuşii, unsuroase, lipsite de acel verde campestru, pe care fluviile Franţei, începînd cu Sena, îl rostogolesc chiar în inima oraşelor, printre ziduri de granit.

Şi nu se ştie dacă în marele război, America n-ar fi trecut de partea Germaniei, dacă Germania în loc să se găsească pe un teritoriu arid, nisipos, ar fi populat colinele dulci şi codrii milenari ai vechei Galii, pînă-n Finister şi Bordeaux.

Semănînd cartea de subagent a lui David Pickleston, detectivul evoca ziua luminoasă cînd debarcase, împreună cu trei sute de camarazi, la Bordeaux, ca să lupte în tranşeele Nordului.

Prin asociaţii de idei, numele acestui oraş, pe care-l scria pe cartea noului poliţist, îl întinerea cu şaisprezece ani.

Emoţia amintirei ar fi fost mai intensă, mai poetică, dacă loviturile din poarta cabaretului nu l-ar fi chemat la apriga realitate..

— Omul care bate aşa, e prea impetuos, ca să fie un amercian ! se gîndea Tom Sincler.

Dar poliţistul se înşela: omul care insista să intre, era un compatriot, Allen Preston.

Ras complect, cu ochii albaştri, noul-venit devenea în fiecare seară foarte brun, îşi punea o mustăcioara neagră şi mici cotleţi lîngă urechile cu inele de aur; nu l-ar fi recunoscut nimeni, sub masca pasionatului partener al lui Miss Dorothy.

După cum doamnele din aristocraţia americană nu recunoşteau în vrăjitorul Jim Parker pe însuşi acela care le trimitea la acest vrăjitor, tot aşa, noctambulii trimişi la taverna lui Li-Fung de către Allen Preston, nu l-ar fi identificat, în ruptul capului, pe fiul ilustrului rival al lui Edison, subt costumul de dansator meridional.

Clienţii „Tavernei Engleze" îl cunoşteau ca italian sau mexican ; nu bănuia nimeni că Cellino era fiu al unui fiu glorios al Statelor Unite.

Foarte elegant în fracul său, cu capa pe umeri, cu clacul pe cap, cu mănuşi albe-n mînă şi-n dreapta cu un baston cu măciulia de argint, Cellino venise mai de vreme, dorind să vorbească fără martori lui Li-Fung. La insistenţele sale, însuşi patronul alergă să-i deschidă.

— Hei, ce elegant sîntem astă-seară !... Parc-am fi un gentleman care se duce la club! zise mult veneratul patron.

— Ai ghicit, Li-Fung! Mă duc la „Clubul Excentric", unde pot fi văzut în orice seară, de ani întregi, în compania celor mai distinşi americani din Paris. Dac-am venit la ora asta, însemnează că se petrece ceva neobişnuit.

— Să cunoaştem şi noi acel lucru neobişnuit! se piţigăi chinezul.

— Li-Fung, fiecare om poartă o mască. Masca mea este a dansatorului Cellino. în realitate, mă numesc Allen Preston şi sînt fiul marelui savant Fenimore Preston. D-ca, care-ai trăit atîta la New York, trebuie să fi auzit de el...

— Rivalul răposatului Edison !

— Exact!

— Eu sînt un gentilom cunoscut şi stimat în cea mai aleasă societate. Dar sînt pe cale să pierd acest nume, să dispar din lumea buna, dacă nu-mi dai un ajutor...

— Cu plăcere, dar cu condiţia să nu fie amestecată poliţia. N-am văzut nimic — nu ştiu nimic —• nu dau nici o mărturie !

— N-avea grijă !

Ţi-am adus, deunăzi, un colier de perle pentru care mi-ai dat 200 CCO franci.

— Dacă face...

— Face mai mult, ştii bine !

Li-Fung se uită împrejur, cu teamă. Amîndouă mesele care fuseseră ocupate, adineauri, erau întunecate. Aprinse. Nimeni. Se uită în salonaşul de alături: văzu pe Tom Sincler, pe Boby Hamilton şi pe însoţitorul lor negru. El căută din ochi perechea străină. Dar nici asiaticul voinic, cu barba neagră, nici femeia mărunta care-l însoţea nu mai erau acolo. Pe unde ieşiseră ?

XIX. SUS MÎINILE !

Insistenţele lui Cellino nu dădeau răgaz Iui Li-Fung să-şi duca **mai** departe investigaţiile mintale, privitoare la strania pereche dispărută.

— Colierul meu face mult mai mult, ştii bine ! El aparţine soţiei unui miliardar. Soţul a aflat că e în posesia mea şi mi-a spus că dacă în 24 ore nu i-l dau înapoi, mă va denunţa. Allen Preston va fi compromis pentru totdeauna. Aşa mi-a spus.

— Şi el are dreptate ! beh&i bătrînul. Ştiu ce vrei să-mi propui. Mi-ai adus 250 000 franci şi vrei să-ţi înapoiez colierul. Regret, dar nu-l mai am aici !

• — Să nu ne grăbim ! îl întrerupse Cellino.

în primul rînd, nu ţi-am adus nici un franc, fiindcă n-am de unde, iar în al doilea rînd, colierul e aici, trebuie să fie aici! Cînd ţi l-am încredinţat, te-am rugat să-l păstrezi, căci l-aş putea libera dintr-un moment în altul... Să fim înţeleşi!

Li-Fung, luat repede, începu să se codească :

— Scumpul meu Cellino, lucrurile astea eu nu le prea pricep... Să-ntreb pe Susur-de-Izvor... Poate să ştie dînsa !

Susur-de-Izvor, libelula mea, ia poftim! miorlăi el, la uşa unei alte încăperi.

— Poftim aici, puţin ! Cellino are să-ţi facă o propunere dulce ca un pui de rîndunică şi armonioasă ca un acord de luth !...

— Wing-Taî-Pu îşi făcu apariţia. Ceremonios, Cellino îi sărută mîna bărbătească :

— Bună seara, doamnă ! Trebuie să lucrăm repede. Am venit să-mi daţi colierul !

— Cît ai adus ?

— Nimic.

— Vrei să-ţi dăm perlele fără nici o garanţie ?

— Da. Şi nu numai atît! îmi veţi da şi două sute de mii de franci, pe deasupra.

Li-Fung începu să rîdă, mărunt şi subţire, bătîndu-şi genunchii cu palmele.

Wing-Taî-Pu, dimpotrivă, era încruntată.

— Ai înnebunit, băiete!... protesta dînsa.

De ce nu ceri optsute de mii de franci, sau patruzeci de milioane sau cincizeci de miliarde... e totuna !

— Atîta-mi trebuie, atît vă cer! răspunse Cellino, hotărît, aproape tăios.

Ştiu că-i aveţi! Trebuie să mi-i daţi!

— Să zicem că-i avem. Ce ne dai în schimb ?

— Cuvîntul unui om de onoare !

Li-Fung şi cu Wing-Taî-Pu se uitară împrejur.

— Spune-i să poftească ! zise femeia.

— Cine să poftească ?

•—• Omul de onoare !

— Am spus cuvîntul meu, cuvîntul lui Allen Preston !

Wing-Taî-Pu nu înţelegea cine este Allen Preston.

— Fiecare om poartă o masca, draga mea, se crezu Li-Fung obligat sa-i explice.

Graţioasa mea unda murmurătoare, Cellino este masca unui om de lume 1

—• S-o poarte sănătos ! se răsti Susur-de-Izvor.

Eu nu văd unde vrea s-ajungă !

Allen Preston explică :

— îmi trebuie colierul să-i dau înapoi stâpînuiui, îmi trebuie 150 C00 franci să plătesc la „Excentric-Club" şi-mi trebuie 50 0C0 franci ca să joc, să cîştig toţi aceşti bani. Astă-seară sînt inspirat. Vi-i aduc înapoi, plus cei 200 000 pe cari mi i-aţi împrumutat pe colier, plus jumătate din cîştig ! Dacă nu-mi daţi aceşti bani, îmi zbor creierii'.

— Z'boară-ţi-i sănătos, puiule.' Auzi vorbă ! rînji Susur-de-Izvor.

— Da, replică Cellino, dai- n-o să-mi trîntesc un glonte-n cap, înainte de-a fi spus poliţiei anumite lucruri !

— S-auzim !... exclamară într-un gias, cei doi chinezi.

— Că-n Franţa, traficul cu cocaină e interzis!

— Asta ştie toată lumea 1 chicoti Li-Fung.

— Că poliţia pariziană urmăreşte fumătoriile de opium, tripourile clandestine şi negoţul de carne vie!

— Şi asta o ştie toată lumea ! rîse, la rîndul ei, Wing-Taî-Pu.

— Că la Paris n-are nimeni voie să tăinuiască lucruri furate, s-adăpostească bandiţi, să aibă o casă plină de femei răpite şi o pimniţă unde putrezesc cadavre !

Li-Fung şi Susur-de-Izvor se puseră pe un rîs convulsiv.

— Ha ! Ha ! Ha ! Şi asta ştiu toţi copiii, darmite copoii poliţiei!

— Da, urlă Cellino, dar nu ştie nimeni că există, la Paris, o casă unde se practică toate astea, subt lampioane chinezeşti!

Vreți acum să știți și numele acelei case ? E taverna venerabilului Li-Fung!

La auzul acestui nume, cei doi bătrîni, ca şi cum ar fi învoiți, săriră asupra lui Allen Preston.

Wing-Taî-Pu îl apucă de gît, să-l sugrume, iar Li-Fung, strecurîndu-^se între picioarele lui Cellino, încearcă să-l răstoarne, în același timp, ei căutau să-l scoată de acolo, tîrîndu-l spre o încăpere din fund.

Mușchiulos și suplu ca orice dansator, Allen Preston, după o scurtă luptă, răuși să se smulgă din strânsoarea lor și, trăgîndu-se trei pași înapoi, cu spatele lipit de zid, scoase un revolver pe care-l îndreptă spre agresori.

— Sus mîinile ! porunci el.

Auzind zgomot, cei din camera învecinată voiră să se scoale, sa vadă ce este, dar Tom Sincler le făcu semn să-și vadă liniștiți de deghizamente, să lase lucrurile să-și urmeze cursul.

XX. CA FLOAREA PIERSICULUI...

Patronii cabaretului ridicaseră mîinile și surîdeau galeș lui Cellino, ca și cum n-ar fi fost vorba decît de-o glumă.

— Unul din voi va rămîne aici, cellat va intra să-mi caute colierul și banii. Dacă nu, se va ști mîine în tot Parisul ce ascunde casa asta ! Se va ști că la etajul întîi jefuiți la cărți oamenii pe cari îi îmbătați jos. La al treilea etaj, aveți un lupanar clandestin, la al patrulea se fumează opium, se ia morfină și cocaină; la al cincilea, locuiesc apașii, complicii voștri, iar în subsol aveți celule unde zac prizonieri bogați și-un canal plin de cadavrele celor asasinați. Să nu vă puie dracul să-mi faceți ceva, fiindcă, dacă nu ies de-aici într-un sfert de oră, prietenii mei cari așteaptă afară, au ordin să vă denunțe ! S-a sfîrșit cu voi, chinezi afurisiți.

— S-a sfîrșit cu tine, dansator nemernic, care ne mănînci pîinea și vrei să ne răsplătești în felul ăsta ! Ieși afară, că de unde nu, îți **crap** capul cu scaunul ăsta .'

Mai puțin impulsiv decît soția sa, care nu se putea stapîni, Li-Fung o numi libelulă scînteietoare și-o rugă să se potolească.

— Cellino e un băiat de inimă ! spunea chinezul, dulce și unsuros ca o mie de cuiburi de rîndunică.

Nu lua în seamă toate prostiile pe cari Ie spune! Eu zic să-i dăm banii și colierul... Un simplu împrumut, drăguțule, nu-i așa ?

—• Vă dau cuvîntul meu de gentilom că aveți tot ce mi-ați dat, plus un cîștig pe deasupra ! Iar dacă Dumnezeu nu-mi va ajuta nici noaptea asta la club, am să rnănnfrățesc cu dracul și mă fac omul vostru pe viață și pe moarte !

— Nu s-ar putea mai puțin ?! se tînguia Li-Fung.

Ia gîndește-te ! 200 000 franci! Plus cei 200 000 pe cari ți i-am dat! De unde să scoatem atîția bani ?

— Nici o lăscaie mai puțin ! Voi sînteți cei mai bogați oameni din Paris. Nu mă siliți să vorbesc ! Haide, grăbiți-va, că n-am vreme !

Li-Fung începu să mîngîie kimonoul autoritarei sale soții:

— Haide, Izvorașule !... Du-te și caută cele dorite, du-te, armonie de trestii, legănare de evantalii, freamăt de luth sacru...

Legănîndu-se greoi, Susur-de-Izvor ieși s-aducă banii și colierul.

— Uite cum se duce ! o contempla Li-Fung, plin de admirație.

Ca floarea piersicului pe un pîrîu !

— Ca hipopotamul pe gîrla sacră... bombănea Cellino. Crocodil! Balenă! Rinocer ! șuiera el, printre dinți.

— Floare de lotus! îl corija Li-Fung.

Apoi, familiar :

— Fie, că ne-ai tras o spaimă, Cellino !

— Voi mi-ați tras mie o spaimă ! Ați vrut să mă strîngeți de gît! Idioților ! Peste un sfert de oră vă cotrobăia prin casă toată poliția ParisuluiJ

Li-Fung începu să se bată iar cu mîinile pe pulpe, chicotind :

— Ki ! Ki ! Ki ! Da' cine ți-a spus toate prostiile cu opium, lupanare și cadavre ?

— Prostii! Infamii! rectifică Cellino.

Ar fi un lucru de crezut așa ceva, în mijlocul orașului r

Sus mîinile!... urlă el, observînd că Li-Fung îşi pipăia în mod suspect kimonoul.

Chinezul se prefăcu că-şi netezeşte mustaţa şi-şi frecă nările.

— Mă mănîncă nasul...

— Vezi să nu mănînci bătaie!...

—• Şi, zău, ia spune-mi, cum ai auzit toate astea ? Cine ţi-a spus ? Mai vorbesc şi ceilalţi artişti ? Ar fi o mare nenorocire să intru pe gura lor ! Auzi! O casă onorabilă ca a noastră !...

— Artiştii nu vorbesc nimica, deocamdată. Dar am auzit, întîmplător, ca există la Paris o casă — ar putea sa nu fie a voastră —• unde se petrec toate astea. Se mai spune că această casă e unită cu Sena printr-un canal în care sînt aruncaţi cei omorîţi de stăpîni... Subt acest canal, ar fi zidită o boltă, în care sînt ascunse avuţii imense.

Dar astea sînt poveşti din O *mie şi una de nopţi* şi numai proştii ar putea să le creadă ! Sus mîinile !

Iarăşi făcuse Li-Fung ceva suspect cu mîna, căutînd în buzunarul pantalonilor.

— Mă cam doare bătătura! zise chinezul, ridicînd piciorul şi pipăindu-1.

— O să se schimbe vremea!... rînji Cellino, ascultînd cum tuna afară şi cum vîjîia ploaia.

— Cînd ne dai banii înapoi ?

— Peste o oră.

•—• Dar dacă pierzi iar ?

— Nu pot să pierd Ia infinit ! în orice caz, păgubaşi nu vă las ! V-am spus: îmi vînd sufletul Satanei!

Ştiţi bine cîţi clienţi v-am adus pînă acum ! Ei bine, sînt capabil să vă furnizez minori cari să-şi toace averea la cărţi, morfinomane, miliardari buni de asasinat, tot ce pofţiţi numai să mă plătesc de voi!... Aşa am ajuns. Dar nu mi-am pierdut nădejdea ! Trebiue să fiu bogat, într-o zi !

Li-Fung începu iar să-şi poarte mîinile de-a lungul corpului, ca şi cum ar fi căutat să pipăie o armă. Allen Preston avu impresia că şiretul chinez exagerează gestul ca să-i atragă atenţia şi să i-o fixeze asupra lui.

Asta însemna că ceva necurat se pregăteşte la spatele lui Cellino.

într-adevăr, Susur-de-Izvor, în mînă cu o eşarfă pe care voia să i-o arunce în jurul gîtului, venea, însoţită de doi servitori pitici, gata să suprime pe dansatorul favorit al localului.

Aceasta, însă, se reîntoarse brusc şi, lipindu-se de Li-Fung, ca să nu-1 aibă în coastă, ridică revolverul asupra celorlalţi trei.

— Sus mîinile !

Cu o voce mai blîndă ca murmurul unui pîrîu, Wing-Taî-Pu îi răspunse :

— Cum o să ridic mîinile cari sînt încărcate de perle şi de bancnote, pentru frumosul Cellino ?

Iată colierul şi iată cei 200 000 franci. Gîndeşte-te, copilul nostru drag, ce avere ai în mîinile tale şi cît trebuie să te iubim, ca să-ţi împrumutăm atîţia bani!

— Şi eu vă iubesc pe voi, şi n-o să vă pară rău. Haide, daţi mai repede !

întinzîndu-i de cîteva ori şi luîndu-i înapoi, hotărîndu-se, cu greu, să se despartă de acea avuţie, Wing-Taî-Pu îi dete, în sfîrşit, banii şi perlele, în vreme ce Li-Fung se lamenta :

— Vino, Susur-de-Izvor, vino să vedem dac-a mai rămas o bucată de pîine în biata noastră casă de bani!

La revedere, copil răsfăţat! spuseră amîndoi într-un glas, frîngîndu-şi mîinile de durere.

— Le revedere! Ie aruncă Cellino, precipitîndu-se spre ieşire.

XXI. COLIERUL REGĂSIT

Cei doi chinezi intrară în camera lor, ca să mediteze asupra ciudatelor zvonuri, reproduse de Cellino şi să-şi ia măsurile necesare. în momentul cînd mai avea doi paşi pînă afară, Allen Preston se pomeni că între el şi poartă, apare Jim Parker, astrologul şi fachirul din rue Lincoln, adică el însuşi, fantoma celui de peste zi.

Acelaşi kimonou înstelat, acelaşi bonet ţuguiat şi punctat cu un luceafăr, aceeaşi baghetă cu vîrful de astru luminos.

„Piei drace !" exclamă Cellino..

Dar demonica apariţie n-avea nici o intenţie să dispară, ci-i tot ieşea în cale, la fiecare mişcare nouă.

— Lasă-mă-n pace, domnule! protesta Allen Preston, grăbit din cale-afară.

— De ce fugi de mine, Jim ? insista acei *alter ego* al lui Allen.

— Habar n-am nici de dumneata, nici de Jim al d-tale !

Dar cellalt nu se dădea bătut:

— Se poate una ca asta ? Nu te-am făcut eu fachir şi astrolog ? Discipol ingrat, de ce te porţi aşa cu mine ?

— Dar, în definitiv, cine eşti dumneata, domnule ?

— Eu sînt Rama, drăguţule ! Eu sînt veneratul Rama-Vişnu-Crişna-Muti, din Calcuta.

— N-am auzit!...

— Se poate ?! Cine ţi-a dat bagheta cu hiperradio la vîrf, profesoraşule ? Cine te-a învăţat să descoperi coliere furate ? Nu te-am făcut eu pacifist şi umanitarist, serafimule ? Fachiar fără inimă, l-ai uitat pe maestrul tău, Rama-Yişnu-Crişna-Muti ?

Tot vorbind şi sărind, exact cum făcea şi Allen Preston în apartamentul său exotic, necunoscutul care se dădea drept academicianul clin Calcuta, aprindea şi stingea mereu luceafărul electric al baghetei.

— Să sfîrşim comedia asta. Cine eşti şi ce pofteşti ?

— Nuieluşa mea miraculoasă a simţit în buzunarul d-tale un colier care nu-ţi aparţine. Hocus-Pocus, Brahma şi Confucius, vaca are coadă, coada n-are vacă, Ali-Mali, Uşi-Vişi, Caranîc gîda, a-ha-ha-a-ha-ha şi pe urmă uite-aşa, scoate colierul lui Boby Hamilton î

Cellino înţelese cu cine are aface. Un singur om era capabil să-i copieze kimonoul, să-şi facă vinul la fel, să se grimeze exact cum se grima el. De aceea, îl întrebă :

— Boby Hamilton te-a trimes, Tom Sincler ?

— El însuşi. Scoate colierul şi caută-ţi de treabă.

— Nu l-am luat nici de la d-ta, nici de Ia dînsul!

Allen Prestor voi să treacă. Detectivul i se puse în cale :

— Colierul! Altminteri nu te las să pleci!

— N-am să i-l dau decît doamnei Ida Hamilton, sau lui Boby, personal!

— Pe doamna Hamilton n-o am la îndemînă, dar pe Regele Vacsului ţi—l pot scoate în doi timpi şi trei mişcări, cu sau fără lustru! Aşteaptă-mă un moment!

Apropiindu-se de camera unde-şi lăsase companionii şi unde Li-Fung îi ţinea la dispoziţie un dulap plin cu deghizamentele necesare profesiunei sale, Tom Sincler mai făcu, de cîteva ori, nişte semne cabalistice, spre enervarea lui Allen Preston, căruia nu-i ardea de farmece şi de jocuri cu bagheta.

— Hocus-Pocus, insista astrologul de ocazie.

Ra-Ka-vu! Ra-Ka-mul Mahabara — Maharaia! Belali-Bengali, ia dă-te'ncoace, Boby !

Apoi, lui Cellino :

— Să nu te miri văzînd un marinar bătrîn : e Regele Vacsului!

Dansatorul nu putu să nu izbucnească-n rîs, la ghidul noii transformaţiuni a celebrului magnat al industriei americane.

— Ascultă, Tom Sincler, ai să-1 înnebuneşti pe bietul Boby, tot deghizîndu-1 !

— Nu mă las pînă nu-l fac detectiv şi pe ăsta! rîse Tom.

Ce-mi dai să-1 vezi şi pe Adonis al dumitale, ca marinar ?

într-adevăr, de alături, se ivi arapul, care părea mai greu în albeaţa imaculată a costumului.

împăratul Cremelor de Ghete, cu o barbă albă în jurul gîtului avea aerul unui autentic lup de mare.

— Domnule Hamilton, zise Tom Sincler, profesorul Jim Parker are să-ţi spună un cuvînt!...

Allen Preston se înclină ceremonios apoi, cu o ţinută marţială, de perfect gentilom, se adresă lui Hamilton.

— Bună seara, domnul meu!

Cercetările mele ingenioase mi-au permis să descopăr colierul de perle al onorabilei doamne Hamilton. Vă rog să i-1 oferiţi, împreună cu omagiile mele respectuoase !

— Pe sfîntul Patrik, e chiar acesta ! izbucni Boby Hamilton cu un accent vulgar, de nestăpînită bucurie, în vreme ce vîntura frumoasele mărgăritare.

Ce fericită va fi scumpa mea Ida, cînd îi voi dărui superbul colier ! îţi mulţumesc din toată inima, domnule profesor !

Bogatul industriaş, fără nici un simţ al demnităţii sale, [ierarhiei sociale, se tot curba în faţa tînărului.

Abia atingîndu-i degetele, Allen Preston dădu să iasă, jnd fu împiedicat din nou : de rîndul acesta, îi ieşise în [e fostul său valet, care-i strîngea mîna şi-l lua cam de sus :

— Jim Parker, te felicit din toată inima ! Ai făcut o jcţiune morală, vei binemerita de la societate. Aşa, fiul meu ! 5upraveghează-ţi conştiinţa, condu-ţi toate acţiunile vieţii în od onest şi sufletul d-tale va fi împăcat, trecutul răscumpărat !

— Ce, Adonis, te-ai făcut predicator ? îl întrebă Allen urîzînd.

— Nu. Am primit marea lumină. Sînt un stîlp al societăţii. Mi s-a luat un văl de pe ochi. Am renăscut!

— Bravo, Adonis ! dar vezi să nu ţi se ia un alt văl de pe ochi şi să te-ntorci de unde-ai plecat !

— N-avea grijă, Jim Parker ! Reveiaţiunea mistică e-n plină apoteoză... Iar cînd **vei** avea nevoie de mine (şi aici, David începu să piîngă, brăzdînd cu lacrămi arzătoare **stra**tul de vopsea ce-l poleia) nu uita că maurul şi-a iubit stăpînul. Maurul nu va pleca !

Allen Preston nu mai auzi ultimele cuvinte : era în stradă, subt ploaia care nu mai contenea.

El se urcă în taximetrul ce-l aştepta de atîta vreme, în vreme ce David Pickleston, apărat de umbrela unui agent pe care-l fluierase, se ducea din om în om, dîndu-le indicaţii din partea şefului.

XXII. O MICĂ SOCOTEALA...

Rămas singur cu Regele Vacsului, detectivul n spuse :

— Domnule Hamilton, lucruri mari se pregătesc. Ne aflăm într-un cuib de bandiţi. Se vor face multe arestări. N-o să fie uşor. Se vor trage focuri de revolver, va curge singe.

Ai curaj să suporţi toate astea ?

— Pentru scumpa mea Ida, sînt în stare sa înfrunt şi flăcările iadului !

— Poarte bine. în cazul acesta, n-ar strica să regulăm o mică socoteală.

Miliardarul nu înţelegea.

Tom Sincler se crezu obligat să-l lămurească :

•— S-ar putea ca eu să mor în această luptă cu apaşii, s-ar putea să dispar pentru o vreme oarecare, să mă prefac mort, ca să pot urmări alţi criminali. S-ar putea să mori chiar dumneata ! afirmă el, uitîndu-se-n ochii lui Hamilton, că**ruia** îi clănţăneau dinţii.

De aceea, te-aş ruga să regulam socotelile.

—• Să mă ia dracu dacă-nţeleg ceva !

Tom începu să se impacienteze :

•— Domnule Hamilton, sper că d-ta nu cunoşti pe detectivi numai din foiletoanele ziarelor ? ! Numai acolo, poliţiştii sînt un fel de apostoli ai societăţii şi lucrează de pomană. Eu mi-am pierdut o grămadă de vreme, mi-am pus viaţa în pericol, pentru d-ta. Aş dori să fiu plătit !

-— Nu voiam să te jignesc ! îi răspunse Boby, care, ca toţi avarii, căuta motive nobile ca să-şi justifice viţiul.

— Jigneşte-mă ! Jigneşte-mă ! îl încuraja Tom.

— Poftim o sută de franci !

— Suma aceasta, dacă nu mă-nşel, o datorezi fachirului căruia nu i-ai plătit vizita de azi.

Cît despre mine, dacă m-aş hrăni cu cremă de ghete, cu banii ăştia mi-aş cumpăra exact cîteva cutii „Myosotis". Cum însă, vacsul nu se manîncă, te rog să-mi dai ceea ce mi se cuvine, adică douăzeci la sută din valoarea obiectului găsit, două sute de mii de franci.

— De ce nu cinci sute de mii, scumpul meu Sincler ?

— N-ar fi drept ; n-ar fi cinstit.

— Şi două sute de mii e cinstit ?

Boby Hamilton începu să se indigneze :

— Domnule inspector, eu m-am ridicat prin propria mea muncă şi cunosc valoarea banului. N-ai să mă tragi tocmai d-ta pe sfoară !

Detectivul fierbea. Tonul lui Hamilton nu-i convenea, îşi dădea seama că ar fi trebuit să facă tîrgul înainte, ca să nu mai primească obiecţiile inelegante, ale fostului lusrru-

îior de ghete din New York. Ştiindu-se cu mărgăritarele în buzunar, acesta se lăsă greu şi ridica glasul : Tom Sincler n-avea ce să-i mai facă !

Văzînd că inspectorul nu ripostează, Boby prinse curaj şi, entuziasmîndu-se de propriile sale argumente, le lăsă să curgă impetuos :

— în definitiv, ce ai făcut d-ta pentru mine ? Mi-am expus şi eu viaţa, m-am deghizat şi eu, mi-am pierdut vremea prin tot felul de taverne...

Dumneata crezi că este de demnitatea mea să mă fac cocoşat şi cu părul roşu, cum am fost azi, cînd mi-ai impus să devin Benvenutto Forster ?

Şi crezi dumneata că stă frumos unui om ca mine să se îmbrace în marinar bătrîn, să cînte romanţe ruseşti pe cari nici măcar nu le cunoaşte ?

Tom Sincler ripostă :

— Dacă d-ta ai fost cocoşat şi cu părul roşu, nu uita că şi eu m-am deghizat cu ochelari negri şi cu părul alb, ca Boby Hamilton !

— Este o onoare pentru d-ta să ai aparenţa unui rege al Statelor Unite...

— Recunosc că am avut acest mare noroc, dar trebuie să recunoşti şi d-ta că această favoare nu mă poate hrăni.

Mîine poate că am să joc rolul Iui Dumnezeu. Asta nu înseamnează că mi-a pus Dumnezeu mîna-n cap pentru toată viaţa !

— La urma-urmei, de ce atîta vorbă ?

Perlele nu mi le-ai adus d-ta, le-am primit din însăşi mîna lui Preston, aşa că...

în vreme ce marinarul-miliardar perora, Tom Sincler înclinat din frageda copilărie spre filosofie, comenta, în mintea Iui, cu un surîs amar pe buze, acest caz de ingratitudine şi şiretenie omenească :

„Iată cum răsplăteşte un nabab munca devotată a unui detectiv cinstit şi sărac !"

Şi cînd te gîndeşti că oamenii aceştia, capitaliştii, beneficiarii tuturor bucuriilor pămîntului, se plîng că nu sînt destul de bine apăraţi de armată, de poliţie, de medici!... Avea dreptate David Pickleston să spună că e mai bine să fie cineva spărgător, decît paznic al societăţii !...

Tom Sincler, pe drept cuvînt, începea să urască societatea actuală şi înţelegea revoluţia rusă mai bine ca oricînd, cu toate dezagramentele pe cari aceeaşi revoluţie le procurase mult iubitei sale Adelaida Protopopovna Baltazarovici.

Satisfăcut de micul său discurs, Boby Hamilton înclina spre o împăcare.

— înţelegi şi d-ta, Tom Sincler, că 200 000 de franci e prea mult. Să mergem pînă la o mie, hai să zicem două mii de franci !

— Mulţumesc, i-o tăie detectivul, scurt. Credeam că am de-a face cu un gentlemen şi văd că eşti tot văcsuitorul de la intrarea metropolitanului, în Franklin-Square !

D-ta ai să regreţi, Boby Hamilton, nu eu !

Şi în vreme ce Boby Hamilton întorcea capul, Tom Sincler, cu dexteritatea unui perfect pickpocket, îi şterpeli colierul, din buzunarul pantalonilor.

în momentul acela, David Pickleston intra în cabaret. El surprinse gestul şefului său. Nu-i venea să creadă. Era încremenit.

— Metempsihoză !... exclamă el, exp!icîndu-şi această nemaipomenită faptă a lui Tom Sincler, prin influenţa sufletului de apaş care trecuse în el, în clipa cînd sufletul de stîlp al societăţii se instala în David Pickleston.

—• Ai spus ceva, Bordeaux 333 ? îl întrebă Tom.

— Nimic... nimic... bîigui bietul Adonis, adînc rănit în proaspăta-i virtute.

— Ai luat contact cu oamenii noştri ? mai întrebă superiorul său.

David era încîntat de primirea pe care i-o făcuseră agenţii.

— Le-am arătat cartea de inspector *Bordeaux 333.* M-au salutat cu respect. E o senzaţe delicioasă ! întîia oară mă salută policemanii.

Pîn-acum, mă luau de guler !...

Entuziasmului de stîlp al societăţii, pe care-l manifesta fostul pickpocket, îi răspunse scepticismul, descurajarea lui Tom.

— Scumpul meu David, dă-mi voie să te plîng !

— De ce ?

___Fiindcă ai intrat în poliție, fiindcă trebuie să-ți servești contemporanii !..^

inspectorul scutură, în semn de condoleanțe, mîna subrlternului sau, care nu înțelegea nimic.

Trecură la lapte.

XXIII. DE LA SUBLIM LA RIDICOL

___Domnule Hamilton și d-ta, Adonis, veți ieși în stradă, veți ocoli cîteva case și, zece minute după ce s-a aprins balaurul de la poarta cabaretului, o să intrați aici, să cereți alcooluri tari, să întrețineți o atmosferă de neliniște. Restul mă privește !

Bobv și David ieșiră, salutînd cu mîna la beretă, ca marinarii.

___Hei, Li-Fung, strigă Tom Sincler, bătmd din palme.

Cei doi patroni chinezi se iviră, ca doi șacali ce stau la pîndă, gata la orice.

— Aprindeți luminile ! E miezul nopții !

într-adevăr, turnul Catedralei Notre-Dame suna cele douăsprezece lovituri, cari cădeau lugubru în noaptea încărcată de apă și de electricitate. Alte clopote bătură în același timp, împietindu-și sunetele funerare deasupra orașului, asasinat de pumnalele ploaiei.

Omul îmbrăcat în kimonou, cu barbișon de mag, se adresă chinezului :

___Nu e nevoie să-ți spun cine sînt, scumpul meu Li-Fung !

— Domnul inspector Tom Sincler sa se găsească aici ca-n împărăția marelui Confucius ; demonii buni jă-i dințeze jocuri sacre, floarea de lotus să i se deschidă-n drum ca o...

_ Etcetera ! îl întrerupse detectivul. Eu sînt un număr nou în programul d-tale, sînt fachirul din Calcuta, astrologul ! Ne-am înțeles ! ^

— Petale de migdale și zeferi celești sa adie pe capul tău venerabil, Tom Sincler ! zise Li-Fung...

— N-o să fie prea mult scandal, nu-i așa, domnule inspector ? Casa noastră cinstită trebuie să fie liniștită ca **o** mînăstire ! Vă rog să arestați cu cea mai mare discreție și fără focuri de revolver ! interveni groasa Wing-Taî-Pu, dîndu-și aere de delicatețe virginală și de princială distincție.

— N-avea nici o grije, Susur-de-Izvor, răspunse Tom Sincler, cu aceeași prețiozitate a cuvîntului și-a mișcărilor.

Urechile d-tale parfumate nu vor simți nimic, prințesă palidă, zveîtă libelulă, privighetoare din Flaî-Sin !

Cu multe precauțiuni și menajamente, cei doi patroni ai tavernei se interesară de ceea ce se pusese la cale. Ei nu voiau să stînjenească prin nici o indiscreție acțiunea polițistului.

— Uite ce este. De cîtăva vreme, s-a răspîndit zvonul că sînteți putred de bogați. Lucrul acesta vă privește, dar privește și o bandă de spărgători, care și-a pus în gînd să vă prade, noaptea asta. Dar Tom Sincler veghează. Toată strada e plină de agenții mei. Sînt polițiști în toată casa, chiar acolo unde nu vă gîndiți. Va fi o capcană strașnică. Va rog să-mi dați tot concursul, ca să ieșim cu bine din afacerea asta !

— Șapte mandarini, zece cutii de ceai și **o** mie de străbuni, ce ne facem ? miorlăi Li-Fung.

Astrologul-detectiv bătu cu pumnul în masă și tună :

— Zece mandarine și-o cutie de piper, n-avea nici o grijă ! Să nu te mire nici o măsură pe care o voi lua. Totul e să păreți veseli, artiștii să nu știe nimic, toată lumea să cînte. Ai pe cineva sus ?

•— LInde ?

— în apartamentul unde se fumează opium !

— Opium, aici ? protestă Li-Fung.

Șapte pagode și-un brahman, nu știu nimic !

Iar Tom îi replică :

—• Șapte brahmani și-un purice sacru, m-am înșelat ! Credeam că e vorba de casa d-tale... Așa spuneau tîlharii : vom ataca întîi pe cei din fumătoriul de opium !... Se vede că am înțeles greșit... nu e vorba de taverna Iui Li-Fung... Noapte bună !

Inspectorul își scoase kimonoul, prefăcîndu-se că pleacă.

— Pe barba veneratului Confucius, nu-nţeleg nimic î se tîngui bietul bătrîn.

— Pe fluviul Galben şi fecioarele muntelui Cip-Cip, poate să ştie Susur-de-Izvor ceva ?... îi iscodi Tom Sincler.

Wing-Tai'-Pu îmbrînci pe Li-Fung :

— Nu mai face pe idiotul ! Nu vezi că ne-a prins ? Dă-i cheile !

Oftînd din fundul rărunchilor, chinezul scoase o legătura de chei şi le oferi detectivului :

— Uite casa noastră, averea noastră, toată e-n mîna dumitale, Tom Sincler. Fie-ţi milă ! îţi dau cuvîntul meu de cinste că mîine vom desfiinţa acel blestemat salon !

— Nu mă priveşte ! îi asigură detectivul american.

Eu nu sînt în poliţia de moravuri — treaba colegilor^ parizieni — pe mine mă interesează banda de spărgători pe care vreau s-o arestez în noaptea asta !

Păstrează-ţi cheile. Am să ţi le cer mai tîrziu. Dar ia spune-mi, cheia de la bolta cu lucruri furate e tot în inelul ăsta ?

— Şapte balauri şi-un derviş, nu ştiu despre ce cheie e vorba ! se tîngui chinezul.

Energic, Tom Sincler îi replică :

— Şapte dervişi şi-un pui de balaur, ştiţi despre ce e vorba !

Ştim cîteşitrei. Ştiu şi cei doisprezece spărgători, cari în momentul acesta se strecoară şi ocupă toată casa ! Li-Fung, te-a luat dracul !

— Vişnu, Brahma şi Confucius, sînt pierdut! gemea Li-Fung.

— Ţine-ţi gura. Mai avem un sfert de oră. Hai să inspectăm localul. Ia-o înainte !

Li-Fung continua să se vaiete.

Kamadeva, Sakia Muni, îndură-te !

— Ăştia sînt indieni, dobitocule ! i-o reteză Tom, care începea să se enerveze de prefăcătoriile bătrînului tăinuitor de lucruri furate, onestul negustor care, sub aparenţa unei nevinovate taverne, ţinea cea mai ticăloasă speluncă din Paris.

De mîine-ncolo, să te pui pe învăţat mitologia chineză.,, fiindcă te cam încurci !

— La ordinele dumitale, Tom Sincler ! ii invită Wing-Tai'-Pu.

Ce parte a imobilului vrei să vizitezi ?

— Aş dori să cunosc subsolul... Mă interesează mai mult decît restul casei !

— Poftim! îl invită Li-Fung, conducîndu-1 lîngă orchestra şi de<chizînd o portiţă de aceeaşi culoare ca a tapetului. El începu să coboare o serie de trepte înguste şi întunecoase.

Tom Smcler îl urrn.(i.

Abia pierise kimonsoul detectivului, că, de după mese, umblînd pe brînci, apărură cei doi pitici chinezi.

Susur-de-Izvor, trăgînd un cuţit de sub larga mantie înflorată, le dădu, cu o voce şuierătoare, cîteva ordine scurte, pe care devotaţii servitori urmau să le execute aidoma, în cîteva minute.

— Băgaţi ele seama. La a şaptea treaptă, eu îl lovesc. Tu-1 dezbraci, tu îi scoţi peruca şi barbişonui. Pe urmă îl aruncaţi în canal. Tu te-mbraci în kimonoul lui şi-1 înlccuieşti ia numărul de fachir. Aţi priceput ?

•— A şaptea treaptă ! zise un pitic.

— Al şaptelea cer ! complectă cellalt.

— Ki-Ki-Ki ! rîseră amîndoi, urmîndu-şi stăpîna.

Lucrurile se întîmplară întocmai după planul convenit.

— Să venim şl noi, Li-Fung ! strigă Wing-Taî-Pu, alergând pe urmele soţului ei, care, prin întuneric, pipăind pereţii, cobora, cu mari precauţii, scara cu miros de mucegai.

Ajunşi la a şaptea treaptă, Wing-Taî-Pu repezi cuţitul între umerii lui lom Sincler, care se prăbuşi. Cei doi chinezi îl dezbrăcată, dar nu le fu atît de uşor, căci detectivul se apăra, îmbrâncind pe unul, lovind pe altul, în braţe cînd cu Li-Fung, cînd cu cei doi pitici, cînd cu uriaşa patroană.

Se auzea scrîşnin de dinţi, zgomot de chei, lovituri înfundate, ţipete scurte, înjurăturile lui Tom, care rezista, pînă cmd se pomeni prins de opt braţe şi aruncat pe un capac de fier. Acest capac se mişcă puţin, apoi se întoarse brusc. Tom

Sincler auzi, subt el. un vuiet de apă, simţi o răcoare umedă şi căzu în valuri, cu un plescăit surd : îl aruncaseră-n canalul subteran, unde-si găsiseră moartea atîţia şi atîţia americani.

Dar Tom Sincler nu era făcut să dispară cu una cu două. El nu era ameţit" de băutură sau de opium, ca celelalte victime ale chinezilor.

Lovitura de cuţit îşi ratase efectul, căci detectivul purta o cămaşă de zale.

Excelent înotător, el răuşi să se ţină la suprafaţa apei, gîndindu-se cu mult necaz, că toată acea desfăşurare de forţe, toate precauţiile sale fuseseră inutile. în zadar postase două duzini de agenţi în jurul casei, în zadar începeau să intre, luînd loc ia mese, şase perechi de agenţi secreţi, îmbrăcaţi de seară, ca nişte clienţi americani.

în zadar deghizase pe unul din cei mai valoroşi subalterni ai săi în prinţ oriental, cu barba neagră şi sprîncenele împreunate, care se strecurase împreună cu tovarăşa sa poliţistă — 'femeia în văluri ir,dic::e — ia primul etaj al casei, de unde urma sa dirijeze operaţiile.

Lipsiţi de şeful lor, cei aproape patruzeci de oameni ai Siguranţei veniseră inutil la tavernă, căci nu cunoşteau nici planul de bătaie, nici măcar pe cine voia să aresteze Tom Sincler, necum chipul iui Harry şi Malvina Pickleston.

Aşteptînd sa se obişnuiască cu întunericul — lampa de buzunar o lăsase-n kimonoul smuls de bandiţi — prizonierul acvatic se gîndea la tot felul de lucruri, cari n-aveau nici o legătură cu aventura lui.

O satisfaţie intima îi gîdila, totuşi, vanitatea de poliţist : dăduse într-adevăr, de urma canalului pe care-1 presupunea legat de Sena, cînd cercetase cele patru suspecte sinucideri de americani.

Bineînţeles, ar fi preferat să nu descopere niciodată acest canal, decît să-i facă cunoştinţa în împrejurări atît de neplăcute pentru el.

Tom Sincler era încredinţat că în momentul acesta, un co-mplice a! chinezilor, îmbrăcat în pardesiul său, cu pălăria sa pe cap, se arunca de pe un pod apropiat, simulînd sinuciderea detectivului. Cadavrul va fi pescuit în Sena, a doua zi.

Această perspectivă nu-l entuziasma deloc. Tom Sincler blestema — sau binecuvînta — mania de-a filosofi în orice împrejurări. Acuma, chiar, el se gîndea la lucruri cari n-aveau nici un raport cu situaţia-i momentană. îşi aducea aminte de teoriile unui camarad de tranşee, care susţinea că pămîntul nu e perfect rotund, fiind turtit la cei doi poli, ca o mandarină.

Acest camarad îţi făcuse o frumoasă situaţie în Statele Unite, popuiarizîndu-şi teoria in conferinţe, articole şi filme de cinematograf.

„în viaţă, nu trebuie să ai decît o idee dar s-o urmăreşti, daca nu cu frenezie, cei puţin cu tenacitate !" conchidea Tom Sincler, pipăind pereţii, fie culcat pe valuri, iie căicînd apa.

Filosoful şi estetul de ia Boston se gîndea, fără voia îui, că de ia sublim pînă la ridicol nu e decît un pas. El exemplifica acest proverb bine cunoscut, evocînd statuia *Madone; cu ofranda* a lui Bourdelle, Măria Fecioara, ţinînd pe umeri copilul Ilsus, într-un gest de măreaţă simplicitate şi smerită dragoste maternă.

Această capodoperă a celui mai mare statuar al vrermlor moderne, înaltă de şapte metri, domină una din colinele Alsaciei. în braţele mamei sale auguste, care-1 oferă lumci in redempţiune, copilul divin schiţează, cu braţele larg deschise, gestul crucii, pătimirea viitoare...

Nici un ochi al unui om de inimă nu poate contempla, iară ʿa se umezească, acest grup sublim, prea puţin cunoscut, G;n neiencire.

Ei bine. Tom Sincler, la un pas de moarte, n-avea ceva mai bun ele tăcut, decît să admire geniul şi măsura lui Bourdelle, care rauşise să dea emoţia supremă acolo unde un artist mediocru ar fi evocat, în acelaşi gest, imaginea unei femei-saltimbance, care-şi ţine pe umărul stîng copilul saltimbanc şi, subliniindu-i îndemînarea de echilibrist, are aerul ca soune publicului, cu satisfacţie :

'..Fi r;nila /"

Aşteptînd să moara, sau, ca în versul iui Corneille, să-i vină un ajutor neprevăzut, Tom Sincler, recunoştea, cu toată francheţea, că pasul de la sublim pînă la ridicol el îl făcuse din plin, ajungînd, din înălţimea aspiraţiilor sale, în subsolul tavernei blestemate a chinezului Li-Fung.

XXIV. ROŞU ŞI VERDE

Chinezul mărunt, cu glasul tremurător ca un behăit de capriţă, ascundea, sub mustăţile bine lipite şi sub kimonoul verde, cu balauri roşii, pe însăşi Malvina, soţia lui Harry Pickleston.

Cunoscînd acest amănunt, nu va fi greu de dedus că Wing-Taî-Pu, supranumită Susur-de-Izvor, femeia puternică a slăbănogului Li-Fung, nu era decît teribilul criminal Harry Pickleston. Subt acest neprevăzut deghizament, ticălosul scăpa celor mai ingenioase cercetări.

O obligaţie cavalerească ne impune să vă mărturisim că bietu! Tom Sincler, pe care, un moment, l-am cam zeflemisit pe tema presupunerilor sale, ştia şi el acest lucru.

Dreptatea era cu noi cînd vă înştiinţam că nici printre clienţii, nici printre artiştii, nici printre servitorii perechei chineze, nu se găseau cei doi tîi'hari ; dreptate însă avea şi detectivul, cînd îşi căuta prada în cabaretul exotic, de la spatele Catedralei Notre-Dame.

Cum a ajuns Tom Sincler la această deducţie, e o întregă poveste. O dată mai mult, vom vedea că filosofia şi critica de artă nu sînt unelte de dispreţuit în cariera unui poliţist.

Nici o fotografie, nici o peliculă de film, nici un portret al soţilor Pickleston nu erau cunoscute poliţiei. Ei nu se lăsaseră niciodată surprinşi de un aparat, aşa că fizionomia exactă nu îe-o cunoştea nimeni.

Era sigur, însă, că Harry Pickleston avea înfăţişarea impunătoare a unui om înalt, brun şi gros. Sprîncenele împreunate, adăugau o notă fioroasă aspectului său vulgar.

Malvina era, dimpotrivă, mică, avea ochii vii, neastîmpăraţi, trăsăturile feţei fine, expresive, buzele subţiri, întinse permanent, într-un zîmbet de ironie şi amărăciune. Era evreică din Cernowitz, oraş din nordul României, odinioară centru al Bucovinei austriece.

Călăreaţă de circ, pe urmă chiromanciană, iar mai tîrziu dansatoare pe trapez, Malvina Calmanovici cunoscuse pe Harry Pickleston într-un bîlci din Filadelfia, unde ridica greutăţi, după ce căutase, în zadar, aur, întreaga tinereţe. După căsătoria lor, nu-i mai întîlnim în nici o baracă. Deveniră spărgători.

De un sfert de secol, aceşti oameni erau urmăriţi de toate poliţiile Statelor Unite, fiind învinovăţiţi nu numai de propriile lor crime, dar şi de toate asasinatele misterioase, ale căror autori nu puteau fi descoperiţi.

Judecaţi în lipsă, ca şi fiul lor David, ei fuseseră condamnaţi, de mai multe ori la moarte, de tribunalele americane.

Şi, pe cînd agenţii de Siguranţă le adulmecau urma la Chicago sau Filadelfia, ei erau servitori la ambasada franceză din Peking, unde se introduseseră cu actele unor emigranţi români, aruncaţi în Hudson.

Plecaţi cu bune referinţe, de la ambasadă, ei asasinară o pereche de chinezi, furîndu-!e hîrtiile de identitate. Aveau mai multe rinduri de paşapoarte.

La un moment dat, simulară plecarea din Statele Unite. După ce-şi cumpăraseră bilete pentru Nagasaki şi după ce trecuseră frontiera, fiind urmăriţi, în Japonia, de agenţi speciali, luni întregi, cei doi saltimbanci instalau o tavernă la New York, unde, subt numele Wing-Taî-Pu şi Li-Fung îşi făceau o reputaţie de chinezi cumsecade.

Indivizii care treceau drept soţii Pickleston, în Japonia, erau doi complici aleşi de ei să Ie semene cît mal mult şi plătiţi bine, cu singura obligaţie de a se plimba şi de-a face pe suspecţii.

Li-Fung şi Wing-Taî-Pu operau la New York, în nasul autorităţilor, în vreme ce perechea care le semăna şi care călătorea subt nume adevărat, trebuia să joace rolul soţilor Pickleston, fugiţi din Filadelfia, cu acte false !...

Cumpărînd poliţia cartierului, Li-Fung şi Wing-Ta'î-Pu operau împărăteşte în plin New York, pînă-n ziua cînd cei doi complici ai lor, arestaţi în Tokio şi cercetaţi de-aproape, dovediră că nu sînt ei Harry şi Malvina Pickleston, ci oneşti negustori de mărci poştale vechi, în căutare de rarităţi, pe teritoriul Mikadoului.

Bunii patroni ai „Tavernei Chineze" găsiră că e momentul să dispară din America. Organizînd o vastă contrabandă de alcqol, cu concursul gangsterilor din Chicago, omorînd doi rivali, ei atraseră, din nou atenţia asupra lui Harry şi Malvinei Pickleston, în vreme ce la New York, alţi doi com-

plici, deghizaţi în Li-Fung şi Wing-Ta'i-Pu, continuau sa menţină prestigiul tavernei şi să deruteze orice bănuială.

în vreme ce poliţia căuta pe cei doi criminali pe teritoriul american, Wing-Taî-Pu şi Li-Fung luau vaporul pentru Franţa, după ce trimiseseră la Paris cea mai mare parte din bogăţiile lor.

Din armata de detectivi pusa pe urmele lor, unul singur apucase calea cea bună, Tom Sincler.

Pe cînd ceilalţi poliţişti iscodeau persoane, Tom Sincler, convins că foşii acrobaţi ştiu să-şi transforme aspectul uman cu o abilitate drăcească, le urmărea felurite vizuini, unde era încredinţat că locuiseră mai multă vreme şi-n cari nu se putea să nu fi lăsat urme ale prezenţei lor.

„Dacă e imposibil să le aflu chipul, îmi va fi mai uşor să le găsesc sufletul \"

într-adevăr, cercetînd unul din apartamentele închiriate cîteva luni de ei, la Filadelfia, Tom Sincler află că, din prima zi, Harry Pickleston ceruse învoiala să schimbe tapetele odăilor, înlocuindu-le cu altele noi, pe gustul său.

în altă casă, la Chicago, criminalul avusese aceiaşi pretenţie nevinovată, acordată cu înlesnire de proprietar.

Amîndouă rîndurile de tapete fuseseră alese de Pickleston la negustori din apropiere ; el n-avea o predilecţie specială pentru desenurile lor sau materialul din care erau confecţionate, căci la Filadelfia, tapetul reprezenta dungi roşii alternate cu altele verzi, iar la Chicago, flori mari roşii, pe un fond verde.

La al treilea apartament ocupat de soţii Pickleston, în Cleveland, ei înlocuiseră decorul cenuşiu al odăilor, cu altul, care reprezenta o procesiune de fauni şi sirene verzi, pe un peisagiu de toamnă, cu frunzele roşite de incendiul crepuscular, motiv foarte căutat în anul acela, în ţinutul Ohio.

Cele două foarte onorabile persoane cari înlocuiseră tapetele, lăsaseră o excelentă amintire, iar intendentul imobilului refuza şi-acum să creadă că adăpostise pe cei mai temuţi criminali ai Statelor Unite.

Domnul cel voinic şi micuţa lui soţie erau nişte oameni blînzi, cărora le plăceau florile şi paserile, aveau canari în colivii, papagali şi colibri, cumpărau şaluri, covoare şi tot ce putea să le înfrumuseţeze apartamentul.

Tom Sincler îşi notase toate aceste amănunte, fără însemnătate aparentă. Lui însă îi păreau destul de importante.

Această predilecţie pentru lucruri colorate, denota că Harry Pickleston avea înclinări artistice, îar faptul că schimba mereu tapetele, trăda o retină predispusă spre armonia de culori, spre nevoia unui peisagiu nou şi familiar, în acelaşi timp.

Oamenii cei mai mediocri, drojdia societăţii, asasinii chiar, simt nevoia să-şi înnobileze viaţa, fie'cîntînd dintr-un instrument oarecare, fie prin preocupări decorative, fie prin participări la societăţi secrete, la ceremonii mistice, nevinovate.

Harry Pickleston, fără să-şi dea seama, era obsedaţi de alternarea culorilor verde şi roşu. Aceasta i se impuneau autoritar ; un singur moment, banditul nu-şi închipuise că-1 vor trăda, într-o zi. Om de o mare voinţă, comandînd, dictînd tuturor puterilor pămînteşti, el era învins de insinuarea a două culori, cari îl întreceau, îl acaparau, îi trădau întregul caracter.

_ Roşul ascunde un temperament violent, energic, de multe ori, sanguinar. Omul impulsiv e atras de această nuanţă, care, în lumea culorilor, are forţa pe care litera *r* o are în domeniul consonantelor. Imediata nevoie de verde care urmează roşului, este un semn de oboseală, necesitatea unei destinderi, a liniştei, a împăcărei. Nimic nu odihneşte mai mult ochiul şi sufletul, decît o cîmpie verde, o grădină bine înfrunzită, un ghem de dantele verzi, aruncate pe biroul unui om cu creierul muncit !"

Aceste reflecţii, pe care şi le făcea Tom Sincler, confruntînd tapetele celor trei apartamente ocupate de Harry Pickleston, îi reveniră, i se impuneau cu o mare intensitate detectivului, într-o noapte de aprilie, în acest an, chiar, la „Taverna Chineză" din New York, cedată de Li-Fung altor chinezi, autentici, aceştia.

Li-Fung se mutase la Paris de vreo cincisprezece luni, iar cei^ ce-i luaseră locul păstraseră atît sistemul de împărţire al încăperilor, cît şi decoraţiunile cabaretului.

Tom Sincler nu intrase de multă vreme aici, dinainte de investigaţiile făcute la Chicago, Filadelfia şi Cleveland, în căutarea soţilor Pickleston. El fu impresionat de faptul că „Taverna Chineză" era tapetată cu roşu şi verde, în desenuri feluirte. Aceste două culori predominau în lumina

difuzată de lampioane, în kimonourile celor ce serveau pe clienţi. Plante verzi şi balauri roşii pe vestminte, iar, pe ziduri, prinţese cu mantiile roşii într-o pădure verde, poduri roşii peste rîuri verzi, luntri roşii pe lacuri verzi, căprioare verzi pe paravane roşii, fructe roşii în farfurii verzi...

Această infinită alternare, în nuanţe diferite, a celor două culori, pe care n-o remarcase pîn-acum, la „Taverna Chineză", izbi j>e Tom Sincler cu violenţa unei revelaţii.

Fără să împărtăşească nimănui aceste observaţii, el se hotărî să treacă Oceanul, în căutarea lui Li-Fung, care nu putea fi străin, sub o formă sau alta, de soţii Pickleston.

XXV. AMINTIRI...

Tom Sincler nu mai fusese în Europa de la război. Era o ocazie minunată să revadă ţara favorită, unde-şi petrecuse o tinereţe eroică şi pe-al cărei front cunoscuse satisfacţia datoriei împlinite şi-a recompensei celor două rubane subţiri verzi şi roşii (bineînţeles !) care-i împodobeau butoniera...

Ajuns în capitala Franţei, pe care o găsi mult mai frumoasă decît în epoca armistiţiului, Tom Sincler îşi dădu seama că fiecare an care trece peste Paris şi peste cei ce iubesc acest oraş unic în lume, îi sporeşte farmecul şi preţui.

Oamenii prea tineri trebuiesc duşi la New York sau la Berlin, căci tinereţea e lacomă de noutate şi de colosal, de strălucire şi de transformări vertiginoase.

La Paris era, fără îndoială, mai multă animaţie, ordine şi curăţenie, decît odinioară, dar toate aceste vestigii ale progresului se integrau de minune în vechea splendoare arhitecturală, fără pereche, în toate vremurile, a modernei Luteţii.

Fostul luptător pe Frontul de Est se simţi mîndru, ca într-o patrie mult iubită, să calce pe asfaltul cetăţii pe care o apărase şi el, în anii tineri, la o sută kilometri distanţă.

Beat de frenezia înserărilor lui mai, subt cerul din île-de-France, fericit s-audă în jurul său limba tranşeelor, fostul căpitan întorcea capul după fiecare trecător, crezînd e-a

recunoscut un camarad de demult. Ar fi îmbrăţişat pe toată lumea, aştepta să-1 cheme toţi pe nume şi se mira că nu-1 opreşte nimeni în drum, cu mîna întinsă, strigîndu-i :

— Bine-ai venit, Tom !

După cîteva zile, beţia se risipi : rămăsese numai acea dulce senzaţie de perfectă libertate în disciplina absolută, care constituie, pentru cetăţeanul modern, marele prestigiu moral al Parisului.

Tom Sincler reintra în normal. Parcă nu lipsise niciodată din metropolă, iar descoperirea, foarte uşoară, a „Tavernei Chineze", îl aduse la realitate : Li-Fung era colea, cu Wing-Ta'i-Pu, care îl salutară ca pe-o veche cunoştinţă.

Cabaretul de Ia Notre-Dame era mai larg, mai luxos, mai artistic decît cel de pe malul Hudsonului.

Inevitabila procesiune de verde şi de roşu, continua şi aici, ceea ce întări bănuiala lui Tom Sincler că nici Harry Pinckleston nu era departe.

Ochiul şi mîna banditului împodobiseră taverna cu tapete, lampioane, paravane şi kimonouri în culorile favorite, pe cari nu le alegea înadins, ci sub dictarea subconştientului. Roşul şi verdele se impuneau singure, strecurîndu-se în marea varietate de calităţi şi de desenuri a ştofelor, hîrtiei sau lemnului întrebuinţat pentru decoraţiuni.

Dar roşul era mai puţin violent ca-n America, mai liniştit, iar verdele bătea în gălbui. Să fi fost aceasta un semn că tîlharul a obosit, că temperamentul său era mai potolit şi că însăşi nevoia de odihnă pălise ? Tom Sincler nu insista în atîtea subtilităţi. El ştia că firul nu trebuie tăiat în patru şi că de cele mai multe ori, a-ţi pierde vremea examinînd amănuntele, te poate duce şi la pierderea firului în sine, de rătăciri periculoase.

Ştiindu-se înclinat spre speculaţiuni filosofice, Tom Sincler ducea o luptă permanentă cu sine însuşi, căutînd să-nvingă pe doctorul de la Boston, ca să facă loc detectivului abil, *sporîsman* şi realist.

Această victorie asupra lui însuşi era una din marile satisfacţii ale lui Tom. Tot aşa, în faţa unei mese copioase, ştia să-şi înfrîne apetitul, ca să-şi păstreze supleţea corpului şi a mişcărilor...

întovărăşit de diferiţi agenţi ai poliţiei franceze, puşi sub ordinele sale, inspectorul se ducea aproape în fiecare

noapte la „Taverna Chineză". Membrii importanţi ai coloniei americane îl însoţeau, cîteodată.

Reuşi să-şi facă aliaţi printre artiştii cabaretului, cu cari îşi dădea întîlniri aiurea, aflînd ceea ce-l interesa, fără să aibă aerul că spionează.

Li-Fung avea hîrtii în regulă şi era un excelent contribuabil. Casa lui era printre cele cari produceau fiscului francez cele mai mari venituri, în special la capitolul şampanie şi lichioruri. Furnizorii săi erau foarte bine plătiţi ; vecinii, poliţia cartierului n-aveau decît avantagii din partea bunilor chinezi. Aceştia mergeau atît de departe cu filantropia, încît nu o dată oferiseră sume importante, preoţilor şi episcopilor catolici, pentru săracii din împrejurimi.

Instalaţi într-o viaţă nouă, siguri că li s-a pierdut urma pentru totdeauna, cei doi criminali lucrau la Paris cu mijloace americane, printre americani. Nici un zgomot suspect nu se auzea vreodată, în „Taverna Chineză", nici o plîngere împotriva lor. Referinţele date inspectorului din New York de către poliţia pariziană, erau foarte binevoitoare pentru cei doi patroni.

Fără îndoială, agerii agenţi francezi nu ignorau că unii yankei, privaţi de alcool în ţara lor, exagerau, întrucîtva, abuzînd de şampanie şi de stupefiante, dar aceasta o făceau şi în alte localuri sau în propriile lor apartamente. Poliţia Parisului nu se putea lupta cu sinucigaşii. Nu o dată, domnii în frac sau doamne în mare decolteu erau coborîţi subt formă de cadavru de la ei de acasă ori din localuri publice, după un asemenea abuz. O veche boală de inimă era explicaţia obişnuită a morţilor subite. Ambasada americană lua act, cu regret, de aceste decese şi era cea dintîi interesată să nu se facă prea mult zgomot în jurul iluştrilor defuncţi şi-a locului unde s-a petrecut trecerea în veşnicie. Iar moştenitorii nu insistau nici ei să afle toată amănuntele, fiind preocupaţi, în primul rînd, de aranjamentul succesiunei.

Cele patru morţi misterioase, — înecaţii în Sena — deschiseră ochii lui Tom Sincler şi-i dezvăluiră un orizont întreg de fapte noi, la activul criminalilor. Un dosar voluminos se adăuga vechilor ticăloşii ale lui Harry şi Malvina Pickleston. Toate aceste crime trebuiau catalogate şi explicate. Aceasta va fi treaba judecătorului de instrucţie. Ceea

ce avea de făcut pentru moment, Tom Sincler era partea cea mai grea a afacerei : descoperirea şi arestarea infernalei perechi.

Nu i-a trebuit detectivului să se întîlnească de două ori cu cei doi chinezi, ca să vadă că Susur-de-Izvor nu e altul decît banditul mult căutat. Iar mustăţile de bătrîn Fiu-al-Cerului, pe cari le purta Malvina Calmanovici, făceau pe Tom să surîdă de mila bietei femei. El se întreba dacă Li-Fung îşi lipeşte această podoabă virilă în fiecare dimineaţă sau doarme cu dînsa. în acelaşi timp se gîndea la supliciul lui Harry, căruia, nu o dată, vîrful acestor mustăţi străine îi va fi gîdilat nările şi-l va fi trezit din somn, într-un strănut.

După două săptămîni de investigaţii, Tom Sincler ştia tot ce trebuia să ştie despre cabaretul favorit al americanilor.

întregul imobil era închiriat de Harry Pickleston, care locuia în etajul ai doilea.

Confortul cel mai modern, unit cu cele mai medievale ascunzători, trape, uşi secrete, bolţi subterane şi camere de tortură, domnea în această casă, situată într-un cartier din cele mai evocatoare, ale Parisului de altădată.

Vecinătatea legendarei catedrale, amintirea Morgei de curînd dărîmată, străzile înguste, cu nume vechi, Sena care se ramifica, Cheiul Bourbon, casele istorice, insula plină de trecut, glasul lugubru al clopotelor — (al Conciergeriei suna ca un răspuns din secole, la chemarea turnului Notre-Dame) — toate aceste note constituiau un concert impresionant, august, ce e drept, dar din care nu lipsea un fior de emoţie, vecină cu groaza.

Acolo îşi stabilise Harry Pickleston cartierul general ; el cunoştea psihologia americanilor, cari căutau Parisul vechi fie pe fruntea martirilor desfiguraţi ai bisericilor, fie în sinistrele închisori subterane — *Ies oubliettes* — din ulicioara Saint-Julien-le-Pauvre, la doi paşi de „Taverna Chineză". Harry dăruise compatrioţilor săi ceea ce le trebuia : trecut, beţie şi mister.

Un canal — reproducerea exactă a celui ce se vărsa în Hudson — ducea în apele complice ale Senei, rămăşiţele crimei, cît mai multe cadavre, cît mai puţin sînge. Sîngele strigă, trădează, înspăimîntă. Unde nu e sînge, parcă n-ar fi

nici crimă. Cocaina îmbată, opiumul adoarme. Apa leagănă, apa spală, apa tace.

în acel canal zăcea acum şi Tom Sincler, aşteptînd să se săvîrşească mascarada sinuciderei sale, pe un pod apropiat, ca să se ridice stăvilarul ce-i va da drumul în fluviu.

Detectivul fusese aruncat cam de la cinci metri înălţime. Apa creştea mereu subt el, în zgomote de gîlgîit şi sfîşieri. De unde venea ? în primul moment, n-avea mai mult de un metru. Acum, nu-i mai simţea fundul. Bun înotător, el se ţinea la suprafaţă, în poziţie aproape verticală.

Pipăind pereţii, găsise trei ziduri drepte, lunecoase. AI patrulea zid era însuşi stăvilarul. Prin urmare, pe-acolo va fi aruncat în Sena. Tom Sincler îşi păstra toată luciditatea, tot sîngele rece. Lampa de buzunar n-o mai avea. Avea însă revolverul şi portmoneul cu acte şi bani. Mai avea un obiect cucerit în învălmăşeala luptei, adineauri, dar acel obiect îi era tot atît de puţin folositor în momentele de faţă ca şi revolverul, ca şi banii.

Apa urca mereu, vuind. în momentul cînd va ajunge la tavan, probabil, se va ridica şi zăgazul.

Tom Sincler îşi făcu bilanţul, se gîndi cu duioşie la Adelaida Protopopovna, la tot ce lăsa în urmă şi regreta, în primul rînd, că cei doi mizerabili vor continua să trăiască şi să ciopîrţească frumoasa lume a lui Dumnezeu, în vreme ce el va servi de mîncare peştişorilor Senei.

Frînturi din viaţa lui de pîn-acum, momente pe cari le uitase, de cari abia îşi mai aducea aminte, se rostogoleau în întunericul umed ce vîjîia în jurul lui Tom.

O păsărică ciripea pe sîrma ghimpată a tranşeelor, în prima zi a lui martie. Subt lampa familiară, într-un oraş, departe, ardea cu flăcăruie violetă, budinca de Crăciun.

Cînd a mai văzut această dimineaţă de mai, plină de soare şi de ciocîrlii, pe malul fluviului Don ? Niciodată. Şi, cu toate acestea, ea luminează în mintea lui, cu miile de maci roşii, înfloriţi pe malul apei... E amintirea unui cîntec din Novocercask, cel dintîi cîntec pe care l-a auzit din gura Adelaidei Protopopovna Baltazarovici.

Are impresia că e foarte mult de atunci, cu toate că n-au trecut decît cîteva săptămîni de la prima lor întîinire. Mult mai recentă i se pare debarcarea Ia Bordeaux, cu cei trei

sute de companioni, veniţi de peste Ocean, să lupte pentru Franţa.

Erau numai tinereţe şi voie bună toţi, răspîndind în jurul lor rîsete, veselie, şuierături vitejeşti şi optimism... O forţă proaspătă, biruitoare... îşi aducea aminte cum au schimbat odată interiorul trist al unei fete, smulgînd tapetele cenuşii ale pereţilor şi înlocuindu-le cu altele, trandafirii. Pe fata aceea n-o cunoştea nimeni dintre ei, dar au văzut-o, cîteva zile în şir, ducînd o pîine lungă şi un pachet mic, în casa unde era o mamă bolnavă. Fata era mai palidă decît bolnava.

Din ziua aceea, s-a întipărit, în mintea lui Tom, ideea că o simplă culoare de tapet poate impresiona sufletul cuiva, îi poate trăda acel suflet.

Gîndindu-se la alegreţa cu care porniseră la iuptă, Tom Sincler îşi dădea seama că singurii pentru care războiul fusese *„la guerre ţraiche et joyeuse"*, erau, poate, americanii.

Văduva bancherului Van Offen — una din cele patru persoane înecate în Sena — a fost suprimată, fără îndoială, de o rudă a bărbatului ei. Acel nepot care o moştenise îi părea foarte suspect. Ce căuta în tavernă ? Ce vorbise, misterios, cu Wing-Taî-Pu, în cîteva rînduri, înainte de „sinuciderea" văduvei ? Fără îndoială, aranjase asasinatul, împreună cu soţii Pickleston.

Tom Sincler regreta că nu va putea lămuri misterul celorlalţi trei înecaţi.

Imaginilor acestora se suprapuse figura jovială a unui conferenţiar care cutreiera Statele Unite, cu un glob în formă de mandarină. Erau acum cel puţin o suta de mii de americani convinşi că pămîntul nu e perfect rotund. Aceste amintiri, fără nici o legătură între ele, se alungau vertiginos. într-o secundă, Tom Sincler vedea peisagii imense, luminate violent, auzea glasuri armonioase, mirosea parfumuri vechi, cu frăgezimi necunoscute ; tenebrele cari îl înconjurau, poziţia neverosimilă în care se menţinea cu greu, în loc sa ucidă orce senzaţii, colorau intens toate suvenirele cari filmau, pline de viaţă şi de relief, în auirarea lui finală.

Dar apele cari creşteau sub el, nu mai dădeau răgaz lui Tom Sincler să se gîndească aiurea. La o palmă deasupra capului său, era tavanul. Peste cîteva minute, nu va mai putea respira. Va muri asfixiat. Era firesc că omul din canal trebuie

L

trimes în Sena mort gata, ca nu cumva să dea din mîim acolo şi să iasă sub cerul liber. Acum, detectivul plutea întins pe spate. Vîrful ghetelor îi atingeau plafonul, de care i se lovea şi fruntea. Toate sforţările lui trebuia să tindă numai ca să respire. Puţinul aer ce mai rămăsese între lichid şi boltă^era înghiţit cu lăcomie, de valurile ce urcau. Tom simţi că se duce. Apele se scurgeau acum, cu un vuiet metalic, dincolo de stăvilar: printr-un mic spaţiu, din vîrful zăgazului, prisosul de apă trecea în Sena, ca să nu inunde subsolul. Toate erau perfect organizate. Aceasta fu ultima observaţie a detectivului, căci îşi pierdu cunoştiinţa.

Ca o perdea ce se desface peste al treilea act al povestirei noastre, bariera compactă, care despărţea canalul de Sena se despică şi apele care duceau corpul lui Tom Sincler, năvăliră, impetuos, în vuiet de cascadă, în fluviul legendar.

XXVI. ÎN SALONUL CU LAMPIOANE...

în vremea aceasta, sus, în salonul cu lampioane, se aprindeau luminile, una cîte una. Artiştii soseau mai tîrziu ca de obicei, din pricina furtunei. Soseau şi unii clienţi, destul de ciudaţi, pe care nu-i mai văzuse nimeni pe-acolo şi-şi găsiseră să petreacă tocmai pe noaptea aceea torenţială.

Erau îmbrăcaţi de seară, dar fracurile le păreau de împrumut, iar doamnele ce-i însoţeau, cu toate că li se adresau în limba engleză, nu păreau deloc americane.

Nu i-a fost prea greu şiretului Li-Fung sau voluminoasei lui soţii, Murmur-de-Izvor, să observe ciudăţenia oaspeţilor de astă-seară. Erau francezi toţi şi nu puteau fi decît sau banda de tîlhari, despre care le vorbise detectivul asasinat, sau agenţi de-ai lui Tom Sincler.

Ceremonios, Li-Fung se ducea de la masă la masă, urînd fiecărui client ceva în legătură cu venerabilul Confucius; tot aşa, Susur-de-Izvor, cu cel mai graţios surîs, cu mîinile împreunate, se curba în faţa scaunelor ocupate, urmată de doi chelmeri pitici, cărora le comanda să servească pe iluştrii mosafiri cu cea mai amabilă şi mai grabnică atenţie.

Cu toate că surîsurile lor erau mai largi decît oricînd, Li-Fung şi Wing-Taî-Pu nu prea călcau pe roze. Nările le frămătau, mîinile le tremurau şi o mare grije îi cuprinsese.

Dacă, într-adevăr, o bandă de pickpocketi parizieni, cunoscîndu-le marea avere, venise să-i jefuiască ?...

— Am făcut noi bine suprimând pe Tom Sincler ? Poate bietul băiat era sincer şi voia să ne apere ! oftă Li-Fung.

Harry Pickleston însă, mai puţin sentimental decît soţia lui, se felicita că scăpase de blestematul detectiv, care venise tocmai din New York, după dînşii.

El susţinea că cei şapte vizitatori — patru bărbaţi şi trei femei — nu erau decît agenţi de-ai lui Tom Sincler, hotărîţi să asalteze „Taverna Chineză".

în amîndouă cazurile, nu era bine pentru cei doi bandiţi.

Fireşte, în cazul cel mai rău, aveau o uşă secretă prin care să dispară, aveau şi deghizamentele care să-i prefacă, în cîteva minute, într-o paşnică pereche burgheză. Nimic mai uşor decît să se facă nevăzuţi şi să plece din Paris, pentru o vreme. Ei posedau o mică fermă, lîngă Fontenay-aux-Roses, unde se duceau cu tramvaiul, dumineca. Erau cunoscuţi acolo ca nişte americani de treabă şi nimeni nu i-ar fi stînjenit, căci aveau actejn regulă, nu tulburau pe nimeni şi ajutau foarte mult pe săracii preotului.

în^vila modestă de la Fontenay-aux-Roses, ţineau ascunsă o mică parte din averea lor, cîteva milioane de franci. Aveau şi alte milioane, depuse la diferite bănci, sub alt nume. Puteau trăi în lux, nesupăraţi de nimeni, numai cu banii aceştia.

Dar, după cum marele industriaş american nu-şi întrerupe activitatea, oricîte miliarde ar avea, tot aşa, soţii Pickleston nu puteau renunţa la cîştigurile fabuloase, la voluptatea emoţiilor procurate de viaţa lor criminală. Avuseseră perioade de calm, cînd se ascundeau, de frică, şi trăiau, neştiuţi de nimeni, într-o localitate balneară, viaţă de rentieri bogaţi. Dar se plictiseau repede. După cîteva saptămîni de inactivitate, după ce Harry semăna flori noi în grădina vilei închiriate şi-i preschimba tapetele odăilor, începeau să se plictisească.

Enervaţi, căutau prilej de ceartă ; nu erau de acord în cel mai neînsemnat amănunt al vieţii de toate zilele.

L

Numai în crimă se acordau, cu frenezie. Fiecare ghicea gîndurile celuilalt, i le aplauda. Cînd erau departe unul de altul, procedau exact cum ar fi procedat cellalt, ca şi cum cellalt i-ar fi transmis ordinele. După treizeci de ani de viaţă, comună, alcătuiau o singură fiinţă, încordată în acelaşi^ ritm, lucrînd după aceleaşi impulsiuni, într-o armonie perfectă. Dar traiul tihnit nu le priia. Deveneau stîngaci şi se certau la fiecare nou proiect, ca doi tineri însurăţei. Nu, hotărît! Viaţa de oameni cumsecade ar fi fost o moarte lentă, pentru soţii Pickleston.

Iată de ce, cu toate bogăţiile fabuloase, acumulate în bolta de sub canal, cu toate zecile de milioane puse în siguranţă, cei doi bandiţi americani nu puteau renunţa la ticăloasa lor activitate.

De multe ori trăiseră frica de-a fi prinşi. Astă-seară, însă, tremurau mai mult decît oricând. Erau pe pământ străin, nu cunoşteau procedeurile poliţiei franceze, nu bănuiau de unde şi cum le poate veni lovitura.

Pentru moment, pericolul părea evitat. Dacă cei şapte clienţi erau apaşi, n-aveau decît să jefuiască taverna, de la al şaselea etaj, pînă la subsol. N-ar fi găsit mare lucru. Averile importante şedeau ascunse bine.

Dacă erau poliţişti veniţi să-i aresteze, puteau s-aştepte mult şi bine: şeful lor se dusese pe lumea cealaltă şi tot planul de bătaie căzuse baltă.

Artiştii începeau să se producă. Un jaz javanez, compus din cinci muzicanţi, îşi scapără fulgerele solare, căzînd, din înălţimi de libertăţi tropicale, în jalnice lamentaţiuni de sclav.

Era o melodie cînd pasionată şi cînd tânguitoare, ca un refren jalnic, obsedant, în acordurile de chitară şi ciocnirile sferelor de lemn lustruit, ce le acompaniaţi.

Pe urmă veni rîndul lui Ochi-de-Vultur, şeful indian, care jongla cu pumnale şi revolvere, împuşcînd pumnalele din văzduh sau aruncând cu pumnale în revolverele ce dansau.

Din chivără acestui Piele-Roşie smulsese Li-Fung pana de cocoş care trebuia să gâdile omuşorul lui David Pickleston şi să-1 facă a reda''pământului o ţitronadă greţoasă.

Cu mîinile împreunate pe piept, sub mînecile kimonoului, patronii treceau pe la mese, zîmbind politicos, interesîndu-se

dacă iluştrii oaspeţi sînt mulţumiţi: un excelent prilej să tragă cu urechea.

îi intriga o masă unde se instalaseră doi domni şi o doamnă. Unul din domni arăta o serie de fotografii, celorlalţi. Erau chipuri de ucigaşi şi de victime.

— Aţi băgat de seamă ce capete de criminali au oamenii asasinaţi ? le spunea el, în franţuzeşte.

Această observaţie a domnului care scotea copii fotografice, păru absurdă lui Harry Pickleston ; el trecu la altă masă.

Doi domni, unul cu mustaţa blondă, lăsată în jos, cellalt ras complect, încinseseră o discuţie aprinsă. Chelnerii chinezi asistau la această polemică, nedumeriţi.

— Nu, domnule, nu, înţelegi ? spunea, într-o perfectă franţuzească, cel cu mustaţă. Dumneata poţi să bei cît pofteşti, bere, limonada, vin cu apă minerală, te priveşte. Mie nu-mi plac băuturile lungi !

Prin băuturi lungi, acel client original înţelegea tot ce se serveşte în pahare voluminoase ; el nu admitea decît coniacul sau alte lichioruri, în cupe late de şampanie, pe cari le umplea întîi cu gheaţă şi apoi le golea.

— Am învăţat asta la Berlin. Paharul în care torni coniacul, trebuie să fie îngheţat. Contactul cu cristalul rece, face ca alcoolul să reacţioneze şi să emane arome şi forţe inedite !

Acest amabil teoretician era la al şaptelea coniac şi găsea că, de la miezul nopţii în sus, nu trebuie consumate decît lucruri fine, sintetice, nu vulgara bere sau oranjadă, cari te balonează cu inutil lichid, fără să „diamanteze" creierul.

— Singurul rost al băuturei este să diamanteze inima şi creierul, ceea ce nu vor face niciodată băuturile lungi! conchise domnul cu frac de împrumut, cerînd al patrulea pahar.

Acest personagiu putea să nu vorbească franţuzeşte, şi să nu aibă capul şi verva galică, şi totuşi, Harry Pickleston ar fi jurat că nu e american, numai după voluptatea cu care-şi prepara şi comenta băutura.

Americanii beau repede, fără să deguste, beau din nevoia de-a se îmbăta, fără să aleagă, fără să sfărîme voluptuos, de cerul gurii, bobul finei din Champagne, al vechiului Armagnac, al unui Calvados secular.

Cokteiul — această criminală distrugere a oricărui parfum, printr-un amestec brutal de rachiuri, e o invenţie ame-

ricana. Iar Harry Pickleston, în calitatea lui de chinez rafinat **şi** de proaspăt parizian, se simţea la un etaj superior, de civilizaţie, decît compatrioţii săi.

Se întreba însă, dacă un poliţist sau un apaş pot vorbi aşa. Nu era lămurit ce fel de lume adăpostea **în** acea seară.

XXVII. AFORISME...

îi părea foarte curios că nici unul din clienţii săi obişnuiţi nu-i trecuse pragul. Numai capete noi, şi nici unul yankeu. De ce se deschide atît de rar uşa, astă-seară ? Din pricina ploaiei ? Dar au mai fost furtuni şi anul trecut, iar limuzinele bogaţilor săi oaspeţi nu se topiseră, subt potop. Puteau veni şi-acum. Era ceva necurat la mijloc. Uşa se deschise din nou şi doi domni, însoţiţi de o doamnă, foarte eleganţi cîteşitrei, intrară şi luară loc la o masă. Ei nici nu mai găsiră util sa vorbească englezeşte ci continuau, instalîndu-se, conversaţia din automobil.

Unul din domni spunea:

— Toate sînt relative. E preferabili, de pildă, să fii diplomat albanez decît ambasador al Franţei. Căci un reprezentant al Albaniei poate avea norocul să fie trimis la Paris, în vreme ce ministrul Franţei poate să nimerească la Tirana !"

Lui Harry Pickleston, grăbit să salute pe noii-veniţi, această concluzie îi păru tot atît de absurdă ca şi teoria clientului cu fotografiile, care susţinea că oamenii asasinaţi au capete de criminali.

Cînd cazi peste o convorbire la care n-ai luat parte, dialogul ţi se pare stupid, tot aşa după cum, la teatru, ajungînd' la actul final, fără să cunoşti restul piesei, toate personagiile îţi par demente.

Adevărul este că acei consumatori neobişnuiţi, cari lansau paradoxe şi teorii, vorbeau cu totul altceva şi numai la apropierea chinezilor, debitau aforisme, fără nici o legătură cu preocupările lor.

Agenţi de Siguranţă, puşi subt ordinele lui Tom Sincler, ei repetau fraze dictate de şeful lor ; estetul şi filosoful de la Boston nu pierdea prilejui să-şi amestece profesiunea de poliţist cu observaţii şi cugetări, contagiind şi pe subalternii săi.

El le demonstrase că pickpocketul american e complect năucit cînd aude lucruri cari ies din sfera preocupărilor sale şi că strălucirile spiritului îl buimăcesc aşa cum oglinzile jucăuşe ametesc ciocîrlia şi ţi-o dau mai repede în mînă.

Piliţiştii francezi îi executau întocmai recomandările, repetând, spre dezolarea celor ce trăgeau cu urechea, fraze ca acestea :

— în fiecare an, Catedrala Notre-Dame se scufundă în pămînt cu un milimetru. în fiecare mileniu, deci, cu un metru. Descreşterea credinţei, însă, merge mai repede decît cufundarea materială a bisericei.

Sau :

— Francezii n-au decît o soluţie, în război: victoria. Ei nu-şi pot permite luxul de a fi învinşi căci n-au unde să se retragă : îi pîndeşte Oceanul.

Harry Pickleston se duse să tragă cu urechea la cele ce spunea singura pereche pe care n-o spionase pîn-acum, un domn şi o doamnă, care semăna cu o actriţă celebră, de la Comedia Franceză.

— Scumpa mea, cînd îţi spun că un strămoş al meu a fost frate cu Ludovic al XIV, nu vreau nici să mă laud, nici să te epatez.

— Te cheamă Marchelli!... obiectă, surîzînd, frumoasa doamnă.

— Şi pe Ludovic al XIV tot Marchelli îl chema. Adevăratul suveran fusese confiscat de Mazarin, care i-a aplicat pe obraz o mască de fier. Marchelli, un tînăr italian, care semăna uimitor cu Ludovic, a fost instalat de cardinal pe tronul Franţei. Cellalt n-ar fi îndeplinit opera vastă a Regelui Soare, căci era greoi, de-o inteligenţă mediocră. Acest Marchelli era fratele mai mic al străbunului meu şi numai familia noastră cunoaşte secretul măştii de fier...

Strănepotul lui Marchelli îşi continuă teoria, în vreme ce Wing-Taî-Pu, adică Harry Pickleston, care credea că e vorba de Napoleon Bonaparte şi pe care istoria Franţei nu-1 interesa

într-un mod excesiv, se depărta de grup, ca să admire doi tineri dansatori, îmbrăcaţi în pijamalele argint. Aceştia mimau un fel de dans egiptean, pe estradă.

Reflectoare colorate îi transformau cînd în vîlvătăi de aur, cînd în flăcări de ametist. Femeia avea un nas micuţ, ridicat în sus, de toată drăgălăşenia. Partenerul ei reflecta, pe pomeţii obrazului roşeaţa suspectă şî tragică a ftizicilor.

Atenţia tuturor era îndreptată asupra acestei perechi suple ; tinerii dansatori trebuiau să-şi întoarcă pe dos îmbrăcămintele, în timpul jocului de lumini, pentru ca la sfîrşit să se găsească îmbrăcaţi în uijamale negre cu fireturi roşii. Ultima parte a dansului devenea satanică ; n-avea nici o legătură cu pozele egiptene de pîn-atunci, dar era tot aşa de fermecătoare.

în timpul acestui număr, cei doi patroni o şterseră din cabaret, să pună ordine în celelalte încăperi ale imobilului.

Trebuiau avertizaţi jucătorii de cărţi, de la primul etaj.

Ajungînd în faţa celor două uşi, cari îşi făceau faţă, Li-Fung şi Wing-Tai'-Pu le găsiră păzite de doi energumeni cari aveau înfăţişarea clasică a agentului secret: o gambetă pe cap, mustaţa groasă, căzută şi mînerul încovoiat al bastonului petrecut pe după braţ. Felul cum se înţepeniseră în faţa uşilor arăta că nu vor permite nimănui să treacă pragul.

Soţii Pickleston pricepură că au de-a face cu oamenii lui Tom şi nici nu încercară să intre. Apropiindu-se de ei, aruncară poliţiştilor cîte-un :

— Toate-s bune. Patronul recomandă atenţie şi răbdare.

— *Circulez!* răspunse unul dintre cerberi, pe care, această recomandare nu părea să-1 intereseze în mod special.

La al doilea etaj, locuit de dînşii, nu era postat nici un agent. Căminul le era respectat.

Toate uşile celelalte însă, erau păzite de cîte un poliţist.

Soţii Pickleston îşi muşcară buzele, foarte contrariaţi, în acelaşi timp, le venea să rîdă, gîndindu-se că acei detectivi puteau să aştepte mult şi bine, ordinele patronului lor, care în momentele acelea se rostogolea în apele grase ale Senei.

Cabaretul de jos era un pretext, căci afacerile cele bune, soţii Pickleston le făceau în apartamentele superioare ale imobiluluî, pline de morfinomani, jucători de cărţi şi membri importanţi ai coloniilor străine, cari petreceau în orgii şi luxură, fără să se cunoască între ei. Cum aceşti vizitatori erau recrutaţi din lumea cea mai selectă, buduoarele extrem de elegante, de toate stilurile, aveau mare căutare. Femei goale, cu o simplă mască de mătase neagră, se ofereau necunoscuţilor.

Mîinile lor fine şi pielea delicată arătau provenienţa lor aleasă. Fiorul de-a se bănui, de-a ghici în partener pe vecinul de masă de la recepţia cutărei ambasade, le sporea voluptatea ofrandei.

Saloane persane comunicau cu alcovuri veneţiene sau fumătorii japoneze; luminile erau foarte discrete şi-n penumbra parfumată, lunecau corpuri sculpturale, fantome de graţie şi perversitate, căzînd pe divanuri moi, rostogolindu-se pe perini înalte şi adînci.

Servante scunde, îmbrăcate ca-n Extremul Orient, alergau de colo pînă colo, cu picioare de vată, oferind băuturi reci, alcooluri amestecate, fructe exotice sau pipe de opium, zecilor de clienţi, cari nu se cunoşteau între ei şi nici nu voiau să se cunoască, a doua zi.

Un observator atent ar fi recunoscut în acea blondă înaltă pe soţia cutărui diplomat suedez... Tînărul acela brun, pentru care se luptau două micuţe englezoaice era un fericit moştenitor din sud-estul Europei, iar majoritatea preoţilor şi preoteselor acestor ceremonii păgîne, o alcătuiau bogătaşii din Statele Unite, proaspăt debarcaţi la Paris.

Toată această lume rămăsese de peste zi în casa lui Li-Fung... Furtuna violentă, cu fulgere cari se strecurau printre perdelele lăsate, provocase o nouă intensitate, o frenezie barbară, printre fericiţii prizonieri, printre femeile cari n-aveau de dat socoteală nimănui.

Un astrolog persan, o cărturărească italiană, un vrăjitor japonez, un grafolog turc erau motivul pentru care urcau fericiţii acestui pămînt scările cu covoare groase, la casa. cu balauri. Şi toţi acei magicieni de contrabandă, în solda lui Li-Fung, îşi primeau oaspeţii cu amabilitate şi graţii orientale,, îi opreau la masă, le ofereau libaţii... Formele erau salvate — trăiască viaţa! .

XXVIII. POVESTEA „MYOSOTIS'-ULUI

Cunoscând toate acestea, bietul Tom Sincler nu se putuse opri de-a filosofa :

„Iată elita societăţii, trăind în desfrîu şi ticăloşie, în vreme ce jos, sărmanele dansatoare, care muncesc onest pentru existenţă, sînt socotite în marginea societăţii."

Şi această constatare îi sporea dragostea pentru Adelaida Protopopovna Baltazarovici, fecioara castă, nevoită să trăiască din pîinea tavernelor, cîntînd după miezul nopţii, spre amuzamentul bogătaşilor beţi.

Cu toată experienţa lui şi umorul, dacă nu sarcasmul, cu care privea înfăţişările lumei, Tom Sincler rămăsese un sentimental. Lirismul său, dragostea pentru umanitate, îi dictau reflexii, cari unui sceptic i-ar fi părut locuri comune, naive refrenuri socialiste.

Tom Sincler înnobila aceste constatări prin convingerea cu care apăra cauzele drepte, cu acea candoare a americanului de veche şi sănătoasă burghezie.

în vreme ce un om ca el — nedreptate a destinului — era o simplă jucărie în voia valurilor, doi mizerabili, de teapa soţilor Pickleston jubilau, ştiind că toată acea înscenare fastuoasă a detectivului, va rămîne fără nici un rezultat şi ei îşi vor continua viaţa de crime, netulburaţi de nimeni.

într-adevăr, agenţii postaţi la mese, subt formă de consumatori, consultau ceasornicul, la fiecare cinci minute, miraţi că nu soseşte nici un ordin, că semnalul de atac nu porneşte.

Ei îşi aruncau, peste mese, priviri întrebătoare ; ceilalţi ridicau din umeri, gest care nu trecea nebăgat în seamă de Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, zisă Susur-de-Izvor.

După ce suriseră cu subînţelesuri fiecărui poliţist postat în etajele de sus şi le aruncară cîte un fatidic :

— Toate-s bune. Patronul recomandă atenţie şi răbdare î Cei doi falşi chinezi se asigurară că bolta subterană, rezervată unei fugi precipitate avea uşa de scăpare deschisă şi costumele de burghezi erau la locul lor. La cel dintîi pericol — pericol, de altfel, evaporat prin dispariţia lui Tom Sincler — ei erau gata să-şi ia tălpăşiţa.

Iată-i liniştiţi, supraveghind bunul serviciu, urmărind, cu părintească dragoste şi admiraţie, producţiile artiştilor.

Acum era rîndul a trei *girls,* trei adolescente suple şi graţioase, cari cîntau, dansau şi mimau un fel de scheci comic : Gaby, Daisy şi Dorothy. Costumele lor olovnesti, cu jobene, ochelari şi bastoane, cu pantofi a la Charlot, scoteau şi mai mult în evidenţă, tinereţea corpului şi drăgălăşia copilărească a mişcărilor.

O salvă de aplauze, a puţinilor consumatori şi a camarazilor, le sublinia succesul.

Cei trei ultimi veniţi rugară pe patron să poftească la masa lor pe una din dansatoare, Miss Dorothy.

Li-Fung, cu cel mai umil surîs pe buze, răspunse că nu e obiceiul ca artistele „Tavernei Chineze" să ia loc cu clienţii, dar fiindcă iluştrii oaspeţi sînt însoţiţi de o doamnă atît de distinsă, va ruga pe domnişoara să zică „bună seara" amabililor şi preaveneraţilor gentlemani.

Miss Dorothy sosi, surîzâtoare, strînse mîinile ce i se întindeau şi se aşeză între cei doi domni, avînd în faţă pe eleganta doamnă.

— Vorbiţi franţuzeşte ? o-ntrebă unul din domni, cel care demonstrase avantagiile diplomatului albanez asupra celui al Republicei.

— Desigur, răspunse Miss Dorothy, rîzînd...

Sînt pariziană... Nici nu mă cheamă aşa...

— Te numeşti Marion Albalet!... zise al doilea domn, spre marea mirare a dansatoarei.

— De unde ştiţi ? întrebă dînsa.

— Domnii sînt de la poliţie, domnişoară, şi-am dori să ne dai unele informaţii! o lămuri, cu un surîs prietenesc, distinsa persoană care însoţea pe oamenii în frac.

Te rog continuă să surîzi, bea şampanie şi nu părea emoţionată !

— Şi mai ales — adăugă cel care-i cunoştea numele — trebuie să ne spui tot ce ştii şi numai lucruri adevărate.

— E-n interesul dumitale, în interesul general.

Miss Dorothy păli, începu să tremure, rotindu-şi ochii în toate părţile. Avea o privire rătăcită, ca şi cum căuta zadarnic sprijinul cuiva.

— Te rog să surîzi!... o îndemna însoţitoarea celor doi poliţişti.

Mai bea... Aşa!... Nu trebuie să fii contrariată !...

— Ce doriţi să vă spun ?

— Te numeşti Marion Albalet, pari de douăzeci de ani — complimentele mele ! — dar ai douăzeci şi opt! zise primul domn.

Convorbirea continua ; cîteşitrele persoane din slujba poliţiei aruncau întrebări lui Miss Dorothy, care răspundea prompt. Emoţia contactului brusc cu acei oameni îi trecuse. Îşi recăpătase tot sîngele rece ; se întreba, numai, ce vor să afle de la dînsa.

— De oîtă vreme eşti dansatoare la cabaretul lui Li-Fung ?

De anul trecut, din ianuarie, cînd a deschis „Taverna Chineză".

— Pardon... dansezi la el de trei ani! o corija severul inchizitor.

— A, da, la New York. Ştiaţi şi asta ?

— Ştim tot ce nu vrei să ne spui.

— M-aţi întrebat de cînd dansez la cabaret, nu m-aţi întrebat de cînd îl cunosc pe Li-Fung !... replică Miss Dorothy, hotărîtă să ţină piept poliţiştilor.

— Cum l-ai cunoscut pe Li-Fung ?

— Printr-un impresariu. Eram o trupă de şase artişti parizieni, în turneu prin Statele Unite.

— Ai fost angajată numai dumneata ?

— împreună cu partenerul meu.

•— Cellino ?

— Nu. Cellalt. Pe Cellino l-am cunoscut la Paris, anul trecut.

— în afară de numerele de dans, pe cari le executai seara, la „Taverna Chineză", din New York, mai aveai vreo ocupaţie ?

— Da, fiindcă gajul oferit de Li-Fung nu era prea mare.

— Ce făceai ?

— Eram dactilografă la un lustragiu de ghete.

— Boby Hamilton.

— Exact.

— Cum se face, că dumneata, franceză de origină, puteai •să scrii la maşină-n limba engleză ?

— înainte de a pleca în Statele Unite, am învăţat cîţiva ani şi m-am perfecţionat la New York.

— Cum l-ai cunoscut pe viitorul dumitale patron ?

— Mi-a lustruit pantofii pe-o zi de ploaie, la intrarea metropolitanului, lîngă Franklin-Square.

Eram cu o prietenă, căreia mă plîngeaitt că n-ânî ce face ziua şi că aş lucra bucuros la un birou de copiat acte. Boby Hamilton, care n-ajunsese încă Regele Cremelor de Ghete, tocmai îşi experimenta invenţia şi avea nevoie de cineva care să-i scrie prospecte şi să-i ţină corespondenţa. Mi-a propus să mă ia secretară. Condiţiile le-am discutat între un pantof şi cellalt. Cînd a terminat de lustruit, eram angajata lui.

Scriam toată ziua reclame, formule, cereri de bani pentru reuşita invenţiei, propuneri adresate diferitelor fabrici de produse similare. Trăiam numai printre uleiuri, prafuri negre, grăsimi şi tot felul de substanţe minerale şi vegetale.

Ieşeam de acolo cu nasul negru... Dar nu ştiu dacă toată povestea asta vă interesează !...

— Foarte mult!... Te rog, continuă !...

— Eu, drept să vă spun, nu prea credeam în invenţia lui Boby. Nici astăzi n-aş putea spune de ce este mai bună crema lui decît altele. El mi-a explicat că vacsul ideal e dator să dea o strălucire de lac tuturor încălţămintelor, dar că această strălucire nu trebuie să dureze mai multe zile, ci după cîteva ore să se descompună, ca să fie nevoie de un lustru nou. Produse similare există în comerţ, dar fiind lucrate din material scump, costă mult. Boby voia să inventeze ceva eftin, care să strălucească, să ia ochii, dar să treacă repede şi să se consume mult.

El susţinea că generaţiei actuale nu-i place un lucru bun, scump şi durabil, ci preferă noutatea, chiar în mediocritate, dar strălucitoare.

Un cetăţean al metropolelor trebuie să-şi văcsuiască ghetele cît mai des, îmi explica stăpînul meu ; este o necesitate a nervilor biciuiţi de grijile şi oboseala marilor oraşe. Scaunul lustragiului este singurul repaus adevărat, complect, în goana vieţii; el uneşte destinderea nervilor, cu senzaţia plăcută pe care o dau periile şi peticul de catifea, lunecînd pe un picior obosit şi pe care-1 decongestionează.

•— Se pare că patronul d-tale se îndrăgostise de d-ta ? !

•— Foarte mult. M-a cerut, chiar, de nevastă. I-am rîs în nas. I-am spus că n-am să mă mărit cu un biet lustragiu... El m-a asigurat că pînă într-un an, va deveni miliardar. într-adevăr, intrînd în raporturi cu vestitul savant Fenimore Preston, rivalul lui Edison, şi-a pus invenţia la punct şi-a în-

ceput să cîştige. In vremea aceasta, contractul meu cu Li-Fung a expirat şi-am părăsit New Yorkul.

— La New York sau da Paris ai constatat că Li-Fung nu este bărbat ? !...

— Nu-nţeleg...

— Precum bine ştii, stăpînul acestui local e o femeie deghizată.

într-o seară, venind mai de vreme la cabaret, una din camaradele d-tale a remarcat că patronul tavernei chineze avea numai o jumătate mustaţă. Pe cealaltă n-o lipise încă ! Aş vrea să ştiu dacă d^ta ai aflat lucrul acesta de curînd, sau îl ştiai de la New York ?

Miss Dorothy păru foarte curioasă de această întrebare.

— Cine v-a spus ? întrebă dînsa.

— Aceeaşi persoană căreia v-aţi spovedit şi care constatase la rîndul ei...

— Că Wing-Taî-Pu are sînii falşi şi că nu e femeie...

— Exact! complectă primul detectiv.

— Nu ştiam că prietenele mele de cabaret au legături cu poliţia!

— N-au nevoe să aibă legături cu poliţia, ca să ştim totul. Aşadar, răspunde, te rog, la întrebare : de cînd ştii că Li-Fung nu e chinez şi că este o femeie deghizată ?

— Am aflat la Paris, acum cîteva zile, întîmplător.

— Ce părere ai despre această scamatorie ? o iscodi doamna elegantă, cu un aer bănuitor.

Uşor jignită, dansatoarea nu-şi pierdu cumpătul.

— Mi-e absolut indiferent, răspunse dînsa.

N-am să mă ocup nici de dantura, nici de mustăţile patronului meu, după cum nici el n-are să se amestece dacă îmi oxigenez părul sau dacă am o fesă de cauciuc!

Brava pariziană, care era Marion, îşi regăsea verva şi familiaritatea copilăriei din Montmartre şi începu să servească poliţiştilor expresii de cea mai pură savoare suburbană. Dar detectivii sau comisarii aceia, împreună cu agenta care-i întovărăşea, nu prea păreau că gustă vocabularul invitatei lor.

— Să revenim la chestie !

Ne interesează domnul Boby Hamilton'. interveni, cu oarecare severitate, cel care tăcuse mai mult, dintre poliţişti.

Domnul Boby Hamilton a venit la Paris, anul trecut ?

— Da. Vedea Parisul întîia oară.

— Venea pentru dumneata ?

— Aşa am crezut şi eu la început. M-a găsit, din prima seară, la taverna lui Li-Fung. Am stat de vorbă o mulţime, la masa de colo. Ne-aduceam aminte de scrisorile, de prospectele bătute la maşină, în camera cu funingine, din New York. El regreta că n-am vrut să-1 iau de bărbat; m-ar fi făcut cea mai fericită dintre femei. I-am răspuns că vremea nu e pierdută. Mi-a obiectat că bietul lustragiu ar fi revoltat văzînd că miliardarul acceptă ofensa şi nu plăteşte cu dispreţul, refuzul meu de odinioară. Aceasta nu 1-a împiedicat să **vina** mai în fiecare noapte aici. începea să mă iubească din nou. Eram sigură că-n cîteva zile îmi va cere iarăşi mîna. Dar n-a fost aşa. I-a plăcut alta. O camaradă.

— Ida Fredson.

— Da. Arlette Leblond. S-a însurat cu dînsa. A făcut-o miliardară, iar eu, tovarăşa de suferinţă, am rămas o simpla dansatoare.

_ — Şi, de **aceea,** acum zece ore, ai dus-o pe buna dumitale prietenă la un fachir, care nu e altul decît partenerul d-tale, Cellino ! Ai vrut s-o compromiţi, s-o desparţi de Regele „Myosotis"-ului, să te măriţi cu el!

— Nu-i adevărat! ripostă Miss Dorothy, văzînd că a căzut în cursă.

— Tăgăduieşti că d-ta eşti cea care l-ai informat pe Boby Hamilton ?... Nu i-ai trimis d-ta scrisori anonime, nu l-ai vestit la telefon că doamna Hamilton are un amant ?

Marion Albalet îşi lăsă privirea... Ochii i se umeziră, îşi muşca şervetul, începu să tremure, voi să se scoale de la masă, gata să plîngă.

— Dar nu-nţeleg ce-aveţi cu mine ! protesta dînsa, printre lacrămi.

Amabila societate îşi dădu seama că mersese prea departe, în definitiv, acea pensionară a lui Li-Fung nu era bănuită de nimic ; n-aveau nici un rost s-o interogheze ca pe-o complice a banditului.

— Nu fii supărată, o mîngîie femeia-detectiv.

N-o să-ţi facem nimic. Viaţa d-tale sentimentală te priveşte ! Am vrut să ştim dacă-1 cunoşti pe Li-Fung ca falş

chinez de-aici sau de la New York. Văd că n-ai altfel de legături cu el. Haide, nu fii supărată... Aşa sînt poliţiştii: cam brutali, dar au inimă bună. Stai colea. Poftim : mai bea o cupă... înviorează-te şi nu spune nimănui ce-ai vorbit cu noi... Ne-am înţeles ?

Miss Dorothy nu se lăsă rugată... îşi tampona ochii, uşor, cu o batistă mare cît o marcă poştală, îşi pudră nasul şi se aşeză iar, privindu-şi companionii într-un surîs.

Sorbi două pahare de şampanie, uită întrebările indiscrete de pîn-acum şi începu să se înviorez.

în mintea ei, amintirile dactilografei de la New York, catalogînd corespondenţa unui biet ceruitor al ghetelor trecătorilor, se împleteau cu visuri trandafirii. O aştepta un viitor strălucit, alături de un miliardar. Nu se putea altfel.

Ştia că-n fundul inimei, Boby Hamilton o iubeşte tot pe dînsa. Nu se uită aşa de uşor o dragoste din vremea sărăciei! în orice caz, despărţit de Ida, nu s-ar fi gîndit să ia altă femeie. Era foarte înamorat de actuala lui soţie, bineînţeles, dar se însurase cu Arlette Leblond mai mult ca s-o întărîte pe Dorothy, să răzbune refuzul ei de odinioară...

în vreme ce comesenii îşi roteau privirile prin sală, ca să fie în curent cu tot ce se petrecea, Marion Albalet ronţăia migdale sărate şi-şi spunea :

„E adevărat, n-am încă treizeci de ani şi abia par de douăzeci. Dar viaţa aceasta de noapte nu mai poate dura. Nu văd cum am să scap de mizerie. Prea multe griji, prea multă muncă şi prea puţine satisfacţii.

Cu ceea ce-mi plăteşte Li-Fung sau orice alt patron, n-am să agonisesc avere niciodată... Niciodată nu voi avea colierele de perle, palatul şi limuzina Arlettei. Eu m-aş mulţumi cu mai puţin. Nu sînt pretenţioasă. Nu i-aş cere lui Boby atîtea sacrificii, cum a făcut cealaltă.

Pentru dînsa, Boby s-a mutat la Paris, neglijîndu-şi afacerile din America. Eu am să-i propun să ne reîntoarcem la New York şi va fi fericit... Am să fiu o soţie ideală. N-am să-l înşel niciodată. Nici la fachiri n-am să mă duc. Oare ce s-o fi întâmplat azi, în apartamentul lui Jim Parker ? Mor de curiozitate !

Numai de-ar fi reuşit cursa, numai de-ar fi prins-o cu Cellino !

Cellino trebuia să fie de mult aici şi nu-l văd.

De ce n-o fi venit pîn-acum ? Sînt foarte nerăbdătoare !

Astă-seară nu mi-am făcut dansul cu el. Dar dacă b fi arestat, poate asasinat ? Tare aş fi curioasă să ştiu ce cadou de nuntă o să îmi facă Boby ? !"

Frazele acestea se amestecau în mintea cam încîlcită a partenerei lui Allen Preston, zis Jim Parker, zis Cellino. Frumoasa Marion era transportată. O agitaţie plăcută, aproape dureroasă, o stăpînea.

întrebările poliţiştilor îi readuseră aminte viaţa ei de pe malurile Hudsonului, îi dăduseră nostalgia oraşului bogat, puternic în frumuseţea lui, unde fusese o biată lucrătoare şi pe care voia să-l supună acum. Va face parte şi dînsa din cele patru sute de familii domnitoare ale Metropolei, se va duce la Miami, va veni în luna iunie la Paris, să vadă cum dansează altele, iar dînsa să le ofere şampanie, cu un aer protector, dar foarte amabil.

Cele cîteva pahare băute îi deschiseră o mare poftă de a lupta, de a învinge. Destinul ei nu putea să se încheie în acea tavernă sau în cine ştie ce cabaret din Montmartre, din provincie sau din streinătate. Ştia dînsa de la camarade mai bătrîne, ce înseamnă exilul în localuri de a doua mînă, la Paris, sau varieteurile de la Dijon, Berna, Seghedin, Galaţi, Smirna, Bombay, sau Alger! Se scutura de ele ca de-o amintire postumă.

Printre lampioanele verzi şi roşii ale tavernei, printre balaurii imprimaţi pe ziduri sau brodaţi pe şaluri, printre prinţesele pictate pe lacul paravanelor, zburau numai cutii de cremă „Myosotis", ca nişte mari monede de argint. Nici un impresariu, nici o cameră de hotel, nici o cabină de *music-hall,* nici un buchet cu flori de hîrtie. Numai cutii de vacs, în stoluri de porumbei albi, cu interiorul negru.

Pe capacul acestor milioane de cutii „Myosotis", era reprodus chipul lui Boby Hamilton ; pe partea cealaltă, se răsfăţa acum profilul ei, al lui Marion Albalet, soţia miliardarului. Aceasta era prima viziune a fericirei de mîine şi Miss Dorothy n-o putea alunga, n-o putea înlocui cu alta.

Cupletele pe cari le spunea acum un şansonetist celebru, i se păreau că n-au decît o rimă, un refren: „Myosotis"...

Miss Dorothy plutea în al noulea Paraclis. Cuvîntul paradis rima şi el cu „Myosotis". Iar publicul striga: Bis! Altă rimă... De bună seamă, norocul îi surîdea !

XXIX. AL TREILEA KIMONOU ÎNSTELAT

Dar, pe măsură ce tânăra dansatoare devenea mai veselă, mai optimistă, feţele poliţiştilor începeau să exprime o oarecare îngrijorare. Ceva suspect se petrecea... în loc de focuri de revolver, stingeri de lumină, strigăte, panică şi arestări, senzaţionale, în cabaret plutea o inactivitate ciudată. Ar **fi** vrut să facă ceva şi nu ştiau ce, fiindcă nu le venea nici un ordin.

Poate că enervarea, incertitudinea lor provocase interogatoriul dansatoarei; ca să-şi mai canalizeze emoţiile, chemaseră ei pe Marion Albalet, copleşind-o cu întrebări. La rîndul lor, ei se întrebau acum :

— Unde e şeful ? De ce nu le face nici un semn ?

Sferturile de oră treceau fără ca vreun eveniment să survie. Artiştii se perindau pe estradă, în indiferenţa generală.

însuşi Li-Fung şi cu Murmur-de-Izvor erau contrariaţi de faptul că nu se întâmplă nimic. Se pregătiseră de luptă şi acest armistiţiu li se părea straniu.

Cei doi aprigi tîlhari, ameninţaţi dintr-un moment într-altul să-şi piardă averea, libertatea, viaţa, erau supăraţi, acum, de faptul că n-au destui clienţi. Cu toate că marile lor câştiguri nu proveneau din consumaţii — cabaretul era un pretext — ei sufereau că taverna nu era plină ca de obicei de americani risipitori. în loc să curgă şampania în valuri, toată lumea se mulţumea cu o **limonada,** cu **o** sticlă de bere.

Numai la o singură masă se goliseră câteva butelii de şampanie, un singur client băuse douăsprezece coniacuri. Ceilalţi, burghezi parcimonioşi, ocupau locuri fără să-şi repete comenzile.

Falşii chinezi socoteau că nici măcar un sfert din trupă nu putea fi plătită cu ceea ce se consumase în seara aceea.

Iată marea lor preocupare, în aceste momente de pregătiri misterioase!

Un gest făcut de la o masă la alta — o întrebare din ochi, un răspuns din umeri — îi aduse la realitatea imediată. Poliţiştii începeau să se impacienteze. întîrzierea lui Tom Sincler devenea suspectă. Lucrul acesta îl înţeleseră bandiţii în aceeaşi secundă. Fără să-şi fi comunicat gîndurile, îşi dădeau seama de îngrijorarea agenţilor de Siguranţă. Era deci momentul ca Li-Fung şi Wing-Tai-Pu să le potolească nerăbdarea... Trebuia să li se mai astîmpere din zel şi din impacienţă.

Detectivul spusese, probabil, ajutoarelor sale că va apărea îmbrăcat într-un kimonou albastru, cu stele albe, ca fachir. Prin urmare, fachirul trebuia introdus numaidecît în scenă, indiferent cine era.

Wing-Taî-Pu mai dădu o raită printre mese, apoi se strecură într-una din camerele tavernei, alături de cea în care se deghizase Tom Sincler în astrolog şi Boby Hamilton cu David, în marinari.

Acolo aştepta Me-Ky, unul din numeroşii servitori-complici ai bandiţilor. îmbrăcat în kimonou, cu chivără pe cap, cu bagheta în mînă şi cu ochelarii de stele pe nas, el avea exact înfăţişarea lui Tom Sincler, copiată după Jim Parker. Era, poate, mai mic decît detectivul, dar cum astrologii au obiceiul să meargă pe vine, confuzia era uşoară.

Li-Fung veni şi dânsul. Soţii Pickleston sfătuiau pe Me-Ky cum să procedeze.

— Bagă de seamă. N-ai să scoţi nici o vorbă. Oricine ţi-ar vorbi, nu răspunzi. Dai din cap, faci orice gest, dar nu scoţi nici un cuvînt. Chiar dacă-ţi vorbeşte unul din noi, n-ai să răspunzi decît prin semne.

Fii gata !...

Precedaţi de Me-Ky, patronii intrară, cu solemnitate, în cabaret.

Li-Fung se urcă pe scenă şi, cu vocea lui piţigăiată, anunţă:

— Preaonorată societate, avem plăcerea să vă prezentăm pe domnul profesor Rama-Vişnu-Crişna-Muti, celebrul fachir, preşedintele Academiei de magnetism din Calcuta.

Ilustrul oaspe e angajat de noi cu sacrificii colosale, pentru o lună.

începînd de mîine-seară, Rama-Vişnu-Crişna-Muti va începe şedinţele sale de sugestie, hipnotism, citirea gîndului şi ghicirea viitorului ! Vă rugăm să poftiţi şi mîine!"

Me-Ky dădea din cap, mulţumind aplauzelor.

Apoi îşi luă locul la un colţ retras al estradei, cît mai în umbră.

Poliţiştii cari populau taverna respirară uşuraţi.

în sfîrşit, şeful lor îşi făcuse apariţia. Erau liniştiţi.

Unul din ei mai ceru o sticlă de bere, altul bău al treisprezecelea coniac. Trei limonade şi o sticlă de şampanie mai fură comandate, în izbucnirea jazului javanez, care-şi relua barbarele lamente, în acorduri de chitară şi ciocniri de sfere lustruite.

Soţii Pickleston se aşezară pe scaune, aruncînd priviri piezişe asupra celor din sală. Apariţia fachirului îşi făcuse efectul. Oamenii poliţiei erau liniştiţi. Dar nu mai erau liniştiţi, acum, patronii.

— Nu ştiu dacă am făcut bine ce-am făcut spunea Li-Fung lui Wing-Taî-Pu.

— Ba am făcut foarte bine! răspundea Harry Pickleston, examinînd ţinuta lui Me-Ky.

Are aproape aceeaşi statură ca Tom Sincler... Dacă stă pe scaun, nemişcat, în umbră, n-o să-i deosebească nimeni.

— Dar dacă s-o băga de seamă că e altul ?

— Imposibil.

— Crezi că ceilalţi poliţiştî n-o să remarce că omul din kimonou nu e Tom ? Ce-o să le răspundem cînd ne-or întreba ?

— Femeia tot femeie ! Proastă şi fricoasă ! Degeaba îşi schimbă glasul, degeaba îşi lipeşte mustăţi, degeaba se îmbracă bărbăteşte, că minte la cap n-o să-i vie !

— Chiar dacă aş fi bărbat şi tu ai fi femeie, scumpul meu Harry, cred că rău am făcut, omorîndu-1...

— Unde vezi răul ?

— Tom a fost la noi. S-a dat cinstit pe faţă. Tovarăşii lui ştiu că a intrat aici. N-o să li se pară suspect că a dispărut ?

— Un detectiv apare şi dispare, asta e meseria lui.

— Dar mîine, cînd s-o găsi cadavrul, în Sena ?

— O să creadă că s-a sinucis, ca şi ceilalţi...

— Dar nu uita că ceilalţi n-aveau nici o rană.

Lui Tom, noi i-am înfipt un cuţit între umeri... Tom e poliţist. Se va vedea că a fost asasinat. Se va şti că a fost, peste noapte, la noi. Anchetă. Percheziţii. Ce ne facem ?

— Mă plictiseşti! răspunse Harry, pe care observaţiile soţiei sale îl puneau pe gînduri. Nu voia, însă, să pară îngrijorat.

Malvina continua să se lamenteze :

— Dar dacă bietul Sincler spunea adevărat ? Dacă sîntem ameninţaţi de-o bandă ?

— _Nu văd nici o mutră suspectă în sală. Numai capete de poliţişti.

Ei o să ne păzească! Dar îţi spun eu: nu se gîndeşte nimeni să ne atace.

— Ce interes ai avut să-1 suprimi ?

— Copoiul ăsta ne-a dat de urmă. Pe noi a venit să ne aresteze, nu pickpocketii. N-ai văzut cum ne trăgea de limbă, să ne prindă ? Dar nici eu nu m-am lăsat ! Noapte bună în canalul gentilomilor, stimate domnule inspector! Bine că nu ne-a luat cheile.

— Ia dă-le-ncoace !

Li-Fung se căută în buzunare, dar nu găsi ce căuta. începu să se scarpine în cap.

— Ei drăcia dracului!

— Ce este ?

— Stai că nu le găsesc.

— Nu se poate !

— Parcă ţi le-am dat!

— Nu mi le-ai dat !

•— Atunci le-am dat lui Tom Sincler, adineaori...

— Ţi le-a înapoiat. Ţi-a şi spus: „Păstrează-le, am să ţi le cer mai tîrziu".

— Aşa e ! Unde le-oi fi pus ? ! Ei, drăcia dracului!

— Trebuie să le găism... Altminteri, sîntem pierduţi!

— Poate mi-au căzut în învălmăşeala luptei cu Tom. Da. Da. Am auzit, pe întuneric, un zgomot de chei... Am impresia, chiar, că însuşi Tom m-a căutat în buzunare şi mi le-a luat, pe cînd mă luptam cu el.

— Eşti de o tîmpenie fără pereche şi-am să te dau dracului ! izbucni Susur-de-Izvor !

— Decît să mă faci tîmpită, mai bine vino jos să căutăm cheile, Ia-l şi pe Laî-Wo, să întoarcă apa, să golim canalul. Poate să fi căzut acolo !

Wink-Tai-Pu făcu semn unuia dintre chelnerii în kimonou, care luase parte la asasinarea lui Tom Sincler.

Cîteşitrei coborîră iarăşi scara întunecată, aprinzînd de rîndul acesta, becuri violente. Iată-i căutînd cheile, iată-i manevrînd trapa care fugise de subt picioarele poliţistului şi-l aruncase în gîrla subterană.

Dar toate cercetările le fură de prisos. Lanţul cu chei dispăruse!

Ei răsuciră trei roţi de alamă, cari opreau apa să se mai scurgă în subterană, apoi a patra roată, care întorcea cursul apei. Ridicînd un capac greu, începură să coboare pe o scăricică de fier, în marele puţ întunecos, unde se zbătuse Sincler.

Din acea sală subterană boltită, se mai desfăceau două coridoare. Unul ducea tot în fluviu şi putea servi ca ascunzătoare sau canal de scurgere, după nevoie.

Pe acolo, cei doi tîlhari puteau să se arunce în Sena, într-o fugă precipitată. în cazul acesta însă, n-ar fi putut să-şi salveze decît viaţa şi libertatea. Nu puteau lua nimic cu dînsii. Al doilea coridor, pornea în direcţia contrară, subt imobil şi răspundea într-o stradă lăturalnică. La capătul acelui coridor într-un dulap invizibil, practicat în perete, îşi ţineau ei deghizamentele de burghezi, precum şi un teanc de bilete de bancă şi o valiză ieftină, veche, plină de bijuterii. Aşteptară pe trepte pînă cînd ultimele şuvoaie de apă se scurseră în al doilea canal.

Aprinseră alte becuri şi începură să caute pe cimentul umed, vîscos; pereţii erau reci, înrouraţi, strălucind în boabe de mercur... în acel loc, cu cîteva zeci de minute înainte, plutise Tom Sincler, la înălţimea celor cinci metri plini cu apă.

Iar soţii Pickleston şi cu Laî-Wo, căutau mereu, în canalul vid de lichid, dar plin de fiorii morţii, de-o tăcere mucedă şi îngheţată.

în pardoseala de beton, la mijloc, iată un capac de fier.

Acolo era o altă deschizătură şi altă scară de fier cobora, ducînd în catacombele pline de comori. Undeva, aproape, s-auzeau vuiete şi căderi înăbuşite de ape subterane. Iar cei trei complici căutau mereu...

XXX. TREI MARINARI

în vremea aceasta, sus, în tavernă, cînta Sonia.

Cînta o romanţă veche, de pe malurile Donului, înflorit cu maci enormi şi cu floare de neghină.

O tristeţe imensă, o mare nostalgie se desprindea din cu•vintele_ pe cari ceilalţi nu le-nţelegeau, din melodia languroasă şi profundă, plină de infinitul stepei.

^Sonia, a cărei lipsă n-o remarcase nimeni pîn-acum — întîrzierea ei era datorită, fără îndoială, ploaiei — venise de cîteva minute numai, şi se îmbrăcase repede, în cabina rezervată artiştilor. O salvă de aplauze sublinie finalul cântecului favorit.

Această salvă de aplauze fu subliniată, la rîndul ei, de intrarea zgomotoasă şi aplauzele a trei marinari beţi, cari năvăleau în elegantul cabaret chinez ca într-o simplă circiumă de port.

Ei cîntau, acompaniindu-se cu palmele :

Trei marinari,
Trei veseli mar'nari,
Băieţi de chef şi viaţă,
S-au întîlnit
S-au împrietenit
La Nijni Novgorod, în piaţă...

_ Toată lumea^ — clienţi, artişti, chelneri — rămase surprinsă de această invazie. Servitorii nu ştiau cum să procedeze cu intruşii, fiindcă patronii nu erau acolo. Să le ofere scaune ? Să-i dea pe uşă afară ? Să-i servească ? Să nu-i servească ? întîia oară se întîmpla ca oameni din popor să intre în tavernă, crezînd, probabil, că e un local pentru ei.

— Bravo, bravissimo!... strigă unul din marinari, **care** nu era altul decît Boby Hamilton.

— Bravissimo ! Să mai cînte odată !... întări al doilea, David Pickleston.

Iar al treilea, mai beat şi mai vorbăreţ decu ceilalţi, **voia** să se producă şi el. Se urcă pe estradă şi vorbi într-o franţuzească ciudată, cu accent breton. (Ceilalţi doi vorbiseră englezeşte.)

— Şi eu am să cînt cu Adelaida Protopopovna Baltazarovici ! Cîntecul acesta l-am auzit pe Volga şi pe Don, l-am adus în Europa... Eu l-am adus în Europa ! Acum am să-1 duc în America şi-n Australia, plus în Argentina şi Mexico [

— Să ni se dea băutură ! strigau, din fund, ceilalţi doi intruşi. . 1 • • i - » ^

Un mic consiliu al numeroşilor chelneri chinezi hotan ^ca patronii s-ar supăra, găsindu-i pe acei beţivani în local: încercară să-i dea afară, dar le fu imposibil. Vacarmul devenea şi mai mare, deoarece veselii băieţi aveau ordin de la Tom Sincler să facă scandal, întreţinînd o atmosferă de nelinişte şi de enervare ; ei ridicau glasul şi-şi suflecau mînecile.

Un chelner pitic, căruia îi cerură de băut, nu voia să-i servească. El nici măcar nu le răspundea, ci făcea semne negative.

— Ce tot dai din cap, maimuţă galbenă ?... urla marinarul negru, David, actualmente subinspector de siguranţă, afiliat poliţiei pariziene.

— Adu-ne băutura, că nu sîntem în America, să înghiţim lapte cu apă şi ceai de muşeţel! adăugă Boby Hamilton.

Perspectiva de a-şi găsi nevasta, după ce pusese mîna pe colierul de mărgăritare, îi umfla inima de entuziasm şi de eroism. Miliardarul îşi juca rolul cu pasiune. Sărmanul Boby, vagabondul de odinioară, îşi regăsea emoţiiletrecutului şi trăia în scandal şi-n primejdie, ca într-o baie de tinereţe.

— Sa se dea camarazilor mei băutură ! striga omul de pe estradă, cu puternicul său accent breton.

Era un tip cu părul zbîrlit şi barba roşie, căruntă. Avea ceva din curajul căpitanilor de corăbii, cărora toţi trebuie să i se supună.

Domina întreaga sală, ca^ şi cum s-ar fi aflat în mijlocul oceanului, pe puntea de comandă. :

Adresîndu-se Adelaidei, el o întrebă în auzul tuturor :

— Frumoasă blondă care-ai cîntat, cine eşti dumneata ?

— Mă cheamă Sonia şi-atît !

— Ţara ta e departe tare ?

— Cerul e-nstelat şi stepa e acoperită cu zăpadă.

Cîntăreaţa şi străinul păreau că joacă o scena de teatru simbolist, căci îşi aruncau replici lipsite de precizie.

— Foarte bine. Vii^de la Polul Nord sau de lîngă împărăţia chineză ? întrebă marinarul roşcat.

— China s-a făcut republică. Dar tu, ai găsit cheile Paradisului ?

— Da. Pe cînd luptam pe a treia treaptă a iadului.

E negru iadul, aşa precum se spune ?

•— în fundul iui e gîrla plină de păcătoşi. Iar sub gîrlă sînt comorile Satanei. Deasupra — cele şapte paradise !

— De unde ne cunoaştem noi, bătrîne lup de mare *i*

— M-am învăţat pe ape să prind rechini-n gheare !...

Toată lumea din cabaret începu să se privească. Scena aceea îi amuza, îi intriga.

Fiecăruia i^ se părea ca n-aude bine. Ce înseamnă ace) dialog straniu între o cîntăreaţa şi-un matelot beat ? Ce voiau să înţeleagă prin acele fraze alambicate, fără nici un sens, cei doi oameni, cari n-aveau de unde să se cunoască ?

— Ce tot spun ăştia, fetelor ? întrebă Miss Dorothy, care trecuse, un moment la masa unde se afla Daisy şi cu Gaby.

Moşneagul e beat turtă, iar Sonia a-nnebunit.

— V-am spus eu că nu mă prea împac cu misticismul slav...^ Sonia asta cîntă numai lucruri triste, de parc-**am** pleca în Siberia !... adăugă Daisy.

Roşcovanul nu voia deloc să tacă, pe estradă :

— Să cîntăm împreuna, Adelaida Protopopovna Ba/tazarovici.

Să cîntăm barcarola celor trei prieteni de la Nijni-Novgorod ! strigă el, bătînd din palme şi dansînd pe vine, după sistemul căzăcesc.

Ceilalţi doi marinari băteau, de asemenea din palme. Se apropiară de camaradul lor şi căutau să cînte cu el, **dar** nu cunoşteau nici cuvintele, nici muzica, îngăimau ceva fals şi inutil. Şeful lor le făcu semn să tacă şi, cu braţul petrecut

pe după gîtul Soniei, continua, împreună cu dînsa, balada celor trei prieteni cărora le ieşea pe dos tot ce încercau :

Dar cei trei băieţi,
Marinari isteţi,
N-au avut noroc :
Spre Don au pornit
Dar au nimerit
Tocmai la Vladivostoc !

Gaby, Daissy şi Dorothy îşi continuau discuţia.

— I-a spus şi lui că o cheamă Sonia... Putea să-şi aleagă alt nume...

— Pe toate rusoaicele le cheamă Sonia !

— Şi fiecare din ele a fost ceva, Ia ea acasă. Care nu e fata ţarului, e mama lui Rasputin.

— Sau moaşa lui Troţki !

— Eu am cunoscut pîn-acum o grămadă de rusoaice : o archiducesă, trei prinţese ,o damă de onoare, două stareţe. Toate cîntau *Volga-Volga,* pînă piereau, într-o bună zi.

— Voi credeţi că Sonia n-o să piară şi dînsa ?

— Fetelor, mi se pare că ea a spus poliţiei de Li-Fung.

— Ce să spuie ?

— Ştii, ce ne-a spus Daisy deunăzi...

Că Li-Fung e femeie. Altminteri, de unde să ştie ?

— Se poate. Eu nu m-am dus la comisariat să spun, fiindcă nu e treaba mea.

— Nici eu, fiţi sigure !

— Aţi băgat de seamă că rusoaica ne spionează, de la o vreme ? Aţi băgat de seamă cum îşi caută de lucru-n toate odăile ? N-a rămas colţ necercetat...

— Eu cred că de cînd s-a logodit cu Tom Sincler, s-a făcut şi ea detectivă.

— Ce-o fi vrînd să afle ?

— Nu e lucru curat — zise Miss Dorothy — fiindcă toţi ăştia de pe la mese, sînt poliţişti i

— Poate că patronii noştri or fi făcut vreo ispravă. Mie nu-mi plac deloc saloanele lor cu cârturărese, astrologi şi alţi ventrilogi. Eu cred că sus se petrec blestemăţii.

Dorothy, tu-i cunoşti de la New York. Ce fel de oameni sînt patronii noştri ?

— Acolo n-am auzit nimic rău de ei.

— Dacă erau oameni cinstiţi, nu plecau din America ! afirmă Gaby.

Iar Daisy se scutură :

— Mie nu-mi place deloc casa asta... Nu mai stau aici mai mult de cincisprezece zile. Aştept să-mi împlinesc contractul şi plec.

— Nici măcar nu ne-a mărit gajul. Nici eu nu-mi mai prelungesc angajamentul.

— Sînt foarte cumsecade, n-aveţi ce zice ! îi apăra Dorothy.

— Da, dar prea sînt zgîrciţi.

— Şi foarte suspecţi. De ce să-şi schimbe sexul ?

Pe cînd cele trei dansatoare vorbeau, ca să nu tacă, marinarul cu barba roşie zări, la un colţ, kimonoul înstelat, se îndreptă spre el şi-l apucă de barbişon. Bărbuţa falsă a lui Me-Ky rămase între degetele zgomotosului marinar.

— Hei ! exclamă acesta, iată şi pe înţeleptul Rama-Vişnu-Crişna-Muti. Ce mai faci, domnule profesor ? Cum mai e vremea pe la Calcuta ? ! Sper să ne dai şi nouă o reprezentaţie...

Me-Ky dădea din cap, afirmativ, fără să scoată un cuvînt.

— Vă uitaţi la el ? se adresă beţivul, celor din sală. Tot aşa dădea din cap şi tăcea, la Calcuta... Ha ! Ha ! Ha !

— Ia poftim încoa, *herr Professor !*

Mai de voie, mai de nevoie, Me-Ky urmă pe străin în camera unde-şi ţinea Tom Sincler deghizamentele.

Nepoftitul încuie uşa pe dinăuntru, ghemui pe chinez într-un colţ şi scoţîndu-şi barba şi peruca roşie, îl întrebă :

— Sper că ştii cu cine ai a face, Me-Ky ?

Chinezul holbă ochii şi-ncepu să tremure, ca-n faţa unui strigoi. Nu-i venea să creadă : mortul înviase, era în faţa lui, ameninţător.

— Dracu să te ia, Tom Sincler ! abia putu el să îngîne şi căzu în genunchi, cerîndu-şi iertare pentru insulta ce-i scăpase de pe buze, în primul moment de groază.

— Nu face nimic, băiatule, te-am iertat ! Dar avem de furcă amîndoi !

XXXI. UNDE REAPARE TOM SINCLER.

Iată, în cîteva cuvinte, cum se întîmplase minunea care a înfricoşat pe Me-Ky.

în momentul cînd se deschise stăvilarul, lăsînd apele bogate să se împreune cu ale Senei, Tom Sincler îşi pierdu cunoştinţa.

Corpul sau, însă, îşi păstra toate facultăţile de apărare ; instinctiv, muşchii se încordară, fălcile se încleştară. Detectivul se ghemui ca un arici, se prefăcu într-o bula ; rotund, cu capul între genunchi, el se apăra astfel, împotriva unei loviri violente, într-o eventuala prăvălire şi ciocnire de pietre.

Ca orice vechi şi încercat înotător. Tom Sincler ştia că nu se îneacă nimeni dacă ţine buzele bine strînse : totul este să nu înghiţi prima gura de apă, căci celelalte vin cu o iuţeală de şerpi şi te înăbuşă.

Aventurîndu-se în taverna lui Li-Fung, cunoscînd procedeurile bandiţilor, el cunoştea şi ce pericol îl aşteaptă : băuturile adormitoare sau aruncarea în canal. Harry Pickleston nu mai folosea de mulţi ani revolverul, pumnalul, otrava, ciocanul — tot ce putea să lase urme de violenţă. Criminal rafinat, el ura sîngele care mirosea urît şi trădează.

Nici zgomotul nu-i plăcea perechei Pickleston.

îşi suprimau victimele, în linişte, fără să lase urme. Numai asasinii vulgari procedează cu brutalitate.

Sigur că cei patru americani găsiţi în Sena ajunseseră acolo printr-un canal, Tom Sincler era convins că va face şi el cunoştinţă cu acel afiuent clandestin al fluviului. în orice caz, îşi luase măsurile şi pentru această eventualitate, după cum, împotriva loviturilor de cuţit avea, subt cămaşă, o cuirasă de zale.

Profitînd de ploaia puternică a nopţii de iunie, de vîritul care golise cheiurile de orice trecător, Tom Sincler îşi pusese în mişcare, de cu vreme, casa plutitoare pe care o avea pe Sena, nu departe de „Taverna Chineză".

O pereche de marinari parizieni, din serviciul său, şedeau de veghe în interiorul acestei penişe, prevăzută cu mobila necesară, cu foc, cu rufe uscate, cu haine, peruci şi tot ce treIbuia detectivului ca să se transforme.

Pluta era trasă cam la vreo douăzeci de metri depărtare de taverna. în susul apei. Patru luntri, fiecare cu doi oameni într-însa, păzeau ieşirea canalului, pentru orice eventalitate ; bandiţii Pickleston, încolţiţi în vizuina lor, cu toate ieşirile păzite de poliţişti, erau capabili să-şi caute scăparea în apele fluviului.

Tom Sincler ştia că cei doi falşi chinezi aveau închiriată o casă plutitoare, nu departe de a detectivului. într-însa locuiau doi complici ai lui Harry, un bărbat şi o femeie, buni înotători, cari simulau sinuciderea de americani : ei erau cei patru cheflii cari se aruncaseră noaptea, în fluviu.

Aceşti complici erau bine plătiţi şi n-aveau cine ştie ce de lucru : se îmbrâcau, din cînd în cînd, cu haine aduse de un tovarăş a! lui Pickleston, se aruncau în Sena, se cufundau în apa, apoi ieşeau la suprafaţă şi se duceau să se usuce şi să se culce frumos, in casa lor plutitoare. Iar în nopţile cînd nu trebuiau să se sinucidă, şedeau de pîndă, pe două luntri, la gura canalului. Pe-acolo puteau să pice, la orice moment, pe negîndite, patronii.

De ce să nu ne închipuim că Harry şi Malvina Pickleston, surprinşi de autorităţi în vizuina lor. n-ar fi încercat o eventuală fugă prin bolta, subterana, riscînd o baie rece în Sena, dar scăpînd cu viaţa ? Complicii lor erau pregătiţi pentru orice eventualitate.^ în noaptea aceea, însă, fie împiedicaţi de ploaia torenţială, fie din pricina mişcărilor suspecte din jurul tavernei, cei doi îngeri păzitori găsiră că e mai prudent sa doarmă, decît să aştepte o probelmatică vizită acvatică a patronilor.

Zece oameni ai lui Tom Sincler pîndeau pe apă, fie ca. să aresteze pe bandjiţii new-yorkezi, dac-ar fi venit pe calea canalului, fie ca să-şi scape de la moarte stăpînuf, expediat în aceleaşi condiţii, spre infinitul lichid.

în vremea aceasta, Adelaida Protopopovna Baltazarovici» aghiotanta devotată a inspectorului, se strecurase în tavernă,, cît mai ferită de privirile celorlalţi, ca să poată supraveghea planul de atac şi mişcarea inamicului.

Dînsa urmărea tribulaţiunile perechei chineze. Patronii n-o zăriseră intrînd, căci numai grija ei n-avea acum.

De la locul ei de pîndă, cîntăreaţa văzuse că Tom, deghizat în fachir, pleacă, împreună cu Li-Fung. Dînsa surprin-

sese şi pe Wing-Taî-Pu, complotmd cu cei doi servitori şi pornind amenințător pe urmele polițistului. Văzuse că toți cinci au coborît spre canal, auzise zgomotul înăbuşit al luptei; se reîntorsese în tavernă, anunțase pe unul din agenți că s-a întîmplat ceva. Acesta, la rîndul său, ieşi din cabaret şi vesti pe luntraşi să fie gata, la locul unde se vărsa canalul în Sena.

Aşa că, în vreme ce Tom Sincler înota pe spate, în bolta subterană, care se umplea subt el şi-I ridica pe valuri, toate măsurile erau luate, afară, pentru salvarea lui, grație Adelaidei.

XXXII. PE SPATE...

Stăvilarul de fier se deschise. Undele reci năvăliră în fluviu.

Vîrtejul format de unirea apelor din canal, cu ale Senei, trezi pe detectiv din leşinul uşor pe care i-1 provocase lipsa aerului. El nu făcu decît două-trei mişcări sa iasă la suprafață şi se pomeni tras de pâr, de haine. Mîini voinice îl țineau bine. Era salvat 1 Nu ştia cum, nu ştia de cine, dar îți dădu seama că a scăpat. Umbre se agitau pe apa, glasuri se îndemnau subt ploaia care biciuia undele fluviului. Lumini palide, mici felinare roşii năluceau în acel neant cenuşiu, cu aparențele unui final de lume. Era un peisagiu straniu, văzut de jos. Tom Sincler nu contemplase decît stelele, culcat pe spate. Acum, vedea cu totul altceva. Avea impresia ciudată că are capul în loc de mîna dreapta, că picioarele îi cresc din urechi şi că vede cu doisprezece ochi mici de lăcustă. Ceva confuz, ca unele vise absurde, îi cutreiera acest crepuscul al conştiinței ; oamenii din jurul său îl plămădeau ca pe-un aluat, trăgeau de el Ca dintr-un crocodil de gumă şi—l lungeau Ia infinit, ca să-1 împătureze apoi, în patru, în opt, în şaisprezece. Acum era un balot definitiv, împachetat pentru marea călătorie.

Tom Sincler se simți, ia un moment, golit şi translucid ca o sepie. Ce se făcuse atîta gumă ? N-ar fi putut răspunde, căci o mare senzație de uşurare, de dezrobire şi de zbor spre Calea Lactee, îl năpădea şi-1 fericea. După atîtea încordări supraomeneşti, era complect sleit. Trăia între vis şi viață. Nu mai avea nici puterea să trăiască, nici să viseze, închizînd subt pleoape aceste ciudate imagini fugare, Tom Sincler îşi permise luxul să leşine, de data asta de-a binelea.

Transportat în penişă, el fu dezbrăcat, frecat cu alcool aromatic, încălzit. Se trezi. Scunda încăpere mirosea a fum de lampă şi-a spirt evaporat. Recunoscu locul. Văzu deasupra lui fețe cunoscute, prieteneşti. începu să rîdă. Apoi bătu pe spate pe unii din subalternii săi, înghionti pe alții şi strînse mîna altora, rîzînd zgomotos. începu să se îmbrace, repede, în cîteva cuvinte, îi explicară cum i-a anunțat Adelaida Protopopovna că şeful e în pericol şi cum l-au pîndit la gura canalului. Nu mai era vreme de pierdut. Repede, deghizamentele. Iată-: marinar cu părul roşu. Iată-1 escaladind parapetul, căutînd pe Boby şi pe David Sa locui indicat. Miliardarul şi fostul picpocket tremurau subt umbrela largă a unui agent, la colțul străzii. Tom ii luă la braț şi citeşitrei intrară, ținîndu-se de gît, în ultraelegantul cabaret.

Făcură gălăgie, cerură de băut, cîntară, după cum am văzut.

Apoi Tom Sincler se năpusti asupra lui Me-Ky, îi smulse kimonou! cu stele, peruca, bagheta.

— Ascultă Me-Ky ! Am pus pîna pe voi. Am şi cazierul tău. Neamul vostru nu cunoaşte încă ghilotina franțuzească. Dacă nu vrei să faci tu prima cunoştiință cu ea, să stai liniştit, să urmezi întocmai cele ce am să-ți poruncesc !

Crezîndu-se în fața unei divinități infernale, a unui geniu miraculos, chinezul pitic nu se mai ridică da la pămînt, ci aproba mereu, plin de admirație, spaimă şi devotament.

El se jura pe toate spiritele munților şi ale peşterilor că va face întocmai cum va ordona ilustrul stăpîn, chiar dacă l-ar tăia Li-Fung şi cu Wing-Taî-Pu în bucăți.

— Ai să te îmbraci în hainele astea de marinar, ai să pui peruca şi barba mea şi ai să bei cu ceilalți doi marinari, să cînți ca şi ei şi să dansezi, ai înțeles ?

Să nu te puie dracul sa faci vreun semn, să spui vreo vorbă blestemaților tăi de stăpîni, că nu mai aştept să te

dau pe mîna călăului din Paris : îţi zbor creierii cu jucăria asta, pe loc !

învocînd pe veneratul Confucius, Me-Ky asigură pe „nemuritorul inspector ceresc" că va face întocmai.

Amîndoi părăsiră odaia deghizamentelor. în cabaret, un jongleor, aruncă tăvi de argint şi cuţite de aur în văzduh şi provoca sunetele cristaline, figuri îndrăzneţe şi armonioase.

în ciocnit muzical de lame, în atenţia generală, suspendată de figurile jongleorului, Tom Sincler îşi făcu intrarea, subt înfăţişarea lui Rama-Vişnu-Crişna-Muti, preşedintele Academiei de magnetism, din Calcuta. Trebuia, în primul rînd, să-şi treacă în revizie agenţii.

Se duse din masă-n masă, salutînd plecat şi fâcînd pase mistice cu bagheta înstelată, asupra fiecărui client.

în acelaşi timp le vorbea :

___*Ra-Ka-Vu! Ra-Ma-Ku !* Toate sînt în ordine. *Ha-la-li! Ben-der-ll!...* Aveţi răbdare... Momentul n-a sosit, încă. *Si-co-?no, Ra-ma-no!* Puteţi repeta consumaţia, plăteşte Rama-Vişnu-Crişna-Muti !

în indignarea camaradului lor cu craniul diamantat, ceilalţi detectivi comandară ape minerale, oranjade, butelii de bere. Unul ceru un *cafe-creme,* ceea ce nu exista în somptuoasa tavernă.

Al patrusprezecelea coniac, servit într-o cupă care fusese, în prealabil, îngheţată, veni să completeze teoria că alcoolul fin măreşte potentele spirituale şi dă individului o luciditate pe care berea, greoaie şi vulgară, o ignoră.

— Arătaţi-mi un obelisc, o piramidă, sau o mumie ^pe care vechii egipteni s-o fi confecţionat după ce-au băut bere ?

Această băutură fabricată dintr-o sămînţă destinată gîştelor, n-a putut provoca, în antichitate, decît, cel mult revărsarea Nilului.

Nici un monument artistic, nici o victorie militară n-au fost cîştigate prin bere sau orice altă băutură lungă !... susţinea excelentul detectiv, renumit pentru perspicacitatea lui, celebru prin faptul că, oricît de multe „fine" ar fi băut, nu se cunoştea. Dimpotrivă : cu cît ingurgita mai multe coniacuri, cu atît se regăsea mai mult pe sine însuşi. îşi simţea

capul din ce în ce mai limpede, nervii ascuţiţi şi gîndirea transcedentala.

Spre marea mirare a lui Boby Hamilton şi-a lui David Pickleston, cei doi falşi marinari se pomeniră cu al treilea, care nu mai era Tom Sincler, dar avea barba, peruca şi costumul lui. Mai scund decît inspectorul de poliţie, înecîndu-se, aproape,^ în deghizamentele .acestuia, noul-venit îi apucase de gît, sărea, dansa, într-un fel de spasm, intr-o frenezie demnă de o cauză mai bună.

Terorizat de apariţia spectrală a detectivului, pe care-l credea mort în fundul Senei, bietul Me-Ky îi executa acum ordinele, posedat de un demon săltăreţ, într-o inspirare de esenţă jcvasi-divinâ. Uimiţi şi contagiaţi de vitalitatea spăimmtată a specimenului, Boby şi David erau nevoiţi să ţopăie în acelaşi ritm cu chelnerul chinez, crezînd, că acestea erau ultimele dispoziţii ale inspectorului. Dar toate sforţările lor nu puteau egala pasiunea, delirul cu care dansa şi cînta diavolul acela mic, cu pletele şi cu barba roşie, de doua ori mai largi decît capul său. Omuleţul trepida, ca străbătut de-o mie de curenţi electrici; transfigurat, el înăduşea, şi rîdea de groază. Ochii i se rostogoleau în cap, subt porunca unui resort interior, care-i organiza şi picioarele. Boby şi cu David, la un moment dat, se dădură bătuţi ; încetînd orice activitate coregrafica, ei lăsară pe locţiitorul lui Tom Sincler să joace de unul singur. Acesta nu se lăsă rugat; dezrobit de ceilalţi, îşi spori emisiunile, gata-gata să dea drumul unor aripi de arhangheli şi unor angelice helice, la capătul de jos ai coloanei vertebrale.

Dar surpriza cu micul matelot turbat n-a fost nimic pe lîngă noua surpriză ce-i aştepta, în cîteva minute, pe Boby şi pe Adonis.

XXXIII. IDA FREDSON

Uşa din fund se deschise şi-o femeie intră. Fără să-şi scoată mantoul, cu paşi felini, cu siguranţa unei persoane «obişnuită cu localul, cu fiecare metru pătrat al parchetului,

cu dispoziția fiecărei mobile, noua-venită se duse drept la masa unde ședea de vorbă Miss Dorothy, Gaby și Daisy.

Nu-i văzuse nimeni fața.

Mare fu mirarea celor trei dansatoare, auzind un glas atît de cunoscut, care le aruncă, voios, un :

— Bună seara, fetelor !

— Ida ! exclamară cîteșițrele.

— Ce s-a întîmplat cu tine ?

— Cum de vii la ora asta, singură ?

— N-ai mai fost de mult p-aci...

— Unde e domnul Hamilton ?

Aceste întrebări cădeau în același timp, în vreme_ ce Arlette Leblond, cunoscută în local ca Ida Fredson, apoi doamna Boby Hamilton, își scotea mănușile, căutînd să nu fie văzută de cei din sală.

— M-a găsit, scumpele mele, un mare dor de libertate, un mare dor de viața mea de odinioară ! Liberă ! Stăpînă pe faptele mele ! Iată cabaretul de care mi-era dor. Trăiască Li-Fung, patronul nostru !

— Ai înnebunit ? o-ntrebară, într-un glas, camaradele ei, cari nu-și puteau închipui că se poate da cu piciorul, din senin, unei existențe de miliardară.

— N-am înnebunit, nu ! Dar vreau să fiu stăpînă pe faptele mele, să nu mai dau socoteală nimănui, să nu mai mint pe nimeni, să nu mă mai mintă nimeni !

Un chelner în kimonou se apropie, respectuos și rugă, din partea doamnei celei elegante, care mai era cu doi domni la masă, pe domnișoarele Gaby și Daisy, să binevoiască a lua un pahar de șampanie cu excelențele lor.

în așteptarea unui nou angajament, ceva mai favorabil decît cel pe care-l ispășeau în cabaretul lui Li-Fung, cele două tinere dansatoare nu refuzau nici o cunoștință nouă...

Nu se știe de unde poate pica norocul !

Ele se grăbiră să treacă la masa unde se servea șampanie. De altfel, li se păruse că Ida și cu Dorothy doreau să rămînă singure : cele două bune camarade aveau, probabil, multe să-și spună.

Rămase singure, Arlette Leblond și _ Marion Albalet se pregătiră de luptă. Căci o luptă trebuia să urmeze, după vizita pe care o făcuseră amîndouă, acum zece ore, în ruer

Lincoln, colț cu Avenue des Champs-Elisees la fachirul Jim Parker.

Dacă atmosfera își descărca, de atîtea ceasuri, electricitatea acumulată peste zi, inundînd Parisul într-o ploaie care nu contenea, nici la **1** noaptea, cele două tinere dansatoare, cari erau numai nervi și electricitate, trebuiau să se manifeste și ele, prin fulgere și eventuale trăsnete, ca să se răcorească.

Deocamdată, cu surîsuri drăgăstoase, se strîngeau una într-alta și-și vorbeau gură-n gură.

Ida era datoare o explicație. Hotărîrea de a se reîntoarce, ca simplu număr de atracție, în taverna de pe cheiul Senei, ,n-avea nici un rost.

•— Nu glumești, scumpa mea ? atacă Marion Albalet.

— Nu, dragă Dorothy !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Am fugit de-acasă. Adică, n-am fugit. Am plecat. I-am spus lui Boby că-i redau libertatea.

— Dar bine, dragă, nu se lasă așa un miliardar, unul din regii Statelor Unite !

— Să rămîie cu miliardele și cu regalitatea lui ! aruncă Ida, ușor enervată.

Dorothy, dimpotrivă, era liniștită, duioasă.

O veselie^ interioară, perspectiva de a-și vedea realizate visurile, îi dădea un optimism, o amabilitate al căror sens nu putea scăpa celeilalte.

— Să lăsăm ipocriziile, Marion !... zise Ida, cu un zîmbet amar.

E inutil să te faci că nu știi, că te miri... îți spun, de la început, că n-am să cred nici un cuvînt din bunele tale sfaturi, fiindcă tu nu ești străină de toată afacerea asta !

— Nu înțeleg ! răspunse Miss Dorothy, roșindu-se toată.

— Ba înțelegi prea bine și regret că te mai prefaci !

încălzite, cele două femei își lăsară măștile să cadă și redeveneau copilele cu origini modeste, cu o educație relativă, ale fermecătorului Montmartre.

Arlette era pardă febrei unei zile întregi de surprize, una mai neplăcuta decît alta ; Marion, enervată de conversația și de șampania băuta la masa unde se aflau acuma Daisy și cu Gaby, se pregătea și dînsa de luptă ; își rememora atitudinile și vocabularul de care va avea nevoie, pregătindu-se, chiar, să-nfigă mîna în părul distinsei sale

camarade, miliardara. Nici o eventualitate nu trebuia exclusă.

La rîndul ei, Regina Cremelor de Ghete nu-şi pierduse, prin frecventarea protipendadei americane, bogatul repertoriu din Place du Tertre, unde copilărise, cu Parisul la picioare.

Cînd Marion se jură pe mormîntul unui strămoş al ei, îngropat la Pantheon, că nu ştie nimic, Arlette o făcu viespe, şopîrlă de pe Sacre-Coeur şi femeie-guzgan, din canalurile New Yorkului.

Abia stăpînindu-se, surîzătoare şi calmă, Miss Dorothy îi răspunse :

— Poţi să adaugi că sînt dactilografă de vacs şi dansatoare sacră şi n-am să mă supăr, fiindcă nu înţeleg nimic din toată supărarea ta.

— Tu mi-ai aranjat toată afacerea asta ! Te-ai învoit cu bărbatul meu, te-ai învoit cu Jim şi mi-aţi întins o cursă.

— Nu cumva te-a prins, nefericito ? !

— Cît p-aci ! Dar am avut noroc şi n-am crezut în vorbele vrăjitorului tău. în momentul de faţă, aş fi fost o femeie pătată !

— Cum, nu eşti o femeie pătată ? se trăda Marion.

— Grozav ţi-ar fi convenit !... izbucni Arlette, rîzînd.

Acum era Ida cea care jubila : venise rîndul lui Miss. Dorothy să se enerveze.

— La urma-urmei, ştii că mă plictiseşti ? După ce m-ai lăsat pe drumuri, mai ai şi aerul că-mi faci morală ! se supără dînsa.

— Te-am lăsat eu pe drumuri, pe tine ?

— Da ! Mi-ai luat bărbatul ! Omul cu care am împărţit sărăcia luni întregi, mi l-ai răpit ! Numai eu ştiu cite-am făcut pentru el .'

Am scris prospecte la maşină, am fiert uleiuri şi chinoroz, mi-am înnegrit nasul în borcanele lui, ca să vii tu şi să mă dai la o parte.

— Asta e o neruşinare ! protestă Ida. Nu mi-ai spus tu singură că te-a cerut de nevastă şi n-ai vrut s-auzi ?

— Da, dar cînd l-am trimis eu la plimbare era lustragiu de ghete nu milidardar ! Ida Fredson, — sau cum mai te cheamă ! — tu mi-ai răpit mie un soţ şi o coroană !

— Zău, că bine ţi-ar fi stat ca Regina a Vacsului! rîse Arlette, arătîndu-şi toţi dinţii ei splendizi.

Dorothy era extrem de enervată. Optimismul îi pierise. Sări în picioare şi azvîrli camaradei ei o fraza care s-ar traduce prin :

— Cînd te-oi cîrpi o dată, auzi clinii lătrînd în Cleveland !

La care miliardara, ii răspunse prompt, sărind de pe scaun, tot sprintenă ca o panteră.

— Cînd ţi-oi repezi un picior, te operez de apendicită !

Miss Dorothy găsi că expresia nu e de cea mai supremă distincţie :

— Frumos ai învăţat să te porţi în lumea bună, n-am ce zice !

— Doar nu vrei să vorbesc cu tine cum vorbesc cu Madame Rockefeller ? !

La această umilitoare apostrofă, Miss Dorothy se încorda, gata de luptă. Ca şi dînsa, doamna Hamilton îşi încercă flexibilitatea muşchilor de la picioare.

Cei trei poliţişti din boxa vecină urmăreau cu interes şi amuzament acest dialog vioi, cu ilustraţii în perspectivă. Comentînd cu Daisy şi cu Gaby, motivele cari întărîtau pe cele două excelente camarade, ei ar fi fost dezolaţi ca lucrurile să se oprească aici.

Dar Gaby şi cu Daisy nu puteau suporta un incident neplăcut între bunele lor prietene.

Ele se repeziră spre colţul încărcat de electricitate, întrebînd :

— Da' ce faceţi voi aici r

— îmi arata muşchii de la picioare !... vorbi Miss Dorothy, încercînd să se reculeagă.

Zice că deşi n-a dansat de un an, n-a pierdut supleţea mişcărilor !

— Am făcut mereu exerciţii acasă ! explică Ida, care nu ţinea să ştie şi ceilalţi că era cît p-aci să se încaiere cu Marion.

— Noi credeam că vreţi să vă luaţi la bătaie... mărturisiră, într-un glas, Gaby şi Daisy.

— Noi ? făcu Miss Dorothy, căzută din cer.

Cele mai bune prietene ! Dragă Ida ! exclamă ea, aruncîndu-se în braţele doamnei Hamilton şi sărutînd-o cu efu-

ziune, spre marea uimire a celor trei detectivi de *vis-a-vis,* cari nu înțelegeau aceste moravuri franco-americanochineze, cu transformări subite.

Gaby şi Daisy se reîntoarseră la cupa lor de şampanie, continuând să răspundă întrebărilor — un adevărat interogatoriu — adresat de eleganta doamnă care le invitase.

Iar Marion şi cu Arlette, lăsîndu-şi armele să cadă, reluară disputa pe un ton mai calm.

— Bine ştii să te prefaci !

— Dar tu !

— Tu m-ai sărutat pe mine, nu eu ! se apără Ida Hamilton.

— Şi acuma ce-ai de gînd, ia spune ?

— Vreau să vorbesc cu Li-Fung să mă ia înapoi.

— O să fie încîntat... Nu găseşte el alte proaste, să-i ţopăie toată noaptea, pentru două mii de franci pe lună \

Cu glasul tremurător, Ida întrebă :

— Cellino unde e ?

— N-a venit pîn-acum ! Probabil, din pricina furtunei.. Dar nu cred să-ntîrzieze...

— Am să-i spun şi lui cîteva să mă ţie minte!. zise Ida palidă, cu nările fremătînd de indignare.

Miss Dorothy tot nu voia să creadă că prietena ei **este** decisă să se despartă de Boby.

— Ba sînt foarte hotărîtă. M-am săturat şi de el şi de milioanele lui !

în tonul Arlettei era atâta fermitate, încît Marion, care-o cunoştea bine, era convinsă că prietena ei nu afirmă lucruri pe cari nu le va realiza. Despărţirea devenise inevitabilă.

— în cazul acesta — şi glasul fostei dactilografe de la New York se făcu dulceag, ochii galeşi, mîinile mîngîietoare — nu te-ar supăra dac-aş pune mîna pe Boby.

— Dinspre partea mea — o asigură Ida — poate să se-nsoare şi cu Wing-Tai-Pu !

Privirile lui Miss Dorothy deveniră aproape rugătoare:

— Cu tine e altceva, dar pentru mine, nu ştii ce mare lucru ar fi să devin doamna Hamilton !...

M-am săturat aici, îţi spun drept. Grozav aş vrea să-mi schimb felul de viaţă !

— Stau la dispoziţia ta cu cea mai mare plăcere, dragă Marion.

Dacă-l mai întîlnesc pe Boby, am să-i vorbesc de tine, am să te recomand ca pe o soţie ideală. Voi sînteţi făcuţi să vă-nţelegeţi... La rîndul meu, te rog să intervii şi tu pe lîngă Li-Fung să mă ia înapoi.

— Am s-o fac din toată inima, scumpă Arlette — zise Miss Dorothy, emoţionată de intenţiile sublime ale bunei ei camarade — dar nu cred că e bine să te reîntorci aici. E ceva ciudat în casa asta. Uite-te împrejur. Numai tipuri suspecte. Trebuie să fie poliţişti. Nu e nici un client *chic.*

•— Probabil, nu i-au lăsat să intre. La poartă sînt postaţi nişte indivizi cu mutrele strîmbe. Nu voiau să mă lase nici pe mine. Spuneau că numai artiştii au voie. Le-am răspuns că sînt artistă şi eu şi n-au vrut să creadă. Ca să le dovedesc, m-am învîrtit într-un picior, în ploaie, subt umbrela lor, am făcut cîteva piruete şi i-am convins. Am trecut ! Sper că n-am să mai ies din tavernă, fără angajament!

— Te sfătuiesc să-ţi cauţi altceva... Nu e o situaţie, crede-mă !

Cînd ai fost soţia unui rege american, nu e convenabil s-ajungi iar aici !

— Ce vrei să fac ? Unde să mă duc ? La Boby Hamilton nu mă reîntorc în ruptul capului. Cellino s-a purtat cu mine ca ultimul aventurier. Nici la el n-am să mă duc ! Mama dacă i-aş spune ca nu mai sînt miliardară, m-ar da pe uşe-afară... Precum vezi, sînt în văzduh, nu mai am nici un rost !

— Ai luat măcar ceva bani, ceva bijuterii ?

— Nimic. Aveam treizeci şi doi de franci şi mai am patru. Restul i-am dat la masă şi la taximetru.

— Nefericito, ce-o să te faci ?

Miss Dorothy se şi vedea cu milioane, nevoită să-şi întreţină vechea prietenă. Se gîndea la toate rudele şi cunoştiinţele cari vor veni să-i ceară bani şi era indignată de pe acum. Fruntea i se încruntase uşor, de-atîtea griji, de-atîtea răspunderi. Ca şi cum i-ar fi citit gîndurile, Arlette o asigură zîmbind :

— Las' că nu mor, n-avea grijă !

'— Vii să dormi la mine noaptea asta ? îi oferi Marion.

— Nu, fiindcă eşti capabilă să mă dai iar pe mîna lui Boby ! replică viitoarea dansatoare, gata să se supere din nou. Dar nici Dorothy nu se lăsă :

— Te credeam mai inteligentă ! De ce să te dau pe mîna lui ?

— Are încă drepturi asupra mea. Poate sa ma ia înapoi cu poliția...

— Te ascund eu bine, n-avea grijă ! N-am nici un interes să vă împăcați.

— Ai dreptate. Uitasem !

Dar ce s-o fi făcut Boby ? întreba Arlette, amuzată la gîndul soțului ei părăsit, care o căuta acum, probabil, prii"* tot Parisul.

XXXIV. REGĂSIRILE

Unul din marinari se apropiase de cele două femei și trăgea cu urechea. Era soțul Idei.

La întrebarea „Ce s-o fi făcut Boby", el răspunse, cu vocea dogită a bețivilor :

— E foarte departe, frumoase doamne ! Boby Hamilton e la capătul pămîntului.

— Lasă fetele în pace, Balthazar ! interveni al doilea marinar, care nu era altul decît David Pickleston.

Arapul își îmbrînci colegul, apoi cu delicatețā, apucă brațul Arlettei și o trase deoparte, în vreme ce matelotul bătrîn, făcînd un complement ceremonios lui Dorothy, o ruga să rămînă cu dînsul, căci avea să-i comunice un lucru important.

Ida Fredson, era nedumerită, văzîndu-se luată de braț, atît de familiar, de un matelot negru și beat, care-i vorbea englezește.

— Stimată doamnă, am să-ți spun un cuvînt!... **zise** David.

— Mie, domnule ? Dar nici nu te cunosc ! îi replică doamna Hamilton.

— Dacă te-ai uita mai lung, stimată doamnă, m-ai recunoaște. N-ai da două parale pe mine, dar sînt binefăcătorul d-tale ! insită David Pickleston.

— Mă faci să rîd... Te rog, dă-te ceva mai departe... Miroși a vin !

— Ți se pare. Am băut cît ai băut și d-ta. Nu sînt beat, cum nu sînt marinar. Eu sînt polițist, stimată doamnă !

Speriată, crezînd că are a face cu unul din spionii soțului ei, Ida Fredson își împreună mîinile, implorînd pe David să n-o trădeze.

— N-avea nici o grijă ! Te-am salvat o dată azi, am să te salvez și noaptea asta ! o asigură el, cu superioritatea reprezentantului autorității.

David Pickleston era mărinimos, avea un aer protector, cît p-aci s-o bată pe umăr. Dar Ida nu înțelegea.

— Frumoasă doamnă, îi explică fostul pickpocket, azi la ora 5 și jumătate, era să cazi într-o cursă infamă !

— Văd că tot Parisul e în curent ! rîse doamna Flamiltcn.

— Nu încă. Dar s-ar putea să fie în curent, mîine, dacă lucrurile ies prost !

La ora 5 ai primit un bilețel, pe cînd luai ceaiul la Hotel „Ritz"... E adevărat ?

— Să ne-nchipuim !... răspunse Ida, prudentă.

Și ce scria în acel bilețel, dacă nu sînt indiscretă ?

Arapul închise ochii pe jumătate, își încorda memoria și recită :

„Stimată doamnă ! Vi s-a întins o cursă în rue Lincoln. Veți fi chemată la telefon și invitată acolo. Duceți-vă. Faceți tot ce vi se va cere, afară de un lucru : să nu vă dezbrăcați. Evitați cit mai mult să rărnîneți goală. îmi veți fi recunoscătoare. Binevoitor!"

— Am memorie bună ? întrebă marinarul negru.

D-na Hamilton își reamintea conținutul scrisorii. Era uimită și-n același timp recunoscătoare, îngrijorată.

— Dumneata mi-ai trimis acel bilet ? !

— îl mai pot scrie o dată-n fața dumitale, ca să' vezi dacă sînt aceleași litere !...

— Nu e nevoie ! îți mulțumesc din toată inima ! Mi-ai salvat onoarea... Dar spune-mi, de unde ai știut? Ce te-a îndemnat să mă scapi ?

— Am aflat fără voia mea... Mă aflam în apartamentul lui Jim Parker... Am tras cu urechea... Era un complot ticălos... Conştiinţa mea s-a revoltat.

Şi-apoi, ai fost atît de buna cu mine, totdeauna ! Am alergat în ajutorul d-tale. Sînt fericit că te-am putut servi.

— Dar cine eşti ? Figura d-tale începe să-mi pară cunoscută... Adu-mi aminte !

— Mă cunoşti foarte bine 1 zise negrul, ameninţînd-o cu degetul. Apoi, punîndu-şi amîndouă mîinile pe piept, se înclină şi psalmodie :

„Allah e bun ! Allah e drept ! Allah e mare !"

— D-ta eşti, Adonis făcu, surprinsă, frumoasa Ida, amintindu-şi de arapul în smoching care-i deschidea uşa la Jim Parker, valetul fidel care o condusese la al cincilea etaj, peste zi şi o scosese pe scara de serviciu, urcînd-o, apoi, într-un automobil de piaţă.

Cum de nu te-am recunoscut mai devreme ?

— Gata, oricînd, la ordinele d-tale, stimată doamnă! Apoi în şoapte : Bagă bine de seamă. Matelotul care a plecat cu Miss Dorothy, nu e altul decît soţul d-tale.

— Boby Hamilton r

•— El însuşi ! Vrea să te ridice cu poliţia. Te-am prevenit. Atenţie !

XXXV. CINE E JIM PARKER. ?

în vreme ce David vorbea cu Ida Fredson, iar Boby Hamilton iscodea pe Miss Dorothy, muzica încetase şi toate privirile erau îndreptate acum spre bietul Me-Ky.

îmbrăcat în haine de marinar, cu părul şi barba roşie, chinezul continua să danseze şi să dea din mîini, strîmbîndu-se ca într-un acces de epilepsie. Un haz şi o nedumerire generală îl acompania.

îmbrăcat în kimonoul înstelat, cu chivără de vrăjitor pe cap şi-n mînă cu bagheta magică, Tom Sincler se apropie de el, cuprins de milă. îi puse mîna pe umăr. Chinezul încetă să mai mişte, ca o păpuşe automată căreia i-a plesnit resortul.

Detectivul îi zise, blînd :

— Te poţi odihni Me-Ky. Te-ai purtat bine. Pe stăpînii tăi nu-i văd în tavernă. Trebuie să facă inspecţie pe sus — sau pe jos. Să-i aşteptăm. Ascultă-mă, bine, băiete: cînd or veni, să nu te puie dracul să le faci vreun semn, că nu Brahma te-a luat, ci o mie de diavoli catolici, protestanţi şi ortodocşi.

Chelnerul pitic, pe care-l treceau toate năduşelile, sufla greu şi nu putea să răspundă. El asigură, însă, pe Tom, cu ochii şi cu mîinile puse pe piept că va proceda exact după indicaţiile „divinului inspector ceresc".

Acest divin inspector era cît p-aci s-o facă pe biata Arlette să leşine.

Privind pe urma lui Adonis, care se depărta, Ida Hamilton tresări. îşi puse mîna pe inimă : Ia doi paşi de ea, era Jim Parker, Cellino al ei! Şi Cellino nu se îmbrăcase ca de obicei, în dansator, ci purta lungul kimonou şi chivără lui Jim Parker !... Astrologul era colea şi făcea semne misterioase cu nuieluşa magică.

Ida avea palpitaţii. Nu ştia ce să facă.

Aşteptă ca marinarul roşcat de lîngă dînsul să se depărteze şi se repezi la fachir cu mîna pe inimă, tremurînd toată.

— Bună seara, Jim Parker !

Omul în kimonou se înclină adînc.

— Nu te aşteptai să mă vezi aici, nu-i aşa ?

— Nu! făcu din cap celălalt, fără să scoată un cuvînt,

— Frumos te-ai purtat cu mine, domnule fachir!

Cît p-aci să mă pierzi! Dragostea d-tale, jurămintele d-tale, nu erau decît o prefăcătorie ! Nu voiai decît banii mei !...

Astrologul dădea din cap, în semn de compătimire şi ridica umerii, cu aerul unui om care n-are încotro, e nevoit să facă toate acestea.

Pe măsură ce partenerul ei se dădea bătut, Arlette Leblond prindea curaj, verva i se întărită :

— Dar ai căzut dumneata în cursă, domnule Preston !

Cum ai s-o scoţi la câpătîi ?... Bobye aici. A venit_ să-ţi ceară socoteala. Ce-ai să te taci mîine, cînd vei fi denunţat ?

Vrăjitorul dădea din umeri, ca un om deznădăjduit

— Unde e colierul ? şuieră Ida, cu ochii plini de fulgere.

Magul duse degetul la gură, îşi ridică pulpana kimonoului şi, privind în jurul său cu teamă, scoase încet, din buzunarul pantalonilor colierul de perle, pe care i-l întinse doamnei Hamilton, făcîndu-i iarăşi semn sa tacă.

Idei nu-i venea să-şi creadă ochilor. Erau mărgăritarele ei, superbele mărgăritare! Fericirea de a-şi regăsi comoara, bucuria de a vedea că Allen Preston nu era un escroc sentimental, ci o biată victimă a jocului de cărţi, un cavaler, la urma-urmei, îi făceau să-i strălucească ochii de bucurie, faţa să i se împurpureze.

— îţi mulţumesc Allen !... Asta înseamnează că eşti un om cinstit! Sînt fericită !... Tot ce-ai făcut, ai făcut fără voia ta!... Trebuie să vorbim... Trebuie să ne explicăm... Te iubesc, scumpul meu Allen... scumpul meu Cellino!... Scumpul meu Jim !

Tulburată, entuziasmată, Ida nu mai nimerea adevăratul nume al presupusului ei amant.

în momentul cînd doamna Hamilton termina de făcut această pasionată declaraţie, uşa dinspre stradă se deschise... Elegant, surîzător, mîndru subt capa şi jobenul sau, se ivi Allen Preston, care aruncă un:

— Bună seara la toată lumea !

Ida holbă ochii, se sprijini de o masă, gata să leşme. Ce însemna această apariţie ? Nu intrase Cellino ai ei pe uşă ? Jim Parker nu era încă lingă dînsa ?

Care din doi era Allen Preston ? Cel care năvălea, victorios, în tavernă, sau cel care-i dăduse colanul de perle ?

Se frecă la ochi, crezînd că, în urma unei zile pline de atîtea peripeţii, avea halucinaţii.

Surprinsă, speriată, ea se adresă lui Tom Sincler :

— Ce însemnează asta ?

Astrologul dădu din umeri.

— Nu eşti d-ta Jim Parker ?

— Nu! făcu, din cap, cellalt.

—- Atuncea cine eşti ?

Omul din kimonou îşi duse iarăşi degetul la buze.

— De unde ai colierul meu de perle ? Pentru Dumnezeu, vorbeşte !

Tom îşi puse degetul la gură, arătînd Idei Fredson pe Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, cari se reîntorceau în cabaret. El o lasă patronilor, cari nu găsiră cuvinte să-şi arate bucuria că Ida Fredson revenea.

-— Nu mai sînt doamna Hamilton, scumpii mei prieteni ! Am venit la voi... să vă rog... vreţi să mă luaţi înapoi ?

Pe Li-Fung şi Wmg-Taî-Pu nu-i mai surprindea acum nimic, atîtea evenimente se acumulaseră în noaptea aceea, în taverna lor.

— Mi-era dor de voi... de cabaretul ăsta unde-am petrecut atîtea ceasuri de libertate, de veselie !...

Ida Fredson remarcă pe fruntea foştilor şi viitorilor săi patroni umbrele unei îngrijorări.

— Te primim cu cea mai mare plăcere!

— Pot să-ncep angajamentul chiar de astă-seară ?

— Unei regine nu i se refuză nimic ! răspunse Li-Fung, încîntat să angajeze un număr senzaţional, nevasta unui miliardar yankeu.

Costumul d-tale a rămas în dulap... aşa cum I-ai lăsat... Nu te aştepta decît pe d-ta! Va fremăta ca o floare de lotus, la reîntoarcerea rîndunicei sacre !

Dacă vrei, să mergem în cabina artiştilor să te îmbrăcăm !... De altfel, uite şi pe Cellino... Veţi face dansul de anul trecut!...

— Vă rog să nu-i spuneţi că sînt aici ! Vreau să-i fac o surpriză! zise Ida Fredson, retrăgîndu-se pas cu pas şi mtrînd în cabina spaţioasă, cu mai multe despărţituri, unde se îmbrăcau doamnele.

Scena de pîn-acum se petrecuse într-o boxă destul de întunecată. Dansatorul nu văzuse nici pe Arlette, nici pe cei doi bătrîni chinezi.

De altminteri, felul cum erau aranjate mesele, compartimentele şi paravanele, penumbra misterioasă din local, păstrau o discreţie favorabilă celor ce nu voiau să fie zăriţi. Era luminată numai estrada muzicanţilor şi, din cînd în cînd, cei cîţiva metri de parchet din mijlocul sălii, pe care se produceau dansatorii.

Din umbra lor, Li-Fung şi Wing-Taî-Pu nu ştiau încotro să se ducă : la Cellino, care trebuia să le aducă banii împrumutaţi pîn-acum, sau la Me-Ky, care să le dea amănunte asupra cheilor pierdute ?

Ei căutaseră în zadar, răscoliseră întreg subsolul şi nu găsiseră preţiosul inel, pe care erau înşirate descuietorile tuturor încăperilor din imobil.

Mai aveau o serie de chei, dar acestea erau în apartamentul lor, la poarta căruia, urcînd a doua oară, dădură peste un alt agent.

— *Circulez!* le spusese acesta, în momentul cînd încercară să pătrundă în propria lor casă.

Cu toată justificata lor îngrijorare — căci lucruri necurate se puseseră la cale — soţii Pickleston erau atraşi de strălucirea aurului care-i orbea întotdeauna. Cele cîteva sute de mii de franci împrumutate, subt teroarea ameninţărilor lui Cellino, îi interesau acum mai mult decît toate cheile paradisului, decît libertatea şi însăşi viaţa lor.

Şi de rîndul acesta, îi învingea lăcomia. Uitînd pericolele cari îi pîndeau, ei se repeziră la Cellino, ca o pereche de şoimi flămînzi.

XXXVI. PE CINE ARESTĂM ?

Văzînd pe bandiţi împreună cu dansatorul, Tom Sincler, cu paşi greoi, cu atitudinea omului care nu ştie precis unde vrea să se ducă, se apropie de Adelaida Protopopovna, care se retrăsese într-un colţ întunecat.

în acea noapte, detectivul nu vorbise încă, între patru ochi, cu logodnica lui.

Era o mare sforţare pentru el să se stăpînească. Inima îl împingea năvalnic spre frumoasa şi brava lui Sonia, mulţumită căreia se afla în viaţă în momentele acestea. Dar obligaţiile de poliţist îi recomandau cea mai mare prudenţă.

Trecînd, alene, din masă-n masă, oprindu-se, cîteva minute, la fiecare artist sau client şi rostind imaginare cuvinte

indiene, el ajunse şi la Sonia, pe care o binecuvîntă de cîteVa ori, cu bagheta magica.

— *Ţin-ţi-bin! Ra-ma-ka!... La-ka-mu!* făcea el, tare ; apoi începu să-i vorbească în şoapte, ridicînd glasul din cînd în cînd, ca să lanseze formule cabalistice. Dar nu scăpa din vedere nici uşa pe unde ieşise Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, ducînd pe Cellino şi nici pe Me-Ky, care sta cu ochii la detectiv, cuminte şi hipnotizat, într-un colţ.

— îţi mulţumesc, Adelaida Protopopovna!

Ce m-aş fi făcut ? în momentul de faţă, eram un cadavru plutitor pe Sena !

Li-Li-Co! Han-dar-gi! adăugă el, repede, căci se apropia un chelner. Iata-mă de o mie de ori mai îndrăgostit de d-ta !... Nu ştiu dac-am să mă pot plăti vreodată !

— Să nu mai vorbim de asta, Tom !... Mai bine spune-mi : cum stăm? Nu sînt obişnuită cu emoţiile astea... Cît o să mai aşteptăm, ca să pui mîna pe bandiţi ?

— *Ba-ya-bum1-ko-nok!...* făcea Tom, clătinîndu-şi chivără, la apropierea suspectă a unui alt servant chinez.

Apoi, cînd acesta se depărta :

— Răbdare !... sfătui el.

— Vremea trece. De ce întîrziezi ?... îl întrebă Sonia.

— Ce vrei să fac ?

— Să arestezi pe soţii Pickleston. Sala e plină de agenţi. Ce mai aştepţi ?

— I-aş aresta eu, dar aş vrea sa-mi răspunzi: unde sînt soţii Pickleston ?

Sonia nu înţelegea această întrebare. Se uită lung Ia Tom şi-i răspunse, simplu:

— Subt hainele lui Li-Fung şi-ale lui Wing-Taî-Pu.

— Eşti sigură ?

— Ce vorbă e asta ?

— Eşti sigură că cei doi chinezi sînt bandiţii căutaţi de noi ?

— Ciudată întrebare !

Adelaida Protopopovna nu ştia ce să mai creadă. Ce rost mai aveau aceste îndoieli ?

— După toate probabilităţile, ei sînt *l* Şi-apoi, d-ta singur mi-ai spus că le-ai dat de urmă !

— Şi eu cred că Li-Fung cu Wing-Taî-Pu nu sînt alţii decît Harry şi Malvina Pickleston. Dar n-am siguranţă de-

plină. De altfel, chiar daca aş fi complect convins de lucrul acesta, eu n-am mandat să-i arestez pe ei!

Alt semn de întrebare, pe obrazul tinerei cîntăreţe.

Detectivul îi explică :

— Eu am venit aici să pun mîna pe o ceată de bandiţi, cari vor pleca din aceasta casă cu obiecte furate patronilor.

Trebuie să prind pe hoţi asupra faptului. Aştept, dar, să se continue tîlhăria ! Altă misiune n-am în noaptea asta !

— Nu te mai înţeleg, Tom, exclamă Sonia, împreunîndu-şi mîinile. Ce rost aveau, atunci, toate aceste pregătiri ?

— Ai să mă înţelegi foarte bine cînd se va întâmpla lucrul. Mi-am luat toate măsurile.

Pe cei doi criminali americani nu-i voi putea aresta decît in momentul cînd va vorbi vocea sîngelui, adică atunci cînd David, fiul lor, îi va recunoaşte. Dar îi voi mai putea aresta în momentul cînd aceiaşi criminali americani, încolţiţi din toate părţile, îşi vor arunca deghizamentele de chinezi, vor lua valizele pregătite şi vor căuta să fugă pe una din ieşirile secrete, unde îi pîndesc agenţii mei. în felul acesta, mi-am ţinut vorba dată prefectului poliţiei...

— Ce i-ai spus prefectului ?

— *Ki-lo-ma! Ha-ra-ki-ri!* răspunse Tom, aprinzînd steluţa din vîrful nuieluşei.

Cînd fu încredinţat că nu-i ascultă nimeni, el se explica

— Prefectul Parisului, căruia i-am cerut ajutoarele necesare să fac o descindere în „Taverna Chineză", mi-a recomandat o extremă delicateţă faţă de patroni.

„Li-Fung şi Wing-Taî-Pu — mi-a spus el — aduc mari beneficii fiscului, prin taxele pe cari le plătesc şi sînt devotaţi Siguranţei Generale, căreia îi furnizează excelente indicaţii asupra americanilor bogaţi, în trecere prin Paris.

De aceea chiar, prefectura poliţiei închide ochii asupra lucrurilor ce se petrec în etajele superioare ale clădirei. Printre morfinomani, jucători de cărţi şi toată pleava internaţională care se adună în saloanele lor orientale, au fost identificaţi cîţiva escroci cosmopoliţi, cîteva spioane periculoase. Li-Fung ne furnizează o pradă excelentă, aşa că, te rog, poartâ-te cu el cum vei putea mai bine '."

Am răspuns prefectului că intenţia mea este tocmai să-1 servesc pe onorabilul chinez, arestînd pe cei ce vor să-l jefuiască : doi bandiţi americani şi complicii lor.

Aşadar, scumpa mea, eu nu pot să arestez venerabila pereche chineză, ci banda care a venit să-i prade. Cînd Harry şi Malvina Pickleston, îmbrăcaţi în paşnici burghezi, vor încerca să se strecoare cu bijuteriile şi banii furaţi nevinovaţilor Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, cine m-ar putea împiedica să-i iau de ceafa ? M-ai înţeles ?

Adelaida surîse afirmativ. Planurile lui Tom Sincler erau foarte complicate. Ea nu va vedea deznodămîntul, dar avea neţărmurită încredere în logodnicul ei.

— îl voi pune în practică numaidecît ! o asigură detectivul, ridicîndu-se de la masa ei şi trecînd la David Pickleston.

— Bordeaux 333, urmează-mă !

Subinspectorul îşi urmă şeful în camera destinată poliţiei.

— David Pickleston, momentul hotărîtor se apropie! Dintr-un moment într-altul, vei fi faţă-n faţă cu părinţii tăi. Vom vedea dacă-i vei recunoaşte, dacă ei te vor recunoaşte. Vom vedea pînă la ce punct ai devenit om de treabă sau ai rămas complicele lor. Vom vedea dacă sentimentele taie filiale vor fi mai puternice decît sentimentele de stîlp al societăţii. Vom vedea dacă-mi vei da mie ajutor sa-i arestez sau dacă-i vei ajuta pe ei sa scape !

— îmi pare rău, Tom Sincler, că n-ai încredere în mine. îmi pare rău că nu ştii să citeşti în suflete, ca să vezi ce convins sînt de misiunea mea ! îmi pare rău ca ţi-ai închipuit un sigur moment că voi trăda societatea, în beneficiul unor duşmani ai societăţii! îmi pare rău că nu crezi în posibilitatea de renaştere a unui om pe care părinţii săi l-au aruncat pe calea crimei, in loc să-i dea o educaţie aleasă şi să-1 facă util societăţii.

— îmi pare rău că am crezut toate acestea, Bordeaux 333 ! replica inspectorul. Vom vedea !

Deocamdată, dezbracă-te de hainele de marinar, spala-te pe mîini şi fă-te alb ca inocenţa. Caută sa-ţi potriveşti părul şi să ai aceeaşi expresie ca-n ultima zi cînd te-ai văzut cu părinţii tăi. Vreau ca asemănarea cu fiul lor să-i izbească din primul moment.

— N-aş putea sa ştiu cine sînt părinţii mei, cum vor fi îmbrăcaţi ?

— Nu ! răspunse Tom Sincler, hotărît.

— De ce ?

— Ai avea emoţii inutile. Interesul nostru nu este să. te trădezi tu ! Vreau să se trădeze ei, ai înţeles ?

— Am înţeles! se înclină Bordeaux 333, care, dădea, încă o dată, dovadă de tact, discreţie şi disciplină.

— Aşteaptă-mă aici! ordonă şeful, trecînd în tavernă şi urcîndu-se pe estradă. Acolo se făcu mai mic decum era, se ghemui, ca să pară Me-Ky.

XXXVII. CHLL.'NO PLĂTEŞTE

în vreme ce Tom Sincler vorbea cu Adelaida Protopopovna Baltazarovici, apoi cu David Pickleston, următoarea scenă se petrecu într-o cameră învecinată, între Allen Preston şi soţii Pickleston.

— Daţi-mi mîinile, daţi-mi mîinile să vi le strîng şi să vă mulţumesc, dragii mei prieteni ! spunea Allen Preston,. zis Cellino, zis Jim Parker.

Iluminat de o fericire supraomenească, dansatorul avea în ochi beţia omului care a dat lovitura la bacara şi nu-şî poate stăvili optimismul şi generozitatea... Li-Fung şi Wing-Taî-Pu cunoşteau acest gen de exuberanţă, căci în trfpoul lor, văzuseră mulţi triumfători, la sfîrşitul unei partide.

— Ah, scumpii mei, cum să vă arăt recunoştiinţa mea ? Am jucat cu banii voştri, am cîştigat tot ce pierdusem pîn-acum, mi-am plătit datoriile de la club şi mi-au rămas şi trei sute de mii de franci ! Daţi-mi voie să împart acest cîştig cu voi !

Cei doi chinezi se felictiau că împrumutaseră pe un băiat aşa de drăguţ. Nici nu-şi mai aduceau aminte tonul cu care le ceruse Cellino banii, revelaţiunile şi ameninţările lui.

Dansatorul începu să scoată bancnote din toate buzunarele şi să le pună pe masă. Cu fiecare bilet de o mie pe care-l primeau, cei doi tîlhari recăpătau încredere în norocul lor, uitau de primejdiile ce-i înconjurau, de vizitele suspecte, de paznicii puşi la toate etajele... Nu putea să apună steaua lor cea buna, tocmai cînd surprizele plăcute veneau ca nişte

-arhangheli, la casa lor. Inima le creştea de bucurie, ochii Ii se dilataseră. îşi frecau mîinile şi săreau în sus.

— Eşti un înger! zburda Li-Fung, entuziasmat.

— Eu totdeauna am spus că Cellino e un băiat cinstit, o inimă de aur ! complecta Wing-Taî-Pu, care, cu o oră înainte era cît p-aci să-l trimeată printre serafimi.

Allen Preston număra mereu. Era fericit că va putea respira în voie, scăpat de datoriile de onoare ; jura că nu va mai pune mîna pe o carte de joc în viaţa lui !

El întinse patronilor grămada cea mai mare de bancnote...

— Poftim !... Poftim întîi banii d-voastră! Vă rog să-i număraţi... Poate c-am greşit!... Ce mă făceam eu, dacă nu-mi dădeaţi ? Eram un om pierdut!

Allen Preston, fiul savantului Preston, rivalul lui Edison, nu mai putea ieşi în lumea bună. Acum am un credit nou, sînt un perfect gentilom...

După ce chinezii îşi luară dreptul, surîsul li se mai micşoră. Aşteptau cîştigul. Numărîndu-le 150 000 franci, partea lor, Jim Parker avu imprudenţa să le spună :

— Ce fericită era scumpa mea mamă, cînd m-a văzut la club cu atîtea parale... Mai ales că pierduse totul, săraca ! I-am trecut şi ei două zeci de mii de franci să se refacă.

Wing-Taî-Pu luase toţi banii şi deveni severă :

— în cazul acesta trebuie să ne mai dai zece mii de franci!...

— Nu înţeleg!... zise Cellino, dîndu-se cu un pas înapoi.

Li-Fung îi explică în chipul cel mai amabil :

— Ai dat venerabilei tale mame douăzeci de mii de franci. Din cîştig, nu-i aşa ?

— Desigur că din cîştig î

— Prin urmare, i-ai dat zece mii de franci din partea care ni se cuvenea nouă. E foarte simplu, nu ?

— Aveţi dreptate. Poftim încă zece mii de franci !

— Să trăieşti, Cellino! exclamară într-un glas, cei doi falşi chinezi.

Apoi începură să-l binecuvînteze pe rînd:

— Cerul să te răsplătească !

— Şapte pagode să-ţi primească sufletul şi trei fete de dragon să te scarpine în cap, pe lumea cealaltă.

— Nouă mandarini să-ţi gîdile tălpile!

— împăratul Japoniei să-ţi lustruiască ghetele T
— Brahma şi Confucius să te spele în urechi!
— Vişnu şi cu Zaratustra să-ţi calce pijamaua !'
Copleşit de atîtea urări, Cellino le spuse, rîzînd'::
— Destul ! Destul !...
Apoi le mai mulţumi o dată şi dădu să iasă, ca să se ducă în cabina artiştilor şi să se îmbrace pentru dans. _
în prag n-avu de lucru şi se reîntoarse, ca să fie şi mai agreabil patronilor :
— Băgaţi de seamă. Tot ce v-am spus acum doua ore e adevărat... Poliţia e pe urmele voastre.
Nu ştiu cine dracu ie-a spus ca nu sînteţi chinezi..._ că ţineţi cea mai ticăloasă spelunca din Paris şi că v-aţi schimbat sexul !
Eu vreau să v-arăt că sînt prieten adevărat şi vă atrag, atenţia. Băgaţi de seamă !

Generosul dansator ieşi, fluierind. Cei doi bandiţi reveniră ia realitate. Tot cheful le pierise. Nu mai era de glumit, împărţiră banii aduşi de Cellino, ca să aibă asupra lor, fiecare, în caz de fugă precipitată. Apoi, compunîndu-şi un surîs de circumstanţă, trecură iar în tavernă şi se urcară pe estradă, în căutarea lui Me-Ky. Pe inimă le căzuse ca un nour. Acest nour arunca pete mari de umbră pe sufletul lor. înveselit cîteva minute de neaşteptatul cîştig.
De acolo, de sus, aruncară încă o privire — poate ultima, privire — asupra saloanelor, boxelor, meselor şijampioaneior... Toate aveau un aspect neobişnuit, jalnic. în loc de cîteva sute de yankei eleganţi şi femei decoltate, cari destupă sticlă după sticlă, vărsînd şampania în valuri de frenezie, văzură vreo douăzeci de poliţişti, în fracuri împrumutate. Unul bea un sfert de apă de Vitei, altul sifon cu lămîie, al treilea se lupta cu o sticlă de bere.
Toţi erau trişti, preocupaţi. Linul singur era vesel şi cerea coniac cu gheaţă.
Uitîndu-se la ei ca la o ceată de barbari ce le invadaseră casa, Harry şi Malvina, îşi strîngeau pumnii, înfigîndu-şi unghiile-n carne.
— în definitiv, nu găsesc francezii aceştia că sînt indiscreţi ? îşi spuneau, în acelaşi timp, în gînd, soţii Pickleston...
Sîntem doi bandiţi extraordinari. Foarte bine !

Dar ne-am făcut toate crimele la noi acasă, în Statele Unite. Ce-i pasă poliţiei pariziene de trecutul nostru?!
Chiar dac-am jefuit sau am omorît cîţiva oameni aici, nu erau de-ai lor, erau americani de-ai noştri. Ce-i priveşte lucrul acesta pe dînşii ? Noi avem hîrtii în regulă, plătim dările la vreme şi nu ne-am agăţat de nici un francez, pîn-acum !.„ Dimpotrivă, am făcut numai bine-n jurul nostru. Această năvală de poliţişti francezi este de o indiscreţie fenomenală, de un prost gust fără pereche!
Subtila pledoarie, cei doi tîlhari o făceau căutînd cu ochii pe complicele lor, Me-Ky.
— Domnule profesor, ia poftiţi... vă rog! se adresară ei omului cu kimonoul înstelat şi pe care-1 credeau servitorul şi unealta lor devotată.
Astrologul se ridică şi se apropie de ei, fâcîndu-se mic **Şi** cautînd să se menţină cît mai mult în umbră, ca să nu se vadă că e altul.
— _Ascultă-mă, Me-Ky, nu cumva şui tu ce-am făcut noi cu cheile casei ? îl întrebă Malvina Calmanovici, zisă Li-Fung.
Fachirul răspundea negativ, dînd din cap.
Li-Fung se căznea să-i explice, să-1 lămurească :
— Cînd am stins lumina, Wing-Tai-Pu a sărit pe Tom Sincler, nu-i aşa ?
— Da ! făcu, din cap, presupusul Me-Ky.
— Lai-Wo l-a apucat de mîini şi Wing-Tai-Pu l-a lovit cu cuţitul.
Fachirul aproba mereu, aplecîndu-şi chivără.
— Adu-ţi aminte, îi explica Li-Fung.
Cînd^ s-a agăţat Tom Sincler de mine şi vroia să mă trîntească, n-ai auzit un zgomot de chei ?
— Nu! făcu bonetul conic al vrăjitorului...
— Atuncea zgomotul de chei s-a auzit cînd îl dezbrăcăm noi de kimonou. Probabil, că-n vremea asta mi-a scotocit blestematul de copoi buzunarele !
— Da ! afirmă astrologul, fără să deschidă gura.
Susur-de-Izvor interveni :
— Să ştii că Tom ne-a furat cheile ! Ducă-se dracului, •cu ele cu tot, sa deschidă porţile iadului! Dar tu, idiotuie, dac-ai simţit ca te caută-n buzunare, de ce n-ai spus nimic ?

înainte de a-l arunca-n canal, trebuia să-l cauţi şi cu în buzunare, cap sec, ramolit bătrîn! zise Wing-Taî-Pu lui" Li-Fung.

Iar acesta răspune, bocindu-se :

— Cine să se mai gîndească la asta ! Grăbiţi, cum eram, să-l trimetem pe lumea cealaltă, nu-mi mai ardea de percheziţii !...

— Ascultă, Me-Ky ! zise Wing-Taî-Pu.

Cîte persoane erau în sala de opium ?

Cu cele două mîini răsfirate, veneratul Rama-Vişnu-Crişr.a-Muti arătă şapte degete.

— Adormite toate ?

— Aşa şi-aşa ! făcu profesorul din Calcuta, legănîndu-şi palma dreaptă.

— Mai du-te dracului şi nu mai tot făcea semne cabalistice ! îi zise Susur-de-Izvor, care începea să se enerveze;

Dar fachirul îşi duse degetele la buze, ca şi cum le-ar li spus:

— Nu mi-aţi dat ordin să nu scot un cuvînt, chiar dacă vorbesc cu voi ?

— Ştiu, ştiu, noi ţi-am poruncit să taci, dar acum poţi să ne răspunzi, fiindcă nu ne mai aude nimeni.

Cum Me-Ky se încăpăţîna să nu vorbească şi clătina mereu degetul, cei doi chinezi renunţară să mai scoată vreun cuvînt de la el.

— Dacă nu găsim cheile, sîntem pierduţi!... înţelegi, cu cheile acelea se pot deschide toate uşile ! Camera comorilor, etajul cu păpuşi, saloanele de opium, canalul gentilomilor, toate !

Dezolat, omul cu chivără înstelată îşi împreună palmele de trei ori, ca şi cum ar fi spus :

— Vai! Vai! Vai!

— Băiete, să ştii... Poliţia e pe urmele noastre. N'ai să scapi nici tu de ghilotină ! Prin urmare, fii gata. Strecoară-te prin canalul *B* în stradă, adu automobilul şi aşteaptă-ne la zece metri de poartă. Noi o să fim îmbrăcaţi de duminecă. O iei spre vilă. Ai înţeles ? Deocamdată, preumblare puţin prin sală, ca să nu dai de bănuit.

Tom Sincler dădu din cap şi coborî cele trei trepte ale estradei, ducîndu-se de la masă la masă şi făcînd semne-

cabalistice, cu vergeaua miraculoasă. Ştia ce trebuie să ştie. Banditii îşi pregăteau fuga, exact cum prevăzuse el, prin al doilea canal, care o lua în direcţia contrară Senei şi răzbea într-un gang. Erau să se îmbrace în costumele cu cari se duceau dumineca la Fontenay-aux-Roses. Me-Ky ştia să conducă un automobil. Era principalul lor complice.

Li-Fung şi Wing-Tai-Pu îşi făceau socoteala cîţi bani au la îndemînă, ce bijuterii pot lua cu ei, în cazul unei dispariţii brusce. Bineînţeles, această perspectivă nu le prea surîdea, dar n-avea încotro. încercau să se consoleze :

— Dacă ne-am speriat degeaba, nu-i nimic. Mîine ne reîntoarcem şi aducem un lăcătuş să deschidă toate uşile, să ne facă alte chei.

Dar dacă, într-adevăr, au dat de urma noastră, atunci e mai bine să ne pierdem urma şi lipsim un an, doi chiar dacă imobilul nostru va fi locuit de alţii, ne reîntoarcem, subt alte haine, şi punem mîna pe comorile de subt canal. Acolo nu-i trece nimănui prin cap să le caute.

— N-ar fi bine s-o ştergem de pe-acum ? întrebă femeia.

— De ce ?

— Pentru mai multă siguranţă. De ce s-aşteptăm pînă la ultimul moment ?

— Să fugim, ca iepurii, înainte de-a fi dat lupta ?

Ar însemna să ne dăm singuri de gol. Dacă există vreo -bănuială împotriva noastră şi pierim, poliţia va fi sigură cine sîntem. Dacă stăm pe loc, poate că-şi muta gîndul să ne mai plictisească.

— Dar dacă are să fie prea tîrziu ?

— Nu e niciodată prea tîrziu. De altfel, eu cred că primejdia a trecut. Nu vezi ce mutre de idioţi au agenţii de pe la mese ? Omul care ţinea în mînă capătul tuturor firelor, nu mai este printre ei. Tom Sincler e pe lumea cealaltă, iar subalternii săi nu maii ştiu încotro s-o ia. La cea «dintîi mişcare, îţi fac eu semn !

— în orice caz, noi să fim gata !...

— Gata, gata!... răspunse Harry, enervat de laşitatea soţiei sale, atît de curagioasă, de obicei.

XXXVIII. TEMPLUL LUXURII

Soţii Pickleston mai inspectară o dată imobilul. Pe scări nu veghea nimeni, dar fiecare încăpere era păzită de un poliţist. Cei dinăuntru nu-şi dădeau seama de ce se întîmplă. îşi vedeau de patima, de viciul lor, în linişte ; ploaia care continua să mitralieze ferestrele şi acoperişul era un excelent pretext, pentru ei, să nu se gîndească la plecare. De altfel, casa era mobilată nu numai cu lux, dar avea tot confortul unui hotel de mîna-ntîi, era aprovizionată din belşug pentru zile întregi, ca o cetate care se teme de un asediu.

Fiecare apartament era prevăzut cu bufet, cameră de toaletă, telefon, radio, aşa că nici o nevoienu silea pe oaspeţi să-şi grăbească plecarea. Saloanele comunicat între ele prin uşi capitonate, acoperite cu draperii. Cei cari aveau treaba în oraş puteau telefona, fără însă, sa fie ei chemaţi la telefon. Exista şi o bibliotecă, ziare, cărţi, dar_ nu le consulta nimeni. Era transatlanticul senzaţiilor violente, acest palat, nu un sanatoriu... Cei cari pierdeau la jocul de cărţi treceau în camera cu stupefiante. Cei moleşiţi de dragoste sau de cocaină se trezeau după cîteva ore şi se aşezau la masa de bacara sau de pocher.

în asemenea condiţii, era foarte uşor lui Harry Pickleston să-şi jefuiască, la aceste mese, clienţii, Nu, însă, la masa cea mare. Acea masă trebuia să fie virtutea însăşi, un model de corectitudine, un ospăţ virginal. Dacă, la *chemin-de-fer,* oaspeţii jucau între ei şi unii pierdeau iar alţii cîştigau ; dacă la bacara, bancherii şi ponţii erau oameni bogaţi, **cari** îşi lua unii altora banii, în mod cinstit, — în schimb, partidele de pocher erau compuse din clienţi naivi şi complici ai patronilor. Aici putea opera în toată voia, echipa de măsluitori, în solda lui Li-Fung.

Bacara, *chemin-de-fer* se jucau în perfectă ordine, cu '!> eleganţă care întrecea pe-a celor mai aristocratice cluburi^ Crupierii erau de-o distincţie desăvîrşită. Caniota — mai mică decît oriunde. Cărţile noi — abondente, mereu reînnoite, personalul de serviciu — respectuos şi tăcut.

Graţie aristocraticei atmosfere care domnea pe altarul principal, acest tripou clandestin îşi făcuse o reputaţie fără

pereche ; cei mai mic incident nu venise să arunce o umbră de îndoială asupra perfectei regularităţi a tocului. Nu se pierdeau averi în mod bizar, nu cîştigau numai, anumite per- •cane, nu era nimeni jefuit, nimic suspect nu întuneca prestigiul acestei case discrete şi elegante, unde aveai tot confortul marilor cluburi, plus un mister, o atmosferă de Orient, de familiaritate, de totală desfătare, o evaziune din realitate, r- complicitate şi o nobilă ignominie, pe care străinul exotic n-o pate găsi în alte localuri din Paris.

Prestigiul sălii de bacara era foarte propice hoţiilor cari se practicau la numeroasele mese de pocher.

La fiecare partidă, luau parte cel puţin doi oameni ai Iui Harry Pickleston. Foarte eleganţi, cu aparenţe de diplomaţi în retragere sau prinţi exotici, aceşti complici jucau foarte modest la bacara, căci n-aveau voie de la Pickleston, să piardă mult; ţineau însă în faţa lor teancuri mari şi ispititoare de bancnote şi fise.

Păreau ponţii cei mai importanţi. Nu remarca nimeni ce puţin mizau. Nu se cunoşteau între ei, niciodată. Erau recomandaţi unu! altuia de clienţi serioşi. Propuneau partide sau primeau propunerile ce li se făceau, uitîndu-se la ceas, cu aerul omului care se lasă greu, fiindcă a cîştigat prea mult la *chemin-de-fer* şi nu-1 mai interesează o oră de inofensiv pocher. Se făceau prezentările. Se schimbau grupurile. Cărţile, totdeauna noi, le desfăceau alţii, nu oamenii lui Pickleston. Aceste cărţi erau fabricaţie proprie, pentru uzul localului, dar semănau mult cu cele din comerţ. Felul cum se terminau romburile de pe dos, la margine, lîngă dunga aurie, indica ce carte ţine jucătorul în mînă. Ochii isteţi ai escrocilor cunoşteau, dintr-o aruncătură de priviri, jocul fiecăruia şi, în felul acesta, oaspeţii de marcă ai tripoului clandestin erau pradă sigură măsluitorilor. Cel mai abil cunoscător nu s-ar fi putut plînge că a fost trişat, fiindcă nici o aparenţă de escrocherie nu se rătăcea printre degetele fine ale partenerilor.

Printr-un limbaj special, escrocii îţi anunţau cartea unul celuilalt, urmînd ca acela care avea un joc mai mare să dea lovitura.

După cum în asasinatele sale, Harry Pickleston evita violenţa, pumnalul, browningul, tot ce putea lăsa urme, tot aşa, în felul său de a fura pe jucătorii de cărţi, era simplu,

inedit. Trucul cu aranjarea pachetului nu se mai practică nici la pensioanele de fete. înlocuirea mecanică, a *„sabot-ului",* pus în mijlocul mesei, pe un cilindru cu două jumătăţi, fusese, de asemeni, descoperită.

Nu mai avea nevoie nimeni să stingă lumina, pentru o secundă, în care timp cilindrul să se învîrtească şi să aducă, pe masă, jumătatea cealaltă, unde se afla un pachet aranjat din vreme.

Nu mai era la modă nici servitoarea ce intră cu o tavă încărcată şi o răstoarnă, spre surpriza şi spaima jucătorilor, cari întorc instinctiv capul şi lasă pe stăpînul casei să-şi aplice scamatoria.

Nici semnele făcute pe cărţi cu o cerneală simpatică, citită numai prin ochelari de-o anumită culoare, nu se mai practicau.

Toate aceste nevinovate meşteşuguri aparţin Europei secolului trecut.

Soţii Pickleston, adoptaseră mijlocul cel mai iscusit şi mai necunoscut, care se practica în oraşele Statelor Unite. Ca şi în celelalte „întreprinderi" ale lor, ei lucrau simplu, cu sînge rece, cu supremă eleganţă.

Subalternii lor — aventurieri internaţinonali — erau angajaţi cu destulă greutate, cercetaţi, educaţi, ca să fie cît mai prezentabili. Ei erau controlaţi, la rîndul lor, de inspectori secreţi ai lui Harry, cari jucau la masa lor şi raportau patronului sumele cîştigate şi maniera mai mult sau mai puţin distinsă, cu care se comportau aceşti gentilomi de ocazie. Tragerea pe sfoară a marelui şef era imposibilă. De altfel, la sfîrşitul jocurilor, levantinii, sud-arrtericanii sau circazienii din solda lui Li-Fung, ca sa nu plece cu bani cari nu le aparţineau, erau cercetaţi minuţios, asemeni negrilor cari lucrează în minele de diamante.

Ei se ştiau spionaţi, ştiau că nu pot să tragă pe sfoară diavoli de teapa chinezilor Wing-Tai-Pu şi a bărbatului ei mărunţel, cu ochi de veveriţă şi glasul de capră sentimentală, Mister Li-Fung. Se purtau corect, ca să nu-şi piardă locul. Se mulţumeau cu un sfert din cîştigul fiecărei nopţi, ceea ce reprezenta o sumă respectabilă. Mulţumită acestor venituri, ei puteau să trăiască peste zi, ca nişte perfecţi oameni de lume. Epave ale aristocraţiei internaţionale, cu nume

sonore, cu maniere distinse, ei frecventau societatea cea mai aleasă şi n-ar fi bănuit nimeni cum îşi cîştigau existenţa.

Pe lîngă aceşti aventurieri cu mîini fine, tremurătoare, cu figuri ce trădau strămoşi glorioşi şi purtau stigmatul sfîrşitului de rasă, soţii Pickleston mai aveau, ca angajate, femei exotice, frumuseţi stranii, venite din toate periferiile bătrînului continent. De la blonda-cenuşie din Extremul Nord, pînă la bruna languroasă de pe malurile Mării Caspice, trecînd prin florentina cu păr roşcat sau napolitana cu ochii de somnambulă, din filmele de-acum douăzeci de ani —, toate genurile de conchistadoare, venite să se realizeze în metropola Europei, se perindau printre miliardare americane autentice, printre spaniolele planturoase, marchize bogate şi dame de onoare în degringoladă. în surdină, paradisul de pe cheiul Senei, amnsese legendar, în cîteva luni, numai, pe tot globul civilizat.

Li-Fung împrumuta pensionarelor sale blănuri rare, şaluri scumpe, briliante grele, coliere neverosimile, în bogăţia lor veritabilă. Aceste funcţionare ale viciului, purtau bijuterii furate odinioară în Statele Unite şi transformate în Europa, ca să nu fie recunoscute ; corpurile lor splendide treceau, goale şi majestuoase, în penumbra aromatică a misterioaselor alcovuri. O mască de mătase neagră le ascundea ochii şi nasul. Erau, incontestabil, cele mai distinse, mai viţioase şi mai tulburătoare preotese ale acestor mistere păgâne.

Se ofereau, lasciv, nababilor răsturnaţi în fotolii sau baroneselor din ţările balte, cari se pamau pe soiăie adînci şi moi, bete de alcooiuri tari şi de vise luxuriante.

Apoi se îmbrăcau în toalete strălucitoare şi treceau Ia mesele de joc, stimulînd pe cei decepţionaţi, provocînd pe cei ce cîştigasera mult, întreţinînd freneziile.

Toţi erau fericiţi, să fie remarcaţi de aceste neveste de maharajahi, regine ale finanţelor, încărcate cu giuvaeruri fabuloase.

în primele zile al tavernei sale pariziene, Harry Pickleston intenţiona să folosească şi personalul său artistic, în etajele de sus. El oferea sume înzecite gajului seral.

Dar, spre lauda lor, dansatoarele refuzară să exercite altceva decît profesiunea lor. Ele respingeau, cu un surîs, ofertele seducătoare ale patronilor.

în lumea, oarecum diiconsideratâ, a actriţelor, a artiştilor de varieteu, sînt virtuţi demne de cea mai onorabilă familie burgheză, un sentiment al familiei, al cinstei, al demnităţii, al disciplinei care lipseşte de multe ori celor din fruntea edificiului social.

însuşi Cellino, care pornise pe panta lunecuşului şi cunoştea atîta lume bogată, printre americani, înţelegea să-şi poftească prietenii în cabaret ca să consume şampania lui Li-Fung, dar n-ar fi admis niciodată să-i cea pradă fascinanţilor călăi, din apartamentele superioare. Fuziunea mult dorită de soţii Li-Fung nu se făcuse, între estrada muzicanţilor şi templul luxurii.

Contactul dintre sala de spectacol şi restul cladirei era tot mai rar. Din zece clienţi, abia unul dacă se aventura pe scările cu covoare groase şi lumini voalate.

Cu vremea, soţii Pickleston au trebuit să facă intrări separate. Ca faţadă, ei instalară, la etaje, cîte un prezicător, un astrolog, un chiromancian, bărbat sau femeie.

Toate mergeau de minune. Perfecţiuni neîncetate erau introduse. Spelunca avea un viitor strălucit.

întrucît clienţii se schimbau foarte mult, nu era nevoie ca jucătorii-complici, sau femeile fatale să se schimbe şi ele prea mult. Nu putea oricine învăţa meseria aceasta, care presupunea iizic distins, purtări amabile şi o perfectă cunoaştere a limbii engleze.

Se pare ca cei ce treceau pragul casei Li-Fung erau foarte mulţumiţi de senzaţiile încercate în numeroasele salone, căci vizitatorii sporeau, reputaţia „Tavernei Chineze'" se propaga, cu discreţie, de la Buenos Aires la Madrid, din Chicago ia Miinchen, din Sidney pînă-n Istanbul.

Toţi cei ce porneau spre desfătările clandestine ale Parisului, erau îndrumaţi spre grafologii, vrăjitorii, cititoarele în cafele, din anticamera saloanelor de luxură. Cheiul Senei, dincolo de Notre-Dame, însemna pentru ei, capitala suprema a rafinamentului.

E adevărat că industrializarea viciului, practicata cu atîta metodă la Paris, era mai puţin vizibilă în imobilul de li spatele lui Notre-Dame. Plutea ceva tainic, vaporos, o abundenţă şi o atmosferă de Extrem Orient, printre decoraţiunile şi mobilele autentice. Iar consumaţia, de la carnea de potîrniche pînă la cea omenească, de la şampanie pînă la morfină, era de prima calitate.

Fără îndoială, puţini din fericiţii jucători de cărţi plecau cu tot cîştigul lor, de Ia tripoul clandestin. Taxa de intrare, plata ghicitorilor, masa, şampania, celelalte consumaţii se achitau de obicei, cînd jucătorii îşi numărau beneficiile. Optimismul acelor clipe constituia momentul psihologic al preicntarii notei, foarte pipărate.

Bacantele, de asemeni, ştiau să extirpeze sume importante celor cărora le purtaseră noroc.

Iar nefericitul plecat de-acolo cu buzunarele doldora, era ameţit în taximetrul care-1 ducea spre casă şi jupuit ca un pui de găină de doi indivizi ce-l aşteptau pe scara propriei sale locuinţe. Bineînţeles că nu-i convenea nimănui să reclame : discreţia era obligatorie şi din partea lui Li-Fung şi din a clienţilor săi.

Tom Sincler cunoştea mai toate procedeurile din saloanele superioare ale tavernei, căci petrecuse multe nopţi acolo, sub felurite măşti. Identificase pe veritabilii milionari şi pe cavalerii internaţionali. Ştia din ce ţară vine fiecare nobilă preoteasă a amorului oprit, ce cazier are fiecare. Dar detectivul american îşi vedea de treabă, căci nu era de resortul său: poliţia de moravuri a Parisului e foarte ageră şi n-avea decît să se ocupe mai de aproape de tribulaţiile venerabililor chinezi Li-Fung şi Wing-Taî-Pu.

Ceea ce urmărea Tom era perfecta cunoaştere a topografiei imobilului, culoarele secrete, uşile invizibile, trapele.

Ca simplu muncitor, lucrase, de curînd, la nişte reparaţii, în subsol.

Ştia de cele trei bolţi subterane, de ieşirea secretă a casei, pe o stradă lăturalnică... Nu ignora nici existenţa comorilor peste care trecea apa canalului.

Calm, socotit, el pregătea în umbră, planul luptei din care trebuia să iasă învingător. Aliilor şi miilor de abilităţi ale soţilor Pickleston, el le opunea ingeniozitatea unei întinse inteligenţe şi experienţe.

Tom Sincler nu era poliţistul care, după amprente digitale şi forma picăturilor de sînge închegat, reconstituie o crimă. El numise „detectivi postumi" pe aceşti cercetători ai trecutului. Mijloacele sale de investigaţie erau altele. Nici nu

ţinea măcar să-şi facă un nume, să aibă o reputaţie de celebritate, căci pisica nu prinde şoareci, cînd are clopoţei.

Liniştit, visător, cu aspectul corect al unui om ca toţi oamenii, între comis-voiajor şi *sportsman,* el nu făcea jonglerii, nici excese de scamatorii clasice. Se deghiza numai cînd era absolută nevoie şi-şi privea meseria de la înălţimea preocupărilor sale estetice şi filosofice.

îşi luase toate măsurile şi totuşi, nu voia să dea foc fitilului care va face să exploadeze bomba, căci avea de făcut unele perfecţionări.

în primul rînd, îşi dădea seama ce gafă ar face el, un străin, arestînd, fără să aibă toate dovezile şi fără un succes total, o bandă pe care poliţia Parisului o ignora.

Cunoştea susceptibilitatea prefectului şi nu voia să-.i contrazică sentimentul de autoritate suprema, gelozia profesională, orgoliul naţional. Ca orice înalt demnitar al Republicei, eminentul şef al Siguranţei consilia subalternilor săi daca nu faimosul „mai ales, nu prea mult zel", cît mai puţin zgomot, cît mai puţin succes. Dacă Talleyrand, a rostit faimoasa fraza, nu el a inventat procedeul, care este de-o veche tradiţie regală şi imperială.

Tom Sincler cunoştea bine pe francezi, încă din vremea războiului. Ei fac lucrurile cu prudenţa, cu discreţie, după ce şi-au luat toate precauţiile necesare. Evită zgomotul, loviturile senzaţionale, întreprinderile grandioase, lăsînd literatorilor de mai tîrziu grija de-a amplifica faptele, de-a le da proporţii supranaturale. Celor care vor să vadă în ei romantici incorigibili, francezii le oferă copioasa lor literatură postumă. Şi în această privinţă, ei rămîn moştenitorii autentici şi unici ai admirabilei antichităţi elene.

(Autorul acestei povestiri nu-şi însuşeşte părerile lui Tom Sincler, despre care am spus, nu o dată, că era estet şi gînditor de la Boston şi poseda o solidă cultură clasică.)

Ceea ce-I interesa-n momentul de faţă pe inspectorul american era o confruntare bruscă a soţilor Pickleston cu fiul lor David ; el aştepta în taverna, reîntoarcerea celor doi bandiţi.

XXXIX. REÎNTOARCEREA FIULUI PIERDUT

Harry şi Malvina renunţară să pătrundă în sălile de joc, în camerele de stupefiante, în alcovurile zeiţei Venus. Renunţară nu din voia lor, dar fiindcă accesul le era interzis, toate uşile erau păzite de cîte un agent mai mult sau mai puţin mustăcios, cu bastonul petrecut pe după braţ. A doua oară încercară să intre in apartamentul lor de la etajul II şi fură împiedicaţi. Coborîră în subsol. Acolo, cel puţin, nu era nimeni. Căci nimeni nu bănuia existenţa etajelor subterane. Apa curgea prin canalul de rezervă. Deschizînd robinete, Harry mări cantitatea lichidului. Un vuiet puternic îi înştiinţa că roata rezervorului funcţiona bine. Coborîră în canalul principal, acela care acoperea bogăţiile şi unde bălăcise detectivul pe care-1 credeau mort.

Poate c-ar fi fost prudent să dea drumul apelor pe-acolo, ca să acopere bolta, pentru orice eventualitate. în cazul acesta, însă, n-ar mai fi putut pătrunde în coridorul *B,* care ducea, subt imobil, la ascunzătoarea valizelor cu bani şi a costumelor de burghezi parizieni.

Ei străbătură acest coridor *B,* destinat evaziunei. Verificară dulapul invizibil, practicat în zid. Toate erau la locul lor: haine, bani, bijuterii. Urcară scăricica de fier de la capătul coridorului, ridicară capacul care ducea în garaj ; din garaj, ieşeau direct in oraş. Toate funcţionau de minune. Găsiră inutil să deschidă poarta care dădea spre stradă şi să vadă dacă automobilul adus de Me-Ky era acolo.

Păcat. Căci dac-ar fi scos nasul în ploaia de afară, ar fi zărit, la dreapta şi la stînga uşii, cîte un individ cu glugă şi manta de cauciuc, care îi pîndea acolo, cu mîna în fundul buzunarului şi cu un revolver în mînă.

Foarte liniştiţi, siguri de ei, părăsiră bolţile umede şi reci, de subt pămînt şi intrară in cabaret, surîzători. Acolo nici o schimbare. Gaby şi Daisy dansau, pe estradă. Me-Ky era la locul său, lîngă muzicanţi, îmbrăcat în kimonoul înstelat şi cu tichia ascuţită pe cap. Marinarul roşcat se potolise şi sta la o masă din fund, împreună cu cellalt, mai batrîn. Numai matelotul negru nu se mai vedea. L-au dat

afară, probabil. Poliţiştii cascau pe la mese şi se uitau peste mese, unul la cellalt, îşi consultau ceasornicele. Nici o figura nouă. Ba da. într-o boxa, iată un domn tinar. Figura li se pare cunoscută. Li-Fung îşi duce mîna dreaptă la frunte, ca să vadă mai bine, dar, deodată, mîna îi cade pe inimă, care a început să palpite. Strînge puternic braţul lui Wing-Tai-Pu, care nu înţelege.

— Uită-te acolo !... gîfîie Li-Fung.

La rîndul său, Wing-Taî-Pu a tresărit. Cunoaşte prea bine acel obraz. E el, nu mai încape îndoială, e David al lor ! Ce caută aci r Cînd a sosit la Paris ?

Sînt trei ani de cînd nu l-au mai 'căzut. E fiul l^r, care-şi toarnă, încet, dintr-o butelie de vin negru. Va fi bănuind el, oare, în a cui casă se găseşte ?

Cei doi bandiţi nu mai înţeleg nimic. Această apariae a băiatumi lor, de care nu mai ştiau nimic, de ani întregi, ti pune pe gînduri. De ce s-a ivit tocmai în noaptea asta, poate ultima lor noapte de oameni liberi ?

Vederea unicului lor copil, emoţiile de pîn-atunci, prime]-dia care veghează la toate uşile, le-a muiat inima, a trezit în ei sentimente de cari nu se credeau capabili.

La urma-urmei, erau mai bâtrîni azi decît oricînd, aveau dreptul să fie mai înduioşaţi. întrebări pe cari nu şi le puseseră niciodată îi copleşeau acum.

Cît mai aveau de trăit ? Pentru cine adunau toate averile acelea, pentru cine îşi expuneau viaţa, h fiecare moment ? Criminalii răscoleau acuma primele lor gînduri şi sentimente omeneşti, cari le brăzdau sufletul întunecat, cu fulgere celeste.

Rezemat de toba mare, pe estradă, Tom Sincler le urmărea mişcările. Tresărirea lor, la vederea lui David, îi confirmă definitiv convingerea că cei doi falşi chinezi sînt bandiţii Pickleston. Pîn-acum, mal avea o îndoială. Mărturia celor ce-i surprinseseră — pe Li-Fung fără o mustaţă şi pe Wing Taî-Pu cu sînii de cauciuc — precum şi propriile sale constatări, puteau fi simple presupuneri. Nici obsesia de roşu şi verde, din decoraţia locuinţelor ocupate de Harry Pickleston la Cleveland, Chicago, New Yorg şi Paris nu era concludentă. Putea fi o simplă coincidenţă şi-atîta tot.

Ceea ce îl asigura total era această ezitare în faţa lui David Pickleston, acea subită schimbare a feţei şi a atitudinilor. Zîmbetul de circumstanţă le căzuse. Nu mai simţeau puterea de a sta aplecaţi, atenţi, ca nişte veritabili patroni de taverna chineză. Lucrul era prea important, ca să-1 domine ei. întîmplarea îi domina pe ei, acum, şi nu ştiau ce să facă. Aveau timidităţi de fecioară, candori de heruvim.

Se întrebau dacă trebuie sa se dea de gol, dacă David îi va recunoaşte, dacă e prudent să se ducă la el şi să-i ureze bun venit, ca la orice client.

Ca de obicei, instinctul mamei fu mai puternic.

Li-Fung se ţinea cu greu să nu se repeadă spre noul-venit, să nu-i vorbească ; mai stăpîn pe el, Harry Pickleston îşi îndemna soţia la prudenţa.

Amîndoi, trecînd din masa-n masă, aranjînd un pahar, dînd un ordin chelnerilor, surîzînd celorlalţi comeseni, se apropiară de ultimul venit.

Wing-Taî-Pu, cu vocea subţire, îi vorbi, în limba engieză:

— Gentlemanul e mulţumit ?

— Aveţi un vin excelent şi o muzică de primul ordin ! răspunse glasul atît de cunoscut.

La vibraţiunile acestei voci, care răscolea în ei amintiri şi emoţii de cămin pierdut, Li-Fung era gata să leşine. Mai lucid Harry avea impresia ciudată că pe acel om îl mai mirosise, de curînd ; emana din el ceva familiar şi recent ; nu era o prezenţa complect inedită, în acea seară. Deşi nu-şi mai arătase obrazul, azi, omul cel nou degaja un fluid pe care el, Harry Pickleston, îl resimţise, foarte de curînd. Banditul nu se înşela, fiindcă David Pickleston era acolo de vreo două ceasuri ; hainele, parul şi pielea îi erau îmbîcsite de aerul tavernei ; nu mirosea a ploaie şi-a răcoare proaspătă, ca un om ce vine de afară.

Copoiul fin care era Harry Pickleston nu putea să nu înregistreze, măcar în subconştient, această senzaţie.

Dar conştientul său îl făcu să se scuture, dînd această impresie, pe seama faptului că David, fiind copilul lor, era firesc sa degajeze o emanaţiune familiară. Dacă Malvina şi Hary erau aproape electrizaţi de apropierea lui David, liul perechei Pickleston n-avu nici o tresărire deosebită, venind în contact cu părinţii săi. Ingratitudinea copiilor e recunoscută, iar vocea sîngelui vorbeşte numai în cel care a dat, nu şi in cel care a primit sînge.

— Gentlemenul e de mult în Paris ?
— Am sosit aseară.
— De la New York ?
— Din Filadelfia...
— Pentru mai multă vreme ?
— O lună...
— Afaceri, probabil ?!

Tom Sincler urmărea, fără s-audă, convorbirea. își^ dădea seama că David, într-adevăr, nu era complicele părinților săi, că nici măcar nu-i recunoștea. Dar detectivul nu mai avea nevoie de mărturia subalternului său ca să fie sigur de identitatea celor doi bătrîni ticăloși. Se trădaseră singuri.

De la lucruri indiferente, întrebările treceau acum la precizări.

— Gentlemanul să nu se supere, dar daca-l întrebăm atîtea lucruri, o facem dintr-un viu interes...
— Poftim, vorbiți...
— Nu știu dacă gentlemanul a fost la „Taverna Chineză" din New York.
— Mă duceam, cîteodată...
— Ei bine, acolo veneau, în taină, doi buni prieteni ai noștri, un anume Harry și o anume Malvina.

Li-Fung își făcu ochii galeși, uitîndu-se la David.

— Vreți să vorbiți de părinții mei ?
— Da... da... ! aprobară, grăbiți, cei doi chinezi.
— Mă miră că d-voastră, niște oameni de treabă, aveați raporturi cu niște ticăloși de teapa lor...
— Părinții d-tale sînt niște oameni foarte cumsecade, David Pickleston ! interveni Susur-de-Izvor.
— Să-i ia dracu ! opina Adonis cel Alb — acum.
___Nu vorbi așa, nu vorbi așa ! se scuturară chinezii de contrabandă...
— Niște ticăloși ! Din pricina lor am ajuns eu pickpocket, acuzat de crime pe cari nu le-am comis, urmărit de poliție, condamnat la moarte.

Din fericire, m-am făcut stîlj> al_ societății — și nici nu mai vreau s-aud de ei... Dracul să-i ia !

— Am putea ști unde se află acum bunii noștri prieteni ? întrebă Wing-Taî-Pu, insinuantă.

Bănuind agenți secreți, cari vor să-l iscodească, bănuind în același timp și complici ai bandiților, puși să ia informații, David răspunse :

— Am aflat tocmai ieri că se găsesc la Holywood. Joacă într-un film de circ. Știți că tata a fost ridicător de greutăți, iar mama călăreață. S-au reîntors la meseria lor. Sînt cam bătrîni, dar, cum știu să se grimeze la perfecție, poate să le reușească... S-o vedem și p-asta !

•— Așadar — continuă Li-Fung, privindu-l languros, cu tremolo în glas — nu ți-e dor de ei ? Sentimentele d-tale filiale nu vibrează la amintirea celei care ți-a dat viață... căreia i-ai supt laptele ?

— Lapte de pisică, de lupoaică, de urangutan ! răspunse el, cu scîrbă, scuipînd într-o parte.

Strîmbătura aceasta îi amintea ceva, lui Li-Fung. Ceva recent, de care nu-și dădea seama.

Avea impresia că mai trăise, foarte de curînd, acea scenă și nu putea să-și dea seama. într-adevăr, mimica dezgustată a lui David Pickleston, căutînd să elimine din măruntaie suvenirul hranei materne, era aceeași cu care, mai adineaori, respinsese limonada oferită de Tom Sincler și preparată de aceeași persoană care-l alăptase.

— Cu dumneata, soții Pickleston s-au purtat bine, foarte bme ! mai zise Li-Fung.

— Se cunoaște că sînteți chinezi ! Am auzit că la voi în țară, părinții își cresc copiii în respectul moralei și al legilor. Pe mine m-au învățat, de mic, să fur... M-au aruncat pe drumuri ca pe un cîine jegos. Abia aștept să-i văd apărînd în filmul lor, ca să mă duc să-i fluier, la toate cinematografele !

Pe măsură ce se înverșuna împotriva soților Pickleston, David polițistul simțea crescînd în el un semizeu. Puterea de-a se dezbăra de cel mai vechi, mai puternic dintre sentimente, legătura dintre copii și părinți, făcea din el un ales, o forță.

Tot ce era uman într-însul, pierea, ca să lase loc virtuților olimpiane. Sensibilitatea era înlocuită prin conștiință. Idealul gînditorilor ! Numai dezbărat de afecțiunile tale

proprii, poţi servi umanitatea. A fi inuman cu tine însuţi, e singura posibilitate de-a fi drept cu ceilalţi. Ascensiunea morala a lui David Pickleston se efectua ir. mod vertiginos.

Vom vedea, în curînd, cum această dezrobire de orice afecţiune de orice gratitudine, l-a făcut pe fostul pickpocket să se întoarcă la un moment dat, împotriva lui Tom Sincler, însuşi culpabil faţă de societate. David Pickleston realiza perfecţiunea morală cu o viteză neliniştitoare.

— Ah, copiii ! Copiii ! făcea Li-Fung, bătîndu-şi poalele kimonoului.

De unde ştii că părinţii d-tale nu se gîndesc la d-ta cu dragoste ***i*** ! De unde ştii că n-adună averi, ca să te facă omul cel mai bogat din lume ? !

— Ha ! Ha ! Ha ! izbucni David, rîzînd falş.

Parcă-i văd, săracii de ei, muncind in porturi, cărînd pietre, căutînd aur în Alaska sau filmînd la Hollywood, pentru micuţul lor David ! Ha ! Ha ! Ha !

Susur-de-Izvor interveni, vorbind cu două voci, cînd subţire, cînd gros. Probabil că emoţia îi purta glasul, ca un ascensor, de la un etaj la altul.

— Să nu te mire, dacă, într-o zi, tatăl şi cu mama d-tale or să învieze din morţi şi-or să-ţi spună : „Ţine, David ! Casa asta e a ta, cu toate avuţiile dintr-insa ! Pentru tine am adunat milioane de dolari ! Pentru fericirea ta am tremurat noi, zi şi noapte ! David Pickleston, eşti regele moştenitorilor !..."

Bătrînul Harry spusese lucrurile acestea cu un ton profetic, cu o voce de dincolo de lume.

Emoţia revederei, paternitatea răscolită, teama de necunoscutul care urmează morţii, teama de poliţia care anticipează moartea îi muiaseră inima şi-i aduceau lacrimile în ochi. Tot aşa Li-Fung, adică Malvina. Se topeau de duioşie amîndoi. E drept că această slăbiciune venea şi din faptul că cele două fiare, cari plăteau un tribut de lacrimi voluntar, nu-şi cheltuiseră, în acea zi, provizia cotidiană. Această neglijenţă se răzbuna în acele ore, plină de evenimente, cînd aveau nevoie, mai mult decît oricînd, de sînge rece şi neînduplecare...

XI.. TRIBUTUL LACRAMILOR

în fiecare dimineaţă, de zeci de ani, soţii Pickleston adoptaseră o higiena .sentimentala pe care ar trebui s-o practice toţi cei ce nu vor să şovăiasca în lupta vieţii.

în loc de rugăciune, ei citeau *Tribuna Filadelfiei,* renumită prin necrologurile ei copioase şi patetice. •

Această veche gazetă publică zilnic între 4C—50 anunţuri mortuare, plătite de familiile defuncţiilor şi menite sa înduioşeze chiar inima unui leu sau a unei statui de piatra. Redactate de specialişti, necrologurile glăsuiau cam aşa :

„S-a dus buna noastră mamă, blîndeţea personificată, sufletul de aur : a pierit din mijlocul nostru şi nu va mai reveni. Sîntem nemîngîiaţi. N-avem destule suspine s-o plîngem, n-avem destule braţe s-o chemăm ! Adio, măicuţă iubită, adio, adio, adio !"

Sau :

„Soţul meu s-a dus. A murit în floarea vîrstei, prietenul vostru, sprijinul copilaşilor mei, camaradul fără pereche ; am rămas fără el ! Plîngeţi-1 daca mai puteţi, eu cad la pămînt zdrobită de durere şi nu mai pot nici să gem, nici să-i mai chem. Aş vrea să mor cît mai curînd, să plec după dînsul, să ne vedem în eternitate..."

Cele mai înduioşătoare, însă, erau anunţurile cari vesteau moartea copiilor şi cari, vorbind de îngeraşul zburat, de unica mîngîiere, de speranţele apuse, atingeau culmi de lirism tragic pe care le-ar îi invidiat şi autorii antici.

Această publicitate postumă şi tapagioasă făcea ravagii în Filadelfia. Articolele erau mult mai lungi şi mai mişcătoare decît în reproducerea noastră.

Textul era garantat de administraţie că nu se va repeta mai des decît la trei luni o dată, aşa că de cincizeci de ori înmulţite cu nouăzeci de ori, aveai impresia de inedit, parcurgînd *Tribuna Filadelfiei.* Abonaţi credincioşi ai acestei publicaţii, Hary Pickleston şi Malvina Calmanovici citeau în fiecare dimineaţă necrologurile şi plîngeau cu hohote fierbinţi pentru fiecare mort.

Tot ceea ce era afecţie în inima lor se scurgea pe căile lacrimogene şi astfel, cu povara duioşiei eliminată pentru o zi, ei puteau alerga spre crimă sprinteni şi cu sufletul îm-

păcat. Dacă ar fi cheltuit provizia de lacrămi a acelei zile, soţii Pickleston n-ar fi vorbit cu atîta patos şi_ n-ar fi dat de bănuit gentlemanului din faţa lor. Acesta îi readuse la realitate :

— Uite ce e. Dacă v-aţi îmbătat cu opium şi v-au apucat visele, culcaţi-vă şi daţi-vă drumul ! Eu am alte treburi acum !...

Insistenţele celor doi patroni ai „Tavernei Chineze" **începeau** să fie suspecte. Anumite inflexiuni din vocea lor, anumite gesturi, îi păreau familiare.

Fără să aibă aerul că-i examinează, trăgînd fumuri de **ţigare** şi uitîndu-se pe furiş, la ei, prin rotocoalele şerpuitoare, David începea să-şi dea seama că patronii cabaretului nu erau, numai, nişte simple cunoştiinţe ale părinţilor săi... Puteau fi ceva mai mult...

„Dacă această voluminoasă damă chineză ar avea mustăţi şi n-ar fi chineză, aş jura că este însuşi tatăl meu, Harry Pickleston.

Iar dacă acest moşneag mărunt n-ar avea mustăţi şi ar fi femeie, prinsoare aş face pe trei dolari că nu este altcineva decît Malvina Pickleston, născută Calmanovici, mama mea.

Cum autorii zilelor mele sînt nişte ticăloşi cari îşi schimba chipul după nevoie, ar putea să fie deghizaţi şi^ de rîndul acesta ; în faţa mea, n-am, în momentul de faţă, decît pe cei ce mi-au dat viaţa.

Lucrul acesta nu mă emoţionează peste măsură.

Nici o fibră a sentimentului filial nu zbîrnîie în mine. Cu un singur gest, aş putea să-i scap de arestare, de moarte. Dar n-am nici o poftă s-o fac. Ţin să dovedesc lui Tom Sincler că oficiul de stîlp al societăţii mă ispiteşte mai mult decît acela de fiu salvator. Să ascultăm ce spune tatăl meu, Hary Pickleston, pe care, ultima oară, l-am văzut cu mustăţi. Să ascultăm ce spune mama mea, Malvina, pe care ultima, oară am văzut-o fără mustăţi !

Pentru sănătatea mea morală, însă, pentru liniştea mea, pentru lealitatea faţă de Tom Sincler, eu nu sînt ţinut să ştiu, nici măcar în forul meu interior, că^ am fost pus _ în prezenţa părinţilor mei, pe cari nu i-am văzut de trei ani!"

Decepţionaţi de atitudinea unicului lor copil, falşii chinezi, renunţară să mai descoasă pe gentleman ; se retraseră.

cu discreţie, urîndu-i ca Brahma şi Confucius să-l aibă-n pază şi să-i facă netedă calea vieţii şi conştiinţa împăcată.

— Nu l-am luat cum trebuia ! mărturisi Li-Fung.

— Cum trebuia să-l luăm ?

— Să-i fi spus de-a dreptul: „Dragă David, eşti fiul nostru!"

— Nu vezi ce părere are despre noi ?

_— A vorbit aşa, la supărare. Dar, dacă ne-am fi descoperit de la început, surpriza i-ar fi dat pe faţă adevăratele sentimente.

— Nu cred. De altfel, este vreme şi pentru asta. Deocamdată, să scăpăm cu faţă curată de noaptea asta blestemată. Niciodată nu mi-au părut orele că trec mai încet !...

Cutreierat de un demon al acţiunei, dorind să grăbească mersul timpului, Wing-Taî-Pu se urcă pe estradă şi începu să strige, cu două voci, una foarte subţire, alta destul de groasă :

— Să cînte muzica ! Onorată societate, daţi-mi voie să vă ofer şampanie... Vreau ca noii clenţi ai cabaretului nostru, vreu ca scumpii mei artişti să-nchine un pahar în sănătatea noastră !

— Trăiască veneratul nostru patron Li-Fung !

— Trăiască adorata lui soţie Susur-de-Izvor ! exclamară artiştii, în cor.

Şampania curse din belşug. Artistele tavernei danţau cu poliţiştii. Gheaţa se rupea.

în vreme ce jazul javanez îşi relua laitmotivul favorit şi perechile lunecau pe parchet, Tom Sincler, îmbrăcat în kimonoul înstelat, ieşi din umbra tobei mari şi apucă de haină pe servantul Laî-Wo ; acesta ducea o sticlă de şampanie la masa celor trei poliţişti, din cari unul era femeie.

Tom îi făcu semn să stea pe loc şi-i luă frapiera, s-o ducă el.

—^*Kro-ko-d,a! Kro-ko-dil!* zise magul, aprinzînd steluţa din vîrful baghetei, deasupra capului celor trei poliţişti.

Atenţie ! Fiţi cu ochii-n patru asupra lui Li-Fung şi a lui Wing-Taî-Pu ! Subt nici un cuvînt să nu-i lăsaţi să iasă din boxa lor !

Apoi se duse la altă masă :

— *Bir-bum-dum ! Pe-li-kan !* Atenţie.

Fiţi cu ochi-n patru asupra marinarului de colo, piticul cu barbă roşie. Subt nici un cuvînt să nu se_mişte de la locul lui. Toţi chelnerii chinezi trebuie să^ stea jiici, nemişcaţi ! Şi pe marinarul cel bătrîn să nu-l prea lăsaţi să circule !

Tom Sincler se reîntoarse la Laî-Wo şi-i Jăcu semn să-l urmeze. Ieşiră prin fundul sălii. Urcară două etaje şi ajunseră la apartamentul patronilor. Agentul care se preumbla în faţa uşei se dădu la o parte, la un semn al detectivului şi-i lăsă să intre.

încăperea era slab luminată, cu lampioane.

La intrarea omului cu kimonoul înstelat, urmat de Lai-Wo, două umbre se ridicară din fotolii şi veniră spre dînşii, cu saluturi ceremonioase. Erau Li-Fung şi Wing-Taî-Pu. Laî-Wo, se frecă la ochi. Nu-şi putea explica această apariţie a patronilor săi. îi lăsase jos, cu un minut înainte şi-acum, Li-Fung şi Susur-de-Izvor erau în faţa lui, salutînd pe^ astrolog şi oferindu-i un scaun. „Cum urcaseră aşa de curînd şi pe unde intraseră ?" Iată ce se întreba servitorul-complice, neputînd să se dumirească.

XLI. EXPLICAŢII SENTIMENTALE

Să ne ocupăm de Ida Hamilton şi de Cellino, cari se îmbrăcau, pentru numărul lor.

O răpăire de castagniete anunţă că dansul spaniol se apropia. într-un elegant costum andaluz, Cellino ieşi din cabina bărbaţilor, îndreptîndu-se spre pătratul luminos din mijlocul sălii, căutînd, cu ochii, pe Miss Dorothy, care trebuia să iasă din cabina femeilor.

De bună seamă, era ziua surprizelor, căci, în locul obişnuitei partenere, apăru alta, cea de-acum un an.

— Pe sufletul lui Fenimore Preston, exclamă Cellino, e Ida Hamilton !

— Chiar eu sînt, vrăjitorule din Calcuta !

— Ce cauţi aici!

— Nu vezi ? Mi-am reluat costumul de dansatoare !

— Serios ?

— Foarte serios!

— Pentru cită vreme ?

— Sper că pentru totdeauna !

— Dar soţul tău ce-o să zică ?

— Treaba lui. Eu nu mai am bărbat! Sînt liberă !

Şi asta datorită d-tale, domnule astrolog ! Frumoasă cursă mi-ai întins, n-am ce zice !

— Iartă-mă, Ida, iartă-mă! A fost o nebunie ! N-am ştiut unde mi-era capul!

\ ăzînd că cei doi tineri discută, în loc să danseze, orchestra atacă, violent, dansul castagnietelor ; cei doi parteneri se aruncară-n lumina reflectoarelor şi-ncepură să-şi execute numărul cu pasiune, cu delir. Se iubeau mai mult cecît oricind...

Cînd mişcările_ dansului îi apropiau, ei continuau să-şi arunce întrebări şi răspunsuri. Toată lumea urmărea acest 30c. Boby Hamilton, deghizat în marinar bătrîn avea o poftă nebună sa se repeadă în mijlocul sălii, să oprească exhibiţia, valorificindu-şi drepturile de soţ legitim, pentru autorizare.

Dar cum era împreună cu Me-Ky şi cum poliţiştii aveau ordin expres, nu slăbeau din ochi pe cei doi mateloţi şi le ordonau, din sprîncene, să nu se deplaseze.

Din boxa lor, Li-Fung şi Wing-Taî-Pu contemplau, cu melancolie, tînăra pereche. Reapariţia Idei Fredson în cabaretul lor ii ducea cu un an în urmă. Amintirea unei vremi care-a trecut e, totdeauna, plină de tristeţă, mai ales cînd nu mai ai douăzeci de ani. Soţii Pickleston aveau, amîndoi de şase ori douăzeci de ani, plus un fiu care-i renegase cu cîteva minute mai înainte, plus ameninţarea unui atac concentric poliţienesc sau tîlhăresc. Melancolia devenea grijă şi suferinţă...

Adelaida Protopopovna Baltazarovici urmărea şi dînsa evoluţiile dansatorilor spanioli, îngrijorată de noua dispariţie a lui Tom, pe care-l văzuse ieşind cu periculosul complice ai patronilor, Laî-Wo.

— Si eu, care credeam că mă iubeşti !... reproşa Ida, partenerului ei.

— Te iubesc şi-acum, Ida, mă jur pe amintirea tatălui meu.

— Desigur, pînă ia o nouă capcană !
— Niciodată!... Jur pe fruntea căruntă a mamei mele !
— Ai şi o mamă ? Nu ştiam !
— Da ! De cînd nu mai am datorii, de cînd am câştigat ia cărţi, scumpa mea mămică m-a recunoscut, m-a luat în braţe... A primit, chiar, să-i împrumut douăzeci de mii de franci!
— Aş putea să ştiu cine e mama d-tale, Allen ?
— **Cine** alta decît venerabila văduvă a savantului Fenimore Preston, rivalul lui Edison ?
Dansul se sfîrşi. Aplauze !
Cei doi tineri ezitau să plece, să se dezbrace.
Mai aveau atîtea şi-atîtea să-şi spună !
Ei rămaseră în tavernă, în costumele andaluze şi, luînd loc la o masă umbrită, continuau să se explice:
— Venerabila mea mamă mi-a dat binecuvîntarea ei. După fapta mea de azi, această binecuvîntare mi-a uşurat sufletul. Dacă mă vei ierta şi tu, voi fi cel mai fericit dintre oameni !...
— Să te iert ? Dar uiţi ce-mi pregăteai!
— Ida, scumpă Ida, de ce nu vrei să fii soţia mea ?
— Soţia unui om care era cît p-aci să...
— îmi trebuiau bani, Ida, nu mai ştiam ce să fac !
— Şi-atunci, m-ai trădat pe mine !
— Fiindcă m-ai trădat şi tu!
— Eu ? Cum ?
— Amantul tău... Omul blond !... Pastorul olandez, pictorul rus cu care te-ntîlneşti în fiecare dimineaţă !
•— Eu ? Ai înnebunit!
— N-am înnebunit. Aşa e !
— Cine ţi-a mai spus prostiile astea, pentru Dumnezeu ?...
— Bărbatul tău! Numai aşa m-am hotărît să trec de partea lor!
— Ce infamie !
— Cum ? Nu-i adevărat ? Omul blond nu există ?
— Există milioane de oameni blonzi, dar nu este niciunul amantul meu !
— Să fie adevărat, Ida ?
— Foarte adevărat. N-am nici un interes sa te mint!
Cellino cădea din cer. O mare milă, o înduioşare profundă, un potop de remuşcări năvăleau în el. Era cît p-aci

să cadă în genunchi. Se mulţumi să apuce mîna Idei, acoperind-o de sărutări şi de lacrămi.
— O iartă-mă ! Iartă-mă ! se ruga el.
Iartă-mă pentru crima ce era să fac ! Eu nu voiam cu nici un chip să intru în complotul lor, dar cînd mi-au spus că ai un amant, am văzut roşu înaintea ochilor şi am primit orice. Din pricina amantului tău, am vrut să mă răzbun.
Din pricina omului blond am strigat: „Mii de stele şi de luceferi".
— Abia acum te înţeleg, dragul meu Cellino.
— Dar tu... spune-mi... Cum de nu erai goală subt kimonou ? Ai azvîrlit rochiţa... cămăşuţa... ciorapii... Pe urmă, ai apărut îmbrăcată !
— Am azvîrlit vestimentele în sus, pe urmă m-am îmbrăcat repede, ca să te păcălesc... n-am făcut bine că nu m-am lăsat prinsă ?
— Foarte bine-ai făcut! Mizerabilul de Hamilton n-a ieşit învingător. Sper că ţi-a dat colierul ?
— Mi l-a dat cineva, dar nu era el... Era un om îmbrăcat într-un kimonou înstelat.
— Tom Sincler. Lui i-am remis perlele !
— Bine că s-au aranjat toate! Putea să iasă mult mai rău !

XLII. BOBY INTERVINE

Boby Hamilton nu mai avea forţa să reziste.
El se ridică de la masa unde şedea cu Me-Ky, şi veni spre fundul sălii, drept la perechea vinovată.
— Sper că aţi sfîrşit comedia ?' întrebă el, aspru.
— Ia slăbeşte-ne, bătrîne matelot ! îi replică Jim Parker, ridicîndu-se şi invitând pe Ida la dans.
— *Halt!* îi opri Boby.
Veţi dansa mai tîrziu ! Deocamdată, o vorbă.
Allen Preston, sper că ştii în faţa cui te afli ?
— N-am onoarea să ştiu. Domnul ?
•— Boby Hamilton !

___Sa lăsăm glumele, bătrîne marinar! Boby Hamiirjn e un mili"dar, nu un biet lup de mare, ca d-ta !

— Ba sînt chiar eu, Allen Preston ; nu e nevoie să-mi scot barba. Uite, doamna m-a recunoscut... Te rog să-i du drumul numaidecît !

Apoi, soției salej

—. ida, urmează-mă !

Frumoasa andaluză îl măsură din cap pîna-n picioare şi-i aruncă un surîs disprețuitor.

— La revedere, domnule! Du-te de te culca, fiindcă al început să visezi! îi zise dînsa.

Dar Regele Cremelor de Ghete nu se lăsa.

Ridica tonul, autoritar :

_ ida, îți atrag atenția că sînt aici cu doisprezece polițişti ! Am venit să te iau !

Eşti încă soția mea şi-ți vorbesc în numele legii!

Cellino interveni :

— Cam tîrziu, iubite domn ! Doamna şi cu mine ne-am logodit în momentul de față !

Mister Hamilton se făcu roşu de mînie :

— Allen Preston, nu-mi plac glumele !

— Nu e nici o glumă, Boby ! interveni Ida.

După înscenarea pe care ai pus-o la cale, azi, eu nu mai pot sta subt un acoperiş cu d-ta !

Daca ții cu orice chip să fii bărbatul unei dansatoare, n-ai decît s-o iei pe Dorothy.

K-aşteaptă decît asta!

Hamilton fierbea.

— Nu primesc sfaturi de la nimeni ! Am destul bani ca să fac tot ce-mi place, să poruncesc, să fiu ascultat. Allen Preston e o sărăcie, Ida ! Nu te duce după el, te aşteaptă mizeria cea mai neagră !

— Nu te mai lăuda atîta cu banii d-tale, fiindcă dac-p.m vrea să cunoaştem origina lor... îi replică Cellino.

Dar Boby nu-l lăsă să termine fraza :

— Origina lor e foarte luminoasă ! întrerupse el.

— Luminoasă ca vacsul ! îi aruncă dansatorul.

Apoi, privind pe miliardar în ochi, Alien Preston îl sfida :

— Domnule Hamilton, crezi că taina d-tale nu se cunoaşte ? Credeai că o să profiți o viață-n treagâ de geniul şi de munca altora ?

Fraza aceasta avu un mare efect.

ruin roşu ce era, Boby Hamilton se făcu palid. Era gata să se clatine. Spre norocul său, uşa dinspre stradă se deschise cu mare zgomot.

O doamnă matură, pe care agenții postați afară încercaseră în zadar s-o oprească, intrase în local; escaladînd o masă, dînsa îşi roti privirile prin toată sala şi strigă, cu o frumoasă voce de contraltă :

— Aici e cabaretul chinez, nu-i aşa ? Bună-seara, doamnelor şi domnilor! Ați putea să-mi spuneți dacă fiul meu Allen Preston se află aici ? Tăceți cu toții ? Doamnelor şi domnilor, eu sînt văduva ilustrului savant Fenimore Preston, pe care europenii l-au numit rivalul lui Edison !

E momentul să spunem că una din puținele nemulțumiri ale vieții de muncă, generozitate şi împăcare cu sine a lui Edison, a fost această necontenită alăturare a numelui său, Hngă acela al obscurului Fenimore Preston, inventator de fleacuri şi care murise lăsînd o avere frumoasă, dar nici o descoperire epocală.

Doamna Preston, **o** femeie ambițioasă şi energică, era autoarea acestei perpetue alăturări. Ştia că un lucru repetat la infinit devine o lege. Douăzeci şi cinci de ani plătise anunțuri la ziare şi la cinematografe, publicînd portretul soțului ei Fenimore Preston şi adăugînd „rivalul lui Edison". Ajunsese că nu se mai putea pronunța numele lui Fenimore, fără să nu se adauge, în mod mecanic, al cui rival era.

Bineînțeles, vorbindu-se de Edison nu spunea nimeni că e rivalul lui Fenimore Preston, dar numele acestuia nu se pronunța niciodată, fără adausul obsedant. O sugestie generală se crease în jurul modestului savant.

Edison era plictisit de această confuzie, dar nu **o** putea opri. Un singur om îl înțelegea : tenorul Carusso, care pătimise si ei de pe urma comparației cu atîția cîntăreți, cari se proclamau „rivalul lui Carusso". Dar Carusso muri mai devreme. Edison trebui să mai ducă vreo douăzeci de ani povara unei rivalități imaginare, exploatată cu infernală tenacitate de văduva care ținea acum discursuri, urcată pe o masă.

XLIII. EPITALAMUL

— Fii binevenită în cabaretul chinez, venerabilă văduvă a marelui savant! zise Li-Fung, ieşindu-i în întîmpinare.

Iar domnul blond, cu mustaţa lâsată-n jos, care consuma coniacuri în cupe de şampanie, se alătura grupului, procia-mînd cu entuziasm :

— Doamnelor şi domnilor, să cîntăm ceva şi să urăm bun venit venerabilei văduve a marelui savant !

Urcîndu-se pe altă masă, poliţistul cu craniul diamantat începu să dirijeze corul, alcătuit din toate persoanele prezente în sală, minus Me-Ky.

Să cîntăm cu toţii în cor,
Doamnelor şi domnilor,
Şi cu voce îngerească
Să strigăm, strigăm : trăiască !

Vocile nu erau absolut îngereşti, dar bunăvoinţa era una-nima ; muzica nu se potrivea nici la doi cîntăreţi, în acelaşi timp ; efectul, însă, nu era mai puţin emoţionant.

— Dar asta ce-o mai fi ? se întreba Cellino, suprins, tră-gînd în umbră pe Ida şi pe soţul ei.

Să ne ascundem puţin, să vedem în definitiv, ce vrea venerabila mea mamă...

După ce se termină corul de bun venit, văduva Preston reluă cuvîntul :

— Vă mulţumesc pentru frumoasa primire. Vă anunţ că am venit cu doisprezece poliţişti. Am să arestez pe toată lumea, dacă nu-mi daţi pe fiul meu, Allen Preston

Dacă detectivii parizieni aflaţi în tavernă surîdeau la această perspectivă, artistele se indignară. De la masa unde se afla cu Gaby şi cu Daisy, Miss Dorothy sări tocmai pe estradă şi începu să strige :

— Stimată doamnă Edison, noi nu cunoaştem pe fiul d-tale, aşa că degeaba ne sperii. Noi sîntem fete cinstite, nu ademenim minorii.

— Aşa e! Aşa e! subliniară celelalte dansatoare.

— Cată-1 la pension! Aici vin numai orfanii! adăugă Miss Dorothy, în hazul general.

Dar văduva patetică nu se lăsă bătută :

— Yă mai spun o dată că fiul meu a intrat aici, acum o jumătate de oră şi dacă nu e-n viaţă, înseamnă că a fost asasinat! Asasinat! Fiul meu iubit, tocmai cînd voiam să-l anunţ c-a moştenit trei miliarde !

Auzind acestea, Jim ieşi din umbră:

— Aicea sînt, mâmicule, nu te speria !

EI alergă spre tribuna improvizată, se urcă pe masă şi căzu în braţele mamei sale.

— Cellino ! El era ! Cellino ! Exclamară fetele, aflînd că frumosul lor coleg era fiu de savant şi miliardar.

Poliţistul cu craniul diamantat jubila văzînd scena de tandreţă familială. Ridicînd paharul aburit, el propuse, cu voce de stentor :

— Doamnelor şi domnilor, să cîntăm ceva pentru miş-cătoarea întîlnire dintre nobila văduvă şi fiul ei Cellino, care mort era şi-a înviat, pierdut era şi s-a aflat !...

Toată lumea reluă, de rîndul acesta cu mai multă justeţă :

SS cîntăm cu toţi în cor,
Doamnelor şi domnilor,
Şi cu voce îngerească
Să strigăm, strigăm : trăiască !

Iarăşi vorbi nobila văduvă, emoţionată vădit, atît de re-găsirea fiului ei, cît şi de imnul omagial, cîntat de-o sală întreagă.

— *Merci! Merci!* le mulţumi dînsa.

Fiindcă mă aflu, aici, numai între prieteni, daţi-mi voie doamnelor şi domnilor, să vă dau pe faţă infamia unui rege american !

Bănuind că e vorba de el, Boby Hamilton caută să se depărteze, cu discreţie, şi chiar să părăsească localul.

Dar Allen îi observă manevra şi-l interpelă :

— Hei, bătrîne matelot, mai stai un moment!...

Mămicule, regele cu pricina e chiar aici! îşi informă el, venerabila mamă.

Credea că e bal mascat şi s-a îmbrăcat în marinar !

— A-ha ! strigă doamna Preston, cu o voce teribilă ca trîmbiţa marei judecăţi.

îmi pare bine ca te văd, Boby Hamilton ! Cunoşti hîrtia asta ? Uită-te bine !...

Văduva savantului scoase din corsaj un document împăturit şi-l flutură, victorios, subt lampioane.

— Iată, doamnelor şi domnilor, contractul pe care îl caut de ani întregi, pe care domnul Hamilton îl credea pierdut! Ştiţi ce spune acest contract ? Celebra cremă „Myosotis" e invenţia soţului meu, ilustrul savant, Fenimore Preston...

— Rivalul lui Edison ! strigară într-un glas, Gaby, Daisy şi Dorothy.

— Aşa e! Rivalul lui Edison! tuna, cu satisfacţie, mama lui Cellino.

Prin acest contract, veniturile cremei de ghete „Myosotis" trebuiau împărţite între exploatatorul ei, Boby Hamilton şi inventatorul ei, Fenimore Preston sau urmaşii săi.

— Cît ne-ai dat pîn-acum, domnule Hamilton ?

— Nici un cinci ! Nici un cinci ! strigară tetele, în cor.

— Da, domnişoarelor, nici un cinci! întări văduva.

De azi încolo, vei binevoi să-ţi împărţi averea cu fiul meu Allen Preston !

Văzînd că a fost demascat şi că n-are încotro, Boby Hamilton, subt o impiraţie propice, se urcă pe a treia masă şi proclamă :

— Tocmai voiam să-i propun una ca asta ! Vino-n braţele mele, fiu al gloriosului savant!

Jim Parker n-aşteptă să fie rugat. El sări pe masă şi înainte de a îmbrăţişa pe asociatul tatălui său, îi zise :

— Ai văzut, patroane, cum se-ntoarce roata lumii ?

Adineauri spuneai că sînt o sărăcie şi acuma posed o jumătate din averea d-tale, plus pe jumătatea dumitale, frumoasa Ida î *Maman,* dă-mi voie să-ţi prezint pe logodnica mea.

— în braţele mele ! strigă văduva Preston, strîngînd, cu emoţie, la piept, pe viitoarea ei noră.

Cel mai entuziasmat din toată amabila societate era poliţistul cu mustaţa blondă şi craniul diamantat.

— Doamnelor şi domnilor, propun să cîntăm ceva în onoarea găsirii contractului şi a logodnei efectuate subt ochii noştri !

Pentru a treia oara, de rîndul acesta într-un unison remarcabil, întreaga taverna chineză, minus nefericitul Me-Ky, intona :

Să cîntăm cu toţi în cor,
Doamnelor şi domnilor,
"Ji cu voce îngerească
Să strigăm, strigăm : trăiască 1

Imnul avea o solemnitate sacerdotală. Era amplu, grav şi emoţionant ca un epitalam.

E momentul să amintim cititorilor noştri ca Tom Sincler, deghizat, peste zi, în Boby Hamilton, nu cunoştea adevărul asupra invenţiei celei mai bune creme de ghete.

De aceea, n-a înţeles replica din apartamentul de pe rue Lincoln, al fachirului :

— Ştiu şi cme este adevăratul inventator al cremei „Myosotis" !

XLIV. LAÎ-WO IHADi.A/A

Pe cînd se petreceau, în tavernă, emoţionantele peripeţii ale regăsirei documentului, împărţirea averei unui nabab şi fericirea unei familii, sus, la al doilea etaj, Tom Sincler arăta chinezului Laî-Wo perechea nouă a lui Li-Fung şi Wing-Taî-Pu.

— Ai aerul uluit, Laî-Wo, nu-i aşa ? Ţi-ai lăsat stăpînii jos şi-acum îi vezi în faţa ta. Nu te speria, băiatule ! ii încuraja Tom Sincler.

Iată adevăraţii tăi patroni, după cum omul pe care l-aţi omorît şi l-aţi înecat, nu era adevăratul Tom Sincler. Eu sînt Tom Sincler cel adevărat... Mă cunoşti ?

Cunoşti cheile astea ?

— Da !

— Ei bine, ai să conduci pe noii d-tale stăpîni Li-Fung şi Wing-Taî-Pu şi ai să le arăţi fiecare uşe care se poate descuia cu aceste chei.

— Am înţeles, preavenerate, şi voi face întocmai.
— Care e cheia de la comorile secrete ?
Lai-W"o câta în şirag, alese cheia cea mai scurtă şi mai turtită şi-o arătă inspectorului.
— Bun ! aprobă acesta.
Acum plecaţi.
Cei doi agenţi, deghizaţi în chinezi şi cari nu erau alţii decît prinţul oriental şi femeia indiană de mai acum o oră ieşiră din apartamentul privat al soţilor Pickleston şi porniră să inspecteze casa, precedaţi de servitorul comphce.
Fie de frică, fie ca să se răzbune pe jtapînii jai, cari îi răsplăteau prost serviciile, Laî-Wo era hotărît să trădeze toate tainele lui Li-Fung.
Pentru orice eventualitate, însă, cei doi poliţişti ţineau m palma încleştată cîte un browning.
Tom Sincler coborî şi intră în tavernă tocmai în momentul cînd, sub binecuvântarea văduvei Preston şi a poliţistului inamic al băuturilor lungi, Alen Preston şi cu Ida Fredson, sau mai bine zis Arlette Leblond, schimbau prima sărutare oficiala.
— Regret că trebuie să tulbur această idilă, zise Tom Sincler, dar n-am încotro !
Scoţîndu-şi revolverul, el împuşcă balaurul de sticlă colorată care lumina plafonul şi-1 făcu ţăndări. Era semnalul convenit. Toţi subalternii săi scoaseră revolverele.
— Nimeni nu se v*a mişca de-aici. Sus mîinile! tună Tom Sincler.
Cu excepţia detectivilor, toată lumea ridică mîinile.
— O bandă de hoţi se află printre noi! Vom începe arestările ! anunţă Tom Sincler.
Momentul era dramatic.
La cuvîntul „hoţi", Boby Hamilton duse, instinctiv, mîna la buzunar. Colierul de perie îi lipsea. Se pipăi. Colierul nicăieri.
— în primul moment va fi arestat...
— Hoţul ! întrerupse Regele Vacsului.
Să fie arestat hoţul care mi-a furat un colier de perle în valoare de un milion !
înainte ca şeful său să fi dat răspunsul cuvenit, David Pickleston, prins de un elan subit, entuziasmat de dramatismul momentului şi convins că are un rol important de jucat, de-aci-nainte, un rol de inspirat, de apostol şi de mîntuitor, ʿurlă :
— Nu-ţi fie teamă, domnule Hamilton ! Poliţia veghează. Ştiu cine ţi-a furat colierul şi-1 voi aresta !
Noul poliţist împuşcă un balaur de sticlă ceva mai mic şi cei doi agenţi, puşi la dispoziţia sa, veniră lînga el, sâ-i execute ordinele.
Adresîndu-se lui Tom Sincler şi trecînd peste orice consideraţii de ordin sentimental, David Pickleston proclamă :
— Rama-Vişna-Crişna-Muti, eşti arestat!
— Ai înnebunit ? protestă inspectorul.
— Te-am văzut cînd ai şterpelit colierul din buzunarul domnului Hamilton ! Eşti un individ primejdios societăţii'. I Legaţi-1 de mine !
Cei doi subalterni ai lui David Pickleston puseră mîna pe Tom Sincler şi-i legară braţul drept de braţul stîng al iui IBordeaux 333.
Doctorul în estetică de la Boston era uluit.
N-avea putere să protesteze, într-atît îl surprinsere această neaşteptată ieşire a fostului pickpocket.
v, ..«Ticălosul mi-aJucat festa ! S-a prefăcut stîlp al societăţii, îşi blestema părinţii şi cînd colo, era înţeles cu ei să-mi dea lovitura, pe negîndite !"
Dar, în acelaşi timp, Tom Sincler, care era un om drept •şi judeca lucrurile din toate punctele de vedere, ca orice filosof, îşi mai zise :
„Dar dacă bietul David, arestîndu-ma, n-a făcut decît un gest sublim ?
Acest om, fanatic ca orice convertit, m-a văzut furînd •colierul de perle al lui Hamilton. Virtutea lui, impetuoasă ca orice lucru nou, s-a revoltat.
Iluminat, David a pus să mă aresteze. Hotărît lucru, gestul e sublim !
S-ar putea, în acelaşi timp, ca el să nu ştie cine sînt. Mă crede un complice al lui Pickleston, deghizat în astrolog. Dacă mă ţine arestat, se-ncurcă lucrurile şi ne scapă tîlharii. E mai bine să-i atrag atenţia asupra identităţii mele."
— N-am furat nici un colier ! Căutaţi-mă ! se apară el, înainte de-a fi spus lui David că e Tom Sincler însuşi.
Ida Hamilton, care primise mărgăritarele din mîinile detectivului, interveni, căutînd să-1 scape :

•— Dar domnilor, acel colier...
—• Destul ! ii reteza Tom Sincler, vorba.
EI vria să ducă experienţa pînă la capăt, să fie complect edificat asupra noului său colaborator, Bordeaux 333.
Nu te-a" întrebat nimeni, Ida Hamilton ! Ştim toţi că acel colier era al d-tale. Tot ce vrei sa spui e inutil!... complectă inspectorul, imperativ.
Ida Hamilton bănui că e vreo sforărie nouă de-a lui Sincler şi nu mai insista.
— Domnilor agenţi, aş dori să vorbesc ceva în particular lui Bordeaux 333 ! zise arestatul.
— *Apres юнs, Tom Sincler !* îl parodie, rînjind cu satisfacţie, Adonis, fericit să ţină el braţul drept al inspectorului, legat de-al său, cum îl ţinuse cellalt, mai adineauri.
Te ascult. Dar, mai întîi, pot să-ţi ofer o ţitronadă ? îl întreabă el, ironic.
Tom, îl anunţă cu discreţie.
— Asculta, David Picklestcn, ştii că nu sînt fakirul. Eu sînt Tom Sincler.
— Poţi sa fii şi prefectul Parisului, te arestez !
— Bine, omule, abia te făcui şi mi te urci în cap ?
— Metempsihoză, şefule! Justiţia înainte de toate !
— Pînă-acum, numai justiţia practicai, ticăloşiile ?
— Mi s-a luat un văl de pe ochi! Arestez ! Arestez! Arestez ! *Apres-vous, mon cher !*
Tîrînd pe Tom Sincler pe estradă, David începu să dea ordine, cu frenezie :
— Şi acum, puneţi mîna pe Li-Fung şi Ving-Taî-Pu Aduceţi-i aci, morţi sau vii!...
Tonul autoritar al lui David Pickleston impunea tuturor, electrizase sala.
Ca-n orice moment important de la cotiturile istoriei, un şef se născuse, în acel moment. Acumulînd năzuinţele generale, şeful trebuie să aibă promptitudinea deciziei, curajul realizărilor. Masele îl vor urma orbeşte, surprinse, la început, apoi entuziasmate, apoi disciplinate... Tradiţia n-are nevoie de secole, ca să se impună. David Pickleston era dictator.
în vreme ce patru agenţi se duceau spre Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, fiu! lor dîndu-şi seama că e stăpînul situaţiei, îşi permise luxul unor comentarii :

— Ce ziceţi de asta, doamnelor şi domnilor ? Un inspector de poliţie care fură coliere da perle ?
— Sînt arestat pe nedrept, protestă Tom Sincler.
N-am nici un colier la mine ! Căutaţi-ma !
— Cînd ai şterpelit perlele, domnul meu, erai îmbrăcat în marinar, ca şi victima dumitale, urla Bordeaux 333.
—• Aşa e! interveni Boby Hamilton.
M-a şi anunţat că-mi va da o lovitură. Mi-a spus : Dumitale o să-ţi pară rău, domnule Hamilton, nu mi;!
Frumos ţi-ai terminat cariera de poliţist, Tom Sincler !... conchise vestitul miliardar.
— Nu face nimic. Un detectiv moare, se naşte altul!... proclamă Bordeaux 333, cu emfază.
Dar Tom Sincler nu se dădu bătut:
_ — Doamnelor, domnilor, domnişoarelor, muzicanţilor, fachirilor, poliţiştilor, chelnerilor, mateloţilor şi voi, Pieiior-Roşn, strigă el, ca-n vechile tragedii, adresîndu-se privitorilor, implorîndu-le atenţia şi înţelegerea.
Vă fac judecătorii mei :
Am găsit şi-am înapoiat domnului Hamilton un colier în valoare de un milion.
Dreptul meu era 2CC COC franci. Cît credeţi că mi-a oferit Regele Vacsului, drept recompensă ? O sută de franci !
— Ruşine !... proclamă corul poliţiştilor, muzicanţilor, dansatorilor, Pieilor-Roşii, etc.
— Ai avut dreptate, Bordeaux 333, cînd ai spus că societatea nu-şi răsplăteşte apărătorii ! zise vechiul poliţist.
— Să lăsăm teoriile ! striga Hamilton.
Unde e colierul meu ?
— Colierul nu-i al dumitale, tună Tom Sincler.
Colierul aparţine doamnei Ida Hamilton, în posesia căreia se află în momentul de faţă !
Ida Hamilton găsi că e momentul să intervie. Ceea ce făcu, cu mult brio :
— Da! Da ! Colierul e la mine ! strigă dînsa, repezindu-se pe estradă şi arătînd mulţimii, cu un gest teatral, faimoasele perle.
— Bravo!... strigă poporul de la poale, cu deplină satisfacţie.
Ida Hamilton crezu că e nevoie să mulţumească lui Tom Sincler, în faţa tuturor, ca sa-l reabiliteze pe deplin.

— îţi mulţumesc de o mie de ori, Tom Sincler !

în aplauzele generale, Tom şopti lui David:

___Şi-acum, măgarule, da-mi drumul! Arestează pe ma-ta şi pe tat-tu, dacă vrei, nu pe mine !

— O voi face şi pe aceasta, dacă e nevoie ! afirma David,. pe care divinitatea continua sa-l cutreiere.

XLV. BEŢIA TRIUMFULUI

După ce felicită pe Tom Sincler că a ieşit cu faţa curată din ispită, David Pickleston binevoi să-l elibereze. Ei îşi strînseră mîinile cu efuziune.

— Arestează-l pe Li-Fung şi pe Wing-Taî-Pu ! îi şopti Tom, care nu vroia să-şi calce cuvîntul dat prefectului Parisului, că nu se va atinge de cei doi onorabili chinezi.

— Li-Fung şi Wing-Taî-Pu! strigă Bordeaux 333 celor doi patroni, pe cari patru poliţişti îi aduseră în faţa estradei.

Sînteţi acuzaţi de traficuri nepermise : stupefiante, joc de cărţi, crime şi lupanar clandestin.

Aţi comis numeroase spargeri şi omoruri în America, aţi făcut diverse asasinate şi la Paris.

în numele legii, vă arestez !

— N-ai să faci una ca asta, David Pickleston,

Eşti fiul nostru 1 zise Wing-Tai-Pu.

— Puţin îmi pasă, *madame* ! replică David.

— *Madame* e mă-ta ! *Madame* sînt eu ! Eu, mama ta !' interveni Li-Fung, cu braţele întinse.

— Treaba dumitale ! Te arestez şi pe d-ta !...

O arestez şi pe doamna! zise el, arătînd pe Susur-de-îzvor.

— Doamna e bărbat! mai zise Li-Fung.

E tatăl tău !

— Treaba lui! îl arestez...

— David, fiul meu, nu vrei să recunoşti pe tatăl tău ? îl Implora, cu lacrămi în voce, Hary Pickleston.

— îl recunosc, dar în faţa legii, eu n-am tată, n-am mamă.

— David, copilul nostru, insista Malvina Calmanovici, zisă Li-Fung.

Pentru tine am adunat toate averile astea !

— Banii crimei! Nu-mi trebuie !... Eu apăr societatea. Arestez ! Arestez ! Arestez !...

Ce stai, domnule ? interpelă el pe unul din cei patru agenţi, cari şedeau nemişcaţi.

— Să mă iertaţi, domnule subinspector, dar nu vă pot executa ordinele.

— De ce ?

— Am impresia că sînteţi într-un moment de nebunie detectivă. La începutul carierei, fiecare domn poliţist e apucat de această nobilă furie şi arestează în dreapta şi-n stingă !

— Bravo, domnule agent! exclamă Wing-Taî-Pu, care începea să prindă curaj.

— N-am vorbit cu d-ta ! îi replică agentul, cu dispreţ. David căzu din nouri.

— Debutanţii nu văd decît hoţi şi asasini, pretutindeni, continua să-I lămurească bravul agent.

Ei îşi arestează fraţii, surorile, părinţii, chiar superiorii, cum aţi făcut d-voastră cu domnul inspector Tom Sincler.

— Ia auzi, domnule ! făcu Bordeaux 333, lâsîndu-şi braţele să cadă, într-un gest de dezolantă revenire la realitate. Şi ce fel de boală e asta ?

— Revelaţiunea mistică ! îl informă subalternul său, cu veche experienţă.

Vi s-a luat un văl de pe ochi, şi atuncea, nu vedeţi decît asasini şi traficanţi, peste tot...

— Bravo, domnule agent, chiar aşa e ! interveni Susur-de-Izvor.

— Nu v-am cerut părerea, doamnă ! i-o taie policemanul.

— în cazul acesta, exclamă David, tata şi mama sînt nevinovaţi ! Veniţi în braţele mele, scumpii mei părinţi.

Li-Fung şi Wing-Taî-Pu se repeziră să-şi îmbrăţişeze odrasla, dar agentul li se puse-n drum :

— Pardon ! Pardon ! Să vedem, mai întîi, ce zice domnul inspector Tom Sincler.

— Arestaţi-i, arestaţi-i!... ordonă detectivul american, răsuflînd, uşurat.

Faptul că Harry Pickleston şi Malvina Calmanovici, cumpliţii bandiţi americani, se demascaseră singuri, îi luase o

piatră de pe inimă. Prefectul poliţiei pariziene nu-l va mai acuza de prea mult zel şi se va convinge el însuşi că venerabilii patroni ai „Tavernei Chineze" nu erau atît de utili societăţii, cum îi socotea eminentul şef...

Năucit de atîtea întîmplări, Boby Hamilton se întreba : Ce caut eu în toată dănanaia asta ?

In loc să dorm şi să mă scol la ora 7, cu creierul limpede, îmi pierd noaptea printre asasini, ba mi-am pierdut nevasta, plus o jumătate din avere.

într-adevăr, marele industriaş nu făcea bine întîrziind atîta, căci a doua zi, la ora 8 dimineaţa, era să fie arbitru într-o foarte importanta chestiune financiara. Avea nevoie de toată luciditatea spiritului.

Trebuia să primească în biroul său pe Regele Chibriturilor şi pe Regele Scobitorilor, divizaţi pe chestii de incompetinţă.

Regele Chibriturilor care îşi triplase averea graţie concursului Regelui Scobitorilor, refuza cu politeţă, dar cu hotărîre, să servească, la rîndul său, pe colegul său regal. Interesul trecea înaintea gratitudinei.

— Adu-ţi aminte — îi spusese Regele Scobitorilor-— că eu am inventat şi te-am sfătuit să popularizezi superstiţia că nu trebuie să aprindă trei inşi ţigarea, de la acelaşi chibrit, fiindcă al treilea moare.

Recunoşti cîte miliarde şi miliarde de chibrituri s-au cheltuit în plus, din pricina acestei legende inventate de mine ?

— Recunosc !

— Ei bine, îţi cer şi eu un serviciu. Un serviciu care nu numai că nu te va costa nimic, dar te va scuti pe d-ta de imense cheltuieli...

Industria mea ameninţă să dea faliment. Din pricina crizei, toată lumea, de la o vreme, foloseşte rămăşiţele de chibrituri şi nu mai cumpără scobitori. îţi propun să nu_ mai iaci chibriturile din lemn, ci dintr-o pastă de hîrtie, rigidă şi arzătoare pe care lumea n-ar mai putea-o întrebuinţa ca să-şi înţepe gingiile.

— Regret, dar nu te pot servi. Eu am păduri imense, am contracte cu furnizorii de lemn, pe mai mulţi ani şi nu pot...

— Iau asupra mea toate contractele, îţi cumpăr toate pădurile şi-n schimb îţi furnizez, gratuit, cartonul necesar chibriturilor.

— Regret, dar mi-e imposibil. Tot ce pot să fac este să-ţi cumpăr toate acţiunile şi toate fabricile de scobitori.

— Adică să mă desfiinţezi ! Să fii nu numai regele care eşti, dar şi al scobitorilor !... E un lucru pe care nu-l pot primi, cu riscul de-a vedea întregul glob scobindu-se în dinţi cu brichete şi lămpi de buzunar, nu numai cu chibrituri !

Boby Hamilton trebuia să hotărască dacă un rege poate fi desfiinţat pentru motivul că altul este, la un moment dat, mai puternic ; daca e în interesul castei ca familiile domnitoare din finanţe şi industrie sa apuce drumul celorlalte capete încoronate sau dacă, rămînînd în specialitatea lui, fiecare, să întărească domnia celuilalt.

Regele Cremelor de Ghete medita acestea toate, în vreme ce Tom Sincler, dezlănţuit, ducea întreaga societate a tavernei din surpriză în surpriză.

Cei doi agenţi, deghizaţi în Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, se reîntorceau acum, însoţiţi de Laî-Wo.

— Aţi făcut percheziţie peste tot ? întrebă Tom.

— Da, domnule inspector ! Toate uşile au fost descuiate !

— Adu cheile ! porunci şeful.

— Cheile noastre .' Şapte cîrtiţe şi-un piiigoi ! Trei gîndaci şi-o libelulă !... exclamau, in acelaşi timp. Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, închipuindu-şi că dacă vorbesc în stilul imperiului^ ceresc, lumea va continua să-i considere chinezi.

\azînd altă pereche Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, după ce învierea din morţi a Iui Tom Sincler si faptul că erau arestaţi de propriul lor copil îi dusese pe pragul nebuniei, soţii Pickleston îşi recăpătară sîngele rece. Dintr-o uimire în alta, dintr-o reacţiune într-alta, ei reveneau la normal şi aşteptau replica lui Tom Sincler fără convingerea că le va servi ceva inedit.

— Şapte pupeze şi-un cocostîrc ! zise acesta, mai teribil ca orieînd.

Bandiţilor ! Tom Sincler e detectiv de douăzeci de ani ! Am cunoscut eu alţi tîlhari mai tari ca voi, chinezi de contrabandă şi le-am venit de hac ! Aţi vrut să mă suprimaţi, hai . Nu v-ajungeau celelalte crime !?

Comprimat, atîta vreme, inspectorul _ de poliție, care, de felul său, era un om sincer, impetuos, îşi dădu drumul epic, fericit să-şi poată destinde nervii, fericit ca poate jubila, în sfîrşit.

Subalternii săi, răspîndiți în tot imobilul, îşi luau în primire, fiecare, departamentul indicat, după un plan strategic chibzuit dinainte.

Conducînd o echipă de patru sau cinci agenți, fiecare, ei cotrobăiau prin casă. Comisarul cu craniul diamantat se repezise la apartamentul stupefiantelor. Cel cu teoria că e **mai** bine să fii diplomat albanez decît ministru al Franței, specialist în tripouri clandestine, invadase sala jocului de cărți. Doamna polițistă, care semăna cu o actrița de la Comedia Franceză, era atrasă spre alcovurile Venerei... Alți inspectori urcau în apartamentele superioare, unde locuiau complici de-ai soților Pickleston. Urmaşul lui Ludovic al XIV — Marcheli percheziționa locuința patronilor, în vreme ce Lai-Wo arăta celor doi detectivi deghizați în Li-Fung şi Wing-Taî-Pu, tainele subteranelor.

Aceştia din urmă făcură descoperiri senzaționale.

— Cîte cadavre ați găsit în catacombe ?

— Şapte, domnule inspector: cinci bărbați şi două femei ! răspunse fostul nabab persan, actualmente Wing-Tai-Pu.

— Să se aducă aici! ordonă Tom Sincler, în fiorul de groază al celor din tavernă.

Eminentul polițist nu putea scăpa nici el de nebunia, detectivă... O beție care te entuziasmează, un avînt eroic, o impetuozitate de şef de orchestră pe care nici finalul simfoniei nu-l potoleşte.

Abia acum înțelegea **Tom** Sincler, elanul de adineauri al lui David Pickleston. Profitînd de observațiile înțelepte ale vechiului agent, Tom căuta sa-şi stăpînească beția triumfului, măcar în aparență.

Dar sufletul său era avid sa vadă comori peste cadavre, să acumuleze întreaga pradă în ochii tuturor, ca să se bucure, colectiv, de marea lui victorie.

Altă echipă de agenți intră :

— Cîte persoane ați găsit în salonul cu stupefiante ?

— Patrusprezece, domnule inspector. Unsprezece femei şi trei bărbați!

— Să se aducă aici!

Agenții o luară înapoi, pe scări, în fugă... Toată casa era o goană, o întrecere. S-auzeau uşi trîntite, porunci scurte, zgomot de paşi...

Tom Sincler dădu ordin jazului să cînte, căci fără muzică, acest final de tragicomedie n-ar fi avut nici un haz.

Javanezii orchestranți, pătrunşi de importanța momentului, puseră mîna pe instrumente şi începură să cînte cu patos, adînc pătrunşi de misiunea lor, convinşi că iau parte activa la acea dinamică operă de epurațiune socială.

XLVI. FELURITE EXPOZIȚII

Alți polițişti pătrunseră prin uşa de lîngă orchestră.

— Cîte femei pierdute ați găsit în etajul cu păpuşi ?

— Douăzeci şi una, domnule inspector, şi toate erau femei!

— Să se aducă aici! ordonă Tom Sincler.

în mijlocul acelei activități diabolice, detectivul nu uita că este doctor în filosofie şi estetică, de la Boston. El remarcă progresiunea numărului celor arestați, 7, 14, 21...

Fatidica țifră 7 se regăsea în fiecare din aceste numere, în descompunerea lor egală.

Cînd i *se* anunța că jucătprii de cărți erau în număr de 28, Tom Sincler se gîndi că această obsesie a lui 7 urmăreşte pe ^ a r r y . Pickleston ca şi alternarea de verde şi roşu, din preocupările sale decorative.

„Cu ajutorul cifrei 7 voi descoperi misterul celor patru înecați în Sena !" se gîndi Tom, în vreme ce poruncea :

— Să se scoată mustățile lui Li-Fung şi sînii lui Wing-Tai-Pu !...

Cei patru agenți detaşați cu supravegherea perechei Pickleston executară ordinul.

— Iată mustățile lui Li-Fung, domnule inspector.

Cît despre sînii lui Wing-Tai-Pu, nu-i putem scoate deoarece sînt naturali!

— Un fenomen ştiințific extraordinar! exclamă Tom Sincler.

Va trebui discutat la Academia de Anatomie Comparată din Boston !

într-adevăr, deşi bărbat, Harry Pickleston avea pieptul foarte dezvoltat, probabil, din pricina exerciţiilor pe care le făcuse în tinereţe, ca acrobat. Această abondenţă a sînilor îi sugerase, fără îndoiala, ideea de a ?e deghiza în femeie.

Cum rămîne însă cu afirmaţia unei dansatoare, care constatase că Wing-Tai-Pu are sînii de cauciuc ?

Tom Sincler îşi puse-n gînd să elucideze, într-o zi şi această chestiune, deşi nu avea cine ştie ce importanţă.

Poate c-ar fi fost mai bine sa nu insiste ; cultul amănuntului duce, în cele mai multe cazuri, la neant.

— Domnule inspector, am adus comorile ! anunţă actualul Wing-Tai-Pu.

într-adevar, Lai-Wo, trei servitori chinezi şi patru agenţi intrară, purtînd lăzi şi lădiţe, scoase din bolta practicată sub canal.

Toate luminile tavernei fura aprinse. Orchestranţii încetară să mai cînte. Artişti şi poliţişti se apropiau de cufăraşele miraculoase, pe cari soţii Pickleston le deschideau unul cîte unul.

Pe căptuşala de catifea albă sau roşie a acestor cutii cu aspect insignifiant, străluceau, cu mii de focuri, bijuterii nepreţuite... Roşul rubinelor, verdele smaraldelor şi curcubeu! diamantelor lumina ca într-o poveste a Şeherazidei...

Privitorii nu voiau sa-şi creadă ochilor... Niciodată nu văzuseră atîtea bogăţii acumulate.

Inele, cercei, broşe, diademe, pandantive, coliere de pene şi de briliante, lanţuri de platină, ceasornice bâtute-n pietre scumpe, cruci cu ametiste uriaşe vinturau degetele lui Tom Sincler.

Regele Vaxului era uluit.

— Aicea sînt sute de milioane de dolari... Sînt miliarde, doamnelor şi domnilor ! exclamă ei.

Douăzeci la sută, bune parale. Tom Sincler ! adaugă el, atingînd umărul detectivului, cu familiaritate.

Dar acesta se scutură şi puse pe 3oby Hamilton Ia locul său.

— Nu cumva o să-mi dea tot o sută de Iranci, lustragiu de clasa patra ? !

David Pickleston se apropie si el. cu jind.

— Ai dat lovitura, şefule !

— Nu te plîng nici pe tine ! rîse Tom Sincler.

— Allah e bun, Allah e drept, Allah e mare ! psalmodie Adonis.

Soţii Pickleston dădeau explicaţii asupra bijuteriilor, în vreme ce un comisar redacta procesul-verbal, despre conţinutul şi origma fiecărei casete.

— Aci sînt bijuteriile doamnei Rockefeller. Astea sînt ale familiei Wandesbildt. Astea sînt ale doamnei Ford. Dincoace ale doamnei Astor. Aicea sînt bijuteriile familiei Carnegie. Aicea sînt ale Regelui Piperului...

— Se confiscă ! Se confiscă !... Se confiscă !... urla Tom.

— Domnule inspector, interveni un agent, am adus persoanele cocainomane !...

— Să intre !

Sprijinite de poliţişti, patrusprezece umbre intrară, patrusprezece epave omeneşti, cu ochii de somnambul şi cu surîsuri idioate, încremenite la colţul buzelor palide.

— Le-aţi aflat numele şi adresa ?

— Da, domnule inspector i

— Cine sînt ?

— Doamna e o mătuşă a d-lui Rockefeller... Domnul e un cumnat al d-lui Wanderbilt. Domnişoara e nepoata doamnei Astor... Aicea sînt doi membri ai familiei Carnegie. Doamna e o mătuşă a d-lui Ford...

— Să trecem ! Să trecem ! întrerupse Tom, numărătoarea.

Să-i urce-n automobile şi sa-i ducă la hotel. Altminterij s-a dus dracului aristocraţia Statelor Unite !

— Un moment ! interveni văduva Preston.

Aş putea să ţiu un mic discurs acestor persoane ? întrebă dînsa.

— De ce, stimată doamnă ?

— Ca să le arăt dispreţul meu în faţă ! Eu, văduva gloriosului savant Preston...

— Rivalul lui Edison ! exclamară cocainomanii, într-un glas şi cu un surîs îngeresc.

(Ceea ce înseamnă că o reclamă bine întreţinută nu-şî ratează efectul nici chiar asupra unor făpturi stupefiate.)

—- *Alerei!* aprobă d-na Preston, cu asprime.

Vreau să dau o lecţie de morală acestor descreieraţi, acestor descreierate ! Vreau să Ie vorbesc de sacrificiile soţului

meu, de sforțările noastre comune, de suferințele mele pe altarul științei... Pe cînd noi inventam lucruri folositoare omenirii, această societate putredă fuma opium și lua cocaină !

— Lasă, mămicule, interveni Cellino. Mi se pare că și cocaina, tot tata a inventat-o !

— Allen Preston, fiul meu, respectă memoria tatălui tău, Fenimore Preston ! protestă văduva gatetică.

— Rivalul lui Edison ! mai ziseră morfinomanii, cu același surîs angelic, cu aceleași priviri rnate.^

Ei nu înțelegeau nimic din tot ce se întîmpla, dar aprobau și zîmbeau, cu nevinovăție.

— Domnule inspector, interveni alt agent, am adus păpușile !

— Să le vedem !

Bijuteriile din *O mie și una de nopți* își pierdură din magie, la perspectiva apariției celor douăzeci și una de vinovate.

Faptul că femeile surprinse în alcovurile desfrîului nu erau profesioniste, ci dame din lumea cea mai bună, excita curiozitatea întregei adunări.

încadrate de forțele polițienești, Magdaleneie intrară în cabaret, neștiind ce se întîmpla. Lumina violentă a sutelor de lampioane le împiedica să vadă unde se aflau.

După cîteva secunde, își dădură seamă că erau victimele unei razii polițienești. Cele mai multe își lăsară privirile-n pămînt. Altele își ascundeau fața în palme, altele își acopereau ochii cu brațul, altele, dimpotrivă, se uitau sfidătoare la discreți.

Cîteva purtau, încă măștile...

Nici una nu era complect îmbrăcată. în grabă, își trecuseră mantalele peste cămașă. Altele erau acoperite de șaluri. Cele mai multe nu-și trăseseră nici ciorapii.

La glezna fină a uneia, strălucea o brățară cu briliante. Femei blonde, brune, roșcate, cu mîini subțiri și profiluri aristocratice, își descopereau umerii vrînd să-și acopere genunchii sau își dezveleau pulpele, vrînd să-și ascundă fața în gulerele mantoului.

Erau printre ele și adolescente... Erau și venerabile matroane, cu păr oxigenat și panglici roze, în formă de fluturași, pe umeri...

— Ați identificat pe doamnele ? întrebă inspectorul.

— Da. Domnișoara e o nepoată a domnului Rockefeller... doamna e bunica d-lui Wanderblidt, doamna este o fină a d-lui Astor... Domnișoara e o cumnată a d-lui Ford...

— Să trecem ! Să trecem ! întrerupe inspectorul, dezolat să constate falimentul societății capitaliste.

Să le-mbrăcați în costum de pension și să le duceți la Liga de Temperanță !... ordonă el, în vreme ce Magdaleneie ieșeau, una cîte una.

XLVII. TRISTEȚE DE MILIARDAR

— Un moment ! zise Miss Dorothy, oprind ieșirea.

N-am putea să spunem și noi cîteva cuvinte acestor onorabile păpuși ?

— De ce, pâpușo ? întreba Tom Sincler.

— Aș vrea să le spun că noi sărim și țopăim toată noaptea pentru șaptezeci de franci, iar dumnealor fac sindrofie deasupra noastră, cu perdelele lăsate !

— Așa e ! Bravo ! aplaudau celelalte dansatoare, iar toboșarul jayanez lovea în pielea tobei cu satisfacție.

încurajată, Miss Dorothy își continua tirada. Momentul era foarte bine ales ca să-și valorifice onestitatea față de viitorul ei soț, Boby Hamilton...

— Se folosesc de numele nostru, niște biete dansatoare, de cabaretul nostru, iar în lume se uită de sus ia noi parc-am fi noi cele stricate, nu dumnealor, miliardarele !

— Bravo, Dorothy, bravo ! striga Daisy.

Iar Gaby propuse :

— Hai să le luăm de păr !

Cele trei dansatoare își ochiseră cîte o pradă și se pregăteau să se repeadă.

Dar, între ele și femeile vinovate se interpuse Adelaida Protopopovna Baltazarovici.

^Frumoasa și casta cîntăreața slavă avea, din fragedă copilărie, o vie compasiune pentru femeile cu felinarul roș la poartă. Numeroasele romane ale marilor scriitori ruși sînt

pline de evocarea acestor nefericite, pe cari le prezintă drept nişte suflete ele elită, victime ale soicetâţii, nişte martire, dacă nu nişte sfinte.

îmbibată de lecturile umanitariste ale maeştrilor, Adelaida Protopopovna Baltazarovici găsi momentul să apere lemeile pierdute, deşi nu era cazul.

— Opriţi-vă, n-aveţi dreptate, scumpelor ! zise dînsa, înflăcărată, cu braţele ridicate.

Daca aceste nenorocite se adună noaptea în localuri de pierzare, îşi îneacă cine ştie ce jmwcm-î ! Cine ştie ce decepţii, ce suferinţe c:$cun«e, ce nevoie ele idea! ie-a aruncat în braţele păcatului 1

— Ia •• ăbeşte-mă, *madame N::cvo.* cu misticismul d-tale slav !... o înînmtă Miss Dorothy.

Dom.iuie inspector, lasa-ne să ne rafuim puţin cu aristocratele '

în vreme ce nobilele persoane de la etaj se uitau cu superioritate la ce e trei danscucarc-, eâsindu-!e lipsite de distinţie şi *sevotr-'-ivre,* Tom Sincler. cu un şest părintesc, împiedică asaltul pebeu.

'.iz

— Nu se poate, vrăbiuţelor 1 Poliţia trebuie sâ protejeze nu numai ne cei nevinovaţi, dar şi pe cei rătăciţi.

Nopie oună, îrumoaseîor mele doarniv--, se adresă el celor douăzeci şi una de preotese ale amorului mascat şi le întoarce spatele.

Un agent venea tocmai din fundul tundv.riior, căci **mi**rosea a mucigai respira rece.

— Domnule inspector, cadavrele stau li dispoziţia d-voasvră •

— Le-aţi identificat ?

— Nu, fiindcă au nasurile mîncate şi buzunarele întoarse.

— Bun ! zise Torn Sincler.

Aruncînd o privire circulară, el întrebă :

•— Nu intenţionează nimeni să polemizeze cu răposaţii ?

Nimeni nu răspundea.

— Bun. Atunci, la morgă cu ei !

Poliţistui-necrofor ieşi.

— David Pickleston, zise şeful, punînd mina pe umărul subalternului său eşti un băiat ele treaba ! Mi-ai fost de mare

folos în arestarea propriilor tăi părinţi. Meritul ţi-e cu atit mai mare. lată cheile acestei case. Eşti unicul moştenitor. Iot ce exista aici, dacă nu va li reclamat de alţii şi confiscat, îţi aparţine. Dacă nu devii proprietarul acestui local, îţi voi da partea ce ţi - se cuvine din aceste fabuloase giuvaerun... Eşti un om bogat !

— Doranuie inspector, visul meu este să rămtn agent de Siguranţă !

— K-i. :\mrî P.'dsieston. Te sfatuie-.c sa părăseşti poliţia... Ce lovitura extraordinara poţi sa mai chi, după ce-ai arestat un inspector, pe tatăl şi oe mama ta r

— Şefule, ai perfectă dreptate

— Rămîi proprietar-:; acestui simpatic cvbaret, pe care îl v;n num' La „Kimonouî înstelat".

Toata lumea aplau'Ja propunerea.

— Eu am să viu sa dansez aci de doua ,aa pe săptamînă şi nu-u cer nici o leaiă, scumpul meu Adonis ! îi promis: Cellinc,

Alieri... iiul meu... te rog: interveni văduva ?re-"ton,-efensata.

să rac, mamă, gind prin. am la^căicîie 1- Fac'iir, nu. Dansator, nu. Cerţi de }•: . \ rei sa kinehune.-c ? Sînt un om pierdut ! Smi miiiernav ! A>utn:

— Ajutoi '• strigă şi David Pickleston, care-şi vedea în..neiata viaţa aventuroasă.

M-am **tăcut** om cinstit *l* Miiiardar ! Ajutor !

Strigatul „ajutor ' deveni contagios, căci însuţi iom S»nv începu să se v.cete :

— A;uf"t : Demnelor şi domnilor, în urma loviturii pe care am dat -)-ţ, noaptea asta. nu mai am nevoie să muncesc. Am ajuns miliardar ! Ajutor !

Miss Dorothy se ridică pe estradă, cu Boby Hamilton de braţ.

omr.ule inspector, dă-mi v **te sa-ţi** prezint pe viitorul meu sot. Boby Hamilton.

Luat şi ci de curent. Regele Vacsului începu să strige :

— Ma-nsor a doua oară ! Ajutor !

_ Cu braţul petrecut pe după mijlocul Soniei, Tom Sincler striga şi el :

— Doamnelor şi domnilor, vă anunţ căsătoria mea cu excelenta mea colaboratoare Adelaida Protopopovna Baltazarovici.

în vreme ce toată lumea bătea din palme, iar jazul javanez izbucnea în imnuri de veselie, Wing-Ta'i-Pu se adresă lui Li-Fung :

•— Noi nu strigăm „ajutor ?"

— E inutil, răspunse Malvina Calmanovici. Dacă m-ascultai pe mine, fugeam mai devreme, prin coridorul *B* şi acum eram departe.

— Tu crezi că blestematul de Tom Sincler n-a pus pe nimeni sa ne pîndeascâ şi acolo ?...

— Ai dreptate. Trebuia să se sfîrşească aşa !...

Soţii Pickleston nu se mai gîndeau nici măcar să evadeze. De ce ? Ca s-o ia de la capăt ? Erau prea bătrîni...

în tavernă, se lăsase o mare depresiune.

Chiar învingătorii din această luptă, încercau tristeţea care încunună orice final.

Erau bogaţi, de-acum... Nu mai aveau nici o grijă, e drept, dar nici un ideal. Ce or să mai facă, de mîine încolo ?

Deja, spleenul de a fi bogaţi îi copleşise.

Şi-n vreme ce-n cabaretul chinez se lăsa melancolia miliardarilor — melancolie pe care, cu toate inconvenientele momentane, urez cititorilor s-o încerce cît mai curînd — afară, ploaia încetă, brusc.

Cerul se limpezi, foarte repede. Văzduhul proaspăt mirosea a apă de izvor şi stele mari, bine spălate şi lustruite, se aninau de imensul kimonou albastru al lui Dumnezeu.

O DRAGOSTE LA VIENA

[1935] [1947]

Oraşul valsurilor ne primea cu reverenţele graţioase ale boschetelor de liliac alb şi violet, cari, în legănări de *Dunăre albastră,* acompaniate de huruitul roţilor, de ritmul sacadat al trenului, ne salutau şi ne spuneau :

— Mai aveţi zece minute...

— Mai aveţi şapte minute pînă la gară...

—• Mai aveţi patru minute pînă la Gara de Est...

La apropierea gărilor, unii pasageri intră în panică, încep să tremure, să-şi dea jos bagajele, trîntindu-le unele peste altele, ridicîndu-le cu mîini febrile, îmbrîncind pe ceilalţi, năvălind pe culoar, ca să cîştige cîteva clipe mai devreme, un loc pe scară şi un hamal.

Sosind la Ostbanhoff eu mă simţeam cuprins de o veche electrizare, de o febrilitate rece, interioară, cu totul opusă acestei agitaţii feminine, fiindcă şi motivele erau de alt ordin, în loc sa mă revărs, risipindu-mă în gesturi dezordonate, în vociferări inutile, deveneam calm, rigid, calculat. Mă strîngeam ca un arici, ca ochii unui melc, concentrîndu-mă în mine însumi, transpunîndu-mă în omul care fusesem cu un sfert de veac înainte la Viena.

— Ne-am înţeles, monseniore ? îmi spuse tovarăşul de drum, frumosul tenor bucureştean Silvio Theodorescu-Narcis. Tragem la „Grand-Hotel" şi luăm cameră cu baie, fiecare...

Apoi, fiindcă nu-i răspundeam :

— De ce taci ?

— Din moment ce ne-am înțeles, ce vrei să-ți mai spun ? ripostai eu enigmatic, asigurîndu-mă dacă valizele erau la locul lor.

Trenul se opri. Eram cei din urmă pasageri cari ne dădeam jos.

Narcis director, eu un fel de administrator și consilier artistic al unei formațiuni de operetă care juca iarna în provincie și vara în Parcul „Ottetelesanu". ne duceam la Viena să pregătim apropiata stagiune bucureșteană. Aveam de cumpărat ultimele comedii de succes, textul lor muzical, machete de decoruri, costume.

Ploua mereu, de la granița austriacă.

Maiul. regent ireproșabil șl posomorît, primise de Ia april o moștenire bogată, o vegetație luxuriantă și voia s-o remită lui iunie nu numai intactă, dar sporită. I se părea că umezeala conservă domeniile și le mărește.

Peisagiul era un regat fastuos, dar sombru. Lîpsea un reflector care să transforme această comoară de flori, de iarbă, de plante și copaci, în minunata feerie a celui mai frumos anotimp vienez.

In vreme ce, străbătînd, în taximetru, străzile metropolei, sub un cer de bură și funingine. Narcis regreta lipsa reflectorului ceresc, încerca să nu tușească și își strîngea pardesiul la piept, eu mă bucuram în mine însumi de acea absență solară. Mi se părea că economisesc ceva.

Pe măsură ce înaintam spre centru, febrilitatea rece, sentimentul de defensivă pe care-l încercasem înainte de-a ajunge la Ostbanhoff, lua proporții, se generaliza, cuprinzînd întregul cosmos, în raport cu umila mea făptură. Iată zidul lung, cenușiu, al Parcului Belvedere, pe vremuri reședință arhiducală.

Cîte amintiri, cîte renunțări, în umbra colosală a acestor parapete de granit ?

Iată Viena de odinioară, neschimbată, parcurile și pietrele ei auguste. Oraș imperial.

Totdeauna, Viena va fi un oraș imperial. Dar eu va trebui să fiu totdeauna același, în acest imperial oraș ?

Colțuri de stradă, bănci cunoscute, inabordabile terase de cafenea se perindă în drumul spre Ring, cucerindu-mă dureros, prefăcîndu-mă în cel de-odinioară.

A cîta oară ? N-am să scap niciodată de acest blestem ?

De cîte ori mă găsesc la Viena, mă simt invadat de un spirit meschin, onest și tenace : demonul avariției. Onest, fiindcă nu e cupiditate. Respectîndu-și propriul ban, avarul respectă și banul altora.

Mă simt avar la Viena, în primul rînd din pricina monedei străine, care — lucrul acesta l-au încercat toți cei ce călătoresc — e mai impunătoare decît bancnota națională. Ți se pare de o valoare înzecită. Ai cucerit-o cu mari greutăți și, dacă n-o consideri cu teamă și respect, dac-o lași să-ți lunece printre degete, rămîi suspendat în văzduh, riști să fii expulzat sau să faci apel la compatrioți, ceea ce e mai amar ca exilul.

Fără îndoiala, o bună gospodărire te pune la adăpostul acestor perspective. Am călătorit mult, am vînturat bani francezi, germani, italieni, lire sterline și niciodată n-am cunoscut la Paris, la Londra, la Milano sau la Berlin, umilitoarele privațiuni pe cari mi le impun în capitala Austriei.

Fiindcă Viena e legată de epoca cea mai grea a vieții mele : anii de studii, înainte de războiu, la Conservatorul de Canto, cînd trăiam nu știu din ce, cînd dormeam nu știu unde și cînd ospețele cele mai îmbelșugate mă costau 60 de fileri la *Mensa academica,* o cantină a studenților, lîngâ Universitate, unde consumam mult orez.

Din acea epocă depărtată — am rămas cu spaima sărăciei, în Viena. Spaima sărăciei și o respectuoasă, umilită admirație, pentru localurile unde n-am putut pătrunde : cutare *Konditorei* de lux, restaurantul cutare. Și azi mă uit cu jind la „Cafeneaua Arcadelor" — aceleași arcade cari adăpostesc cantina universitară a orezului de demult — și nu îndrăznesc să intru. Tot mi-e teamă că n-am să fiu servit, că prețurile sînt mai presus de mijloacele mele, că alți clienți n-ar vedea cu ochi buni intrarea mea acolo, că *oberkellner-ul* îmi va pune mîna pe umăr și-mi va arăta ușa, amabil și protector. „Hotelul Arhiducilor" de pe Kărtnerstrasse, de unde l-am văzut odată ieșind pe Kubelik, mi se pare inviolabilă pagodă. Am locuit, de atunci, în cele mai luxoase palasuri de pe continent, din Londra și Glascow. Chiar în Viena, cînd mi-au plătit alții, sau în vremea cînd înnebunise coroana și se multiplica frenetic, de nu puteai cheltui un franc

elvețian pe zi — !a Viena chiar, mai tîrziu, am stat ia ‚Bristol",'Ia „Sacher", îa „Imperial", hoteluri mai importante decît cel de pe Kartnerstrasse. Cu toate acestea, şi astăzi trec cu jind şi cu timiditate in fața uşilor de cristal cari au răsiri'nt, un moment, acum un pătrar de secol, părul stufos <i dinamic ai celebrului violonist ceh. Trecutul e mai înalt ca noi şi ne domină ca un turn. Niciodată nu te **vei** putea elibera din zona **!t**:l de umbra, care se face zi cu zi tot mai gigantică.

In acel sfîrşit de mai răcoros, venisem de acasă cu bani număraţi, dar destui ; aveam, chiar oarecari rezerve, pentru cheituieii neprevăzute Trebuia să stăm ia Viena doua săptămîni şi ne aprovizionasem pentru o lună. Silvio-Theodorescu-Narcis îmi'smulsese de la Bucureşti învoiala ca vom locui confortabil, ca să impunem vieneziior. Trebuia să ocupăm, fiecare, o cameră cu baie. Prevăzusem un preţ, _ dar aflarăm, din tren chiar, că iccuinţa ne va cesta numai pe jumătate. Cu toate acestea, îndată ce am dat cu ochii de portarul galonat al iui „Grand-Hotel" şi de *groom-u* cu umbrelă, veniţi să ne întimpine. vechea panică se instala brusc în sufletul meu şi autoritar, aproape violent, fără sa iau în seama protestările lui Narcis, poruncii şoferului să ne ducă !a un hotel de pe Mariahilferstrasse, unde nişte actori din trupra noastră fuseseră toarte mulţumiţi, cu un an înainte.

Era un hotel de-a doua mină şi costa exact jumătate din cît ar fi trebuit să plătim dincolo, deci un sfert din cît prevăzusem noi pentru locuinţa, deci o optime din cît era firesc să cheltuim, dat fiindcă aveam bani pentru o lună, iar noi urma să rămînem la Viena două săptămîni.

N-ar fi trebuit să am nici o grijă. Dar reacţiunile subconştientului, instinctele, teroarea amintire! sînt mai puternice decît judecata sănătoasa. Cu toate că-mi dădeam seama perfect de absurditatea procedeurîlor mele, de lipsa mea de logică, în deplină posesiune a facultăţilor mintale, mă lăsam dominat, cu voluptate, de acel spirit meschin, onest şi tenace, subt al cărui semn am început această povestire.

Ca să economisesc şi mai mult, am luat, în primul moment, cameră cu baie numai pentru „domnul director general", urmînd ca eu să fac duşuri la el, prin fraudă. Dar, îrtrudt masa de seară ne costase mai mult deci; prevedea bugrţul nostru, notarii, chiar din prima noapte, să ne mutăm într-o odaie cu doua paturi.

Narcis primea toate acestea dînd din umeri, cu resemnare. Dm cind h cînd, însă, li surprindeam fulgere teribile m oc.ii. Aveam impresia, teama, că-mi pregăteşte ceva, că ;.ceste privaţiuni pe care i ie impuneam şi iui, mi ie va plăti curînci de tot, printr-o dezrobiri sublimă şi costisitoare. Deocamdată, însă, eu eram s.tăpînul.

_ Dacă, măcar, aş fi fost liniştit ! Dacă, odată cheltuielile repuse la o optime şi locuinţa sacrificată, m-aş fi înseninat, rm-aş fi văzut de treabă ca un om normai !

Peste^putinţă ! Frica de sărăcie continua să mă roadă, learna ca. nu voi avea unde dormi la noapte, că a doua zi îmi va lipsi şi posibilitatea unei porţii de orez la *Mcn\a academica,* îmi ţinea inima într-un cleşte, fruntea încordată, sufletul descurajat şi mîna strînsă ca a unui ars de viu.

Aceasta stare de îngrijorare permanentă, da precaritate, de mediocritate, se transpunea, dm domeniu' material în cel spiritual. Eram zgîrcit cu orce zbor ai imaginaţiei ; nu permiteam nici iui Narcis să-şi dea drumul optimismului şi entuziasmului. Arabescurile fanteziei sînt risipă inutilă. Orce r .imprudentă. (în lumea ideilor, economia se numeşte spint critic.)

Mi se părea că operetele pe cari urma să le jucăm n-aveau nici o şansa de succes ia Bucureşti. Că ne va ploua toată vară. Ca subreta va răguşi. Că vom ramîne cu trupa neplătita. Falimentul bătea ia uşă. Eram dezonoraţi *Io son' disonorcto !, oxm* spune Radames, în actul III din *Aida.*

Narcis susţinea că acest pesimism era un rezultat al decepţiilor mele personale : cîntăreţ ratat, nu admiteam răuşita aitora. \ :er;a stârnea în mine amărăciunea de a fi devenit, din tînărul car: visa angajament la Opera Mare, un impresarii', oarecare, un vag traducător de librete şi de arii, pentru alţii, ua consilier tehnic cum se află cu duzinele în cafenelele Bucureştilor.

\a dau cuvinruî meu cel mai sacru că Narcis se înşela... N-am încercat niciodată această amărăciune ; n-am fost gelos de succesul nimănui, n-am invidiat pe nimeni, cu atît mai mult pe bunul meu prieten pe care l-am iubit ca pe un frate mai mic. drag şi răsfăţat. Am fost mai fericit ca el însuşi,

văzînd câ s-a realizat ca actor, cîntăreţ şi director de trupă. Mă mulţumeam, în umbra lui, cu rolul meu secundar, nutrind, fără nici o răutate, speranţa că, într-o zi, voi deveni şi eu, eu însumi, că voi cuceri pămîntul cu darurile mele vocale.

Nu sînt un închipuit. Dar debuturile mi-au fost favorabile. Ursitoarele m-au înzestrat cu un glas splendid şi multiplu, al cărui defect a fost, vai, tocmai această multiplicitate. Asemeni unui izvor ce-a secat brusc, dar care trăieşte şi se pregăteşte-n adîncimi, se conservă şi se aprovizionează acolo, vocea mea absenta acum, îşi va găsi momentul să ţîşnească, abundentă şi catifelată, în univers.

Parcele îmi sînt datoare o apoteoză. Nu sînt cel din urmă venit. Gustul meu artistic, cunoştiinţele mele şi rara muzicalitate a urechei mele, nu numai că nu le contestă nimeni, dar au fost întotdeauna citate ca un fenomen. Fenomen au fost şi numeroasele mele voci. La zece ani eram bas profund, care uimise nu numai pe colegi, dar şi pe profesorii mei. La serbările şcolare, la colindele cu Moş-Ajunal şi cu Steaua, am fost, cîţiva ani, cea mai groasă şi mai vibrantă ţeava de orgă. Pe urmă, încetul cu încetul, devenii bas cantabil, iar la Conservatorul din Viena m-am înscris ca bariton. Pe măsură ce înaintam în studii, vocea mea se subtiliza. M-am pomenit tenor dramatic, ca să atac, mai tîrziu, cu mare succes, partituri lejere. Tot mai fin, mai preţios, mai delicat, mai serafic... în toate fazele ei, vocea mea era de-o calitate rară, de-o preciziune, de-o transparenţă, de-o forţă şi de-o dulceaţă fără pereche. Evolua necontenit. Cînd mi-am dat seama însă, că începe sa-şi ia neliniştitoare aere de primadonă, cînd, din contralto, devenii soprană, cînd, spre admiraţia gazdei, dezolarea profesorilor şi hazul colegilor, am ajuns să cînt, de la *Amneris* pe *Aida* şi de la *Aida* pe *Madame Butterfly,* mi-am dat seama că e momentul să mă opresc ca să n-ajung, la patruzeci de ani, copii de cor. N-am mai scos o singură notă în public. Dar am cîntat necontenit, în mine însumi, acorduri tumultuoase, orchestre întregi, partituri divine, interpretînd, de la Fafner din *Siegfried* pînă la Sybil din *Faust,* tot ce-au dat compozitorii mai sublim şi mai variat. Papageno din *Flautul fermecat* al lui Mozart, *Traviata,* Wothan, des Grieux din *Manon,* Kundry din *Parsifal,* Cardinalul din *Ehreea.* Isolda, Nilakanta din

Lakme, Mickaela din *Carmen* şi Don Basil din *Bărbierul* îşi găseau în forul meu interior interpretul ideal. Eram sublim şi fericit în feeria armoniilor mele intime. O beţie care mă satisfăcea.

Nu invidiam pe nimeni. Eram prea sus, ca să fiu gelos pe cineva. Un ales. Nimeni n-a avut amploarea şi sonoritatea timbrului meu. Nu-i trebuiau vocei mele decît mai puţine capricii, o oarecare stabilitate, ca, fixîndu-se, să uimească secolul. N-a vrut să se stabilească. Păcat. Vremea, însă, nu-i pierdută. Să nu disperăm. Nici un om nu trebuie proclamat ratat înainte de moarte. Cunoaşte oare cineva posibilităţile de cari dispune fiecare dintre noi, surprizele pe cari ni le rezervă anii şi descoperirile ştiinţifice ? Să fim răbdători şi buni, în aşteptare.

Aşadar, nu invidia, ci amintirile tinereţii mele chinuite mă împingeau, acum, să fiu prudent. Din toate pietrele sale venerabile, Viena îmi vorbea de tristeţea sărăciei de demult, îmi evoca spaima zilei de mîine. Fiecare bancă, flecare statuie cunoştea foamea şi nesomnul meu de altădată, cari mă urmăreau şi astăzi, la răspîntii, fantome cenuşii, cu întrebări pe buze şi cu degete ameninţătoare...

Si totuşi, în acel sfîrşit de mai, ceva trandafiriu şi optimist plutea, între două ploi, în azurul proaspăt, în ramurile cu frunze mari, grele, umede şi parfumate, străbătute de zborul păsărilor.

Liliacul era în floare şi scutura diamante electrice, cari lunecau, fără să se spargă, pe aripele negre ale mierlelor. Parcurile, înflorite cu zambile albe şi roşii, printre iarba de un verde tînăr, luminate de răcorosul zbor al apei din havuzuri, se umpleau de îndrăgostiţi. Pe ferestrele deschise, zburau lieduri de Schubert.

Viena renăştea.

Tot mai rar vedeai, la colţul străzilor, subt portaluri de catedrală sau lîngă uşa marilor magazine, bătrînele mici, îngenungheate, cu mîinile împreunate, cu ochii închişi, aşteptînd, fără să ceară, pomana trecătorilor. Strîngătorii de ţigări aruncate se răreau şi ei, iar domnul sărăcăcios şi suspect,

care te urmarea pe strada, în primii ani ai păcii, cînd treceai fumînd, ca să-ți adulmece fumul pipei or să-ți culeagă resturile havanei, dispăruse şi el. "J

Acum, vitrinele se-mpodobeau cu marfă nouă, abundenta. Străini bogați umpleau hotelurile şi restaurantele, atraşi -de farmecul unic al Vienei, de parcurile, de teatrele, de neîntrecutele ei spectacole muzicale.

Eu însumi aveam motive să fiu mulțumit : directorii de teatre, autorii, compozitorii, furnizorii de costume şi decoruri erau foarte amabili, ne cereau mai puțini bani decum ne închipuisem, iar unii dintre ei ne invitau la masa, ceea ce satisfăcea pînă la beatitudine demonul din mine. Nu o dată mi s-a întîmplat ca la sfîrşitul unui prînz, stropit cu vin de Rin, servit în pahare verzi, cu picior înalt, să uit teroarea mea de fiecare clipă şi să văd viața în roz. Deveneam o grădină de bunăvoie şi de glume. Oamenii zgîrciți sînt foarte simpatici, prevenitori şi surîzători pînă la umilire, cînd le plăteşte altul masa. întrebuințam tot felul de şireții-' curi diabolice ca această masă sa aibă loc la dejun ; mîncam mult, ca să fim scutiți de cheltuiala serii.

Narcis era indignat pînă la dezgust de turpitudinea mea. Se tînguia, cu brațele spre cer :

— îmi plesneşte obrazul de ruşine, omule !

Cînd voia să-mi arate dispreţul pentru ignominia în care mă complăceam şi mila pentru declasarea mea morală, Narcis îmi spunea *omule.*

Dimpotrivă, cînd era el într-o stare de inferioritate, cînd îmi ieşise dreptatea, cînd voia să obțină ceva de la mine, cînd se punea subt scutul meu, mă onora cu *şefuie*

Şi-mi mai spunea *Monseniore,* atunci cînd avea un succes la care eu nu puteam rîvr.i, cînd ceea ce prevăzusem eu cu pesimism se rezolva în chip strălucit, cînd se simțea fericit şi mă putea ironiza de la înălțime.

La rîndul meu îi spuneam şi eu, parodiindu-1, *omule, şefule* şi *monseniore,* după raporturile în care ne aflam, momentan, unul față de altul.

— îmi plesneşte obrazul de ruşine !... repeta el.

Dîndu-şi seama că merg prea departe, că provocam sistematic invitații la masă, evitînd orice altă oră de întîlnire cu oamenii cari aveau nevoie de noi, Silvio Narcis reacționa violent şi poftea pe toată lumea, în bloc, la restaurant. Voia

să salveze bunul renume ai românului, ospitalitatea sa proverbială şi să-mi dea mie lecții cum trebuie să se poarte un artist în societate.

Purtarea lui nu ma surprindea. Totdeauna l-am ştiut aşa. Narcis fusese ceea ce se cheamă „un răsfățat al soartei". Celebru la douăzeci de ani, frumos, suplu, plin de temperament, şi, pe deasupra o inimă de aur, era adorat de publicul, oraşelor româneşti. Unii îi spuneau „Zeul operetei", alții ..Arhanghelul". Fetele de pension îi țineau fotografiile în ghiozdan : cărți poştale sepia şi colorate, în roluri de ciobănaş, arhiduce, țigan, semizeu grec, maharajah sau Rege al escrocilor, în frac şi cu decorații.

Fusese însurat de mai multe ori, cu femei bogate, mai dezordonate decît el ; cîştigase mult, cheltuise şi mai mult, risipitor pînă la inconştiență, generos pînă la fanfaronadă... Anii însă treceau şi fîntînele secau. Astăzi Silvio-Narcis nu mai avea nici voga, nici milioanele de odinioară. Beția se limpezea. Frumosul tenor se apropia de patru zeci de ani, iar gloria şi banii se duceau spre alții, mai tineri. Dar triumfătorul de pîn-acum nu voia să pună frîu unei existențe fanteziste ; tot i se părea că viața lui abia începe, că viitorul îi rezerva înaripate victorii : criza era trecătoare, publicul va deschide ochii şi se va reîntoarce la artiştii adevărați,, la favoriții lui de pîn-acum. Cunoştea şi el, ca toată lumea, fabula cu greierul şi furnica, dar. cum îmi distribuise mie rolul de furnică, putea să zburde în voie, căci *monseniorul,* adică eu, eram om cu cap, ştia să guverneze, va duce corabia la bun liman. Aceasta însă nu-l împiedica să comande mese luculice, în oraşul valsurilor, spre dezolarea aceluiaşî *monsenior.*

Adînc rănit în sentimentele mele de prudență, achitam cu inima frîntă notele restaurantelor, jurînd că e ultima oară.

•— N-ai decît să nu mai faci pe cerşetorul, să nu mai mănînci pîinea oamenilor şi n-ai să mai plăteşti atîta !

Lui Narcis îi mărturiseam un preț dublu al banchetelor provocate de el, ca să-1 aduc la realitate. E drept, nu plăteam din punga mea, dar îmi părea tot atît de rău să văd cum se duc banii prietenului.

Omul econom vede cu durere chiar actele de risipă ale unui necunoscut, necum ale unui camarad.

Practica îndelungata şi intensă a avariţiei îl dotează cu al şaselea simţ, simţul cheltuielii, cu care percepe lucrurile înainte de-a le fi perceput cu vreunul din celelalte cinci simţuri- „ ^

Cînd se aprinde un chibrit pe-o scară întunecoasa, unu aud lemnul trosnind, alţii văd flăcăruia, alţii simt pucioasă pe cerul gurii, altora le place sau nu le place mirosul de fosfor şi de lemn ars, cel care-a aprins chibritul poate sa-şi frigă degetele ; omul cruţător are înainte de aceste cinci senzaţii, pe-a şasea : el constată că s-a mai cheltuit ceva...

Narcis se apropia de patruzeci de ani, pe cari eu îi trecusem abia. Diferenţa de vîrstă, însă părea mult mai mare, căci prietenul meu, fiind slab, delicat, cu un păr negru, abundent, avea aerul mult mai tânăr. Pârul său_ începea cu trei degete de la sprîncene în sus, iar în părţi, cu un deget şi jumătate : oamenii cari n-au fruntea şi tâmplele dezarmate, înfruntă anii cu mai multă aparenţă juvenilă. Juvenil îi rămăsese şi temperamentul. Douăzeci de ani de succese, îl făcuseră alintat, capricios, sensibil şi vanitos ca o primadonă. Se aprindea repede, se entuziasma şi cădea, brusc, în descurajare, pînă la deprimare. Nepăsător de ziua de mîine, bun, fără nici o asprime în suflet sau în atitudini, îşi risipea banii, talentul şi sentimentele fără prea mult discernămînt. îşi risipea, în felul acesta, mai ales sănătatea. Vara aceasta mai bine ar fi petrecut-o la munte, undeva, la Predeal, dacă nu într-un sanatoriu din Elveţia. Avea nevoie de odihnă, de aer mult mai tare, de acele lungi ore de tăcere, pe un *chaise-longue,* imobil în soare, ca şopîrleie...

Iată ce i-ar fi trebuit. Cine să i-o spună ? Şi cu ce să se caute ? N-avea nici un ban pus deoparte, şi nici posibilitatea să se împrumute.

Actorul român e mînă spartă — mai ales actorul de talent şi de succese, răsfăţatul publicului. Numai mediocrităţile adună. în lipsă de mari creaţii, ei îşi creează o _ viaţă modestă, dar sigură. Ceilalţi se îmbată de glorie, nu-şi presimt declinul şi mor în spitale, sau pe la cîte o rudă îndurătoare, din provincie.

Cine sa-i dea bani prietenului nostru şi, mai ales, cine să aibă cumplitul curaj de a-l informa că acea tuse încăpăţînată nu înseamnă o simplă răceală trecătoare ; acea paloare a feţii nu este numai semnul unei distracţii supreme ; că acele două împurpurări ale obrajilor nu sînt numai amintirea fardului atitor mii de spectacole ; că focul acela straniu, din ochii negri, adînci, nu este numai refrenul serilor pasionate, cînd se da intreg spectatorilor vrăjiţi, dansîndu-le, cîntîndu-le, jucîndu-le *Dragoste de ţigan.*

Atîta temperament dezlănţuit, atît total abandon, atîta nepăsare pentru persoana fizică, în ambiţia de a realiza o personalitate artistică excepţională, se plătesc cu pumnale în inimă sau caverne în plămîni.

Scadenţa venea : Silvio Narcis plătea şi el, acum...

Nici unul din noi, tovarăşii săi de teatru, nu îndrăzneam să-i subliniem adevărul. Iar cei ce-ar fi avut acest trist curaj, se gîndeau, cu puţin egosim, că odată directorul trimis la odihnă, se desfiinţa şi trupa. El era animatorul. De fapt, noi toţi trăiam de pe urma lui, în jurul numelui său, a gloriei sale iluminată crepuscular, dar încă iluminată, de soarele unui^ miliardar trecut. Prestigiul care mai ţine cîţiva ani, după ce artistul şi-a pierdut strălucirea întreagă, ne înlesnea găsirea de săli, pe credit şi un oarecare număr de spectatori — ultimii cavaleri-servanţi ai operetei muribunde. Ce ne-am fi făcut şi fără sprijinul acesta suprem ? Părăsiţi de ^eL unde ne-am fi dus ? Silvio Narcis era existenţa noastră însăşi. Ne încurajam şi ne minţeam unul pe altul :

• Nu e aşa de grav bolnav. Poate s-o mai ducă vara asta. La^ iarnă, da. Soarele munţilor, aerul purificat de zăpada înălţimilor, vindecă totul. în noiembrie va trebui neapărat sa plece. Am fi nişte criminali daca nu l-am sfătui, dacă. nu l-am sili, dacă n-am contribui toţi, să-l trimitem în Alpi. Ceea ce strică directorului nu sînt reprezentaţiile de vară, în aer liber (o jucărie !), ci acele mizerabile turneuri prin provincie, în teatre neîncălzite, în cabine de scînduri, unde se strecoară crivăţul... Şi apoi, trenurile, pe linii secundare... Trenurile cari îngheaţă spre ziuă şi se împotmolesc în mijlocul cîmpului... în zăpadă... Iată ceea ce trebuie să evite el : oboseala vagabondajului de iarnă... Dar odată stagiunea de vară terminată, va trebui trimis cu sila, undeva, la munte, chiar în Elveţia, cu orice sacrificii... Pm-atunci, să mai tră-

im, să mai jucăm cîteva luni şi el şi noi. Ce-o fi mai tîrziu, om vedea !"

Aşa spuneam noi. Aşa spunea şi Narcis.

Bun e Dumnezeu şi mari sînt minunile sale.

încredinţîndu-şi, în bloc, soarta, lui Dumnezeu, românul îi încredinţează, în speţă şi problema sănătăţii sale ; de la Dumnezeu primeşte ploaie pe ogoare, noroc în războaie şi soarele de aur al celui mai frumos azur. Are Dumnezeu grijă şi de sănătatea iui !

Strămoşeasca încredere în binefacerile divine o aveam şi eu, bineînţeles ; dar mai ales convingerea intimă ca bietul meu prieten nu se va mai bucura mult de această viaţă pamîntească mă făcea să-i aprob toate planurile de viitor, să-i suport toate capriciile, să fiu complicele tuturor viselor sale frenetice.

Venisem cu el la Viena să cumpăram operete şi costume. Dar el se mai gîndea să-şi pregătească succese personale, în străinătate. Simţea că la Bucureşti nu mai are publicul de altădată. Voia să-i dovedească acestui public ingrat, laş, nestatornic, nepriceput, cum ştie Occidentul să pună în adevărata lor lumină pe artiştii adevăraţi şi cum îi va prilejui o magnifică răzbunare.

Iar succesul pe care-i visa prietenul meu nu era banala reluare în altă limbă a vreunui fleac de personagiu din repertoriul lui Strauss, Kalman sau Lehar, — ci un prim rol din marele repertoriu, pe scena însăşi a Operei Mari.

Apoi, după acest succes pur muzical, în Viena, era să joace *Hamlet* la Teatrul Naţional din Bucureşti. Avea o concepţie nouă, personală, a nefericitului erou shakespearean. Voia să dovedească bucureştenilor, apoi provinciei, că arta lui dramatică era de altă calitate decît cea pe care i-o cereau gloatele, că maturitatea îi impunea să se realizeze în adevărata lui ipostază, că dacă pîn-acum s-a complăcut în aplauzele lor ieftine, de azi încolo va arăta cărei arte era el destinat, atît în teatrul serios, cît şi în muzica înaltă !

Lohengrhi la Viena, *Hamlet* la Bucureşti, ar fi fost numai începutul. Unui public frivol i-ar fi dat o usturătoare lecţie de ţinută artistică.

Acestea mi le spunea şi mie, după ce le spusese celei de a treia soţii, Cieonia, lăsată la Bucureşti să se ocupe cu reparaţiile Gradinei „Otteteleşanu".

Sceptic din fire, cunoscînd posibilităţile reale ale prietenului meu, îmi dădeam seama că bate cîmpii.

Dar nu-1 descurajam. N-aveam dreptul să-1 descurajez, nu numai pentru el, dar şi pentru mine însumi, care, în tainele conştiinţei, aşteptam o zi de recunoaştere universală, cînd vocea mea va renunţa la avatarele ei şi va ţîşni în lumina soarelui, puternică, sonoră, cristalină şi în sfîrşit, stabilizată.

Fără îndoială, dacă Narcis, cu cîţiva ani înainte, ar fi vrut să joace operetă, ar fi cunoscut izbînda pe orce scenă a lumii. N-am întîlnit pînă azi cîntăreţ care să fi întrunit atîtea daruri, să fi unit naturaleţea jocului cu lirismul şi frumuseţea ochilor şi a vocii, cu distincţia atitudinilor şi mai ales cu acel temperament cuceritor, cu acel farmec făcut din nostagie, graţie şi pasiune, pe care numai românii îl au.

Amestec de rase, peisagii şi climate, pe un teritoriu relativ mic, românii reprezintă cele mai chintesenţiale făpturi de pe glob. Aceasta explică şi succesul lor, mai cu seamă în domeniul artistic.

Lui Narcis, ca tuturor compatrioţilor săi, îi lipsea, însă, disciplina şi **perseverenta.**

Se sătura repede. Dorurile acestea de o carieră nouă erau numai salturile unei fantezii decepţionantc, un avînt momentan, o scurtă întraripare. Voia să devină din „Contele de Luxemburg" — **erou** wagnerian, tot aşa după cum din *Vasile,* cum îl botezase tată-său, devenise *Silvio.* Credea că tot aşa de uşor să ajungă, din prinţul indian al *Bayaderei,* prinţul Danemarcei, după **cum** din Theodorescu, ajunsese Narcis. îi lăsam imaginaţia să zburde-n voie. Ştiam că va renunţa el însuşi, înaintea împrejurărilor : era un arhanghel cu aripile de ceară. Nu putea zbura mult. Soarele înălţimilor e prea arzător. Ceara se topeşte. îţi trebuie argint sau oţel la umeri.

Prin intervenţia unui şef de orchestră, autor al unei comedii muzicale pe care urma s-o jucăm chiar în vara aceea la Bucureşti, directorul general al Operei de Stat din Viena fixase lui Narcis o audiţie în primele zile ale lui iunie.

Importantul personagiu, un austriac bătrîior, foarte blînd, foarte politicos, ca toţi vienezii, era parvenit şi urma să facă

directorului de la Bucureşti o primire colegială» afectuoasă» plină de ceruri înstelate. Orce promisiune nu angaja la nimic. Moşneagul ştia lucrul acesta şi-l aştepta. Audiţia urma să aibă loc la ora 6.

Luasem întîlnire cu Narcis la cafeneaua din faţă, unde se aduna artiştii Operei Mari. Ne consideram ca făcînd parte din venerabila casă de peste drum şi procedam ca oameni ai casei.

îmi aşteptam prietenul pe terasă. Trebuia să ne întîlnim la ora şapte. Era o seara friguroasă, cu ploaie măruntă, biciuită de un vînt aspru de noiembrie. Tremuram. Bura aceea îmi intrase în oase şi, prin ele, se întîlnea cu un fel de nelinişte a sufletului meu, un fior de teamă şi de nerăbdare, ceva din emoţia propriilor mele examene de odinioară.

Fireşte, nu-l vor angaja. Dar măcar de i-ar da vreo speranţă, o perspectivă roză care i-ar ridica moralul, l-ar ţine încordat în alte entuziasme... Să nu-l refuze cu brutalitate. Să nu-i spună că Opera de Stat din Viena este o academie în care se cer studii speciale, o anumită disciplină, o anumită ţinută, altă calitate de voce şi de emisiune. Narcis pregătise mărturisirea lui Lohengrin din actul final, pe care 0 cînta cam dulceag şi lent, cu izbucniri brusce şi teribile, cu coboriri in scară şi cu patos. Mai ştia şi ariile lui Cavaradossi, actul I şi III din *Tosca* pe cari tot aşa, le naţionaliza şi le agrementa cu priviri languroase ori disperate, cu gesturi ale mîinilor şi ale pârului, cari nu-şi ratau niciodată efectul în Grădina „Otteteleşanu" din Bucureşti sau la Teatrul Central din Galaţi, dar pe cari bătrînul şef de orchestră de la direcţia Operei, catolic practicant, interpret desăvîrşit al lui Haydn şi Bach, le-ar fi respins cu un surîs delicat.

Se scursese de mult ora şapte şi prietenul meu nu mai venea. Să fi avut vreun mare succes ? Să fi trecut pe scenă, să cînte acompaniat de orchestră, cu cortina ridicată ?... Să 1 se fi întîmplat ceva neplăcut ?

Sferturile de ceas treceau unul după altul ; îmi înţepenise gîtul privind trotuarul din faţă, dansul negru al umbrelelor, în ploaia măruntă, razele reverberelor care se încrucişau, în colcăit de ţînţari, cu fulgi de apă. Mi se părea că ploaia trebuie să fie mult mai rece în zonele luminate. Şi Narcis care nu mai sosea !

în sfîrşit, mult după ora opt, iatâ-l, dîndu-se jos dintr-un taximetru. Nu venea din faţă, de la Operă, ci din stînga mea, pe Ring, dinspre Burgtheater.

Ştia că aşteptările lungi, inexactitatea altora ma fac nervos, dezagreabil. îl teroriza gestul meu cu ceasornicul în mînă şi cu privirea mustrătoare :

— Haide omule, ce e bătaia asta de joc ?

Nu-mi dădu răgaz să-i vorbesc eu cel dintâi, ci compunîndu-şi o faţă dezolată, amabilă şi rugătoare, de copil căruia i-e frica de bătaie, atacă :

— Te rog să mă ierţi, şefule, dar condusei o americana acasă...

— ?

— Am întîlnit-o în biroul directorului.

Tocmai făceam audiţia... Cîntasem aria din *Lohengrin...* Moşul m-a rugat să-i cînt ceva din *Farmecul Valsului* şi pe urmă să dansez.

Nu isprăvisem bine cînd ne pomenirăm cu dînsa.

A intrat buzna peste noi, fără să se anunţe. Era prietena cu directorul. Şi-a cerut scuze că ne deranjează ; mă auzise cîntînd, voia să mă cunoască, şi îi era frică să nu ies pe altă uşă.

Am stat vreun ceas cîteşitrei... E ceva extraordinar, draga, n-ai văzut în viaţa ta!

— Dar cu angajamentul cum a rămas? întrebai eu nedumerit şi cam plictisit.

— Dă-l dracului de angajament! De asta îmi arde mie acum ? S-o vezi, şefule, o splendoare !

Se vede că obrazul meu se lungise mult, căci Narcis îşi exagera amabilităţile, vorbea repede, afectuos, ca să mă îmblînzească.

— O s-o vezi chiar astă seară, la Operă. Hai repede la hotel, sa ne punem la frac. O s-ajungem îrîrziu, nu face nimic.

De altfel, mi-a spus directorul că montarea *Şeheje2adei* e veche... n-am pierdut mare lucru, n-are cine ştie ce interes. E mai frumoasă *Frişca...*

Năucit, nu ştiam cum să4 întrerup... Şi Narcis continua, torenţial:

— Şi, cum îţi spuneam, dragă, americana nu mă mai slăbea din ochi. M-a întrebat de unde sînt, dacă nu vreau să merg la Montreal, în Canada.

Spunea că bărbatul ei este unul din cei mai mari acţionari ai Operei, că dacă am succes la Montreal pot să tiec ia New-York, la Metropolitan.

Ne-am înţeles cam prost, fiindcă nu vorbea bine franţuzeşte. Dar tot ne-am înţeles.

Am ieşit împreună. M-am oferit s-o conduc.

Am lăsat-o pe lîngă Votivkirche, ştii, biserica aia de piatră dantelată, de peste drum de „Arkaden-Kafe" ! Stă la o fostă colega de şcoală. Sa vezi ce splendidă e, monşer !

— Uite ce e. monşer, pe mine să nu mă iei repede ! Ce americană, ce Montreal, ce Votivkirche ? Crezi că mă ameţeşti ? Mă ţii două ceasuri în ploaie, să văd dacă ai făcut vreo pricopseală cu neamţul şi dumneata vii cu aventuri ?

— Să vezi, şefule...

— N-am să văd nimic. N-avem nici vreme, nici bani. Trebuie să plecăm în ţară peste cîteva zile...

— Desigur că plecam, dar deocamdată trebuie s-o cunoşti şi tu pe americană. I-am vorbit şi de tine. I-am spus că eşti critic. Neam de neamul tău n-a văzut aşa ceva, monseniore !

Plictisit pînă-n frigul oaselor, presimţind complicaţii viitoare cari se vor resfrînge mai ales asupra bugetului nostru, am dat din umeri şi-am aruncat un „S-o văd ? Unde ? lipsit de orice fel de interes.

— Unde ? La Operă. La 9½, e în loja noastră.

— Ai cumpărat o lojă ?

— Nu te mai uita aşa lung... N-am cumpărat! Ne-a dat directorul... vine şi dînsa cu noi... Ce, crezi c-ai scăpat aşa de uşor ?... Hai repede, să ne punem la frac, că sîntem români, ce dracu, şi românul are şapte vieţi în pieptu-i de aramă. Era nobil omul cînd era român !

Mulţumit că prietenul meu nu înregistrase o înfrângere în biroul directorial, surprins de neprevăzuta întîmplare, uimit de verva şi de siguranţa lui Narcis, îl însoţii pînă la hotelul din Mariahrlferstrasse şi ne îmbrăcarăm pentru spectacol.

Eram curios să ştiu pînă la ce punct era de splendidă acea americană şi pînă la ce punct era canadiană.

Ştiam că fantezia lui Silvio lucrează accelerat, ca de multe ori îşi lua visurile drept realitate şi mă pregăteam să aleg ceea ce era de ales din toată povestea.

La ora 9½ eram la Operă. Pînă să nimerim scara monumentală, pînă să nimerim etajul, culoarul şi loja noastră, mai_ trecură zece minute. Exact cît trebuia ca să se lase cortina pe ultimele măsuri ale baletului *Şeherezade.* Aşteptam să se facă pauză şi să intrăm în loja de opt persoane, unde ne aştepta excentrica doamnă din America. Era singură în penumbră. Orbit de lumina care se aprinse pretutindeni, buimăcit de zgomotul aplauzelor şi întregul aspect al sălii, care mă copleşeşte totdeauna, prin măreţia ei simplă şi armonioasa, nu mi-am putut da seama, în primele momente, de frumuseţea faimoasei doamne de peste Ocean.

După cîteva minute, însă eram complect cucerit de arătarea aceea neobişnuită : o femeie de vreo treizeci de ani, de statură mijlocie, cu o piele foarte albă, cu ochii verzi, cu buzele pline, cu dinţi splendizi.

Era îmbrăcată într-un mare lux, avea bijuterii veritabile de mult preţ ; o diademă cu sute de diamante mici îi dădea o înfăţişare imperiala. Yâzînd-o lîngă Narcis, am avut un moment impresia că e vreun duet de operetă, ca priveam această scenă dintr-un stal, că giuvaerurile erau de sticlă colorată, dinţii falşi iar acel minunat pâr castaniu-roşcat, ondulat cu artă, nu era decît o perucă.

Această impresie trecu repede. Se făcură prezentările. Prietenul meu era cu totul altul de cum îl cunoşteam ; n-avea nimic teatral în el, cu toate ca aplecîndu-se ceremonios ca să-i sărute mîna, găsi mijlocul să-mi facă, ştrengăreşte, cu ochiul. Avea aerul să-mi spuie :

„Hai, monseniore, ce zici ? Aşa e ca te-am dat gata ?"

Ceea ce m-a impresionat — o data cu frumuseţea străinei — a fost purtarea din acea seară a lui Narcis. Atunci am înţeles marele prestigiu pe care-1 exercita el asupra femeilor, farmecul său cuceritor, o delicateţă rară, o mare bunătate în ochii grei şi negri. Faţă de femei, nu-şi lua acele atitudini măreţe, de pe scenă, cari îl făceau antipatic bărbaţilor. Era simplu, politicos n-avea nimic preţios, nimic vulgar.

Drăgălăşia inimii lui se revărsa toată în privirile învăluitoare, în felul cum oferea o floare, o bomboană, un scaun,

un program, în grația cu care punea pe umerii femeii o mantie sau un văl.

Îl cunoşteam de atîta vreme, îi cunoşteam atîtea _ idile, dar niciodată, nu-l văzusem pregătind cu atîta artă şi simplicitate, o idilă nouă, neobişnuită.

Mă puneam în locul străinei din loja noastră şi-l priveam cu ochi care nu-l mai contemplaseră. Şi cu atît mai mult creştea în fața mea vraja acestui fiu al Buzăului, cu maniere atît de distinse, zvelt în fracul său impecabil, cu fața palidă, femenină, cu păr abondent şi cu ochii mari, visători, plini de melancolie.

Într-o franțuzească relativă, dar cu atît mai fermecătoare, frumoasa americană ne vorbi de oraşul ei, Montreah de opera de acolo, în comparație cu cea de la Viena şi, mea o dată, insistă pe lîngă *„maestro"* să-şi înceapă o nouă carieră, o viață nouă, dincolo de Ocean.

Aşadar, era adevărat.

Toată povestea pe care o credeam inventată de companionul meu, ca să-şi scuze întîrzierea, nu era o simplă născocire.

Şi ceea ce nu-mi spusese el însuşi, îmi fu dat să remarc eu singur : frumoasa străină părea prinsă ca într-un laț de farmecul său şi dacă nu s-ar părea exagerat, aş spune chiar că era violent îndrăgostită de Narcis.

Repede mai mergem, Dumnezeule !

El nu-şi dădea seama de marea impresie pe care o produsese asupra americanei, căci răsfățat cum era, de femei, nu mai lua în seamă o pasiune nouă.

Din privirile ei, din felul de a-i vorbi, şi a-l contempla, pe furiş, în vreme ce pe scenă se perindau numeroasele tablouri şi personagii ale feeriei lui Strauss, am înțeles că r,u era, din partea ei, un simplu capriciu, pentru frumosul cîntâreț din România.

Încerca un sentiment profund, care putea avea urmări grave, care era să răstoarne amîndouă destinele celor cî">i necunoscuți, întîlniți în biroul unui director de Operă.

*

După teatru, plecarăm cîteşitrei spre Hotel „Bristol". Ajunşi în pragul restaurantului, aruncarăm obişnuita privire în cerc, căutînd o masă, poate o cunoştiință.

Deodată, frumoasa americană tresări, se opri în prag, şi nu mai voi să înainteze. Se făcuse palidă iar nările îi •fremătau uşor. Ne oprirăm şi noi, aşteptîndu-i hotărîrea, explicațiile.

— Să mergem în altă parte !... ne spuse dînsa, cu glasul puțin alterat.

Probabil, era prea multa lume acolo, prea mult fum. Şi-n mintea mea, predispusă a vedea totul în negru, se făcură asociații sinistre: tuberculoşii nu se simt bine în localuri închise. Au nevoie de _ aer. Plafonurile scunde, înghesuiala le oprimă inima, le striveşte plămînii. Canadiana era atinsă şi dînsa. Iată ce-o împingea către Narcis.

Ftizicii au francmasoneria lor. Se presimt, se recunosc, şe atrag. Ştiu că nu vor trăi mult, de aceea se lasă prada i"incteior. Tot ce e viață intensă îi cheamă, îi ispiteşte, îi absoarbe. Prejudecățile, calculele, ipocriziile, precauțiunile cad, în fața morții.

_Nu rămîne întreg decît dorul de-a trai cît mai plin, cît mai repede, cît mai frenetic.

Fără să aştepte răspuns, doamna Winifred X ne tîrî în stradă.

Ploua mereu, pe frunzele verzi ale castanilor, luminate de globurile electrice.

Un *groom* ne conduse pînă la automobil, adăpostindu-ne sub marea umbrelă care face naveta, pe vreme de ploaie, între poarta hotelului şi lungul şir de taximetre.

— La „Sacher" ! porunci dînsa şoferului.

În cîteva minute, ajunserăm. Intrarăm senzațional. Narcis ridicase fruntea, impunător, şi rotea priviri de vultur. Ne aşezarăm la o masă mare, tocmai în fund.

In vreme ce tenorul, cu aere de milionar, alegea ce era mai scump pe listă, comanda şampanie şi-şi trăgea manşetele cu gestul său familiar, eu consultam, pe altă listă, prețurile şi mă treceau^ fiori de foc, constatînd teribila realitate : supeul avea să ne coste o sumă fantastică. Noi ocupam, la hotel, o singură cameră, iar dînsul făcea pe nababul, ca să dea gata pe milionara din Canada.

— Ia-o^ mai domol, şefule îi strecuram eu din cînd în cînd, fâcîndu-mă că-i indic, pe listă zîmbind, anumite feluri..

— Dumneata să ma slăbeşti... îmi răspundea el, tot sumând, tot degajat, ca să nu dea de bănuit.

„O fi avînd ceva bani de rezervă ! mă gindeam eu... c ti inat vrurs avans de la directorul Operei !"

Altminteri, nu-mi puteam explica atîta risipă. Ştiam de mult ca era mînă spartă. Camarazii cu cari a jucat un siert de secol Ştiu cu cîtă nepăsare îşi cheltuia ei averea, cum împărţea ultimul ban, cum era cel din urmă care să-şi revendice drepturile materiale, în formaţiunile de operetă la cari colabora ; milioane au trecut prin mîinile acestui copil nepăsător.

Pe săraci îi ajuta, îmbărbăta pe camarazi: mai tineri şi trimetea, în taină, celor bătrîni şi aruncaţi de soartă, obolul său, în ceasuri grele.

Nu e mai puţin adevărat că, de multe ori, cheltuia şi ncoio unde nu trebuia, numai dintr-un sentiment de orgoliu, din nevoia de-a arăta că românul e nobil şi că el, e mai nobtl decît orice ait român.

în acea memorabilă seară de la „Sacher" ştiu ca supeuî ne-a costat aproape zece mii de iei — ceea ce pentru bugetul nostru însemna o saptămînă de Viena, sacrificată.

E drept, păstrez c amintire neuitată de la acel ospăţ» alături de masa lui Ala:-: Reinhardt şi a lui Pietro Mascagni. O oră de strălucire care preţuieşte mai mult decît o lună întreagă de mediocritate, fie ea trăită în metropola Europei Centrale ! Consolaţiuni platonice...

în vreme ce eu eram preocupat de socoteli şi griii meschine, idila de lingă mine se întraripa: frumoasa doamnă din Canada îşi privea partenerul cu cei mai verzi ochi din lume, măriţi de dragoste şi înfricoşaţi. Din cînd în cînd, îi mîngîia, uşor, mîna. Gestul se făcea mai des, cu cît ne apropiam de desert. La un moment dat, nici nu-i mai lăsă mîna hberă, făcînd-o prizonieră subt mînuţa ei încărcată cu inele.

Narcis se lăsa cucerit, cu indiferenţă. Obişnuit cu femeile, avea un aer absent, pe care-1 exagera. Ciudata străină era tot mai aprinsă, mai întreprinzătoare.

Mă luă complice, rugîndu-mă să insist pe lîngă prietenul meu să-şi facă o nouă carieră, în lumea nouă ; nu putea să înţeleagă cum un om frumos ca el, talentat, cu atît temperament, cu o voce atît de plăcută, se poate mulţumi să trăiască în Ucraina. (De vreo cîteva ori a trebuit

să informăm pe frumoasa canadiană că Bucureştii se află în România.)

Cîntăreţul îi vorbi de legăturile sale familiale, îi spuse că e decorat, că i s-a oferit direcţia Operei Române, că e răsfăţat, în ţara lui, că are milioane — lucruri ***pi*** cari le confirmam şi eu, de voie, de nevoie, ca să nu-mi strivească dînsul degetele, tot călcîndu-mă pe picior.

— E chestie de lovitură, şefule! îmi arunca el, după ce făcea cîte-o declaraţie senzaţională.

Nu înţelegeam ce urmăreşte, exagerîndu-şi situaţia din ţară. în momentele acelea, uitam că sînt cu el la masă şi iar mi^ se părea că joacă pe vrun prinţ sau vrun conte de operetă ; mă miram, numai, că nu dă drumul romanţei, că nu porneşte să danseze, cîntînd :

Ah, numai valsul
Ah, numai valsul e sublim !
Ah, numai valsul
Ah, numai valsul e divin !

Destuparăm a doua sticlă de şampanie, închimînd pentru viitoarele succese ale tenorului, în America. în momentul cînd ridicam paharele ca să le ducem la buze, invitata noastră rămase cu al ei suspendat în aer şi-l lăsă uşor, pe masă, fără să bea.

Se făcu palidă. Ochii ei fixau pe cineva, la intrarea restaurantului. Instinctiv, privirăm şi noi într-acolo.

Un domn înalt, în frac, trecuse pragul şi venea spre noi. Avea o siluetă zveltă, purta monoclu, subt sprinceana foarte neagră. Ras complect, era sau complect chel sau tuns cu maşina cea mai mică. Apariţie impresionantă, de-o mare distincţie, de-o mare severitate. Se aşeză la o masă în faţa noastră, ceru şampanie, bău, privind spre noi, potrivindu-si monoclul cu un zîmbet sarcastic, din care nu lipsea o oarecare amărăciune.

Doamna X roşi, păru enervată, apoi căută să fie veselă, se purtă cu noi familiar, ne vorbea ca unor vechi prieteni.

Gentlemanul din faţă aprinse o havană, bău al doilea, al treilea pahar, potrivindu-şi monoclul, uitîndu-se la noi întrucîtva diabolic.

— Eu pe ăsta îl plesnesc !... îmi şopti Narcis, muşcîndu-şi buza, palid.

în acele momente dramatice, să nu credeţi că mă gîndeam la altceva decît la notă. îmi spuneam :

„Tipul ăsta e binevenit căci după nervozitatea pe care o manifestă onorata doamnă de la masa noastră, n-o să mai stăm mult aici, deci **a** treia sticlă pe care are de gînd s-o comande monseniorul n-are să mai sporească socoteala mesii cu alte două mii de lei! Fii binecuvîntat, domnule chel şi cu monoclu, simpatic Mefisto în frac, care ne-ai economisit o sticlă de şampanie !"

Mai puţin prozaici, tovarăşii mei de masă nu gîndeau **la** fel cu mine; chipurile lor nu exprimau beatitudinea şi seninătatea. Narcis era furios, iar doamna de la Montreal trecea de la palidul străveziu al figurii, la un roz aprins care-i urca pînă la tîmple.

— Să plecăm ! ne invită dînsa.

Narcis ceru nota şi plăti, fără s-o verifice. Am impresia că oricît de mari erau preţurile pe listă, ceea ce consumasem noi nu putea să coste nouă mii de lei. Eram convins că se greşise, după socotelile mele, cu vreo două mii de lei în pluş. Dar pas de-l convinge pe prinţul nostru că şi miliardarii se uită, înainte de-a plăti.

— De asta-mi arde mie ? mi se răsti el, ca şi cum cine ştie ce conflicte între state îl solicitau să le aplaneze de urgenţă.

Ieşirăm de la „Sacher", urmăriţi de privirile demonice ale domnului cu monoclu.

Iar în ploaie, iar în taximetru.

De rîndul acesta, doamna X se oferi să ne lase acasă, insită. N-avurăm încotro şi dădurăm şoferului adresa noastră.

La despărţire, dînsa şopti lui Narcis :

— Te pot vedea mîine ?

— Cu plăcere. Unde ?

— Aci, la d-ta !... La ora 12, da ?

— La ordinele d-voastră! făcu el, înclinîndu-se adînc, cu pălăria în mîna stîngă şi cu ploaia nopţii de iunie pe cap.

Maşîna porni... Narcis nu voia să intrăm în hotel. Căuta, cu ochii un alt taxi, s-o urmărească. îl contraria faptul ca americana nu se lăsase condusă acasă, ci ne lăsase dînsa pe noi. De ciudă, nu-i venea să se culce.

— Ascultă, dragă, mă supărai eu, ştiî că m-am săturat...

— Monşer, tu nu înţelegi lucrurile astea! Trebuie să fie ceva la mijloc. Să ştii că s-a întors la „Sacher". Haî şi noi, să vedem dacă s-a aşezat la masa tipului!

— Nu se face, dragă, eşti gentilom, ce dracu ? Treaba ei!

— Bine, monşer, da' eu nu pot lăsa lucrurile aşa!...

— Lasă că-ţi explică dînsa, mîine !

— Bine zici. Hai să schimbăm odaia!

— S-o schimbăm, fiule, că nu ne mai dă mîna! Să luăm una mai mică... mă repezii eu.

— Ba să mă ierţi, dumneata... Vreau să iau cameră cu baie şi cu salonaş... Mută-te tu într-una mai mică. Ce, vrei să ne facem de rîs ?

— Cu ce bani, omule ?

— Nu e momentul de economii. Dă telegramă la Bucureşti, stăm mai puţin aici, economisim de la altceva, da' trebuie să ne ţinem obrazul pîn' la urmă!

— Pe urmă ?...

— Ce-o fi, o fi! Aşa femei nu se-ntîlnesc pe toate drumurile. Este ?

— O fi. Dar dacă e vreo aventurieră, vreo spioană ?

— Treaba ei!... Da' nu se poate. Ai văzut ce bijuterii avea ? Şi apoi să fi văzut pe directorul Operei cum îi vorbea! Nu e aventurieră, dragă, nu e nici o spioană...

Orele treceau şi, în cele două paturi, unde nu puteam adormi, strania canadiană era încă subiectul nostru de conversaţie.

Eu stingeam lampa şi Narcîs o reaprindea, ca să vorbim încă. Am avut, la un moment dat impresia că prietenul meu ţăcăneşte butonul electric ca să n-aud eu că tuşeşte. Voia ca zgomotul să se confunde, mişca lampa, se învîrtea în pat, făcea patul să trosnească. Cochetărie ? Pudoare ? Frică să

nu bănuiască şi alţii că nu-i mergea bine ?... Eu urmăream, fără să vreau, această biată comedie şi mă treceau lacrimile. Poate ca să nu simtă el că mi-e glasul înecat de plîns, îi răspundeam mai aspru. Atunci mi-am dat seama că, de fapt, tonul meu răstit, o anumită bruscheţe cu care mă adresam de obicei lui Narcis, porneau din intenţia de a-i arăta că-1 socotesc perfect sănătos, că e un om tare pe care nu trebuie să-1 menajezi, că dacă ar avea ceva, m-aş purta delicat cu el, ca o soră de caritate.

— Domnule arhanghel, lasă-mă dracului să dorm, că n-am omorît pe nimeni! E ceasul trei şi jumătate. Acu-acu se face ziuă!

— Ascultă, îngere, se tînguia el, tu nu-nţelegi că aşa ceva se întîmpla numai o dată în viaţa omului ?

— Numai o dată...

— De ce n-o fi vrut să intrăm la „Bristol" ?

— O fi văzut pe cineva acolo.

— Poate pe tipul cu monoclu.

— Să ştii că pe el!

— El a simţit manevra, a căutat-o şi prin alte localuri şi a dat peste noi, la „Sacher".

— O fi bărbatu-său ?

— Nu, că e-n America.

— Vrun amant.

— Se poate. Unul pe care 1-a lăsat!

— Era bine, altminteri, individul...

— Tu crezi că mai vine mîine ?

— Da' de ce să nu vie ?

— Ştiu eu ?

— Ai văzut, mă, ce perle, ce briliante ?

— Milioane !

— Ce-o să zică tipii de la Bucureşti cînd l-or vedea pe Vasile cu ea, pe Calea Victoriei ?

Cînd voia s-arate ce departe a ajuns, Narcis îşi spunea *Vasile,* numele banal cu care îl botezaseră părinţii la Buzău. Uneori spunea chiar Vasile Buzoianu, să mascheze şi mai mult diferenţa dintre originile-i modeste şi strălucirea latină a numelui său de teatru : *Silvio Narcis...*

Cum adică, vrei s-o duci la Bucureşti ?

— Ba nu, am s-o las lui Fafner !

Fafner era domnul cu monoclu, de la „Sacher". Iar el însuşi era Siegfried.

— Spune-aşa, băiete '. Spune-aşa... izbucnii eu, exagerîndu-mi indignarea.

Tu ştii cum stăm cu banii ? Ascultă şi-ai să vezi!

îi făcui socotelile, cu creionul în mînă. Rezultatul păru să-1 impresioneze. Eu mai aveam cîteva mii de lei — o rezervă supremă — de care Arhanghelul nu ştia, căci şi-ar fi dat drumul. îl forţai să recunoască şi el că trebuia să deschidem bine ochii, ca să nu rămânem amanet la Viena.

— Sper că mîine n-o mai inviţi la masă ?

— Desigur, maestre, desigur !

— în cazul acesta, îmi dai voie să aţipesc ? îl întrebai eu, cu o ironie amară.

Eu n-am nici un *rendez-vous* la 12, cu femei din Canada. Eu trebuie să mă scol devreme, fiindcă la 9 na aşteaptă un furnizor, la 10 altul, la 10 şi jumătate al treilea.

— Dormi, maestre! Somn uşor, maestre! îmi ură el, cu o ironie mai puţin amară, dar destul de accentuată.

— Da' de ce-mi tot dai zor cu „maestre" ? îl întrebai eu, sîcîit.

Narcis se ridică în capul oaselor şi, privindu-mă fix, cu tonul unui om care vrea de mult să-mi spună lucrul acesta, izbucni:

— Ascultă, dragă, tu cîntăreţ nu eşti, scriitor nu eşti, avocat nu eşti, doctor nu eşti — cum dracu vrei să-ţi spun ?

Apoi, fericit că-mi plasase această replică îndelung pregătită, se culcă şi-mi întoarse spatele.

Eu făcui întuneric, dar pe fereastră începeau să se desluşească luminile zilei viitoare. Nu puteam s-adorm. în capul meu se succedau toate vertiginoasele evenimente ale ultimelor ore. O senzaţie înălţătoare de feerie şi de eroism mă ridica în proprii mei ochi. Mă simţeam părtaşul unei acţiuni epice, în mijlocul căreia străluceau diamante, acorduri muzicale şi miraculoase schimbări de decoruri. Aceste nobile viziuni se amestecau însă pe cerul gurii mele cu o senzaţie de fum, sînge închegat, înfrângere şi dezolare. Un mare vid mi se făcuse în suflet şi greutatea care se golise din el se aşezase acuma pe inima mea. Regrete şi presimţiri funeste mă apăsau. O disperare fără margini mă parcugea, gonită de acorduri din Richard Strauss, iluminată uneori de surîsul fru-

moaşei canadiene, alteori de viziuni din feeria-balet, văzută împreună. în general, însă, o notă deprimantă, o senzaţie de definitiv, colora cenuşiu toată această neplăcută reverie. Doi copii au mîncat prea multă frişca : li se făcea rău la stomac şi începeau să aibă viziuni, suave sau groteşti; tablourile se succedau într-o atmosferă specific vieneză.

Graţioasa fantezie era acompaniată de muzică uşoară şi pitorească, iar noi urmăream din loja de opt persoane, preocupaţi fiecare de baletele interioare, cu sau fără muzică... în semivisul meu, în această fantasmagorie matinală, se strecura printre decorurile pantominei *Frişca* a lui Richard Strauss şi umbrela groom-ului de la „Bristol" şi bărbuţa împărţită în două şi terminată cu două cîrlige a *oberkellner-nlm* bătrîn, care ne încărcase nota, la „Sacher". Din cînd în cînd, mă trezeam din aţipire; toată această năvală de impresii se limpezea, judecata mea devenea lucidă, transcedentală, evenimentele se desfăşurau în ordine, întrebările se succedau după cel mai perfect cod al bunului-simţ, iar soluţiile se impuneau cu o justeţă, o măsură, un echilibru cari mă onorau.

Să recapitulăm. Ora 7, apoi ora 8.

Plouă. Aştept, pe terasă, în faţa Operei Mari. Narcis soseşte din altă direcţie şi-mi vorbeşte de o splendidă americană. Aşadar, audiţia din cabinetul directorului se terminase fără vreun rezultat favorabil. Nici pentru ilustrul şef de orchestră, care pusese pe Lohengrin să cînte şi să danseze *Farmecul unui vals,* nici pentru Narcis însuşi, această confruntare muzicală n-avusese vreo importanţă deosebită. Dorul de elevaţiune al lui Vasile al nostru era superficial, ca toate acţiunile sale. E bine să notăm acest lucru. îl vom servi la timp. Iată, apoi, intervenţia mirobolantă a unei doamne din Canada, numită Wînifred, măritată cu primul acţionar al Operei din Montreal şi care prin naştere, era jumătate flamandă, şi vorbea foarte relativ limba lui Jacques Cartier, descoperitorul Canadei.

Ce fel de creatură a bunului Dumnezeu o fi această excentrică persoană, care năvăleşte în birourile directorilor de teatru şi sare de gîtul unui tenor român, pe care-l vedea întîia oară ?

Aseară, în lojă, nu mi-a făcut impresia că e nebună, dar nebunii au, cîteodată, înspăimîntătoare faze de calm. Trebuie să fim cu mare băgare de seamă. E ceva necurat la mijloc.

Nu ştiu ce, dar un lucru tulbure şi trist. Pasiunile acestea subite, misterele acestea acompaniate de muzică, într-un cadru romantic, ascund, totdeauna, planuri diabolice. Teoria cu fracmasoneria ofticoşilor o găseam, acum, stupidă.

Era altceva la mijloc.

Domnul acela înalt, elegant şi sever, de teama căruia pălise milionara de la Montreal, sporea misterul aventurii. Unde ne găseam, la urma-urmei ? în ce film îl mai văzusem, potrivindu-şi monoclul subt neagra sprinceană de Mefisto, uitîndu-se deasupra meselor, departe, dincolo de zid, asemeni unui şef de gangsteri în pregătirea unei lovituri senzaţionale ? Maharajah deghizat în vienez, hipnotizator, inspector de la Scotland-Yard, vicecancelar al Austriei, traficant de opium şi de cocaină, ocnaş evadat, arbitru al elegantelor sau bariton al Operei Canadiene, cine era şi ce voia de la noi, ce voia de la Winifred, omul acela chel, cu tîmplele cărunte, tunse cu maşina zero şi cari vibrau, încordate, dureroase, comentînd crispaţiunea unei guri amare, sardonice ? !

Ce cursă, ce farsă, ce tragicomedie ni se pregătea ?

Eram noi oameni să ne avîntăm în această lume stranie, cu milionare americano-engleze-flamande, cu gentilomi austriaci, cu sticle de şampanie şi cu un *oberkellner* a cărui bărbuţă se termina cu două cîrlige ?

Tocmai noi să cădem, ca două muşte, în această plasa de păianjeni ? De-aceea locuiam noi într-o singură odaie ? De aceea mîncam eu cîte un corn uscat, drept masă de seară şi purtam două gulere trei zile, într-un oraş cu funingine, unde trebuie să schimbi măcar trei la două zile ? De aceea m-am certat eu cu Narcis ieri-dimineaţă, cînd m-a surprins spălîndu-mi singur ciorapii, în chiuveta camerei de hotel ? Un om ca mine, ordonat pînă la limita extremă, terorizat de demonul administrativ, cu o logică perfectă în judecată şi cu cea mai lăudabilă meticulozitate în aranjarea afacerilor companiei noastre, nu putea primi, fără să cadă în prostraţiune şi demenţă, atîtea evenimente stranii, neprevăzute, perspectivele unei rostogoliri în luxură şi ruină. Nu, nu puteam accepta sentinţa. Mîine, cu capul limpede, voi aviza. Doamna canadiană va veni la ora **12.** Narcis, apoi eu însumi, vom şti ce vrea, în definitiv, de la noi. Am să-i spun, în mod discret, că palidul tenor e însurat a treia

oară, cu o femeie infernală, numită Cleonia şi că n-are nici umbra milioanelor cu care s-a lăudat. Că o ducem greu. Că trupa noastră e o adunătură de haimanale care cîntă fals şi nu vin la repetiţii, că opereta agonizează la Bucureşti şi în curînd va trebui să ne alegem o altă meserie, atît noi cît şi opereta. (De atunci, opereta şi-a ales meseria de „comedie-muzicală".) Pe domnul Vasile Teodorescu-Buzoianu (Teodorescu fără litera h după T) zis Silvio Narcis, îl vom duce la iarnă într-un sanatoriu. E greu bolnav, bietul băiat. Poate că n-arată aşa de rău, dar se duce.

Frica de microbi o va goni pe americană mai curînd decît şi-ar fi închipuit. Chiar dacă e şi dînsa tuberculoasă, o să-l evite, fiindcă ftizicii caută parteneri sănătoşi. Sînt sătuli de propria lor boală, ca să mai împărtăşească suferinţele altora. Am auzit că există o stranie şi perversă plăcere la ofticoşi: aceea de a-şi trece altora maladia.

Voi spune şi complicelui ei cu monoclu să ne lase-n pace, fiindcă românul e sărac, deşi trăieşte într-o ţară bogată, cu grîne, păduri şi petrol; leul a pornit şi el pe urmele coroanei austriace, dar n-o să se prefacă niciodată în şiling.. Ce-ar fi dacă i-aş trimite o anonimă, înştiinţîndu-l că a căzut peste doi excroci? Excelent remediu! Voi preveni anonim, şi pe frumoasa doamnă, de acest lucru, ca să se ferească.

Odată ideea salvatoare găsită, un surîs de prunc scăldat îmi potoli tumultul interior. Stînca de pe inima mea începu să se moaie, să se topească, prefăcîndu-se în aburi matinali, ca într-o operă de Wagner. O pace binefăcătoare îmi destinse nervii ; pe cerul guriî, striveam răcoritoare flori de liliac alb, armonii recene mă legănau şi cu o voluptuoasă, istovitoare senzaţie de a pierde sînge prin cele douăzeci de degete ale mele şi prin fiecare fir de păr, alungînd ultimele fantasme cari evoluau ca într-un ralenti de film şi se descompuneau gigantic în neant — adormii.

Fiindcă trebuia să fim sculaţi la ora 9, m-am trezit la şapte şi jumătate. Narcis de asemenea. Profitarăm de această matinală deşteptare ca să pregătim mutarea: el într-un mic apartament, foarte cochet, de la primul etaj, iar eu cîteva etaje mai sus, în cea mai modestă odăiţă a hotelului.

în vreme ce ne alegeam cravatele şi rufăria, Narcis, ca să nu vorbească iar de Wini, deşi ardea să reluăm subiectul de peste noapte, îmi aruncă un :

— Bravo, şefule! Te văzuşi liber şi independent! Vei locui singur într-o odaie, vei putea să-ţi speli ciorapii fără martori...

— Şi dumneata, ^domnul meu, vei putea să bei şampanie franţuzească în toată libertatea, fiindcă pe mine n-ai să mă mai prinzi!... Om serios! Director de trupă! Celebritate mondială! (Fiecare exclamaţie sublinia aruncarea unui obiect în valiza care trebuîa să ia drumul mansardei.)

Era vorba de *Lohengrin.* Nu mi-ai spus nimic. Te-ai angajat?

— Stai să vezi. Cînd să intru la director, am văzut anticamera plină de tipuri. Prost îmbrăcaţi, unii palizi, alţii graşi, şedeau pe bănci şi surîdeau, unul mai umilit decît altul.

Cînd am intrat eu, cîţiva din ei s-au ridicat în picioare. Aşteptau ceva, săracii... Angajamente, bilete de favoare.. M-am gîndit că sînt şi eu ca ei, un individ care umblă după un post vacant... Toată mîndria mea de român s-a trezit în momentul acela...

Ca să nu creadă neamţul c-am venit să mă milogesc, i-am luat piuitul de la-nceput... Cum am intrat, i-am spus că nu ţin^ la angajament, că nu vreau să mănînc pîinea nîmănui, că am sub ordinele mele patruzeci de artişti, cincizeci de orchestranţi şi optzeci de corişti, că sînt decorat şi *că mi* s-a oferit Opera de la Bucureşti... Pe urmă am cîntat aria lui Lohengrin, cînd spune tipul cine este şî de unde vine.

Ce să-ţi spun, m-a ascultat pîn' la urmă, cu faţa în palme... Pianistul care mă acompania nu se mai uita la note... nu-şi mai lua ochii de la mine. Erau entuziasmaţî amîndoi... Moşul mi-a spus că am mare temperament şi că numai popoarele tinere mai înţeleg muzica aşa...

— Cum „aşa"?

— Ca o izbucnire neforţată, ca o expresie a temperamentului artistic... El spunea că civilizaţia a redus arta cântecului la un mecanism fără suflet şi m-a întrebat dacă nu Ştiu vreun ceardaş, sau la fel, ceva pasionat. Spunea că el

n-are vreme să se ducă la operetă şi-i pare foarte rău, l-ar mai odihni puţin de *Parsifal* şi de *Elektra.* I-am cîntat *Ah, ţigan!* de-a rămas paf. Mi se pare c-am şi început să dansez cînd, deodată, ne-am pomenit că intră Wini.

Restul îl ştii...

— Aşa că angajamentul tău s-a dus dracului ?

— Dracului! rîse el.

— Păi era vorba să pedepsim pe bucureşteni... s-ajungem celebri... să facem o carieră mondială...

Narcis, care se-aplecase deasupra geamantanului, ca să-şi plaseze pantofii, se ridică brusc şi mă fixă cu _ insistenţă. Era foarte palid. Ţinea o fîşie de mătase în mînă şi cu braţul imobil, cu nările vihrînd, înăbuşindu-şi poate un suspin,^ în orice caz, umplîndu-şi plămînii cu aer şi respirînd adine, îmi spuse cu gura crispată în surîsul amar al unei imense renunţări:

— Haide, să lăsăm glumele !

Şi mă privi atît de lung şi atît ide trist,^atît de elocvent, încît am înţeles. N-avea nevoie să vorbească... Ochii lui îmi spuneau tot şi parcă mă mustrau:

„De ce vrei să joci şi tu comedie ? Sîntem numai noi doi, ce dracu! Parcă nu ştii mai bine ca mine ?... Alta carieră ? Dar nu vezi că totul s-a sfîrşit, că nu mai am mult de trăit ? Că nu mai e vreme de visuri copilăreşti ?

Să spunem altora fleacurile astea... să minţim pe alţii... să jucăm faţă de alţii parodia cîntăreţului inconştient, răsfăţatul femeilor... arhanghelul care vrea să zboare peste oceane... între noi doi, nu mai încap minciuni... Ne-am înţeles ?"

Aşa-mi spuneau flăcările din ochii lui. Nu i-am mai putut suporta privirea. Plînsul care mă încerca azi-noapte, cînd îl auzeam tuşind, era să mă-nece şi acum. Mi-am luat valiza şi am ieşit repede.

Abia terminasem de împărţit prin scrinuri bruma mea de bagaj şi-auzii bătăi în uşă.

Era Narcis. Surîdea. în mînă ţinea o pensetă de smuls părul şi mi-o arăta.

— Ce e asta ? Vrei să-ţi scoţi sprîncenele ? l-am întrebat.

— Nu, şefule. Altceva. Da' să nu rîzi de mine. Am şi eu marotele mele !

Şi nu îndrăznea să se explice. Surîdea mereu, încurcat, cu -acel iresistibil zîmbet ştrengăresc, cu acea graţie feminină care cucerea.

— Hai, spune !

— Am yenit să-mi scoţi firele albe din păr.

Drept răspuns, mi-am scos ceasornicul din buzunarul vestei, unul din gesturile mele cele mai antipatice:

— E opt şi jumătate, amice. La ora 9...

— Ştiu. Ai întîlnire pentru note. Poate să mai aştepte, că te duci la el, la prăvălie. N-o să ţie mult. Hai!

Şi-mi întinse micul instrument de tortură.

— Mi-au ieşit o grămadă de fire albe la tîmple. Te rog să mi le smulgi, pînă nu mă vede Wini!

— Nu se vede. Nu mai umbla cu prostii.

— Uită-te bine şi-ai să vezi!

Apoi, împreunîndu-şi manile ca într-o rugă, se tîngui:

— Şefule, astăzi la ora 12 vine. înţelegi ce însemnează asta pentru mine. E femeia cea mai extraordinară din viaţa mea. Poate e -ultima mea dragoste ; în orice caz, ceva mai sublim n-am să mai întîlnesc. Vreau să-i plac.

— îi placi tu şi aşa. Puţin argint la tîmple nu strică. E mai distins.

•— Dac-ar fi toată tîmpîa argintată, mai merge. Dar aşa, cîteva fire pe ici, pe colo...

— Sare şi piper. Cată-ţi de treabă.

— Uite ce, dragă, vrei ? Bine ! Nu vrei ? Mă duc jos, Ia mine şi chem valetul, să mi le scoată el !

— Ne mai faci de rîs şi prin hoteluri. O să se ducă pomina de noi prin Viena ! Dă-te-ncoa ! Stai.

L-am aşezat pe un scaun, la fereastră, în profil şi i-am pus tîmpla dreaptă în lumină, mormăind :

—• Am fost de toate pîn-acum, numai bărbier nu fusesem!

— Lasă, şefule, că o să-ţi folosească mai tîrziu, cînd o fi să cînţi pe Figaro ! Bagă de seamă. Alege numai firele albe şi să nu-mi smulgi mai multe dintr-o dată. Stai, pune-mi şi-o oglindă în faţă, să văd şi eu ce faci!

Dînd din umeri resemnat şi uitîndu-mă pe fereastră să nu ne vadă cineva, începui straniul oficiu.

îi răsfiram părul şi-i căutam firele ofilite, smulgîndu-le cu dexteritate.

— Bine că n-avem martori ! spuneam eu, din cînd în cînd.

Pe măsură ,însă, ce-mi exercîtarn noua ocupaţiune, ma simţeam amuzat, interesat. Se vede că acest sacerdoţiu îmi satisfăcea anumite înclinări spre meschinărie._

Razele pline ale dimineţii, dublate de oglindă, ne^luminau pe amîndoi. Nu fuseserăm atît de aproape, nu ne văzuserăm aşa de bine unul pe altul, niciodată.

— Ce păr curios ai ! îmi spuse Narcis.

Ai pete de toate culorile. La tîmple e cenuşiu. în creştet aî o şuviţă cărămizie. La spatele urechii drepte e blond ca puîul de vrabie. în stînga e castaniu, amestecat cu negru., ca vrabia bătrînă. Ia să mă uit şi la spate. Roşcat-verzui. Asta n-am mai pomenit. Stai să te pipăi. E păr adevărat, mă ? Şuviţa blondă e fină, de calitate. Şi culoarea e frumoasă. Cel negru e cam gros, parc-ar fi sîrmă. Dar ca nuanţă e splendid. Toate culorile părului tău sînt frumoase. Păcat că nu e una singură. Tu ai părul exact ca vocea. De toate nuanţele, în toate tonurile. Frumoase toate. Păcat că nu e una singură. Eu cred că există o legătură între glasul şi părul tău. Aşa ceva n-am mai pomenit. Eu să fiu în locul tău m-aş căni. Păcat că nu-ţi poţi căni şi vocea, să rămînă dracului la fel !...

Eu primeam acest potop de constatări ironice cu aerul superior al unui martir sau al unui leu atacat de furnici.

— Dă-i înainte ! Dă-i înainte !... Parcă tu eşti mai pricopsit ! îi spuneam din cînd în cînd.

— Am multe albe, mă ? întrebă Narcis, după o tăcere scurtă,

— Cam vreo patruzeci de ureche.

— îmbătrînim ! şefule ! îmbătrînim ! Nu mai sînt ce-am fost.

— Lasă că eşti foarte bine !

Tăcură cîteva clipe. Apoi, cu o voce schimbată, aproape gravă, Narcis mă întrebă :

— Tu ai visat vreodată că ai murit ?

— De multe ori...

— Şi ce făceai în vis ?

— De obicei, cînd visez că sînt mort, sîntem doi. Unul care am murit, cellalt care mă plînge. îmi dau seama că visez şi totuşi mă doare inima. Mă scol cu ochii plini de lacrimi...

— .Şi eu mă visez mort, zise Narcis, dar cînd mă deştept, sînt fericit. Mă pipăi şi-mi vine să urlu de bucurie că trăiesc. Mi-e groază însă de alt vis. Mi-e groază să mă visez tînăr, **aşa** cum eram cînd am debutat acum vreo optsprezece ani, în ajun^de-**a** mă însura întîia oară. Parcă nu mai era vis. Era^ o viaţă adevărată, momente pe care le mai trăiam o dată, cu preciziune, cu logică, fără absurdităţile visului... Mă întreb : ceea ce-am văzut în somn, azi-noapte, a fost o nălucire **a** visului sau amintirea unei scene de demult ? Eram îmbrăcat într-un costum alb, de vară ; pe cap, o pălărie de paie, cu panglică verde şi *mauve...* Purtam o cămaşă de mă**tase...** gîtul gol, o lavalieră albastră, cu boabe... Aruncam o minge şi rîdeam tare, cam afectat, ştiind că sînt urmărit cu privirile. Era o după-amiază de vară, pe înserat, în Grădina Otteteleşeanu... Se repeta *Vînt de primăvară...* Subt platani, patru sau cinci actriţe tinere aşteptau să le vină rîndul. Mă iubeau toate şi nu ştia una de alta. Pe scenă, alte două, care s-ar fi omorît pentru mine. în fundul parcului, mă aştepta un grup de domnişoare, să le semnez un album. Mă risipeam tuturor. Cînd îmi venea rîndul să repet, nu mă mai urcam pe scenă, dădeam replicele şi cîntăm din grădină, cu o voce pjn' **la** cer şi cu un sentiment, cu o dărnicie de nebun... Eram sănătos pe-atunci... Nici nu mă gîndeam că pot exista oameni bolnavi... c-am să mă schimb vreodată... Şi-n visul meu de azi-noapte mirosea a fîn cosit... miroseau răzoarele din Parcul Otteteleşeanu, pe cari le uda Moş Alecu, grădinarul... Mingea sărea printre ramurile platanilor... cîte zece coriste se repezeau dintr-o dată să mi-o aducă. Era una cu părul roşcat, care-mi plăcea foarte mult. M-am apropiat de ea să**-i** spun ceva — şi m-am deşteptat... Şi cînd m-am văzut într-un pat de hotel, cînd m-am simţit cu mîinile palide şi reci, cu pieptul şubred... **şi** m-am gîndit c-au trecut optsprezece ani **şi** n-or să se mai întoarcă... **şi** toate femeile de-atunci s-au măritat, au îmbătrînit... unele au murit **şi** altora nu le mai pasă de mine, m-a apucat, măi dragă, un dor **şi** o jale cum n-am simţit eu niciodată,., **şi** un gol... **şi** un pustiu...

— Stai, stai, să n-o luăm repede. Vorbeşti parc-ai avea şaizeci de ani, şi te-ai găsi în mizerie, într-un pat de hotel, printre străini. Slavă Domnului, n-ai nici patruzeci de ani... Cea mai frumoasă femeie din Viena şi din Montreal o să fie a ta, peste trei ore...

— Crezi ?

— Ce să cred ?

— Că o să fie a mea!

— îmi închipui că nu vine să-ţi recomande pe Fafner !

Acum întoarce şi partea dreaptă, fiindcă tâmpla sţîngă ţi-am ferchezuit-o. Parcă nici n-au fost pe-aici treizeci şi opt de fire cărunte. Pana corbului, nu alta !

Fără să mai fie coama bogată de acum douăzeci de ani, părul lui Narcis, destul de des şi azi, ajungea pînă lîngă sprîncene, îi acoperea îndeajuns tîmplele şi fruntea, scoţându-i în evidenţă paloarea tenului şi păstrîndu-i astfel, la infinit, aspectul de june-prim.

O şuviţă îi cădea mereu pe ochiul stîng : el o înlătura cu nu gest lent al mînei drepte, pe care o trecea peste toată fruntea, când ar fi fost mai simplu să-şi aranjeze coafura direct cu mîna stângă, fără să mai întreprindă acel ocol-mîngîiere, cu dreapta.

Dar gestul, involuntar — poate o stîngăcie — la începutul carierei sale, fusese remarcat, imitat, caricaturizat; era obligat să-1 păstreze la infinit, ca un patrimoniu.

De altfel, Narcis avea specialitatea efectelor capilare.

în viaţa actorului şi a oratorului, elocvenţa părului este cel puţin egală cu a mîinilor. Tenorul practica instinctiv acest avantagiu. Un gest mîndru al capului aruncat brusc pe spate şi provocând o răzvrătire, apoi o renunţare a pletelor, subliniază cu alt elan sfîrşitul unei tirade, decît strivirea cu palma a unei muşte pe un craniu lucios.

în vreme ce, lumina puternică a zilei de iunie, ce cădea pe fereastra mansardei şi umplea de raze oglinda ovală a măsuţei, eu căutam, cu atenţia comică a unei maimuţe şi smulgeam firele argintii din tâmpla •stingă a Arhanghelului, el se lăsa prada înduioşerilor şi-şi plângea tinereţea pierdută.

Apoi, deodată, se trase din braţele mele, ridică fruntea, îşi culcă şuviţa cu un gest brusc al capului, apoi îşi privi mîinile... răsfiră degetele... îşi examina palmele... le ridică în sus... le vîntură de cîteva ori în aer, ca să scurgă sîngele din

ele şi să le facă palide, apoi le apropie de oglindă... Se uită la cele patru mîini, urmărea jocul celor douăzeci de degete, le lipea de cristalul cu răsfrîngeri şi le depărta, ca şi cum ar fi executat nişte mistice figuri vrăjitoreşti.

Apoi, clătinînd capul, murmură, ca pentru el:

— Mi-au îmbătrînit şi mîinile...

Narcis avea mîini încă splendide, dar începeau, fireşte să se zbîrcească... Nu mai aveau luciri şi culoarea netedă, feminină, de odinioară.

— Ascultă, puiule, îi spusei eu.

Sîntem numai noi doi, aşa că nu e nevoie să faci pe mareşala din *Cavalerul Rozelor.*

Narcis nu înţelegea.

— Ştii, finalul primului act, insistam eu... când îşi trece mîinile în faţa oglinzii.

— Nu ştiu... nu-mi aduc aminte...

— Ba da. Am fost împreună, acum doi ani, tot la Viena. Cînd ne-am întors acasă, ai făcut şi tu ca ea... Credeai că nu mă uit la tine, dar te-am văzut prin oglinda garderobului.

— Să mă ia dracul dacă mai ţiu minte!

— Las' că ţiu eu mint toate şi pentru tine !

Evocarea operei lui Richard Strauss îmi aduse aminte brusc pe colaboratorul său cel mai preţios, poetul Hugo von Hofmannsthal, autorul libretelor *Elektra, Cavalerul rozelor, Ariana la Naxos, Elena în Egipt...*

Directorul Teatrului Naţional din Bucureşti, un vechi prieten, îmi acordase oarecari subsidii pentru călătoria la Viena. Ca o justificare a acestei subvenţii, mă însărcinase să fac o vizită lui Hofmannsthal şi să-i supun schiţele colorate ale tragediei sale *Elektra,* care urma să se joace la Bucureşti într-o înscenare nouă.

îl rugai, deci, pe Narcis să renunţe la aceste cochetării de femeie „încă tânără" şi să-mi îngăduie să termin mai repede operaţia de coafor, pe care mi-o impusese.

Cum nu era mai mult de ora 9, el îmi răspunse că am tot răgazul, şi să-1 mai las să-şi depene gîndurile în voie. Prins de voluptatea melancoliei, se cufunda într-însa tot mai mult, cu eternele cochetării ale primadonei care se cere consolată şi măgulită.

— N-am îmbătrînit prea mult? O să-i mai plac la lumina zilei ?... Aseară eram îmbrăcat în frac. pe urmă electricitatea... şampania... decorul... toate erau altfel... Dar ziua! Ia uite ce cap am !

— Fiindcă nu eşti ras. Rade-te, fă o baie fierbinte şi ai să vezi... Aburii sînt excelenţi pentru ten...

Narcis se apropie de oglindă, se examina, clătină capul...

— Ai îmbătrînit, frate Vasile !... Nu mai eşti aceiaşi...

— Nu te mai boci, fiindcă nu ţi-a căzut nici părul, nici dinţii, nici urechile !

— Nu mi-au căzut, slavă Domnului, dar vezi tu, frăgezimea de altădată s-a dus. Cînd eşti tînăr, ai ochii plini de foc şi catifelaţi. Bobul pielii e mărunt, egal, de culoare roză şi palpită ca orientul perlelor. Acuma, ochii s-au potolit, grăuntele pieliî s-a mărit, s-a decolorat, s-a colorat în galben, în vînăt, în verzui, în roşu, în alb de var... nu mai e petala trandafirie de altădată. Porii s-au lărgit şi ei, s-au adîncit Dinţii îngălbenesc. Gingiile sînt palide. în buze nu mai bate sîngele roşu, cald... se ofilesc, se învineţesc... Osul creşte, se întăreşte... Nasul nu mai e aşa de fin... la colţurile ochilor, se ţes fire de păianjen...

— Dacă te uiţi cu lupa, şi un copil de patru ani e_ bătrîn. Tu crezi că directorul Operii, stă să se uite-n oglindă şi să-şi umple zbîrciturile obrazuluî cu lacrămi ? Tu crezi că geme şi oftează toată ziua fiindcă i s-a decolorat epiderma, i-a albit puţinul păr care i-a mai rămas, or i s-a îngroşat osul nasului ?

Narcis ridică ochii, surprins, învins, un moment, de logica întrebării mele. Dar cuceri terenul foarte repede, răspunzîndu-mi simplu :

— Moşneagului nu-i pasă de bătrîneţe: nu mai are ce pierde!

Narcis mă părăsi exact la ora 10. Una din întîlniri'e de afaceri o scăpasem. Nu e nimic. Am să trec mai tîrzui pe la negustor. Ceea ce trebuia neapărat să nu rate/ era vizita la Hugo von Hofmannsthal. Mai aveam o oră. Eram cam enervat — dar o nelinişte plăcută, ca într-o dulce aşteptare. în-acelaşi tîmp, fiorul unei satisfacţii recente mă cutreiera, mă-

gulindu-mă. îi căutam rostul. Ce victorie cucerisem ? Mă analizam. Şi, urmărindu-mi asociaţiile de idei, precum şi ultimele acţiuni sau cuvinte, descoperii taina. Mă înviora faptul că vreme de trei sferturi de oră făcusem ceva nou, în afară de preocupările mele obişnuite : smulsesem cu un progres, din cinci în cinci minute vizibil, firele de păr alb din tîmplele prietenului meu. La orce vîrstă se poate învăţa ceva. Acţiuni mărunte, la cari altădată nici nu te-ai fi uitat, cresc în importanţă, atunci cînd te apleci cu simpatîe asupra lor.

Aşa devin grădinari oamenii mari, generali scoşi la pensîe, miniştri fără portofoliu şi chiar capii de state. A sădi o floare şi-a o vedea crescînd, a plivi de frunze moarte un arbust, te ridică în proprii dumîtale ochi şi-ţi dă o caldă şi discretă mulţumire interioară. Ai cîştigat ceva printr-un efort care iese din comun, pe un domeniu care nu-ţi aparţine. Fiindcă descoperisem în mine aptitudini de artist capilar, am vrut să duc revelaţia pînă la capăt. Mă simţeam capabil de acţiuni mai importante pe acest teren. Ce-ar fi dacă m-aş tunde ? E o experienţă pe care trebuia s-o fac de mult. Bărbierii au un sistem simplist pe care-I aplică tuturor clienţilor. Nu ţin seamă nici de culoarea părului cuiva, nici de vîrsta personagiului, nici de conformaţia îndividuală a cranîilor. Un standard general. O revizuire se impune.

Să personalizăm arta coaforului. începui prin mine însumi. Cu mare prudenţă, retezaî sfîrcuri ce-mi încălcau urechea, apoi jumătăţi de inele cari se răsuceau pe la spate. Mă priveam din faţă, deci sesizam la perfecţie ceea ce era inutil în părul meu, ceea ce trebuia sacrificat. Profesionistul te vede din spate sau din părţi; el nu poate avea perspectivele juste, nu poate urmări realizarea ansamblului. îşi ţăcăne la ureche cu foarfecii, discută politică şi jocuri de noroc, ca să-şi dea importanţă. Altminteri, s^ar băga de seamă că e foarte limitat în propria-i meserie. Sînt multe elemente de farsă, în multe din funcţiunile noastre sociale. în special ale coaforilor.

Americanul *Gilette* le-a dat o lovitură mortală cînd a inventat lama de ras. Majoritatea clienţilor s-a evaporat, fiecare bărbierindu-se la domiciliu. Dar nîci urmaşii iscusitului Figaro nu s-au dat bătuţi. Reuniţi în misterios conclav, ca să compenseze pierderea clienţilor bărbaţi, au decis să tundă femeile. Aţi remarcat că moda doamnelor tunse coincide cu răspândirea

lamelor de ras ? Sa considerăm fenomenele epocei cu mai puţină superficialitate.

Pe măsură ce mă tundeam, prindeam curaj, imaginaţia mi se aprindea şi semnalam în forul meu interior, toate avantagiile acestei autopperaţii. în primul rînd, realizezi o armonie^ între părul şi fizionomia dumitale — lucru la care frizerii nici măcar nu se gîndesc Pe ei nu-i interesează decît bacşişul şi cursele de cai. Apoi faci economie de vreme şi de bani, ceea ce în oraşele străine, mai cu seamă, e un cîştig foarte apreciabil. Acum un sfert de secol, cînd învăţam la Viena arta cîntului, îmi lăsam plete, ca să semăn cu Beethoven. De altfel, toţi colegii mei aveau capete de muzicieni celebri. Unul era Schubert, altul Paganini, altul purta cotleţi ca Wagner. Numai pe Verdi şi Gounod nu-i imita nimeni, fiindcă n-aveam nici unul barbă albă. Eu cred că nu numai admiraţia pentru Beethoven mă ţinea netiuns, dar şi lipsa de mijloace pecuniare.

. ° fâcînd Narcis acum ? Desigur, se rade sau ia o baie fierbinte, cum i-am sugerat.

Probabil^că pe Wini o s-o primească în pijamaua liliachie, brodată cu flori de aur, pe care o purtase în *Fachirul şi principesa.* Numai să nu se supere canadiana de atîta intimitate, în definitiv, abea o cunoştea. Nu fusese încă nimica între ei. Nimic nu-l îndreptăţea să-şi ia, faţă de dînsa, atitudini familiare. Am să mă dau jos şi-am să-i spun că ar fi mai distins să se îmbrace în jachetă, ea plastron, ca-n *Logodnica gangsterului.* Această înfăţişare ceremonioasă ar impune frumoasei doamne şi ar ridica-o în proprii ei ochi. Poate că Narcis avea dreptate cînd îmi spunea că ar trebui să mă cănesc. Arîtea nuanţe de culori — mai ales pata asta cenuşie, ca un^şoricel alb — îmi face un cap vulgar, aproape comic. Am să-mi vopsesc părul în nota lui dominantă, un castaniu deschis. Tot aşa, cred că vocea mea se va fixa ibaritonal. Mă privii, înc-o dată, în oglindă. întâia oară-n viaţa mea, îmi plăcea cum sînt tuns. Ovalul feţii era admirabil încadrat, în sfîrşit. Economisisem de asemeni şi cei cinci şilingi consacraţi Figaroului din subsolul hotelului.

în ruptul capului nu intenţionez să cuceresc pe Wini, dar nici n-am nimic de pierdut dacă mă prezint ei într-o postură

favorabilă. Căci am s-o întîlnesc, bineînţeles. Chiar- Narcis mă rugase să fiu acolo cînd va veni dînsa, ca să salvăm aparenţele, să nu creadă că ne-am gîndit numaidecît la cine ştie ce şi că l-am lăsat pe el înadins singur, în pijama liliachie şi cu lotuşi de aur.

întîlnirea asta cu Hugo von Hofmannsthal ma cam^ încurca. Ce-ar fi dacă i-aş comunica la Hotel ^„Imperial" **să**-mi dea altă oră ? Ia să scap eu de grijă şi **să** ma duc jos să telefonez.

Povestea cu Wini e mult mai importantă, pentru moment. Cine ştie ce prostii e capabil să facă Vasile fără mine, cine ştie ce cheltuieli o să mai inventeze, cînd eu, mai mare ruşinea, stau şi mă tund singur, ca **să** economisesc cinci şilingi!

încîntat, totuşi, de această economie şi sprinten ca un nou-născut, m-am coborît, sărind cîte două trepte în biroul hotelului, deşi nu vedeam cum poate un nou-născut să sară pe trepte de hotel, cîte două dintr-o dată.

Se vede că satisfacţia recentă îmi dădea aplomb, fiindcă telefonai marelui poet fără nici o timiditate, ceea ce l-a_ făcut pe el să-mi răspundă cam timid fixîndu-mi întîlnire la Hotel „Imperial", după miezul nopţii. Pîn-atunci trebuia să discute la restaurant, cu Max Reinhardt reluarea ^comediei *Un om dificil,* iar a doua zi pleca, dis-de-dimineaţă, pentru o săptămînă, la Salzburg, tot cu Max Reinhardt, în vederea reprezentării poemului său dramatic *Jedermann.* Mi-a spus ceva şi despre o catedrală, dar n-am înţeles bine, fiindcă vocile, pe fir, începeau să se altereze, să pălească...

Mă urcai în micul apartament al lui Narcis, parfumat la extrem.

— Şefule, ai dat cu prea multă apă de colonie ! i-am spus. Miroase ca într-o drogherie. Ia să mai deschidem ferestrele...

Narcis, era proaspăt ras şi avea un ten trandafiriu, uşor pudrat. îşi ondulase părul şi4 unsese cu^ceya gras, fiindcă lucea ca pe vremuri şi era întins. Nici urmă din melancolia de adineauri.

Devenise optimist, în pijamaua pe care o bănuisem ; ferchezuit, părea de douăzeci şi cinci de ani. îşi dădea seama de lucrul acesta, căci un surîs de satisfacţie şi_ de orgoliu îi flutura cînd pe nări, cînd pe buze, cînd în ochii negri, luminoşi. Mîinile îi tremurau puţin.

L-am pus sa-şi şteargă roşul pe care şi-1 trecuse pe pomeţii obrazului, informîndu-1, cam enervat:

— Nu sîntem cocote, ce dracu !

Eram, oarecum, vexat că nu-mi remarcase tunsoarea. Putea să observe atîta lucru, ce Dumnezeu ! Muncisem o jumătate de oră pentru acest efect şi lui îi era absolut egal dacă am altă fizionomie.

Înţeleg să nu fi băgat de seamă altă dată, dar acum, cînd el singur se ocupase în amănunt de culorile variate cu cari îmi zugrăvise pronia cerească părul, era inadmisibil să se uite la mine, fără să nu-şi dea seama că se schimbase ceva. Dar artiştii sînt făpturi egoiste, se consideră centrul pămîntului. Nimic în afară de ei nu-i interesează. Nu i-am comunîcat aceste reflexii, mulţumindu-mă să le îngrop în mine, cu amărăciune.

îi mai dădui cîteva ordine, pe cari Narcis le executa ca un copil cuminte. Arboră jacheta şi plastronul gris, cu mici crini negri, pe care-1 punea în *Logodnica gangsterului.*

— E mai distins aşa, mai discret, mai gentlemen ! Apoi îl întrebai:

— Ia spune-mi, ce-ai de gînd ?

— Nu-nţeleg !

— Programul pe ziua de azi.

— Păi, uite, la 12 vine Wini.

— Da. Şi pe ia 1 pleacă. Ne vedem la masă, la „Hartmann", *vis-ă-vis* de „Grand-Hotel".

— S-a făcut.

— S-ar putea însă ca Wini să nu plece pe la 1.

— Unde dă Dumnezeu! ?

— Asta e treaba voastră. Dac-ai scăpat pînă la 3, vii la cafea, la „Grand-Hotel", în *hali.*

— S-a făcut.

— Lasă unghiile. Ascultă ce-ţi vorbesc, ca să nu ne încurcăm. Dacă nici la 3 nu eşti liber, ne vedem la cafenea peste drum, la Operă, la 5. Dacă nici la 5 nu eşti independent, atunci ne întîlnim la 7 la hotel, fiindcă la 8 mergem la Burg, la *Hamlet.* Joacă Râul Aslan.

— Ne-am înţeles, şefule î

— Dacă ne-am înţeles, repetă !

Narcis îmi recapitula diversele noastre întîlnîri viitoare.

— *Acum* ne-am înţeles ! subliniai, eu, pedagogic.

Se" făcuse ora 12 fără un sfert. începea emoţia aşteptării intense. Eu însumi nu eram destul de stăpîn pe mîne. Arhanghelul, cel puţin, umbla de colo pînă colo, mai aranja ceva prin casă, pălea, rumenea, îmi dădea indicaţii ce trebuia să iac pe la diferiţii noştri furnizori. De cîte ori pomenea de vreunul din ei, se uita la ceas, subt cuvînt că vrea să fiu precis la întâlnirile cu fiecare. De fapt vrea să vadă cît mai e pînă la prînz.

La un moment dat, nu ştiu care din noi aruncă o întrebare tulburătoare :

— Dar dacă nu vine ?

La gîndul acesta, Narcis se întunecă.

Fruntea i se încreţi, sprâncenele i se lăsară. îmi dădui seama că şi dînsul era îndrăgostit de frumoasa canadiană şi că lipsa ei de la acea întîlnire, pe care singură o ceruse, l-ar fî mîhnit mult.

Minutele se apropiau, cu mare greutate, de ţifra fatidică, încă treizeci de secunde şi era să fie amiază.

După paloarea chipului lui Narcis, după bătăile inimii mele, după vocea care ni se dogise, înţelesei că eram pradă, amîndoi unui sentiment straniu. Ceva neobişnuit era să se întîmple. Aşteptam s-auzim paşi pe coridor, bătăi discrete în uşă. Rămăseserăm încremeniţi, cu ceasurile în mînă, fiecare cu ochii în ochii celuilalt.

în sfîrşit, mult aşteptatele ciocăniturі răsunară.

Doamna X intră, purtînd pe braţe o movilă întreagă de trandafiri; era îmbrăcată într-o rochiţă verde, cu iniţiale de un verde mai deschis pe sînul stâng şi purta o pălăriuţă primăvăratecă, de aceaşi culoare, ca şi ciorapii. Roşul rozelor pe această simfonie de verde îi dădea un aspect de feerică tinereţe.

Astăzi, Wini era o făptură omenească, apropiată. Cea deaseară fusese o apariţie îndepărtată, o prinţesă din poveste, o arhiducesă de operetă. O şi uitasem. Cea de azi parcă era mai micuţă, maî prietenească. Cu totul alta.

Vibraţia intensă pe care o trezi Winifred în acel salonaş de hotel se răsfrîngea şi în mine, sentimental. O mare înduioşare pe idilele mele absente mă cuprindea, o tristeţe amară pe mormîntul unul trecut sterp de orice prezenţă fernenină şi, în acelaşi timp, un dor intens şi-o tainică presimţire de fericiri viitoare, de mari cucerirî apropiate. Poate cînd voi avea

destui bani ca să mă îmbrac elegant... poate cînd părul meu va avea o culoare unică... poate în ziua cînd mi se va stabili vocea... Una din aceste minuni trebuia să se întîmple. Providența nu putea fi atît de ingrată cu un om ce răușise să se tundă singur și intenționa să-și îndemne prietenii să facă același lucru. Eram un om nou, un cuceritor.

De multă vreme nu avusesem atâta încredere în mine. Uitasem nesăbuitele cheltuieli din ajun, ale lui Narcis. Mă simțeam capabil, în acele momente, să fac și eu la fel. Viața, în definitiv, e scurtă și trebuie trăită multilateral. Wini era o dimineață de primăvară, parfumată cu garoafe și trezea doruri de azur, ca o ciocîrîie. I-am sărutat mîna ceremonios. Și am plecat, entuziasmat ca de o proprie cucerire. Afară m-aștepta un soare radios. Viena întinerise. Nu era oarejvraja acelei misterioase canadiene, care, cu o baghetă magică, gonise norii de funingine și înfoiase policromia unei vegetații luxuriante?

Am pornit-o pe jos, răsucindu-mi bastonul între degete și fluierând. Dintr-un vas al hotelului, desprinsesem o albăstrea și-o pusesem la butonieră. Am luat-o spre Ring, unde era biroul negustorului de costume. Un canar, zburat, probabil, dintr-o colivie, mă preceda, sărind din cracă-n cracă, asemeni unui herald întraripat.

— Cănărașule dragă, ce-ar fi dac-aș lua vacanță și nu m-aș mai duce după tîrgueili?

De altminteri trecuse și ceasul. Prăvăliile închideau. Dumnezeu surîdea din cer și contempla pămîntul.

Era o minunată zi de iunie, spălată și răcorită de ploaia care cursese neîntrerupt, douăzeci și patru de ore. Soarele umbla, triumfător, pe cupolele de bronz mucegăit al domurilor și sărea pe miile de copaci de pe Ring și din parcuri. Frunzele mari ale castanilor împleteau dantele de umbră; pe alei, se jucau copii, șuierau mierle. Pretutindeni, se revărsa o mare bucurie de-a trăi, înviorată de lumina abundentă a amiezii. Eram darnic în clipele acelea. Un singur moment nu m-am gândit să trag perdelele cerului, ca să fac economie de soare.

Mă preumblai vreun ceas în grădinile din fața primăriei, mai înflorite ca oricînd, cu liliac întîrziat și țîșniri de havuzuri, printre zambile.

Trecui peste drum, în parcul popular, să contemplu monumentul simplu și liniștit al împărătesei Elisabeta, la picioarele căreia, nuferi albi își împărțea ofranda, în bazinul proaspăt schimbat.

Mirosul liliacului domina toate parfumurile, amestecat cu o vagă aromă de migdal înflorit.

Ziua aceea — care-ncepuse cu enormul buchet de trandafiri al americanei — se anunța ca un vis trăit aievea, ca un moment de reverie occidentală, subt cerul de basm orientai al Vienei.

M-am dus la restaurantul „Hartmann" fără prea mare speranță că-mi voi întîlni prietenul, cu toate că în fundul inimii, nutream iluzia ca-i voi găsi pe amîndoi acolo, așteptîndu-mă, bătînd din palme la apariția mea.

Nici la cafea nu se arătă. L-am așteptat pînă la patru. La patru m-am dus să iau în primire cele cincizeci de costume pentru operetele în curs. Erau gata și foarte frumoase. Am întîrziat, însă, expedierea lor, fiindcă trebuia să achit nota imediat și acest lucru mă cam contraria. Orce plată trebuie făcută în ultimul moment. Nu știi ce se poate întîmpla.

Avea dreptate acea doamnă din strada Lipscani, proprietara unei mari case de confecțiuni pentru dame, care nu-și oprea niciodată locul la teatru, din vreme:

— De ce să închid capital într-un bilet? spunea dînsa, cu multă înțelepciune.

Cum aveam întîlnire cu Narcis la 5, în cîteva minute fui la „Cafeneaua Operei". L-am așteptat în zadar pînă la 6. începeam să fiu îngrijorat.

Nu-mi închipuiam că nu va veni în acea zi nici la hotel: pînă la ora 8 îl așteptai acasă, fără să dau cu ochii cu el.

Portarul mă informă că prietenul meu ieșise pe la ora două, împreună cu o doamnă, că nu lăsase nici o vorbă pentru mine.

îmi petrecui seara la Burgtheater, unde Râul Aslan juca pe *Hamlet* și unde speram să-1 întîlnesc pe capriciosul tenor. Spectacolul acesta îl așteptam de cîteva zile :• Narcis," care• voia să joace și el pe Hamlet, insistase să vedem pe Aslan, băiat frumos și el, cîntăreț de operetă și el.

— Nu trebuie, numaidecât, sa fii bătrîn şi filosof, ca să faci pe „Hamlet" susţinea el, cu drept cuvînt.

Eram adine rănit în inima mea că Arhanghelul dădea atît de puţină importanţă unei mult aşteptate manifestări de artă şi-1 mustram pentru această lipsă de pasiune, de consecvenţă, de seriozitate. Ştiam că nu va putea juca niciodată pe „Hamlet", că nu se gîndise niciodată adînc la acest lucru, dar măcar de formă, pentru mine, pentru soţia lui, care-1 va întreba la Bucureşti ce fel de interpretare dă Asian rolului, nu trebuia să lipsească astă-seară de Ia Burgtheater.

Dar daca i se întâmplase ceva ? Alt rost nu puteau avea aceste absenţe repetate.

înţeleg, o fi vrut să-şi petreacă seara cu Wini, dar puteau să vie împreună... Shakespeare nu i-ar fi despărţit. Sau poate nu voiau să mă întîlnească ? Ii jenam, desigur. Eu eram bun aseară, cînd abia se cunoşteau şi le trebuia al treilea, care să-i ajute să rupă gheaţa. Totuşi, n-ar strica să reclam la poliţie. Cine ştie ce-o ti păţit bietul băiat!...

Tragedia prinţului Danemarcei reînvia — a oîta oară! — pe marea scenă a Burgului. Tablourile se succedau vertiginos. Cînd se instala Râul Aslan pe cuşca sufleorului să debiteze monologul „A fi sau a nu fi'', mi s-a părut că se apropie de public să vadă cine-a intrat şi să-1 salute pe Narcis, care îşi tăcea apariţia într-o lojă. Intorsei capul. Nu intrase nimeni. Era o simplă impresîe a mea.

De ce-or fi jucând toate actriţele pe Ofelia, de la prima scenă, în tragîc ? Este o eroare generală ; eu cred că această apariţie blondă, albă, roză, cu rochii de albastru-deschis, ar trebui să fie contrastul îndoliatului prinţ al Danemarcei. Ofelia reprezintă graţia, tinereţea,, nevinovăţia, suavitatea. Un ciripit de pasăre, în concertul funebru al spectrelor, al crimelor, al remuşcărilor. Majoritatea actriţelor intră în scenă livide, sombre, ca şi cum ar fi fost scoase, de la început, din gârla unde s-a înecat fata lui Polonius. De la primele replici, ele rostogolesc ochi de nebunie. E şi vina directorilor, care dau rolul Ofeliei la actriţe mari: acestea se cred obligate să scoată efecte impresionante.

Pentru Ofelia trebuie aleasă o actriţă insignifiantă, dar foarte tânără şi foarte frumoasă. Va fi blondă şi roză ca un pastel. Chiar penibila scenă a nebuniei ar trebui s-o joace

tot frumoasă, ca să impresioneze şi mai mult. Inutil să-şi fac? ochii adânci şi tenul verde. Nu s-a înecat încă.

Oare Wini ar putea juca pe Ofelia ? Nu cred. E prea femeie. Are părul castaniu-roşcat, ochii verzi, gura senzuală. Buzele-i sînt cărnoase, tăiate la mijloc de o dungă ştrengărească. Buzele lui Wini sînt patru cireşe coapte, nu două, cum spun, deobicei, poeţii. Reiau prima mea impresie : trebuie să aibă plămînii atinşi, fiindcă şi azi-dimineaţă, în salonaş, pălea, se împurpura. La un moment dat, mîinile ei mi-au părut transparente. Totuşi, subt iniţialele verzi, brodatul rochiţei, palpita un sîn destul de bogat şi ferm, ca să fie al unei ftizice. Sper că o voi mai vedea, dacă nu cumva au murit împreună, sinucişi, după ore de extaz şi complect abandon.

Wini a murit şi o aduc în coşciug, în dangăt de clopote. Narcis e îmbrăcat în negru şi spune lui Laert că va înghiţi crocodili, sau aşa ceva. Altădată, cortegiul înmormîntărîi Ofeliei mi se părea mai impresionant.

O prea mare stilizare a decorului şi-a costumelor strică unei piese care trebuie prezentată cu pulberea secolelor pe aripi. Nu poţi ucide toate amintirile. Păcat că nu ştiu bine nemţeşte. Aş aprecia dicţiunea actorilor cari nu neglijează nici o consonantă.

Am făcut rău că am mîncat numai un corn, adineauri. Mă simt lihnit. Emoţiile zilei trebuie combătute printr-o alimentare onorabilă. Să renunţăm la ultimul act. îl cunosc. Să îmbuc ceva şi să mă duc la Hugo von Hofmannsthal. Ce idee şi la acest poet să convoace lumea după miezul nopţii! Repede, la hotel, să iau schiţele *Elektrei.* Narcîs tot n-a venit. I s-a înîtmplat ceva. A fost asasinat de omul cu monoclu. La urma-urmei îl priveşte. Nu e minor şi nici eu nu-i sînt tutore. Vom afla mîine din ziare.

Un *Nierenbraten* şi-o bere luate în restaurantul parcului mă întremează. Iată-mă şi la hotel. Am luat schiţele. E încă prea de vreme. O iau agale, spre Hotel „Imperial". La ora **12** sânt în faţa uşei lui Hugo von Hofmannsthal. Portarul mi-a •spus că e sus şi m-aşteaptă. Dar ilustrul poet nu era singur. îl

aud vorbind, ridicînd vocea. Să mai aştept. Nu e discret să. întrerup conferinţa unui om celebru cu altul, probabil tot atît de celebru. Pîndind plecarea importantului personagiu, fac cîţiva paşi pe coridor. Examinez din uşă-n uşă, pantofii celor ce dorm. Pantofi mari, bărbăteşti, cu talpa groasă şi alţii mai mici, de damă. în faţa unei uşi, sînt două perechi mari bărbăteşti. Ale unei singure persoane? Cine curăţă oare aceste încălţăminte şi la ce oră? Totdeauna văxuitorii mi-au părut marele mister al hotelurilor.

Fiindcă mă plictisesc, mă bate gîndul să încurc pantofii, transportîndu-i unul în locul altuia. Sau să depun cărţi de vizită în pantoful stîng al doamnelor.

Gînduri stupide ale unui om care de treizeci de ore trăieşte în neprevăzut şi e năucit.

Clienţi întîrziaţi se uită la mine cu suspiciune. Un valet trece de vreo^ două ori pe lîngă mine şi mă măsoară din creştet pînă-n tălpi. Respectuos, dar mă măsoară. E o situaţie neregulată. Trebuie s-o părăsesc, fie ce-o fi. Bat la uşa poetului care îşi întrerupe o frază vehementă ca să-mi spună să intru.

Intru.

în cameră nu e decît Hugo von Hofmannsthal.

E un om distins, amabil, fără aspecte extraordinare de celebritate mondială.

— Am fost exact la **12,** dar am auzit discuţii şî n-am vrut să vă importunez... Am aşteptat pe coridor.

— Eram singur, îmi explică el.

Apoi cu tonul cel mai natural din lume:

— Alături de mine locuieşte X, actorul bine cunoscut, împreună cu soţia. El e cam ştrengar şi-a plecat din cameră acum o oră, jpunînd că vine la mine. M-a rugat să vorbesc tare, să nu bănuiască stimata doamnă-soţie că e-n altă parte. E un mare artist, e interpretul meu principal şi nu puteam să-i refuz acest serviciu. îmi pare bine de cunoştinţă. Luaţi loc. Foarte frumoase decoruri. De altfel, d-voastră la Bucureşti,, faceţi montări admirabile. *Elektra* s-a jucat şi în Japonia. Ai fost la *Hamlet* astă-seară! *Hamlet* şi *Elektra* sînt piesele europene cari plac cel mai mult în Japonia. Sentimentul filial, dragostea copilului pentru părintele asasinat, iată cauza succesului. Acolo, căminul e sacru, iar sentimentele înalte merg. direct în inima spectatorului...

Nu cred că pot veni la Bucureşti pentru premieră. Regret foarte mult. Am auzit că e un oraş foarte vesel şi plăcut. Viena e tristă de la o vreme. Pentru scriitori, e foarte greu... înainte, pe vremea asta, mă pregăteam să plec în Italia, cu toată familia... Petreceam acolo toată vara... Acum abia pot să mă deplasez singur, pînă la Salzburg. îţi mulţumesc foarte mult pentru aceste schiţe. Spune, te rog, domnului director de la Bucureşti să nu uite să-mi trimeată tantiemele.

Chiar atunci cînd vorbeşte de bani, Hugo von Hofmannsthal răspîndeşte-n jurul său o vrajă cuceritoare, o atmosferă' aristocratică şi-o mare bunătate a inimeî. E palid. Mi se pare îngrijorat. Uneori mi se pare naiv, de pur ce este. Dar de ce ridică glasul din cînd în cînd, ca şi cum i-aş fi spus lucruri jignitoare? Nu, nu e supărat pe mine: vorbeşte pentru doamna de alături, care îşi spionează soţul. Hugo von Hofmannsthal e un înger.

Iată o întâlnire din cele care înnobilează, înalţă.

Cele mai frumoase întîlniri. Farmecul lor trăieşte dincolo de ţări şi de ani, ca o aromă închisă într-o capsulă preţioasă.

Plec de la el transformat. îmi pare rău, însă, că ilustrul poet n-a mai aşteptat cîteva secunde, ca să-şi reînceapă monologul. A reluat discuţia cu partenerul absent îndată^ ce-am pus eu mîna pe clanţă. Se vede că vecina luî de cameră, soţia actorului, este o persoană prea puţin comodă. Păcat. Oamenii mari ar trebui scutiţi de aceste mici mizerii.

Marele vinovat în toată afacerea asta, este, incontestabil, actorul, care inventa vizite nocturne la un autor obligat. Exact ca Narcis al meu. A trecut de patruzeci de ani, e capricios ca o femeie, îşi minte nevasta, se ţine de fetiţe, umblă noaptea după aventuri şi pune oameni serioşi să-i fie complici. El şi Narcis. Eu şi Hugo von Hofmannsthal. Această apropiere îmi gîdilă vanitatea. Ridicai fruntea semeţ şi coborîi scările hotelului ca un om important, căruia i se impun tot felul de nimicuri. Portarul recunoscu în mine *Valoarea* unită cu *Indulgenţa* şi se înclină adînc.

*

Cînd am ajuns la hotelul din Mariahilferstrase, n-am mai avut curajul să întreb dacă prietenul meu se reîntorsese. Mă uitai la tabloul pasagerilor şi nu văzui decît cîrlige văduve.

Erau prezente numai două chei : a mea şi a lui. Aşadar, Silvio Narcis nu venise. Gluma începea să se îngroaşe. Nu-mi ardea să mă culc. M-am dus să-1 caut prin diferite restaurante de noapte, începînd, bineînţeles, cu „Bristol" şi „Sacher". Nici urmă. Neliniştea mea se prefăcu în indignare apoi în teamă. Dacă m-aş duce la poliţie, să reclam ? Dar ce puteam să spun ? N-aş fi fost ridicol ?

Era aproape trei dimineaţa. M-am reîntors la hotel. Cheia lui era tot acolo, spînzurată ca un crucifix la căpătîiul unui dispărut. Acuma a rămas singură. Cu cheia camerei mele în mînă, urcai treaptă cu treaptă, încet, preocupat, căutînd o explicaţie.

Mă oprii în faţa apartamentului său, încercai clanţa, bătui în uşă. Mi se păru curios că n-aud pe nimeni monologînd dincolo, ca adineauri, la Hotel „Imperial".

Mă uitai împrejur... Coridorul era semănat cu pantofi. Ca dincolo. Dar încălţămintele de aici erau mai ordinare. Am văzut şi o pereche de cizme. Pe coridor, nici pasageri întîrziaţi, nici valeţi bănuitori. Aşa era pe toate coridoarele la fiecare etaj. Abia urcam. Nu voiam s-ajung la mansarda mea. N-aş fi vrut să mai ajung niciodată. M-aş fi tot urcat... la infinit... Dar nu erau decît şapte etaje. Am intrat în silă. M-am dezbrăcat pe gînduri. Nu dormisem nici noaptea trecută şi, totuşi, nu-mi era somn. Ca şi noaptea trecută, de undeva, de departe, se insinuau zorile. Foarte discret. Ca un preludiu de flaute. Peste atmosfera de doliu, de dezolare, a sufletului meu, mai cădea o brumă nostalgică, o amintire de demult, o împletire de viole, de nechezat de cai, în surdină, de zurgălăi şi-un bun rămas al mamei, un surîs matinal, printre cîntece de cocoş. O dimineaţă plină de plecare...

Eram înduioşat.

Mă dureau tîmplele de oboseală.

Am tras perdelele şi m-am culcat, cu un gest de renunţare. Nu puteam s-adorm. Mă răsuceam în patul de fier, cuprins de bănuieli, improvizînd comploturi.

Silueta domnului în frac, care băuse pahar după pahar, zvîrlind fumuri de havană spre masa noastră, alaltăieri-seară, mă urmărea necontenit. Surîsul acela amar, sarcasmul privirii, gestul monoclului potrivit mereu subt sprinceana stufoasă, mi se părea un semn convenţional ; începeam să urzesc păţanii fantastice : romane cu detectivi, dispariţii senzaţionale şi răpiri, care de care mai absurde. Nu ştiu cînd am adormit. M-am trezit a doua zi destul de tîrziu, speriat de cîteva bătăi nervoase în uşă. Am sărit în sus, ca din fundul unui puţ adînc.

— Haide, domnule, ce dracu ?! Dormi, pînă la prînz ?

Nevinovata persoană care mă mustra intrînd în odăiţa mea nu era decît el, cuceritorul, Arhanghelul !

Nu e greu de înţeles cu cîtă revoltă l-am primit, ce scenă i-am făcut, acolo, în al şaptelea etaj al hotelului de pe Mariahilferstrasse.

Bucuria de a-l revedea era întrecută de indignarea emoţiilor acumulate-n mine. Eram la largul meu să izbucnesc, să-mi descarac nervii, să-mi exagerez, chiar supărarea. El nu putea riposta, căci aveam dreptate.

Atît mi-a spus:

— Să te ferească Dumnezeu de omul care are dreptate !

Se făcuse mic-mititel pe scaun şi se uita în parchet, ca un copil bătut. Simţeam că vrea să-mi povestească ce se întîmplase. Şi eu ardeam de curiozitate să aflu, dar nu voiam să-1 iert aşa de curînd. în revolta mea, asociam şi pe soţia actorului de la „Imperial" şi pe interpretul favorit al lui Hugo von Hofmannsthal. îi executam în mine însumi şi pe ei, în vreme ce executam pe Prinţul operetei. Ştiin-•du-se vinovat, acesta se făcuse mieluşel şi mă ajuta să mă îmbrac. îmi dădea vestmintele unul cîte unul şi mă tot cerceta dacă nu-mi mai trebuie ceva. Mă întreba cînd m-am tuns şi unde, căci îmi vine foarte bine. Această recunoaştere, mă flata, deşi cam tîrziu; începui să mă îmblânzesc. Dar tot nu l-am lăsat să-şi dea drumul. De cîte ori voia să-nceaipă, îl opream cu un gest al mîinii şi cu o grinţasă a feţei care voia să însemne :

— „Nu mă interesează. Treaba dumitale."

Soarele, pe fereastră, anunţa amiaza trecută. Mi-era foame. Ordonai:

— Să mergem !...

— Să mergem, şefule ! răspunse el afabil şi luă pardesiul meu pe mînă, să mi-1 ducă.

— Lasă-1 acolo,

îl lăsă acolo.

Eu înainte, el în urma mea, coborîrăm cele şapte etaje,, lăsarăm cheile la portar şi ieşirăm în stradă. Ziua era mai frumoasă decît cea de ieri. Orce urmă de umezeală se topise în văzduh. Era lumină caldă peste tot şi umbre luminoase.

în sfîrşit, îl întrebai :

— Cum a fost ?

— O nebunie, monşer ! Parc-am visat!

îmi povesti cum i se aruncase Winifred în braţe, îndată după ieşirea mea, cum plînsese la pieptul hii, două ore în şir, printre sărutări şi spasme, rugîndu-1 să n-o mai părăsească ; apoi cum plecase cu dînsa la un restaurant din Prater, cum se plimbaseră acolo cîteva ore, ca doi adolescenţi îndrăgostiţi, alergînd prin pădure, amestecîndu-se cu burghezii şi muncitorii care se desfătau la bîlci, cum^ s-au fotografiat amîndoi pe căluşei, cum au ridicat greutăţi şi au tras la semn.

— Şi eu în vremea asta, aşteptam ca un caraghios, prin cafenele ! îl întrerupeam din cînd în cînd, ca să-i mai potolesc entuziasmul şi să subliniez martiriul meu de prieten sacrificat.

— Iartă-mă, şefule, da' nici nu m-am gîs.dit la tine. Nu ştiu dac-a fost zi, dac-a fost noapte!

— Da' seara unde dracu aţi fost, că era vorba de *Hamlet ?*

— Ce *Hamlet,* ce *Macbeth,* parcă de asta îmi ardea mie ? Sînt sătul de teatru pînă-n gît. Mă duc în Canada, s-a isprăvit!... Eu sînt amorezat, domnule ! Am şi eu dreptul ăsta, că sînt om, sînt artist...

— Ai ceva parale la tine ? îl întrerupsei din nou, că eu n-am franc.

Am dat tot aseară !

Narcis mă privi, surîzînd, cu adorabilul său zîmbet ştrengăresc şi se bătu cu mîna pe inima.

— Ştiu că ai inimă, da' e vorba, ai ceva deasupra ?

— Este, şefule, este !

Vîrî mîna în buzunarul interior al hainei şi scoase portofelul, burduf de bancnote. ÎI întrebai, surprins :

— Ţi-a dat americana ?

— Ce, mă, nu ţi-e ruşine ?

Şi-mi arătă palmele, cu degetele răsfirate: inelul său <3e diamant lipsea.

— Ce-ai făcut nenorocitule ?

— Dacă nu vine muntele la Mahomed, se duce Mahomed la munte !

— Aşa? La revedere, băiete! Mănîncă-i sănătos!... mă răstii eu, prefăcîndu-mă că plec.

El mă ţinu cu sila.

în vremea asta, ajunserăm la restaurantul din Parcul Popular, unde ne instalarăm pe terasă.

Acolo Narcis continua să-mi povestească, încă plin de vraja acelor ceasuri, cum petrecuse o seară şi o noapte cu necunoscuta de la Operă.

De la Prater, s-au dus la locuinţa americanei, care-1 prezintă gazdei, o femeie tînără şi distinsă — o contesă — un apartament splendid, cu oglinzi imense, policandre de bacara, coloane aurite, tavan sculptat, covoare, tablouri, statuete şi ştofe de mătasă peste tot.

— Ţi se răsucea limba-n gît dacă-mi telefonai şi mie să viu acolo ? Sau măcar să-mi dai o veste ?

— Unde mai ştiam eu de tine, şefule ? Parcă trăiam în vis. Ba mi se pare că i-am spus odată să-mi dea voie să mă reped la hotel, să te caut, -să mă schimb. Aş! N-a vrut s-audă !

Spunea că nu-mi dă drumul o secundă, că i-e frică să nu mă piardă. Am mîncat la contesă: după-masă le-am cîntat^ de le-am înnebunit. Păcat că nu erai acolo să mă vezi. în viaţa mea n-am cîntat în aşa decor!... Eu aş vrea să te încurc cu contesa ; e splendidă, mă, şi-am trăi aici ca-n sînul lui Avram !

— Ascultă, Vasile, ştii că peste cîteva zile trebuie să fim la Bucureşti. Se deschide parcul şi oamenii ne aşteaptă.

— Las' s-aştepte, că şi eu i-am aşteptat destul !

— Nu mai avem parale.

— Am eu 50 000 de lei, pe inel. Trebuie să te muţi negreşit în altă odaie. Aia e prea mizerabilă. Americana mi-a propus să divorţăm, s-o iau de nevastă. Să mă mai gîndesc. întîi, să vedem ce facem cu angajamentul la Montreal, pe urmă aranjăm şi chestia asta. Diseară le luăm pe cucoane şi mergem la Operă. Zis şi făcut, nu te mai strîmba; o viaţă are omu şi dacă nu-ţi convine, salutare! Eu nu mi-am

luat soacră la drum. Ia uită-te, domnule, că mi s-a şi făcut dor de Wini, inimioara mea. Ce mă fac eu pînă diseară ?...

Narcis era în vervă. Mă gîndii că, la urma-urmei, n-aveam drept să-i tulbur sărbătoarea, să-l chem mereu la realitate, să-l plictiseesc cu obligațiile din țară, unde şi aşa aveam destule necazuri. Mă gîndeam că această aventură îi va răscoli sufletul, îi va lăsa o amintire frumoasă, care se va transforma, pe scenă, în lirism şi poezie. Arta n-are decît de cîştigat pe urma rătăcirii de o clipă a unui tenor, pe urma unor zile de iunie, cu trandafiri, muzică şi iubire, în vesela Vienă, pe malurile Dunării numită, cu multă indulgență, albastră.

— Da' de dormit unde ai dormit, că doar la contesa dumitale nu e Hotel „Dacia" ? l-am întrebat aspru, în vreme ce-n sufletul meu îl absolvam şi chiar îl felicitam.

— Am dormit acasă, îngere.

— Cînd ai venit ?

— Pe la 3 dimineață.

— N-ai venit la 3, fiindcă la 3 am venit eu şi cheia dumitale era la portar.

— Atunci să fi fost patru.

— îți cădeau picioarele dacă urcai la mine să-mi dai un semn de viață ?

— N-am vrut să te deranjez.

— Vai de capul tău, nenorocitule !

— Ştii c-ai început să mă plictiseşti cu atîta morală ? î Ce eşti soacră-mea, eşti nevastă-mea, eşti tata ?... Du-te dracului!

Apoi, rîzînd:

— Ia bea, şefule, hai să ciocnim paharul ăsta în sănătatea ta, a lui Wini, şi a contesei. Mă, hai să te-ncurc şi pe tine cu vieneza... A noastră e viața, şefule, ura !

Ciocnirăm paharele cu vin de Mosela şi plecarăm spre Operă, bine dispuşi amîndoi.

Eu făceam paşii mari.

— Da' de ce sări aşa ? mă întrebă Narcis.

— De economie. Tot spui tu că sînt zgîrcit! Dacă fac doi paşi, acolo unde altul face trei, înseamnează că am tocit mai puțină talpă.

Prin urmare, dacă dumitale, domnul meu, sau dacă unchiului dumitale din Buzău, îți trebuie trei perechi de ghete pe an, mie îmi trebuie numai două ! Ai înțeles ?

Narcis, care se simțea vinovat față de societate, din pricina noului său amor, era obligat să mă menajeze, să găsească extraordinar tot ce spuneam eu, care, față de el, reprezentam cu demnitate implacabilă, pe procurorul acestei societăți.

Făcu deci mare haz de gluma cu ghetele, pe care eu o citisem într-un almanah şi o ilustram acum, diabolic.

— Mă iei la vale, şefule ! comentă, după ce găsi că rîsese îndeajuns.

Vrei să spui că nu eşti zgîrcit. Ba eşti zgîrcit dragă, şi în ce hal ! Respiri meschinăria prin toate găurile de nasturi ale hainelor ! Mă, tu poți să ai milioane, că tot a sărăcie o să miroşi toată viața. Oamenii se nasc cum se nasc. Unii n-au un ban în buzunar şi-ți fac impresia că sînt boieri.

— De pildă, domnia-ta !

•— De pildă domnia-mea !

Alții sînt plini de parale şi se strecoară pe stradă ca nişte foşti slujbaşi la stat, cari nu şi-au încasat pensia. Ți-e mai mare mila. îți vine să le dai de pomană. Ia nu mai sări aşa, că se uită lumea la noi...

Aburii vinului de Mosela se risipiră şi o dată cu ei, se duse şi voia mea bună. împreună cu Narcis, căruia în fața furnizorului, îi spuneam respectuos „domnule director general" iar el mi se adresa cu „domnule director", făcurăm ultimele vizite la editorii de muzica, ia Societatea drepturilor de autor, la costumier şi la atelierul de decoruri.

Toate, erau în regulă. Puteam pleca chiar în ziua aceea. Cîteva scrisori venite pe seară din Bucureşti respirau îngrijorare. Eram solicitați să ne reîntoarcem cît de curînd, căci stagiunea de vară e scurta şi fiecare zi pierdută ne întîrzia deschiderea. Aceste scrisori le binecuvîntam căci erau aliații mei cei mai fireşti şi mai oportuni.

Parcă le-aş fi dictat eu însumi, atît de vehemente şi de convingătoare le erau argumentele.

Le recitirăm la hotel, în apartamentul ocupat de Narcis. Una din aceste misive purta scrisul impetuos al soției tenorului : cerneală violetă, litere lungi, ale căror linii drepte

erau trase cu vigoare şi păreau tot atîtea semne de exclamare. N-aveai nevoie să citeşti scrisoarea. Ajungea s-arunci o privire ca să vezi că e numai mirare, numai protestare.

Dar această lungă întîmpinare, pe foi mari, de culoare gălbuie în loc să convingă pe Narcis să se reîntoarcă la căminul conjugal, avu un efect tocmai protivnic. Nările îi tremurau puţin, iar între sprîncene, se bulbucă o cută a frunţii.

Era o eternă chemare la realitate, acea obligaţie de care cîntăreţul fugise întotdeauna. Fuga aceasta permanentă făcuse din «1 un artist. O evaziune din această servitudine, cea mai frumoasă întraripare pentru el era, acuma, Wini. Rîndurile soţiei sale îi înghiţeau toate elanurile inimei, :! paralizau, aducîndu-i aminte.

Doamna Cleonia Theodorescu-Narcis era o femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani. Mai înaltă decît soţul ei, de familie mai bună, mai cultă, mai vîrstnică şi mai ordonată, îi impunea prin toate aceste superiorităţi.

Intrase de vreo cinci ani în viaţa tenorului, în momentul cînd, despărţit de a treia soţie şi plictisit de cîteva insuccese, cari marcau începutul declinului său artistic, Narcis, dezorientat, începuse să-şi piardă nopţile, să bea, să joace cărţi şi să se compromită cu femei din cor şi din cafenele. Tot atunci avu şi primul acces de hemoptizie, ceea ce-l înspăimîntă, îl puse pe gînduri. Cleonia îl îngriji cu mult devotament. Mila şi admiraţia născură dragostea. Ca o adevărată soră de caritate, îngrijitoarea se înamora de pacient şi nu-şi mai închipuia viitorul fără el. In momentul acela, Cleonia era soţia mea. Mă părăsea, foarte simplu, ca să ia pe altul. Frumos se mai aranjaseră ! Consimţămîntul lui Narcis lovea în cel mai bun prieten. Drama era colea... Dar menajul meu cu Cleonia nu-I socotesc printre cele mai idilice, aşa că faptul de a-mi răpi tovarăşa de viaţă n-a constituit pentru mine acea clasică tulburare, al cărei deznodămînt se îneacă în sînge sau în oprobriul general.

Actriţă de a doua mînă, cîntăreaţa de mîna a treia, Cleonia îmi fusese vreo patru ani soţie. O viaţă conjugală fără nici un farmec, legătura mediocră dintre doi oameni cari se potriveau de minune prin spiritul lor practic şi lipsa

lor de încredere în viitor. Nu putea dura această viaţă fiindcă prea semănăm mult amîndoi. Narcis se bucura în ochii ei de prestigiul cîntăreţului răsfăţat, al şefului, al omului, care, bine administrat, putea să aducă soţiei mari avantagii: glorie, o direcţie de teatru permanentă, relaţii...

Din mine nu se putea scoate nimic. De altfel, şi eu eram încredinţat că legătura aceasta îmi era funestă, că dacă nu m-am putut realiza în viaţă, era din pricina Cleoniei. Aşa că n-a fost nimica tragic şi penibil, cînd Narcis şi nevastă-mea mi-au comunicat hotărîrea de a lega destinele cu condiţia expresă, însă, ca eu să rămîn prietenul lor şi coasociatul lor la direcţia trupei de operete. Aş da dovadă de cinism ieftin şi chiar de prost gust mărturisind, în public, că am primit cu aplauze aceste propuneri. Aş minţi, chiar.

Fără să-mi iubesc soţia, am simţit totuşi, o uşoară durere la gîndul despărţirii definitive. De asemeni, plăteam cuvenitul tribut şi umilirei milenare a omului căruia i se ia femeia. Eram rănit în amorul meu propriu şi, în acelaşi timp, plictisit de faptul că nu găseam destule accente de revoltă, în inima mea, ca să protestez împotriva infamiei.

La Bucureşti divorţurile sînt foarte dese, oamenii îşi iau unul altuia nevestele, dacă nu prin bună înţelegere, fără supărare. Şi chiar dacă la început a fost puţină supărare, curînd vine pacea şi uitarea ; noi raporturi sociale, foarte civilizate şi plăcuta se leagă. Se uită repede, toate, viaţa continuă fără multe impedimente morale, fără cazuri de conştiinţă şi fără preocupări de ce-o să zică lumea, fiindcă toată lumea are cîte un cadril de-acesta în familie. Dansul devine general. Am intrat şi eu în horă, n-am murit din această pricină, nu m-a arătat nimeni cu degetul, iar după cîteva luni, uitasem că am fost vreodată soţul doamnei Teodorescu-Narcis.

Cleonia exercita o influenţă binefăcătoare asupra cîntăreţului în declin. Mulţumită ei, a scăpat de dezastru. îl pîndise mizeria, boala, decăderea. Ea îl ridică, îl scutură, îl întări, îi insuflă o energie nouă, şi ne redete un şef tînăr, încrezător. Prestigiul Cleoniei crescu imens, în ochii întregei trupe, cu atît mai mult cu cît ea însăşi avu tactul să renunţe de-a mai juca şi-a mai cînta. întinerise. Era mai demnă şi mai frumoasă ca pîn-acum. Daca nu m-aş simţi stînjenit

să vorbesc de mine însumi, aş mărturisi că, despărţit de dînsa, am început şi eu o viaţă noua, cu mici succese în toate direcţiile. Creşteam în proprii mei ochi. Ma îmbrăcam elegant şi înregistram cîteva cuceriri femenine foarte măgulitoare.

Mulţumită Cleoniei, trupa noastră cunoscu înflorirea. Doi-trei ani, în momentul cînd toată lumea avea bani, cîştigarăm şi noi destule parale, atît vara, la Bucureşti, cît şi în turneurile pe cari le făceam iarna în provincie.

Părea că această prosperitate se va eterniza.

Fiecare aştepta vremuri din ce în ce mai bune.

Dar n-au sosit : dimpotrivă.

Numai cînd pierdem un lucru ne dăm seama de adevărata lui valoare. Curînd-curînd, a venit rîndul vacilor slabe.

Cele şapte vaci slabe, de cari vorbeşte *Biblia,* nu sînt toate egal de slabe, nici cele şapte vaci grase nu sînt egal de grase.

Prima vacă slabă e cea mai grasă dintre vacile slabe, iar prima vacă grasă e ceva mai grasă decît ultima vacă slabă. E o progresie de care trebuie să ţină seamă atît indivizii cît şi naţiunile cari îşi organizează viaţa adăpîndu-se la înţelepciunea cărţilor sacre.

Primul an care urmă ultimului an de belşug însemna o diminuare de 20% a veniturilor noastre. Pe urmă a venit al doilea an^ cu 40o/o deficit. Al treilea an, care se anunţa cu o pagubă de 60Vo, era anul voiajului nostru la Viena, era această sforţare pe care trebuia s-o facem cu mai multă intensitate, deşi cu forţe mai reduse. Narcis avei cîţiva ani mai mult şi, la o anumită vîrstă în viaţa unor anumiţi artişti, aceşti ani sînt mult mai preţioşi, au o valoare întreită şi împătrită.

Criza generală, criza teatrelor se simţea în văzduh, venea din toate părţile, rînjea sinistru în dosul tuturor veştilor cari soseau din străinătate şi ne ameninţau pe noi. „Patroana", cum o numeam pe Cleonia, cu mai mult respect decît îronie, îşi înmulţi sforţările, se agita, cutreiera ministerele, cerea subvenţii, ca să poată menţine trupa şi să-şi termine casa, o vilă splendidă, pe care o ridica în Parcul Filipescu. Cînd plecam în provincie, în turneu, nu exista prefectură şi primărie din ale căror „fonduri culturale" sa nu se înfrupte

energica noastră directoare, care se ocupa şi de reclama gratuita în ziare, unde avea multe şi folositoare relaţii. O admiram cu toţii, ne supuneam orbeşte, căutam să fim vrednici de ea.

O femeie cu atîtea virtuţi devine, însă, de la o vreme, obositoare.

Pe Narcis, care nu plănuia să moştenească pămîntul, să adune averi pe cari furii le fură şi rugina le rugineşte, îl interesa prea puţin cîte cărămizi şi cît nisip mai trebuiau pentru desăvîrşirea „Vilei Zorilor", de la Şosea. Această preocupare i se părea burgheză. Teama şi respectul cu care îşi privea soţia uciseseră în inima lui orce urmă de dragoste.

Sigură de forţa ei, de prestigiul care-i sporea în fiecare zi, Cleonia nu mai era făptura devotată, maternelă, care veghiase Ia căpătîiul cîntăreţuîui, după prima sfîşiere a plămînului.

— Femeia asta — mi se spovedise Narcis, ruşinat, într-o noapte — femeia asta îmi aduce mereu un gust sarbăd de sînge cald, pe cerul gurii... S-a purtat cu mine ca un înger, dar nu pot s-o văd, nu pot s-o aud, fără să-mi simt limba muiata în propriul meu sînge !...

Preocupată numai de ea, îegînd existenţa trupei de propriile ei interese, pierzînd ultima frăgezime a tinereţii, Cleonia îşi pierdea orice farmec.

Recunoşteam şi eu, fostul ei soţ, recunoştea şi soţul ei de azi, că nu mai era interesantă. Cînd am plecat, acum cinsprezece zile, spre Viena, atît Narcis cît şi eu, ne frecam mîinile de bucurie şi rîdeam pe la colţuri, ca doi ştrengari cari au luat vacanţă. Avem două săptămîni întregi de libertate. Al nostru era pămîntul. Nu mai eram nevoiţi să dăm socoteală de fiecare cuvînt, de fiecare gest, de fiecare ban cheltuit, femeii cu geantă, cum o poreclise un controlor de bilete.

Două săptămîni nu era să mai vedem poşeta uriaşă, plină cu acte, cârpe, sticluţe şi mostre, pe care Cleonia o tot deschidea, o cotrobăia şi-o închidea cu mîini nervoase şi bătrîne, cărînd-o pe la toate repetiţiile, la toate ministerele, la toate primăriile, la toate sindicatele.

Şi-acum, iată scrisoarea de rechemare, beţele violete pe hîrtie *creme,* exclamaţiile, semnele de uimire, protestările, ţipetele acelor litere înguste şi înalte, energice ca un apeî la telefon, insistente ca un semnal de alarmă, vehiculare ca un stîlp de telegraf, ameninţătoare ca nişte lăncii, irezistibile ca nişte spânzurători. Fiorul rece al chemării la datorie ne electriza pe amîndoi.

în acele momente, mi-au trebuit sforţări supranaturale ca să nu mă dau de partea lui Narcis. Niciodată n-am vorbit împotriva convingerilor mele mai mult decît atunci cînd a trebuit să pledez în concordanţă cu acea scrisoare apăsată, alarmantă, ale cărei caractere mi-aduceau aminte o altă lungă scrisoare a Cleoniei, imediat după divorţul nostru, reclamîndu-mi un scrin, două cratiţe şi un orologiu cu muzică, neridicate de dînsa la părăsirea domiciliului conjugal.

îmi era cu atît mai penibil sa susţiu, acum, revendicările Cleoniei, cu cît acea scrisoare, adresată lui Narcis, era plină de insinuări perfide la adresa mea, ameninţări şi mustrări cari mă priveau.

Reieşea că eu sînt demonul rău al bietului băiat, că din pricina mea nu se hotărăşte sa-şi termine treburile mai curînd şi să plece spre ţară.

Recriminările Cleoniei erau, de fapt, premature, fiindcă cele două săptămîni pe cari era să le petrecem în Viena nu trecuseră încă. Dar, obişnuită s-o ia totdeauna înainte, patroana, parcă bănuind ceva, pornea la ofensivă din vreme.

Vizibil impresionat de săgeţile pe cari mi le trimetea Cleonia, i-am spus lui Silvio, cu amărăciune :

— Vezi, dragă ? Tot eu sînt de vină !... Din pricina mea întîrzii tu p-aici !

— Ia să mă mai slăbească doamna ! îmi răspunse Narcis, sătul pînă-n gît de amintirea calei de-a patra consoarte şi plictisit pînă peste cap la gîndul să-şi reia viaţa de soţ mai tînăr, terorizat de o femeie autoritară, pesimistă, preocupată numai de siguranţa zilei de mîine.

— Să fim serioşi, băiatule. Să vorbim serios, îl sfatuii eu. Cleonia are dreptate. Nu ne mai putem pierde vremea pe-aici. Se duce dracului baraca !

„Domnul director general" se posomori ca un copil bătut, îl simţeam parcurs de o senzaţie neplăcută, apăsat de toate greutăţile cari îl aşteptau la Bucureşti.

— M-am săturat, şefule ! îmi spuse el într-un lung suspin.

îmi vine să-mi iau lumea în cap. Nu pot să mai îndur ! N-o să facem cine ştie ce ispravă, să ştii ! S-au schimbat vremurile. Opereta s-a dus...

Iar s-o luăm de la început... Iar repetiţii... iar decoruri... iar să tipărim afişe... iar să ne supărăm că au lipit alţii afişe peste ale noastre...

Eu nu mi-am înţeles aşa meseria... Am fost liber... am fost răsfăţat. Nu pot să duc grija avansurilor trupei, chenzinei neplătite... a gradinei pustii... Toată ziua cu ochii la cer, să văd dacă n-o ploua diseară... dac-o să putem juca... Şi casieriţa, descurajată că n-a vîndut nimic... Şi nevastă-mea afolată că n-o să isprăvească vila de la Şosea. Şi toţi cu ochii la mine că nu mai am voce, că nu mai aduc public... Tu mă cunoşti, mai bine, ştii că n-am avut grijile astea... Toate mergeau pe roate... Acum am intrat la stăpîn... Mă cutremur de groază cînd mă gîndesc... Iar la Bucureşti !... Iar în turneu ! Iar !

— Vei fi avînd şi tu dreptate, dragă, dar ce e de făcut ?

— Nu ştiu. Dacă n-ar fi fost Wini, nu m-aş fi gîndit la toate astea... Mă întorceam dracului şi-mi duceam povara, n-aveam încotro... aşa au făcut toţi... aşa au sfîrşit toţi...

Dar Wini mi-a redat încrederea în mine... A venit cu braţele deschise, pline de flori, ca o primăvară... Nu mi-a cerut nimic... mi-a dat toată dragostea ei... Nu-mi cere nimic, decît puţină dragoste. N-a fost ceva mai frumos în viaţa mea... Şi eu s-o las aicea... să plec spre ţară... să duc geanta Cleoniei, să nu mai pot ridica ochii la o femeie... să număr toate paharele de vin... şi toate sferturile de ceas petrecute cu prietenii... Să intervin la primărie pentru casa ei... Asta **e** rostul meu ?

— Dragă, recunosc, ai dreptate, dar ce e de făcut ? Trebuie să luăm o hotărîre.

Vrei să pleci peste Ocean ? Pleacă. Dar atunci lasă-mă pe mine să mă duc în ţară, să vedem ce **e** de făcut şi fără tine.

— Nu zic asta...

— Atunci ? Nu mai rămîne decît să-i spui lui Wini că s-a sfîrşit, că trebuie să va despărţiţi, sa-ţi vezi de treabă, să-şi vadă şi ea de treabă.

— în ruptul capului !

— Atunci ?

— Nu ştiu... Lasă-mă... Să mă gîndesc... să mai vedem... Deocamdată, dăm o telegramă-n ţară... Spune că nu sînt gata comenzile... Ce-o fi, om vedea... Şi grăbeşte-te... Uite, e ora 6 şi la 7 ne aşteaptă doamnele !

La evocarea apropiatei revederi cu Wini, el se însenină, se învioră, prins de-o dulce febrilitate. Deveni expansiv, îmi sări de gît, mă sărută şi-mi spuse că am o inimă de aur şi că ce s-ar face el pe lumea asta, fără mine ? !

Locuinţa doamnei Inga von Wundernacht era un impresionant apartament făcut din etajul al patrulea şi al cincilea reunite.

Era unul din acele imobile solid şi bogat construite acum patruzeci de ani, cînd proprietarii nu economiseau nici piatra, nici stejarul, nici cristalul. Case cu ziduri masive şi camere spaţioase, cu ferestre şi culoare largi, pline de aer şi de lumină.

începînd cu vestibulul, împodobit cu statui de femei ţinînd lampadare, şi tapisat cu oglinzi în cari ne răsfrîngeam la infinit, totul era impozant.

Trepte de marmora, acoperite cu un covor roşu, gros, bine fixat în barele de aramă strălucitoare, înălţau o scară în spirală, străpunsă de ascensorul de curînd instalat. Mirosea a săpun de migdal, pe scara aceea, pe care o simţeai spălată-n fiecare dimineaţă.

O balustradă din fier dantelat şi lemn de nuc bine lustruit, însoţea treptele, urcînd cu ele. In inima dantelelor de fier erau poleite flori de aur. Coloane de marmoră veritabilă, cu fibre albastre şi roze, capiteluri bronzate susţineau etajele. în firide, statui albe. Pe ziduri, globuri de sticla cu desenuri mate, luminau discret. Toate uşile erau din lemn masiv cu frontoanele înflorite de ghirlandele trandafirilor sculptaţi în stejar. Ascensiunea aceasta ne umplea de demnitate, de un simţ al proprietăţii care ne pregătea oarecum

pentru luxul cu care era mobilat apartamentul contesei. Noi nu văzuseram pîn-atunci asemenea splendoare. Casele oraşelor mari, uniforme, înnegrite de funingine, nu te fac să bănuieşti atîta acumulare de bogăţii şi-atîta strălucire, în interioT.

Pe măsură ce urcam treptele, creştea admiraţia mea pentru Narcis, care răuşise să-şi creeze asemenea relaţii, în capitala habsburgică.

Eu totdeauna am spus că băiatul ăsta era făcut să ducă o viaţă în stil mare. Unii se complac în mediocritate. Altora, însă, mediocritatea le repugnă. Regele Operetei Române trebuie să trăiască, într-o zi, aievea, în decoruri autentice, rolurile jucate, pe scenă. Şi iată, îşi trăia acuma unul din acele roluri, cel mai frumos...

Ca şi cum ar fi fost de ani întregi un familiar al casei, Narcis se opri în faţa apartamentului şi trase, cu dezinvoltură, de limba unui leu mic de argint, un cap cizelat cu fineţe şi care făcea oficiul de sonerie.

Aşteptînd să mi se deschidă, îmi adusei aminte că tot aşa trăsesem de limba unui leu de metal, în casa cea mai elegantă pe care o văzusem în viaţa mea: locuinţa prefectului din Vaslui, la care m-am dus odată pentru o subvenţie. De o supremă distincţie mi s-a părut atunci un carton înfipt în uşă, pe care scria, cu litere de tipar înflorite : *Rog ştergeţi-vct picioarele.*

Fui mirat că la uşa acestui apartament vienez, atît de aristocratic, n-am găsit nobila inscripţie de la prefectul din Vaslui, placa de bronz sau, cel puţin, cartea de vizită cu numele şi profesiunea locatarului. Moravuri austriace...

O subretă surîzătoare veni să ne deschidă, un valet bătrîn şi grav ne luă pălăriile şi bastoanele. Luminile erau aprinse. Mi se strînsese gîtlejul de emoţie. Atîta fast în cristalurile, tablourile, aurăriile, statuetele de marmoră, vasele de alabastru şi porfir, pline de garoafe uriaşe, albe şi roşii ! Gobelinurile, cu scene de la Curtea Măriei Tereza şi vînători în Tirol, de-un verde stins, cu fire vişinii foarte palide, le-am remarcat abia tîrziu, în umbra lor.

Acum mă impresiona ceea ce era în plină bătaie a luminii, mai ales tavanul de lemn scuipat, colorat în albastru şi aurit cu stele. Reliefurile aveau adîncimi de cel puţin o jumătate de metru. Candelabrele de bacara străluceau din

sute de romburi, cu scîntei albastre şi roşii, cu scăpărări de locuri interioare, cari îmi evocau feeriile nostalgice ale copilăriei.

Gazda, contesa Igna von Wundernacht era o femeie blondă, palidă, cu ochii cenuşii, cu un surîs bîind, cu gesturi lente, fantomatice şi destul de impersonală. Era de aceeaşi vîrstă cu Wini, dar exuberanta canadiană, cu pielea ei roză, strălucitoare, cu părul astă-seară cărămiziu, cu dinţii strălucitori, cu rîsul puternic — o eclipsa. Wini avea braţele şi bustul goale, izvorînd dintr-un noian de tuluri aeriene, ale rochiei de mătasă neagră, cu garnituri de mari flori roşii, în poale. Purta pantofi de satin negru, cu bucle de argint, cu un rubin la mijlocul fiecărei bucle şi ciorapii roşii, străvezii. Un mare rubin legat de un fir invizibil de platină, i se legăna pe gîtul alb, marcînd deschizătura sinilor rotunzi, cari evocau gravuri de secol. Ochii noştri lacomi, căutau celelalte două rubine, din vîrful sinilor.

Toaleta doamnei von Wundernacht era tot atît de anonimă ca amfitrioana însăşi... O rochie lunga, cu volan, de un albastru fumuriu; vîrful pantofului avea culoarea fumului albăstriu.

Trecea cu paşi uşxiri, cu surîsuri şterse, atît de absentă încît, la un moment dat, am încetat s-o mai văd. Se topea între mobile, se pierdea, străvezie, înălţîndu-se, parcă, spre tavanul cu reliefuri masive, topindu-se pe gobelinurile cu tonuri spălăcite. Dar, pe măsură ce-o auzeam vorbind, Inga prindea contururi. Făptura ei, dizolvată în neant, era creată din nou de vocea ei, care o realiza în spaţiu cu o magie tulburătoare. Vocea contesei von Wundernacht, plină de melancolice inflexiuni, crea sugestii muzicale, parfumuri de armonie şi stări de suflet cari se insinuau lent şi definitiv', ca o emanaţie misterioasă, ca un fluid obsedant. Era o trenantă melopee, o infiltraţie de unde pure şi leneşe, un *Stimmung* de bunătate şi de sacrificiu cari îţi sfîşiau inima şi ţi-o vindecau.

Ceva din crespuscuîele calde ale lui septembrie, tîrîndu-se pe urme vechi şi alei părăsite, într-un parc regal abandonat, un bun rămas întîrziat al soarelui, pe roze sfoliate şi fîn de-argint albastru, o dulce insinuare a nopţii care va veni, alintătoare şi calmă, de pretutindeni, caldă, bună şi azurie, de pretutindeni. Trăiam într-un vis de estampă, mă multiplicam, topit, printre personagiile de la Curtea Măriei Tereza, intre vînatorii din Tirol, brodaţi cu fir verde şi vişiniu.

Mai halucinantă decît însăşi seara cunoştinţei cu Wini, alaltăieri, în loja de la Opera Mare, această oră, petrecută în saloanele doamnei von Wundernacht va rămîne, pentru mine, cea mai frumoasă evadare din cotidian, pe care am realizat-o vreodată.

O procesiune de clipe catifelate, o împletire de vis şi -de graţie somptuoasă, cum nu mi-a fost dat să mai întîlnesc, de-atunci. Şi azi mă-ntreb dacă-am trăit aievea acea covârşitoare oră sau dacă n-am încercat-o cumva de mult, odinioară, într-o reverie de copil, într-o odăiţă provincială, cu lampa fumegâtoare şi miros de cărbuni aprinşi cu petrol, .în curţile vecine... Nu, nu !... Acele minute n-au fost zborul unei fantezii înminunate, ci adevăr adevărat şi viaţă trăită.

Ce păcat că un mic accident, neînsemnat pentru alţii, dar penibil " pentru mine, a stricat, un moment, armonia cvartetului nostru, printre vasele de profir şi stofele bogate, grele, pline de voluptuoase complicităţi!

Foarte distins ca ţinută şi mai în vervă ca oricînd, evocam tinereţea lui Haydn, într-o oraţiune documentată şi caldă, în marea atenţiune a celor trei ascultători, cînd, scoţînd batista din buzunarul drept al pantalonului, două bucăţele de zahăr se agaţara de dînsa şi căzură pe covorul păros, în văzul tuturora şi spre marea mea consternare. Poate că am subliniat eu însumi prea mult acest neplăcut moment, prin roşaţa obrazului şi graba de-a mă apleca şi a culege cele două bucăţele de zahăr ; m-am trădat, inutil, cu tremurul mîinilor şi al vocii, încercînd să reiau dizertaţla asupra lui Haydn.

— Bine că nu ţi-a căzut vreo linguriţă ! îmi strecură Narcis pe româneşte, într-un surîs menit să-şi mascheze indignarea.

— Şi dumneata faci aşa ? mă întrebă Inga, surîzînd şi urmărind, imaginar, drumul parcurs de cele două cuburi minuscule, din buzunarul meu, pe covor şi înapoi în buzunar.

Credeam că numai soţul meu... El nu lasă niciodată zahărul pe farfurie, la cafenea. Adună bucăţelele şi le pune

în buzunar. Le dă copiilor vagabonzi sau căţeilor de om sărac... Asta înseamnă că şi dumneata ai o inimă bună!

Cuvintele *inimă* şi *bunătate* reveneau foarte des în conversaţia palidei contese, căreia i-am rămas adînc recunoscător în inima mea, pentru simplicitatea şi seninătatea cu care a închis micul meu incident.

în acelaşi timp mi-am promis mie însumi să renunţ de-a mai culege bucăţele de zahăr prin cafenele. E drept, nobilul soţ al amfitrioanei practica şi el acelaşi sistem, dar era conte şi putea s-o facă. Eu, la Viena, eram un străin necv.noscut şi de aspect mediocru. Şi apoi, domnul von Wundernacht dăruia excedentul de zahăr copiilor săraci şi căţeilor, în vreme ce eu îl adunam cu scopuri inavuabile, într-un petec de jurnal, în colţul sertarului de la hotel. îl vedea şi femeia care făcea curăţenie. Mai mare ruşinea. Această manie era stigmatul cel mai evident al avariţiei mele, şi după afrontul pe care-l citeam în ochii chelnerilor cînd îmi surprindeau gestul hoţesc, iată-mă demascat şi-n casa unor persoane atît de distinse. Fără îndoială, acele bucăţi de zahăr îmi aparţineau, fiindcă le plătisem, dar nu era elegant să ie iau. Elegant nu era nici să-mi spăl ciorapii şi batistele în chiuveta hotelului, nici să-mi întorc manşetele pe dos, nici să schimb două gulere la trei zile, nici să mănînc pe stradă, dintr-o bucată de hîrtie. Narcis avea dreptate să-mi deplîngă tristeţea acestor gesturi înjositoare, acestor acţiuni făcute pe furiş, nedemne de o persoană cultă, cu veleităţi artistice, degradante pentru un om liber, care n-are nimic să-şi reproşeze faţă de societate şi pe care societatea nu l-a redus la limita de mîzerie care să-i justifice aceste practice.

Cu atît mai mult îmi apăream meschin mie însumi, cu cît atmosfera din salonul contesei era departe de orce fel de privaţiune şi umilitate. Se simţea acolo distincţia şi abundenţa. Cele două femei, pline de graţie, se purtau cu noi, ne vorbeau cum niciodată prezidenta vreunui orfelinat sau prefectul vreunui judeţ din România nu ni se adresase, învăţaţi să nu venim în contact cu persoane mai presus de rangul nostru, decît ca solicitatori, nu încercam, în lumea bună, decît o stare de precaritate, de inferioritate. Aşteptînd în anticamere, primiţi în picioare, refuzaţi cu amabilitate sau miluiţi cu aroganţă, surîzînd unui şef de gară ca să ne ataşeze vagonul la un tren favorabil, sărutînd mîna nevestei administratorului financiar, ca sa ni se reducă din taxa timbrului, oferind loji directorului liceului ca să trimeată elevii la spectacole, cu jumătate preţ, — iată-ne acum răsturnaţi în fotolii scumpe, fumînd cu dezinvoltură, serviţi de o contesă austriacă şi de o milionară din Canada, cari nu ne vorbeau decît cu zîmbete, cari nu ştiau ce gest prevenitor, ce marcă de curtoazie să ne ofere.

Narcis se uita la mine cu ochii plini de protecţie şi compasiune, cu atitudinea superioară pe care o avea cînd îmi spunea „monseniore".

„Vezi unde te-am adus eu, monseniore ? Ai văzut cine e Vasile, monseniore ?"

Iată replicele pe cari i le citeam în ochi şi la cari n-aveam, drept răspuns, decît priviri de admiraţie şi recunoştiinţă. Mă simţeam în .sfîrşit şi eu, în clanul meu, îmi căutam ascedenţe aristocratice, cîştigam încrederea în mine. îmi făceam mari promisiuni de viitor. în acelaşi timp, însă, încercam o senzaţie de impostură. Ce căutam în această casă ? Nu mă strecurasem prin fraudă ? Nimic nu-mi dădea dreptul să iau parte la acest festin al ochilor şi-al sufletului ; şi cu toate că mă simţeam atît de bine acolo, abia aşteptam sa plecăm, să respir, în libertatea mea, în elementul meu natural, primordial : strada.

Narcis, dimpotrivă, parcă acolo se născuse, acolo crescuse. ^Asemeni pisicilor, se adapta oricărui interior. Ca şi la Operă, dăunăzi, mă uitam şi acum la el cu alţi ochi, cu ochii cuiva care-l vede întîia oară şi-l găseam frumos, elegant, plin de farmec şi de distincţie...

Avea dreptate Wini să-l privească fericită, mîndră de el, sa-l arate amfitrioanei cu orgoliu, ca pe-o captură de preţ, ca pe Făt-Frumosul din poveste.

Omul care aproape douăzeci de ani jucase numai îndrăgostiţi, care cucerea femei în toate operetele, care interpretase prinţi orientali şi vrăjitori de legendă, concentra în el toată sinteza acestor personagii. Era o fuziune admirabil reuşită. Cusătura nu se mai vedea.

Fără îndoială, darurile sale naturale dădeau prestigiu şi suflet personagiilor interpretate, dar nu e mai puţin adevărat că atîtea avatare, atîtea fluide străine, textul poetului, temperamentul compozitorului, atenţia publicului îl influenţaseră şi pe el, îi adăugaseră inflexiuni în voce, poezie în

gîndire, armonii în atitudini; înnobilate de suferinţa interioară şi de melancolia declinului, ele făceau, în acest moment, din Narcis, străinul misterios şi captivant, care, pentru o fiinţă cît de cît romantică, reprezenta supremul Don Juan, cuceritorul legendar.

Idila cu Winifred mă surprinsese, la început, prin viteza ei iniţială. Nu ştiam ce s-aleg din toată povestea prietenului meu, a cărui fantezie o ştiam debordantă.

Acum, însă, constatam că realitatea întrecea imaginaţia lui Narcis şi strivea, magnanim, toate aprehensiunile mele. Asistam la un spectacol sufletesc de rară calitate şi ceea ce mi se păruse la început o farsă, devenea un admirabil poem romantic şi putea curînd-curînd să se transforme într-o dramă. Căci toate elementele unor acte grave se aflau în prezenţă: Wini, gata să-şi sacrifice o existenţă sigură şi fastuoasă, Narcis care se găsea la o răscruce a vieţii şi trebuia să decidă, precis, între un drum şi altul.

De el mi-era mai puţin teamă. II ştiam influenţabil, schimbător ; ştiam că nu duce nimic pînă la capăt, aşa cum face majoritatea compatrioţilor noştri. Dar frumoasa canadiană era pentru mine o mare întrebare. Violenţa pasiunei ei, tenacitatea pe care o bănuiam acestei femei de departe, născută dintr-o rasă de conchistadori, dintr-un amestec de rase făcute din voinţe peste voinţe, toate ascendenţele exotice ale frumoasei^ Winifred mă făceau să cred că renunţarea ei nu va fi uşoară, că această dragoste nu putea sfîrşi brusc, precum începuse. începeam să am eu însumi un rol, în toată povestea. La un moment dat, va trebui să dau un sfat, să iau, pentru alţii, o hotărîre. Doamna von Wundernacht, care se uita la Wini cu priviri de soră mai mare, fericită s-o vadă fericită şi îngrijorată pentru ziua de mîine, va avea şi dînsa un cuvînt, foarte curînd.

Punctul meu de vedere, cu toată feeria momentului, era, bmeînţeles, cel practic, cel plat. Idila trebuia sfîrşită cît de curînd, încadrată în zona frumoaselor amintiri, reluată, poate, într-o vacanţă viitoare. Dar într-o vacanţă. Adică nu în cursul unei activităţi, piedică a acestei activităţi. Noi avem treabă, acum ; zeci şi zeci de angajaţi ne aşteptau, să mănînce o pîine. Bucureştiul ne chema.

Fantoma teribilei Cleonia îşi agita geanta pe deasupra cavalerilor brodaţi pe gobelinuri, se strecura printre vînătorii

din Tirol şi oaspeţii regali de la curtea împărătesei Măria Tereza. Nu ştiu dacă Narcis o zărise. Eu, însă, o vedeam foarte bine, fiindcă o cunoşteam mai de mult şi umbra ei trebuia să se proiecteze pe întregul meu viitor, nu numai pe trecutul meu conjugal...

Plecarăm de la contesa Inga von Wundernacht pe la ora opt şi jumătate, prea tîrziu ca să mai mergem la vreun spectacol. O luarăm pe jos, spre Wotivkircke, apoi pe Ring. Aerul era pur, sub miile de astre. Pe Narcis îl simţeam întraripat, gata să se avînte spre ele. Eu mă tîram pe pămînt, ca o rîmă, dar nu îndrăzneam să-1 trag după mine. Nu era momentul. Aş fi fost lipsit de tact să-1 trezec din extaz şi să-i vorbesc, tocmai atunci, de obligaţiile sale faţă de Cleonia şi compania.

Sentimentul care-1 domina pe cîntăreţ în momentele acelea era orgoliul triumfului asupra mea, unicul său spectator. Ar fi vrut ca toţi angajaţii săi din Bucureşti, plus criticii ziarelor, sa-1 vadă de unde venea. Ar fi vrut ca tot publicul să ia parte la cea mai mare cucerire a sa, la un triumf^veritabil şi să admire cadrul în care Prinţul Operetei îşi desfăşura ultima şi cea mai neaşteptată dintre idile. Cabotinul din Narcis renăscuse şi se umfla, trăind intens subt cerul nopţii de iunie. Toate, pînă şi dragostea pentru Wini, păleau acum, în faţa vanităţii dezlănţuite.

Eram obişnuit cu perioadele lui de îngîmfare, dar^niciodată nu-i văzusem vanitatea atît de agresivă. Poate că era o violentă reacţiune împotriva atîtor decepţii recente. Narcis se lauda, îşi săruta mîna, se vedea primar al Vienei, ministru al României la Montreal, director al Operei de acolo şi, în acelaşi timp, cucerea noi succese la Bucureşti, arătînd idioţilor de acolo cine este Vasile.

Optimismul îl cucerea valuri-valuri, toate îi păreau minunate şi nu-şi precupeţea elogiile. Nu se jena de mine. îi ajunsesem atît de necesar şi de indiferent, încît îmi vorbea ca propriei sale conştiinţe. Eu apreciam lucrul acesta ; nu-i primeam cu indignare, ci cu un bun surîs frăţesc, exploziile de grandomanie. Ştiam că după faza de entuziasm, urmează depresiunea. Roiul meu începea în depresiune. Altfel te ascultă un om care s-a golit de el însuşi. Cînd cineva e umflat de propria-i personalitate, trebuie să ai răbdare, să-1 con-

templi şi să-l aştepţi pînă cînd se dezumflă. Altminteri, orice sfat e inoportun.

Şi trebuia să-i fac voile nu numai în seara aceea, dar cîteva zile în şir, să-l las să se îmbete de beţia dragostei şi a gloriei, pentru ca, odată treaz, să vină ei singur cu o soluţie care se impunea, cu singura soluţie logică : reîntoarcerea. Narcis îşi exagera entuziasmul plecărei, al renaşterii, ca să provoace o reacţiune din partea mea şi să mă strivească subt argumente. Cum eu nu-i făceam nici o obiecţie, începea să fie îngrijorat. Mă simţea la pîndă. Devenisem indezirabil.

— Şefule, dragă, omul dumitale! îmi spuse el, brusc, auzind 9 lovituri în orologiul primăriei.

Te las. Ne vedem mîine dimineaţă !

Aceasta însemna, subt un surîs discret, că în aceeaşi noapte urma să se întîlnească numai în doi cu Wini.

— Treaba dumitale, şefule ! îi răspunsei eu, subliniind cu un surîs, tot aşa de discret, totalul meu consimţimînt.

Fiindcă eram prins şi eu în frenezia grandorilor, fiindcă ora petrecută în somptuosul apartament al contesei, mă ridicase în proprii mei ochi, mă hotărîi să înfrunt vechile temeri şi să intru la „Arkaden-Kafe". Lăsai pe Narcis să se urce într-un taximetru, spre hotelul nostru din Mariahilferstrasse, iar eu mă reîntorsei cîţiva paşi sub vestitele arcade. Ajuns în pragul cafenelei, m-am încordat ca un toreador, şi cu torsul bombat, cu fruntea sus, cu privirea imperială, intrai în sanctuarul odinioară interzis, sfidînd pe *oberkellner* să mă dea afară sau pe chelner să nu mă servească.

*

Zilele treceau ca un basm. Aveam noroc şi de un iunie îmbelşugat. Uneori împreună cu mine, alteori numai ei doi, Narcis şi Wini cutreierau parcurile, muzeele şi împrejurimile oraşului. Serile ni le petreceam împreună, fie la Kobentzl, localitatea care domină metropola şi de unde se desfăşoară o panoramă unică a Vienei cu toate lămpile aprinse, fie în cartierul intermediar, între Kobentzl şi Viena, la Grinzing, colina nemuritoare prin amintirea lui Schubert, a liedurilor sale, a valsurilor rivalilor şi urmaşilor săi. Acolo sînt cîteva mici restaurante, pe drept cuvînt renumite. Mîncam sub cerul liber şi beam un vin alb uşor şi favorabil, al ţinutului, într-un cadru evocator, în grădiniţe cari păstrau

cel mai autentic farmec de odinioară. Orchestre, cor de cîteva persoane — oameni simpatici, cu voci armonioase, cu o ţinută familiară dar respectuoasă, cu ochii plini de vis şi bunătate — cîntau, adunînd şi revărsînd în acordurile lor discrete şi captivante, toată Viena, afabilă şi armonioasă.

într-o seară — eram cîteşipatru : Narcis, Wini, Inga şi cu mine — cîntăreţii restaurantului se întrecură, ne aduseră aminte de chitariştii din ţară.

— Ai noştri cîntă frumos şi ei! spuse Narcis, dar au ceva răstit... ceva actoricesc... insistent şi prezumţios.

Oamenii de aici sînt muzicanţi născuţi, nu improvizaţi. Nu pozează, nu-ţi dau impresia unei sforţări... Simţi tradiţia, care şlefuieşte, lustruieşte...

Prinţul operetei mai învăţa ceva de la modeştii trubaduri din Grinzing : calmul, naturaleţea, măsura, simplicitatea...

El continua în atenţia încordată a celor două femei, pe cari orice discuţie, privitoare la muzică le pasiona.

— Românii, ca şi francezii nu sînt popoare muzicale. N-ajunge să fi dat cîţiva compozitori geniali, cîţiva buni cîntăreţi, ca să fii un popor muzical. Muzica e complecta fuziune dintre vocea omenească şi instrumentul care o acompaniază sau dintre vocile omeneşti cînd sînt mai multe : un duo, un terţet, un cor întreg. Frontierele acestei colaborări nu trebuie să se remarce. Mai mult ca în orice artă, în muzică nu trebuie să se simtă efortul. E spontană. E renunţarea la personalitate, în folosul ansamblului. Germanii, cehii, ruşii, sînt popoare muzicale. în ţările lor simţi pretutindeni prezenţa muzicei. Pe ferestre, în amurg, cad sonate executate ia pian şi lieduri languroase ; lucrătorii fac serenade, copiii cîntă în cor ; fiecare orăşel îşi are orchestra de diletanţi, fanfara de studenţi. La popoarele slave şi germane, muzica se naşte din calmul lor sufletesc, din liniştea temperamentului lor. Latinii şi celelalte neamuri mediteraneene îşi exprimă în muzică un neastîmpăr sufletesc, iar nu împăcarea cu propriul lor destin.

— Totuşi, muncitorul italian lucrează cîntînd! obiectă contesa von Wundernacht, care, ca orice vieneză, ca orice intelectual austriac sau chiar german, profesa o mare admiraţie pentru tot ce nu era germanic.

Verdi are cei mai mulţi admiratori la Viena şi la Berlin, unde Wagner începe să fie privit ca un compozitor lipsit de inspiraţie, greoii plat, cu repetiţii, cu mult lest inutil.

— Italianul e cel mai muzical dintre latini ! intervenii eu, care îmi regăseam în cuvintele lui Narcis, propriile mele teorii. (Nu odată am prins pe răsfăţatul tenor bucureştean, apropiindu-şi cu dezinvoltură, părerile mele, exprimîndu-le cu emfază, chiar în prezenţa mea. Mă interpreta...)

Şi la italieni, continuai eu, muzica este o necesitate temperamentală. Dar individual. în ansamblurile lor, voi remarca uşor acele frontiere de care vorbea amicul nostru, tenorul aici de faţă. Cântăreţul italian, ca şi orchestrantul, nu renunţă la propria lui personalitate, ca să creeze acea osmoză absolută, a unui tot indivizibil, cuceritor...".

_ Prin ^cuvinte importante ca „osmoză", „un tot indivizibil", voiam să precizez superioritatea mea asupra Arhanghelului, care avea un vocabular mai facil.

Ilustraţie splendidă a latinului de la Dunăre, Narcis făcea acum teorii exact contrare genului său de artă. Dar cum ceea ce spun artiştii n-are nici o importanţă, îl ascultam cu toţii, binevoitori, înconjurîndu-1 cu acea simpatie afectuoasă fără de care nu putea trăi.

Conversaţiile noastre aveau loc ân limba franceză. N-o posedam nici unul la perfecţie, aşa că ceea ce spuneam părea mult mai profund şi mai bogat decum era în realitate, căci fiecare adăuga celuilalt propriile sale intenţii, amintirile lecturilor şi prestigiul de a fi din altă ţară.

Ne-am mai dus de cîteva ori la restaurantele din Grinzing. într-o seară a cântat şi Narcis, pentru Wini, împreună cu orchestranţii... Ariile tenorului din operetele celebre, valsurile ultimelor filme sonore, îşi găsiră în acea noapte de vară un interpret pasionat, inspirat, cum nu-1 văzusem niciodată. Vocea lui, odihnită de câteva luni, redobîndise forţa şi frăgezimea de odinioară. Muzicanţii restaurantului se priveau uimiţi, neştiind că domnul acela brun şi palid era un profesionist. Clienţii localului îi făcură o manifestaţie caldă, entuziastă. Doamne şi domnişoare veniră la masa noastră şi-i oferiră flori în aplauzele domnilor care le însoţeau şi cari aprobau, zgomotos, la mesele din fund. Toată lumea se întreba cine era acel diletant distins, care se producea ca un veritabil şi extraordinar cântăreţ.

Wini se roşise toată şi-şl exprimă emoţia mângâind printre flori, mîna lui Narcis, care se răcise, în vreme ce broboane de sudoare îi înrourau fruntea mată. El îşi petrecu palma pe şuviţa care i se lipise de tîmplă, cu gestul lent şi larg, devenit de la o vreme, instinctiv. Am avut impresia că Narcis n-ar fi trebuit să facă atîtea sforţări în răcoarea, nopţii, în aer liber. O imprudenţă...

în seara aceea, era cu noi şi Inga. Asculta, fantomatic şi blînd, cu ochii albaştri-cenuşii, cu buze palide, cu păr blond, aproape cenuşiu... Toată făptura ei blondă-cenuşie surîdea. bun şi muzical.

Am aflat atunci că atît ea cît şi Wini studiaseră canto,, la Conservatorul din Viena, zece ani după ce trecusem şi eu pe acolo. Amintirile ne apropiau şi mai mult. Evocările cunoştiinţelor comune, directorul, secretarul, profesorii Conservatorului, cei mai mulţi continuând să funcţioneze şi după război, cutare sală de repetiţie, cutare pian, cutare coleg al meu ajuns celebritate mondială, aduseră un element nou, efervescent, în discuţie.

Puţin obosit, destul de absent, Narcis se mulţumea să surîdă, vag, ţinând mînuţa Winei între degetele sale, printre flori. Nu lua parte la conversaţie. Poate că se odihnea, poate că-şi regreta elanul de adineauri, poate simţea că eforturile din acea seară îl costaseră mai mult decît putea da.

Wini mi-a spus cum atît ea cît şi Inga, fete de bună^condiţie, se cunoscuseră la conservator, visaseră împreună să devină cîntăreţe, dar nu le-a fost dat să **se^** producă în public, căci s-au măritat foarte bine, amîndouă, înainte chiar de a-şi fi terminat studiile.

Viaţa le oferise mai mult, fireşte, căci toate succesele unei artiste nu preţuiesc cît un soţ bogat, înţelegător_şi sigur, Jn orice caz mai sigur decît gloria fugară, care se ridică pînă-n nouri, ca să-ţi dea drumul din slavă, golindu-şi de tine cartea de aur, făcând loc altui nebun întraripat, minţindu-1 şi pe acela.

Cele două femei rămăseseră, totuşi, fidele, artei lor, **vise**lor copilăriei, păstrînd în suflet o dulce nostalgie, melancolia unui dor neîmplinit, care Ie turbura uneori, dar nu prea mult,

atît cît trebuia ca să nu devină un regret, o remuşc'are, o suferinţă...

Cum era, poate, cazul meu.

A doua zi luarăm ceaiul la contesa von Wundernacht. După rugăminţile noastre, Inga şi Wini au cîntat, pe rînd, apoi în duet, apoi, la insisteneţele noastre, din nou, fiecare. Vocea le tremura puţin, recunoşteau şi ele. Poate de emoţie, poate unde nu exercitau cotidian. Le-am sfătuit să nu renunţe, să repete mereu, fiindcă sînt foarte tinere şi nu puteau şti ce daruri le pregăteşte viitorul.

Aveau ceea ce se cheamă talent, amîndouă. în primul rînd, voci de calitate, sentiment, justeţă, preciziune. Apoi, o ţinută elegantă, armonioasă, o dicţiune clară. Toate aceste însuşiri trădau admirabila şcoală vieneză, poate cea mai bună de pe glob, cea mai bună, fără îndoiala.

Wini avea un glas metalic, plin, luminos. Talentul ei muzical era la fel cu temperamentul ei; hotărît, impulsiv, senzual, dar în acelaşi timp catifelat, lipsit de orce fel de asperitate, într-o ţinută de perfectă corectitudine, fără urma de vulgaritate sau de ieftină strălucire.

Contesa von Wundernacht ar fi fost o admirabilă cîntăreaţa de concert; vocea ei, fără să fie de o amploare extraordinară, era abundentă şi _ sigură, ciudat de precisa în impreciziunea ei, avea o tonalitate gravă, o căldură de penumbră, o mlădiere de felin cenuşiu şi era animată de-un sentiment interior, depărtat dar afectuos, plin de misterioase chemări, de rezonanţe învăluite, ca o nostalgică fluturare de năframă şi ca o binecuvîntare de soră îndurerată.

Această beţie de muzică — Narcis, în ajun, Inga şi Wini acum — în loc să-mi îmbuneze sufletul şi să mi-l facă radios, mă învăluia ca într-o ceaţă de tomnatice păreri de rau. Aveam impresia unui complot împotriva mea, a unei puneri la punct care să mă umilească. Bineînţeles, gînduri de om care n-a reuşit în viaţă, simple presupuneri şi interpretări personale, în lupta cu cei trei prieteni ai mei, deşi învins, îmi dădeam seama de superioritatea mea şi-i contemplam din sfere divine.

Un mare nedreptăţit. Nu puteam s-arăt de ce eram capabil, în vreme ce ei, ca privighetorile, subt acest cer de lemn sculptat şi reliefat cu stele în fund şi cu poleieli de aur pe muchi, îşi dădeau drumul, se liberau, exteriorizînd orce vibraţie a inimei, eu trebuia să înăbuş în mine misticism şi tumult, atîta uşurinţă şi adîncime în înţelegerea şi redarea unui gînd muzical, atîta elevaţîune interplanetară. N-aveam nici o invidie fireşte. Nu era vina lor că ceea ce trebuia să fie n-a fost. Dar va fi, într-o zi. Va veni şi ziua mea. Pînă atunci, însă, trebuie să ne resemnăm, într-un surîs. Haide, dragul meu, sărută-ţi şi tu mîna, cum a făcut Narcis deunăzi, dar fără să te vadă nimeni. Mîna ta nu e atît de frumoasă ca a lui; prea multe femei n-au mîngîiat-o, dar ceea ce porţi sub părul tău colorat ca un stol de vrăbii, e materie rară, cum rare sînt şi vibraţiile inimei tale neîmpărtăşite. Aşteaptă dragul meu, aşteaptă. Va veni şi ziua ta!

Seara ne-am dus cîteşipatru la Opera Mare.

Se cînta *Crepusculul Zeilor.*

Lui Narcis, plin de el însuşi, preocupat de idila cu Wini, îngrijorat, poate, de oboseala Iui de-aseară, sîcîit de scrisorile şi telegramele cari veneau ca grindina de la Bucureşti, nu-i ardea să urmărească interminabila capodoperă.

Se ţinea bine, e adevărat, dar în încordarea ce şi-o impusese, eu ghiceam tot neastîmpărul care-l frămînta. Din cînd în cînd, se uita la mine, cu ochi de martir, se uita la plafonul lojii, Ia candelabre, îşi petrecea degetul pe subt guler, ca şi cum ar fi vrut să potolească opresiunea ce-i tortura arterele.

Ofta, fără să dea drumul oftatului ; îi vedeam, numai, palpitarea nărilor şi ritmul pieptului, care se lăsa şi se ridica, subt cămaşa scrobită, cu mici romburi reliefate.

în pauză, el mărturisi celor două doamne cari urmăreau spectacolul cu religiozitate că Wagner e un tip profund şi cerebral, care zguduie intelectul şi că el, simplu tenor de operetă, se simte foarte mic faţă de titan.

Amabile şi sincere, Wini şi Inga protestau. Ele se arătau cucerite de farmecul latino-slav, de temperamentul românilor, carî au dat Operei şi Burgtheatrului vienez artişti de mare valoare. Cît despre operetă, spuneau că nu exîstă genuri inferioare, în muzica uşoară, fără pretenţii, sînt elemente de graţie, de vervă, de sensibilitate, pe cari constructorii de lucrări greoaie, nebuloase, ale ţărilor nordice, nu le pot atinge. Ne-au vorbit de valsurile lui Beethoven, de *scherzo-ux'Ae.* lui

-Richard Strauss, care în *Burghezul gentilom* sau în *Cavalerul Rozelor* sau în baletul *Frişca,* a scris atîtea pagini melodioase, la îndemîna oricui.

Iată două femei cari puteau vorbi altceva decît toalete şi cancanuri; cărora nu era nevoie să le faci necontenit curte *şi* cari nu erau preocupate să placă. Şi totuşi, vorbind lucruri serioase, erau atît de femenwie şi de suave, încît le ascultai ca pe muzica însăşi, urmărindu-le atitudinile pline de naturală distincţie. Un singur moment nu le-am surprins o notă comună, un gest dizgraţios, o enervare, o uitare de sine, o stridenţă.

Femeile orientale, oricît ar fi de bine născute, oricîtă educaţie ar fi primit, îşi dau numaidecît în petec, fie printr-o exclamaţie familiară, fie printr-o ţinută neglijentă, fie printr-o exagerată preocupare de distincţie. Wini şi Inga erau odihnitoare prin lipsa oricărui artificiu, prin seninătatea lor, dusă pînă la naivitate. Contactul cu aceste dulci fiinţe mă transforma şi mă făcea mai puţin aspru, mă împăca, mă liniştea, îmi dădea un calm şi-o siguranţă, un sentiment de indulgenţă faţă de alţii şi de optimism pentru mine însumi, cari îmi făceau mult bine.

Fără să-i împărtăşesc impresiile, fără ca Narcis să-mi fi spus ceva, simţeam, în acelaşi timp, amîndoi, cît ne-a lipsit nouă un asemenea mediu, o atmosferă prielnică dezvoltării sufleteşti şi intelectuale, educaţiei noastre, putinţei de a privi lumea şi viaţa cu mai multă seriozitate şi, în acelaşi timp, cu mai puţine griji. Ca şi noi, o mulţime de firi aparte, entuziasmate de un gînd frumos, de preocupări aeriene, duceau şi duc la Bucureşti, o viaţă sufletească foarte săracă, într-o societate amabilă, dar superficială, grăbită, zeflemistă şi-n care numai omul cu situaţie politică sau cu mulţi bani, suscita interesul.

Ce carieră ar fi făcut Narcis, dezvoltîndu-se într-un mediu civilizat, cu mai multă înţelegere pentru artă şi pentru vis, cu mai multe posibilităţi de-a ieşi din veşnic reînnoita sărăcie!... Avea un gust înnăscut al senzaţiilor rafinate, al luxului, al ascensiunei. Făcut să trăiască într-o lume aleasă, posedînd însuşiri cari îl îndreptăţeau să troneze în capitalele Apusului, el era nevoit să joace în grădinile de vară ale Bucureştilor sau pe scene mizerabile în provincie, în turneuri sărăcăcioase, îmbrăcîndu-se în cabine de seîndură, pe frig,

forţîndu-şi vocea, exagerîndu-şi jocul, ca să placă unui vulg pretenţios.

Oare nu se gîndea şi el la toate aceste lucruri, coborînd, împreună cu cele două frumoase şi elegante doamne, monumentala scară a Operei Mari din Viena ? Fără îndoială, acea preocupare ce-i brăzda, vertical, fruntea, nu era decît planul de-a rupe cu viaţa de pîn-acum şi de-a începe o nouă existenţă în altă ţară, departe, alături de-o femeie care-l adora şi care era gata să facă, pentru el, orice sacrificiu. Estetul din mine îl înţelegea şi-l aproba. Dar eram dublat de administratorul trupei din Bucureşti şi acesta se pregătea să ia ofensiva, retezînd brusc, orice veleităţi de plecare... „Prea tîrziu!" iată supremul argument, implacabila sentinţă cu care era să-l execut imediat.

Dar, spre marea mea mirare şi, în acelaşi timp spre satisfacţia mea desăvârşită, Narcis îmi spuse, într-un mare gest de renunţare :

— Nu pot, dragă, nu pot!... O fi frumos acolo, or fi mulţi dolari, dar ce vrei ?... Numai la gîndul să mă duc peste Ocean, printre străini, departe de-ai mei, mă cutremur. Sînt legat de ţară, de Buzăul meu, de Bucureştii cari mi-au dat atîtea succese, de provincia care mă aşteaptă, mă sărbătoreşte !... La mine-n ţară sînt cineva ; acolo, voi fi un străin ca oricare altul, un tenor de operetă care poate să placă sau să nu placă. Eu dacă n-aud pe româneşte : „Bravo, Narcis !" sau „Uite-l pe Narcis!" nu mi se pare că trăiesc... Şi-apoi, nu sînt singur pe lumea asta... am şi eu obligaţii... familie... căsnicie... Nu pot să mă smulg aşa... dintr-o dată...

— O să vorbim asta mai tîrziu ! i-am răspuns eu, bănuind că-mi întinde o cursă. Nu puteam să cred că a renunţat aşa de repede.

într-adevăr, abia ne instalasem la masa restaurantului din dreapta Operei, abia gustase primul pahar de vin şi valul de descurajare îi trecu repede.

Se înveseli, deveni optimist, îşi freca mîinile şi vorbea iar de plecare şi de triumfuri în capitale necunoscute.

Poate şi decorurile sornbre, muzica grea a *Crepusculului Zeilor,* îl copleşiseră atîta. Acum, orchestra zglobie a restaurantului îi schimba gîndurile, iar vinul auriu din paharele verzi cu picior înalt, îl predispunea la optimistă reverie, îi evoca orizonturi depărtate, îi deschidea perspectivele unor

cuceriri visate de atîtea ori... Wini îi aplauda hotărîrile şi făcea planuri de luptă. Aveam impresia că atît el, cît şi frumoasa canadiană îşi pierduseră puţin capul şi trăiau în himere. îşi scrîntiseră viaţa normală, se paralizau unul pe cellalt.

Era o copilărie, o nebunie să se mai prelungească această idilă, care dăduse tot ce putea da.

Nu spuneam cu voce tare lucrurile acestea, dar repetam, în mintea mea, ceea ce-i mai spusesem de cîteva ori, ceea ce urma să-i spun, răspicat şi definitiv, la ieşirea din restaurant, în vreme ce ei îşi depanau visurile, eu recapitulam vehement, în mine însumi, ceea ce trebuia bine ştiut, odată pentru totdeauna. Gluma trebuia să se sfrîşească un minut mai devreme.

Noi -yeniserăm la Viena sa vedem cît mai mult teatru, să cumpărăm costume şi recuzite ; şi mai ales, să găsim cîteva operete de succes, pentru stagiunea de vară. Nu rezolvaserăm pină-acum, definitiv, nimic din toate astea. Arhanghelul îşi dăruia toată vremea şi — ceea ce era mai trist — toţi banii idilei cu americanca.

Ne petreceam nopţile în localurile cele mai elegante, consumînd numai lucruri scumpe. în fiecare dimineaţă, tenorul trimitea partenerei florile cele mai rare, cînd vitrinele şi grădinile erau pline de trandafiri superbi şi ieftini: o ţinea numai în orhidee, cari costau o avere.

—_ Ce faci, domnule, ai înnebunit ? Unde-o să ajungem cu risipa asta ? Pe onoarea mea, parc-ai pierdut minţile !

— Lasă, şefule, să vadă şi americanii ce este boierul român. Doar nu vrei să afle ce săraci sîntem şi să-şi facă o impresie proastă de noi ? Se poate ?

Iată discuţiile noastre...

La rîndul ei, Winifred era consumată atîta de iubirea pentru Narcis, căruia îi consacra cele mai multe ore ale zilei şi ale nopţii, cît şi de-un gînd chinuitor, o preocupare pe cari i-o ghiceam din cînd în cînd în ochii abătuţi, în anumite atitudini de îngrijorare, în nervozitatea mîinilor şi-n surîsul de complezenţă pe care-l compunea, cînd o surprindeam visătoare, îndepărtată.

Din unele fraze aruncate de buna ei prietenă, înţelesei că Wini trecea un moment de criză sufletească şi că îşi neglija multe interese şi obligaţii, prin această idilă neprevăzută, care o absorbea total.

Inga o mustra cu blîndeţe, o sfătuia să nu se rezeme atîta de umerii lui în public, să nu-i caute mîinile, să nu se apropie atîta de el, sa nu-l privească aşa de intens, cînd •ciocneau paharul, ca să nu atragă atenţia celorlalţi clienţi ai restaurantelor, unde se puteau afla şi persoane cunoscute. Mic, lucrul acesta mi-era absolut indiferent. Ceea ce mă plictisea era situaţia noastră la Viena.

O telegramă-ultimatum, venită chiar în acea zi de la Cleonia, ne ameninţa cu grabnica descălecare a femeii cu ghiozdan la Viena. Compania era îngrijorata. Vremea se anunţa frumoasă la Bucureşti, stagiunea trebuia deschisă şi primul tenor nu dădea semne de viaţă, nu trimetea partiturile, materialul, costumele pentru cari venise în metropola, şi obiectele de recuzită, ai căror bani începeau să fie cheltuiţi, acum, căci cei 50 000 lei, luaţi prin amanetarea inelului, se duseseră pe flori şi pe ospeţe.

Cu dînsul nu mai era de vorbit. Winifred îi dăruise un ac de cravată de mare valoare — şi lucrul acesta mă dezarmase complect pe mine : nu puteam să-i mai reproşez că „se ruinează", pentru o femeie, care, la urma-urmei, putea să fie o aventurieră sau o spioană.

De altfel, nu odată, frumoasa Winifred se oferise să «e plătească nota la restaurant, ceea ce Narcis refuza, roşind.

Eu însumi, oricît aş aprecia un prînz bun, a cărui cheltuială o suportă altul, prefer să mănînc un corn uscat sau •o sută de grame de mezeluri, pe stradă, trâgînd bucăţi de pîine dintr-un buzunar şi felii de şuncă din celălalt, fluierând cînd se apropie cineva şi se uită la mine mai lung — decît să-mi plătească masa o femeie, fie dînsa canadiana şi milionară.

Orcît aş avea ca preocupare capitală să mă dezbar de moştenirile Orientului, la această orientală tradiţie nu ^puteam renunţa în ruptul capului şi nu voi renunţa pînă la sfârşitul zilelor mele. Sînt un avar demn. V-am spus de la începutul acestei povestiri că avariţia e un sentiment onest. Elementul de cupiditate lipsind, lipsa de demnitate se exclude ea însăşi.

Acestea fiind mărturisite, pot adăuga,^ totuşi, că ne era •greu să refuzam unele invitaţii 'la contesă acasă. Ce folos, 'insă, că economia unui supeu ne costa îndoit, căci Narcis

nu se ducea niciodată cu mîna goală în palatul de lîngă Wotivkirke.

Desigur, am petrecut acolo seri neuitate. Lachei galonaţi ne deschideau uşa, subrete nostime ne serveau. După-masă, veneau şi doi-trei invitaţi. Făceam muzică. Narcis, acompaniat la pian de blonda amfitrioană, cînta romanţe pasionate, fragmente din operetele celebre. Winifred îl contempla, extaziată, dintr-un fotoliu adine, iar eu stam pe ghimpi la gîndul tuturor soliştilor, coriştilor, orchestranţilor şi figuranţilor cari ne aşteptau şi ne blestemau în momentele acelea, în faţa unui şvarţ neplătit, la Terasa „Otteteleşanu".

Recunoşteam că orele petrecute în compania celor două frumoase femei erau o binecuvântare şi pentru mine însumi, un repaos înflorit, pentru care eram să le fiu toată viaţa recunoscător, dar asemeni eroilor de epopei celebre, simţeam zbătîndu-se în mine două suflete : binele şi răul, plăcerea şi datoria. Viaţa nu e un roman frumos iar plăcerea dusă. prea departe e pedepsită chiar în cărţi.

Toate acestea mi le spuneam după reprezentaţia *Crepusculului Zeilor,* la restaurantul din dreapta Operei. Recapitulam, în vreme ce Narcis bea şampanie şi închina pentru dragostea lui eternă şi-n sănătatea bunei noastre surori, Inga von Wundernacht.

Cum toate au sfîrşit, luă capăt, cam pe la 2 dimineaţa, şi acel supeu îneîntător.

Wini şi prietena ei se urcară într-un taximetru, iar noi o luarăm pe jos, pe Ring, îndreptîndu-ne nu spre casă, cî spre Parcul Popular şi primărie, ca să mai urmărim, parcă, pe cele două femei, în drumul spre locuinţa lor, să le adulmecăm prezenţa în aerul nopţii. Cerul era de ametist, cu toate că luna plină încerca să-1 tulbure cu undele ei albicioase. Puternic luminate de raza selenară, teatrul imperial mi se părea esplanada de la Elsenor iar statuile din faţa primăriei întruchipau tot atîtea spectre ale bătrînului Hamlet.

în parcul primăriei parcă şedea să prindă fiinţă, pornind spre noi ca pădurea din Macbeth, copaci de toate speciile, de toate formele, de toate dimensiunile, cu frunze de toate culorile... în legănarea unui vînt uşor, în fantasmagoria lunară, această oştire părea că se apropie şi se depărtează de noi, ca o ameninţare şi ca un regret.

Toate parfumurile dealurilor cari înconjoară Viena înecau văzduhul, dominate de mireasma fînului şi a acelei plante aromatice, din fundul pădurilor, numită *Waldmeister.*

Pe o bancă, rezemaţi de un grilaj, adăpostiţi de umbra unui cavaler de piatră, îndrăgostiţii nu se mai îndurau să plece, cu toate ca zorile nu erau departe. Ametistul zărilor nu era un crainic al aurorei ?

Era o noapte lirică, în care stelele roiau, privighetorile cîntau, frunzele susurau, florile îmbălsămau, havuzurile picurau mărgăritare, şi-n a cărei perfectă armonie, numai eu alcătuiam nota stridentă. Un croncănit de corb într-o livadă a paradisului. Dar trebuia să-mi duc calvarul pînă la capăt ; omul administrativ trebuia să învingă estetul din -mine. în acea intensă noapte de iunie, sufletul ne era greu de atîta frumuseţe. Toate sentimentele divine din om se ridicau la potente maxime. Mi-era greu să încep o discuţie penibilă, atîţia serafimi treceau în azur şi-atîta aeriană poezie circulau în spaţiu. Tăceam şi eu, tăcea şi Narcis. Notă discordantă în acel univers feeric. Mă temeam să încep o plicticoasa răfuială. Iar lui Narcis îi era şi mai greu să dea drumul lirismului de care simţeam că vibrează întregu-i suflet, faţă de un om care-l pîndea cu întrebări şi mustrări de judecător.

O exclamaţie mi-a scăpat de pe buze, o reflecţie fără voia mea :

— Ce noapte frumoasă !

— Parcă visez ! şopti Narcis.

Apoi, cu şoapte cari creşteau şi, pe nesimţite, se transformau într-un elan :

— E prea frumoasă noaptea asta. Ţie nu-ţi apasă inima ? Mie mi-o striveşte. Marile frumuseţi sînt greu de suportat. Ai vrea să se sfîrşească numaidecît sau, dacă nu, să nu se sfîrşească niciodată. Am mai simţit lucru ăsta o dată, la Paris. Era un amurg de septembrie în Parcul Tuileries. Treceam prin faţa statuei lui Gambetta, mă apropiasem de Caroussel şi, deodată, am dat ochii cu peisagiul... în fund de tot, Arcul de Triumf, iar lîngă mine, partere de flori, multe şi de toate culorile, dominate de gladiole roşii, bine împlinite. Iarba era verde, tînără, proaspătă, parcă atunci răsărise din pămînt. Poate mi se părea aşa fiindcă frunzele • copacilor ofileau, rugineau. Aerul vibra uşor, ca şi cum

s-ar fi descompus. Statuile palpitau şi ele, uşoare, întraripate, gata să sară de pe piedestale. Iar între mine şi Arcul de Triumf, Piaţa Concordiei şi, **ca** un pod care urcă la **ceiv** Cîmpiiie Elyzee, **cu** mii de automobile ale căror geamuri licăreau în bătaia soarelui.

Cerul tot era încins de focul roz al amurgului. Un incendiu uriaş, cu vâlvătăi halucinante. Era prea frumos. Mă durea inima. Ochii şi sufletul nostru sînt prea sărace ca să poată suporta atîta strălucitoare bogăţie. Eram întins ca un arc, ca o strună gata să plesnească. Aş fi vrut să am. zece inimi, o sută de suflete, o mie de perechi de ochi, să le trimet pretutindeni, dincolo de Etoile, unde mi se părea că se sfîrşeşte pămîntul, să cercetez toate ramurile din preajma mea, pline de umbră, de răcoare şi de parfumuri, toate băncile de piatră sculptată, urnele cu reliefuri înflorite şi aleile pline de mister şi de ispite, ale parcului acoperit de-o brumă aurie... Aş fi vrut ca sufletul meu multiplu să **se re**verse la dreapta mea, pe rue de Rivoli, care îşi aprindea, lungul şir de lumini, supt arcade şi la stînga mea, pe Sena., paralela, care se umplea de lacuri violete şi de insule albastre..- să lunece pe Piaţa Concordiei, unde apele ţîşneau din boturi de delfin şi cădeau pe sînii naiadelor, în cascade irizate de un curcubeu nocturn. Ochii mei şi sufletele mele eu le trimiteam mai departe, spre Turnul Eiffel şi Trocadero, care: îşi profilau dantelele negre pe atlazul vioriu, tot mai închis, al amurgului. îmi venea să îmbrăţişez pe toţi trecătorii... Eram îndrăgostit de toate femeile cari se pierdeau pe aleile Tuileriiior şi plîngeam pe toţi prietenii morţi, cari nu se mai puteau bucura de-această mare biruinţă a vieţii.

Aş fi vrut să fiu foarte bogat, să dau tuturor în juruF meu : aş fi vrut să fiu foarte sărac, să n-am nimic, ca să. mă bucur total de această revărsare a cerului pe pămînt, să mă bucur de-o bogăţie unică, supremă, ca de singura mea bogăţie. Aş fi vrut — oh, mai ales asta aş fi vrut — să fiu cu cincisprezece ani mai tînăr, aşa cum aş dori acum să am douăzeci de ani... să fiu liber... **s**-o iau de la capăt... să nu mă mai despart de noaptea asta azurie... să nu se mai sfârşească niciodată noaptea asta fără de pereche... Şi-aş mai vrea să fie şi dînsa, aici, cu mine... Să ne-mbătăm de aerul acesta proaspăt, îmbălsămat ca un vin vechi, care **se** prelinge din ramură în ramură, din stea în stea şi **se** revarsă din urnele

purtate de zefir. Nu ştiu ce vei fi simţind tu in noaptea asta, dar mie, mi se pare că mă topesc în ea... că-mi curge în •sînge ca un fluid magic, ca un roi de planete... ,\m impresia că tot sângele meu acuma, e plin de lună albastră şi de parfumul migdalilor. Simţi cum miroase a migdal, a fîn cosit, .a *Waldmeister,* peste tot ?

Nu m-am simţit niciodată atît de vaporos, atît de serafic şi lucrul acesta mi se pare foarte ciudat... Nu e felul meu aşa... De cîteva zile sînt schimbat. Nu e numai dragostea. Am mai iubit şi altădată. E dragostea mea de azi, dar mai este şi Viena. Oraşul ăsta te face alt om. De cum ai intrat, te dezarmează cu un surîs. Fiindcă aici n-ai nevoie de nici o armă. îţi ajunge inima. Alte oraşe : Parisul, de plida, sînt mai mari, mai bogate în frumuseţi. Dar la Paris, după o zi-două de beţie, te trezeşti şi intri într-o luciditate mai trista decum ţi-e felul. Parcă l-ai fi părăsit ieri. Toate constrîngeriîe, toate ameninţările, toate sforţările de ieri, au reînviat. Lupta reîncepe. Parisul e ostil... Această permanentă •ostilitate îţi face o altă fiinţă, te întăreşte... simţi că eşti mai puternic şi mai inteligent decît ieri.

Dar la Viena n-ai nevoie să fii mai puternic. Nu-ţi cere •nimeni să te lupţi, să te încordezi. Trăieşti cu stelele, cu luna,'cu muzica şi cu parcurile înflorite. Iubeşti. Iubesc. Numai aici puteam să întîlnesc pe Wini şi să mi se dea cum mi s-a dat. Iubesc cum n-am iubit niciodată. Sînt fericit cum n-am fost niciodată. Niciodată n-am fost mai nefericit...

Extazul lui Narcis continua, fără cuvinte. îşi lăsase capul pe spate şi respira cu nările larg deschise, cu pieptul umflat de atîta inimă. Fruntea îi lucea mat, în lumina nopţii. Era frumos şi inspirat ca într-o icoană.

Am impresia că eu însumi, dacă m-aş fi putut contempla, în momentul acela, eram frumos, fără să fiu inspirat. Acea noapte grea de atîta frumuseţe nu-mi era insuportabilă cum spunea prietenul meu că sînt marile frumuseţi, îmi era, însă foarte plăcuta. Găsesc şi eu că Viena e un oraş plin de farmec, dar cum îmi evocă, personal, o tinereţe tristă, plină de privaţiuni şi de vise nerealizate, oricîtă lumină de luna i-ar scălda monumentele, aprinzînd fantome de-argint pe acoperise, nu va trezi în mine sentimente neobişnuite. Va dezvolta, cel mult, demonul avariţiei, care mă stăpîneşte acolo mai mult ca-n orice altă metropolă.

Socotind ca făcusem destul credit lui Narcis, că-i savurasem îndeajuns criza de lirism, simțindu-l oarecum extenuat de acest elan, cum fusese şi deunăzi la Grinzing, după ce cîntase cu muzicanții restaurantului, găsii că e momentul sa intru în acțiune.

în jurul meu, însă, erau dezlănțuite atîtea elemente poetice, încît mă simțeam prea singur. Aş fi fost învins după primul atac.

M-am gîndit să-mi iau un aliat, să mă pun sub scutul puternic al unei Walkirii care era departe, dar a cărei forță magică străbate spațiile cu fluide irezistibile. M-am gîndit: la femeia cu geantă. Evocarea Cleoniei întrista, deodată, atmosfera. Nici nu-i pronunțasem numele şi luna se ascunse după un nor, privighetorile tăcură şi un automobil de piață stropi noaptea cu emanațiuni de benzină şi înecă parfumul de migdal. Simțind fatidica prezență, Narcis reveni şi el la realitate. O aştepta, palid şi zîmbea, ca să nu scrîşnească din dinți.

— Ce zici de telegrama Cleoniei ? i-am aruncat eu, matinal şi răcoritor.

— Ignor totalmente ! răspunse Narcis, pedant.

Lupta era declarată. Fiecare pe baricade. Mai pedant decît el, căutînd fraze cît mai lungi, expresii cît mai alambicate, am continuat lent :

— Dacă ignori totalmente, dă-mi voie să-ți împrospătez suvenirea, comunicîndu-ți că astăzi pe înserat, la sosirea noastră la hotelul din Mariahilferstrase, unde trebuia să ne punem în frac pentru a asista în mod decent la repezentațiunea *G6tterd'dmerung-u\m* de Richard Wagner, portarul ți-a înmînat o depeşă albastră, prin care doamna Cleonia Teodorescu-Narcis, directoarea noastră, îți punea în vedere că dacă pînă poimîine 9 iunie, înainte de miezul nopții, nu sîntem la Bucureşti, domnia-sa se va urca în primul expres şi va descinde la Viena, la acelaşi hotel din Mariahilferstrasse, care ne ospitalizează pe noi.

— Călătorie sprîncenată !

•— Nu e o soluție.

— Dă-mi dumneata soluția.

— Să spui bun rămas iubirei trecătoare, să spui „bine te-am găsit, iubita mea soție, scumpul meu Bucureşti, bine v-am găsit !"

— Asta s-o faci dumneata şi să i-o spui moaşei dumitale, în lipsă de soacră ! îmi răspunse Narcis.

Apoi, violent :

— Cum o să-mi stric eu cariera, domnule ?

•— Ce carieră ?

— Din America !

— Unde ?

— în Canada, la Monreal !

•— A-ha ! Spune aşa, frate. Ignoram totalmente! Şi «cînd plecăm în Canada ?

— Zilele astea !

— Ai semnat angajamentul ?

Nu ^meâ.

— Ai vreo propunere ?

— Desigur !

— De la cine ?

— De ia Wini.

— în ce calitate ?

— Nu e ea nevasta celui mai mare acționar ai Operei ?

— Să văd contractul.

— Cum, domnule, o să fac contractul cu o femeie ?

— Atunci cu cine ?

— Ia nu mă plictisi, domnule ! Eu plec în America şi pace. Vii şi tu cu mine. Nu te las nici mort î

— Bine, omule, cu ce bani ne ducem, cu ce ne întoarcem, dacă nu găseşti angajament ? !

— Uite, frate, la asta nu mă gîndisem. Găsim noi, lasă !

— Da' cu parcul ce facem ? Ne aşteaptă oamenii la Bucureşti !

— Ce, dacă mor eu, o să moară opereta în țara românească ? Dă telegramă că sînt bolnav... Eu vreau să-mi fac carieră... N-o să mă îngrop pe malurile Dîmboviței !

— Dacă dau telegramă că eşti bolnav, grăbim cu douăzeci şi patru de ore sosirea patroanei...

— Ai vorbit ca din carte ! Ştii ce ? Dă o telegramă că sosim la Bucureşti poimîine la 9 iunie înainte de miezul nopții...

•— în cazul ăsta trebuie să plecăm mîine ?

— Cine ți-a sous ? Nu plecăm deloc, îngere. Dar o fixăm locului pe Cleonia. Am cîştigat trei zile. Ce nu face omul în trei zile ?

— Asemenea telegramă s-o dai dumneata, domnul meu, fiindcă eu nu sînt obişnuit să mint, mai ales pe sîrmă.

— Foarte bine. Dau eu o asemenea telegramă.!

— Domnul meu, nu accept nici această soluţiune. Depeşa, dumitale va fi însoţită de alta, a mea, prin care voi înştiinţa pe doamna Cleonia Theodorescu-Narcis că nu-mî iau nici o obligaţie privitoare la sosirea noastră poimtine 9 iunie. înainte de miezul nopţei.

— De ce vrei să-mi faci una ca asta, îngere ?

— Fiindcă nu vreau sa-mi găsesc beleaua cu patroana.

— Laş.

— Mersi.

— N-ai pentru ce. Te avertizez, pentru ultima oară, că. plec în Canada.

— Parcă spuneai că n-ai putea trăi acolo, că ţi-e dor de Bucureşti, de Buzău, de provincie... Cum rămîne cu trupa, mixtă care voiai s-o faci cu ungurii, în Ardeal ?

— A se slăbi ! Le fac eu pe toate cînd m-oi întoarce cu milioane, din America.

— O să ţi le dea milioanele „Prinţesa Dolarilor" !

(Pe Winifred spre marea lui indignare eu o numeam uneori, în ironie „Prinţesa Dolarilor".)

— Cu dumneata am sfîrşit ! încheie el, scurt.

Apoi începu să fluiere, arii pline de patimă, sau de melancolie. Gîndurile îi erau departe,

Apoi deodată :

— Aşa sînteţi voi rataţii ! Molipsiţi şi pe alţii t

— Da' de ce mă faci ratat ?

•— Vrei să spui că nu este adevărat ?

— Explică-mi şi mie ce este un ratat şi-am să văd dacăî sînt un ratat. Ratat e colonelul care vrea s-ajungă general şî n-ajunge, nu e sergentul-major care se mulţumeşte să fie sergent-major toată viaţa.

— Vrei să spui că eşti mulţumit cu situaţia actuală ?... Sergent-major ?

— Mă priveşte. Deocamdată, aş fi foarte mulţumit dacă. m-aş vedea la Bucureşti.

— O să te vezi şi acolo. N-avea grija. Dar fără. mine *t*

— Pot să comunic lucrul acesta doamnei Cleonia Theo>-dorescu-Narcis ?

— Ce lucru ?

— Că pleci în America şi că eu sosesc imediat la Bucureşti ?

Narcis nu-mi răspunse. îl simţeam contrariat, enervat, exasperat pînă la lacrimi de aceste întrebări ale mele, de cleştele acesta inchizitorial, de atitudinea judecătorului de instrucţie în care mă improvizasem. începeam să-l înving. Continuai :

— Cunosc eu un birou de poştă care e deschis şi noaptea. Mergem să dăm telegrama.

Narcis nu se mai putea ţine. Izbucni în plîns ca un copil, îşi ascunse faţa-n palme.

— Lasă-mă... Nu mă mai chinui şi tu... Ce ţi-am făcut ?...

Pieptul i se zguduia... Mersesem prea departe, recunoşteam. Bietul băiat se rezimase de un felinar, cu fruntea-n mîini. îi vedeam umerii cari i se cutremurau. Am dat şi eu din umeri, resemnat. Nu era nimic de făcut cu el. Trebuia să vorbesc cu Wini. Femeile au uneori mai multă minte. Deocamdată, să-l duc la hotel. Răcoarea zorilor ne gonea ca pe bătrînul Hamlet, în noaptea spovedaniei... Părăsirăm esplanada de la Elsenor, statuile... O luarăm spre Parlament, cu faţada lui de templu grec. Undeva cînta un cocoş. Aţi auzit vrcdată cucurigu într-o metropolă, printre palate de piatră ? E ceva comic şi neverosimil. Cauţi cu ochii claia de fîn... şura... decorul matinal şi campestru al unui cîntec de cocoş şi dai de monumente. Era ceva strident şi ridicol şi-n situaţia noastră, în nehotărîrea lui Narcis, în rolul penibil pe care mi-l asumasem şi din care nu puteam ieşi, fără o victorie. Ratat. Iată impresia finală a acelei zile grele, care se încheia la patru dimineaţa, în al şaptelea etaj al hotelului unde nu puteam s-adorm. Odăiţa aceea am botezat-o, mai tîrziu, mansarda insomniilor. Ratat. Poate c-avea dreptate. Să nu proclamăm pe nimeni ratat înainte de-a fi murit. Desigur. Dar cu asemenea teorii, nu trebuie proclamat ratat nici chiar un defunct, fiindcă opera lui ar putea avea un succes postum, adevărurile pe care le-a predicat ar putea triumfa în decursul cîtorva secole. Mă întreb, însă dacă un cîntăreţ care a murit fără voce are şansa să se realizeze după deznodământul final ?

Ratat. Cuvîntul acesta impertinent, cu ţăcăneala te-uri!or sale, cu haosul vocalelor sale deschise, îmi ciocănea fruntea

şi făcea ocolul ochilor cari mă dureau. De ce eram un ratat şi ce legătură avea destinul meu cu povestea lui ? Poate că Narcis a vrut să înţeleagă prin ratat un om pesimist, descurajator. El n-are noţiunea exactă a cuvintelor şi foloseşte unele în locul altora. în orce caz, problema insuccesului meu în viaţă, mi-o puneam foarte serios, în acele zori de iunie, pe cari le străpungea, în dreptul Parlamentului austriac un cocoş dezrădăcinat.

Mi se mai spusese lucrul acesta, odată, în sala de marmoră a Hotelului „Bulevard", din Bucureşti, la sărbătorirea unui actor bătrîn. Am vorbit ultimul, ridicînd paharul în pomenirea actorilor morţi, cari n-au avut parte de asemenea festivităţi. Era un moment emoţionant. Toată lumea s-a ridicat în picioare, în zăngănit de furculiţe, în ciocniri de farfurii şi-n zgomot de scaune deplasate. Ceva grăbit, ritmic şi eroic, ca o zi de mobilizare generală.

— Astea sînt procedeuri de ratat ! a spus lîngă mine un reporter, care băga de seamă a treia oară că, la banchete, iau cuvîntul cel din urmă şi ridic asistenţa în picioare, fie închinînd pentru personalităţi auguste, fie cerînd clipe de reculegere pentru morţi.

Probabil, acel ziarist voia să înţeleagă prin „procedeuri de ratat", răzbunarea unui om care nu e sărbătorit niciodată şi care, prin evocări inoportune, strică digestia convivilor, deranjîndu-i în momente favorabile, dîndu-şi senzaţia că e un dictator, la al cărui ordin două sute de personalităţi se ridică dintr-o dată în picioare.

Poate că acei ziarist nu se înşela, dar nu dădeam lui Narcis, pentru care făcusem atîtea sacrificii, dreptul de a mă dispreţui. El singur mi-a mărturisit, nu o dată, că nu ştie ce s-ar fi făcut fără mine. îl însoţeam pretutindeni, devenisem umbra lui. îmi irosisem orice personalitate, ca s-o conserv, ca s-o măresc pe-a lui. Prestigiul de critic muzical mi-1 pierdusem lăudîndu-i actorii. îi jertfisem pînă şi căminul meu conjugal, ca să-1 ştiu fericit şi el mă considera un om sfîrşit, un ciumat, care molipseşte pe alţii.

Frumoasă recompensă pentru tot ce făcusem pentru el, pentru toate privaţiunile şi elanurile ce i le-am consacarat... Ingratitudinea omenească faţă de generozitatea mea, soarta mea nedreaptă, evocările tuturor loviturilor primite de atîţia ani, de ia atîţia inşi, îmi veneau în minte, le simţeam udate

de lacrimi enorme... Şi aceste lacrimi nu-mi curgeau pe obraz, ci pe inimă. Le simţeam, amare şi grele, pe inima mea cara se strîngea la fiecare nouă picătură şi mă durea plăcut.

Această însîngerată, dar voluptuoasă milă de mine însumi s-ar fi agravat, dacă, într-un moment de luciditate, de scuturare a moştenirilor părinteşti, nu mi-aş fi adus aminte că majoritatea membrilor familiei mele suferă de mania de a se crede victime. Nu o dată m-am revoltat împotriva acestei maladive tendinţe, mai ales a neamurilor dinspre partea mamei.

Vedeam toată procesiunea de mătuşi, de unchi, o soră a mea mai mare, Anghelina, care a murit în opulenţă şi pe însăşi biata mama, le vedeam umblînd prin casă, vorbind singure, căinîndu-se.

întreaga mea copilărie a fost plină de oftaturile rudelor care se credeau fiinţe superioare, neînţelese, nedreptăţite.

Toţi şi toate erau împotriva lor ; ghinionul se ţinea de ele ca un scai, lumea întreagă era un vast complot care să le împiedice realizarea.

— Of! Of! Cine m-o fi blestemat pe mine ? striga tanti Evghenia, dîndu-şi pumni în cap.

Tanti Evghenia avea o frumoasă voce de contralto, cu muzicalitate şi obsedante inflecţiuni nazale şi totdeauna am regretat că n-a pus-o în slujba altui repertoriu.

— Ce rău am făcut eu pămîntului ? se bocea sora mea Anghelina, trăgîndu-se de păr după ce se convingea că e spionată. (Cînd nu simţea pe nimeni prin camerele vecine, se văieta mai rar.)

Iar, mama, singura care avea dreptul să se plîngă, fiindcă nici părinţii ei, nici tata n-o prea alintaseră, vorbea numai de ei, cu «dragoste îşi cu lacrămi, spunea că e mai bine să' fie în cer, lîngă ei, decît să vadă ingratitudinea copiilor, pe cari degeaba i-ai crescut, sacrificîndu-te, fiindcă n-au milă de bătrîneţele tale, fiindcă nu preţuiesc jertfa ta, tinereţea şi viaţa pe care ţi-ai prăpădit-o pentru ei.

Nu ştiu dacă am auzit vreodată o exclamaţie de bucurie, dacă am zărit în casa părintească un surîs de împăcare cu soarta pămîntească.

Repertoriul obişnuit erau fraze de calibrul acesta :

— Ce ţi-am făcut eu Doamne-Dumnezeule, de mă chinuieşti aşa ?

— îmi vine să-mi iau lumea în cap...

— Ce mai aştept eu, de nu mă spînzur odată ?

— Doamne, Doamne, de ce nu e gîria mai aproape să mă duc să mă-nec ?

De sute de ori am auzit ieremiadele acestea, de sute de ori mi-am dat seama cît erau de nedrepte, de nemotivate şi m-am indignat ani întregi constatînd cum se înmulţeau, cum se agravau.

Se vede că boala e contagioasă, fiindcă, de la o vreme chiar bărbaţii din familia mea începură să pozeze în martiri.

E drept, nu se dădeau în spectacol, ca femeile, dar aveau zîmbete amare, suspine discrete, resemnate lăsări din umeri, menite să sublinieze situaţia lor de victime.

Toţi erau nişte îngeri, pe cari oamenii, împrejurările şi chiar obiectele, nu ştiau cum să-i mai persecute. Nu numai că nu vedeau nici un ajutor de la nimeni, săracii de ei, dar trebuiau să primească lovituri din toate părţile, prea multe pentru un singur om.

Se complăceau în aceste tragice reflecţii, ca într-o baie de dulce durere.

Dar eu nu făceam, oare acelaşi lucru, în zorile de iunie, într-un oraş străin ?

Nu trăiau în mine unchii, mătuşiie, mama, soră mea Anghelina, cari îşi petrecuseră cea mai mare parte din viaţă plîngîndu-se lui Dumnezeu, ameninţînd cu sinuciderea şi otrăvindu-se unii pe alţii, cu recriminările superiorităţii lor nerecunoscute ?

Cînd mîncam pe stradă cornuri tari sau bucăţi de pîine cu mezeluri ieftine — fără să mă silească nimeni căci puteam să-mi plătesc o masă normală în orice restaurant — nu clătinam capul cu melancolie şi nu vorbeam cu mine însumi ?

•— Uite cum am ajuns, uite cum sînt răsplătit, uite ce trebuie să fac, la vîrsta mea, cu inteligenţa mea, eu, care nu sînt o fiinţă banală... care aş avea o misiune pe lumea asta !

La ce bun să mai trăiesc ? Nu e mai bine să mă duc printre ai mei, acolo sus, unde e mai multă dreptate ?

Alţii stau la mese încărcate cu flori, în lux şi în societate, iar eu mănînc pe stradă, ca un vagabond, ca un cîine !

Expresia „ca un cîine" punea vîrf înduioşării mele. Ochii mi se umpleau de lacrimi şi-mi părea rău că nu trece nici un cunoscut să mă vadă şi să mă compătimească, să denunţe posterităţii nedreptatea ce mi se făcea.

Recapitulînd, în mansarda hotelului de pe Mariahilfestrasse, aceste înclinări spre autocompasiune, moştenite, probabil, de la vreo bunică dinspre partea mamei, m-am scuturat cu energie şi mi-am interzis să iau, în proprii mei ochi, aspecte de mucenic. Am tăiat, brusc, firul gîndurilor cenuşii, toarse din caierul numit „mania persecuţiei". Mi-am adus aminte de toate binefacerile cu cari m-a hărăzit pronia cerească pînă azi. îmi spuneam că lumea şi viaţa n-au fost în definitiv, atît de ticăloase cu mine. într-o viguroasă reacţiune, mi-am smuls de pe frunte cununa martirului şi mi-am ordonat s-adorm. Cred c-am adormit în acelaşi moment cînd misteriosul personagiu care văcsuieşte ghetele prin hoteluri trecea prin faţa camerei rneic, îmi depunea pantofii ia uşă, se depărta pe coridor scandîndu-şi paşii în ritm de două silabe : *ra-tat ! ra-taî I ra-tat !...*

I-o fi spus vdeodată cineva acelui personagiu misterios că e un ratat ?

*

A doua zi, Narcis trimise „patroanei" o telegramă prin care o anunţa că vom pleca la Berlin, unde ni s-a propus o afacere admirabilă : aceleaşi decoruri, costume şi material muzical pentru operetele de cari aveam nevoie, ni se ofereau pe jumătate preţ. Urma să stăm în capitala Germaniei numai cîteva zile, apoi intram în ţară prin Polonia.

„Continuaţi repetiţiile. Scrisoare urmează", încheia ingenioasa depeşă a lui Narcis, care cîştiga, astfel, cîteva zile de libertate la Viena, fără ameninţarea de a se pomeni acolo cu brava Cleonia.

— Mă faci complicele unei minciuni intolerabile ! i-am spus.

— Acceptă, scumpe maestre, n-ar fi prima din viaţa excelenţei-tale !

— Accept, dar cu o condiţie : la dejun, vreau să-i spun cîteva cuvinte lui Wini, între patru ochi.

— S-a făcut, scumpe maestre ; poţi, chiar, să-i faci şi o declaraţiune !...

La dejun, între patru ochi, am împărtăşit frumoasei canadiene frămîntările mele din ultimele zile, rugînd-o să ia dînsa o hotărîre energică, fiindcă Narcis nu ştia pe ce lume trăieşte.

Wini mă privi uimită, cu ochii larg deschişi, şi-mi răspunse, cu adorabilul ei accent englezesc :

— De ce ? Sîntem foarte bine aşa cum sîntem... Abia ne-am întîlnit... Ne căutam cu Silvio de atîta vreme, şi acum, cînd ne-am găsit, să ne grăbim, să ne pierdem ?

„A înnebunit şi asta !" mă gîndii, hotărîndu-mă să mă explic cu prietena ei, atît de bună şi de cuminte, contesa Inga von Wundernacht.

Ne aflam la dînsa, împreună cu cîţiva oaspeţi de ocazie, profesori de muzică, doamne din soicetatea vieneză — şi mă rugai de amfitrioană să-mi acorde cîteva minute.

— Stimată doamnă, nu găsiţi şi dv. că povestea prietenilor noştri se cam lungeşte, că şi-au încurcat fiecare viaţa celuilalt ? C-ar trebui lămurit, odată ?

Insistai :

— Vă rog să mă iertaţî că intru în amănunte, atît de prozaice, dar trebuie să vă spun că noi sîntem oameni foarte ocupaţi, n-avem venituri, trăim din munca noastră ; la Bucureşti ne aşteaptă o trupă întreagă ; nu mai putem sta la Viena. Trebuie să ne întoarcem acasă.

— Era vorba ca domnul Narcis să se angajeze la Opera din Montreal.

— Era vorba, dar pîn-acum nu s-a făcut nimic. N-are nici contractul, n-are nici banii cu care să se ducă pînâ-n Canada... Noi am venit la Viena cu un buget limitat..., Nu mai putem rămîne în asemenea condiţii...

— Ai dreptate. Am să vorbesc cu Wini. Prietena mea e foarte aprinsă, a uitat multe îndatoriri, vorbeşte de despărţire... Asta nu se poate.

Soţul ei, este un om foarte bogat, care o adoră, o răsfaţă. N-are să-i reproşeze nimic : nu poate să-1 părăsească, îi dă toată libertatea, îi împlineşte toate capriciile, toate fanteziile !... îţi făgăduiesc c-am să-i vorbesc chiar noaptea asta ! Trebuie lămurit într-un fel sau altul, cît de curînd ; ai perfectă dreptate.

Răsuflai uşurat. Pînă mîine, era să avem înştiinţarea de ruptură, căci nu se putea altfel, oricît m-ar fi asigurat

prietenul meu că e mai îndrăgostit decît oricînd, că Wini îl iubeşte frenetic, definitiv.

Ne luarăm noapte-bună, urmînd ca a doua zi să dejunăm la „Grad-Hotel".

Ea trecut de mizul nopţii.

Pe cînd coboram scara, luminată brusc, prin intrarea cuiva, de jos, Narcis îmi mărturisi că s-a hotărît să divorţeze, să lase trupă, carieră şi ţară, şi să-şi încerce norocul dincolo de Ocean, însurîndu-se, apoi cu Wini, de care îi era imposibil să se mai despartă.

îmi spunea că e convins de marea îubire a americanei de entuziasmul eij>entru dorita viaţă nouă... Coboram, încet, treaptă cu treapta, în vreme ce persoana care venea urca, tot atît de încet, călcînd uşor, pe covorul roşu, ros, al scării de marmoră.

Cel care venea era un domn, al cărui clac şi a cărui capă noi o vedeam de sus, subt balustrada care se răsucea ca un melc, în jurul ascensorului.

Cînd noctambulul ajunse lîngă noi şi ridică fruntea, să ne privească, încremenirăm, amîndoi.

De unde cunoşteam acea uitătură pătrunzătoare, acel monoclu, silueta înaltă, zveltă, extrem de elegantă, a străinului complect ras şi care, acum, ne saluta, cu multă ceremonie, descoperind un cap tuns mărunt, aproape chel ?

Cînd mai văzusem noi acel surîs demonic ?... Acea mîna fină care ducea la buze o ţigară de foi al cărei miros parfuma întreaga scară ?

După ce ne salută şi după ce, automat, îî răspunserăm, ne oprirăm în loc, să vedem la ce apartament va suna ?

Inutliă întrebare, curiozitate inutilă.

Trebuia să ghicim că omul acela, fiind unul şi acelaşi cu domnul care se plantase în faţa noastră la „Sacher", în prima seară a cunoştinţei cu Winifred şi o privise turburător, făcînd-o să roşească, să plece de-acolo, neliniştită, nu putea să urce decît tot la dînsa.

într-adevăr, ciudatul personagiu ajunsese la al patrulea etaj şi se oprise în faţa apartamentului locuit de frumoasa canadiană.

îşî duse, lent, o mînă în buzunarul de la spate al pantalonului, scoase o cheie şi descuia acum, calm, în vreme ce noi,

pradă unei surprize din care nu ne puteam trezi, ne uitam unul la cellalt, năuciți.

Narcis îngălbenise. Buzele îi tremurau.

Era complect desființat. Ce înseamnă această vizită nocturnă, a unui om care nici măcar nu suna şi intra la Winifred ca la el acasă ?

De ce nu-l întâlnisem niciodată, pe gentilomul acesta care se întorcea pe furiş, după miezul nopții, ca un hoț, ca un complice de care te ruşinezi, ca o rudă compromisă, pe care o ascunzi, în casa frumoasei Winifred ?

Ce însemna comedia aceea de la „Sancher", cînd elegantul străin, fără nici o jenă, se aşezase în fața mesei noastre şi ne aruncă fumuri de țigară, făcînd pe Wini să lase ochii, apoi să părăsească restaurantul ?

— Ți-am spus eu că nu e treabă curată ! rupsei eu tăcerea, odată ajunşi în stradă.

— Cine-o fi omul ăsta ? întrebă Narcis, adus din spate brusc şi îmbătrînit cu zece ani.

— Oricine-ar fi, nu e treabă curată ! insinuam eu.

— Ai dreptate !... Chiar mîine dimineață am să-i scriu... Nu vreau s-o mai văd... Să mă mintă în halul ăsta!... da' de ce ? De ce ? Putea să-mi spuie adevărul... Că e un amant vechi, de care nu poate scăpa... că e urmărită... spionată... terorizată... Dar să-I primească noaptea!... Să se facă, la restaurant, că nu-i cunoaşte... nu e frumos din partea ei... Eu n-am nimic cu trecutul ei... o priveşte... Dar acum, cînd vede cît o iubesc... Să-mi facă una ca asta !

Narcis nu-şi mai putea ține plînsul.

Izbucni în hohote, rezemîndu-se de unul din stîlpii gigantici ai lui „Arakaden-Kafe".

Bustul i se zguduia, întreaga făptură îi era cutremurată de suspine lungi.

îl cunoşteam de muit, dar nu-l văzusem niciodată plângând din pricina unei femei.

Abia atunci înțelesei ce mare rol juca, în momentul acela, în viața lui, soția bancherului canadian.

Ce căutam noi în lumea aceasta cosmopolită, cu care nu eram învățați ? Ce capriciu ai întâmplării făcuse ca acea americană stranie să se găsească în birourile Operei Mari din Viena, în momentul audiției lui Narcis ?

încercai să-l consolez, dar nu vedeam cum. Căutam să-i explic că Winifred nu ne vorbise de acel om, dintr-un sentiment de delicatețā, că poate între ei nu mai era nimic ; imposibil, însă, să-i lămuresc ce căuta străinul noaptea, la femeia adorată...

După ce se mai linişti, îmi spuse :

— Mai bine că s-a întîmplat aşa!

Era o nebunie. Nu făcea de mine, plecăm la Bucureşti, să ne vedem de treabă. Plătim ce putem, din banii pe costume şi restul trimitem telegrafic. Curată nebunie, zău, şi povestea asta... Bine că s-a isprăvit, cine ştie ce prostii eram în stare să mai fac !

Bietul Narcis încerca să pară mai tare decît era, mai nepăsător.

De fapt, însă, îl simțeam profund afectat şi-n inima lui, numai gîndul unei despărțiri nu rătăcea.

*

A doua zi dimineața, părea mai senin, mai împăcat cu noua situație.

îşi regăsise obişnuita vioiciune.

— Mi-a venit mintea la loc ! Ce prostie ! M-am trezit ca dintr-un vis... Ce-am făcut eu, nene, atîta vreme ? Unde mi-au fost mințile ? De ce m-ai lăsat, omule ? Dacă m-ai văzut beat, trebuia să-mi torni apă rece în cap, să mă trezeşti ! Auzi-auzi ! Să las eu toate treburile încurcate, să mănînc banii băieților, să-mi amanetez inelul, să stau aici cu săptămânile şi lumea să m-aştepte la Bucureşti... Curată nebunie, pe onoarea mea!

Plecăm chiar diseară !

Ne apucarăm de strâns lucrurile, ca să fim gata de plecare. Azvîrieam, una peste alta, haine, cămăşi, ghete, cravate... nu mai lăsasem nimic în odaie.

Cîțiva trandafiri ofileau într-un vas.

Erau de la Wini.

Narcis îi luă brusc, îi aruncă pe jos, cu dispreț. Câteva minute mai tîrziu, însă, l-am surprins contemplîndu-i cu melancolie : ochii îi înotau în lacrimi, era dus pe gânduri.

Geamantanele strânse. Chemarăm plata, anunțarăm plecarea pentru trenul de Bucureşti, seara.

Dimineața urma s-o consacram afacerilor nerezolvate; cumpărarea textelor şi a notelor ultimelor operete de succes, scoaterea costumelor şi recuzitelor comandate sau cel puțin aranjamentul pentru expedierea lor în țară.

— Nu-i scrii ?

— Cui?

— Lui Wini. Trebuie s-o vesteşti că plecăm...

— Aşa e. Am să-i fac o scrisoare să mă ţie minte. Am să-i trimit înapoi şi acul de cravată, nu-mi trebuie !

Narcis, însă, căuta tot felul de pretexte ca să nu înceapă scrisoarea... Nu ştia ce ton să ia.

— Hai, domnule, că nu mai avem vreme de pierdut! îl îndemnam eu.

— Ştii ce, şefule ? Aş prefera să am o explicaţie verbală cu ea.

Le-am invitat pe femei la masă, nu puteam s-o întoarcem ! Las' pe mine, o aranjez eu mai bine aşa! Să mă ţie minte !... Am să-i spun câteva... ştii... colea... pe româneşte !...

Fui nevoit să primesc şi această soluție.

Pînă la ora 1, urma să ne despărţim, ca să facem mai multe curse, fiecare în altă direcţie.

în momentul cînd era gata să părăsim apartamentul lui Narcis, telefonul sună : portarul ne anunță că un domn voia să ne vorbească.

— Să ştii c-a venît Cazals de la Bucureşti, să mă rîdice !' glumî Narcis.

— Ba bine că nu ! răspunsei eu.

— Poate să urce ? întrebă portarul.

— Da... da... să poftească... Dar cum îl cheamă ?

— A trimis cartea de vîzită !

După cîteva secunde, un *groom* bătu în uşă ; aduceai o carte de vizită, cu coroană.

| **CONTELE KURT VON WUNDERNACHT** |

— Da' ăsta cine-o mai fi ?

— E un conte. Ia să ne luăm poziția!

Narcis se uită împrejur, fu mulțumit de ordinea apartamentului, tuşi de cîteva ori, îşi trase manşetele şi deveni grav, ca atunci cînd juca vreun Mare Duce şî acorda audienţă unui ambasador.

Groom-ul deschise şi, spre marea noastră surprindere, lasă să intre... omul cu monoclu.

Era îmbrăcat într-un veston roşcat, ultramodern, cu stofă în pătrățele. Purta ghetre peste pantofii galbeni americăneşti, iar monoclul îi strălucea, fix, subt sprinceana groasă şi neagră.

— Sînt contele Kurt von Wundernacht, soţul doamnei Inga von Wundernacht, care are plăcerea să vă cunoască !

Lovitură de teatru !

Misteriosul personagiu nu era amantul nevinovatei Wini. Apariţia aceasta neaşteptată sădi imensă bucurie în inima lui Narcis, dar inima mea, se strînse cît un purice, de teama unor noi complicații.

— Iar o luăm *da capo!* mă gîndii.

— Domnii mei, n-aş dori să vă importunez — dar am venit pentru o chestie care vă priveşte.

— Luați loc, domnul meu! îl invită Narcis, tot atît de ceremonios şi grav ca la consiliul de coroană din *Marea Ducesă şi ofiţerul de gardă.*

Contele von Wundernacht se aşeză cu supremă distincție, pe un scaun, la margine de tot, ca să nu dea impresia unei familiarităţi prea mari cu noi.

Acelaşi lucru îl făcurăm şi noi, exagerînd chiar atitudinea: abia atingeam marginea scaunului. La cea mai mîcă inatenție, eram gata să venim de-a berbeleacul. Şedeam de vorbă, în capul oaselor, foarte incomod instalaţi, aproape ridicoli, dar tot atît de distinşi şi de importanţi ca solemnul conte.

— Domnii mei, sînt însărcinat de doamna X (şi aici urma numele de familie al Winifredei) în calitatea d-sale de mare acţioneră a Operei din Montreal şi plenîpotenţiară a Direcţiunii generale, să vă remit contractul de angajament al domnului Narcis la această Operă !

în vreme ce noî ne propteam pe scaune, ca să nu cădem pe jos de surpriză, domnul von Wundernacht scotea din buzunarul interior al hainei o coală strînsă în patru, o desfăcea, calm, îşi potrivea monoclul, ca să parcurgă, înc-o dată, textul.

— E vorba, deocamdată, de o sută de reprezentaţii, cu două sau maximum trei comedii muzicale. Primele sînt *Voievodul ţiganilor* şi *Liliacul* lui Strauss. A treia, poate *Povestirile lui Hoffman.*

Domnul Narcis va primi 250 de dolari pentru fiecare spectacol, plus cheltuielile de deplasare. Vă rog să semnaţi acest angajament.

De asemenea, vă rog să semnaţi şi alăturata chitanţă, pentru primirea acestui cec de 1000 dolari, avans din gajul d-voastră !...

Eram uluiţi. Abia ne ţineam răsuflarea. Aceste propuneri veneau pe capul nostru una după alta, ca măciuci. De bună seamă, omul cu monoclu era omul loviturilor violente. Ne ţinea numai în emoţii de cîteva săptămîni !

înţelesei că această vizită era datorită intervenţiei mele din ajun pe lîngă contesa Inga von Wundernacht, rezultatul convorbirei noastre, pe care Narcis o ignora.

Gata de plecare spre Bucureşti, ferm decişi să ne reluăm viaţa obişnuită cu vechea trupă, vechile necazuri şi aşteptatele satisfacţii, cari nu veneau niciodată, această propunere concretă, Indiscutabilă, ne răsturna toate planurile.

Narcis făcea sforţări vizibile să-şi ascundă bucuria. Voia să pară învăţat cu asemenea angajamente.

— Mă rog, şi de cînd începe acest contract ? Eu am trupă la Bucureşti, n-o pot lăsa dintr-o dată... zise el, cu aerul unui om preocupat, cam plictisit.

Contele parcurse iarăşi coala de hîrtie.

— Contractul nu precizează. Aceste o sută de reprezentaţii vor trebui cîntate în decurs de maximum şase luni, la Montreal, şi alte oraşe din Canada. Spesele de turneu privesc direcţiunea. Dv. anunţaţi cu două luni înainte data primei reprezentaţii, ca să se poată pune piesele în repetiţie !

— Vă mulţumesc ! încheie Narcis, scurt. îmi puteţi lasă acest contract să-1 studiez ?

— Cu plăcere. Vă rog să-1 remiteţi doamnelor, la deiun ! Am onoare să vă salut!...

Contele se ridică, foarte ceremonios, îşi înclină capul de cîteva ori, aproape coborîndu-se şi ieşi, cu spatele la uşă, salutînd mereu, fără să ne dea mîna. Noi ne frîngeam din mijloc tot ca el, mai distinşi, fiindcă eram oameni de teatru, şi cunoşteam de la regizor, regulele desăvârşitei politeţi austriace.

Abia se închisese uşa pe urma omului cu monoclu şi Narcis îmi sări de gît, sărutîndu-mă cu entuziasm, ţopăind prin casă şi urlînd :

— Am dat lovitura, şefule! Şefule, am dat lovitura ! Lovitura am dat-o, şefule !

Altceva nu mai ştia să spună. Emoţia, fericirea, îi strangula vocabularul şi-i reduceau mimica la cîteva gesturi instinctive şi, întrucîtva, primitive.

Incontestabil, era un angajament cu care nu te întâlneşti în toate zilele, realizarea unui vis de atîtea ori visat, încununarea miraculoasă a unei cariere de tenor, ambiţia supremă a unui artist de pe malurile depărtatei Dîmboviţe.

Bucuria momentului ne făcea să uităm cu totul misterul acelui gentilom ciudat, care ne pufăise în nas, mefistofelic, la primul supeu cu Winifred, era soţul bunei noastre doamne Inga şi nu fusese niciodată de faţă, la recepţiile ei; ne încrucişase în noaptea precedentă pe scară, iar acum venea cu un contract miraculos, în numele mult adoratei Wini, pe care nici n-o salutase la „Sacher" !

— Taina asta trebuie lămurită ! aruncai eu.

•— Care taină ? Nu e nici o taină. Wini era la directorul Operei, unde căuta angajaţi pentru America.

M-a auzit cântând şi gata. Aşa se fac toate angajamentele, la noroc ! Carusso era zidar, lucra şi cînta. Tot din întâmplare 1-a auzit primul lui impresar şi 1-a făcut om. Acum sînt pe cale să mă pricopsesc şi eu. N-am venit după angajament la Viena ? Unde vezi taina d-ta ?

•— Contele ăsta nu ţi se pare suspect ?

— Trebuie să fie vreun caz de conştiinţă ! încheie Narcis, pedant.

Să nu mai vorbim de el !

Ce-o fi vrut să înţeleagă prin acest „caz de conştiinţă" n-am ştiut niciodată.

Fericirea clipei îl făcea indulgent, superior, îl ridica peste toate mărunţişurile existenţii ; singura lui preocupare, acum, erau succesele şi banii cari îl aşteptau dincolo de Ocean.

•— Prinţesa dolarilor, hai ? Mai rîzi şi-acum, monseniore ? !...

Narcis jubila că mă înfundase, că-i ieşise dreptatea, că femeia pe care o botezasem, satanic, „Prinţesa dolarilor" îi trimetea cecuri şi contracte magnifice, cu mari perspective de viitor.

Transformarăm, în lei, dolarii pe cari urma să-i cîştige tenorul în Canada. Suma era frumuşică, dar nu fabuloasă,

cînd alţii luau atîta numai pentru 4—5 concerte. îi revenea cam 40 000 lei de spectacol, cam patru milioane pentru cele şase luni pe cari urma să le petreacă în Montreal şi alte centre, specificate în contract, nume pline de nostalgie, oraşe rămase în fundul memoriei din orele de geografie ale copilăriei : *Ottawa, Quebec, Toronto, Halifax, Winnipeg...*

— Am să mă duc şi la Winnipeg, domnule ! Neam de neamul dumitale n-a fost la Winnipeg şi la Halifax !... striga Narcis, în culmea fericirei.

Cînd m-or întreba tipii la Bucureşti : „Unde-ai fost Vasile ? ?" n-o să le mai răspund, ca pîn-acum : „Am fost în turneu la Roşiorii de Vede şi la Miercurea Ciucului" Am să le spui : „Fusei la Halifax, şefule, şi la Winnipeg !" Astea sînt nume cari le-au văzut ei numai pe galoşi şi pe cutiile de vacs ! E ceva teribil, pe onoarea mea !...

Narcis se prăpădea de rîs, pe urmă devenea serios, căci şi treaba era serioasă. începeau răspunderile. Lucrurile nu puteau merge pe roate.

Erau frumoase toate visele de mărire, planurile cîştigurilor extraordinare, după expirarea primului contract; dar mai era şi afacerea de la Bucureşti, care nu trebuia lăsată baltă şi care, bine administrată, putea să-i aducă dacă nu aceeaşi sumă, o parte din ea, fără riscurile unei atît de Importante deplasări.

— Ce-o fi avînd omul ăsta cu mine, de cobeşte aşa ? mă întreba Narcis, arătîndu-mă.

— Dragă, eu n-am nimic, dar singur mi-ai spus că dacă te-mbeţi, să-ţi torn apă rece în cap.

— Sînt beat ?

— Parcă...

— Mă rog, recunoşti că am dat lovitura ?

— Recunosc !

— Ai văzut contractul, cecul ?

— Le-am văzut !

— Atunci ?

— E foarte frumos, n-am ce zice. Dar...

— Dar ?

— Vreau să ştiu ce intenţii ai.

— Cum ce intenţii ?

— Mergem la Bucureşti sau pleci în America ?

— Tu ce zici ?

— Eu zic să iscăleşti chiar azi contractul, să ne repezim în ţară, să facem, stagiunea de vară, ca să nu încurcăm lumea, pe urmă, la toamnă, iei vaporul şi te duci sănătos, la Halifax şi la Winnipeg, unde ţi-o plăcea.

— Iar ai dreptate !

— Zi, diseară plecăm spre Bucureşti.

— Ai înnebunit ?

— Parcă-aşa vorbirăm.

— Nu, puiule. Nu plec eu aşa, cu una, cu două ; ce-o să zică Wini, inimioara mea ?... Vezi că pe ea o uitaseşi, sărăcuţa ? Să nu mai vorbim de asta. Mergem la masă şi hotărîm acolo !... Ce o fi, o fi !

îmi petrecui cele două ore cari mai erau pînă la dejun <ca să-l port pe Narcis, cu sila, după treburile companiei şi -să-l conving că e neapărată nevoie să plecăm seara, cum hotărîsem, urmînd ca el să se ducă la Montreal în ultimele zile ale lui septemvrie.

Eram încîntat să-l văd că mă aprobă.

Cele două doamne, pe cari le aşteptam în *hali,* la „Grand-Hotel", se prezentară exact la ora fixată. Erau foarte elegante, în toaletele lor de vară şi atrăgeau, în mod favorabil, atenţia persoanelor ce luau aperitivul. Printre numeroşii vizitatori, recunoscui şi cîţiva români care îşi dădeau cu coatele arătînd pe Narcis şi impozantele lui însoţitoare.

Deşi era obişnuit cu aceste omagii discrete, răsfăţatul tenor se umfla în pene, se făcea că nu bagă de seamă că a fost văzut şi trecea demn şi sigur să aleagă o masă în somptuoasa sală a restaurantului „Grand-Hotel", care plăcea atîta defunctului nostru rege Carol I.

Abia găsirăm loc. Lume multă şi aleasă ; celebrităţi artistice, în treacăt prin Viena, mari financiari, membri de-ai guvernului austriac, diplomaţi. Nu ştiu de ce, aveam impresia că noi eram centrul interesului general, că toţi ochii erau îndreptaţi spre masa noastră. Mai ales femeile se uituau la noi, fie că le plăcea Narcis, fie că admirau frumuseţea şi toaletele strălucitoarei Winifred.

Ca nişte perfecţi gentilomi, n-aduserăm vorba de vizita contelui, de propunerile sale. Doamna X avea ochii plini

de fericire şi aştepta mereu să lunece conversaţia spre angajamentul dorit. încîntată că găsise soluţia, aştepta. Apoi, văzînd că vorbim de toate — chiar şi de România, numai de plecare nu — se întrista, încetul cu încetul.

Nu era prudent să provocăm scene în mijlocul atîtor sute de spectatori, împărtăşindu-i planurile, hotărîrile noastre. De la o vreme, Wini îmi arăta oarecare rezervă, aproape o ostilitate. Simpatia cu care mă primise la început se transformase într-o politeţă glacială ; mă credea geniul rău al lui Narcis, duşmanul ei, omul care nu ştie ce să mai facă, pentru a-i despărţi. Cum lucrul acesta mi-era perfect egal, mă pregăteam nu numai să-mi susţin prietenul, în momentul marelui atac, dar să provoc eu însumi, lămurirea necesară.

Trecurăm în *hali* şi comandarăm cafeaua, la o masă cît mai ascunsă de privirile indiscreţilor.

Aveam multe de aflat, multe de spus, fiecare.

Dacă doamna de Wundernacht şi cu mine eram perfect lucizi, gata să discutăm cu sînge rece toate eventualităţile, Wini şi cu Silvio, preocupaţi numai de bucuria regăsirii, beţi de dragoste, îşi căutau mîinile, se priveau în ochi, gata să zboare spre tavan, ca doi arhangheli.

Nu le păsa de tot ce-i despărţea, de marea imensă, de toate pămînturile cari se întindeau din ţara unuia pînă la a celuilalt.

Sufletele lor se regăsiră, plutind peste oceane. Nu voiau să se mai desfacă, nu înţelegeau că mai poate fi o despărţire. Căzuseră barierele, nepotrivirile de rasă, convenţiile sociale, obligaţiile faţă de familia, de îndeletnicirea fiecăruia. Singură, iubirea triumfa, nepăsătoare.

Inga şi cu mine înţelegeam din privire toate acestea şi lăsam pe cei doi îndrăgostiţi să se bucure cît mai mult de prezenţa reciprocă ; ochi verzi în ochi negri, mîini palide în mîini brune, păr castaniu deschis, lîngă capul oriental al lui Narcis.

— Şi-acum, copii, să vorbim serios ! (Toate conversaţiile noastre se urmau în franţuzeşte : contesa şi cu mine destul de corect, Wini şi cu Narcis mai puţin. Dar cu atît mai mare era farmecul lor, căci fiecare adăuga, înţelegea, ceea ce voia, ceea ce-i plăcea să înţeleagă).

— Aveţi dreptate, doamnă, intervenii eu, trebuie să vorbim foarte serios...

Contele von Wundernacht ne-a făcut azi-dimineaţă onoarea unei vizite.

Wini, nerăbdătoare, izbucni :

— Şi-a iscălit, nu-i aşa ?

Apoi, lui Narcis :

— Arată-mi contractul !

— Pardon, doamnă, contractul nu este însă iscălit ! îi tăiai cuvîntul.

D-na X roşi violent, apoi se făcu foarte palidă. Ochii i se umplură de lacrămi, degetele îi tremurau. Nu-şi închipuise că putea fi vreo ezitare.

Narcis o prinse de mînă şi o încuraja.

— Ascultă, ascultă ! Să vezi... nu-i aşa !

•— Noi sîntem aşteptaţi în ţară, continuam eu, implacabil ; trupa şi publicul sînt nerăbdători... Oricît de strălucit ar fi angajamentul prietenului meu, trebuie să plecăm chiar diseară... Mai tîrziu, bineînţeles...

întrerupsei fraza, dîndu-mi seama că vorbeam prea aspru ; cuvintele mele făceau o impresie dezastruoasă asupra bietei Wini, care şovăia, se uita la Narcis ca într-un vis, cu nişte ochi mari, plini de lacrămi şi de spaimă.

Abia putu să murmure :

— E adevărat ? E adevărat ? Nu se poate !...

Era imposibil să continuăm discuţia. Cele două femei se ridicară. Doamna von Wundernacht, sprijinindu-şi prietena se grăbea s-o scoată din *hali.*

— Vă rog să ne iertaţi, dar lui Wini nu-i e bine... Lăsaţi, plecăm singure... vorbim altă dată... uite, diseară... vă aşteptăm la noi... nu vă deranjaţi... ia revedere...

Cele două femei ieşiră, foarte repede.

Eram consternaţi.

— Ce dracu făcuşi, domnule ? exclamă Narcis, indignat, cu braţele căzute.

Fiindcă nu-i răspundeam nimic, continuă :

— Dumneata nu ştii ce e dragostea !... Parcă vorbeai cu Leonescu-Vampiru... aşa ai luat-o. Se cunoaşte c-aţi trăit numai prin cafenele şi-n culise ! Nici cu coristele nu se vorbeşte aşa ! Unde dracu v-aţi făcut educaţia, nene ? !

Bîiguii ceva. Narcis mă întrerupse.

— Te rog să mă laşi în pace ! Diseară am să vorbesc •eu, nu te mai las pe dumneata !

— Păi... nu plecăm diseară ?

— Diseară ? Pleacă dumneata dacă pofteşti, eu n-am ce căuta. Du-te şi cîntă dumneata în locul meu, tot te pricepi la toate !

Nu se mai putea vorbi cu dînsul.

Unica lui preocupare, acum, era să nu fie Winifred mîhmită. îi trimise un coş cu flori şi o scrisoare pasionată, în care o asigura de devotamentul lui etern, îi spunea că-i este tot ce are mai scump pe lume, că pentru dînsa e în stare sa părăsească orice, numai s-o ştie fericită.

Seara n-am vrut să-1 înoţesc acasă, la contesă.

— Ce să mai viu iar, să calc în străchini ?

— Dacă nu vii, m-ai nenorocit ! Iscălesc contractul şi plec în America !... mă asigură el.

Neştiind la ce oră să mergem, întrebarăm la telefon dacă -vom fi primiţi înainte sau după teatru. Inga ezita să ne răspundă, ca şi cum se consulta cu cineva. Probabil, cu Wini, căci ne rugă să fim acolo la ora 7.

Pînă la 7 trebuia să rezolvăm noi înşine problema : iscăleşte sau nu ? Admit ceilalţi ca el să plece tocmai în octombrie ? Frumoasa Winifred nu-i înlesnise avansul de 1 000 de dolari din propria ei iniţiativă, numai ca să-1 aibă mereu aproape şi^ să-1 ia cu dînsa cînd va trebui să părăsească Viena ? Dacă Narcis ţinea cu orice preţ să se despartă de ea pentru cîteva luni, mai putea el opri acei bani, pe cari Wini îi oferea atît de delicat ? Amînînd, se mai întîlnea el cu •angajamentul de la Montreal ?

Iată atîtea şi atîtea chestiuni grele de discutat cu două femei, din care una foarte înamorată.

Destinul ne scoase din încurcătură, punîndu-ne şi de rîndul acesta faţă-n faţă cu enigmaticul soţ al contesei. Ne aştepta îmbrăcat în frac şi ne primi cu ceremonialul său obişnuit, de rîndul acesta făcîndu-ne onoarea să ne întindă mîna şi poftindu-ne în birou.

— Doamnele vor veni îndată !... ne asigură contele, puţin cam plictisit de rolul pe care urma să-1 joace.

Nici dimineaţa n-avusese aerul că-şi îndeplineşte ambasada cu mare plăcere.

— Domnii mei, începu el, după ce ne instalarăm, doresc să vă dau, în primul rînd, cîteva explicaţii, în ceea ce mă priveşte.

Iubesc foarte mult pe soţia mea, care este o fiinţă încîntătoare şi am fost foarte amorezat de prietena ei, Winifred.

„Asta e nebun !" păru că-mi spune Narcis, uitîndu-se lung la mine.

— Aveţi dreptate să vă uitaţi aşa unul la altul, dar cum n-avem vreme multă, ţin să vă pun în curent cu situaţia mea.

V-aţi întrebat, probabil ; de ce m-am aşezat, ostentativ,, în faţa mesei dv. la „Sacher", de ce n-am fost prezent la recepţiile soţie mele şi ce-am căutat azi dimineaţă la d-voastră ?

Lucrurile se vor lămuri numaidecît !

înainte de a mă însura cu buna mea Inga, fusesem îndrăgostit de Wini. Wini nu mă iubea, mi-a spus-o sincer, simplu, prieteneşte. După cîteva luni, s-a măritat cu un domn foarte bine, un mare financiar din Dominiuni. Inga era înamorată de mine şi graţie refuzului prietenei sale, ne-am căsătorit. Sîntem fericiţi, ne iubim foarte mult.

Pentru Wini, ea are o amiciţie profundă, unită cu recunoştinţă şi cu sentimentul că e cea din urmă care i-ar lua bărbatul. Eu am rămas încă îndrăgostit de Winifred, bineînţeles, dar dragostea mea se manifestă prin obligaţia de-a o servi de cîte ori are nevoie — fac plăcere, prin aceasta, şi soţiei mele. în acelaşi timp, recunoaşteţi, nu-mi pot opri animozitatea împotriva persoanelor bărbăteşti pe care dînsa le-ar favoriza.

într-o zi, i-am şi spus : „Frumoasă prietenă, să nu te superi dacă, întîlnindu-te vreodată în lume, cu cineva pe care — aş bănui că-1 simpatizezi, am să mă fac că nu te cunosc !"

„N-am să mă supăr — mi-a răspuns Wini — fiindcă n-aî să mă vezi niciodată în asemenea companii !"

în seara cunoştinţei dv. cu d-na X, aţi venit întîi la „Bristol". Eram acolo. M-a văzut. S-a oprit în prag. Aţi plecat. Eram foarte surprins, foarte curios. V-am căutat prin cîteva localuri. V-am găsit la „Sacher". M-am aşezat în faţa

dv. şi-am bravat-o. A trebuit să plecaţi. Am înţeles, prin aceasta, că iubeşte pe unul din dv.

Soţia mea mi-a povestit idila. Felicitările mele, domnule tenor. Wini e o fiinţă încîntătoare şi mîndră. Trebuie să fii un om de inimă şi un perfect gentilom, dac-ai ştiut s-o cucereşti. Mi s-a spus că eşti un cîntăreţ excelent. Felicitările mele ! Te rog să mă ierţi că de cîte ori veneai la mine, eu trebuia să plec din propira mea casă şi să-mi petrec serile la club. Dar înţelegi şi dumneata că mi-ar fi fast penibil să văd femeia care mi-a fost şi mi-este dragă, dînd ochii peste cap, în contemplarea unui domn necunoscut, cu mai mult păr decît mine şi, pe deasupra, tenor de operetă 1

Aveam impresia că Narcis nu înţelegea prea bine ce-i spunea contele, nici nu era lovit de tonul său sarcastic, dispreţuitor : altminteri, i-ar fi repezit în cap Walkyria de bronz care calarea pe birou şi nu s-ar mai fi uitat la el cu ochii aceia larg deschişi, de copil bun şi atent, care vrea să înţeleagă acest „caz de conştiinţă".

Contele von Wundernacht îşi potrivi monoclul, ne întinse o cutie cu ţigări de foi, aprinse una şi continuă :

— Doamna X e foarte îndrăgostită de d-ta, domnule artist. Cum rolul meu nu e să împiedic, de la mii de leghe distanţa, creşterea unor anumite coarne în Canada, îmi văd de partidele mele de bridge şi urez scumpei noastre prietene petrecere bună. Iată, însă, că vremea reîntoarcerii a sosit. Domnul X găseşte că frumoasa Wini întîrzie prea mult în bătrîna Europă şi-o recheamă. Dar frumoasa Wini are inima prinsă în laţ şi-ar vrea să se ducă la Montreal cu colivie cu tot. Ce zici ?... Ai un angajament excelent ; îi va urma unul strălucit. Ţin la dispoziţia d-tale şi cecul de azi-dimineaţa. Trebuie să încerci şi alte climate. Cred că apa Oceanului n-o să te sperie prea mult.

Eu îţi fac aceste propuneri fără nici un entuziasm, cum vei fi băgat de seamă, dar aşa mi-a ordonat dulcea mea Inga, pentru care fericirea prietenei sale e unica preocupare...

— Da... da... desigur... aveţi dreptate ! răspundea Narcis.

— îmi pare bine, scumpe conte, —• intervenii eu — că putem discuta cu dv. aceste lucruri şi nu cu stimatele doamne. E mai potrivit...

— Dumneavoastră cu ce vă ocupaţi ? mă întrebă domnul von Wundernacht, privindu-mă de la înălţimea monoclului său, cum se uită nobilii de melodramă la haimanalele cari le propun asasinate, femei sau bijuterii furate.

Eu sînt crupier la un club din Bucureşti şi om de afaceri, secretarul şi impresarul domnului **Narcis.**

îmi declinasem calităţile foarte umilit ,aproape melancolic. Monopolizând ironia şi sarcasmul, omul cu monoclu nu bănuia şi altora exerciţiul ior.

Se uita la **mine** surprins şi fiindcă **n**-aveam nimic **aro**gant în felul de-a vorbi, mă crezu şi mă învălui într-o privire protectoare, compătimitoare.

— Ştiu c-aţi cheltuit mult pe-aici, continuă el.

— Nu face nimic. Sîntem învăţaţi. Ieri nu mai aveam nici un ban, dar azi-climineaţă, ne-a sosit mai mult decît ne trebuie. Viaţă de artist, domnule conte !... Aşa că nu e nici o grabă să ne oferiţi cecul de azi-dimineaţă. Poate v-au spus stimatele doamne că ezităm să semnăm angajamentul ; era vorba să plecăm chiar astă-seară la Bucureşti.

— Ştiu. Şi de **aceea** trebuie să discutăm !

Morga îi mai scăzuse. Felul cum îi vorbisem îl trezi, puţin : **nu avea** în faţă doi vulgari aventurieri ; Narcis nu era tipul din piesele pariziene, frumosul argentinian sau român, care suceşte capul femei'or şi le escamotează bijuteriile.

Teama, dispreţul Occidentalului de bună condiţie, pentru orientalii suspecţi, mai scăzuse. Amintirea ţiganului Rigo care cucrise o prinţesă şi fugise cu dînsa, raptul, de către sentimentalul Toselli, al unei germane încoronate, şi alte idile morganatice nu mai nelinişteau pe contele von Wundernacht.

Primise o misiune. Aceea de**-a** convinge pe Narcis că trebuie să p'ece o dată cu doamna X în America, plecare ce nu trebuia întîrziată mai mult de cîteva zile. El insinua că o amînare ar periclita contractul.

Winifred **av^a** pentru tenorul nostru o dragoste dureroasă, care **o** lovise violent şi mergea creseînd. întreruperea ei bruscă ar fi dezechilibrat acea făptură armonioasă. N-avea nimeni dreptul să facă aceasta.

Narcis, care nici în visurile sale cele mai îndrăzneţe, nu-şi închipuise o p'ecare atît de norocoasă spre noul continent, ezita acum, căci oricît de boem **ar** fi fost, oricît de

nepăsător, şi de risipitor era, îşi cunoştea datoria faţă de trupă şi de public, onestitatea cu care trebuia să-şi respecte angajamentele anterioare şi bunul mers al companiei.

Era într-adevăr epică, în acea seară vieneză, în biroul somptuos al contelui austriac, lupta ce se dădea în sufletul cîntareţului, între perspectiva de a se despărţi de Wini, de mirajul unui viitor strălucit, şi între obligaţia de-a se reîntoarce la Bucureşti, unde spectacolele verii trebuiau duse pe umerii săi.

Cu toată indiferenţa domnului von Wundernacht, care ne expunea cazul în mod mecanic, doctoral, din cuvintele sale reieşea destulă compasiune pentru Wini, destulă gravitate în aşteptarea hotărîrei noastre.

Un surîs uşor de satisfacţie îi plutea, totuşi, la colţul gurei, cînd întrevedea posibilitatea despărţirei celor doi îndrăgostiţi.

Omul refuzat odinioară şi care era încă înamorat de "Wini, n-o putea vedea, cu dragă inimă, în braţele altuia.

— Domnul meu, să recapitulăm. Condiţiile acestui angajament vi se par bune ?

— Excelente !

— N-aveţi nimic de spus asupra numărului spectacolelor şi a repertoriului ?

— Nu.

— Aşadar, acceptaţi ?

— în principiu, da.

— în fapt ?

— Nu încă !

— De ce ?

— Fiindcă avem treabă la Bucureşti.

— Nu se poate amîna ?

— Nu. Sînt spectacolele de vară, într-un parc, repetiţiile în toi, domnul joacă rolurile principale.

•— Atunci ?

— Rămîne ca cele o sută de spectacole să fie date la toamnă.

— Cari sînt intenţiile dv. ?

— Plecăm în ţară acum, iar din octombrie, sîntem la dispoziţia dv.

— Foarte bine, dar e momentul să vă atrag atenţia că în această afacere, pe lîngă latura pur comercială, mai este

şi o latură sentimentală. Iată partea delicată. Doamna **X** e pradă în momentul acesta unei violente crize de febră tifoidă.

— Cum aţi spus ?

— Da, face un tifos. Nu vă supăraţi. E numai un tifos al inimei, mai puţin grav decît cellalt, dar totuşi, destul de serios. Sper că nu v-aţi închipuit un moment că graba pe care a pus-o în a vă trimite contractul, a făcut-o din. grijă pentru Opera de la Montreal. Doamna X e nevoită să plece în Canada şi atunci a precipitat lucrurile.

Domnul Narcis e obligat s-o însoţească. E o treabă foarte-dezagreabilă, pe care o fac în momentul acesta ; mă întreb şi eu cum pot face pe intermediarul de acest gen. Conştiinţa mea e revoltată, inima mea sîngerează, dar n-am încotro. Sînt terorizat de aceste două stimate doamne şi trebuie să mă supun. Vă daţi seama şi dv. în ce penibilă situaţie mă aflu. nu-i aşa, de aceea vă rog s-o scurtăm. Personal, aş fi încîntat ca această legătură să se rupă, Winifred să plece la Montreal şi domnul tenor la Bucureşti. Lucru acesta mi-ar face o deosebită plăcere şi ar fi convenabil din toate punctele de vedere, mai ales că domnul tenor, am auzit, e însurat.

N-ar fi elegant să-şi părăsească stimata doamnă soţie. Nu pot, însă, să pledez această cauză : ar însemna că am contravenit la mandatul ce mi s-a încredinţat şi că trădez interesele doamnei X. Văd că dv. vă încăpăţînaţi să mergeţi la Bucureşti. E frumos ceea ce faceţi. Daţi-mi voie să. vă strîng amîndouă mîinile şi vă mulţumesc călduros. îmî redaţi liniştea sufletească, mă scăpaţi de o puternică şi stranie criză de gelozie. Dar nu e mai puţin adevărat că amînînd pentru la toamnă voiajul în America, riscaţi să pierdeţi pe frumoasa Wini.

Vorbesc la plural, fiindcă văd că domnul secretar nu vrea să-şi lase prietenul să hotărască singur. E foarte frumos din partea dumitale, domnule secretar, şi-ţi prezint toate felicitările mele. Aşadar, să încheiem. Nu garantez că frumoasa Winifred, odată ajunsă în oraşul de reşedinţă se va mai gîndi la cei doi români din Viena. Va plînge mult pe apă, incontestabil ; îşi va amesteca lacrimile amare cu oceanul mai amar, dar odată ajunsă pe pămînt, răul de inimă îi va fi trecut o dată cu răul de mare. Alte preocupări, alte afecţiuni o pîndesc pe cellalt continent. Dacă nu pleacă

acum în Canada, domnul Narcîs a ratat o splendîdă ocazîe de a cîştîga o sumă frumuşică şi de-a primi două gloanţe în cap, de la stimatul soţ al doamnei Winifred X !

Contele von Wundernacht, încîntat că găsise un final dramatic pentru discursul său întortocheat, se ridică de pe scaun, îşi consultă ceasornicul şi căută o nouă ţigară de foi, pe care o aprinse calm, în vreme ce Narcis se uita la mine cu nişte ochi prostiţi şi mă întreba :

— Tu ai înţeles ceva ?

Fiindcă nu-i răspundeam nimic, fiindcă d-l de Wundernacht tăcea şi el, răscolind prin sertare, Narcis se uită în tavan, mîngîie Walkyria de bronz care călărea pe birou şi mă întrebă iar :

— Ce-o fi vrînd ăsta, nene ? !

— Domnii mei, vă rog să mă iertaţi că vă părăsesc, dar partenerii mei de la club trebuie să fie nerăbdători. Sînt încîntat că v-am cunoscut şi, în orice caz, vă urez călătorie bună. Am onoare să vă salut. Vă rog să poftiţi în salon !...

în salon ne aştepta Wini şi cu prietena ei, nerăbdătoare, cu ochi întrebători.

Narcis se repezi la frumoasa canadiană, îi prinse mîna şi o duse la buze cu un gest pasionat, dar nu teatral. Dînsa se agăţă de el, foarte palidă. Era o contopire caldă, mult dorită ; un geamăt neauzit plutea în văzduh.

Niciodată nu simţisem cît se iubeau oamenii aceia de mult, ca în clipa cînd destinele lor trebuiau să se hotărască şi cînd se revedeau după cîteva ore de întrebări chinuitoare.

Nările Winifredei tremurau, mîinile îi erau nervoase ; Inga o urmărea preocupată, emoţionată.

— Nu-mi spune nimic ! Nu-mi spune nimic ! repeta Wini, ca într-un delir.

Nu vreau să ştiu ce-ai hotărît... M-ar ucide... N-aş putea suporta nici bucuria... Sînt fericită că te văd... Nu vreau mai mult.. Vino să cîntăm... Inga, ne dai şampanie ? Vreau să mă-mbăt astă-seară... Am să beau cu prietenii mei din România !

...Urmară ore fosforescente, cu rîsete nervoase, cu pahare de şampanie, băute unul după altul, cu fragmente de valsuri şi operete începute pasionat, întrerupte la mijloc, brusc. O singură subretă servea, aducînd sandvişuri şi prăjituri, destupînd sticlă după sticlă. Wini era aprinsă, zgomotoasă ; mi-era frică să nu facă vreo prostie.

La un moment dat ceru cocaină şi fiindcă nu-i oferi nimeni, începu să plîngă.

Inga o privea compătimitor, cu multă duioşie şi afecţie în mîna care-i mîngîia tîmplele, în buzele cari îi sărutau braţul.

— De ce te-am întîlnit ? întreba Wini pe Narcis, cu ochii foarte lărgiţi, plini de spaimă.

Pe urmă :

— Vreau să murim amîndoi !

Inga şi cu mine încercarăm s-aruncăm puţină veselie peste acel zăbranic negru... Iubirea aceasta zglobie începea să fie tragică.

Toate se petrecuseră atît de repede, atît de neaşteptat, încît nu vedeam cum or să se precipite evenimentele ; mă aşteptam la orice...

Aveam o senzaţie ciudată ; în loc să iau parte la scenele ce se jucau sub ochii mei, mă urmărea zîmbetul sarcastic al contelui de Wundernacht. îmi căzuse ca un nor pe suflet şi cînd căutam să-mi explic rostul acelui întuneric, se ivea capul satanic al personagiului cu monoclu, îi ascultam ciudata spovedanie de adineauri şi presimţeam ceva straniu.

Mi se părea că omul acela nu renunţase la gîndul de pune mîna pe Wini. Politicos, surîzător, sarcastic, — el aştepta. O aştepta cu tenacitate. Nu era grăbit. Wini era o cucerire de mare preţ : putea să piardă oricîtă vreme ca s-o învingă. Contele de Wundernacht părea încîntat de întorsătura pe care o luaseră lucrurile : Doamna X capitulase o dată. Lin străin îi cucerise inima. Spărtura se făcuse în sufletul ei de gheaţă : Wini nu mai avea superioritatea uneî făpturi imaculate. După rana despărţirii de Narcis era să urmeze o epocă de acalmie. Fostul pretendent îşi va reîncepe atacul şi, cu declaraţii satanice, dar emoţionate, cu ameninţări deghizate, cu insinuări cotidiene, cu permanenta lui obsesie, şi, la momentul oportun, bruscînd lucrurile, va înfrînge rezistenţa femeii vinovate.

Schițam în mintea mea această nouă întorsătură a lucrurilor. O vedeam pe Wini revenind la Viena şi, în vreme ce noi, cu trupa de operete, colindam cine ştie ce Sighet al Marmației sau Călăraşi al Ialomiței, domnul Wundernacht o amețea, o cucerea : Wini îi cădea în brațe fără să-şi dea seama, cu un gest de renunțare, de nepăsare, de „fie ce-o fi" !

O vedeam şi pe buna Inga, suferind, palidă şi iertătoare, resemnată, umbră cenuşie, tristeță blondă, muzicală durere.

•— La ce te gîndeşti ? mă întrebă deodată, contesa von Wundernacht.

Ai o privire ciudată. Te uitai la mine ca la o surioară moartă !...

Apoi se ridică brusc, începu să bată din palme, aprinse luminile în timp ce vorbea :

— Ei, da' ce e atmosfera asta de-nmormîntare ? Nu-mi place !... Sînteți macabri, cîteşitrei ! Am să invit lume, să ne mai înveselim !

Şi se repezi la telefon.

Gestul ei ne aduse la realitate. La perspectiva de-a vedea persoane străine în mijlocul nostru, hotărîrăm să rezolvăm cît mai degrabă plecarea.

Calmată, subit, d-na X ne vorbi de scrisorile şi telegramele imperioase ale soțului ei, care o aştepta dincolo de Ocean. Spunea că i se frînge inima, dar n-are încotro, trebuie să plece.

La rîndul său, Narcis îi expuse nevoia de a se reîntoarce la Bucureşti. Vorbeam cîteşipatru, aruncînd întrebări, dînd soluții, cu mult sînge rece, ca nişte oameni de afaceri. După aburii de pîn-acum, se făcea senin în spiritele noastre ; beției îi urma o luciditate favorabilă soluțiilor definitive şi logice.

Fraze scurte zburau în văzduh.

— Scrieți la Bucureşti că este o ocazie minunată, care nu trebuie scăpată.

•— Wini, telegrafiază soțului tău că mai stai o săptămînă la Viena !

— Nu se poate.

— Desigur că nu se poate : nici noi nu mai putem rămîne atîta la Viena.

— Wini am să te iubesc şi mai mult fiind departe de tine. îți jur că la toamnă voi fi la Montreal.

— Mi-e frică să nu mă uiți pîn-atunci !

— îți jur că n-am să te uit!

— Mi-e frică să nu te uit eu !

— Eşti rea, Wini !

— Nu sînt rea. Mi-e frică să nu mor pîn-atunci !

— Wini, vino cu noi în România. E aşa de aproape !

— Ar fi admirabil !

— E soluția cea mai bună !

— Bravo ! Admirabil !

într-adevăr, cum nu ne venise acest gînd pîn-atunci ?

— Dacă vii la Bucureşti — spunea Narcis — poate că aranjam lucrurile să plec de-acum la Montreal.

— Vezi, vezi, s-ar putea aranja... Prin urmare nu e nevoie să fii acolo.

— M-ai înțeles greşit... Poate aducem lucrurile aşa ca «ă joc de cîteva ori, pe urmă să iau concediu.

Vino la Bucureşti, copilule, şi aranjăm noi !

— Dar ce să răspund eu bărbatului meu ? Cum îi explic această nouă întîrziere ?

— Spune-i c-ai scăpat vaporul... că vii cu altul.

— N-am mințit niciodată.

— Atunci telegrafiază-i adevărul : te duci la Bucureşti cu prietena ta.

— Eu nu pot veni ! spuse Inga.

— Dacă viu la Bucureşti, îmi făgăduieşti că stăm numai cîteva zile şi pe urmă pleci cu mine ?

— îți făgăduiesc !

— Atunci iscăleşte contractul şi viu !

Narcis era să semneze. L-am oprit eu.

— Nu aşa, copii !... De ce să ne grăbim ?

Aveți toată vremea la Bucureşti, să vedeți dacă poate fi semnat contractul sau nu. Deocamdată, nici o altă hotărîre !... Să ne mai gîndim pînă mîine, să vedem. Nu vă legați viitorul, aşa, la repezeală !

— Trebuie să mai consultăm şi pe Kurt adăugă contesa.

El nu e în cauză şi judecă mai limpede ca noi ! Ce va hotărî el, să ştiți, e cel mai înțelept lucru !

Umbra domnului cu monoclu căzuse pe noi; nu mai era chip să continuăm conversația, să găsim vreo soluție din moment ce soarta acestei idile era încredințată manilor

Se apropia miezul nopţii.

Vini îşi ceru voie de la Inga să iasă cu noi, să respire puţin aerul nopţii. Doamna de Wundernacht se învoi, surîzînd.

Ieşirăm cîteşitrei.

Eram obosit şi, în acelaşi timp, mă simţeam inoportun, între cei dci îndrăgostiţi. Noaptea violetă, grea de parfumurile careurilor şi de miresmele venite ele la Kahlenberg şi dealurile învecinate, era făcută numai pentru perechile înamorate. Al treilea ins era cu totul deplasat. îndată ce intrarăm pe Ring, îmi luai bună-seara şi recomandai lui Narcis să nu întîrzie prea mult, să fie sculat la 9 dimineaţa, ca să mergem după treburi.

Se pare că noaptea aceea a fost pasionantă. Prietenul îmi vorbi, a doua zi, ca despre cea mai frumoasă întraripare a vieţii sale.

Umblaseră, tîrziu, prin Viena, cu străzi liniştite şi arbori mulţi, pe lîngă parcuri, întîrziind pe bănci, ca nişte şcolari îndrăgostiţi. Apoi luaseră un taximetru, care-i purtase afară din. oraş, trecuseră printr-o pădure şi intraseră într-un domeniu ciudat, stăpînit odinioară de fosta familie imperială : o vilă părăsită, înconjurată de livezi şi păduri, cu lac, cu statui şi căpiţe de fîn. Broaştele cîntau pe malul apei, lăcuste săreau pe clăile de iarbă cosită, greieri ţiuiau din toate părţile si era o lumină de lună care ştergea toate umbrele, scăîdînd marea singurătate a nopţii într-o baie de argint tremurător şi cald.

Au stat acolo pînă-n zori ca doi copii rătăciţi într-un basm.

Wini alergase pe pajiştea argintie, se ascunsese printre copaci, apoi îl ameninţase că se îneacă... Dezbrăcîndu-se toată, se aruncase în lac, unde şedea ascunsă minute întregi, spre marea spaimă a lui Narcis, pînă să iasă la suprafaţă.

Luminată de lună, plutea ca o nimfă, pe luciul apei reci.

Apoi ieşi din lac, veni spre dînsul, îl sărută cu patimă şi plînse îndelung, aiurînd în limba ei, cuvinte mîngîietoare, fraze dureroase, mărturisiri pasionate şi accente de resemnare, în felul acesta, poate, îşi uşura nervii biciuiţi de dragoste şi de durere.

— Mi se pare c-am visat! îmi spunea Narcis, a doua zi. Mi se pare că toate astea s-au petrecut de mult... în copilărie... într-o altă viaţă... Un decor de poveste... un cer sprijinit pe dealuri împădurite... pe urmă statuile, luminate de lună.

Nu era cine ştie ce mare lucru, dar păreau străvezii, parcă pluteau, parcă erau gata să pornească pe iarbă şi să danseze... Pe urmă vila împărătească... părăsită, cu toate amintirile...

Eu, în noaptea asta, m-am născut a doua oară. Nu ştiu cum să mă e"plic. Nu s-a întîmpîat nimic deosebit, dar toate la un loc, erau ceva nou, neobişnuit pentru mine... ceva misterios... catifelat... m-am simţit alt om... mai înalt... mai mîndru... Vezi, Ia noi, o noapte ca asta nu e posibilă... Ar fi lipjst cadrul acela de nobleţe şi acea femeie frumoasă, pasionată, ciudată.

La noi, nu te poţi ridica, na poţi rîvni ceva extraordinar... Toate sînt *terre-ă-terre;* decorul e sărac, oamenii se poartă ia fel, ca nişte ţărani îmbrăcaţi ca tîrgoveţii. Azi-noapte, mi-era ruşine de meseria mea... aş fi vrut să cînt altceva... mă vedeam un Lohengrin salvînd pe Elsa de Brabant... Aş fi vrut să cînt *Pelleas şi Melissanda...* nu chelneri prefăcuţi în baroni, prin grădinile de vară ale Ploieştilor...

Cînd mă mtam la palatul acela vechi, împărătesc, înconjurat de statui şi de bazine, cînd vedeam ce frumos erau tăiaţi copacii aleilor şi ce armonios ondulau pădurile pe dealul din fund... cînd o auzeam pe Wini vorbindu-mi atît de cald într-o limbă străină, mă simţeam şi eu alt om, plin de idealuri noi ; aş fi vrut să fac ceva poetic, măreţ, dumnezeiesc.

Dar mă simţeam neputincios... E prea tîrziu. M-apropii de patruzeci de ani şi la vîrsta asta nu mai poţi s-o iei ***da*** *capo...* E greu să înveli altă limbă, să-ţi croieşti alt suflet, alte purtări... Mi-am dogit vocea prin turneuri, mi-am vulgarizat jocul, ca să fiu la nivelul publicului nostru, mi-am aşezat viaţa într-un fel... nu pot s-o mai schimb... nu mai am nici un entuziasm... nici o încredere în mine...

A fost cea mai frumoasă noapte din viaţa mea căci m-a răscolit pînă-n fundul sufletului... Am impresia că şi Wini a înţeles lucrul acesta... Şi dînsa vede că drumurile

noastre trebuie să se despartă... Sîntem prea mult legați, fiecare, de locurile copilăriei, ale tinereții, ale căsniciei...

Mai frumos, ce poate fi de azi încolo ?... Am avut, azi-noapte, impresia unei despărțiri, a unei rupturi.

Fără să ne-o spunem, ne-am luat rămas bun de la iubirea noastră... O să rămînem fiecare cu amintirile..Nu știu ce-o să facă ea, de-acum. E mult mai tînără ca mine — îi ies în cale atîția bărbați, o pîndesc atîtea ispite ! Lumea e atît de largă !

Eu știu bine că n-am să întîlnesc alta mai frumoasa mai iubitoare, mai neașteptată... Pentru mine, Wini este cea mai frumoasă amintire; am s-o păstrez în fundul inimehca pe dorul cel mai cald — dorul meu de ducă, de dezrobire, de artă adevărată, de strălucire, de înălțare — și-am s-o duc în mormînt, ca pe o comoară !

„Consiliul de familie", prezidat de contele Karl von Wundernacht, avu loc în biroul său. Omul cu ^monoclu, cele două femei, Silvio și cu mine, trebuia să hotărîm, adîcă să urmăm ceea ce hotărâse el. Sentința nu putea^ fi alta: Narcis și Wini trebuiau să se despartă, deocamdată, urmînd ca în toamna viitoare tenorul să plece la Montreal, pentru cele o sută de reprezentații.

Cu un gest elegant, contele de Wundernacht ne oferi contractul și cecul de 1000 de dolari, avansul. Voia să ne întindă o cursă și să dovedească doamnei X că tenorul balcanic nu urmărea decît asta ? Am surprins o lucire stranie, în ochii săi, cînd îl îmbia cu cecul.

Cellalt, însă, nu căzu în ispită :

— Mulțumesc... Nu e nevoie !... zise el respingînd, ușor, atît banii, cît șî contractul.

Am să iscălesc angajamentul numaî la București. Cît despre avans, îl voi încasa la Montreal !...

Această penibilă chestiune materială fiind limpezită, o purificare binefăcătoare se cree în atmosferă. Era înlăturată, definitiv, bănuiala că frumoasa canadiană, căzuse pe mîna unor aventurieri. Lucrurile se restabileau în avantagiul nostru.

O stimă întreagă venea spre noi doi, dinspre partea celorlalți trei.

„ L ? o r n n m ' d e Wundernacht părea cel mai mulțumit de acest sfîrșit, își freca mîinile și ne invită pentru seară la Operă, apoi la supeu.

Ziua ne-o petrecurăm făcînd ultimele cumpărături de plecare.

Ne revăzurăm cîteșicinci, în loje la *Tosca.* Winifred purta aceeași diademă din prima seară, și iar mi s-a părut mai înaltă, mai rezervată, mai oficială... o arhiducesa din vechile^ operete. Narcis tot ca atunci : amabil, ceremonios. Parcă nu fusese nimic între ei. Parcă atunci se vedeau întîia oară. De la Operă, ne duseserăm la „Sacher". Omul cu monoclu căuta ostentativ masa unde supasem întîia oară cu Wmi.^Cu o plăcere diabolică — pe care ceilalți trei n-o remarcară — el se instala pe scaunul unde, după baletul *Frișca* al lui Strauss, șezuse cellalt. I se părea că a cucerit un tron. Surîsuî_ său sarcastic, din amar, deveni triumfător. Foarte îndatoritor, ne întinse fiecăruia lista, întrebîndu-ne ce dorim să luăm, recomandîndu-ne anumite feluri. Ne oferi șampanie, ne întrebă de planurile de viitor. Mă uitam la d-na X, și n-o^ mai^ recunoșteam, atît era de calmă, de serioasă, de îndepărtată... Să fi fost numai un capriciu dragostea de pîn-atunci ? Dar ce însemnau toate scenele de pasiune și de disperare, făcute în atîtea rînduri ? Sau, în noaptea precedentă, consumase tot, simțire, dor, regret — aiergînd în aerul răcoros al zorilor, pe fînul cosit, aruncîndu-se frenetic în valurile lacului, aiurind, în limba ei și cheltuindu-și întreaga provizie de lacrămi ?

— A fost o noapte de poezie nu-i așa ?

Căutai un moment cînd ceilalți trei vorbeau între ei, ca să-i strecor o întrebare.

— Fermecătoare ! îmi răspunse Wini, cu ochii departe, ca si cum ar fi evocat ceva întîmplat altora, de foarte multă vreme.

Era o lună ca-n poveștile cu zîne... așteptam să se umple pajiștea cu fauni și driade...

M-am închipuit sirenă...

Curios. Am ieșit cu totul alta din parcul acela cu statui mucigăite și cu vechi pavilioane împărătești.

Am înțeles că nu se poate... că ar fi o prostie să ne stricăm viața, forundu-ne iubirea.

E mai bine așa... Vom rămîne cu o amintire fiecare... Mai frumos nu poate fi...

Impresia mea este că Narcis nu va mai veni la Montreal, nu... nu... îmi dau bine seama de cîte îl leagă de țara lui, de familia lui...

Ah, dacă era liber! Altfel s-ar fi încheiat iubirea noastră ! !...

Doamna X surîse trist și suspină ușor, ca și cum ar fi fost vorba de aventura unei prietene, de demult, iar nu de propria ei idilă.

Oberkellner-vX, același moșneag cu bărbuța terminată în două cîrlige, ne servea mecanic. Toți aveam ceva automat, de păpuși de ceară.

Acel supeu de adio mi se păru un praznic mortuar. Aveam o senzație de cenușe pe cerul gurei.

— Unde-ți sînt gîndurile, monseniore ? îmi aruncă Narcis, fără să mai aștepte răspuns.

Inga aduse vorba de o viitoare premieră a lui Reinhardt. Apoi conversația lunecă asupra crizei de direcție de la Opera Mare.

Destuparăm ultima sticlă de șampanie.

Contele de Wundernacht își golise paharul, privind în ochii domnei X : priviri satanice, biruitoare, impertinente. Soția lui și cu Narcis nu remarcau nimic. Wini își lăsa privirea și roșea toată, apoi se făcea palidă, cum o mai văzusem de cîteva ori.

A doua zi, la ora 11 dimineața, plecă dînsa, cea dinîi, cu expresul de Berlin. Urma să se îmbarce la Hamburg. Eram toți la gară, cu buchete și coșuri de flori, unul mai fastuos decît cellalt. Se sărută lung, de multe ori, la plecare, cu prietena ei. Contele îi sărută mîna, ceremonios. Eu tot așa. Lui Narcis îi întinse fruntea, cu un gest de soră. El își atinse buzele de o șuviță de păr a lui Wini. Apoi își mușcă buza de jos, foarte mișcat, foarte palid, adus de spate, covîrșit. Șuieratul lung al mașinei, plecarea trenului îl zgudui adînc. Nici nu știu cum și-a luat rămas bun de la soții von Wundernacht.

Am rămas amîndoi la gară. El se rezemă de un stîlp, își acoperi fruntea cu mîna ; plîngea.

L-am lăsat așa, cîteva minute.

— S-a sfîrșit ! oftă el, după un răstimp, rușinat să mă privească în față.

Avea ochii roșii de lacrămi, mîna îi tremura.

La suspinul acesta din fundul inimei, crezui că e necesar să răspund printr-o replică, destul de stupidă și de inoportună :

— Te-ai curățat, monseniore, te-ai curățat !

*

Povestea aceasta ar fi trebuit să se sfîrșească aici.

Ar fi fost rotundă, încheiată, ca orice împlinită poveste de dragoste. O idilă neașteptată, cu un final melancolic care lasă cititorului latitudinea de a urmări, cu imaginația, viața fiecărui erou, continuînd basmul după temperamentul și reveria proprie. Dar cum aceste capitole nu sînt opera unui profesionist al scrisului ci însemnările simple, sincere, carnetul unui devotat subaltern și prieten al personagiului principal, ele nu se pot încheia literar, dramatic, după codul perfectei compoziții artistice. Lectorul iubitor de poezie și de construcție unitară, echilibrată, e liber să închidă, la această pagină, o carte care, și așa, a fost mai lungă, mai încărcată de amănunte decît s-ar fi cuvenit.

Dar o obligație de onestitate, de respect al adevărului, ne sfătuiește să continuăm, relatînd faptele așa cum s-au desfășurat, cu surprizele și decepțiile cari au survenit și cu un deznodămînt care nu este o consecință directă a acestei idile vieneze. Cerem iertare cititorului că nu i-am dăruit o narațiune perfectă, cum ar fi reușit un romancier autentic. Dar viața nu se desfășoară armonios și logic, cum hotărăsc autorii de literatură. în viață nu se întrerupe nimic în momentul culminat. înainte de a muri, cei mai mulți oameni îmbătrînesc. Păcat. Bătrînețea e proza vieții, așa cum îmbătrînteşte și această povestire, fiindcă i-a fost interzisă moartea în apogeu.

Iată-ne la hotel, făcîndu-ne din nou bagajele și vorbind, bineînțeles, de cea care plecase „pentru totdeauna".

Era aproape de ora 1. Peste o jumătate de ceas, urma să prînzim la „Rathauskeller", faimoasa subterană a primăriei vieneze, cu ziduri pictate, amintind lupte și idile medievale.

Decorul aceasta specific **de** oraş german îl căutam, ca să plecăm din Viena cu o impresie **de** depărtare, în spaţiu şi timp. Un capriciu romantic, menit să adauge o notă **de** melancolică poezie, în concertul tragic al proaspetei despărţiri.

Adunînd cămăşi peste albume, pantofi peste cutii şi cadouri pentru cei de acasă, ne aruncam, unul altuîa, fraze desperecheate. Narcis nu putea scăpa **de** obsesia celei plecate iar eu căutam, mereu, să schimb vorba.

— N-am fost niciodată cu Wini la „Rathauskeller", nu-i aşa ? mă întrebă dînsul.

— Aşa mi se pare.

Apoi tot eu, pe acelaşi ton :

— Am uitat să cumpăr gulere pentru Gogu... Să ştii că se supără...

— Dar ea o fi fost vreodată la „Rathauskeller" ?

— Poate. Localul nu e prea şic. Nu cred să se fi dus de multe ori. Te rugase Bubi să-i iei un *foulard* ce-ai făcut ?

— Da. E în geamantan. Am luat şi gulerele lui Gogu dar mi-e frică să nu-i fie prea mici, fiindcă s-a lăsat de tutun şi o să se îngraşe.

Splendizi ochi avea domnule !

— Cine ? Gogu ?

— Ia nu mai face pe idiotul ! Vorbesc de Wini. Eu tot cred c-o să ne întîlnim cu dînsa, la Viena, într-o zi.

— într-o zi...

— Şi-o s-o ducem la „Rathauskeller".

— O s-o ducem, de ce nu ? Acolo n-o să ne coste zece miî de lei o masă, ca la „Sacher".

— Ascultă, şefule, eu am aşa o presimţire, că noi tot o să ne mai vedem cu Wini la Viena şi o să mîncăm la „Rathauskeller",împreună.

— Ai mai spus o dată...

— Aşa e ! Pe unde o fi acuma ?

— Eu cred că la Hamburg, dacă n-o fi ajuns în Canada !

— Deştept bărbat ai fost, totdeauna !

— Cremă de ghete ai luat ?

— Mi se pare că am două cutii.

— Scrie-i americanei să-ţi trimeată o duzină de la Halifax şi Winipeg!

— Moaş' ta pe gheaţă !

— Ţi-am spus eu că nu e treabă serioasă, domnule ?

— Da' de ce nu e treabă serioasă ?

— N-ai văzut cum a plecat ? Parcă n-ar fi fost nimic între voi, parcă atunci te cunoştea.

— Aşa sînt femeile moderne. Temperament anglo-saxon !

— Putea să te sărute, măcar !

— Chestie de convenienţe. Nu putea femeia, aşa la gară... ^

— Eu cred că a fost un capriciu trecător. Să faci bine şi s-o consideri tot aşa ! Lasă mutra asta plouată, că eşti om însurat şi nu-ţi şade bine !

— Domnule, ascultă-mă pe mine, femeia asta m-a iubit. Ştiu eu ce spun.

— Dragă, dacă te iubea, făcea un sacrificiu pentru tine„. Venea la Bucureşti... Cît e pînă la Bucureşti... Nimica toată, o zi şi-o noapte...

— Aşa e, domnule, putea să vie !

— Femeile sînt egoiste, domnule, ascultă-mă pe mine !

Ei îi convine să te duci dumneata tocmai la dracu în praznic, în Canada, săptămînî întregi, dar ea nu se poate repezi pînă la Bucureşti.

Ehei, dacă era una d-a noastră, o româncuţă, acolo ! N-ai văzut cîte au vrut să-şi lase părinţii, bărbatul, pentru tine ?...

Fete de generali, domnule, neveste de moşieri! Lasă că tot ale noastre au mai mult suflet. Străinele astea sînt reci... N-au inimă.

— Asta nu poţi s-o spui. Nu te uita că a fost cam rezervată în ultima zi. Nu se putea altfel. Ştiu că m-a iubit mult, că ar fi făcut orice pentru mine, dacă i-aş fi cerut. Lucrurile astea se simt. Degeaba rîzi. A fost indiferentă la plecare, la masă, fiindcă luaserăm o hotărîre. Asta nu înseamnă că n-avea inimă sau că n-a avut inimă pentru mine. O să vie o zi şi-ai să te convingi singur de pasiunea lui Wini pentru mine.

— Nu văd cum. Ai putea să-mi explicî ?

— Nu ştiu... nu ştiu... dar ai să vezî !...

Povestea asta nu s-a isprăvit, ascultă-mă pe mine !...

Narcis spunea toate acestea cu ochii halucinaţi, cu un elan mistic impresionant.

Crease în jurul său o atmosferă de credinţă, de vrajă, care învingea tot scepticismul meu.

O forță de dincolo de ușă parcă-i dicta această atitudine, îl încuraja în speranța unei apropiate revederi, a unui mare semn de dragoste din partea celei de departe ?

Era atît de plin de prezența ei, încărcase văzduhul cu atîta suflet al femeii adorate, o evoca atît de plastic, atît de aproape, încît nu m-aș fi mirat dacă pașii aceia ușori cari se auzeau pe coridor ar fi fost pașii frumoasei Winifred, dacă degetele care băteau încet la ușa noastră ar fi fost degetele ei, dacă Winifred, ar fi deschis ușa, dacă ar fi pătruns în camera noastră.

— *Entrez I* strigă Narcis.

Ușa se deschise.

Wini intră...

Nu era o poveste, nu era un vis : era Wini însăși care intra în odaia noastră și sărea în brațele lui Narcis, spre surprinderea, spre uimirea, spre spaima mea, vecină cu nebunia.

Numai cei ce văd strigoi pot fi mai tulburați decum eram eu, zărind acolo femeia pe care o credeam la sute de kilometri, ființa de care vorbisem pîn-atunci ca despre o moartă.

Narcis n-avusese vreme să-și dea seama de ce se întîmplase, căci bucuria revederei era atît de mare, încît nu mai lăsa loc nici unei întrebări, nici unui alt sentiment. Surpriza, curiozitatea, nu mai aveau ce căuta în acea încăpere : se aruncaseră unul în brațele celuilalt, se sărutau, rîdeau și plîngeau de fericire.

Nu mai aveam ce căuta nici eu, bineînțeles.

— Vă rog, nu vă jenați! Faceți ca la dumneavoastră acasă !... le aruncai eu, luîndu-mi pălăria și îndreptîndu-mă spre ușă.

Uluit, la început, plictisit acum că nu eram băgat în seamă, furios la gîndul unor noi complicațiuni, menite să ne întoarcă din drum, sătul să fac, de atîta vreme, pe August Prostul, sau pe confidentul de melodramă al acestei aventuri, eram hotărît să mă urc în primul tren și să mă duc dracului din Viena asta, bolnavă de epilepsie amoroasă.

— Stai, prietene, nu fi supărat ! îmi spuse Wini, întinzîndu-mi mîna, vorbindu-mi dulce, privindu-mă galeș cu splendizii ei ochi verzi, muiați în lacrimi surîzătoare.

— Să stau, de ce să nu stau ?

Și mă așezai pe scaun.

— Sper că ai să ne explici, frumoasă doamnă, ce înseamnează toate acestea ? !

— Nu trebuie nici o explicație ! interveni Narcis.

E destul c-a venit!...

— Cu dumneata am isprăvit! îi spusei pe românește.

Apoi, doamnei X, în franțuzește.

— Vă ascultăm, scumpă doamnă !

— N-am mai putut răbda ! izbucni Wini.

M-am întors din drum... Cînd m-am văzut singură în tren, m-am cutremurat. Nu puteam pleca. La prima oprire a trenului — în gara de Vest — m-am dat jos... De altfel, mă gândisem în ajun la asta. N-am spus nimănui. Voiam să mă știe toți plecată. Nu mai puteam suferi privirile lui Kurt. Omul acesta se purta cu mine ca un inchizitor. Dragostea asta îi ședea pe suflet. Nu știa ce să mai facă, să mă expedieze. Am respirat. Acum sînt liberă. Fac tot ce vrei, stăpânul meu, spune... Rămânem ascunși la Viena cîteva zile ? Mergi cu mine la Montreal ? Viu cu tine la București ?

— Noi plecăm chiar astă-seară, doamnă. Irevocabil ! răspunsei eu, în locul celuilalt.

—_ Foarte bine, zise dînsa. Viu și eu. De la gară, m-am dus direct la legația maghiară, apoi la cea românească, de mi-am vizat pașaportul. Nu trebuie să-mi iau decît bilet. Telegrafiez soțului meu că mai rămîn în Europa, să nu mă aștepte încă...

Bagajele mele sînt aici... am pus să-mi oprească o odaie, la^ hotelul d-voastră... Acum mergem la masă, nu-i așa ? Vă invit eu! Dar să nu ne ducem în vrun local cunoscut... Vă duc eu undeva... e foarte amuzant... n-ați fost niciodată !

— **Unde?**

— Subt primărie... e un restaurant... îi zice „Rathauskeller".,. N-am fost niciodată împreună.

E foarte interesant, să vedeţi ! Sînt bolţi gotice, cu picturi medievale... Ceva de vechi oraş german. Să plecăm din Viena ou o amintire romantică, ce ziceţi ? !

Mă uitam cînd la Narcis, cînd la Wini, care vorbea exact ca noi, acum un sfert de oră.

Aveam impresia că sînt victima unei farse, că cei doi îndrăgostiţi erau învoiţi să-şi bată joc de mine, potrivind intrări senzaţionale, lovituri de teatru şi proiecte cari coincideau.

Dar nu era aşa. Toate se întîmplau de la sine, fără o punere în scenă, afară numai de intervenţia regizorului divin, care orînduieşte tragicomedia lumii şi trage sforile marionetelor, fără să se plictisească, de atîtea mîi de ani...

Iată-ne în tren, spre ţară, cîteşitrei...

Lăsăm în urmă Viena, cu domurile, cu grădinile, cu palatele ei, luminate de miile de becuri, cu roata ei uriaşă, cu dealurile de departe, pe cari licărea cîte o fereastră. Şiruri de lumini depărtîndu-se dîn ce în ce, coloane de perle tot mai stinse, topindu-se în ametistul nopţii, din ce în ce mai departe, ca într-un final de film romantic, ne înduioşa.

Şezurăm cîteşitrei pînă aproape de miezul nopţii, întîi la restaurant, apoi pe culoarul vagonului de dormit.

Nu ne înduram să părăsim acea noapte minunată care ne trimitea din largul înălţimilor milioane de saluturi stelare şi ne parfuma zborul spre casă cu mireasma câmpurilor, a pădurilor, a celor din urmă boschete de liliac.

Intrasem adine în Ungaria pînă ne-am hotărît să ne culcăm : eu cu Narcis aveam o cabină, doamna X dormea singură, într-un compartiment de dame.

— Curios, îmi spuse dînsul.

Aveam impresia, cu toate că era lîngă mine, cu toate că-i ţineam strîns braţul într-al meu, că Wini e departe... Călătoreşte spre Berlin... spre Hamburg... Mă gîndeam la ea... o vedeam singură la fereastra vagonului... gîndindu-se la mine... mi-era dor de dînsa... de Wini care plecase pentru totdeauna...

îi strîngeam mîna, îi sărutam tîmpla, o priveam adînc în ochi şi totuşi, Wini nu era lîngă mine... Wini cea adevărată, de care mă despărţisem în noaptea cu statui, călătorea în clipele acelea spre America...

Uite... acuma chiar... Nu pot să mă deprind cu ideea ca Wini e aici, la un pas de noi. Wini a mea e departe ! foarte departe!... .Şi mi-e dor de ea... Mi-e tare dor de femeia care-a plecat departe...

— Hai să ne culcăm, monseniore, fiindcă vorbeşti prostii!

Şi în vreme ce, deasupra mea, Narcis aţipea cu gîndul la cele două Wini ale sale : una în acelaşi vagon, alta călătorind fantomatic spre Montreal, eu mă frămîntam în pătucul legănat, destul de îngrijorat acum, de soarta femeiei care ne însoţea

Purtarea ei ciudată o uitasem ; nu mă mai gîndeam la comedia pe care trebuise biata Winifred s-o joace faţă de soţii Wundernacht şi poate faţă de noi înşine, la plecarea ei imaginară. Cînd trenul pornise spre Berlin, Wini ştia sau nu că se va da jos în gara următoare ? Puţin îmi păsa.

Ceea ce mă preocupa acum era o teamă neînţeleasă pentru popasul ei în România.

Cunoşteam destul pe Narcis ca să nu-1 cred prea statornic în marea-î pasiune. Wini avea farmecul ei în metropola străină, în decorul de lux unde obişnuiam s-o vedem, în atmosfera de neprevăzut ce-o crease.

Odată ajuns la Bucureşti, Narcis nu va fi prins în mreaja succeselor sale, nu va face să se umezească prea des frumoşii ochi ai canadienei ?

Soţia careJ aştepta, unele prietene la cari nu renunţase — fiindcă nu voiau ele să renunţe la dînsul — repetiţiile, toate acestea nu-1 vor smulge din braţele pătimaşei Wini ? O femeie nouă nu se va ivi la orizont ?

— Ce se va face biata copilă, într-un oraş necunoscut, îndrăgostită de un om schimbător ?

De unde, la Viena, devenisem îngerul păzitor al lui Narcis, iată-mă, acum, improvizat în protectorul doamnei X !

Nici nu se putea altfel...

Eram singurul om pe care-1 cunoştea, eram, aproape un prieten şi nu mă puteam sustrage de la obligaţia aceasta. Fără îndoială, nu-mi impunea nimeni noul rol şi mi-era

foarte uşor, odată ajunşi la Bucureşti, să-mi scot pălăria, ceremonios, în faţa bogatei americane, să-i urez petrecere bună în vesela cetate a lui Bucur şi apoi să-mi văd de treabă.

O obligaţie morală, însă, îmi impunea, ca, în puţinele zile pe cari Winifred urma să le petreacă la noi, eu să fiu duhovnicul şi consolatorul ei, dacă Narcis o va face să sufere ; tot eu trebuia să aduc pe răsfăţatul tenor la îndeplinirea datoriei sale de gentilom, faţă de-o gingaşă făptură venită din alte limanuri. înălţat în proprii mei ochi, de-această nobilă misiune, adormii ca un demon bun, de pace şi de mîntuire, în vreme ce, pe fereastra deschisă, năvăleau puternic, sălbatecele arome ale nopţii, culese de vîntul lui iunie pe imensitatea pustei maghiare.

A doua zi, respiram aerul ţării, sub acel neasemănat cer românesc, cu irizări pline de nostalgie, un cer mult mai înalt, mai străveziu şi mai colorat decît aiurea, cerul de unde începe Orientul cu o mie şi una de legende.

Conformaţiunea piesagiului, vegetaţia însăşi parcă e alta.

Auzind pretutindeni, în jurul său, limba ţării, simţindu-se la el acasă, Narcis îşi pierduse acea vagă timiditae care-l stăpînea în mijlocul străinilor.

Ridicase fruntea, triumfător, ca un rege al acestor ţinuturi şi cum, prin gări sau chiar în tren, întîlneam oameni cari îl cunoşteau şi-l salutau cordial, el privea de sus pe Wini, cu aerul „te-am dat gata !"

Actorul din el ieşise la suprafaţă, întrecînd pe înamorat.

Bineînţeles, era tot îndrăgostit de Wini, tot fericit să fie lîngă dînsa, dar un val uşor de orgoliu îi dădea o siguranţă de sine, o nepăsare, pe care Winifred n-o remarcase încă, dar de care trebuia să-şi dea seama în curînd.

încă de la primii kilometri făcuţi pe pămîntul românesc, căutam să surprind în ochii canadienei impresiile ei asupra României şi a românilor.

Mi-era teamă să nu citesc în ei decepţia provocata de sărăcia şi de dezordinea gărilor, de starea lamentabilă în care se prezentau unii soldaţi, ţărani sau controlori de tren.

D-na X însă, era foarte amuzată. Convinsă că intra în Balcanii deocheaţi, îşi închipuise mai mare mizeria şi neregula.

Or, deocamdată, n-o impresiona decît pitorescul naturii şi al oamenilor.

De altfel, Ardealul, care poartă încă vestigiile bunei administraţii austro-ungare, este un tampon care îmblînzeşte ciocnirea dintre Occident şi Orient.

Adăugaţi şi lumina splendidă a zilei de iunie, precum şi primele adieri de tei înflorit şi veţi înţelege încîntarea companioanei noastre, fericită că se află în împărăţia lui Narcis.

împletită cu făgăduieli de dragoste eternă, cu planuri de viitor, cu reîntoarceri ale lui Wini în România, cu plecările tenorului în Caryida şi Statele Unite, pînă-n America latină, — conversaţia luneca în jurul acestei idile, împrospătate, înflăcărate de cadrul ei cel nou.

— Ce-a fost cu domnul von Wundernacht ? aruncă Narvis, din senin.

Wini păli. Nu-i făcea plăcere să audă acest nume, tocmai acum şi atît de departe şi fără nici un rost.

— Nu vei fi gelos ! surise dînsa.

— Se prea poate ! răspunse tenorul, foarte serios.

Conversaţia avea loc într-un amurg cu vîlvătăi, în vreme ce ne apropiam de Braşov.

Carpaţii luminau din vîrfurile roze. Era un piesagiu de feerie. Ce păcat că ne cufundam în noapte şi că lui Winifred îi scăpa tocmai cel mai frumos defileu românesc : Valea Timişului, apoi Valea Prahovei !...

Obosiţi de exuberanţa zilei, de bucuria reîntoarcerei, copleşiţi, acum, de tragedia amurgului şi de presimţirile înnoptării în munţi, înfiripam, fără voia noastră, subiecte sombre, preocupări grave.

Melancolie crepusculară...

— N-ai nici un motiv să fii gelos... Cum se cheamă oraşul ce se vede ?

— Braşov. E foarte frumos... Ce păcat că nu-l putem vizita! Ce păcat că vom face restul călătoriei pe întuneric !... explicai eu.

— Sinaia e în drumul nostru ? ! întrebă Wini.

— Da, peste două ore sîntem acolo...

— Am auzit că e...

— O localitate splendidă, interveni Narcis.

Dar aş vrea să ştiu ce-a fost cu domnul de Wundernacht ? în ultima seară, la „Sacher", s-a uitat foarte lung la tine... Mă făceam că nu văd... Te roşeai toată şi lăsai ochii în pămînt...

— Ce era să fac ?

— Trebuia să-i atragi atenţia... să-l pui la locul lui !... Se uita insistent, impertinent... De ce nu l-ai pus la locul lui ?

— Nu se putea !

— De ce nu se putea ?

— Pentru Inga. N-aş vrea s-o tulbur. Ea nu ştie.

— Ce să ştie ?

— Că bărbatul ei tot n-a renunţat la mine...

— Tot n-a renunţat la tine ?

— Nu. Biata Inga îl crede vindecat. El însă mă urmăreşte mereu. Mi-a şi spus că am să-i cad în palmă, într-o zi. Cît am fost cuminte, n-a avut curaj. Din ziua cînd a aflat de tine, a început iar. Făcea ironii pe socoteala castităţii mele... Avea aerul să spună: „De-acuma îmi va fi mai uşor. Cetatea a capitualat o dată".

Uneori, tot în glumă, dar cu răutate, ajungea să mă ameninţe. Mă lăsa să înţeleg că mă va pîrî soţului meu. Aproape un şantaj...

— De ce n-ai rupt-o cu el ?

— Pentru Inga. Şi-apoi, el însuşi era foarte amabîl. E un om de-o inteligenţă rară. Tot ce-mi spunea era învăluit, politicos. Abia după ce mă despărţeam de el şi mă gîndeam la ce vorbisem, vedeam că mă jignise, că mă ameninţase. Dar pîn-atunci nu băgăm de seamă...

Alteori îmi vorbea foarte serios. Fără să facă fraze, tot măsurat, tot sarcastic, îmi spunea că mă iubeşte, că sînt marea lui pasiune, că i-am răsturnat viaţa, că n-a renunţat la mine — suprema lui fericire. Şi tot aşa, numaî după ce ne despărţeam, mă gîndeam la cuvintele luî şi mă simţeam impresionată, obsedată de ele. Glasul lui răsuna încă în mine, tînguitor şi insinuant. Parcă-l văd. A, nu e un om banal, Kurt von Wundernacht!

— Ia te uită! exclamă Narcis, cu un ton mustrător, intrigat de privirile lungi, întârziate în vag, ale Winifredei.

în compartimentul copleşit de penumbrele nopţii, plutea din nou figura omului cu monoclu ; de rîndul acesta, el nu-

mai surîdea satanic, ci avea o înfăţişare calmă, îndurerată, care inspira compătimire, simpatie...

— Ştiţi ?... Kurt m-a cerut odată de nevastă...

— Da... Ne-a spus chiar el...

— Era foarte îndrăgostit de mine. Eu nu puteam să-l sufăr, nu voiam să văd în el decît partea demonică, încrederea în el, cinismul său aparent. Inga îl judecase mai adînc şi-l iubea foarte mult, căci descoperise un colţ de tandreţă, de timiditate, în sufletul său.

Eu le-am descoperit mai tîrziu... prea tîrziu!

— Ai aerul că regreţi! aruncă Narcis mustrător şi poate mai brutal decît s-ar fi cuvenit, în acea seară de spovedanie şi melancolie.

Plin de el, sigur de el, convins de pasiunea doamnei **X,** cam superficial, Narcis forţa nota de cuceritor, de stăpîn oriental, de amant invulnerabil.

Nu era momentul.

Poate în clipele acelea, fără să-şi dea seamă, Wini era copleşită de tristeţea noului orizont, regreta plecarea, se temea de-o lume necunoscută, de neprevăzutul zilelor de mîine : ţară străină, oameni străini, la urma-urmei...

Se cufunda în ea însăşi; poate că remuşcările faptei sale îi dădeau târcoale, îi agravau păcatul de adulter, o spăimîntau cu posibilitatea unei despărţiri de soţul ei... Plecase hoteşte din Viena, minţinîndu-şi prietenii. Singură, acum, cu atîtea vini, apropiindu-se de nişte munţî ameninţători, gata s-o strivească, s-o înghită, dînsa căuta un punct de sprijin... un adăpost... o mînă întinsă în apropiere şi nu găsea decît pe bunii ei prieteni, soţii von Wundernacht, cărora, în definitiv, n-avea să le reproşeze nîmîc...

Narcis nu înţelegea toate acestea.

Dacă se surprinsese pe el însuşi dedublînd pe Wini şi urmărindu-i imaginea ireală, proecţiunea ei, sub ceruri occidentale, nu-şi putea închipui că doamna X, prin acelaşi fel de poetizare a depărtăriî evoca, înduioşată, pe omul care-o iubea şi-al cărui sarcasm, văzut de la distanţă, se transforma, încetul cu încetul, în sentimentalism deghizat şi profundă afecţiune.

— Nu te-ai întrebat niciodată, dragul meu, de ce m-am oferit ţie dintr-o dată ? Nu ţi-am părut o nebună, o frivolă ? !

— Stimată doamnă, — intevenii eu — nu ştiu dacă. Narcis se va fi întrebat vreodată acest lucru. El e obişnuit cu succesele, crede că i se cuvin toate...

Daţi-mi, însă voie, mie, care într-adevăr am fost^uimit — n-am putut înţelege niciodată — daţi-mi voie să vă întreb : Cum se face că aţi sărit, dintr-o dată, de gîtul unui domn necunoscut, fie el frumos şi talentat ca amicul nostru — d-voastră, o femeie atît de distinsă, atît de frumoasă, atît de bogată, atît de tînără ?

Din cît am avut onoarea să vă cunosc, v-am apreciat tactul, cultura, ideile sănătoase. Nu sînteţi o^ fetiţă zvăpă-iată, fermecată brusc de un tenor, o nebunatecă...

Multă vreme — vă rog să mă iertaţi — v-am_ crezut o aventurieră. Dacă Narcis ar fi fost ^ofiţer, mi-aş fi băgat mîna-n foc că sînteţi o spioană. Am văzut aşa ceva la cinematograf. Şi tot aşa, idila începea la Opera din Viena. Femeia care captivase pe ofiţer umbla să-i fure nişte planuri militare. Cu d-voastră, însă, n-a fost aşa.

— Aşa e, Wini! interveni Narcis, de ce m-ai iubit tu pe mine dintr-o dată, spune ?

Wini surise. Văzurăm că surîdea, fiindcă în acelaşi moment se aprinse şi lumina electrică, în compartiment.

— N-ai să mă crezi! Din pricina lui Kurt !

— Stai că nu-nţeleg... ! exclamă Narcis.

— Da... da... din pricina *graţ-\x\ui* von Wundernacht. Eram la Viena de o lună.

Singură. Tînără. în mijlocul zambilelor şi a liliacului. *t'ruehlingser'wachen,* cum spun nemţii. Trezirea primăverii. Muzică de Wagner. *Tristan şi holda... Parsifal...* Dragoste şi misticism. Intensitate. Singură la Viena, primăvara... Şi-n jurul meu, un bărbat pe care nu-l iubeam, dar care, totuşi, era un bărbat.

Priviri întîrziate pe braţele mele... în ochii mei.... O mantie uşoară pusă pe umeri, după un supeu cu şampanie. Doi ochi de jar pe gîtul meu, din întunericul lojii, în vreme ce pe scenă zburau Walkyrii. Pe urmă, acasă.

Subt acelaşi acoperiş cu el, o amabilitate aruncată în treacăt. Un rîs dureros. Poate un suspin.

O declaraţie pasionată, făcută cu spirit literar, în surdină, cu o mie de subînţelesuri, şi fără nici o precizare. Şi toate astea, de dimineaţă pînă noaptea tîrziu, în fiecare zi... Inga nu vedea nimic, un înţelegea nimic. Sigură de mine, ştia că mă voi apăra singură, apărînd-o pe dînsa... Şi m-am ţinut bine, vă asigur, m-am purtat voiniceşte... Kurt mi-a spus într-o zi că n-a întîlnit niciodată aşa drac de femeie. Ei bine, dracul acela de femeie, pregătită zi şi noapte^ pentru dragoste, obsedată, tulburată, ispitită, trebuia ***SĂ*** cadă ca un înger sau mai bine zis ca o caisă coaptă. Mi-a Ieşit în cale Narcis. D. ce el şi nu altul ? N-aş putea răspunde..aicea n-aş putea răspunde, într-adevăr...

Wini se uită lung la prietenul meu.

-7 A, da. Mi-a plăcut cînd l-am văzut atît de subţire, fin şi brun, între jîntăreţii nemţi, voinici şi chei, întîlniţi pe culoare, la Operă, în anticamera directorului. Oameni fără stil.

El era altfel.

L-am auzit^cîntînd. Era ceva pasionant, nostalgic, înflăcărat în felul său de a cînta.

_ îmi părea necunoscutul de departe... omul din Orient... primejdia... misterul pe care-l poartă orice femeie în fundul sufletului... îl porţi în suflet, ca un vis pe care ştii bine că nu-l vei realiza niciodată şi uite... ţi-a ieşit în cale, pe neaşteptate... Nu-l poţi lăsa să treacă. Nu se poate... Ar fi o nebunie... Şi atunci l-am prins!...

Şi atunci te-am prins ! încheie Wini, aruneîndu-se de gîtul lui Narcis, apueîndu-i capul în palme şi sărutîndu-l pătimaş, ca şi cum atunci îl vedea întîia oară şi-i era frică să nu-l piardă : iarăşi iluzia, iarăşi dorul de imaginea insesizabilă, iarăşi poezia depărtării.

Pe măsură ce trenul se cufunda în noapte — trecusem de Braşov — o ciudată înstrăinare cădea pe noi trei, între noi.

Descopeream o femeie nouă. Narcis se răsfăţa la un colţ, făcînd pe supăratul. Sinceritatea doamnei X, felul ei franc de a-şi analiza sentimentele şi mai ales confesiunea motivelor pentru care se îndrăgostise de tenorul nostru, îl surprindeau, îl micşorau, îl enervau.

Neştiind cum să reacţioneze, se alinta. Lucru foarte comod, desigur, dar care nu dădea marca unei inteligenţe îm-

belşugate. Poate că în momentul acela, Winîfred punea în cumpănă intelectualitatea lui Narcis cu a contelui de Wundernacht. Din comparaţie, n-avea de cîştigat decît omul cu monoclu.. Nu prea era măgulitor pentru noi. N-ar fi stricat dacă Narcis ar fi cîntat ceva în momentul acela, spre a restabili echilibrul. Cum era imposibil în tren, mă crezui obligat eu însumî să ridic nivelul conversaţiei şi^ să reabilitez poporul român, vorbind doctoral de ultimele cărţi apărute la Paris, explicînd unde era vechea graniţă şi căutînd să conving pe Wini că prăbuşirea Imperului Habsburgic era fatală, dat fiind conglomeratul hibrid de naţiuni cari îl compuneau. Vorbii de cele 14 puncte ale preşedintelui Wilson, ca să măgulesc amorul propriu firesc, al americanei. Uitam însă că frumoasa canadiană era supusă a Maiestăţii Sale Regelui britanic şi că Wilson fusese preşedinte al Statelor Unite. Cît despre realizarea visului milenar al românilor, Wini îl ignora într-un mod nepermis, neştiind, chiar, dacă noi luasem parte la războiul mondial şi mai ales de partea cui am luptat. Auzise de Sinaia, unde soţul ei avea cinci sute de acţiuni la răposatul Cazinou — şi atîta tot. De altfel, nici noi nu ştiam dacă Montreal sau Halifax sau Winnipeg era capitala Canadei. Abia zilele trecute am aflat, deschizînd un dicţionar, că această capitală se numeşte Ottawa.

Clopoţelul care ne poftea la masă puse capăt situaţiunei neclare, aproape penibile, din compartimentul nostru. în lumina restaurantului, Wini făcea mare senzaţie prin eleganţa şi frumuseţea ei exotică.

Cîteva persoane ne salutară, ceea ce ridică acţiunile lui Narcis destul de scăzute prin confruntarea dintre el şi proiecţiunea personagiului cu monoclu.

Trecusem de Predeal. Stele multe înlocuiau luna.

Cerul era verde, peste brazi şi munţi negri, sau poate le furase lor tot verdele şi le aruncase în schimb, întunecata mantie a nopţii.

— Frumoasă doamnă, munţii aceştia sînt plini de capre sălbatece, de izvoare limpezi în jurul cărora luptă cerbii şi în cari se scaldă zînele basmelor noastre ! îi spusei, pe cînd treceam din nou spre vagonul de dormit.

—^ Munţi de poveste, într-adevăr... Nici un sat, nici o lumină. Parcă e la începutul lumei... spunea Wîni rar, vizibil impresionată de peisagiul carpatin.

— Uite Sinaia... Civilizat, nu-i aşa ? Ce multe rînduri de lumini, ce vile splendide !...

— Vrei să ne oprim ? aruncă brusc Narcis. Mai avem cinci minute... gîndiţi-vă...

— Rămîneţî voi. Eu mă duc la Bucureşti ! mă grăbii eu.

— Bine faci! îmi spuse Narcis.

Opreşte doamnei un apartament la „Athenee Palace" şi vino mîîne la 12 la gară, să ne iei !...

Şi fără să mai aştepte răspuns, fără să-mi mulţumească, el puse mîna pe valize şi chemă un hamal.

îmi luai rămas bun, îi sfătui să se urce în pădure, urmînd drumul Peleşului, apoi să se oglindească în lacul mic şi verdele pe care-1 face pîrîul intrînd în dependinţele regale.

— Acolo vin zînele la miezul nopţii. Dacă sînteţi cuminţit o să le vedeţi!... le^aruncai, de la fereastră şi-i lăsai iubirei lor, care trebuia să găsească în parcul şi pădurea Sinaiei un decor nou, plin de pasiune şi de poezie.

A doua zi, la amiază, m-am dus la Gara de Nord să-i primesc. I-am găsit strălucitori de fericire. Sinaia odihneşte şi farmecă pe oricine — cînd nu plouă, bineînţeles. Pleci de-acolo, cel puţin pentru o zi-două — cu o impresie de optimism, _de forţe noi, de încredere în zilele ce vor veni.

în taximetrul mizerabil care ne ducea pe străzile sucite ale Bucureştilor, spre centru, urzirăm minciuna care trebuia să mascheze pe Wini: doamna de peste Ocean venise de la Viena cu mine şi mă iubea frenetic. în felul acesta, putea să ne mereu cu Narcis şi cu soţia lui, la repetiţii, la Şosea, fără să dea de bănuit.

_ Dansul oriental al minciunilor începea. Cu firea ei francă, Wini nu prea înţelegea abilităţile noastre, dar surîdea, cu graţie, şj primea directivele cu supunere, ca orice persoană civilizată care vrea să se pună în contact cu moravurile unei ţări noi.

Mărturisesc că, dacă la Viena puteam să fac cu destulă uşurinţă pe chibiţul lui Narcis şi chiar pe clovnul muzical,

la Bucureşti mi se părea cam deplasat rolul de paravan, de amant de carton.

De la primele întîlniri cu Wini, în societatea lui Narcis, a familiei sale şi a prietenilor comuni, frumosul tenor lăsă să se înţeleagă, clipind şiret din ochi, arătîndu^mă, tachinîndu-mă, ironizând pasiunea americanei pentru mine, că n-aveam decât un rol de figurant în toată afacerea asta şi că adoratul nu era, nu putea fi decît el, Prinţul Operetei. Mă simţeam, întrucîtva, ridicol.

Dacă Wini era fermecată de primirea pe care i-o făcea toată lumea — nu există neam mai ospitalier, mai ales cînd e vorba de un străin, ca românul — o cam deziluzionase oraşul. Lipsit de pitorescul naturei, cu pretenţiile sale de capitală, cu majoritatea locuitorilor prost îmbrăcaţi, amestecaţi cu alţii luxoşi, inutil; promiscuitatea aceea de boieri în pantofi de lac şi de copii desculţi, de femei elegante şi de ţigănci zdrenţăroase, de limuzine noi şi de care cu boi ; praful străzilor strîmbe şi nemăturate, mirosul greu al curţilor şt al locurilor virane, pe cari dospeau gunoiul şi mortăciunile, în soarele fierbinte a unei veri precoce, hotărît, toate acestea n-avea o prea mare atracţie pentru milionara de la Montreal.

La Sinaia îşi făcuse iluzii. Dacă o localitate de vară era atît de curată, atît de bine îngrijită, cu hoteluri şi parcuri europene, ce trebuia să fie Capitala !

Dar Capitala se prezentase lamentabil, de la intrarea în gară, printre maghernițele jupuite, cu peroanele triste, cu şirurile ştirbe ale caselor inegale, cu oltenii cărînd coşuri de zarzavat, cu marii cîini anonimi, cu Fordurile răpănoase, cu alcătuirea ei întreagă de urbe improvizată şi nedumerită...

Wini şedea închisă toată ziua în apartamentul de la „Athenee-Palace" şi nu ieşea decît pe înserate, cînd se potolea dogoarea soarelui şi sub arborii Parcului Otteteleşanu cădea lumina roză, în răcoarea crepusculară.

Din acel ceas, începea să fie frumos în Bucureşti. Seara se lăsa violetă, peisagiul se estompa, vegetaţia bogată îşi adia zefirii, mirosul de tei curgea pe uliţele potolite, grădinile cîntau, lăutarii îşi acordau viorile în restaurantele deschise, de la Parcul Veseliei şi Roata Lumei, pînă la Parcul Sinaia, de lîngă Obor, iar de-acolo tocmai la Filaret sau la Şosea.

Cunoştiinţele se făcură din prima zi : actori din trupa de la Otteteleşanu, cîţiva artişti ziarişti şi traducători de operete, autori de reviste, cîntăreţe, prieteni.

Wini le surîdea tuturor, foarte graţioasă, ca şi cum i-ar fi cunoscut de mult. Impresionată de rochiile şi de bijuteriile frumoasei canadiene, Cleonia era încîntată de **acea9tă** nobilă cunoştinţă şi mă felicita cam nedumerită de atîta succes al fostului ei mediocru consort.

Se uita lung la mine, căutînd să vadă ce farmec necunoscut bucureştenilor făcuse pe acea femeie extraordinară să mă urmeze tocmai din Viena pe mine, omul părăsit de ea, fără nici o părere de rău.

Doamna X împărţea saluturi şi zîmbete. Aveai impresia că intra şi puţină frică, în atitudinea ei. Unii publicişti îi luau interviuri şi-i strecurau prieteneşte, insinuări la adresa mea : nu înţelegeau cum mă alesese tocmai pe mine, care n-aveam cine ştie ce situaţie strălucită în lumea teatrală, fusesem controlor de bilete şi ajutor de sufleor în tinereţe, iar acum trăiam de pe urma lui Narcis sau copiam roluri.

Un estet cu monoclu se oferi s-o scape de mine.

Societatea noastră petrecu seri neuitate, în aceste grădini-restaurante, unice în lume. Surprinsă la început, doamna X se obişnui cu mâncările noastre, cu lungile şiruri de pui la frigare, cu specialităţile de la „Leul şi Cîrnatul", cu bateriile reci, în jurul cărora vorbea tare toată lumea, în acelaşi timp.

Era ceva barbar şi fermecător, în larma aceea de comenzi multiple, de consumatori, de ţambalagii, de ţigani „gurişti", de hohote, de sfîrîit de mititei cu usturoi, cari veneau pe braţe de chelneri repezi, încrucişîndu-se cu movilele de garoafe pipărate ale ţigăncilor cu ochii grei şi dinţii de aur.

Cîteodată, mă pomeneam uitîndu-mă nedumerit la biata Wini şi nu-mi venea să cred că e dînsa, cînd o sileau să mănînce patricieni cu ardei iuţi sau îi muiau puiul de găină în mujdei, sau îi turnau sifon de la gheaţă, în paharele mari de vin, forţînd-o să bea. Atîtea alimente neprevăzute o făceau să-i dea lacrimile şi să-şi frece mereu năsucul, neobişnuit să primească în nări senzaţiile acestea de înţepături şi gîdilituri.

— Doamna mea, te rog să mă ierţi că nu-ţi putem oferi mai mult. Dar Viena e Viena, nu-i aşa ?... o consolam eu, din cînd în cînd.

Dînsa protesta spunînd, dimpotrivă, că se simte foarte bine.

Narcis nu şedea niciodată alături de Wini; între el şî dînsa mai era cineva.

Se mulţumea să comande zgomotos, să se certe cu chelnerii, să cheme patronul, să plătească pentru toată lumea, să ofere cîte un coş de flori femeilor prezente. Toate acestea ca să impresioneze pe Wini.

Dînsa ar fi preferat să-1 aibă maî aproape. îşi închipuise că vom face preumblări tainice, în Bucureştii necunoscuţi, prin grădini pitoreşti, la vreo margine de fluviu, într-un decor romantîc, tăcut; îşi imagina un vechi oraş, situat între munţi gravi, acoperiţi de păduri bătrîne, cu o linişte **de** început de veac, aşa cum îi nălucise Predealul apoi Sinaia.

în loc de toate astea, o lume agitată, într-un mare tîrg banal, cu amestec de civilizaţie şi dezordine.

O viaţă trăită în stradă, de toată lumea.

Nu-şi ascundeau nimeni, nimic. Femei cu bijuterii şi rochii de seară, preumblîndu-se, fără rost, pe Calea Victoriei, la ora prînzuluî. Grupuri de tineri impertinenţi. Ofiţerî rezemaţi de bara vitrinelor, monoolînd trecătoarele, o forfoteală înutilă de lume, ceva nehotărît şi impudic. Panoramă.

Pe urmă, preumblările şi mesele noastre zgomotoase, unde toată lumea vorbea în acelaşi timp, româneşte şi foarte tare, ca să audă şi vecinii. O permanentă dare în spectacol. Nevoia de a poza. Nici o concentrare, nici o ţinută. Şi peste toate, un surîs amabil, o generozitate inoportună, o voie bună generală şi-o mare nevoie de-a fi agreabil vecinului.

Frumoasa Winifred îmi spunea că are impresia unui vis straniu, a unei evaziuni într-un oraş din O *mie şi una de nopţi,* care ezită între feeria orientală şi suburbia vieneză. Se credea o ştrengăriţă fugită de la şcoală, răpită **de** nomazi şi dusă în împărăţia lor care-o fermeca şi o întrista ; îşi trecea, din cînd în cînd, mîna pe frunte, ca să gonească un nor, poate o spaimă.

îşi dădea seama că Narcis nu mai este al ei.

Ocupat cu repetiţiile — peste cîteva zile începeau spectacolele — fericit să se regăsească printre ai săi, tenorul nostru se bucura zgomotos de gloria locală, în elementul său, acum. Ţinuta lui nu mai era atît de încordată în distincţie, ca la Viena, unde trebuia să pozeze mereu în om de lume, în artist european.

îşi cam lăbărţase atitudinile, avea gesturi familiare, incomode, aproape vulgare, faţă de Wini şi nu pregeta să se uite la alte femei, ca să-şi dea importanţă, s-o facă geloasă, să-i arate că este cineva la el în ţară.

Buzăul învia într-însul, cu violenţă.

Wini ar fi vrut să iasă numai cu el şi, cel mult, cu mine, într-un restaurant discret, să putem vorbi îndelung, să ascultăm muzica languroasă a lăutarilor, cărei îi plăcea atît de mult. Ar fi dorit ca aceste zile, într-un oraş pe care nu-1 va mai revedea, să-i rămînă în amintire frumos, înduioşat, ceva neobişnuit şî intim, sub arborii luxurîanţi, ca o taină a ei, ca o minciună zăvorită în tainiţele inimei, în tăcere, într-un surîs.

Dar Narcis parcă evita să rămînă numaî cu dînsa. O tîra în mijlocul prietenilor săi, îi prezenta mereu actori şi gazetari, pe cari îi lua la masă, noaptea, sporind mereu numărul oaspeţilor.

Nu eram niciodată mai puţin de zece. Nu o dată ne pomeneam cu coriste sau prietene de ale actriţelor, aduse de primul tenor şi cărora Wini le surîdea drăgălaş, dar în acelaşi timp cam înspăimântată şi stîngace.

Nu maî înţelegea nimic. Se lăsa tîrîtă într-o sarabandă care n-o interesa.

Nici soţiei lui Silvio nu-i plăcea toată promiscuitatea aceia. Să fi bănuit adevărul ? Din felul cum mă tachina în faţa străinei, aveam impresia că nu credea nici dînsa în îdila dintre mine şi frumoasa Wini. Părea, totuşi, mulţumită că Narcis îşi găsea un paravan, menajînd, astfel, susceptibilitatea ei legitimă. De altfel, părea ea însăşi mîndră de compania unei femeî atît de frumoase şi de elegante. Sub cerul nostru, Wini era o minune.

Tinereţea, zvelteţea ei, noutatea chipului, graţia mişcărilor atrăgeau toate privirile. Lumina ţării o aureola.

In cîteva zile, oraşul ştia că o miliardară americană îşi lăsase bărbatul, ca să fugă cu Narcis, căruia voia să-i clădească un teatru la Bucureşti.

Doamnele din lumea bună, la „Chauteaubriand" sau la „Colonade", îi admirau rochiile, ţinuta graţioasă, bijuteriile. Ar fi vrut s-o aibă printre ele. Se mirau că nu le caută cunoştinţa şi că-şi pierde serile în mijlocul cabotinilor de la Operetă ; cîţiva donjuani de Bucureşti îi aruncau priviri lascive, peste mese. Wini surîdea, lăsa ochii în jos, neobişnuită cu atîta curiozitate, atîta indiscreţie, dar amuzată de senzaţia pe care o stîrnea, printre aceşti copii mari, de semnele lor patetice, de gestul unei flori muşcate, al unui pahar băut ostentativ, în onoarea ei, peste trei mese.

Prilejuri, ca a doua zi, în apartamentul de la „Athenee Palace", unde Narcis urca grăbit şi important, răsfăţatul tenor să-i facă mici scene de gelozie, al căror vocabular şi mimică, nefiind prea bogate, prea inedite, îşi ratau efectul. Pe Wini, scenele acestea nici măcar n-o mai plictiseau.

Ar fi vrut ca prietenul ei, pentru care făcuse aîta cale, să-i arate altfel dragostea.

Dar dînsul, prîns de vîrtejul repetiţiilor, conştiincios ca întotdeauna în ceea ce privea arta lui, n-avea nici prea multă vreme, nici prea multe elanuri pentru Wini.

Ceea ce prevăzusem eu se împlinea.

Sigur de iubirea doamnei X, nemaiavînd ce aştepta de la dînsa, ispitit de cuceririle facile, Narcis epuizase, într-o săptămînă, toată afecţiunea pentru Winifred.

Se simţea mult mai bine în cercul camarazilor săi şi al cunoştinţelor, unde n-avea nevoie să vorbească franţuzeşte, căutînd fraze subtile, ci îşi dădea drumul în toată voia, sigur că tot ce spune e definitiv şi că nu-i poate rezista nimeni şi nimic. Winifred era cam decepţionată de superficialitatea prietenului ei, de îndeletnicirile sale mărunte, de micile lui minciuni, cari n-aveau rost. Simţea că alte femei, mai apropiate de sufletul său, îl preocupau acum şi avea un sincer regret că nu găsise în el iubirea visată, marea pasiune care să străbată oceane şi continente, fericită, înminunată, descoperind în fiecare zi, un piesagiu nou în sufletul amantului, un vulcan, un lac potolit, o dimineaţă pe munţi şi iarăşi izbucniri şi reînnoiri, prilejuri de lacrămi şi de extaze, focul mistuitor, purificator...

— Ceri prea mult, frumoasă doamnă! i-am spus într-o zi, pe-o mare ploaie, privind, împreună cu dînsa, tulîpele din grădina Atheneului, strivite de potop.

— Recunosc. Silvio e un copil fermecător... are un suflet bun... nu regret,^ n-am să regret niciodată că l-am cunoscut, nici c-am venit în România.

Am mai vizitat o ţară... Voi avea amintiri frumoase... Ascultă, toţi oamenii de la d-voastră sînt aşa ?

— Cum „aşa" ?

— Se înflăcărează repede, jură dragoste eternă, vor să răstoarne pămîntul, pe urmă se răzgîndesc ca şi cum n-ar fi fost ?

— Fără îndoială, doamnă ; trăim pe un pămînt cu climatul schimbător. Te uiţi ce ploaie e afară ?

Ai crede că se va îneca planeta. Să vezi ce frumos are să fie dîseară ! Ca aseară !

— Dumneata eşti un filosof. Ai totdeauna gata un răspuns şi totdeauna ocoleşti întrebarea. De ce nu te-ai făcut diplomat ?

— Mă flataţi, stimată doamnă !

Ca om de afaceri, traducător de operete, fost controlor de bilete şi ajutor de sufleor, am ajuns la o experienţă a vieţii pe care nu ştiu dac-aş fi cîştigat-o în diplomaţie. Ştiu să-nving multe dificultăţi. Nu vă închipuiţi ce greu e să tranşpui în versuri româneşti refrene străine cărora să li se potrivească şi muzica. Ritmurile nu »e aseamănă. Vai de capul celui ce vrea să le explice, să le împace, să le pună pe note!

— Eu sînt refrenul de vals ? mă întrebă Wini cu un surîs fin.

— N-am vrut să spun asta.

— Ba da. Ba da ! Haide, domnule traducător, spune-mi de ce nu se potriveşte ritmul românesc cu biata Wini ?

Ultimele cuvinte, le rostise înduioşată, parcă într-o durere...

O simţeam cutreierată de un lung suspin înăbuşit şi gata să plîngă mult, aşa cum cerul verei, chinuit atîta vreme de soarele arzător, îşi revărsa acum prisosul de lacrimi subt ochii noştri, pe copacii şi peluzele Atheneului.

— Ce e cu dumneata, Wini ?

întîia oară îmi permiteam să-i spun pe nume şi această familiaritate nu era inoportună... îi făcea bine.

Wini se ridică, ridică braţele şi le dete peste cap, într-un gest de renunţare, cu un *„Ah!"* deziluzionat şi profund, întraripat ca o uşurare.

Făcu, prin casă, cîţiva paşi, clătină capul de cîteva ori şi veni iar la fereastră.

Era frumoasă aşa, tristă, în lumina de ploaie. O şuviţă de păr îi juca pe tîmple ; ochii, profunzi, se făcuseră cenuşii; la colţul gurei, o dungă de amărăciune, dar foarte tînără, ca o preocupare de copil. Era prea tînăr acel surîs de supărare, ca să rămînă de-a pururi în colţul buzelor ei fragede, sa se mai adîncească, să înmărmurească.

Mai avea vreme, o, mai avea vreme pînă la marea renunţare, pînă la crisparea îndurerată a tinereţei moarte, a iubirilor închise, a lungului adio spus capitolului „iubire".

— Ascultă, prietene, ştii ce mi-a făcut Narcis cu purtarea lui ? ! Nu poţi să-ţi închipui... nici prim gînd nu-ţi trece.

— Ba da!

— Spune-mi...

— N-ai să te superi ?

— îţi făgăduiesc !

O privii lung în fundul ochilor:

— Te-a aruncat în braţele lui Kurt von Wundernacht!

Wini sări de pe scaun, palidă şi se trase cîţiva paşi înapoi. Apoi, luîndu-şi fruntea-n palme, într-un şuierat:

— Ce repede mergem !

Calm, o întrebai:

— M-am înşelat ?

— Nu ştiu... nu ştiu... Nu mă gîndisem la asta... Dar...

— Dar?

— Voiam să mă reîntorc Ia Viena !

— Vezi!...

— Cum ţi-a venit aşa ceva în minte ? ! De ce te-ai gîndit, dintr-o dată, la Kurt ?

— Legea contrastelor, frumoasă doamnă! Nu se putea ocazie mai fericită pentru contele nostru, să se valorifice ! Ascultă-mă cu atenţie şi vei regăsi propriile d-tale gînduri.

Dacă n-ai fi întîlnit un om pasionat, bun şi superficial ca Narcis, n-ai fi putut aprecia niciodată severitatea, cre-

ierul şi constanţa domnului de Wundernacht. Te rog să-mi ierţi felul acesta pedant de-a vorbi, dar nu ştiu cum, numai evocarea omului cu monoclu, te face solemn, rigid, îţi modifică vocabularul.

Doamna mea, frumoasă şi stimată Wini, dumneata ai fost preocupată toată vremea, fără să-ţi dai seama, de soţul prietenei d-tale. Depărtarea poetizează. Dac-ai fi urmat primul d-tale plan şi te-ai fi dus spre Occident, te-ai fi gîndit în drum, la Narcis. Schimbînd direcţia, plecînd cu Narcis spre Orient, te gîndeşti la domnul de Wundernacht. Cînd vei fi la Viena, scumpă Wini, n-ai să te gîndeşti nici la unul, nici la cellalt, ci acolo unde trebuie : mai departe, la soţul dumitale, care te aşteaptă, dincolo de Ocean !...

Devenisem moralist şi indiscret, fără să mă fi invitat nimeni ; crezui necesar să-mi îndulcesc tonul.

— Spune-mi, ce gînduri ai, stimată prietenă şi tot ce vei hotărî, va fi binevenit! Mai rămîi cu noi ? Pleci ?

— Am să plec, fireşte... Nu mai e de stat aici.

11 inoportunez şi pe dînsul... îţi spun drept, simt o mare nevoie să mă duc la Viena, să mă spovedesc prietenilor mei, pe care i-am minţit. Mă apasă pe conştiinţă fapta asta. Am făcut rău. îmi dau seama că am făcut foarte rău. Trebuia sa-mi văd de drum... Cu inima sfîşiată, bineînţeles, dar cu o amintire imensă, care m-ar fi luminat, m-ar fi călăuzit toată viaţa. Ah, de ce m-am dat jos din tren ! Numai eu sînt de vină!

Dragostea noastră se sfîrşise în parcul de lîngă Viena, în noaptea din urmă. O-nmormîntasem aşa de frumos, subt fînul cosit şi cu statui la căpătîi! De ce am mai dezgropat-o, de ce-am smuls-o din acel decor de vis, ca s-o purtăm în trenuri, în restaurante bucureştene, printre coriste şi reporteri, în hotelul ăsta trist, în arşiţă şi ploaie ? !

Am să plec mîine, prietene... Stau o zi, două la Viena, îmi mărturisesc păcatul şi o pornesc spre Canada... E mai bine aşa. Dacă va bate gîndul să veniţi la Montreal, să ştiţi că am să vă primesc cu mare dragoste şi prietenie... Dar nu cred că Narcis o să mai vrea... îmi dau eu seama. îi place prea mult la Bucureşti. Parc-a renăscut de cînd e aici. Şi-apoi, toată lumea îl iubeşte, îl răsfaţă. Ce-ar căuta printre străini ? Dumneata, să ştii, mi-ai lăsat o impresie foarte

bună. Ai fost înțelept, discret și nu mi-ai făcut curte. îți mulțumesc. E așa de rară prietenia !...

Wini era emoționată... îmi întinse mîna și mi-o strînse îndelung. O simțeam hotărîtă să curme definitiv această idilă.

O durea pe dînsa, dar n-avea încotro.

Deja, toate deveneau amintiri, se așterneau, repede, în trecut, pe drumul acoperit cu pulberea violetă a regretului... Tăceam amîndoi... Ploaia încetase. Trebuia să vie și Narcis... însera. Iată-1, fredonînd pe culoar, intrînd vesel, cu un buchet de trandafiri în mînă, oferindu-1 galant, doamnei X.

Apoi, mie, în românește :

— Mi se pare că umbli să-mi sufli dama, monseniore !

îi răspunsei, acru :

— Nu mai face pe idiotul, că nu-ți șade bine !

Deprinsă cu scurtele noastre dialoguri naționale, Wini nici nu le mai asculta. De rindul acesta, însă, avui impresia că pricepuse sensul celor două replici, căci surîdea enigmatic.

Wini plecă a doua zi, chiar cu expresul București-Paris. Despărțirea a fost cordială. Eram vreo cincisprezece inși în gară, toți și toate cu buchete mari de crinî, tulipe și trandafiri. Compartimentul se transformase într-o adevărată grădina. Emoția despărțirii înfrumuseța toate : Wini surîdea, cu ochii plini de lacrimi, căci toată lumea aceea zgomotoasă și dezordonată o iubise și era acum tăcută, gravă afectuoasă, petrecînd-o cu priviri umede și mîini prietenești.

Trenul porni, ducînd frumosul chip al canadienei spre limanuri necunoscute.

Am plecat de la gară mai săraci, fiecare, decurn veniserăm. Se stinsese o lumină. O feerie mai puțin în viața noastră de toate zîlele, stearpă de frumusețe. Din viața lui Narcis plecase marea feerie.

Evocam dimineața sfîrșitului de mai, subt cerul scund și cenușiu al sosirii noastre la Ostbahnhof. Nu era nici o lună de atunci. Privind grădinile plouate, boschetele de liliac alb și vîolet ce ne salutau cu reverențe legănate, în ritm de *Dunăre Albastră,* în numele orașului valsurilor, Narcis, sau,

poate, eu însumi, am regretat lipsa reflectorului solar, care să anime această vegetație luxuriantă și să transforme urîtul peisagiu în paradisul radios al primăverei vieneze.

Tot așa, un reflector miraculos lipsea acum sufletelor noastre, subt cerul înalt și albastru, plin de marea lumină a sfîrșitului de iunie.

O dată cu plecarea frumoasei Winifred, viața noastră, fără frumusețe, fără așteptarea înfrigurată a serii, ne prinse în urîcioasa ei pînză de păianjen, în deprimantul cotidian bucureștean.

Nu numai Narcis, nu numai eu, dar întreaga trupă urmărea cu priviri nostalgice, fantoma celei plecate ; vidul dintre noi, fiecare îl umplea cu grațioasa eî făptură. însăși Cleonia, care-i copiase modelele de rochii, îi regreta absența. Wini era, pentru toate femeile din trupă, mai mult decît o femeie. Era străina fabuloasă, cu misterul averei și-al frumuseței ei, cu prestigiul depărtatului continent, cu visul fiecăreia de a fi ea însăși, într-o zi, aceeași turburătoare apariție, undeva, departe, într-o țară plină de povești. în mijlocul unui popor cu bogată mitologie, unde fiecare trecător străin are ceva supranatural, nu era greu Winifredei să lase amintirea unei zîne. Și această imagine legendară creștea zi cu zi în închipuiri, îmbogățită de fasturi noi, din darurile Imaginației și ale regretului...

Cel care părea mai puțin preocupat de absența femelei de peste Ocean, era însuși Narcis.

Atent, multiplu, nervos, ca în ajunul unei mari bătălii, în așteptarea unei victorii sau a unui dezastru definitiv, el pregătea deschiderea stagiunei cu o pasiune sălbatecă, într-o încordare supremă. Atît dîrectorul cît și cîntărețul din el voia să ise întreacă pe el însuși, să-și dovedească lui însuși, înainte de a convinge publicul, că Silvio Theodorescu-Narcis n-a murit, idila cu Wini îl ridicase, în proprii săi ochi, îi dădea curaj și optimism. își pregătea o viață nouă.

întîrziarăm deschiderea stagiunei cu cîteva zile ca să repetăm de mai multe ori, în decoruri șî costume, ultimul succes vienez, opereta unui compozitor ungur.

Afișe mari, colorate, o reclamă imensă, prin ziare, convocau publicul la această deschidere senzațională.

într-o vineri de la începutul lui iulie, Parcul Ottetelеșanu, înfrumusețat, primi, subt arborii săi bătrîni, aproape o mie

de vizitatori, lumea premierelor bucureştene. Repetiţia generală fusese excelentă. Se prevedea un mare succes. Dar premiera n-a fost strălucită ; trupa toată în frunte cu Narcis, care voia să se întreacă, era obosită. Se simţea sforţarea, emoţia. Muzica nu era nici ea de prima calitate, dansurile n-aveau prea mult antren.

— Am dat prea mult la generală!

Aceasta era impresia fiecăruia, pe scenă. în grădină, Cleonia umbla din loje în loje, din grup în grup, surîzînd graţios şi culegînd informaţii.

După actul al doilea, venise în culise ca o pajură înfuriată, strigînd că dacă o ascultam pe ea, nu se întâmpla aşa ceva. Nu ştia nimeni ce se întâmplase, nici ce spusese ea şi nu fusese ascultată, ca să se întîmple altfel. Dar toată lumea o aproba.

Actul al treilea a mers mai bine. Repetat prost, la generală, primea culoare şi ritm în seara premierei. A fost mult aplaudat. Impresia celor mai mulţi era că spectacolul va constitui un succes.

L-am găsit pe Narcis foarte palid şi gînditor, la banchetul care ne adunase pe toţi în fundul **gradinei,** după miezul nopţei.

— Nu ştiu dac-am s-o pot duce aşa în fiecare seară ! mi-a şoptit el.

A doua zi, deşi era sîmbătă, zi bună de teatru, a fost lume puţină.

— N-au apărut cronicile încă ! **9puneau** coriştii, în culise, destul de tare, ca să-şi încurajeze directorul pe care-1 vedeau trist, în dosul unui boschet de pînză vopsită.

Vînzarea se anunţa excelentă pentru a doua zi, duminică. Pînă la prînz, două treimi din locuri erau plasate. O înviorare sărbătorească ne anima pe toţi. Seara însă, cu două ore înainte de începerea spectacolului, s-a înnourat şi n-a mai venit nimeni să cumpere bilete. Nici nu ploua, nici nu se însenina. Ne uitam pe cer, căutînd petecul albastru care să se lărgească, gonind norii, cucerind întreaga boltă. Fiecare pîndea, asemeni navigatorilor, un colţ senin, o spărtură luminoasă, în acel tavan de plumb. Descurajat, căpitanul nostru întîrzia să se îmbrace. Cleonia alerga din cabină în cabină, îndemnînd pe fiecare să se grimeze, să se costumeze.

Cei cari ezitau, spunînd că e inutil, fiindcă tot o să vie ploaia, serveau de paratrăsnet nervilor femeii cu geantă.

— Eu vă plătesc cu luna, nu cu seara!... Cu mine aţi făcut contract, nu cu Dumnezeu. Nu merge aşa !... Treaba mea dacă plouă !

Dumneata să te îmbraci numaidecît, ai auzit, că te dau afară. Ai înţeles ? Afară! Afară! Vă dau afară pe toţi! Afară! ^

Strigătele Cleoniei se amestecau, epic, cu primele bubuituri ale tunetelor, cari se apropiau, înconjurau parcul, făceau să freamăte, cu lungi suspine autumnale, frunzele ultimilor platani. Furtuna se dezlănţui.

O mare pală de vînt umplu de praf şi de moloz grădina şi o revărsare de apă înecă, vertiginos, scaunele, şi nisipul.

Era ora 9 fără un sfert, prima duminică din stagiune, o sută de mii de lei pierduţi, după toate cheltuielile verii. Debutul se anunţa dezastruos.

îmbrăcat cu un pardesiu negru peste luminosul costum cu decoraţii multicolore, Narcis tuşea, rezemat de un stîlp.

— Ghinion ! i-am aruncat eu în treacăt, cu un ton prietenesc, cald, cu un oarecare optimism pentru zilele următoare.

Narcis se uita împrejur apoi îmi şopti:

— E mai bine aşa.

— De ce ?

^ Confidenţial, prinzîndu-mi mîna în mîini ferbinţi, el îmi mărturisi:

— N-aş fi putut-o duce pînă la capăt... M-au obosit prea mult repetiţiile... De trei zile fac sforţări supraomeneşti... Ce m-aş fi făcut fără furtuna asta ?...

Voi vă uitaţi la cer, cu groază, toţi... Eu aşteptam ploaia asta ca pe Dumenezeu... Dacă jucam, trebuia sau să trişez, să nu dau nimic — tocmai într-o duminecă — sau isă clachez de la primul act... E mai bine **aşa...** Dac-ar ploua şi mîine n-ar strica. Tot e luni şi nu vine nimeni... Două zile de repaus... nu-mi trebuie mai mult. De marţi încolo, sînt zdravăn tun... Să pofteşti să m-asculţi !... Te rog să te duci tocmai în fundul gradinei şi să-1 auzi pe Vasile **al** dumitale ! Carusso, nu altceva...

Şi Narcis porni spre cabină, să se dezbrace. Fredona şi încerca un pas de dans, ca să-şi taie drum eroic, printre ceilalţi cabotini. Voia să le arate că e plin de temperament, de

forțe acumulate, că nu-şi poate stăpîni nevoia de a cînta, de a juca. în acelaşi timp, trebuia să pozeze în căpitan optimist, pe care această furtună, în prima duminecă, nu-l impresionează prea mult, căci mai avea două luni înainte şi vremea e din ce în ce mai uscată, vara, la Bucureşti.

Ceilalți cîntăreți, şi chiar coriştii, se legănau şi ei, gata să danseze, cîntau şi ei ca să arate directorului că sînt plini de bunăvoință, că nu-i plăteşte degeaba şi că nu e vina lor dacă plouă.

Peste toate glasurile se ridica vocea tînără şi caldă a primului corist, Petre Ionescu, un băiat înalt, gras, cu părul negru, creț şi cu clasica vulgaritate a tenorului care va face carieră. Era un tînăr modest şi muncitor. Blînd, făcea cu dragă inimă, de toate. Conducea corul, ajuta pe regizor, pe controlorul de bilete, se ducea în oraş după târguieli, amabil cu toată lumea, îndatoritor, dornic să se manifeste.

Ştia pe dinafară toate ariile operetei, imita pe toți actorii principali, ar fi putut cînta orice rol, în orice moment. Nu văzuse filmele sonore în cari, în ultimul moment, tenorul prim se îmbolnăveşte sau refuză să se producă şi un tînăr necunoscut, îi ia locul, triumfal, cîştigînd, vertiginos, într-o singură seară, un nume şi un angajament extraordinar. Totuşi, instinctiv, în virtutea unei tradiții seculare, cel care venea, îşi pregătea o frumoasă carieră pe amurgul alteia.

Jumătate în glumă, jumătate în serios, îşi spunea într-o seară Petrone Giovanelli... în alta Giovani Petrinelli... Uncamarad din cor îl botezase Petar Ivancovici, altul Juan del Petrinez. El se umfla în pene, copilăreşte, fără impertinență, la evocarea numelui distins şi celebru pe care îl va purta într-un viitor apropiat. Deocamdată, nu se dădea înapoi să ajute la îmbrăcat vedetele, să-şi grimeze camarazii; nu o dată a pus mîna şî pe mătură, în antract, să curețe scena de praf, după ce, în prealabil, făcuse cîteva opturi, cu stropitoarea.

Plin de bunăvoință, respectuos, se impusese tuturor, era iubît şi apreciat de toți. Devenise mîna dreaptă a Cleonei.. Fără el, în lipsa noastră, directoarea n-ar fi putut pregăti deschiderea stagiunei. Singurul căruia îi încredința faimoasa geantă. Singurul de care nu se plîngea. Nu mă mai mîram că fosta mea soție se purtase aşa de bine cu Wini şi nu ne făcuse scene.

Era prea şireată ca să nu-şi dea seama că frumoasa canadiană nu venise de dragul meu la Bucureşti.

Dar cum, la rîndul ei, Cleonia trebuie să fî cunoscut o nouă întraripare sentimentală, prin intermediul lui Petre Ionescu, ne lăsa în pace.

Probabil, în vreme ce coristul cu părul creț o însoțea prin oraş, pe la negustori, pe la administrația financiară, îşi va fi dat seama Cleonia ce bine e să aî la îndemînă un tînăr grăsuț, frumuşel, serviabil şi modest, pe care să-I ridici tu însăți, de care poate vei avea nevoie, într-o zi.

într-adevăr, după cîteva seri destul de răcoroase, Narcis ne-a mărturisit că două-trei zile nu va mai putea cînta. Nu venea cine ştie ce lume, e drept, dar nu puteam închide grădina, nici înlocui spectacolul, fiindcă, şi în premiera viitoare, tot el juca rolul principal.

Lui Petre Ionescu nu-i trebui decît o repetiție ca să poată apărea vineri seara în arhiducele interpretat de director. Deşi costumul pe care-l purtase Narcis fusese lărgit simțitor, noul protagonist se simțea stînjeni.t în el: îl strângea din toate părțile şi îi scotea în evidență formele rubiconde. Petre Ionescu era chiar indecent în pantalonii aceia albi, bine strînşl pe pulpe şi pe şoldurî.

A jucat cu stîngăcie, spunând proza fals, ca toți tenorii, vorbind din guşe, mişcîndu-se dizgrațios. A cîntat fără nici o artă, cucerind aplauze violente cînd prelungea notele acute. Personagiul interpretat nu mai avea nici un farmec, nici o poezie, dar Petre Ionescu a salvat spectacolul.

în vreme ce Silvîo Narcis repeta, zîua, opereta viitoare, Petrone Giovanelli cînta seara, din ce în ce mai bine, din ce în ce mai dezghețat, se familiariza cu scena, intra în pielea personagiului. Pătruț al nostru era un material brut de prima calitate. Cu zece kilograme mai slab, cu cîțiva ani de studii mai mult şi un mai des contact cu publicul, ise va şlefui. Va trebui, însă, să plece din țară, un an, doi. Va trebui ca bucureştenii să uite pe acel prim-corist cu părul creț, care se îndesa la rampă cu ochii la capelmaistru, apoi făcea semne celorlalți să înceapă, avînd aerul că spune spectatorilor : „Eu sînt şeful corului... fără mine, dobitocii ăştia n-ar putea deschide gura !"...

Trebuiau să-l uite şi camarazii cari îl văzuseră măturînd, cărînd mobile şi cumpărînd cărămidă pentru „Vila Zorilor" a lui *Madame* Theodorescu, directoarea.

Petre Ionescu avea mult tact. Deşi nu venea lume mai multă la teatru, debuturile sale însemnau, cel puţin pentru el, un succes. Dar nu i se urcase la cap.

Era tot atît de prietenos cu micii camarazi, tot atît de respectuos **cu** cei mari. Nu ceruse sporire de salariu, nu pretindea alte roluri. în opereta viitoare va fi tot primul corist, mai ales că directorul hotărîse alt tenor care, eventual, să-l dubleze.

Lui Narcis, Juan del Petrinez i se adresa tot cu „dumneavoastră", „domnule director general" „cum ordonaţi"... iar în faţa Cleoniei sta totdeauna cu pălăria în mînă.

Femeia cu geantă îi aprecia discreţia. Nu ştiu dacă îşi pregătea viitorul, în compania lui Petar Ivaneovici, fiindcă nu eram în sufletul şi în mintea fostei mele soţii: dar cum 0 cunoşteam bine, nu-mi era greu să-i surprind, în privire, intenţiile.

Ştiam pînă la ce punct o interesează cineva şi care erau motivele acestei bunăvoinţe. Ursuză de felul ei, nervoasă, nerăbdătoare, veşnic agitată, făcea o mare sforţare ca să fie atentă, surîzătoarea. Şi numai cînd avea nevoie, un interes cît de mic. Obrazul, de obicei încruntat, strîns ca o pungă, l se destindea într-un surîs fermecător, în faţa omului pe care-l solicita.

Această femeie întorcea, brusc, spatele, unui ministru proaspăt căzut de Ia putere şi nu ştia cum sa-şi dea ochii peste cap şi cum să zîmbească mai drăgălaş unui aprod, ca să-i dea drumul Ia ajutorul de primar din cine ştie ce urbe provincială. Era vorba de „o cît de mică subvenţie din fondul cultural" şi Cleonia surîdea ca o madonă.

în vreme ce se adresa lui Narcis ca unui obiect, or se uita la mine ca printr-o sticlă, atît de neexistenţi eram în viaţa şi preocupările ei, pe Ionescu Petre îl instala precis în spaţiu, îl fixa acolo, îi vorbea ca unei realităţi de primă importanţă.

Individul exista. Trebuia să existe! N-avea, ca noi, transparenţe de silf. Noi muriserăm de mult, sau cel mult trăiam, din obicei, ca un costum din garderobă, ca mîţa domnişoarei casieriţe sau ca dulăul portarului, pe lîngă care treci fără

să-l înregistrezi, sau, dacă l-ai înregistrat momentan, îl uiţi.

în schimb, pe şeful corului, ştia de cîte ori îl văzuse în acea zi, ce-i spusese, ce-i răspunsese el. Ştia dacă l-a întîlnit în partea dreaptă a scenei, la intrarea stalurilor, sau la Şosea, printre lucrătorii de la vilă. Petre Ionescu era mereu în calea ei. I se impunea ca un destin. Poate fără voia lui, fără voia ei.

Femeie plină de ambiţii şi de voinţă, soţie a unui tenor în declin, Cleonia nu era să-şi întrerupă existenţa, să renunţe la propria ei viaţă, fiindcă lebăda conjugală îşi cîntase cîntecul.

Era directoare născută şi va continua să fie directoare din ce în ce mai mult, din ce în ce mai dîrz, fiindcă vremurile se făceau tot mai grele.

în loc de un ajutor, Narcis va fi de azi încolo mai mult o povară. Cleonia nu se gîndea să-l părăsească, Doamne fereşte ! Un bărbat nu se lasă cu una, cu două, mai ales cînd l-ai luat din dragoste şi are un nume glorios.

De-o naştere, de-o educaţie şi de-o inteligenţă superioară obişnuitelor femei din teatru, Cleonia n-ar fi făcut niciodată gafa să ia de bărbat un om de o familie necunoscută, ridicat din cor, cu pronunţate aptitudini domestice şi care, pe deasupra, mai avea şi douăzeci de ani mai puţin.

Dar îl va folosi ca pe un servitor harnic şi discret, pentru toate nevoile ei. îl va ridica în rang, îl va şlefui, va face din el nucleul trupei. îl va învăţa să se îmbrace, să se poarte frumos în societate, să mănînce cu distincţie. îl va introduce în lume, îl va însura chiar, cu o domnişoară din burghezimea înstărită.

La Bucureşti sînt o mulţime de cofetari, postăvari, lumînărari bogaţi, cu fete romantice, care adoră valsul şi sînt capabile să-şi pună zestrea la dispoziţia unei formaţiuni teatrale serioase, condusă de o mînă energică, Narcis n-avusese două neveste bogate, care cheltuiseră milioane ca să ridice nivelul operetei în România ?

Şeful nostru urma să fie patronul cu prestigiu, Cleonia — inima şi creierul, Petre Ionescu — animatorul companiei noastre de comedii muzicale.

De mine nici nu era vorba. Voi mînca şi eu o pîine, ca toată lumea, pe lîngă ceilalţi, fără să am vreun rol important. Atribuţiile mele erau vagi, puteam fi înlocuit de oricine, fără mare pagubă.

Eu eram tolerat în virtutea vechei prietenii cu Narcis şi faptului că patroana îmi fusese nevastă.

îmi dădeam seama de lucrul acesta, de consideraţia relativă ce mi se acorda. în forul meu interior, însă, nu mă simţeam umilit, tolerat. Departe de mine gîndul de a mă socoti un parazit, fiindcă serviciile pe care le făceam trupei erau reale. Nu mă puteam plînge de nimeni, e drept. Nu insinuase nimeni că aş fi indezirabil. Dacă vedeam lucrurile subt un aspect oarecum neplăcut, era din pricina caracterului meu înclinat spre melancolie, spre pesimism, a maniei pe care anumiţi membrii ai familiei mele o aveau, de a se crede victimele împrejurărilor şi ale oamenilor. Bineînţeles că planurile Cleoniei nu-mi fuseseră niciodată împărtăşite. Simple deducţii ale mele, bazate pe cunoştinţa amănunţită a doamnei Theodorescu-Narcis, aceste considerente urmau să se justifice matematic, ceva mai tîrziu, pe măsură ce treburile noastre mergeau mai prost.

în România, ploaia şi soarele vin mai repede ca în alte părţi, succesul şi uitarea de asemenea.

O vară capricioasă, cîteva premiere fără strălucire un public din ce în ce mai indiferent au marcat incontestabilul nostru crepuscul.

Vina nu era numai a noastră. Mai era şi concurenţa filmelor. Noi nu puteam da spectacole arît de fastuoase, nu putem aduna atîtea vedete de mîna-ntîi şi nu ne putem permite luxul să ne schimbăm actorii la fiecare spectacol nou. Publicului puţin îi pasă de sforţările unei trupe din ţara lui. Cinematograful a deznaţionalizat arta. Fiecare nouă stea este adoptată imediat şi cu cît vin mai de departe, cu atît concentrează toate atenţiile. Publicul de teatru n-are patrie şi n-are preferinţe, nici stabilitate. Generaţiile noi — o generaţie, azi, nu ţine mai mult de doi ani — îşi ard proprii lor idoli, necum să se mai închine idollor de odinioară. „Staruri" germane, suedeze sau americane, chipuri proaspete din miraculoasa Californie sau Mexic, erau mai familiare bucureştenilor decît cele mai autentice glorii naţionale.

Ah, dac-am putea importa şi oameni politici, cu uşurinţa cu care se instalează actorii de cinematograf ! Dac-am putea aduce profesori, ingineri, avocaţi sau negustori străini — ce bună lecţîe ar primi tot acest public care nu se schimbă,

toată această burghezie care nu evoluează, dar cere artiştilor săi să fie mereu alţii, se satură curînd de ei, îi azvirlă ca pe o lămîie stoarsă!

Iar noi, dac-ar şti acest public cît sîntem noi de sătul de el, de capriciile lui ! Dar vai! El poate trăi şi fără noi; noî fără el nu putem trăi!

Iată-1 sacrificîndu-şi acum, prin indiferenţa şi egoismul lui, ultimele păsări cîntătoare ale ţării.

Actorii de teatru se duceau în neant, după actorii de comedie şi după marii tragedieni, după ultimele actriţe de dramă. O trădare în masă, o dezerţiune totală a publicului asasina teatrul românesc, în toate manifestările sale.

Cum am fi putut noi rezista ? N-am aşteptat primele zile ale lui septembrie, ca să închidem grădina. Cleonia şi-a sacrificat banii coperişului, „Vileî Zorilor", ca să plătească trupa.

îşi va scoate aceşti bani din turneu. Provincia e mai lentă în organizare, ca şi în dezorganizare. Filmele ajung acolo cu pelicula uzată. Aparatul de sonorizare nu e pus la punct şi redă voci neverosimile, zgomote stridente, hîrîituri. Tineretul e la Bucureşti şi se pune la punct. Publicul e compus din vechi admiratori ai actorilor de odinioară. Mijlocind şi alergăturile pe la autorităţi, ale Cleoniei, vom avea ceva lume.

Patroana îşi va mai scoate din pagubă. O s-o mai ducem o toamnă, o iarnă, pe urmă, bun e Dumenezeu ! Trebuie sa se mai schimbe ceva, ce dracu !

Autoritatea directorului cîntăreţ scăzuse simţitor, în aceeaşi măsură în care sporea mica glorie locală a lui Giovani Petrinellî şi prestigiul doamnei Cleonia pe care nimeni n-o mai numea „femeia cu geantă", de cînd această geantă se golise ca să achite lefurile, noastre.

L-am surprins o dată pe Narcis contemplîndu-şi frumoasele mîini palide şi uitîndu-se cu un surîs dispreţuitor la degetele grase şi roşii ale celuilalt.

Ce însemna acea confruntare, înţelegeam eu mai bine decît Narcis însuşi. Mîndru, absent şi binevoitor faţă de coristul creţ, bărbatul Cleoniei n-a dat, n-a părut să dea niciodată o însemnătate deosebită angajatului său.

Prea orgolios ca să-şi închipuie că el, Prinţul operetei, Arhanghelul, ar putea fi înlocuit vreodată de un biet băiat

din trupă, Silvio Narcis nu remarca nici prezenţa permanentă a lui Giovanelli, în preajma Cleoniei, nici familiaritatea ei faţă de tînărul tenor. De cîteva săptămîni, însă, această familiaritate făcea subiectul de conversaţie al femeilor din trupă şi chiar al artiştilor-bărbaţi.

Narcis era prea mult preocupat de propriul său declin, de precipitata ofilire a personalităţii sale fizice şi publice, ca »ă-l mai intereseze avatarele altora.

ŞL-apoi, Arhanghelul nu se vedea niciodată în postura unui om care ar putea fi înşelat. Donjuan răsfăţat, părăsea el cel dintîi. Nu putea fi părăsit. Depozitar al tuturor afecţiunilor, nu-şi putea închipui că va înceta, la un moment dat, să mai fie admirat, iubit, înconjurat de atenţii, centrul preocupărilor unanime.

Nu erau decît cîteva luni, prea puţine, de cînd cea mai frumoasă femeie din lume, tînără, bogată, îi căzuse la picioare, îşi frînsese mîinile, în genunchi, în faţa lui, îl adorase frenetic, fugise după el, se smulsese de lîngă el cu inima însîngerată, şi acum, să dispute unui vulgar subaltern, graţiile unei femei mature, cu mîini bătrîne, cu faţa pămîntie şi flexibilă, cu sînii căzuţi, cu osul şoldurilor exagerat ?

Eu însumi, care n-am prea fost răsfăţat de soartă, aş fi procedat la fel ca bunul meu prieten : indiferenţă totală, un surîs înalt şi binevoitor, amestecat cu puţin dispreţ şi cu multă indulgenţă. Era singura atitudine de luat.

Septembrie a fost consacrat pregătirilor turneului. Trebuiau condensate unele texte, anumite roluri urmau să fie contopite, orchestra micşorată, corul redus la minimum. Cum chiria era plătită şi pe luna septembrie, ne petreceam întreaga zi în Parcul Otteteleşeanu, în lumina celui mai frumos cer albastru, sub frunzele cari abia începeau să îngălbenească, printre florile şi iarba în plină splendoare.

Vremea se liniştise. Soarele nu mai ardea, ploile conteniseră. Repetam în voie, fără nici o grabă, într-un fel de *ralenti* al unor oameni descurajaţi, în dulcea melancolie a înfringerii. Eram mai blînzi, toţi... Nu ne zorea nimeni şi nimic... O vacanţă binefăcătoare, în plină capitală, cînd alţii se reîntorceau voioşi, la isfîrşit de vacanţă. Teatrele de iarnă îşi anunţau deschiderea. Afişe proaspete se aşterneau pe afişele noastre decolorate.

Actriţele de dramă şi de comedie veneau de la mare, vesele şi bronzate, cu dinţii mai strălucitori ca la plecare. începeau repetiţiile cu un avînt proaspăt, cu mare încredere în stagiunea cea nouă, care trebuia să fie mult mai bună decît anul trecut.

în acest optimism general al reînceperii, noi ne pregăteam plecarea spre dezolatele provincii, unde cei mai mulţi dintre oamenii cari se duc la teatru, se aflau la culesul viilor.

Ah, cum am mai fi rămas şi noi la Bucureşti, cum ne-am mai fi dus şi noi, o lună, două, la vreun prieten cu vie şi conac, să ne odihnim şi să visăm vremuri mai bune !

Mai ales Narcis, complect deprimat, n-avea nici un îndemn să plece... La ce bun ? Ce răsplată îl aştepta în acele triste oraşe ploioase, pe care le cunoştea atît de bine, unde oamenii sărăciseră, ofiţerii nu-şi încasaseră solda de luni întregi, iar negustorii erau fără bani, fiindcă nu le plătea nimeni ?!

Nu văzuse el, de anul trecut, cîtă dezolare domnea în toată provincia românească ?

Ce se schimbase de anul trecut pînă acum, ca să fie mai bine ? Nu, turneul acesta n-avea nici un rost.

Narcis ar fi rămas bucuros în Capitală, s-ar fi dus undeva să se odihnească, dar n-avea bani. Şi apoi, prin această dezertare, n-ar fi însemnat că-şi recunoaşte înfrîngerea ?

Ar fi dizolvat bucuros trupa, dar se lovea de încăpăţînarea şi orgoliul Cleoniei, care îşi lua în serios rolul de directoare, spunea că şi-a sacrificat cariera de artistă numai în acest scop şi nu era să renunţe tocmai acum, cînd îşi lăsase „Vila Zorilor" descoperită ca să ne scape de faliment. Patroana avea o energie infernală şi acest prisos trebuia cheltuit, altminteri s-ar fi revărsat pe capul nostru, în interminabile recriminări şi lamentaţiuni.

Narcis înţelegea, îşi curba umerii, cu docilitate, ca să-şi urce calvarul.

Turneul începu la 15 octombrie, o dată cu ploile. Teatrele erau neîncălzite.

Antreprenorii de săli nu voiau să aprindă sobele sau caloriferele. Spuneau că e prea devreme. Acolo unde insistam, ameninţînd că nu vom juca, se făcea foc, dar nu-i simţeam căldura, ci numai fumul. în cîteva ore nu se putea usca umezeala zidurilor, nici potoli valul de frig care venea din sală,

r

odată cortina ridicată. Spectatorii şedeau cu paltoanele pe ei iar noi trebuia să jucăm în costume uşoare, femeile decoltate.

Spun „noi", fiindcă în turneu nu mai aveam ce consilii artistice să dau; ca să-mi justific leafa, trebuia să lucrez efectiv, ca toată lumea. Aşadar, rupeam bilete la control, apoi mă strecuram printre corişti şi cîntăm cu ei, dîndu-le, intrările, animând figuraţia ocazională. Cînd prezenţa mea pe scenă înceta să mai fie imperioasă, intram în cuşca sufleorului, cuşcă ce reprezenta câmpul de bătaie al tuturor curentelor de aer venite din pimniţă, din sală, dintre culise.

Din cuşca sufleorului, umanitatea apare, subt formă de picioare. Tot ce e mai sus de genunchî, se pîerde în abstract.

Viaţa picioarelor capătă un sens, un simbol şi o importanţă care, de obicei, ne scapă.

Pentru mine, cuşca sufleorului a însemnat un nou punct de vedere şi nu cel mai puţin important al existenţei mele. într-o zi, poate că-mi voiu scrie memoriile, şi acest capitol va avea loc de cinste. Alt om privea lumea din etajul al şaptelea al hotelului de pe Mariahilferstrasse astă-vară şi altul o privea acum, dintr-o gaură de sobol, în provincia îngheţată a patriei.

Contemplând praful stîrnît de cizmele coriştilor, încercînd să evit acest val care venea spre mine, plin de cristale minuscule, îrizate de lumina rampei, înăbuşind un strănut, acoperindu-mî spatele cu un pled de cal, mă gîndeam, fără voia mea, la vînătorii tirolezi de pe goblenurile contesei von Wundernacht. Valeţii severi, subretele graţioase, care ne serveau pişcoturi şi sandvişuri de somon, în vreme ce Inga acompania la pian pe Narcis, iar Wîni îmi turna ceaî parfumat, dintr-un ceainic de porţelan fin, desenat în ramuri roze pe un fond alb, toate acele ore depărtate îmi dictau nu o romantică înduioşare, nu un regret, nu un dor de a le mai trăi o dată, ci un hohot imens de rîs, un rîs homeric, grandios, colosal, atît era de grotescă situaţia mea, atît era de tragic contrastul.

Lui Narcis n-aş fi îndrăznit să-i amintesc tocmai acum orele petrecute în apartamentul elegant al contesei vieneze: ar fi pălit brusc, ar fi izbucnit în lacrimi, ar fi murit.

El n-avea rezistenţa inimei mele, călită în focul amar al vieţii ; această evocare, în decorul mizerabil al teatrelor pro-

vinciale ar fi fost, din partea mea, nemaipomenită cruzime. Personal, găseam o stranie voluptate, de cîte ori mă aflam în **situaţii** penibile, să evoc minutele fastuoase de la Viena. Regretul se amesteca în mine cu revolta: eram indignat pe mine însumi, că n-am ştiut să fac din acele zile de iunie epoca celei mai ample fericiri a existenţei mele. îmi reproşam inexplicabila, mizerabila criză de avariţie, îmi propuneam ca la o viitoare călătorie în capitala Austriei să risipesc ca un descreierat, **ca** să-mi răscumpăr privaţiunile de odinioară, să şterg amintirea unor umilitoare constrîngeri, cu atît mai grave cu cît nu mi le impunea nimeni.

în acelaşi timp, un demon interior se bucura în mine de această pedeapsă, nu-şi putea ascunde mulţumirea că omul care îşi refuzase atîtea mici satisfacţii, se chinuia acum în mod stupid, în oficii degradatoare, la un loc cu alţi oropsiţi ai soartei. *|j

Singura care întinerea văzînd cu ochii şi care prospera, ca orice făptură trăind într-un element favorabil, era Cleonia. Se vede **ca** destinul ei cel bun consista în **a** bate provincia, gările, prefecturile, cazărmile de jandarmi, seminariile, ca să aducă public şi subvenţii. îşi crea dificultăţi pentru plăcerea de-a Ie învinge, îşi complica existenţa ei proprie, o complica **şi** pe **a** altora, numai ca să **se** afle în treabă.

Ne **pomeneam cu ea în sală,** strecurîndu-se cu greu printre bănci, controlând biletul fiecărui spectator, apoi instalîndu-se într-**o** lojă, **în văzul tuturor,** ca să nu îndrăznească nimeni să se mute din stalul **II,** în stalul **I** şi nimeni din stalul **I** în fotoliiile rezervate. N-avea încredere în nimeni, **i** se părea că **toată lumea o fură. înainte** de începerea spectacolului, se instala severă, lîngă uşă, ca să fie sigură că nu s-a strecurat nimeni fără bilet, că n-a corupt nîmeni pe plasatori ca să intre cu jumătate de preţ.

După **o** zi de trudă, tîrziu, trecut de miezul nopţii, în loc sa fie obosită, se limpezea la faţă, ochii i se aprindeau, luminaţi de bucuria unei zile bine împlinite, de conştiinţa datoriei făcute pînă la capăt. Mesele luate în comun, după spectacol, erau momentul suprem de tinereţe al doamnei Theodorescu-Narcis.

Se prea poate ca la această renaştere a directoarei noastre să fi contribuit şi cei douăzeci şi cinci de ani ai primului corist.

Petre Ionescu slăbise puțin, şi cu toate că avea guşa încă rotundă şi degetele groase, scurte şi roşii, gîtul de taur, subț un păr creț şi negru, şoldurile revărsate şi legănate, nu mai părea atît de vulgar ca pînă mai acum cîteva săptămîni.

în uniforma arhiducelui din opereta maghiară, era chiar frumuşel. Se deprinsese cu rolul, şi-l juca din ce în ce mai bine. Narcis i-l abandonase complect. Obosit de turneu, răcind uşor, directorul nu voia să mai apară la rampă în **fie**care seară. Cum dădeam cîte trei reprezentații în fiecare oraş, el juca în prima şi-n a treia operetă. Am impresia că o seară lipsea şi pentru ca să ne arate că atunci cînd nu e el pe afiş, încasările sînt mai mici.

Dar rețetele nu marcau prea mari diferențe, aşa că şi această satisfacție îi era interzisă.

Petre Ionescu începea să fie cunoscut în provincie.

De cum apărea pe scenă, roz şi pudrat, cu picturi vinete subt ochi — ca să-i pară mai mari şi mai fatali cu părul lucios şi cu trupul grăsun, bine strîns în tunică şi pantalonii arhiducali, Petar Ivancovici stîrnea curiozitatea simpatică a doamnelor şi domnişoarelor din capitalele de județ.

Acest succes, unit cu promiscuitatea vieții de tren (călătoream şi dormeam cu toții într-un vagon de ol. IH-a, amenajat pentru turneu) micşorase distanțele, apropiase şi mai mult pe Giovanelli de directoarea noastră.

Cum nici Narcis nici eu nu voiam să însoțim pe Cleonia în raitele ei de cerşetorie pe la autorități, îl lua cu dînsa pe şeful corului şi se reîntorcea din oraş triumfătoare, cu ochii plini de strălucire. N-o văzusem niciodată atît de radioasă.

Odată, în fața mea, i-a scăpat o exclamație:

— Sînt iubită !...

Cum ceilalți tovarăşi de turneu (Narcis nu era de față) n-arătară nici o surpriză auzind pe Madame Theodorescu vorbind aşa, mi-am închipuit că rapsodia ei cu Juan del Pertinez e cunoscută şi de restul trupei. O anchetă discretă mi-a confirmat, virulent, aprehensiunile. Cleonia înfiripase cu Petrino Giovanelli o primăvăratecă idilă tîrzie.

Din zi în zi, tot mai puțin se ascundea. Era rnîndră şi expansivă, cochetă şi ciripitoare :

„Sînt iubită!..."

„Ah, ce fericire să fii iubită !"

„Am şi eu dreptul la dragoste !" **i.**

„Fetelor, ştiți voi ce e dragostea ?"

Cam aşa se^ adresa celorlalte actrițe şi chiar coristelor, cam inconştientă.

— Vai, Madame Teodorescu ! se bucurau celelalte. Acel *vai* însemna aprobare, invidie şi felicitări.

La mesele cari urmau spectacolelor noastre, Petre Ionescu, al cărui loc de drept era cam pe la coadă, cucerea noapte după noapte, un scaun mai aproape de noi, adică de Gleonia, de Narcis, de mine şi de primii actori ai trupei. Pe la Suceava, ne-am pomenit că junele corifeu ajunsese la stînga patroanei şi la dreapta mea — eu care, pîn-atunci, împărțeam cu Narcis onoarea de a flanca şoldurile puternice ale patroanei.

, — Trecutul, prezentul şi viitorul !... şopti bufonul trupei, unui vecin, fără să-şi închipuie ce ureche fină aveam. M-am făcut că n-aud, dar Jnreglstram gluma neroadă.

— Aici !... Aici !... strigă, pe la Cernăuți, Cleonia chemîndu-şi partenerul,^ care venea cel din urmă la masă, fiindcă rămîneala teatru să asiste la împachetarea obiectelor de recuzită şi Ia numărătoarea jumătăților de bilete, pentru administrația financiară.

Şi Cleonia, surîzînd ştrengăreşte, alintîndu-se ca o fetiță, amenințătoare dar calină, arăta lui Givanni scaunul gol de lîngă dînsa, pe care-l apărase pîn-atunci cu gesturi de subretă sprințară.

Nu ştiu ce va fi gîndit Narcis de toate acestea. Să nu fi bănuit nimic ? în orice caz, părea în lună. în auzul trupei, striga şi el lui Petre Ionescu :

— Vino-ncoace, domnule !

îl^ invita pe scaunul oferit de Cleonia şi începea, ca un adevărat director, să-i ceară amănunte : dacă bagajele au pornit la gară, dacă borderoul a fost exact şi la ce oră avem legătura cu trenul de Iaşi.

în felul acesta, dădea impresia tuturor că atenția arătată de patroană lui Juan del Pertinez nu privea decît pe harnicul colaborator al trupei, pe subalternul care dădea informații şi primea ordine.

— Da, domnule director general !... Am înțeles domnule director general !... Cum binevoiți, domnule director general ! răspundea coristul, în picioare.

Abia după ce îşi depunea raportul, îndrăznea să se aşeze.

Petrică rămăsese respectuos cu toată lumea şi bun camarad. Faptul că fusese distins de doamna directoare, în loc să-i creeze invidii şi animozităţi în trupă, îi sporise nu **numai** prestigiul, dar şi simpatia generală. De cînd ocupa el pe Madame Theodorescu, fiecare avea mai multă libertate, respira în voie. Păream nişte şcolari ce şi-au surprins profesorul ieşind de la cîrciumă, chefliu.

Mai surîzătoare, mai umană, ca orice fiinţă în frenezie sentimentală, Cleonia înceta de a mai fi o sperietoare pentru noi toţi.

Faptul că şi turneul mergea binişor, o îmbuna şi mai mult Toată lumea era mulţumită. Pînă şi Narcis, pînă şi eu ne miram şi ne bucuram de aşa noroc.

Totuşi, Narcis părea că ascunde ceva. Nu o dată i-am surprins cuta dintre sprîncene adîncindu-se brusc. Privirea îi era îngîndurată. Colţul buzelor se făcea uneori cuibul unor fulgere de răutate, pe care nu i-o cunoşteam. îşi trecea, lent, mîna pe şuviţa rebelă a fruntei, dar acest_ gest calm trăda enervări, nemulţumiri. îi plăcea, tot mai mult, să rămînă singur.

Uneori l-am surprins abătut, în atitudini de umilire, de resemnare, de renunţare. Părea că cere tuturor iertare pentru o tăinuită faptă.

îl vedeam, istovit, pe un scaun, înainte de a începe spectacolul. Solitar, pe scena abia luminată, şedea cu fruntea în mîini, palid şi nervos, cu un palton pe umeri. îi **era** silă să se îmbrace.

Alteori, în vagon, în mersul trenului, sta cu fruntea rezemată de geamul rece şi se uita în noapte.

Purta un halat vechi. Orice urmă de cochetărie pierise din el.

Unde era gentilomul superb, de astă-vară, care intra în frac la „Sacher" şi arunca priviri imperiale necunoscuţilor de la mese ? A fost odată... de mult. Silvio Narcis părea fantoma celui de odinioară.

într-o seară, la Botoşani, mi-a spus :

— Am visat ceva stupid. Parcă Wini se amorezase de Petre Ionescu (ştii, primul corist) şi plecase cu el la Winipeg... Tu vezi perechea asta în lojă, la Opera din Viena ?

Din cînd în cînd, Narcis încerca să glumească. Dar decorul era atît^ de trist, încît nu rîdea nici el, nici eu. Parcă ne prostiserăm amîndoi. Nu mai vorbeam decît în monosilabe. Nu mai aveam ce impresii să ne comunicăm. Doi străini. Pustiu şi-n sufletele noastre.

Un vagon de clasa treia... Călătorii interminabile, în frigul lui_ noiembrie... Teatrele — nişte şandramale, cu lumină puţină şi cu prea multe uşi. Vîntul bătea din toate părţile, numai vînt şi ploaie... Restaurante proaste, prin gări sau prin oraşe... Vin nou, tulburel, acru sau prea dulce ; pastrama tare,_ trîmbiţată ca o specialitate de unii actori mai bătrîni, cari îşi lăsaseră dinţii în ea, odinioară şi le duceau, probabil, nostalgia. Dinţi căzuţi, bătrîneţe timpurie... Decepţii de cabotini, descurajaţi astăzi şi prea încrezători pînă mai ieri. Şi nici un entuziasm. Şi nici un vis şi nici o aşteptare.

Jată viaţa noastră... Apoi, reprezentaţiile. Un public sărăcăcios, domnii cu paltoanele pe umeri, doamnele **cu** pălăriile pe cap şi *cu* blănuri mari, dar ieftine, în jurul gîtului. Narcis pe scenă, absent sau prea pornit să scoată efecte **cu** orice preţ. Eu în cuşca sufleorului sau în culise, cu caietul de regie în mînă sau cu sabie, în fruntea unui cor de soldaţi călcînd marţial şi fără convingere... Ce era să ne mai spunem ?

Şi Cleonia tot mai voioasă, mai optimistă mai primăvăratecă.

„Ah, ce frumoasă e dragostea !..."

„Sînt iubită !"

„Am şi eu dreptul la fericire !..."

„Ah, ce frumos lucru este să fii iubită !..."

„Fetelor, aţi fost vreodată adorate ca mine ?"

Cleonia nu preciza cine o adora atîta, dar toata lumea ştia că e vorba de preşedintele coriştilor.

Acesta lăsa ochii în jos, roşea tot, apoi îşi împreuna degetele grase ca într-o rugă şi se uita galeş la doamna directoare, exasperîndu-i extazul.

^ Aceste scene mă dezgustau. Sînt unele lucruri cari nu se mărturisesc, la o anumită vîrstă. Uitasem că acea mult adorată făptură de azi, îmi fusese tovarăşe de viaţă ; şi nu din vreun sentiment de gelozie postumă, o execram în acele momente. Petre Ionescu n-avea nici o vină, în toată afacerea.

Era un biet figurant fascinat de prestigiul directoarei, căreia i s« supunea cu docilitate. Se prea poate să fi fost şi îndrăgostit de dînsa fiindcă era prima femeie cu ciorapi de mătase care i se oferea. Uneori Cleonia avea aerul că mă bravează.

Nu ştiu ce o găsise de la o vreme, că-mi amintea, cu rost sau fără rost, momente din căsnicia noastră, dîndu-mi să înţeleg că nu ştiusem s-o apreciez, pe ea, o femeie capabilă să stîrnească asemenea pasiuni. Apoi îmi surîdea hieratic şi pervers, cu aerul că mă înşeală pe mine ; juca scena marei cochete, a femeiei fatale care zdrobeşte inimi şi calcă pe cadavre, cu nepăsare. Mie mi-era mai mult greaţă. Fie faptul că Narcis nu-i făcea nici un fel de obiecţie, fie că amorul cere senzaţii mereu reînnoite, Cleonia voia să introducă în aventura ei romantică şi elementul de gelozie, de suferinţă, de scandal.

Cu cîtă voluptate ar fi anunţat femeilor din trupă :

„Dac-aţi şti ce scene absurde îmi face Silvio !..."

„Doamne, Doamne, ce ţi-e şi cu gelozia asta !..."

„Fetelor, Narcis vrea să mă omoare !..."

„Toţi sînt prăpădiţi după mine... Pînă şi primul meu, nu mai poate !... Ah, Bărbaţii..."

„E dreptul meu să fiu iubită !"

„N-am de dat socoteală nimănui ! Nu-mi poate fura nimeni fericirea !"

„Fie ce-o fi, eu nu renunţ... Am şi eu dreptul la dragoste !"

Dar Narcis nu-i făcea scene de gelozie, oricît întindea dînsa coarda. Eu mai puţin. Nu luam atitudini dezagreabile nici faţă de Petre Ionescu. Dimpotrivă. îi arătam o simpatie care nu era total inventată. Un armistiţiu general.

Turneul ar fi continuat pînă la capăt, în ritmul acesta fals, dacă într-o bună zi, din senin, Narcis n-ar fi spus :

— Eu nu mai joc !

•— Cum nu mai jocî ? ripostă Cleonia.

Eram numai noi trei, la Focşani, după prima reprezentaţie.

— Iacă nu mai joc ! repetă Narcis.

— De ce ? l-am întrebat eu.

— Fiindcă nu-mi arde să joc !

— Dar noi ce ne facem ? interveni patroana.

— Treaba voastră.

— O să oprim turneul la mijloc ?

— Nu ştiu . Treaba voastră.

încăpăţînat, cu gura şi ochii răi, Narcis nu spunea decît .„treaba voastră" şi se închidea într-o muţenie dîrză.

— Te-ai scrîntit la cap, băiete !... îi striga Cleonia.

Fără să ridice tonul, Narcis răspunse :

— Nu m-am scrîntit la cap, dar nu mai joc.

— Te pomeneşti că vei fi gelos ?

— Nu sînt gelos pe nimeni, dar nu-mi mai arde să joc !

Nu era nimic de făcut cu el.

— Şi unde te duci ? întrebă Cleonia, ceva mai blînd.

— La Bucureşti, răspunse el, fără alte explicaţii.

De cîteva zile, Narcis tuşea, transpira. Dar nu voia să •se ştie. I se făcuse de ducă şi nici un argument nu-l putea •convinge să mai rămînă.

N-am vrut să anunţăm trupei această plecare, înainte de a ne sfătui cîteşitrei ce trebuia să facem, cum să aranjăm repertoriul pînă la 15 ianuarie, cît ţinea turneul.

•— Treaba voastră ! repeta Narcis.

Eu m-am săturat!...

Eu, fiindcă-l vedeam din zi în zi tot mai bolnav, Cleonia fiindcă avea alte preocupări, nu insistarăm prea mult să rămîie. Ne-am mulţumit să-i cerem aprobarea pentru înlocuirea lui în rolul Arhiducelui.

Mîine seară va juca Petre Ionescu, în opereta ungurească, poimîine, în locul lui Narcis va cînta un tenor care mai repetase^ rolul la Bucureşti, de cîteva ori. Două zile de repetiţii îi ajung. Şi apoi, în provincie nu se prea cunoaşte ce este improvizat. în fiecare oraş e altă scenă, altă mobilă, alte intrări ale actorilor — toate spectacolele sînt nişte repetiţii. Iar publicul nu remarcă nici o ezitare.

Alt tenor ales, şi el din cor, asemeni lui Gîovanni Petrinelli, va ţine în oraşul viitor personagiul interpretat astăseară de Narcis. Trei zile îi ajung să-l înveţe. Va fi poate, un spectacol ratat, dar vor yeni alte trei zile, în care timp va poseda rolul la perfecţie. Şapte repetiţii, intense, într-un cadru sigur, ajung şi supraajung. Plecarea lui Narcis ? O vom atribui, in faţa trupei, mai multor cauze : puţină obo-

sală, afaceri importante cari îl chemau de urgenţă la Bucureşti. Directorul nu va lipsi mult, ne va da de urmă prin Ardeal. Toate acestea le vom spune camarazilor după ce Narcis va fi plecat. Inutil să-i înştiinţăm mai devreme.

Şi Narcis a plecat noaptea, după spectacol, între două trenuri. N-a fost tocmai o plecare, ci o strecurare, din restaurantul gării, în vagonul nostru, să-şi ia bagajele şi cîteva mii de lei, apoi o strecurare în trenul care cobora spre Capitală. Uşor, fară nici un tam-tam, fără petrecere la gară, urale şi pălării agitate. Cînd eşti mereu pe drum cu alţii laolaltă, o plecare nu mai are atîta importanţă. Un domn^ asasinat înseamnă o crimă de care vorbeşte toată lumea. în război, un soldat desprins din grup, căzut, părăsit de ceilalţi e ca un actor în turneu care-şi lasă trupa, cu discreţie... Alţii îl vor înlocui. Se găsesc şi ofiţeri şi generali, la îndemînă. Nu e nimeni indispensabil.

Narcis mi-a strîns mîna cam nervos şi m-a privit adînc în ochi, mai intens ca-n pragul unei despărţiri obişnuite.

Pe Cleonia a sărutat-o din vîrful buzelor, fără să o privească. Avusese cu dînsa, în ultima vreme, o purtare stranie, îndepărtată ; nici un reproş, nici o aluzie, ci numai vorbe întretăiate. Se uita în vag, îi dădea răspunsuri monosilabice, la întrebări prea insistente, la amabilităţi cari nu rimau cu nimic. Această enigmatică atitudine a încetat brusc, cîteva minute înainte de plecarea trenului de Bucureşti.

Eram numai noi trei: Narcis pe treptele vagonului, Cleonia şi cu mine lîngă el, pe peron, ţinîndu-i fiecare o mînă.

— Atunci la revedere, Silvio, şi să-mi scrii cum ajungi !... se alintă Cleonia.

— N-o să fie nici o revedere şi n-am să-ţi scriu niciodată !... îi răspunse Narcis, smulgîndu-şi degetele dintre ale ei şi privind-o cu ochi sticloşi, morţi.

— Glumeşti !

— Dumneata n-ai să mă mai vezi niciodată ! repetă el şi se trase de pe trepte, în interiorul vagonului.

I-am căutat zadarnic chipul la fereastră. Nu voia să se arate. Cleonia nu părea să ia în serios această plecare, fiindcă gîndurile îi erau în altă parte. în plus, satisfacţia de-a rămâne unica directoare, stăpînul suprem, o împiedica, poate, să măsoare gravitatea acestei despărţiri, să cumpănească ultimele cuvinte pe cari i le adresase soţul ei. Adînc jignit, rănit în^ mîndria lui cum nu fusese niciodată, Narcis pleca fiindcă nu mai putea suporta neruşinarea Cleoniei. Am aflat-o mai tîrziu.

Fără să-şi iubească soţia, suferea. Nu era gelos, deşi existaşi o gelozie lipsită de dragoste. Dar era umilit să se vadă înşelat de-o femeie mai mare decît el, cu un om de rînd, care pe deasupra, era şi tenor. Un ins la care de-abia se uita, cîteya_ luni înainte, un biet figurant inexistent. Şi această brută inconştientă, inocentă, acest vulgar subaltern, trebuia să ia locul exemplarului de rasă care a fost Narcis, să treacă pe primul plan al preocupărilor publicului şi al doamnei Theodorescu, numai fiindcă avea de partea lui tinereţea, noutatea !

Tot aşa,_ marea dramă a marelui cuceritor spaniol, don Juan Tenorio, a fost infidelitatea ultimei sale cuceriri : un cavaler rătăcitor, fără nume şi fără strălucire, un tînăr prostănac i-a luat locul pe lîngă dona Bianca d'Alcantara... un vagabond care n-avea nici groteasca măreţie a lui Don Quijote de la Mancha !

Nobilul duce de Tenorio, pe care sute de femei din aristocraţia cea mai catolică, pînă la roşcata fiică a unui ghetou sevillan, îl^ adoraseră, omul care a sămănat în calea lui numai mărgăritarul lacrimilor şi rubiniul sîngelui, înlocuit cu un paria !

Don Juan înşelat'. Supremă ironie, tragică pedeapsă, mai tragică decît îmbrăţişarea de piatră a Comandorului asasinat.

Silvio^Narcis nu putea înţelege această orbire a Cleoniei. Dacă lui i se părea firesc să ia soţia celui mai bun prieten, ca pe un lucru ce ţi se cuvine prin graţia divină, găsea — şi ce e mai curios, găseam eu însumi — că un om ca^el nu poate fi schimbat în felul acesta, nu poate accepta *jl&S sentimentală. După cum unii au dreptul la toate bogăţiile pămîntului^şi nu se gîndeşte nimeni să le revendice, după cum primim fără să crîcnim, teroarea tiranului, pompa suveranilor şi, aroganţa bancherului, tot aşa ne închinăm pînă la pămînt, atunci cînd trece Don Juan.

Ale lui sînt toate şi toate sînt pentru el.

Iar prima şovăire însemnează renunţarea totală.

Ca într-o totală renunţare se ducea acum şi trenul în care se afla Silvio Narcis.

Se pierdea, şuierînd strident, printre uriaşe bărăgane albe, sub stelele nopţii îngheţate. Venise iarna la sfîrşitul lui noiembrie care debutase cu ploi abundente, ca să se cuiraseze apoi într-un ger sticlos, prevestitor de vremelnice zăpezi. Iată-le de două zile, zăpezile sfîrşitului de noiembrie. Moldova toată era copleşită. Peste cîteva zile, un viscol nou va acoperi şinele de fier, va înfunda văile ; trenurile se vor opri. Toate parcă se pregăteau să amoreţască, în aşteptarea acelui vifor, care nu mai putea întîrzia.

Acum e senin. Pînă la Bucureşti, nici un stăvilar, Narcis va ajunge dimineaţa şi ne va scrie, fără îndoială, îndată ce se va fi trezit din ciudata supărare.

— Ce l-o fi găsit ? mă întrebă Cleonia, în vreme ce căutam, printre linii, vagonul nostru.

N-am crezut de cuviinţă, să-i dau nici un răspuns. Inconştienţa — sau, poate, ipocrizia ei — întreceau orice margini. Incontestabil, se ţicnise. Amorul e mai periculos la o anumită vîrstă decît la 18 ani. Ştie toată lumea.

Iar atunci cînd cade pe o femeie care nu s-a gîndit la dragoste niciodată, ci a fost preocupată numai de cîştiguri băneşti, bocind orice sume cheltuite ca pe nişte copii morţi ; o femeie care e terorizată de grija viitorului şi care-şi vede acel viitor asigurat ; cînd cade pe-o femeie care şi-a realizat ambiţiile, a căpătat siguranţa că la primăvară va acoperi şi „Vila Zorilor" din Parcul Filipescu, amorul ia minţile îemeiei de patruzeci şi cinci de ani.

+

Narcis nu ne-a scris, nici Cleoniei nici mie.

Trecuse o săptămînă de la plecarea iui. Ne aflam în Ardeal, la patru ore de Bucureşti, la Braşov.

Patroana începea să fie îngrijorată. Eu eram şi mai îngrijorat, dar n-arătam. Narcis îmi lipsea. Ce mai căutam printre aceşti cabotini, în mijlocul cărora mă simţeam degradat ? Mă săturasem să le contemplu, din cuşca sufleorului, cizmele, sandalele şi genunchii noduroşi sub tricou, să le lipesc bărbi sau să defilez în fruntea lor, cu sabia în mînă.

Dacă Narcis se simţea înjosit că Petre Ionescu îi luase rolurile şi nevasta, cum trebuia să mă simt eu, care luasem locul lui Petre Ionescu la preşidenţia corului ?

Lamentabilă apoteoză, după anii petrecuţi la Viena, în plină glorie a lui Carusso, Şaliapin, Titto Rufo şi Selma Kurz, cărora urmam să le disput rînd pe rînd celebritatea, dată fiind multiplicitatea vocii mele ! Pe atunci, visam triumfuri mondiale.

Acum făceam pe tenorul, pe basul, pe baritonul şi pe soprana în corul unei trupe de provincie, cînd soprana, baritonul, basul şi tenorul respectiv şovăiau şi cînd trebuia întărită partiţiunea tenorului, a basului, a baritonului şi a sopranei.

Situaţia nedemnă de un om, incontestabil, excepţional ,- situaţie excepţională în grotescul ei.

Dar nu puteam dezerta, fiindcă sînt obişnuit să-mi ţin angajamentele, iar la Bucureşti n-avem ce face. Mai tîrziu, după sfîrşitul turneului, am să reintru în presă. Cine a făcut cronică muzicală poate să facă şi reportaj politic sau criminal.

Dacă mi se va cere îmi voi relua foiletoanele.

Dar n-am să pretind nimănui să-mi cedeze rubrica. O vreme oarecare, voi renunţa la orice activitate artistico-teatrală. Eram sătul pînă-n gît de-atîta maimuţărie. Voi aştepta vremuri mai bune, ca să reapar triumfător la rampă. Voi scrie articole ; mă voi impune. îmi voi pregăti astfel, o atmosferă prielnică unui debut senzaţional. Gazetăria îţi dă mai multe satisfacţii. Te ştie lumea de frică. Eşti cineva.

în turneul ăsta prea am decăzut, ce dracu !

— N-ai vrea să te repezi pînă la Bucureşti, să vezi ce face Silvio de nu mai dă semn de viaţă ? îmi propuse doamna directoare.

— Bucuros, i-am răspuns eu, fericit să revăd Capitala, măcar cîteva ore.

— Dacă nu-l găseşti numaidecît, poţi să rămîi acolo la noapte. Vii mîine, om juca şi fără dumneata...

Era inutil, nu era deloc amabil din partea Cleoniei şi nici nu era momentul să sublinieze lipsa mea de importanţă, asigurîndu-mă că spectacolul va putea merge şi fără mine.

Am salutat-o foarte rece şi am trecut în alt vagon al trenului, care cobora spre Bucureşti.

Munţii Braşovului erau albaştri de zăpadă, în zorile senine cari miroseau a aer de munte, rece, proaspăt şi abondent. Mă neliniştea, însă, un semn de întrebare.

De ce mă ••aşteptam să văd Carpaţii acoperiţi de verdeaţă şi incendiaţi de focul roz al unui crepuscul ? Aveam impresia că trecusem de mult pe acolo, într-un amurg de iunie. îmi răscoleam amintirile. De mult... De mult... de ani întregi... Dar cînd ? A, da... nu era nici un an... abia cîteva luni şi mi se părea o eternitate. Era un amurg de iunie şi era o reîntoarcere triumfală...

Veneam cu Narcis din străinătate... aduceam cu noi o pradă bogată şi multe visuri de noroc, multe, multe speranţe...

Pe unde va fi acum frumoasa Winifred ? Cine ştie... Imaginaţia înceta s-o mai urmărească, în continentul necunoscut de dincolo de Ocean.

Dar Narcis unde s-o fi ascunzînd ?

Am aiuns la Bucureşti pe la unsprezece dimineaţa. O ninsoare abundentă înfrumuseţase oraşul. Aerul vibra optimism, sub cerul albastru, sărbătoresc. în văzduh fîlfîiau pregătiri de Crăciun. Cîntece de stea... zvon de zurgălăi şi de clopote se vesteau în azur. Renaşteri se înfiripau, gînduri bune mă mîngîiau şi aşteptam ceva, într-un surîs.

De la gară, m-am dus direct la Narcis. Dar casa era închisă. Vecinii mî-au spus că d. Theodorescu **n**-a fost văzut pe-acolo din octombrie, de la plecarea **în** turneu.

L-am căutat pe la Terasa „Otteteleşanu", pe la „Elizeu", prin alte cafenele, unde umblau actorii, dar **nu** ştia nimeni de el. Toţi îl credeau în provincie.

L-am căutat pe la nişte vagi rude, pe la cîţiva prieteni, crezînd că e bolnav, în gazdă la ei. Dar nu-l văzuse nimeni. Li se părea chiar ciudat ca Prinţul operetei să fie la Bucureşti, cînd fotografia îî apărea mereu **în** ziare, în fruntea itinerariului prin România Mare.

începeam să fiu îngrijorat. Gluma se îngroşa. Nu mă gîndeam, încă, la vreo prostîe a celuî ce pelcase învins, la un deznodămînt absurd. Sîlvio Narcis era prea inteligent şi prea bun ca să ne facă o farsă macabră.

S-o fi dus la Buzău, să se odihnească, să se întreme înconjurat de afecţîa familiei. Avea nevoie şi de dragoste şi de sănătate. M-am reîntors la Braşov **în** aceeaşi seară ; m-am dus la teatru şi mi-am reluat locul, **în** fruntea coriştilor, ca să nu mai însinueze nimeni că am luat măcar o zi leafa de pomană.

După spectacol, am comunicat patroanei rezultatul nul al investigaţiilor mele. A rămas pe gînduri. Am dat chiar în aceeaşi noapte o telegramă la Buzău. Răspunsul ne ajunse la Sibiu. Părinţii lui Narcis erau alarmaţi.

La rîndul lor, ne cereau lămuriri : băiatul nu era acolo. _N-aveam_ să le dăm nici o noutate fiindcă noi înşine nu mai ştiam nimic. Cînd ne întreba vreun actor ce mai face „domnul director general" dădeam din umeri, vag, or schimbam vorba repede.

Era inutil să^comunicăm angajaţilor săi că domnul dirctor general dispăruse fără urmă. Am rugat pe Cleonia să **nu** spună aceasta nici lui Petre Ionescu.

— Nu înţeleg ^de ce specifici ? mă întrebă dînsa, arogant, măsurîndu-mă, perpendicular, cu privirile.

— Te-am rugat sa nu-i spui lui Petrică, fiindcă băiatul ăsta care s-a purtat aşa de frumos în turneu, ar avea dreptul să ştie şi el, i-am răspuns eu, evitînd orice aluzie răutăcioasă, pe care Cleonia o căuta de cîteva zile, ca să izbucnească.

De la plecarea lui Narcis era enervată, ar fi vrut să se certe cu cineva. Actorii, coriştii, figuranţii, oamenii de serviciu nu-i păreau destul de importanţi. îi trebuia cineva cu oarecare autoritate, pe care sa-l copleşească de la înălţimea ei. Avea nevoie să dea din mîini, să-şi trîntească geanta la pămînt, să strige, să plîngă, să leşine. O simţeam la pîndă ca pe o leoaică şi evitam s-o provoc. Era capabilă de orce. Nu jucase teatru de mult şi toată energia ei actoricească se cerea cheltuită în scene epice, în destăinuiri senzaţionale, într-o confesiune publică, asemeni personagiilor din romanele ruseşti.

I-am admirat, totuşi, tactul cu care, în lipsa soţului ei, se purta faţă de Petre Ionescu. în loc să-i dea drepturi noi, cum mă aşteptam, îl ţinea la oarecare distanţă. Niciodată nu l-a mai mvitat lîngă dînsa, la mesele de după spectacol. Ce vor fi făcut în oraş treaba lor. în faţa mea, în faţa celorlalţi, se ţineau destul de bine.

Ne apropiam de sărbătorile Crăciunului. Publicul din Transilvania se purtase excelent. Am avut lume în fiecare seară. îmi părea foarte rău că Narcis nu era cu noi. Ar fi fost sărbătorit. Toată lumea întreba de el. Avea mari simpatii şi printre spectatorii unguri, cari veniseră în mare **nu-**

măr la reprezentaţiile trupei lui, deşi fruntaşul admirat lipsea. La Cluj, actorii teatrului maghiar i-au adus o cunună de foi mari, verzi, cu tricolorul unguresc şi românesc împreunate. Am primit-o cu emoţie, am făgăduit delegaţie^ de camarazi că o voi duce la Bucureşti, lui Silvio Narcis, că o vom păstra ca un simbol al prieteniei, al înfrăţirei noastre, pînă se va usca şi se va sfărîma cea din urmă ramură.

Nu ştiu de ce, însă, acea cunună care mirosea proaspăt a pădure verde, mi-a întristat sufletul. O vagă presimţire îmi strîngea inima. O pîclă fumurie, ceva funerar plutea în văzduh.

Am dus-o în cabina mea din vagonul de clasa 3-a şi am purtat-o prin tot Ardealul, pînă la sfîrşitul turneului, în fiecare noapte, reîntors de la spectacol, îi contemplam cele două panglici, una roş-galben-albastră, cealaltă roş-alb verde, care îşi păstrau colorile vii, printre frunzele tot mai veştede şi mai decolorate.

Pe unde va fi acum bietul Narcis ? Uneori, ca să-mi dau singur curaj, mă întrebam într-un surîs de împăcare, de speranţă :

— Dacă bunul prieten s-o fi dus s-o întîlnească pe Wini ? Dacă toate privirile lui îngîndurate, acele priviri absente, melancolia lui, nu erau decît dorul de cea care plecase atît de departe, visul, planul de a se duce s-o caute ?

îmi vorbise foarte rar de Wini, în vremea din urmă. Nu ştiu dacă primise vreo scrisoare de la dînsa. Aş fi fost cel dinţii căruia să-i spună.

într-adevăr ? Era oare obligat să-mi comunice clac-a primit vreo veste din Canada ?... Mă gîndesc mai bine şi văd că nu. Poate că nu meritam această confidenţă.

Dacă Narcis şi Wini îşi vor fi continuat dragostea lor şi prin corespondenţă, aveau tot dreptul să mi se ascundă. Ce-ar mai fi căutat umbra mea între ei ?... Eu nu am fost niciodată aliatul acestei iubiri. Nu l-am încurajat niciodată pe Narcis în împlinirea ei. Dimpotrivă. Am făcut tot ce am putut, din primele zile, din primele *j>re,* ca să-1 despart de Wini. Nu înţelesesem frumuseţea, măreţia pasiunei lor, acel extaz unic, care se întîlneşte numai o dată în viaţă şi nu în viaţa tuturor. Reduceam această minunată întîlnire Ia proporţiile unei aventuri obişnuite, care trebuia lichidată cît

mai repede. Le organizam soarta după propriile mele interese, legate strîns de existenţa mizerabilei trupe bucureştene. Nu mă putusem ridica niciodată la splendoarea destinului lor. Spirit mărunt, preocupat de mici economii băneşti, drămuiam şi expansiunile sufletului. Fantezie avară, meschină, reduceam şi^ întraripările altora la mediocritatea mea. Fără sfaturi'e mele, fără sugestiile mele perfide, fără insistenţele mele tenace, obositoare, copleşitoare, Narcis ar fi făcut ce-i dicta inima, ceea ce-l implora Wini să facă. Ar fi plecat dincolo de marea cea mare, spre limanuri fericite... Dacă nu l-aş fi influenţat eu, bietul meu prieten ar fi fost scutit de dezastrul unei stagiuni scurte la Bucureşti, de neplăcerile unui turneu de iarnă, într-o provincie dezolantă. L-aş fi scutit şi de lovitura pe care o primise de la un Petre Ionescu oarecare, l-aş fi scutit şi de răcelile consecutive, contractate în curenţii şandramalelor unde jucam.

„Aşa sînteţi voi, rataţii... Molipsiţi şi pe alţii"...

Cîtă dreptate avea cînd mi-a spus aşa !... Abia acum îl înţelegeam.

Preocupat numai de mine, crezîndu-mă, în permanenţă, un sacrificat, o victimă, nu-mi dădeam seama că împiedec realizarea altora, că sacrific pe alţii. Cine ştie în ce oraşe de feerie, în ce climaturi clemente, ar fi călătorit acuma Narcis încărcat^ de glorie, urmărit de privirile îndrăgostite, de afecţiunea năvalnică a unei tinere străine, frumoasă ca un basm şi'bogată ca o prinţesă de poveste, dacă n-aş fi inventat o mie şi una de motive ca să-1 opresc ?...

Un singur cuvînt al meu, un elan, o dezrobire — şi altfel s-ar fi depănat fîrul vieţii lui...

Acuma, însă, ar fi fost prea tîrziu... Nu. Silvio Narcis n-ar mai fi avut forţa să înfrunte depărtările...

Nu-1 vedeam pregătindu-se pentru o călătorie atît de lungă. N-avea nici curajul, nici sănătatea.

Şi-apoi, Wini îl mai iubea ?... Se mai gîndea oare la el ? Povestea blondei Solweig, care aşteaptă pe Peer-Gynt ani şi ani, pînă la bătrîneţe, în coliba din munţi, e numai o poveste...

„Poate să treacă iarna şi draga primăvară să se ducă şi trandafirii verii să înflorească şi să vestejească — eu te-aştept mereu, dulce logodnic.

r

Inima ți-am dat-o întreagă și inima mea te așteaptă resemnată, pînă la ultima bătaie, pînă la ceasul meu din urmă"..

Biata Solweig ! Biata poveste !...

Nu ! Nu mai așteaptă nimeni azi pe Făt-Frumosul de departe... Vremea basmelor s-a dus. Silvio Narcis n-a plecat dincolo de marea cea mare, fiindcă nu-1 așteaptă nimeni pe cellalt liman și nici n-ar putea zbura, cu sărmanele lui aripi, fragile, pîn-acolo...

învins și mîndru ca un leu rănit, s-a ascuns undeva, in adăstarea primăverei. Poate a plecat în Elveția, la un sanatoriu. Acolo soarele e bun și aerul pur și e liniște mare, uitare deplină, pe înălțimile munților. Acolo se va face bine și va prinde forțe noi și în primăvară va fi iarăși printre noi, surîzător, întinerit, plin de voie bună șî dragoste de viață și dor de-a reîncepe... Elveția... Mîntuirea...

Dar cu ce bani, Doamne, cu ce bani ?

*

Lăcomia, frica de-a ajunge în Capitală și de _a-și^ căuta bărbatul ? Beție de dragoste și de succes ? Inconștiență ? Nu știu.

Cleonia ne-a împus prelungirea turneului pînă la sfîrșitul lunei ianuarie.

Am mai jucat cîte două reprezentațiî, numai în vreo șapte orașe mai mici ale Transilvaniei, neprevăzute în itinerariul inițial, apoi iată-ne acasă, fericiți sa ne regăsim odăițele, cafenelele, prietenii.

Lipsind de-atîta vreme, ni se părea că bucureștenii vor saluta reîntoarcerea noastră ca pe un eveniment. Dar nu s-a emoțîonat nimeni. Ca și cum nu lipsiserăm o seară.

După cîteva zile de odihnă, de reintrare în normal, începu să mă chinuiască absența prietenului dispărut.

Să nu i se fi întîmplat ceva ? Să nu fi căzut victima vreunuî accident, cine știe pe unde ? S-ar fi putut ? Nu. Un accident, unui actor atît de cunoscut ?

S-ar fi auzit. Moartea lui Narcis ar fi făcut vîlvă.

Cleonia fu de părere să dăm alarma. Trebuiau anunțate ziarele, trebuia sesizată poliția. Nu puteam sta cu brațele încrucișate.

Pe urmă ne-am gîndit c-ar fi imprudent. Lui Narcis, în sihăstria lui, în repausul total pe care-1 va fi luînd undeva, zgomotul acesta nu i-ar fi plăcut.

Ar fi mirosit a reclamă. Ar fi părut că imităm pe exploatatorii de filme americane, că pregătim lansarea unei operete noL N-ar fi crezut nimeni că în zilele noastre, într-o țară fără^ gangsteri, cineva poate dispărea misterios, fără urmă, săptămîni, luni întregi.

M-am resemnat. Fie ce-o fi. Am așteptat. Silvio nu mai era un copil căruia să-i duci grija. Bărbat în toată firea, știe ce face. La urma-urmei, treaba lui. Cînd î se va urî, va da semne de viață. într-adevăr, pe la jumătatea lui februarie, am primit o scrisoare de la el. îmi spunea că se află în apropriere, la cîteva ore de București, la un văr al său, călugăr. Mă^ ruga să nu spun nimănui că mi-a scris, nici Cleoniei, mai ales Cleoniei. îmi va explica de ce. Apoi adăuga, cu timiditate, că i-ar face plăcere să mă vadă. Să întreb de el Ia Agafton, la monastirea din Sinaia. Să viu maî curînd, fiindcă i-e dor de mine și are să-mi spuie multe. Literile tremurate ale scrisorii și tonul de resemnare, de renunțare, care o parcurgea mi-au stîrnit un fior de gheață pe șira spinărei. Aceeași stranie impresie, aceeași strîngere de inimă ca-n fața coroanei de foi proaspete, oferite la Cluj de actorii unguri și din care nu mai aveam acasă decît panglicile tricolore.

•

Am plecat spre Sinaia cu cel dintîi tren și-am ajuns cînd începea să însereze. Cîteva zile în șir ninsese pe Valea Prahovei și nu sejnai^vedeau siluetele munților și ale caselor acoperite de zăpadă. Păduri și oameni parcă se topiseră. Aerul era viu și vibra subt uriașa cupolă de ametist. Am ajuns la monastire cînd se aprindeau întîiele lumini. O mare singurătate și-o mare tristeță mă înfășură, o dată cu acea baie de aer pur și de zăpadă proaspătă, care mirosea a trandafiri și viorele.

Chilia fratelui Agafton era la spatele bisericii, în partea stîngă a altarului și domina poteca, pădurea șî valea prin care curge Peleșul.

O chthe ca oricare alta, la capătul celorlalte odăițe curate și luminoase, ale puținilor călugări de la monastirea Sinaiei. Vara, ferestruicile sînt împodobite cu mușcate roșiî, cu ga-

rofițe albe. Pe prispă, spre curtea bisericei, sînt ghivece cu mixandre. Pe colonetele de lemn ale ceardacului, se cațără zorele albe și vișinii, urcînd spre streașină pe care o^ poți atinge cu mîna. Iar în fața chiliilor, cu ochii la biserică, rugîndu-se lui Dumnezeu, cresc tot felul de flori de munte. Prietenii lor, călugării, le îngrijesc ca pe niște gîngănii sfinte, udîndu-le în asfințit, cu stropitori ținute ziulica întreagă în bătaia soarelui, ca să nu le înghețe cu apa cișmelei.

Iarna nu mai e nimic... împărăția pustiului, a zăpezei și a cerului de sticlă sinilie, numai azur și numai lumină. Ninsoarea cade mai ales noaptea. Norii vin repede, își scutură poverile de fulgi înghețați și pier în dosul Bucegilor, se topesc pe Valea Rea, lăsînd în urma lor minune de cer albastru, peste nesfîrșitele caravane albe, scînteietoare.

Pe-nserate, cum era acum, zăpada ia falduri de catifea violetă. Ceva solemn, august, de sărbătoare îndoliată, o procesiune tăcută, nevăzută, trecea dintr-o culme într-alta coborînd în văi, urcînd spre piscuri, printre sentinelele nemișcate ale brazilor, grei de armuri violete... Părea înmormîntarea unui basm și eram singur în mijlocul Iui.

Aș fi vrut să ajung cît mai curînd între cei patru pereți înguști ai unei încăperi prietenești, să mă refugiez de peisagiu! grandios și înfricoșător, în care eu nu închipuiam decît un biet mușuroi de presimțiri bolnave, un ghem de spaime și de nimicnicie.

• Fratele Agafton m-a dus în chilia unde tînjea prietenul meu, a aprins lampa și ne-a lăsat singuri.

Dacă nu mi-ar fi spus că omul din jilț era Silvio Narcis, nu l-aș fi recunoscut. Avea părul lung, crescut peste urechi și căzut pe gîtul gol. O barbă tînără, căruntă îi încadra ovalul feței foarte slăbite. Ochii luminau din fundul capului, enormi și stranii. Era îmbrăcat într-un halat lung, de culoarea pâmîntului — poate o haină monahală. Pe genunchi, un pled cărămiziu, cu dungi albe, spălăcite. Și, pe acest pled, două mîini palide, cu degete foarte subțiri.

Mai mult ca orice m-a impresionat acea bărbuță cu vîrful despărțit, ca a Christoșilor din icoanele copilăriei. Părul lui Narcis, castaniu închis, aproape negru, avea prea puține fire albe, la tîmple. Dar barba era foarte căruntă și fața foarte palidă. Și ochii negri, mari, arzători, deasupra pometților cu împurpurările caracteristice muribunzilor de ftizie.

Niciodată nu l-am văzut mai frumos ca-n acea iarnă, la Sinaia, și nu-mi închipui mai romantic model, pentru un pictor, decît acel splendid Don Juan, ascuns în sihăstria unui schit, mînat de-o boală care-i ruinase toate trăsăturile și-i scrisese un chip de demult și de departe, profil de frescă spaniolă, o frunte de revoluționar slav, în agonie...

— Să nu spui nimănui cum m-ai găsit !... a fost primul său cuvînt, rostit încet, cu o voce pe care nu i-o cunoșteam, o voce care se ascundea, care se apăra.

Eu nu l-am întrebat nimic, nu i-am anunțat nimic. I-am strîns numai mîna, și l-am sărutat pe amîndoi obrajii, foarte aproape de gură, ca să-i arăt că nu este un om de-a cărui respirație trebuie cineva să se ferească.

— Ce mai fac băieții ? a fost prima întrebare.

— Bine, toți. S-au risipit pe la casele lor... cu banii din turneu...

— Ia stai. Știi că nu prea mi-e bine. Am avut două crize. Aci sînt foarte liniștit. Văru-meu, fratele Agafton, e un băiat de treabă. Eu l-am disprețuit totdeauna. Rău am făcut. Noi nu prea cunoaștem pe oamenii ăștia, cari fug de viață. Ni se pare că teatrul e tot. Afară de el nu mai există nici viață, nici suflet, nici entuziasm, nici credință în ceva. Cleonia ce face ? Dă-te mai încoace cu scaunul, nu trebuie să vorbesc tare.

— E supărată și ea. Nu știe ce te-ai făcut. Nu știe de ce-ai plecat.

— Să-ți spun drept, în nopțile din urmă tușeam prea mult. O trezeam și pe ea din somn. M-auzeau și ceilalți. Nu-i lăsam să doarmă. M-am gîndit că e mai bine așa... Tu ce faci

— Mă gîndesc să m-apuc de gazetărie. Cu teatrul nu mai merge...

— Poate c-ai dreptate. Cu teatrul nu mai merge !

Narcis tăcu. Tăcurăm amîndoi. Mi se părea că nu sînt eu fiindcă nici cellalt nu era cel pe care-l cunoșteam.

Și decorul era neobișnuit.

Ce căutam acolo ? Și eram, într-adevăr, acolo ?

Aș fi vrut să plec. Fumul lămpei cu petrol, mirosul de piele, sudoare rece și gutui putrede, al chiliei, îmi aminteau tristeți de demult. O verișoară murise tot așa, în copilărie și-avea mere domnești la geam... Dar nu trebuia să mă

las copleşit. Nici n-aveam curaj să deschid fereastra. Trebuia să las toate aşa cum erau şi să le găsesc foarte bine. Venisem la un prieten bolnav, să-i dau curaj. Se pare că îngrijorarea, mila, panica erau prea accentuate pe faţa mea şi vibrau în glasul meu, fiindcă am surprins, la Narcîs, priviri iscoditoare, spăimîntate. Mă trădasem. De obicei, îmi ascundeam temerile, pe obrazul meu nu se citea nici o spaimă, îi vorbeam ca unui om tare, perfect sănătos şi care va moşteni pămîntul. Acuma dezertasem de la datorie. Haide, încă o sforţare ! Puţin teatru, ce dracu ! Dar discret, să nu te simtă. Va trebui s-alunec uşor în nepăsare, în optimism, în veselie. Pe nesimţite, voi redeveni eu, cel care-1 teroriza, îl cicălea, îl punea mereu în defensivă, ca să-i stimuleze puterile de rezistenţă şi de atac. Puţină glumă n-ar strica.

Să-ncerc.

— Ne făcuşi festa, monseniore...

Replica mea suna a gol.

O lansasem prea curînd. Şi prea brusc, în acea atmosferă de calm şi gravă renunţare. Era stridentă. Nu puteam s-o las singură. Izolată, exclamaţia mea ar fi rămas bulgăre de gheaţă. S-o topim într-altele, repede, s-o înecăm.

— Păi bine, şefule, treabă e asta ? Da-o dracului! Nu dai semne de viaţă atîta vreme, pe urmă, dintr-o dată, pac la mînăstire, ca Hamlet ?...

Narcis surîdea. Se silea şi el să pară voios, dar nu răuşea.

Eu continuam, cu sforţări penibile.

— Stai să-ţi fac raportul. Mai întîi, uite panglîcele astea. Ţi-au adus băieţii de la Teatrul Maghiar o ghirlandă mare, la Cluj... (Ce fericit cuvîntul *ghirlandă l* Dac-aş fi spus *coroană,* fraza ar fi devenit macabră.)

Ce dracu ai plecat, monşer, că ai fi avut un succes extraordinar, în tot Ardealul ! Puteai să mai rabzi două-trei săptămîni, pînă să te deghizezi în călugăr...

Narcis încercă, inutil, să rîdă.

Am rîs numai eu, fals. Pe urmă iar mi-am dat drumul, hotărît să sparg gheaţa, să fiu hazliu, fie ce-o fî.

I-am spus tot ce putea să-1 intereseze, din turneu. Am vorbit un ceas întreg, cu o vervă pe care n-am avut-o niciodată, cu o febrilitate demonică. Am evitat tot ce putea

să-1 impresioneze. Pe Cleonia o tratam cu vechea mea ironie politicoasă. De Petre Ionescu am pomenit numai în treacăt, ca de un simplu corist, care mă invidia că-i luasem locul, la preşedenţia figuranţilor-cîntăreţi. Pe urmă am povestit scene din provincie, am imitat accentul ardelenesc al primarilor, bîlbîieli de-ale actorilor, i-am împărtăşit impresii despre stagiunea bucureşteană, care nu era cine ştie ce interesantă.

Pe măsură ce vorbeam, Narcis se înviora, ochii îi luminau.

Strîngea, între degete, cele două panglici tricolore, se uita lung la ele şi le mîngîîa.

Eram împreună de vreo două ore. M-am ridicat.

— Şefule, omul dumîtale. Mi-e foame. Mă duc în oraş să mănînc...

Simţeam că-1 obosisem. Pe-afară, da tîrcoale fratele Agafton, cu altcineva.

— Aş fi vrut să mai vorbim... se ruga Narcis.

— Mîine. Acum mă cobor în oraş, să văd unde dorm la noapte, că nu mi-am oprit cameră, încă. Am lăsat geamantanul la gară... Las' că viu mîine... Noapte bună !

I-am prins mîna cu amîndouă mîinle, i-am pus-o la inimă, am strîns-o tare.

— Hei, bată-te să te bată !... mare spaimă ne-ai tras !...

Pe urmă l-am sărutat pe frunte, pe amîndoi obrajii... I-am luat capul în mîini, i-am lipit tîmpla de mine. El îşi apăsa capul de inima mea cu o insistenţă de copil speriat.

La plecare, mi-a spus timid, aproape rugător :

— Vii şi mîine ?

— Parcă am altă treabă ?!...

Fratele Agafton era la uşă. Mai era cineva cu el. Un om îmbrăcat într-o şubă lungă, pînă la pămînt.

Doctorul din Sinaia. Un vechî admirator al lui Narcis.

S-a purtat cu el ca un înger. L-a îngrijit din primele zile, nu numai cu devotament, dar cu acel calm contagios, cu acel surîs încrezător, cu acea candoare serafică pe care o au numai oamenii cari trăiesc pe înălţimi de munte, în vecinătatea cerului, în apropierea lui Dumnezeu.

A doua zi era o duminică luminoasă. M-am dus la Narcis pe la 10 dimineaţa. Găsisem locuinţă la cîţiva paşi de el,

într-o vilă-pensiune, ţinută de nişte saşi foarte cumsecade.

M-am trezit în sunet de clopote.^în marea dinişte a Sinaiei, tot văzduhul vibra de aceste bătăi; asemeni unor ciocane de argint, tarnburinau cristalul cerului şi-l înfiorau în unde sonore, pe cari eu căutam să le şi văd, atît erau de prezente. Fiorul lor se propaga pînă-n depărtările culmilor înzăpezite, ce sprijineau uriaşa boltă sinilie.

Alb şi albastru... Numai alb şi albastru, pretutindeni şi numai cîte-o nălucă de fum albăstrui, ieşind din hornuri. Şi numai aurul turlelor şi aureolele sfinţilor pictaţi pe turnurile bisericei... Tot acest senin şi tot acest alb imaculat şi acele muzicale întraripări de clopot îmi umpleau inima de sînge voios. Gînduri bune mă cutreierau. O vastă şi_ caldă bucurie năvălise în mine. Nu mai aveam nevoie să simulez bunăvoinţa. Mă duceam la prietenul meu încărcat cu mari provizii de optimism.

L-am găsit şi pe el ceva mai senin. Surîdea. începeam să-l recunosc, subt plete monahale, subt barba căruntă, subt hainele de călugăr.

Se pieptănase frumos, lăsîndu-şi în sfîrşit, în pace, şuviţa rebelă, pe care o tot potolea odinioară, cu gestul lent al mîinii. Cuminte, acum, petrecută după ureche, în sfîrşit cuminte, acea şuviţă se odihnea, cu celelalte lungi şuviţe, făcînd împreună cu ele, o semicunună mistică, frunţii palide, a lui Silvio Narcis.

Două jilţuri uşoare ne aşteptau, în bătaia soarelui, pe terasă, deasupra parcului în care se joacă vara copiii din Sinaia.

Peluzele şi aleile îşi pierduseră orice desen, subt zăpada groasă ; nici un om, nici o vită nu-şi împlîntase piciorul, rănind albul imaculat. Nici în curtea monastirii nu se vedeau urme cari să degradeze candoarea iernii.

— Călugării de aci, îmi spuse Narcis, au un mare sentiment al naturii, o delicateţe de suflet cum nu prea găseşti la oamenii din oraş. N-ar păta nici unul zăpada, aruncînd pe floarea ei, ceai sau lături. Iar dacă vreun trecător, vreun ţăran a lăsat să cadă hîrtie sau coji de lemne, fraţii le ridică şi netezesc locul, acoperindu-l cu zăpadă proaspătă.

Bolnavul vorbea încet, rar, cu gesturi potolite. O mare linişte, o blîndeţe şi o duioşie într-adevăr monastică, de pus-

nic care s-a împăcat cu destinul, se desprindea din cuvintele, din toată făptura lui.

De altfel, şi cadrul era făcut pentru calm şi pentru indulgenţă.

Acel ocean de alb — munţi, văi, păduri, drumuri şi case acoperite de nămeţi — acea boltă imensă, azurie, în care părea că se răsfrînge şi paliptă albul îngheţat al pămîntului, cu pulberea lui diamantină şi miriadară, toată acea feerie de albastru şi de alb nu se putea desfăşura singură în univers. Şi sufletele muritorilor trebuiau să ia parte la ea, purificîndu-se, înfăşurîndu-se în văluri eterne, întraripîndu-se cu pene albe şi fulgi de aeriană hermină.

Limpiditate. Simfonie de tăceri. Abstracţiune. Extaz.

Nimic nu mai era dens. Toate deveneau translucide. Şi preocupările noastre se sublimau, tot mai purisime.

Distilam trecutul, îi opream numai esenţa spritualizată. Numai ceea ce era alb şi albastru în acel trecut roia în jurul capetelor noastre, ca un stol de heruvimi.

Patima, ura, gelozia, pizma — tot ce putea fi roşu, negru, galben, verde, toate culorile violente, groase, grele, căzuseră la fund, într-o vale, undeva, subteran, curcubeie sinistre pe luciul unei gîrle de păcură.

Numai heruvimii cari zburdau din vîrful clopotniţei cu sfinţi de aur, împletindu-ne aureole, numai ei ţineau panglicele trecutului şi le desfăşurau graţios, în pacea şi iluminarea sihăstriei.

Iubiri de demult reînviau... focurile rampei, succesul, aplauze furtunoase... buchete de flori... risipă de bani şi de glorie... planuri de viitor., surîsuri virginale... peisagii de primăvară... Septembrie cu cei din urmă trandafiri, toate perindau acum, adăugind tonuri roze feeriei de alb şi de albastru.

Seara, însă, cînd a lunecat soarele în dosul Bucegilor şi s-a lăsat frigul, a trebuit să ne schimbăm gîndurile. N-am mai vrut să intru în chilie.

Mă duc. Am vorbit prea mult. Acuma trebuie să stai liniştit, să taci cîteva ore, singur, să te odihneşti.

_— Nu pleca, tocmai acum. Mi-e frică. Om vorbi mîine mai puţin. Ziua trece cum trece. Seara, însă, mi-e tare urît.

Am mai stat cu Narcis pînă a venit vărul său, fratele Agafton, însoţit de doctor. Acesta părea mulţumit.

Orele petrecute cu mine, atîtea amabile evocări, atîta încordată atenție nu obosiseră bolnavul cît mă temeam. Moralul ridicat îi fortificase, parcă, organismul.

A doua zi, m-am dus la el numai în treacăt. N-am vrut să-i fur din orele de tăcere, atît de necesare suferinzilor de felul său. Vom sta de vorbă diseară, între apusul soareluî şi vizita doctorului.

Şi iată seara... Mi-am găsit prietenul pe fotoliu, acoperit cu pledul cărămiziu, cu dungi albe, de-un alb obosit.

în chilie, lumina focul. Buşteni noduroşi, amestecați cu bucăți de mesteacăn, se topeau în vatrâ, pîlpîind vioriu.

Pe fereastra deschisă, năluceau creste de munți, pe cari zăpada le apăsa, parcă, îngreunată de culorile crepusculului. Fantome fără de contur treceau în procesuinea violetă a înserării.

Narcis era mai puțin senin, astă-seară^ în raza P-prțccalie a lămpii cu petrol, în pîlpîirea flăcărilor din cămin, avea un obraz roşiatec, pe care zburau surîsuri rele. în ochi îi scăpărau luciri satanice. La colțul gurei, o crispare de amară ironie şi de ură.

— M-ai întrebat de ce-am plecat din turneu. Ți-am spusj tuşeam toată noaptea şi nu lăsam pe ceilalți să doarmă. Dacă nu mi-ar fi fost aşa de rău, mai rămîneam *cu* voi, pînă la sfîrşit, cu toată purtarea Cleoniei. Ce inconştientă !... Nu mi-aş fi închipuit niciodată aşa degradare... Un băiețoi, un corist...

M-am prefăcut că nu bag de seamă... n-aveam încotro... Sînt prea mîndru ca să fiu gelos.

Ştiu că ei grozav i-ar fi plăcut o explicație, o scenă din partea mea, față de cîțî mai mulți^ martori... Nu i-am făcut plăcerea asta. Niciodată n-am să-i fac onoarea să-i spun că v-am lăsat din pricina ei şi a lui... Cum îl cheamă ? A, da... Petre Ionescu...

Ah... femeile sînt teribile !.. Noi avem mai multă inimă... Ne ferim să afle ceva, să bănuiască, măcar, atunci cînd ne preocupă altă femeie... E inutil să ne cunoască aventurile... Nu vrem să le umilim... Inventăm, mințim... Ai văzut,*Jn* schimb, cum se purta Cleonia. îşi afişa neruşinarea. Fără

nici o jenă, fără nici o pudoare. Sînt convins că la prima mea obiecție, ar fi izbucnit. îi cunosc vocabularul. Ştiam ce gînduri o pasc şi cum mi-ar fî răspuns:

„Ei da, îl iubesc !..." mi-ar fi strigat ea, în loc să nege, să se apere, să se indigneze sau, măcar, să-şi lase ochii jos.

„II iubesc fiindcă e tînăr şi frumos... Am şi eu dreptul la fericire !... Viitorul e al lui !... Tu nu mai eşti bun de nimic! Eşti bolnav, eşti sfîrşit. Uite unde te-au dus nebuniile, uite unde ai ajuns, fiindcă n-ai vrut să mă asculți pe mine!... Publicul te ocoleşte... Nu mai eşti capabil să cînți în fiecare seară... Trebuie să-ți duc grija toată viața... Şi eu nu vreau să-mi ucid viitorul... Nu mai vreau să mă sacrific, înțelegi ? Sînt iubită ! Am şi eu dreptul la fericire!..."

— De unde ai rnai scos prostiile astea, monseniore?!... l-am întrerupt. Nici nu s-a gîndit la asemenea lucruri, nici nu ți le-ar fi spus... Să nu exagerăm...

— Ba da!... Ba da !... să lăsăm ipocriziile !... Tu o cunoşti mai bine ca mine... Vila de la Şosea... directoratul... Petre Ionescu... au înnebunit-o !...

într-adevăr, o cunoaştem bine pe Cleonia şi mă aşteptam să izbucnească dintr-un moment într-altul, să-i arunce în obraz exact cuvintele imaginate de el.

A trebuit tactul, pe^urmă dispariția lui Narcis, ca să evităm acea scenă penibilă.

Ca să schimbăm subiectul de conversație, am încercat să-i evoc amintiri mai plăcute.

— Dragă, nu poți cere Cleoniei să fie ca Inga von Wundernacht fiindcă nu e nici austriacă, nici contesă. E româncă, femeie de temperament şi a fost actriță...

— Apropo, mă întrerupse Narcis.

Ce crezi că am visat azi-noapte ? Pe bărbatul Ingăi... Omul cu monoclu. M-am pomenit cu el în somn. Trăgea dintr-o țigară de foi şi-mi propunea o plimbare cu sania, în pădure.

Dimineața mi-am adus aminte visul şi mă întrebam : „Din ce-o fi trăind omul ăsta ?"

Eu, totdeauna, cînd am citit romane elegante, sau m-am dus la filme de salon, luam toate personagiiile la rînd şi mă întrebam din ce trăieşte fiecare. Le dădeam de urmă la toți.

Dar totdeauna, mai găseam şi cîte un tip în genul lui Kurt von Wundernacht, care nu era nici bancher, nici mo-

r

şier, nici diplomat, nici escroc, dar trăia mai bine ca toţi şi juca rolul principal. Din ce-o fi trăind contele ăsta ? Ai văzut ce lux la el acasă ? !...

— O fi avînd păduri, fabrici, ştiu eu... O fi cîştigînd la cărţi. Tot ne spunea nouă că se duce la club în fiecare seară. în lumea bună, cine are o meserie n-o prea arată, ca să nu jeneze pe ceilalţi, cari n-au.

— Aşa, nici bărbatul lui Wini nu prea ştim cu ce se ocupă...

— Parcă avea acţiuni la Opera din Montreal ?

— Asta nu e meserie.

— Bancher.

—• Aşa e... Bancher.

Iată-ne, în sfîrşit la capitolul mult aşteptat: Wini.

încă de ieri, dulcea ei amintire plutea în jurul frunţilor noastre, suavă ca floarea de cireş, în acea dimineaţă de petale albe, subt irizările albastre ale ultimei ninsori de februar.

Cel dintâi vorbi Narcis :

— Dragă, nu-mi plac vorbele mari, dar, îţi spun drept, dac-ar fi să mor la noapte, nu mi-ar părea rău. fiindcă am întîlnit-o-n viaţa mea pe Wini. Ceva mai frumos nu mi s-ar mai putea întîmpla. De ce să mai trăiesc ?

— Lasă prostiile... Viitorul e plin de altele, tot aşa de tinere şi de frumoase, tot aşa de extraordinare ca Wini. Vezi mai bine de te fă frumos mai curând şi-al nostru e pămîntul...

Dragă, m-am gîndit că dacă mai mergem la Viena să-mi dau drumul, să cheltuiesc. Astă-vară prea am fost calic. Aveai dreptate!... Uite, de pe-aeuma te invit la „Sacher". Tu alegi şi eu plătesc. Fă-te bine, monseniore, că mi-e dor de Viena... Ai primit ceva din Canada ? Nu mi-ai spus dacă ţi-a scris ?

— N-are nici o importanţă... Ce-ar mai fi putut adăuga iubirii noastre o scrisoare, zece, douăzeci de scrisori ? Dragostea noastră a dat tot ce putea da... Poate mai mult decît trebuia. De ce n-am încheiat idila în ziua cînd am condus-o la gară, împreună cu soţii von Wundernacht ? Wini a făcut rău că nu s-a dus mai departe, c-a mai rămas cu noi... Păcat...

— A fost gestul ei cel mai frumos... Cea mai mare dovadă de dragoste.

— Ai dreptate. Cît a trebuit să mă iubească... Şi eu, ce puţin am înţeles-o ! M-am purtat prost cu ea la Bucureşti. E pagina cea mai urîtă din viaţa mea... N-am să mi-o iert niciodată... Biata Wini!

Ochii lui Narcis se umplură de lacrimi. îşi ridică, încet, amândouă mîinile şi făcu, în aer, un gest de întraripare, de avînt către cineva, ca şi cum i-ar fi căutat făptura imaterială. Apoi, resemnat, îşi lăsă braţele să cadă, îşi prinse genunchii între degetele osoase şi, cu ochii departe, şopti :

— Ce suflet! Toate femeile la un loc, cu tot ce mi-au dat ele mai de preţ, nu cîntăresc în viaţa mea cît Wini. întâia oară am simţit, într-adevăr, că sînt iubit pentru mine însumi...

— Slavă Domnului, nu poţi să te plângi !... te-au iubit şi la noi, destule femei !...

— Un capriciu... Eram la modă. Se vorbea de mine, îmi circulau fotografiile. Un fel de snobism, o zăpăceală momentană, pentru omul de pe scenă. Fanfaronadă. Nu pe mine mă iubeau, ci voga mea, aşa-zisa mea glorie....

— Unele au făcut gesturi mari... sacrificii...

— Sylvia. Ştiu. Fată de general. A fugit de la părinţi ca să se mărite cu mine. Mi-a adus milioane zestre. Dar nici la ea n-a fost dragoste pură...

— Eu nu-nţeleg ce vrei să spui prin dragoste pură şi ce deosebire exsită între tine însuţi şi omul de pe scenă ?

— Lumina rămpii. Mirajul. Uneori şi interesul. Sylvia era obsedată din copilărie s-ajungă actriţă de operetă.

în mine a văzut realizarea ei, şi atîta.

— Dar Claudine ?

— Şi-a lăsat bărbatul pentru mine, ştiu. Ea, familie mare, el foarte bogat. Dar ai văzut, după cîteva luni ? Se amesteca în viaţa mea, venea pe scenă, dădea sfaturi actriţelor, distribuia roluri.... Odată mi-a şi spus că visul ei era să devină directoare de teatru. Un fel de Cleonia, ceva mai discretă şi mai frumoasă. îi plăcea fastul. Voia să se vorbească de ea, cu orice preţ. Când a întîlnit un ministru plenipotenţiar, care-i oferea onoruri în străinătate, s-a dus şi ea... Viaţa printre cabotini nu le prea ticneşte aristocratelor noastre. Una e strălucirea decorurilor şi-a uni-

formelor, văzute din sală, şi alta e mirosul de clei, de vopsea şi de şobolani, din culise. A plecat şi Claudine, cum a plecat şi Sylvia, cum m-a lăsat şi Cleonia. Claudine are o situaţie splendidă. Bărbat ambasador. Nu s-a uitat la un nenorocit de corist, nu s-a compromis la patruzeci şi cinci de ani. De Sylvia nu mai ştiu nimic. Am auzit că a fost şi prin America, după un violonist. Mi se pare că se învăţase şi cu morfina. Păcat de ea. Era o fată bună — cam scrîntită. Dacă nu era scrîntită la cap, nu fugea de la părinţi să se mărite cu un saltimbanc. Vezi, şi Wini a făcut o nebnuie pentru mine, dar nu ştiu cum, n-a fost acelaşi lucru. A venit spre mine spontan, fără să ştie cine sînt. Nici fotografiile mele, nici celebritatea mea Ia Bucureşti, nici cărţile poştale ilustrate, cu fachiri, cu archiduci, cu prinţi şi cu bandiţi nu i-au sucit capul, fiindcă le cunoştea. Şi nici ambiţia de a fi directoare de trupă...

Puteam să fiu un aventurier, un escroc internaţional, un comis-voiajor, un coafor, mai ştiu eu... Nu s-a întrebat. Nu i-a păsat.

A venit spre mine fără condiţii... s-a oferit... m-a voit; m-a luat — şi e lucrul cel mai înalt din viaţa mea şi e femeia pe care o stimez mai mult decît pe orcare alta, tocmai pentru acest abandon... A participat intens la dragostea noastră.

A dat mai mult decît am dat eu, fiindcă eu îmi cheltuisem tinereţea toată în aventuri superficiale.

îţi spun: toate femeile din trecutul meu, au însemnat o luptă, o sforţare, o condiţie, o decepţie, cînd nu o ab« dicare.

Numai Wini a fost un dar total şi o înălţare.

Vezi tu, romîncile noastre sînt mai frumoase, au mai mult suflet decît alte femei, dar, nu ştiu cum, au rămas orientale. Au un fel de pudoare a amorului care-1 împiedică să fie complect. Femeile la noi sînt într-o permanentă defensivă. Pline de prejudecăţi, sînt ipocrite cu ele înşile, agravează păcatul prin importanţa pe care i-o dau. Aşteaptă mereu să fie luate, învinse, vor să dea impresia că a fost fără voia lor. Chiar după ce ţi s-au dat, mai vor să fie cucerite. Chiar după ce le-ai cucerit, n-ai impresia unei ofrande totale, a unei certitudini. Iarăşi pasivitate, iarăşi defensivă. Am auzit multe romînce spunînd: „Aş vrea să fiu iubită mult... mult"... Dar n-am auzit pe niciuna : „Aş vrea să iubesc mult... mult"... Totdeauna pasivitate. Totdeauna lăsînd bărbatului iniţiativa ; absenţe chiar în frenezie, învinse, ruşinate, umilite — în loc să vibreze în orgoliul triumfului comun...

Narcis tăcu. Am tăcut şi eu, ca să nu-i mai dau prilej să vorbească. îi simţeam obrajii arzînd şi mâinile reci. Şi totuşi, această vervă nu-1 epuiza. Se nutrea din propriile sale cuvinte ca dintr-un aliment.

Bucuria de a-şi formula impresiile îl înviora. îşi urmărea gîndurile. Veşnica lui preocupare ; femeile, publicul. Dragostea, gloria... Inima şi rampa. Tot universul se reducea, pentru el, la iubire şi succes. Prin asociaţii de idei, de Ia Slyvia, Claudine, Cleonia şi Wini, ajunse la spectatori.

— Şi publicul de teatru, la noi, e la fel cu femeile... se lasă greu. Nu pune inimă. N-are încredere. N-are entuziasm, nu cunoaşte abandonul total... Spectatorul român se instalează confortabil în fotoliu, să-şi facă digestia, aşteptînd să-1 amuzi. îţi e foarte străin, aproape ostil, în orce caz indiferent. El nu participă la sforţarea, la elanul actorului.

Nu ştie că noi sîntem fiinţe vii, cărora le trebuie o atmosferă simpatică. Noi nu sîntem simple automate, cari joacă orice, orcum şi pentru oricine.

Publicul nostru vrea să te dai peste cap, să scoţi panglici pe nas, să-i urii la ureche, să spui glume pe cari le cunoaşte, să vadă figuri cari îi reamintesc pe cineva familiar.

Şi nu e mulţumit niciodată. îţi cere emoţii tot mai violente, hazuri tot mai neroade; nu vrea să se obosească făcînd el însuşi o sforţare. îi place să fie gîdîlat. Te consideră un simplu instrument al voluptăţii sale. Nu va colabora, nu te va ajuta, nu te va stimula niciodată. Defensivă. Pasivitate. Apatie.

în alte părţi, din Paris şi pînă la ungurii noştri ardeleni, spectatorul e un partener admirabil. Primeşte cu un murmur simpatic, dacă nu cu aplauze, intrările în scenă ale actorului favorit. îi subliniază jocul cu rîsete sau cu lacrimi. N-ai nevoie să strigi, să faci tumbe. Cunoaşte şi emoţia delicată. Se încordează ca să asculte un pasagiu sentimental, într-o mare linişte. Te urmăreşte în jocul cel mai discret, nu-i scapă nici o nuanţă.

r

Iar la sfîrşitul spectacolului, după repetate ridicări de cortină, te aşteaptă la ieşire, răbdător, ca să te mai aplaude o dată...

...N-am să uit niciodată succesul meu de la Grinzing, astă-vară. Ţi-aduci aminte ?

Eram cu Wini şi cu Inga, cîteşipatru. Cîntasem, împreună cu muzicanţii restaurantului. Nu mă cunoştea nimeni. Nu ştia nimeni cine sînt... Şi-am fost aclamat cu o căldură pe care n-am cunoscut-o niciodată... Femei entuziasmate veneau spre mine spontan, femei necunoscute, cu mîinile pline de flori... Iar soţii lor, prietenii lor, rămaşi la mese, le încurajau în ofranda lor, aplaudînd...

Oamenii aceştia nu aplaudau o reputaţie, un personagiu de operetă, grimat şi costumat, înconjurat de mirajul focurilor rampei.

Ca şi Wini, care m-a iubit pentru mine însumi, ei admirau pe artist pentru el însuşi, numai pentru el. Nici o obligaţie naţională. Nici o prejudecată. Spontaneitate.

Viena mi-a dat cele mai mari satisfacţii din viaţa mea... Dragoste sinceră, succes franc...

Oraşul acesta, cu vraja Iui unică, a creat şi va crea totdeauna idile şi muzică. în aerul său, între zidurile-i cenuşii, în vegetaţia parcurilor sale graţioase, vibrează ceva primăvăratec, sentimental, care cucereşte, căruia nu i te poţi împotrivi.

în care alt oraş nnaş fi întîlnit cu Wini şi ne-am fi iubit atît de repede şi-atît de mult ? Unde mai există nopţile de iunie ale Vienei şi colţurile ei romantice, făcute, parcă, numai pentru îndrăgostiţi ?

Ah, Viena!... Viena!... Oraş imperial — îţi mulţumesc :

Şi Narcis îşi duse amîndouă mîinile la buze, îşi sărută vîrful degetelor şi trimise, departe, o sărutare întraripată...

Pe urmă, istovit, copleşit de amintiri, îşi lăsă capul pe piept... Şi iarăşi — tăcere.

în vatră, focul vorbeşte singur. O spumă alba fierbe şi sîsîie la colţul verde al unui buştean. Un lemn de mesteacăn se prăbuşeşte, sfărîmînd castele de jăratec.

Şi toate flăcările au tăcut, aplecate asupra acestui dezastru, îngrijorate, căutînd, parcă, fiinţe dragi îngropate

în cataclismul roşu. Pe urmă îşi reiau jocul, nepăsătoare, fiindcă viaţa trebuie să continue, chiar pe scrum şi pe cenuşe.

— De ce-am fost mai ingrat cu tine decît cu toate, frumoasă Winifred ? De ce nu te-am urmat pînă la capătul pămîntului, fie ce-o fi ? Am vrut să mă reîntorc printre ai mei... n-am vrut să părăsesc pe nimeni... Şi ce mi-au dat în schimb ai mei ? Un jilţ de ofticos, într-o chilie de călugăr...

Narcis privi împrejur. Eu mă uitam la foc. El îşi continuă monologul, ca într-o rugăciune.

— Pe unde vei fi tu acum, Wini ? Cine-ţi mai pune mantila pe umerii goi, pe braţele superbe ?... Pe unde vei fi rîzînd acuma, cu dinţii tăi strălucitori, cu ochii tăi verzi, înconjurată, dorită, sărbătorită ?... Tu eşti tînără, Wini... eşti frumoasă... Ai toată viaţa înaintea ta.. Eu nu mai am nimic. Eu nu mai am decît amintirea ta, Winifred... Iartă-mă, Wini!... iartă-mă !...

Apoi, sculîndu-se cu greutate de pe jilţ, deschise un dulap nou, ale cărui scînduri vopsite cu alb se uscau abia acum, scîrţîîau şi trosneau sinistru, o dată cu focul.

De printre rufe, Narcis scoase o batistă de mătasă, în care era înfăşurat ceva.

— Uite, aici e toată averea mea...

Batista asta de mătase o purtam în ziua cînd Silvia mi-a spus că a fugit de la părinţi. îi era frică... tremura... mă ruga s-o fac fericită... plîngea. I-am şters ochii, i-am sărutat lacrimile cu batista asta... i-am făgăduit că voi fi îngropat cu lacrimile ei pe inima mea. Ţine... Să mi-o pui pe inimă, sub cămaşa de frac... Dacă Silvia n-a murit şi ea, dac-o-ntîlneşti vreodată, să-i spui că m-am ţinut de vorbă...

Acul ăsta de cravată mi l-a dat Wini... E o prostie să se îngroape şi bijuteriile, o dată cu morţii. Şi apoi în cravata de frac nu se pot înfige ace... Ţi-1 dau ţie, că eu fraţi n-am şi tu mi-ai fost fratele cel mai bun.

Hîrtia asta, în care am înfipt acul de cravată, e o recipisă de la muntele de pietate din Viena. Am acolo un inel de briliant. Inelul de la Claudina. Am luat cincizeci de mii lei. Face de zece ori mai mult. Dacă ai vreodată cincizeci de mii lei, scoate-1 de-acolo şi păstrează-1. Să-1 porţi mereu în deget, să-ţi aduci aminte de mine. Prietenia e

mai frumoasă ca dragostea. Fiindcă e numai suflet. în dragoste intră prea multă materie.

Tot aşa, te rog să porţi mereu la cravată acul ăsta. Poate că într-o zi ai să te întâlneşti cu Wini, faţă-n faţă... Cînd va zări darul ei la pieptul bunului prieten, va înţelege că eu am murit... Ca-n poveste... Vreau ca dragostea mea cu Wini să fie, într-o zi, o poveste...

Narcis îşi prinse faţa în mîini. Dar n-a plîns. Dacă s-ar fi lăsat pradă suspinelor ce-i copleşeau pieptul şubred, s-ar fi cutremurat în adâncuri şi toată biata lui fătură de ţărînă s-ar fi zguduit şi s-ar fi năruit întreagă, asemeni jăratecului de mesteacăn, adineauri...

Şi Silvio Narcis nu voia să moară. Nu încă. Ar fi vrut sa mai trăiască. O, nu ca să mai urce pe scenă, să guste iar triumfurile de odinioară. Nici ca s-o mai vadă vreodată pe Wini. Ştia cît poate să-şi întindă elanul, ştia pînă unde l-ar putea duce sărmanele lui aripi de ceară.

Ar fi fost mulţumit să mai vadă aprinzîndu-se de cîteva ori stelele pe culmile Jepilor, pe Vîrful cu Dor, pe crucea Caraimanului...

Şi-ar mai fi vrut să vadă înc-o dată înflorind viorelele şi liliacul, la poalele Castelului Peleş, să cumpere de la ţărancele venite din munţi, iarba de pîatră, *Edelweis-\A* îmbrumat, floarea bunei regine Carmen Sylva.

Viorelele şi ghioceii au înflorit peste o lună, în pajiştea de sub castel, dar Silvio Narcis n-a avut puterea să se ducă pînă acolo şi să le culeagă. L-am sprijinit şi eu şî bunul frate Agafton, dar se vede că încă nu era întremat. Vom mai încerca, peste cîteva zile. Nu era nici o grabă. Abia dacă se topise zăpada. Pe creste, în văi, subt arborii feriţî de soare, stăruia încă. Primăvara vîne maî tîrziu la munte. Şi sănătatea. Dar vine. Narcis nu voia să creadă. I-a spus doctorul, dar nu voia să-1 creadă nici pe el. Pe mine mă ruga, ori de cîte ori mă duceam la Bucureşti, să nu spun nimănui unde se aflâ şi în ce stare.

— Vreau să mor singur. Nu ţin să mă vadă nimeni aşa. Ce-o fi mai tîrziu, treaba lor, nu-mi pasă. Deocamdată,, să nu vie nimeni. Eu am murit pentru toţi, ai înţeles ?..-

Am plecat a nu ştiu cîta oară din Sinaia şi m-am mai dus acolo de cîteva ori, în taină. Ultima oară am stat mai mult. Mi-a spus doctorul c-ar fi bine să mai rămân cîteva zile. Şi-n cea din urmă din aceste zile, pe la sfîrşitul lui april, Narcis a murit şi pentru mine. A murit pe înserat, cu ochii duşi departe, pe fereastra deschisă, aşteptînd să vie primăvara.

La Bucureşti, liliacul şi zambilele înfloriseră de mult.

M-a rugat să-i pun în coşciug cele două panglici rămase din coroana de la Cluj. Era cea din urmă ofrandă pe care o primise cîntăreţul şi nici măcar n-a fost de faţă cînd i-au adus-o !

Şi mi-a mai dat un pachet de scrisori, să le înfăşur în cele două panglici rămase din darul actorilor maghiari. Era cea din urmă ofrandă pe care o primise cîntăreţul şi nici măcar n-a fost de faţă cînd i-au adus-o !

Şi mi-a mai dat un pachet de scrisori, să le înfăşur în cele două panglici tricolore. Erau scrisori de la Wini, pe care nu le desfăcuse încă.

„Am să le citesc *dincolo!"* mi-a şoptit el, încercînd să îurîdă.

Apoi, într-o ultimă glumă, menită să evoce toate amintirile prieteniei noastre, a vrut să-mi spună *monseniore.*

„Am să le citesc dincolo, monseniore..."

Dar n-a izbutit.

„Am să le citesc dincolo, monse... mon... mo... m... m.,"

Am dat o telegramă la Bucureşti şi-am început pregătirile transportării trupului îngheţat al bietului meu prieten. Cleonia a venit în aceeaşi zi, însoţită de doi actori ai lui Narcis. Nu înţelegea nimic. Nu voia să creadă că mortul acela cu plete lungi şi barbă căruntă cu ochii adînc îngropaţi în orbite, era triumfătorul, Arhangelul de odinioară.

La Bucureşti, însă, o doua zi, pe catafalcul din biserica Zlătari, sute şi mii de oameni au văzut un Narcis palid şi frumos, cum fusele cu ani în urmă.

îmbrăcat în frac, ras, cu pomeţii obrajilor uşor fardaţi, cu şuviţa de păr căzînd pe tîmpla scobită, părea întinerit. Biserica era plină de flori. Moartea Prinţului operetei făcuse o vîivă mult mai mare decît mi-aş fi închipuit şi această

vîlvă sporea din oră în oră. Ziarele publicau articole lungi, amintiri, fotografii ale lui Silvio Narcis, în diferite roluri. Pe măsură ce se propaga zvonul morții cântărețului, din toate colțurile Bucureştilor afluau cete noi de pelerini.

Erau foarte multe femei tinere, cari se apropiau de catafalc cu o curiozitate abia stăpînită. Dar îndată ce dădeau cu ochii de chipul imobil, atît de cunoscut, al idolului de odinioară, izbucneau în lacrimi violente, ca-n fața unei revelații tragice şi plângeau nervos, cu hohotele disperărei.

Cleonia îşi dădea seama abia acum ce-a pierdut şi cît va fi de singură, de-aci înainte. Durerea îi era sonoră şi fastuoasă. îşi confecționase o rochie neagră, cu o mulțime de văluri, care fîlfîiau în jurul ei şi-i făceau un volum de mari proporții, majestuos şi inoportun.

Leşina de cîteva ori pe zi, în diferite atitudini, schimbând mereu locul şi spectatorii. Tot ce va fi fost sincer în durerea ei — şi era, întradevăr, adînc cutremurată, năucită de această moarte — se pierdea în aparatul teatral cu care îşi înconjura proaspăta văduvie. A adus şi fotograf care s-o fotografieze, cu magneziu, lîngă scumpul ei Silvio, printre flori şi luminări aprinse.

Petre Ionescu mi s-a părut mult mai discret, mult mai afectat de moartea stăpânului. Se consacra oficiilor funebre cu acelaşi devotament cu care servise, în viață, pe domnul director general. Alerga în toate părțile, primea ordine de la oricine şi le executa supus, cu ochii roşii, plîngînd pe la colțuri, repede, mototolindu-şi batista, prostit de durere şi serviabil.

înmormântarea s-a slujit într-o duminică plină de soare, de flori şi de ciripit de păsări. Toată ziua, în acea duminică de april, a fost o dimineață prelungită. Foarte multă lume. Niciodată piața din fața Poştei, pînă-n strada Lîpscanî şi pînă-n strada Carol, n-a văzut atîta lume. Toți cei cari îl părăsiseră în ultîmii ani, se adunau acum în jurul lui Narcis, să-1 însoțească în pragul marei plecări.

Era o grăbită şi înduioşată mobilizare generală: actori, cântăreți, ziarişti, prieteni, admiratori...

Fiecare venise cu brațele încărcate şi nu mai era loc pentru atîtea flori.

Un episcop bătrîn oficia prohodul, înconjurat de preoți tineri. Unii fuseseră colegi cu Sylvio Teodorescu, la Conservator.

Răspunsurile erau date, în acelaşi timp, din podul bisericei şi de-afară -. pe trepte, revărsîndu-se pînă-n stradă, cîntau cîteva sute de artişti. Corifeii şi coriştii Operei şi celorlalte scene bucureştene, delegați ai Operei din Cluj şi ai trupelor minoritare aduceau camaradului plecat în veşnica pomenire, ultimul salut. N-am avut nici o greutate să adun atîta lume, fiindcă toți au răspuns cu drag, chemărei mele ; au venit cu primul tren şi-au repetat pînă noaptea tîrziu.

Nici o fanfară militară.

N-a răsunat nici *Marşul* sfîşietor al lui Chopin, nici *Eroica* lui Beethoven, bune pentru glorificarea solemnă a şefilor de state, a marilor generali, a conducătorilor de popoare.

Murise numai un cântăreț şi-n slava acestui cântăreț, din toată Capitala şi din multe provincii, s-adunaseră, într-o orchestră cum n-a mai văzut Bucureştiul, profesori de conservator şi lăutari, violonişti celebri, la un loc cu scripcari de mahala şi cu țigani din Muscel şi din Banat.

Şi-n fruntea uriaşei bande, cînta cel mai mare dintre lăutari, cu vioara mai fremătătoare şi cu arcuşul mai pasionat decît orcînd. Cînta romanțele cunoscute de toți, popularizate de Sylvio Narcis, în anii lui de glorie...

Cînd a atacat *Frumoasa Dunăre albastră,* a fost o emoție care strângea gâtlejurile, o reculegere pioasă, o imensă rugă. Celebrul vals era acum o patetică simfonie religioasă..

Cortegiul porni, desfăşurîndu-se lent, spre cimitirul Bellu, în lumina radioasă, în amestecul de haine sombre şi de flori multicolore. Liliacul, zambilele, mărgăritărelul şi narcişii — multe flori de narcis — îmbălsămau şi sporeau mereu, venind din toate părțile, în brațele celor întîrziați. Rîndurile se îngroşau necontenit. în copacii grei de frunze, ciripeau şi se alungau păsările primăverei. Balcoanele erau pline de lume. Copiii întrebau :

— Mamă, cine a murit ?

— Un cîntăreț, puiule !...

Iar muzicanții, plîngînd pe viorile lor, cîntau romanțele celui care nu putea să Ie mai audă, arii din vechile operete,

fraze languroase, refrenuri pasionate. Unele după altele, treceau cântecele de demult. Nopţile bucureştene reînviau, toate nopţile vrăjite de acel copil frumos şi bun, care se ducea acum pe drumul de veci, în ritmul valsurilor dansate pătimaş odinioară.

Şi acele valsuri şi acele vechi romanțe şi acele pasinoate refrene, executate acum în tempo jalnic, sub cerul de sărbătoare al lui april, aveau ceva solemn şi grav, ceva raajestuos şi, în acelaşi timp familiar, un accent care-ți sfîsia inima şi ți-o topea şi-ți umplea ochii de lacrimi.

Sute, mii de batiste cernite fulgerau repede, spre pleoapele roşite ale atîtor femei, ale prietenilor cari duceau la groapa dragul prieten prea devreme plecat. Cîntau sute de oameni. Mii de oameni şi de femei plîngeau. Era cîntecul primăverei şi al morţii. Marşul funebru cel mai dureros. Cea mai fru moaşă apoteoză...

Apărute într-o epocă de maturizare şi proliferare a romanului românesc — începutul celui de al patrulea deceniu al secolului nostru —, cele două romane ale lui Victor Eftimiu cuprinse în volumul de faţă au fost bine primite de către cititori, iar critica literară nu a întîrziat să le semnaleze. Intr-un bilanţ literar asupra anului 1932 — anul cînd îşi face apariţia *Kimonoul înstelat* — Pompiliu Constantinescu, după ce trecea în revistă celelalte genuri literare, remarca asupra romanului : „Fenomenul invaziei romanului şi-a menţinut în schimb intensitatea, în tot cursul anului nu numai în operele începătorilor, dar a impus noi valori în cariera cîtorva nume de mare notorietate" *(Anul literar [1932],* în *Scrieri,* 6, Editura Minerva, 1972, p. 196).

Kimonoul înstelat s-a bucurat de o popularitate fără precedent. Astfel *Dimineaţa* — unul dintre ziarele cu cel mai mare tiraj din epocă — insera în numărul său din 30 ianuarie 1932 o amplă reclamă asupra romanului, chiar înainte de publicarea primelor capitole ale lui în foiletonul *Dimineţei: J.n* toate cercurile se aşteaptă cu deosebit interes începutul noului roman al d-lui Victor Eftimiu, *Kimonoul înstelat...* Aproape toate publicaţiile au vorbit în ultima vreme despre apariţia noului roman..." *(Dimineaţa,* anul XXVIII, nr. 9014, 30 ianuarie 1932, p. 3). Mai mult: *Dimineaţa,* împreună cu Editura „Adevărul^ care pregătea tipărirea romanului în volum — paralel cu publicarea lui în foiletonul ziarului *Dimineaţa* —, recurg la un procedeu rar întîlnit în lansarea de pînă atunci a unui roman românesc : difuzează gratuit, „în sute de mii de exemplare", o fasciculă (8 pagini) care cuprindea primele două capitole ale romanului, tipărite sub o copertă atractivă cu portretul autorului : „GRATIS. KIMONOUL ÎNSTELAT : *Roman fantastic din viaţa*

americanilor care trăiesc la Paris de VICTOR EFTIMIU, Atelierele Adevărul S.A."

Romanul, considerat încă de la început drept „senzațional", se publică integral în foiletonul *Dimineței,* aproape număr de număr, începînd cu nr. 9316 din 1 februarie pînă în nr. 9098 din 23 aprilie 1932.

Cu aceleași ilustrații inspirate, aparținînd lui I. Val, care însoțiseră textul romanului în foiletonul *Dimineței,* dar fără subtitlul „Roman senzațional din viața americanilor care trăiesc la Paris", *Kimonoul înstelat* își face apariția în librării în aprilie 1932, tipărit de Editura „Adevărul" (390 pagini, 80 lei exemplarul), tirajul — impresionant pentru acea epocă — epuizîndu-se într-un timp record, și solicitîndu-se, se pare — așa cum reiese din presa timpului — continuare de tiraj, dacă nu o noul ediție, identica însă cu prima : „Ultimul roman al d-lui Victor Eftimiu, care aduce o notă cu totul nouă în proza românească, întîmpină un mare succes de librărie. Din prima ediție au mai rămas puține exemplare; aceste exemplare n-au mai fost expediate în provincie" *(Dimineața,* anul XXVIII, nr. 9099, 24 aprilie 1932. p. 11).

Editura „Adevărul" împreună cu redacțiile ziarelor *Dimineața* și *Adevărul* — în paginile cărora Victor Eftimiu trecea drept „cel mai popular scriitor al nostru" — pregătesc și o lansare festivă a noului roman pe data de 23 aprilie 1932, orele 10 dimineața, „în sala de jos a *Adevărului",* unde autorul oferă autografe pe noua sa carte, ziarele susamintite neomițînd să consemneze C L , pînă atunci, scriitorul Victor Eftimiu „nu semnase niciodată în public cărțile sale". Festivitatea s-a bucurat de un succes deplin, scriitorul caligrafiind pentru cunoscuți și prieteni — cu scrisu-i atît de îngrijit — o dată cu autograful și cîte o cugetare din atît de numeroasele sale „Vorbe... vorbe... vorbe..." — maxime originale atît de mult gustate în lumea artiștilor și scriitorilor.

Raportat la ansamblul operei lui Victor Eftimiu, *Kimonoul înstelat* nu reprezintă o culme a scrisului său, și bineînțeles nu reprezintă o excepție valorică, nici în romanul epocii. Dar între zecile și sutele de romane apărute în jurul anului 1930, în marea lor majoritate cu o tematică autohtonă, dacă nu șablonard cunoscută, *Kimonoul înstelat* rămîne o realizare aparte : se definește ca un *roman de aventuri autentic,* un *roman polițist, „primul roman polițist în literatura noastră"* (subl. n.) *(Dimineața,* anul XXVIII, nr. 9107, 5 mai 1932, p. 3). Și afirmația nu era nicidecum exagerata. Scriitorului, care, pînă atunci, încercase absolut — dîr absolut — toate genurile literare, îi reușește din plin și „construcția" unui roman polițist, după toate regulile și exigențele speciei, într-un domeniu romanesc inexistent sau foarte puțin abordat pînă atunci de către scriitorii români. Drept pentru care apariția lui stîrnește interesul, cum se sublinia repetat în presa timpului : „încă de la primele foiletoane apărute în *Dimineața, Kimonoul înstelat* a stîrnit curiozitatea românilor cari trăiesc în străinătate și din cari mulți au relații cu editurile și casele de filme. Romanul d-lui Victor Eftimiu a fost cerut atît pentru a fi tradus, cît și pentru a fi filmat, din mai multe capitale străine" *(Adevărul,* anul 45, nr. 14822, 27 aprilie 1932, p. 2).

Bineînțeles orice reclamă trebuie privită cu măsură și „drămuiți" ca atare. Dincolo de nota de reclamă comercială însă, în cazul *Kimonoului îmtelat,* trebuie să-i acordăm romanului locul ce-l binemerita la timpul respectiv, și rolul ce-i revine în evoluția romanului românesc de aventuri, polițist.

Interesul stîrnit de ineditul cărții explică și publicarea lui, în tălmăcire franceză, în foiletonul ziarului *Le Figaro* în 1935. Astfel *Adevl.rul* anunța la 11 aprilie 1933 : „Terminîndu-și foiletonul lui Luigi Pirandello : *La rose,* marele cotidian francez *Le Figaro* va începe să publice romanul d-lui Victor Eftimiu : *Kimonoul înstelat".* Iar *Reporter* anunța, în decembrie același an : „Marele cotidian francez *Le Figaro* a publicat pînă mai deunăzi *Kimonoul înstelat* de Victor Eftimiu", neomițînd să menționeze și alte romane ale lui Victor Eftimiu, traduse și publicate în alte ziare franceze : „In foiletonul *Comediei* a apărut, mai de mult, *Tragedia unui comedian,* iar în *Vere nouvelle — Dragomirna"* (Al. Șerban : *Două romane de Victor Eftimiu: „Kimonoul înstelat" și „Arhanghelul c;i anpi de ceară",* în *Reporter,* nr. 86—88, Crăciun 1935, p. 16). După unele mărturisiri, s-ar părea că *Kimonoul înstelat* a apărut în traducere franceză și în volum.

Pe drept cuvînt se putea spune atunci că, dintre contemporani, Victor Eftimiu era unul dintre scriitorii români cei mai cunoscuți peste hotare. (Tot în traducere franceză îi apăruse *Contes roumains.* Adaptation francaise de Marc Varenne, Paris, Librairie Charpentier et Fasquelle, Eugene Fasquelle Editeur, 1918, în colecția „Contes de tous les Pays" iar în 1931, tot la Paris, la Editions de Ia Revue Mondiale : *Le nain du "I heâtre Franțais* — traducerea în franceză, cu titlul schimbat, a romanului *Tragedia unui comedian,* 1924.)

Adevărul nu exagera nici cînd afirma că romanul a fost cerut peste hotare „pentru a fi filmat". Este adevărat, un film cu Un scenariu care să aibă la bază *Kimonoul înstelat,* a cărui „mișcare cinematică" îndrituia aceasta, nu s-a materializat. Preocupări au existat însă în acest sens. Și — așa cum ne-a mărturisit autorul în numeroasele discuții purtate asupra ediției sale de *Opere* — Victor Eftimiu era pe punctul de a perfecta, în 1939, un contract cu o casă de filme franco-americană în

vederea ecranizării romanului *Kimonoul înstelat.* Dar izbucnirea războiului a anulat acest proiect, ca at.tea multe altele.

Pe bună dreptate se subiinia la apariţie că, dacă autorul în drama românească a reînviat eroi; legendelor naţionale sau elinismul mitologic şi bizantin, în romane redă „frămmtările omului de azi în marile capitale moderne", aşa cum demonstra şi *Tragedia unui comedian* şi *Principesa Moruzov,* ca şi majoritatea nuvelelor şi povestirilor sale.

în *Kimonoul înstelat,* ineditul nu consta deci în nota exotică — deşi aceasta este surprinsă aici cu mai multă dibăcie ca oriunde —, ci în factura poliţistă a romanului, în abilitatea urmăririi intrigii, in complicaţiile ingenioase ale acţiunii, în acel „rebus" îmbietor propus de autor, care solicită cititorul în dezlegarea mai devreme a tainelor care se ţes.

Acţiunea vie, încordată a romanului, în care sînt atrase zeci şi zeci de personaje, este întreţinută şi cu elemente din recuzita teatrală atît de familiară scriitorului. Travestiurile, *quiproquo-nr'As* verva dialogului, integrate în ritmul modern al povestirii, desfăşurate într-un stil alert şi cuceritor, alimentat adesea cu maxime originale, dau măsura virtuţilor autorului care abordase pentru prima dată un gen atît de „primejdios" în elaborare, cum era acela al romanului de aventuri.

Nu lipseşte nici latura moral-educativă : soţii Pickleston, fugiţi din America de sub urmărirea poliţiei americane şi adăpostiţi la Paris, travestiţi sub paravanul unei taverne cu „tabieturi orientale", sînt demascaţi de către detectivul Tom Sincler cu ajutorul fiului celor doi — David Pickleston, care, dezieîndu-se de părinţii săi şi de crimele lor de răsunet internaţional, devine cel mai fervent apărător al ordinii publice, fiind primit în rîndurile poliţiei franceze sub numele conspirativ „Bordeaux 333".

La reuşita romanului, definit şi ca „o luxuriante feerie modernă", a cărei acţiune se petrece fulgerător (în mai puţin de i2 ore) în viaţa nocturnă a Parisului, „în care mişună dansatoare de cabaret, bandiţi şi detectivi", milionari — „regi ai vacsului" şi ai „cremelor de ghete", ai industriei americane, aventurieri din toate colţurile lumii, la mînuirea unor acţiuni paralele de un dinamism rar întîlnit, la forţa de evocare a metropolei de pe malul Senei, a contribuit, fără îndoială, şi experienţa directă de viaţă a autorului care a petrecut cîţiva ani buni în Parisul anilor 1909—1911, 1913, 1914 şi 1916—1918, precum şi în numeroase rînduri după 1920.

La aproape zece ani de la apariţia romanului, cînd genul- romanului de aventuri numără şi alte realizări, G. Călinescu, în general parcimonios în aprecierea meritelor literare ale prozei lui Victor Eftimiu, găsea *Kimonoul înstelat* „o parodie inteligentă a romanului poliţist" *(Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent,* Ediţia a H-a revăzută şi adăugită. Bucureşti, Editura Minerva, 1932, p. 719).

In ciuda interesului stîrnit la apariţie, scriitorul nu persevereazâ în cultivarea genului. De-abia peste decenii se va reîntoarce la romanul de aventuri, cînd va publica *Pe urmele Zimbrului* (1957) şi *Tengri* (1970).

Dacă acţiunea din *Kimonoul înstelat,* reprodus în volumul de faţă, se petrece în exclusivitate la Paris, cel de al doilea roman îşi desfăşoară cea mai mare parte a acţiunii la Viena, în oraşul valsurilor, ca numai în final o parte din eroii romanului să fie aduşi în România — patria personajului principal, Silvio Narcis, tenor de renume internaţional, stins din viaţă în plină maturitate artistică, intrat apoi în legendă ca „Prinţ al operetei româneşti" din perioada ei de apogeu. în mod firesc, s-a făcut imediat apropierea între eroul principal al romanului şi destinul celebrului tenor român N. Leonard (1886—192S). în a sa *Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezerit,* G. Călinescu afirma deschis : *„Arhanghelul cu aripi de ceară* face de bună seama aluzie la existenţa tenorului Leonard" (Ediţia a Il-a, revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Minerva, 1982, p. 719). Pornind de la textul romanului (capitolele în care cîntăreţul român de operetă vizionînd tot ce avea Viena mai desăvîrşit în materie de teatru şi muzică, are revelaţia muzicii adevărate, perfecţiunea muzicii de operă, dusă pînă la sublim) G. Călinescu explică însuşi titlul sub care apare romanul în ediţia princeps : „Pe pragul morţii ftizicul cîntăreţ de operetă Silvio Narcis are o aventură amoroasă la Viena, cu o canadiană. E un om uşuratic, cu suflet candid, iluzionîndu-se asupra talentului său, excelent în opera expansivă, impropriu în muzica geometrică a operei — *un arhanghel cu aripi de ceară* (subl. n.) (G. Călinescu, *ed. cit.,* p. 719).

Arhanghelul cu aripi de ceară. Roman, Bucureşti, Editura Cartea românească [1935] (315 p.) reprezintă de fapt dezvoltarea amplei nuvele *Wini,* inclusă de autor în volumul *Vulturul de argint.* Nuvele, Bucureşti, Editura Ig. Hertz, 1931, p. 65—174. Cele mai multe din cele 11 capitole ale nuvelei *Wini* sînt reluate ca atare, altele sînt refăcute şi retopite în acţiunea romanului. Sînt preluate în roman şi personaje, printre care eroina Wini, devenită în roman Winifred. Singur personajul principal al nuvelei, tenorul Leontin, apare cu numele schimbat, în Silvio Narcis, prin aceasta autorul intenţionînd să îndepărteze asocierea prea vădită de numele prototipului : Leonard. Autorul îşi retipăreşte romanul — fără modificări esenţiale — în 1947, la Editura Forum, cu titlul schimbat în *O dragoste la Viena,* titlu păstrat ca atare în ediţia de faţă — reprezentînd ultima dorinţă a autorului. Acesta este pe scurt istoricul etapelor succesive de închegare a romanului : 1931 — elaborarea nuvelei care a

stat la baza romanului ; 1935 — definitivarea romanului, prin restructurarea a cea mai mare parte din capitolele nuvelei, elaborarea altor secțiuni ale romanului prin amplificarea acțiunii și aducerea eroilor la București; 1947 — reeditarea romanului sub noul titlu mult mai elocvent : O *dragoste la Viena.*

Cu privire la romanul *Arhanghelul cu aripi de ceară* — alias O *dragoste la Viena,* se pot isca — din partea cititorului și a istoricului literar — unele întrebări legitime : De ce autorul și-a ales ca loc de desfășurare a acțiunii Viena și nu Parisul sau alte metropole europene, cum ftcuse în alte romane ? De ce s-a oprit în alegerea ca personaj principal al romanului asupfra unui cintăreț de operetă și nu asupra unui om de teatru, mai apropiat sferei de cunoaștere a scriitorului ?

La prima întrebare ne răspunde autorul însuși prin numeroasele sale pagini de memorialistică în care evoca „Viena tinereții sale", orașul în care poposește pentru prima dată în iarna anului 1909 în drum spre Paris. Primele impresii din „surîzătoarea și spațioasa Vienă", orașul muzicii, al Operei și al celebrului Hofburgtheater (din 1918 devenit Burgtheater) îi vor rămîne atît de vii, încît ele vor forma trama multor capitole ale romanului, astfel că numeroase file au la bază „trăiri" personale, ușor rectificate, așa cum ni se confesează autorul însuși : „In romanul O *dragoste la Viena* am notat amintiri proprii, impresii personale strecurate în personaje închipuite și totuși atît de familiare mie, prin toate evocările cu care le-am încărcat" (Victor Eftimiu : *Cafenelele de odinioară,* în *Amintiri și polemici,* [București], Cartea românească, [1942], p. 63).

La Viena va reveni ani de-a rîndul Victor Eftimiu : în 1910, Ia reîntoarcerea de la Paris, în 1912, 1913, 1914, în 1916, tot în drum spre Paris, unde se va stabili pînă în 1918 —, iar după 1920 va participa la diverse întruniri, conferințe și congrese — printre care Congresul criticilor dramatici și muzicali. In cîteva rînduri este prezent în Austria și cu prilejul Festivalurilor dramatice anuale de la Salzburg, inițiate de către dramaturgul Hugo von Hofmannsthal și de celebrul regizor Max Reinhardt. Va fi în bune relații cu unii scriitori austrieci, care, apreciindu-i opera dramatică, îi traduc în germană drama *Proineteu* (Leipzig, Insei-Verlag, 1923, tălmăcire de Felix Braun, cu o prefață de Hugo von Hofmannsthal). Relații trainice de prietenie îl leagă de Franz Theodor Csokor — într-un timp președinte al P.E.N.-Clubului austriac — pe care Victor Eftimiu îl va găzdui o vreme la București, în timpul exilului scriitorului austriac, după ce Germania hitleristă anexează Austria. Insă cei mai apropiați îi rEmîn celebrii actori ai scenei vieneze Alexandru Moissi și Râul Aslan de care îl leagă și originea comună, sud-aunăreană, primul fiind născut la Durazzo (azi Durres) dintr-o familie albano-italiană, iar Aslan — la Salonic, din părinți aromâni și armeni. Marii actori întreprind turnee la București, cu ansamblul Burgtheatrului, — fiind adesea oaspeții dramaturgului român, care, ori de cîte ori are prilejul îi va vizita la Viena. Un popas mai îndelungat în capitala austriacă face Victor Eftimiu în vara anului 1924, unde își definitivează *Thebaida* — dramă în care se întrevăd unele influențe din *Elektra* Iui Hugo von Hofmannsthal, jucată la București în 1921, în regia lui Victor Eftimiu, directorul de atunci al Teatrului Național. Prefața autorului la *Thebaida* este datată : „Viena, iulie 1924" (Asupra legăturilor scriitorului român cu scriitorii și oamenii de teatru vienezi v. și Constantin Mohanu: *Victor Eftimiu — „Viena tinereței mele",* în *Manuscriptum,* anul XV, nr. 2(55), 19S4, p. 145—152).

Ne-am referit la toate acestea, întrucît pe parcursul romanului O *dragoste la Viena,* numele oamenilor de teatru și autorilor dramatici, menționați mai sus, vor reveni adesea, legate de cele mai de seamă instituții de artă și cultură ale Vienei pe care le vizitează eroul romanului .renumitul tenor român Silvio Narcis", venit la Viena ca să achiziționeze piese noi de operetă împreună cu recuzita respectivă pentru trupa de la București al cărei director este. Tocmai cu prilejul acestor peregrinări de la un teatru la altul, de la operă la operetă, îi iese în cale frumoasa canadiană Winifred, ea însăși o cunoscătoare desăvîrșită de muzică, fiind absolventă a Conservatorului din Viena, dar silită să renunțe la vocația ei muzicală prin căsătoria cu un bogătaș canadian, mare acționar al Operei din Montreal. In compania ei spectacolele vieneze își recapătă adevăratul farmec, ceea ce îl determină pe tenorul român să-și neglijeze treburile pentru care venise la Viena și să amîne zi de zi reîntoarcerea în țară. Cu un contract pentru această Operă din Montreal, în condiții excepționale, îl îmbie canadiana pe cîntărețul român spre care simțea o chemare irezistibilă, însă acesta, deși o iubește cu aceeași frenezie, nu are tăria s-o urmeze peste Ocean : îl recheamă țara și scenele bucureștene al căror răsfățat fusese.

Silvio Narcis este însoțit peste tot la Viena de către un „consilier" intim, dar cu rosturi importante, atît pentru că era un fel de „factotum" în trupa de operetă de Ia București, dar mai ales pentru că, fiind martor ocular, relatează tot ce se petrece în roman, povestirea făcîndu-se la *persoana întii.* Acest personaj rămîne în roman fără nume, el fiind de fapt povestitorul însuși. în esență multe din opiniile lui despre artă — împărtășite fie direct, fie în numeroasele dialoguri cu partenerul-artist — coincid cu ale autorului. Ar fi greșit însă să identificăm în acest personaj pe autorul însuși în persoana lui Victor Eftimiu, cum tot atît de greșit

ar fi să suprapunem pe Silvio Narcis figurii tenorului român de operetă Leonard, cu toate că aici ar putea servi ca argument şi similitudinile de <lestin.

Spre aceasta ne îndrumă însăşi mărturisirea autorului citată mai sus, potrivit căreia personajele sînt *„închipuite",* familiare însă scriitorului .prin toate evocările cu care le-a încărcat".

Victor Eftimiu realizează un roman, nu o viaţă romanţată, însă un roman în care, cu siguranţă, că pentru eroul principal i-a servit ca prototip cîntăreţul român de operetă N. Leonard, „aluzia" la destinul acestuia fiind uşor de întrezărit.

O „viaţă romanţată" ar fi folosit la maximum datele privind descendenţa vieneză, dinspre mamă, a cîntăreţului de operetă. Astfel se ştie că Leonard, născut la 13 decembrie 1886, la Galaţi, în cartierul inundabil Bădălan, era fiul Carolinei, vieneză din Grinzig, căsătorită cu mecanicul de locomotivă Constantin Naia, după ce divorţase de Ernest Schäffer, trimis la Galaţi ca „mecanic bun la toate", de către Compania austriacă de navigaţie pe Dunăre. Tatăl său, Constantin Naia — şi nu Naie, cum greşit s-a acreditat în unele monografii — era fiu de răzeş de la Bărboşi. Angajat ca morar de către Ernest Schäffer, cunoaşte pe soţia acestuia, o tînără zglobie care adora valsurile lui Strauss, fiind veşnic cu o melodie pe buze. Intre cei doi se leagă fulgerător o dragoste atît de puternică, încît nimic nu le mai putea sta în calea căsătoriei. Fructul acestei iubiri este copilul Leonard — numit aşa la insistenţele mamei, de la care va moşteni înzestrarea muzicală, dar şi germenele bolii care îi va răpune mama cînd pruncul nu împlinise încă un an şi care, treptat-treptat, îl va ucide şi pe el la vîrsta de 42 de ani.

Acel *N.* din *N. Leonard,* numele sub care va fi cunoscut celebrul tenor, este prescurtarea de la numele de familie al tatălui: Naia. Tatăl său se recăsătoreşte cu fiica unui prieten de la Buzău, Elena, şi se mută în casa socrilor din Buzău, pe uliţa «„de peste linie", în faţa gării, în aceeaşi curte locuind şi V. Maximilian, marele actor de mai tîrziu, în copilărie prieten de joacă al lui Leonard. Mama vitregă îl creşte cu dragoste şi căldură ca pe propriul ei copil pînă la vîrsta de 14 ani, cînd va cădea şi ea răspusă — stranie coincidenţă ! — tot de ftizie.

O viaţă romanţată nu ar fi făcut abstracţie de toate aceste date prin ele însele pitoreşti şi pline de dramatism. Or romanul lui Victor Eftimiu nu menţionează nimic din toate acestea.

Că amintirea încă vie a lui Leonard a determinat în cea mai mare măsură alegerea ca erou principal al romanului a unui cîntăreţ de operetă este semnalată şi de prima recenzie la apariţia ediţiei princeps : „D. Victor Eftimiu apelează — după cum se vede — la resorturi sufleteşti cari la cea mai mare parte a cititorilor săi încă n-au încetat să vibreze. Şi anume, la amintirea vie a idolatrizatului Leonard. Cei cari l-au agreat vor găsi în acest roman ceva din atmosfera din jurul cîntăreţului" (Lucian Boz — *Victor Eftimiu : „Arhanghelul cu aripi de ceară", Cartea Românească,* în *Adevărul,* anul 49, nr. 15793, 14 iulie 1935, p. 2).

Prin aceasta răspundem de fapt celei de a doua întrebări enunţate mai sus. Moartea tragică a celui mai iubit cîntăreţ de operetă român, la aie cărui funeralii naţionale participase „tot ce era cînlâreţ în Capitală" — cum se exprima presa timpului — a făcut din Leonard un mit, un simbol al artistului care prin artă şi glasul său de aur întruchipa însuşi opereta românească din acei ani. Cîntase pe toate scenele Capitalei şi ale ţării, unde se bucurase de o popularitate unică, fusese aplaudat la Paris, Lyon, Marsilia, Sofia etc, a fost cel mai iubit cîntăreţ român din toate timpurile. După trecerea în nefiinţă, la semnalul crud al unei baghete nevăzute, au apărut numeroase evocări, amintiri şi chiar „vieţi romanţate".

Victor Eftimiu care i-a fost apropiat în ţară şi peste hotare şi care î-a dedicat rînduri de aleasă preţuire şi veneraţie, atît în timpul scurtei vieţi a artistului, cît şi postum (semnează *Prefaţa* la cea mai bună monografie apărută pînă acum : Stelian Ionescu-Angel — *Astă-seară cîntă Leonard,* Bucureşti, Editura Muzicală, 1970), oraul de teatru, care îl întîlnise la Viena în cîteva rînduri, nu putea să nu fie atras de destinul unui artist de operetă care să aibă ca punct de plecare destinul tragic al lui Leonard, al cărui nume a fost multă vreme pe buzele tuturor.

Desigur identificarea unor paralelisme între cele relatate în roman şi viaţa reală a „luceafărului operetei româneşti" se pot face : în primul rmd operetele menţionate în roman sînt aceleaşi în care a cîntat Leonard, ca şi sălile de spectacole din Bucureşti printre care Parcul Otteteleşanu ; Silvio Narcis piere secerat de ftizie în jurul vîrstei de 40 de ani — la fel ca Leonard; nemaivorbind de firea aventuroasă, de seducţia irezistibilă, de cortegiul de admiratoare, de viaţa de boem, de generozitatea dusă pînă la sacrificiu etc. etc, de sfîrşitul departe de Bucureşti a celor doi : Leonard la Cîmpulung, eroul din O *dragoste la Viena* — la Sinaia.

însă miezul romanului îl constituie *idila de la Viena* — de aici şi titlul mult mai adecvat al romanului în ediţia definitivă.

Atît în nuvelă, cît şi în roman, la un moment dat eroina, după ce se consumă — doar aparent — idila vieneză, ia expresul spre Berlin şi Hamburg, unde urma să se îmbarce pe vapor spre Canada, cel pe care-1 iubise atît de fulgerător şi de straniu, Silvio Narcis, rămînînd însingurat pe peronul gării vieneze privind fantoma neagră a trenului care-i răpea „singura iubire adevărată".

L

La sfîrşitul acestui episod, autorul — alias povestitorul, însoţitorul lui Silvio Narcis la Viena — simte nevoia unei intervenţii: «Povestea aceasta ar fi trebuit să se sfîrşească aici. Ar fi fost rotundă, încheiată, ca orice împlinită poveste de dragoste. O idilă neaşteptată, cu un final melancolic care lasă cititorului latitudinea de a urmări, cu imaginaţia, viaţa fiecărui erou, continuînd basmul după temperamentul şi reveria proprie". Dar ca „devotat subaltern şi prieten al personajului principal", din obligaţia „de respect al adevărului" simte nevoia să transmită cititorului „însemnările lui sincere", din carnetul de impresar, cerîndu-i scuze că nu-i dăruieşte „o naraţiune perfectă" *(O dragoste la Viena,* p. 131—132).

Prin această mimare a „obiectivitătii", şi... printr-o veritabilă lovitură de teatru, eroina se reîntoarce (coborîse din tren la prima oprire după Viena) şi-şi urmează iubitul la Bucureşti — prilej pentru autor de a înfăţişa cititorului atmosfera vieţii artistice bucureştene din anii 1920—1930. Pentru scenele din viaţa teatrală bucureşteană, pentru modul cum' sînt evocaţi oamenii scenei — artişti şi cîntăreţi — atît de apropiaţi de inima autorului — idila de dragoste începută la Viena merita să fie încheiată la Bucureşti — „micul Paris" din acea epocă.

CONSTANTIN MOHANU

CUPRINS

KIMONOUL ÎNSTELAT

[1932]